

31996R2223

30.11.1996

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

L 310/1

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 2223/96

ze dne 25. června 1996

o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství

RADA EVROPSKÉ UNIE,

- (4) vzhledem k tomu, že Komise musí používat agregace národních účtů pro administrativní a zejména rozpočtové výpočty Společenství;

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 213 této smlouvy,

s ohledem na návrh nařízení předložený Komisí,

- (5) vzhledem k tomu, že v roce 1970 byl zveřejněn správní dokument nazvaný „Evropský systém integrovaných hospodářských účtů“ (systém ESA), který pokrýval oblast působnosti tohoto nařízení a který byl vypracován výhradně Statistickým úřadem Evropských společenství a na jeho vlastní odpovědnost; že uvedený dokument byl výsledkem několikaleté práce Statistického úřadu Evropských společenství a národních statistických úřadů členských států, zaměřené na vypracování systému národních účtů splňujícího požadavky hospodářské a sociální politiky Evropských společenství, a že byl verzí Systému národních účtů Organizace spojených národů platnou a až do té doby používanou na úrovni Společenství;

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu ⁽¹⁾,

s ohledem na stanovisko Evropského měnového institutu ⁽²⁾,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru ⁽³⁾,

- (6) vzhledem k tomu, že v roce 1979 bylo zveřejněno druhé vydání tohoto dokumentu, aby byl aktualizován původní text (dále „druhé vydání systému ESA“ ⁽⁴⁾);

(1) vzhledem k tomu, že uskutečňování hospodářské a měnové unie a dozor nad ní vyžadují srovnatelné, aktuální a věrohodné informace o struktuře a vývoji hospodářské situace každé země nebo regionu;

(2) vzhledem k tomu, že Komise by se měla podílet na řízení hospodářské a měnové unie, a mimo jiné podávat Radě zprávy o pokroku, kterého členské státy při plnění svých závazků týkajících se dosažení hospodářské a měnové unie dosáhly;

- (7) vzhledem k tomu, že Statistická komise Organizace spojených národů přijala v únoru 1993 nový Systém národních účtů (SNA), aby výsledky ve všech členských zemích Organizace spojených národů byly mezinárodně srovnatelné;

(3) vzhledem k tomu, že hospodářské účty jsou základním nástrojem pro rozbor hospodářské situace země nebo regionu, pokud jsou sestaveny na základě jednotného souboru zásad, které není možné vykládat různě;

- (8) vzhledem k tomu, že by se v případě účtů životního prostředí měla věnovat pozornost sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 21. prosince 1994 nazvanému „Pokyny pro Evropskou unii o ukazatelích životního prostředí a národních environmentálních účtech“;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 287, 30.10.1995, s. 114.

⁽²⁾ Stanovisko předložené dne 21. června 1995 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

⁽³⁾ Úř. věst. C 133, 31.5.1995, s. 2.

⁽⁴⁾ Evropský systém integrovaných hospodářských účtů (ESA), druhé vydání, Statistický úřad Evropských společenství, Lucemburk, 1979.

- (9) vzhledem k tomu, že Společenství spolupracuje ke vzájemnému prospěchu s třetími zeměmi, zejména se zeměmi Evropského hospodářského prostoru (EHP);
- (10) vzhledem k tomu, že se musí založit evropský systém účtů, který bude splňovat požadavky hospodářské a měnové unie a který se bude muset používat pro sestavování národních a regionálních účtů podle právních předpisů Společenství;
- (11) vzhledem k tomu, že Komise musí v přesných termínech zpřístupňovat uživatelům výsledky účtů a tabulek všech členských států vypracovaných podle systému stanoveného tímto nařízením, a to zejména s ohledem na sledování hospodářského sblížení a dosažení co nejužší koordinace hospodářské politiky členských států;
- (12) vzhledem k tomu, že systém založený tímto nařízením má postupně nahradit všechny ostatní systémy jako referenční rámec společných norem, definic, klasifikací a účetních pravidel pro sestavování účtů členských států splňujících statistické požadavky Společenství tak, aby bylo možné získat výsledky porovnatelné mezi členskými státy;
- (13) vzhledem k tomu, že k těmto statistickým výsledkům musí mít přístup občané v souladu se zásadou transparentnosti;
- (14) vzhledem k tomu, že systém založený tímto nařízením, který je verzí systému SNA přizpůsobenou struktuře hospodářství členských států, musí svým uspořádáním systému SNA odpovídat, aby údaje Společenství byly srovnatelné s údaji sestavovanými hlavními mezinárodními partnery Společenství;
- (15) vzhledem k tomu, že údaje musí být seskupeny podle široké kategorie účtů a tabulek a že pouze údaje nezbytné pro požadavky Společenství se musí zpracovávat a sdělovat Komisi v přesných termínech;
- (16) vzhledem k tomu, že se však členskými státy, které nejsou objektivně schopny splnit lhůty stanovené tímto nařízením, výjimečně a dočasně udělují zvláštní lhůty pro předkládání údajů s ohledem na objem a velikost příslušných účtů, míru podrobnosti a zeměpisné pokrytí, jakož i s ohledem na situaci existující v této oblasti v členských státech;
- (17) vzhledem k tomu, že později je nutno přijmout rozhodnutí o tom, jak se mají členit nepřímé měřené finanční zprostředkovatelské služby (FISIM);
- (18) vzhledem k tomu, že tvorba společných statistických norem zajišťujících srovnatelné informace je podle zásady subsidiarity úloha, kterou lze účinně řešit pouze na úrovni Společenství, a že takové normy budou prováděny v každém členském státu pod vedením organizací a institucí odpovědných za sestavování úředních statistik;
- (19) vzhledem k tomu, že je nutné stanovit postup pro úpravu a aktualizaci tohoto nařízení ve spolupráci s Výborem pro statistické programy Evropského společenství (VSP), který byl zřízen rozhodnutím Rady 89/382/EHS, Euratom ⁽¹⁾; že se postup úprav omezí na změny, které nezvyšují vlastní zdroje;
- (20) vzhledem k tomu, že se ve prospěch návrhu tohoto nařízení vyjádřily Výbor pro statistické programy a Výbor pro měnovou a finanční statistiku a statistiku platební bilance (CMFB), zřízené rozhodnutím 91/115/EHS ⁽²⁾;
- (21) vzhledem k tomu, že směrnice Rady 89/130/EHS, Euratom ze dne 13. února 1998 o harmonizaci výpočtu hrubého národního produktu v tržních cenách ⁽³⁾ stanoví, že hrubý národní produkt v tržních cenách lze porovnávat jenom v případě, že se použijí definice a účetní pravidla evropského systému integrovaných hospodářských účtů; že nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1553/89 ze dne 29. května 1989 o konečné jednotné úpravě vybírání vlastních zdrojů vycházejících z daně z přidané hodnoty ⁽⁴⁾ stanoví, že členění zdanitelných plnění pro výpočet vážené průměrné sazby DPH se provádí pomocí národních účtů sestavených podle evropského systému integrovaných hospodářských účtů; že pro tyto nástroje a ve spojitosti s nařízením Rady (ES) č. 3605/93 ze dne 22. listopadu 1993 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku ⁽⁵⁾, s rozhodnutím Rady 94/728/ES, Euratom ze dne 31. října 1994 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství ⁽⁶⁾ a s rozhodnutím Rady 94/729/ES ze dne 31. října 1994 o rozpočtové kázní ⁽⁷⁾, by se pro provedení systému

⁽¹⁾ Úř. věst. L 181, 28.6.1989, s. 47.

⁽²⁾ Úř. věst. L 59, 6.3.1991, s. 19.

⁽³⁾ Úř. věst. L 49, 21.2.1989, s. 26. Směrnice naposledy pozměněná aktem o přistoupení z roku 1994.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 155, 7.6.1989, s. 9.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 332, 31.12.1993, s. 7.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 293, 12.11.1994, s. 9.

⁽⁷⁾ Úř. věst. L 293, 12.11.1994, s. 14

založeného tímto nařízením mělo stanovit přechodné období,

Dodatečné lhůty udělené některým členským státům podle přílohy B uplynou nejpozději 1. ledna 2

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Účel

1. Účelem tohoto nařízení je založit evropský systém účtů 1995 (dále jen „ESA 95“) stanovením

- a) metodiky pro společné normy, definice, klasifikace a účetní pravidla, určené pro používání při sestavování účtů a tabulek na srovnatelném základě pro potřeby Společenství, včetně výsledků požadovaných článkem 3;
- b) programu předávání účtů a tabulek sestavených podle systému ESA 95 pro potřeby Společenství v přesně určených termínech.

2. Toto nařízení se s ohledem na články 7 a 8 vztahuje na všechny právní předpisy Společenství, které odkazují na systém ESA nebo jeho definice.

3. Toto nařízení nezavazuje žádný členský stát k používání systému ESA 95 při sestavování účtů pro jeho vlastní potřeby.

Článek 2

Metodika

1. Metodika systému ESA 95 uvedená v čl. 1 odst. 1 písm. a) je obsažena v příloze A.

2. Změny metodiky systému ESA 95, jejichž cílem je objasnit a zdokonalit jeho obsah, jsou přijímány rozhodnutím Komise postupem podle článku 4 za podmínky, že nezmění jeho základní pojmy, nevyžadují další zdroje pro provádění ani nevedou ke zvýšení vlastních zdrojů.

3. V souladu s odpovídajícími ustanoveními Smlouvy přijme Rada nejpozději do 31. prosince 1997 rozhodnutí o zavedení systému rozvržení nepřímě měřených finančních zprostředkovatelských služeb (FISIM) popsanych v příloze I přílohy A a případně přijme nezbytná opatření pro jeho provedení.

Článek 3

Předávání Komisi

1. Členské státy předávají Komisi (Statistickému úřadu) účty a tabulky uvedené v příloze B ve lhůtách stanovených pro každou tabulku.

Po konzultaci s Výborem pro statistické programy předloží Komise Radě nejpozději do 1. července 2003 zprávu o používání udělených dodatečných lhůt, aby se zjistilo, zda jsou tyto lhůty nadále opodstatněné. V případě potřeby bude tato zpráva doprovázena návrhem Komise na nové udělení dodatečných lhůt členským zemím, pro které to bude nezbytné.

2. Členské státy předají výsledky přílohy B, včetně údajů prohlášených členskými státy za důvěrné podle vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí týkající se ochrany důvěrnosti statistických informací na základě nařízení Rady (Euratom, EHS) č. 1588/90 ze dne 11. června 1990 o předávání údajů, na které se vztahuje statistická důvěrnost, Statistickému úřadu Evropských společenství⁽¹⁾, kterým se řídí zacházení s důvěrnými informacemi.

V rámci omezení stanovených v čl. 2 odst. 2 mohou jakékoliv změny údajů požadovaných od členských států (nové tabulky a jiné změny v daných státech nebo regionech) podléhat rozhodnutím Komise postupem podle článku 4.

Článek 4

Postup

1. Komisi je nápomocen Výbor pro statistické programy (dále jen „výbor“).

2. Zástupce Komise předloží výboru návrh opatření, která mají být přijata. Výbor zaujme stanovisko k návrhu ve lhůtě, kterou může předseda stanovit podle naléhavosti věci. Stanovisko se přijímá většinou stanovenou v čl. 148 odst. 2 Smlouvy pro přijímání rozhodnutí, která má Rada přijímat na návrh Komise. Hlasům zástupců členských států ve výboru je přidělena váha stanovená v uvedeném článku. Předseda nehlasuje.

3. Komise přijme opatření, která jsou okamžitě použitelná. Pokud však tato opatření nejsou v souladu se stanoviskem výboru, sdělí je Komise neprodleně Radě. V tomto případě:

⁽¹⁾ Úř. věst. L 151, 15.6.1990, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné aktem o přistoupení z roku 1994.

- a) může Komise odložit použitelnost opatření, o kterých rozhodla, o tři měsíce ode dne tohoto sdělení;
- b) Rada může kvalifikovanou většinou ve lhůtě stanovené v předchozím písmeni přijmout jiné rozhodnutí.

Článek 5

Úkoly výboru

Výbor projednává všechny záležitosti ohledně uplatňování tohoto nařízení předložené jeho předsedou buď z vlastního podnětu, nebo na žádost členského státu.

Článek 6

Spolupráce s jinými výbory

- Ke všem záležitostem, na které se vztahuje pravomoc Výboru pro měnovou a finanční statistiku a statistiku platební bilance, požádá Komise podle článku 2 rozhodnutí 91/115/EHS od tohoto výboru stanovisko.
- Komise poskytne Výboru pro hrubý národní produkt, zřízenému směrnicí 89/130/EHS, Euratom, všechny informace týkající se provádění tohoto nařízení, které jsou nezbytné pro plnění jeho úkolů.

Článek 7

Datum provedení a prvního předání údajů

- Systém ESA 95 se poprvé použije na údaje zpracované v souladu s přílohou B, které se předávají v dubnu 1999.
- Údaje se předávají Komisi (Statistickému úřadu) ve lhůtách stanovených v příloze B.
- V souladu s odstavcem 1 budou členské státy i nadále předávat Komisi (Statistickému úřadu) účty a tabulky vypracované podle druhého vydání systému ESA, a to až do prvního předání účtů a tabulek vypracovaných na základě systému ESA 95.

4. Aniž je dotčen článek 19 nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1552/89 ze dne 29. května 1989, kterým se provádí rozhodnutí 88/376/EHS, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství⁽¹⁾, kontroluje Komise a dotyčné členské státy uplatňování tohoto nařízení, používá a předkládá výsledek této kontroly výboru uvedenému v čl. 4 odst. 1 tohoto nařízení.

Článek 8

Přechodná ustanovení

1. Pro účely rozpočtu a vlastních zdrojů se odchýlně od čl. 1 odst. 2 a článku 7 platným zněním Evropského systému integrovaných hospodářských účtů podle čl. 1 odst. 1 směrnice 89/130/EHS, Euratom a právních předpisů, které na uvedenou směrnici odkazují, zejména nařízení (EHS, Euratom) č. 1552/89 a č. 1553/89 a rozhodnutí 94/728/ES, Euratom a 94/729/ES, rozumí druhé vydání systému ESA po dobu platnosti rozhodnutí 94/728/ES, Euratom.

2. Pro účely oznámení členských států předkládaných Komisi v rámci postupu při nadměrném schodku podle nařízení (ES) č. 3605/93 se až do 1. září 1999 platným zněním Evropského systému integrovaných hospodářských účtů rozumí druhé vydání systému ESA.

3. Používání druhého vydání systému ESA podle odstavců 1 a 2 se zajišťuje úpravou údajů předaných podle čl. 7 odst. 1 na základě systému ESA 95, aby se zohlednily změny vyplývající z rozdílů mezi druhým vydáním systému ESA a systémem ESA 95, pokud jde o pojetí, definice nebo klasifikace.

Provádění této zásady bude upraveno postupem podle článku 6 směrnice Rady 89/130/EHS, Euratom nejpozději do prosince 1996.

Článek 9

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropských společenství*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 25. června 1996.

Za Radu
předseda
M. PINTO

⁽¹⁾ Úř. věst. L 155, 7.6.1989, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné nařízením (EHS, Euratom) č. 2729/94 (Úř. věst. L 293, 12.11.1994, s. 5).

PŘÍLOHA A

EVROPSKÝ SYSTÉM ÚČTŮ

ESA 1995

OBSAH

	Strana
KAPITOLA 1. OBECNÉ RYSY	20
POUŽÍVÁNÍ SYSTÉMU ESA	20
Rámec pro analýzu a politiku	20
Osm charakteristik pojetí systému ESA	21
ESA 1995 a SNA 1993 25	27
ESA 1995 a ESA 1970	27
ESA JAKO SYSTÉM	28
Statistické jednotky a jejich seskupení	28
Institucionální jednotky a sektory	29
Místní činnostní jednotky a odvětví	29
Rezidentské a nerezidentské jednotky, národní hospodářství celkem a zbytek světa	29
Toky a stavy	30
Toky	30
Transakce	30
Vlastnosti transakcí	31
Transakce mezi jednotkami navzájem versus transakce uvnitř jednotek	31
Peněžní versus nepeněžní transakce	31
Transakce s protihodnotou a bez protihodnoty	31
Přeskupené transakce	31
Přesměrování	31
Rozdělení	32
Rozpoznání hlavního účastníka transakce	32
Mezní případy	32
Ostatní změny aktiv	32
Ostatní změny objemu aktiv a závazků	32
Zisky nebo ztráty z držby	33
Stavy	33
Systém účtů a souhrnné ukazatele	33
Pravidla účtování	33
Terminologie pro dvě strany účtů	33
Podvojně zápisy/čtverné zápisy	34
Ocenění	34
Zvláštní ocenění týkající se produktů	34
Ocenění ve stálých cenách	35

	Strana
KAPITOLA 1. (pokračování)	
Doba zachycení	35
Konsolidace a očišťování	35
Konsolidace	35
Očišťování	36
Účty, vyrovnávací položky a souhrnné ukazatele	36
Posloupnost účtů	36
Účet výrobků a služeb	37
Účet zbytku světa	37
Vyrovňovací položky	37
Souhrnné ukazatele	37
Soustava tabulek vstupů a výstupů	37
KAPITOLA 2. JEDNOTKY A SESKUPENÍ JEDNOTEK	39
HRANICE NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ	39
INSTITUCIONÁLNÍ JEDNOTKY	41
INSTITUCIONÁLNÍ SEKTORY	42
Nefinanční podniky (S.11)	44
Subsektor: Veřejné nefinanční podniky (S.11001)	45
Subsektor: Národní soukromé nefinanční podniky (S.11002)	46
Subsektor: Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003)	46
Finanční instituce (S.12)	46
Subsektor: Centrální banka (S.121)	48
Subsektor: Ostatní měnové finanční instituce (S.122)	49
Subsektor: Ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů (S.123)	50
Subsektor: Pomocné finanční instituce (S.124)	50
Subsektor: Pojišťovny a penzijní fondy (S.125)	51
Vládní instituce (S.13)	52
Subsektor: Centrální vládní instituce (S.1311)	52
Subsektor: Národní vládní instituce (S.1312)	52
Subsektor: Místní vládní instituce (S.1313)	52
Subsektor: Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)	53
Domácnosti (S.14)	53
Subsektor: Zaměstnavatelé (včetně osob samostatně výdělečně činných) (S.141 + S.142)	54
Subsektor: Zaměstnanci (S.143)	54
Subsektor: Příjemci důchodu z vlastnictví (S.1441)	54
Subsektor: Příjemci dávek důchodového zabezpečení (S.1442)	54
Subsektor: Příjemci ostatních transferových důchodů (S.1442)	54
Subsektor: Ostatní domácnosti (S.145)	54
Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)	55
Zbytek světa (S.2)	55
Sektorová klasifikace jednotek výrobců podle hlavních standardních právních forem vlastnictví	56

	Strana
KAPITOLA 2. (pokračování)	
MÍSTNÍ ČINNOSTNÍ JEDNOTKY A ODVĚTVÍ	58
Místní činnostní jednotka	59
Odvětví	59
KLASIFIKACE ODVĚTVÍ	60
JEDNOTKY S HOMOGENNÍ VÝROBOU A HOMOGENNÍ ODVĚTVÍ	60
Jednotka s homogenní výrobou	60
Homogenní odvětví	60
KLASIFIKACE HOMOGENNÍCH ODVĚTVÍ	61
KAPITOLA 3. TRANSAKCE S PRODUKTY	62
VÝROBA A PRODUKCE	63
Hlavní, vedlejší a pomocné činnosti	64
Produkce (P.1)	64
Doba zachycení a ocenění produkce	70
MEZISPOTŘEBA (P.2)	75
Doba zachycení a ocenění mezispotřeby	77
KONEČNÁ SPOTŘEBA (P.3, P.4)	77
Výdaje na konečnou spotřebu (P.3)	77
Skutečná konečná spotřeba (P.4)	78
Doba zachycení a ocenění výdajů na konečnou spotřebu	80
Doba zachycení a ocenění skutečné konečné spotřeby	80
TVORBA HRUBÉHO KAPITÁLU (P.5)	81
Tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51)	81
Doba zachycení a ocenění tvorby hrubého fixního kapitálu	83
Změna stavu zásob (P.52)	84
Doba zachycení a ocenění změny stavu zásob	85
Čisté pořízení cenností (P.53)	86
DOVOZ A VÝVOZ ZBOŽÍ A SLUŽEB (P.6 A P.7)	86
Dovoz a vývoz zboží (P.61 a P.71)	87
Dovoz a vývoz služeb (P.62 a P.72)	89
TRANSAKCE S POUŽITÝMI VÝROBKY	91
KAPITOLA 4. ROZDĚLOVACÍ TRANSAKCE	93
NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM (D.1)	93
Mzdy a platy (D.11)	93
Mzdy a platy v penězích	93
Mzdy a platy v naturáliích	93
Sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12)	95
Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121)	95
Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122)	95

	Strana
KAPITOLA 4. (pokračování)	
DANĚ Z VÝROBY A DOVOZU (D.2)	96
Daně z produktů (D.21)	97
Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211)	97
Daně z dovozu a cla bez DPH (D.212)	97
Daně z produktů bez DPH a dovozních daní (D.214)	98
Ostatní daně z výroby (D.29)	98
Daně z výroby a dovozu placené institucím Evropské unie	99
SUBVENCE (D.3)	100
Subvence na produkty (D.31)	100
Dovozní subvence (D.311)	101
Ostatní subvence na produkty (D.319)	101
Ostatní subvence na výrobu (D.39)	101
DŮCHOD Z VLASTNICTVÍ (D.4)	103
Úroky (D.41)	103
Úroky z vkladů a úvěrů a z pohledávek a závazků	103
Úroky z cenných papírů	103
Úroky ze směnek a podobných krátkodobých nástrojů	103
Úroky z dluhopisů a jiných dluhových papírů	103
Úrokové swapy a dohody o budoucích úrokových sazbách (forward rate agreements)	104
Úroky z finančního leasingu	104
Ostatní úroky	104
Doba zachycení	105
Rozdělované důchody podniků (D.42)	105
Dividendy (D.421)	105
Čerpání z důchodu kvazispolečností (D.422)	106
Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43)	107
Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (D.44)	107
Pachtovné (D.45)	108
Pachtovné z půdy	108
Pachtovné z podzemních zdrojů	108
BĚŽNÉ DANĚ Z DŮCHODU, KAPITÁLU ATD. (D.5)	108
Daně z důchodů (D.51)	109
Ostatní běžné daně (D.59)	109
SOCIÁLNÍ PŘÍSPĚVKY A DÁVKY (D.6)	110
Sociální příspěvky (D.61)	112
Skutečné sociální příspěvky (D.611)	112
Imputované sociální příspěvky a dávky (D.612)	113
Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62)	114
Peněžité dávky sociálního zabezpečení (D.621)	114
Soukromé fondové sociální dávky (D.622)	115

	Strana
KAPITOLA 4. (pokračování)	
Nefondové sociální dávky zaměstnancům (D.623)	115
Výpomocné peněžité sociální dávky (D.624)	115
Naturální sociální transfery (D.63)	115
Naturální sociální dávky (D.631)	115
Refundace z dávek sociálního zabezpečení (D.6311)	116
Ostatní naturální dávky ze sociálního zabezpečení (D.6312)	116
Výpomocné naturální sociální dávky (D.6313)	116
Transfery individuálních netržních výrobků nebo služeb (D.632)	116
OSTATNÍ BĚŽNÉ TRANSFERY (D.7)	117
Čisté pojistné na neživotní pojištění (D.71)	117
Náhrady z neživotního pojištění (D.72)	118
Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí (D.73)	118
Běžná mezinárodní spolupráce (D.74)	119
Jiné běžné transfery (D.75)	120
Běžné transfery pro NISD	120
Běžné transfery mezi domácnostmi	120
Pokuty a penále	120
Loterie a sázkové hry	121
Platby odškodného	121
Čtvrtý vlastní zdroj založený na HNP	121
Ostatní	121
ÚPRAVA O ZMĚNY ČISTÉHO PODÍLU DOMÁCNOSTÍ NA REZERVÁCH PENZIJNÍCH FONDŮ (D.8)	122
KAPITÁLOVÉ TRANSFERY (D.9)	123
Kapitálové daně (D.91)	123
Investiční dotace (D.92)	124
Ostatní kapitálové transfery (D.99)	125
KAPITOLA 5. FINANČNÍ TRANSAKCE	127
KLASIFIKACE FINANČNÍCH TRANSAKČÍ	129
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ) (F.1)	131
Měnové zlato (F.11)	131
Zvláštní práva čerpání (ZPČ) (F-12)	132
Oběživo a vklady (F.2)	132
Oběživo (F.21)	132
Převoditelné vklady (F.22)	133
Ostatní vklady (F.29)	133
Cenné papíry jiné než akcie (F.3)	134
Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.33)	134
Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.331)	135
Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.332)	135
Finanční deriváty (F.34)	136

	Strana
KAPITOLA 5. (pokračování)	
Úvěry (F.4)	137
Krátkodobé úvěry (F.41)	137
Dlouhodobé úvěry (F.42)	137
Akcie a jiný vlastní kapitál (F.5)	139
Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (F.51)	140
Kótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.511) a nekótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.512)	140
Jiný vlastní kapitál (F.513)	141
Akcie investičních fondů (F.52)	141
Pojistné technické rezervy (F.6)	141
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů (F.61)	142
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění (F.611)	142
Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (F.612)	143
Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky (F.62)	144
Ostatní pohledávky a závazky (F.7)	144
Obchodní úvěry a zálohy (F.71)	145
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.79)	145
Poznámková položka: přímé zahraniční investice (F.m)	146
ÚČETNÍ PRAVIDLA PRO FINANČNÍ TRANSAKCE	146
Ocenění	146
Doba zachycení	149
Výpočet finančních transakcí ze změn v rozvaze	149
Příloha 5.1: Vazba na míru peněz	149
KAPITOLA 6. OSTATNÍ TOKY	151
SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU (K.1)	151
ČISTÉ POŘÍZENÍ NEFINANČNÍCH NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.2)	151
OSTATNÍ ZMĚNY AKTIV (K.3 až K.12)	152
OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU (K.3 až K.10 a K.12)	152
EKONOMICKÝ VZNIK NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.3)	153
EKONOMICKÝ VZNIK VYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.4)	153
PŘIROZENÝ RŮST NEPĚSTOVANÝCH BIOLOGICKÝCH ZDROJŮ (K.5)	153
EKONOMICKÝ ZÁNİK NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.6)	154
ZTRÁTY Z KATASTROF (K.7)	154
KONFISKACE BEZ NÁHRADY (K.8)	154
OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU NEFINANČNÍCH AKTIVJINDE NEUVEDENÉ (K.9)	154
OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU FINANČNÍCH AKTIV A ZÁVAZKŮJINDE NEUVEDENÉ (K.10)	155

	Strana
KAPITOLA 6. (pokračování)	
ZMĚNY ZATŘÍDĚNÍ A STRUKTURY (K.12)	156
Změny sektorového zařídění a struktury (K.12.1)	156
Změny klasifikace aktiv a závazků (K.12.2)	156
FIKTIVNÍ ZISKY NEBO ZTRÁTY Z DRŽBY (K.11)	157
Neutrální zisky nebo ztráty z držby (K.11.1)	158
Reálné zisky nebo ztráty z držby (K.11.2)	158
Zisky z držby podle typu finančních aktiv	159
Oběživo a vklady (AF.2)	159
Úvěry (AF.4) a ostatní pohledávky a závazky (AF.7)	159
Cenné papíry jiné než akcie (AF.3)	159
Akciové a jiný vlastní kapitál (AF.5)	160
Pojistné technické rezervy (AF.6)	160
Finanční aktiva v cizí měně	160
KAPITOLA 7. ROZVAHY	161
TYPY AKTIV	162
Nefinanční vyráběná aktiva (AN.1)	162
Nefinanční nevyráběná aktiva (AN.2)	162
Finanční aktiva a závazky (AF)	163
OCEŇOVÁNÍ POLOŽEK ROZVAHY	165
Obecné zásady oceňování	165
NEFINANČNÍ AKTIVA (AN)	166
Vyráběná aktiva (AN.1)	166
Dlouhodobá aktiva (AN.11)	166
Dlouhodobá hmotná aktiva (AN.111)	166
Dlouhodobá nehmotná aktiva (AN.112)	166
Zásoby (AN.12)	166
Cennosti (AN.13)	167
Nevyráběná aktiva (AN.2)	167
Hmotná nevyráběná aktiva (AN.21)	167
Půda (AN.211)	167
Podzemní zdroje (AN.212)	167
Ostatní přírodní zdroje (AN.213 a AN.214)	167
Nehmotná nevyráběná aktiva (AN.22)	167
Finanční aktiva a závazky (AF)	168
Měnové zlato a ZPČ (AF.1)	168
Oběživo a vklady (AF.2)	168
Cenné papíry jiné než akcie (AF.3)	168
Úvěry (AF.4)	169
Akciové a jiný vlastní kapitál (AF.5)	169

	Strana
KAPITOLA 7. (pokračování)	
Pojistné technické rezervy (AF.6)	169
Ostatní pohledávky a závazky (AF.7)	170
Poznámkové položky	170
Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)	170
Přímé zahraniční investice (AF.m)	170
Finanční rozvahy	171
Příloha 7.1: Definice jednotlivých kategorií aktiv	172
Příloha 7.2: Přehled zápisů od počáteční rozvahy až po konečnou rozvahu	180
KAPITOLA 8. POSLOUPNOST ÚČTŮ A VYROVNÁVACÍ POLOŽKY	183
POSLOUPNOST ÚČTŮ	186
Běžné účty	186
Účet výroby (I)	186
Účty rozdělení a užití důchodů (II)	186
Účty prvotního rozdělení důchodů (II.1)	188
Účet tvorby důchodů (II.1.1)	188
Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2)	188
Účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1)	188
Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2)	194
Účet druhotného rozdělení důchodů (II.2)	194
Účet znovurozdělení naturálních důchodů (II.3)	202
Účet užití důchodů (II.4)	202
Účet užití disponibilního důchodu (II.4.1)	202
Účet užití upraveného disponibilního důchodu (II.4.2)	202
Účty akumulace (III)	204
Kapitálový účet (III.1)	204
Účet změn čistého kapitálu vlivem úspor a kapitálových transferů (III.1.1)	204
Účet pořízení nefinančních aktiv (III.1.2)	204
Finanční účet (III.2)	204
Účet ostatních změn aktiv (III.3)	204
Účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1)	211
Účet přecenění (III.3.2)	211
Účet neutrálních zisků nebo ztrát (III.3.2.1)	211
Účet reálných zisků nebo ztrát (III.3.2.2)	211
Rozvahy (IV)	220
Počáteční rozvaha (IV.1)	220
Změny rozvahy (IV.2)	220
Konečná rozvaha (IV.3)	220

	Strana
KAPITOLA 8. (pokračování)	220
KAPITOLA 8. ÚČTY ZBYTKU SVĚTA (V)	220
Běžné účty	225
Zahraniční účet výrobků a služeb (V.I)	225
Zahraniční účet prvotních důchodů a běžných transferů (V.II)	225
Zahraniční účty akumulace (V.III)	225
Kapitálový účet (V.III.1)	225
Finanční účet (V.III.2)	225
Účty ostatních změn aktiv (V.III.3)	225
Rozvahy (V.IV)	226
ÚČET VÝROBKŮ A SLUŽEB (0)	234
SOUHRNNÉ HOSPODÁŘSKÉ ÚČTY	235
SOUHRNNÉ UKAZATELE	245
Hrubý domácí produkt v tržních cenách (HDP)	245
Provozní přebytek za národní hospodářství celkem	245
Smíšený důchod za národní hospodářství celkem	245
Podnikatelský důchod za národní hospodářství celkem	245
Národní důchod (v tržních cenách)	245
Národní disponibilní důchod	246
Úspory	246
Zahraniční saldo běžných transakcí	246
Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství celkem	246
Čistý kapitál národního hospodářství celkem	246
MATICOVÉ ZOBRAZENÍ	246
Maticové zobrazení účtů ESA	247
Vlastnosti matic účtů	250
Úprava redukované formy matice pro specifické typy analýz	251
KAPITOLA 9. SOUSTAVA TABULEK VSTUPŮ A VÝSTUPŮ	266
TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ	270
TABULKY PROPOJUJÍCÍ TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ SE SEKTOROVÝMI ÚČTY	284
SYMETRICKÉ TABULKY VSTUPŮ-VÝSTUPŮ	284
KAPITOLA 10. CENOVÉ A OBJEMOVÉ MÍRY	289
ROZSAH CENOVÝCH A OBJEMOVÝCH INDEXŮ V SYSTÉMU ÚČTŮ	290
Integrovaná soustava cenových a objemových indexů	290
Cenové a objemové indexy pro jiné souhrnné ukazatele	291
VŠEOBECNÉ PRINCIPY MĚŘENÍ CENOVÝCH A OBJEMOVÝCH INDEXŮ	292
Definice cen a objemů tržních produktů	292
Rozdíly v kvalitě a rozdíly v ceně	292

	Strana
KAPITOLA 10. (pokračování)	
Zásady pro netržní služby	293
Zásady pro přidanou hodnotu a pro HDP	294
PROBLÉMY PŘI POUŽÍVÁNÍ ZÁSAD	294
Obecné používání	295
Používání pro specifické toky	295
Toky zboží a tržních služeb	295
Toky netržních služeb	296
Daně a subvence na produkty a dovoz	297
Spotřeba fixního kapitálu	298
Náhrady zaměstnancům	298
Stavy vyráběných dlouhodobých aktiv a zásob	298
Míry reálného důchodu za národní hospodářství celkem	299
VOLBA VZORCE A ZÁKLADNÍHO ROKU PRO INDEX	300
CENOVÉ A OBJEMOVÉ INDEXY PRO PROSTOROVÉ SROVNÁVÁNÍ	300
KAPITOLA 11. OBYVATELSTVO A VSTUPY PRÁCE	302
CELKOVÝ POČET OBYVATEL	302
EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO	303
ZAMĚSTNANOST	304
Zaměstnanci	304
Osoby samostatně výdělečně činné	305
Zaměstnanost a příslušnost k hospodářskému území	305
NEZAMĚSTNANOST	306
ZAMĚSTNÁNÍ	307
Zaměstnání a příslušnost k hospodářskému území	307
CELKOVÝ POČET ODPRACOVANÝCH HODIN	307
EKVIVALENCE DÉLKY PLNÉ PRACOVNÍ DOBY	308
VSTUP PRÁCE ZAMĚSTNANCŮ VYJÁDŘENÝ STÁLOU NÁHRADOU	309
KAPITOLA 12. ČTVRTLETNÍ HOSPODÁŘSKÉ ÚČTY	310
KAPITOLA 13. REGIONÁLNÍ ÚČTY	312
REGIONÁLNÍ ÚZEMÍ	312
JEDNOTKY A SÍDLO	312
METODY REGIONALIZACE	313
SOUHRNNÉ UKAZATELE PODLE ODVĚTVÍ	314
ÚČTY DOMÁCNOSTÍ	316

	Strana
PŘÍLOHY	
I. NEPŘÍMO MĚŘENÉ FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELSKÉ SLUŽBY (FISIM)	317
Změny, které je třeba v kapitolách ESA provést, když se má FISIM rozdělit	317
II. LEASING A NÁKUP PŘEDMĚTŮ DLOUHODOBÉ SPOTŘEBY NA SPLÁTKY	323
Definice	323
Leasing	323
Operativní leasing	323
Finanční leasing	323
Nákup na splátky	324
Pojetí v účtech	324
Operativní leasing	324
Finanční leasing	324
Nákup na splátky	325
III. POJIŠTĚNÍ	327
Úvod	327
Definice	327
Sociální pojištění	327
Vládní programy sociálního zabezpečení	327
Programy soukromých fondů sociálního pojištění	328
Nefondové programy sociálního pojištění prováděné zaměstnavateli	328
Ostatní pojištění	328
Ostatní životní pojištění	328
Ostatní neživotní pojištění	328
Zajištění	329
Pomocné pojišťovací instituce	329
Pojetí v účtech	329
Sociální pojištění	329
Vládní programy sociálního zabezpečení	329
Programy soukromých fondů sociálního pojištění	330
Nefondové programy sociálního pojištění prováděné zaměstnavateli	331
Ostatní pojištění	332
Ostatní životní pojištění	333
Ostatní neživotní pojištění	333
Zajištění	335
Pomocné pojišťovací instituce	335
<i>Pojištění: číselný příklad</i>	336
IV. KLASIFIKACE A ÚČTY	341
Klasifikace	341
Klasifikace institucionálních sektorů (S)	341

	Strana
Klasifikace transakcí a ostatních toků	342
Klasifikace vyrovnávacích položek (B)	345
Klasifikace aktiv (A)	346
Seskupení a kódování odvětví (A), produktů (P) a investic (tvorba fixního kapitálu) (Pi)	348
Klasifikace individuální spotřeby podle účelu (COICOP)	356
Klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG)	357
Účty	359

Tabulky

2.1	Sektory a subsektory	42
2.2	Typ výrobce, základní činnosti a funkce klasifikované podle sektorů	44
2.3	Sektorová klasifikace jednotek výrobců za hlavní standardní právní formy vlastnictví	57
3.1	Rozlišení tržních výrobců, výrobců pro vlastní konečné užití a ostatních netržních výrobců za institucionální jednotky	66
3.2	Institucionální jednotky, místní činnostní jednotky a produkce a odlišení tržní produkce od produkce pro vlastní konečné užití a od ostatní netržní produkce	69
3.3	Rozlišení místních činnostních jednotek a jejich produkce na tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní produkci	70
3.4	Zachycení dopravy při vývozu zboží	90
3.5	Zachycení dopravy při dovozu zboží	91
5.1	Klasifikace finančních transakcí	130
8.1	Přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních souhrnných ukazatelů	184
8.2	Účet I: Účet výroby	187
8.3	Účet II.1.1: Účet tvorby důchodů	189
8.4	Účet II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů	191
8.5	Účty II.1.2.1: Podnikatelské důchody a II.1.2.2: rozdělení ostatních prvotních důchodů	195
8.6	Účet II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů	198
8.7	Účet II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů	201
8.8	Účet II.4.1: Účet užití disponibilních důchodů	203
8.9	Účet II.4.2: Účet užití upravených disponibilních důchodů	205
8.10	Účet III.1.1: Účet změn čistého kapitálu vlivem úspor a kapitálových transferů	206
8.11	Účet III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv	207
8.12	Účet III.2: Finanční účet	209
8.13	Účet III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv	212
8.14	Účet III.3.2: Účet přecenění	216
8.15	Účet IV: Rozvahy	221
8.16	Úplná posloupnost účtů zbytku světa (zahraniční účet transakcí)	226
8.17	Účet 0: Účet výrobků a služeb	234
8.18	Souhrnné hospodářské účty	236
8.19	Maticové zobrazení úplné posloupnosti účtů a vyrovnávacích položek za národní hospodářství celkem	252
8.20	Schematické zobrazení matice sociálního účetnictví	259
8.21	Příklad podrobnější matice sociálního účetnictví	262
8.22	Příklad podrobné submatice: čistá přidaná hodnota (základní ceny)	264

	Strana
9.1	Zjednodušená tabulka dodávek 266
9.2	Zjednodušená tabulka užití 266
9.3	Zjednodušená spojená tabulka dodávek a užití 267
9.4	Zjednodušená symetrická tabulka vstupů a výstupů (produkt na produkt) 268
9.5	Tabulka dodávek v základních cenách včetně převodu do kupních cen 271
9.6	Tabulka užití v kupních cenách 272
9.7	Jednoduchá tabulka obchodních a dopravních přírážek 276
9.8	Jednoduchá tabulka daní z produktů snížených o subvence na produkty 277
9.9	Tabulka užití dovezené produkce 281
9.10	Tabulka užití tuzemské produkce v základních cenách 282
9.11	Tabulka propojující tabulku dodávek a užití se sektorovými účty 284
9.12	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách (produkt na produkt) 286
9.13	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro tuzemskou produkci v základních cenách (produkt na produkt) 288
A.I.1	Účinek umístění FISIM do institucionálních sektorů, včetně změn za netržní výrobce 320
A.I.2	Účinek umístění FISIM jenom do fiktivního sektoru 321
A.III.1	Vládní programy sociálního zabezpečení 336
A.III.2	Programy soukromých fondů sociálního zabezpečení 337
A.III.3	Nefondové programy sociálního zabezpečení prováděné zaměstnavateli 338
A.III.4	Ostatní životní pojištění 339
A.III.5	Ostatní neživotní pojištění 340
A.IV.1	Účet 0: účet výrobků a služeb 359
A.IV.2	Úplná posloupnost účtů za národní hospodářství celkem 359
A.IV.3	Úplná posloupnost účtů za nefinanční podniky 373
A.IV.4	Úplná posloupnost účtů za finanční instituce 382
A.IV.5	Úplná posloupnost účtů za vládní instituce 392
A.IV.6	Úplná posloupnost účtů za domácnosti 403
A.IV.7	Úplná posloupnost účtů za neziskové instituce sloužící domácnostem 414

KAPITOLA 1

OBECNÉ RYSY

- 1.01 Evropský systém národních a regionálních účtů (dále ESA 1995 nebo jen ESA) je mezinárodně porovnatelný účetní rámec pro systematický a podrobný popis celkového hospodářství (tj. regionu, země nebo skupiny zemí), jeho jednotlivých složek a jeho vztahů s ostatními hospodářskými celky.

ESA 1995 nahrazuje Evropský systém integrovaných hospodářských účtů vydaný v roce 1970 (ESA 1970; druhé, poněkud upravené vydání, vyšlo v roce 1978).

Systém ESA 1995 je plně v souladu s revidovanými celosvětově užívanými pravidly pro národní účetnictví, vydanými pod názvem Systém národních účtů (SNA 1993 nebo jen SNA; tato pravidla byla vytvořena pod společnou odpovědností a ve spolupráci OSN, MMF, Komise Evropských společenství, OECD a Světové banky). ESA se však více soustřeďuje na situaci a potřebu údajů v rámci Evropské unie. Stejně jako SNA je i ESA harmonizován s pojetími a tříděními používanými v mnoha ostatních společenských a ekonomických statistikách. Jde zejména o statistiku zaměstnanosti, statistiku průmyslu a statistiku zahraničního obchodu. ESA může tudíž sloužit jako centrální rámec při doporučených pro společenské a ekonomické statistiky EU a jejích členských zemí.

- 1.02 ESA obsahuje dva hlavní soubory tabulek:

- a) sektorové účty ⁽¹⁾;
- b) tabulky vstupů a výstupů ⁽²⁾ a účty podle odvětví ⁽³⁾.

Sektorové účty poskytují systematický popis různých etap hospodářského procesu, jako je výroba, tvorba důchodů, znovurozdělování důchodů, užití důchodů a finanční a nefinanční akumulace v členění podle institucionálních sektorů. Sektorové účty rovněž zahrnují rozvahy, které popisují stavy aktiv, závazků a čistého jmění k začátku a ke konci účetního období.

Tabulky vstupů a výstupů a odvětvové účty popisují podrobněji výrobní proces (strukturu nákladů, vytvořený důchod a zaměstnanost) a toky zboží a služeb (produkci, dovoz, vývoz, konečnou spotřebu, mezispotřebu a tvorbu kapitálu podle skupin produkce).

ESA zahrnuje rovněž i pojmy obyvatelstva a zaměstnanosti ⁽⁴⁾. Toto pojetí je shodné jak pro sektorové účty, tak pro tabulky vstupů a výstupů.

ESA se neomezuje jen na roční národní účetnictví, nýbrž se používá i pro čtvrtletní účty ⁽⁵⁾ a regionální účty ⁽⁶⁾.

POUŽÍVÁNÍ SYSTÉMU ESA

Rámec pro analýzu a politiku

- 1.03 ESA se může používat pro analýzu a zhodnocení:

- a) struktury celého národního hospodářství. Týká se to:
  1. přidané hodnoty a zaměstnanosti podle odvětví;
  2. přidané hodnoty a zaměstnanosti podle regionů;

⁽¹⁾ Viz kapitola 8 „Posloupnost účtů a vyrovnávací položky“.

⁽²⁾ Viz kapitola 9 „Soustava tabulek vstupů a výstupů“.

⁽³⁾ Viz kapitola 8 „Posloupnost účtů a vyrovnávací položky“.

⁽⁴⁾ Viz kapitola 11 „Obyvatelstvo a vstupy práce“.

⁽⁵⁾ Viz kapitola 12 „Čtvrtletní hospodářské účty“.

⁽⁶⁾ Viz kapitola 13 „Regionální účty“.

3. rozdělení důchodů podle sektorů;
  4. dovozu a vývozu podle skupin produktů;
  5. výdajů na konečnou spotřebu podle skupin produktů;
  6. tvorby fixního kapitálu a stavů fixního kapitálu podle odvětví;
  7. skladby stavů a toků finančních aktiv podle druhů aktiv a podle sektorů.
- b) určitých úseků nebo pohledů na celé národní hospodářství, jako jsou:
1. bankovníctví a financování v národním hospodářství;
  2. úloha vládních institucí;
  3. hospodářství určité oblasti (ve srovnání s celým národním hospodářstvím).
- c) vývoje celého národního hospodářství z časového hlediska, což představuje:
1. analýzu temp růstu HDP;
  2. analýzu inflace;
  3. analýzu sezónnosti ve výdajích domácností na základě čtvrtletních účtů;
  4. analýzu změny významnosti jednotlivých typů finančních nástrojů během doby, např. zvýšeného významu opcí;
  5. srovnání odvětvové struktury národního hospodářství v delším časovém období, např. v průběhu třiceti let.
- d) národního hospodářství ve vztahu k národním hospodářstvím ostatních zemí. Jde o:
1. porovnání úlohy vládních institucí v jednotlivých členských zemích EU;
  2. analýzu vzájemných vztahů mezi národními hospodářstvími zemí EU;
  3. analýzu skladby a určení vývozu v EU;
  4. porovnání tempa růstu HDP a disponibilního důchodu na 1 obyvatele v rámci EU a ve Spojených státech a v Japonsku.
- 1.04 Pro Evropskou unii a její členské státy mají údaje ze soustavy národních účtů velkou úlohu při formulování a sledování důsledků jejich sociální a hospodářské politiky.

Dále existují některé velmi důležité zvláštní případy použití:

- a) pro sledování a řízení evropské měnové politiky: kritéria sblížování pro Evropskou měnovou unii byla definována z hlediska údajů národních účtů (vládní deficit, vládní dluh a HDP);
- b) pro poskytování finanční podpory regionům uvnitř EU: výdaje pro strukturální fondy EU se zčásti odvozují z údajů regionálních národních účtů;
- c) pro stanovení vlastních zdrojů EU. Ty jsou závislé na údajích z národních účtů třemi způsoby:
  1. celkové zdroje EU se určují jako procentní podíl z hrubého národního produktu (HNP) jednotlivých členských zemí;
  2. třetí vlastní zdroj EU se tvoří z vlastních zdrojů DPH. Příspěvky členských států do tohoto zdroje jsou ve velké míře ovlivněny údaji z národních účtů, protože těch se používá k výpočtu průměrné sazby DPH;
  3. relativní výše příspěvků členských zemí pro čtvrtý vlastní zdroj EU je založena na jejich hrubém národním produktu.

Osm charakteristik pojetí systému ESA

- 1.05 Pro zajištění dobré rovnováhy mezi potřebami údajů a možnostmi poskytování údajů je pojetí systému ESA charakterizováno osmi charakteristikami. Je:
- a) mezinárodně slučitelné;
  - b) harmonizované s ostatními sociálními a hospodářskými statistikami;
  - c) sourodé;

- d) sestavitelné;
- e) odlišné od většiny případů administrativního pojetí;
- f) zavedené, uznávané a ustálené na delší časové období;
- g) soustředěné na popis hospodářských procesů v peněžním a snadno zjištěném vyjádření;
- h) pružné a víceúčelové.

1.06 Pojmy jsou mezinárodně slučitelné, neboť:

- a) pro členské státy Evropské unie je ESA normou pro poskytování údajů z národních účtů pro všechny mezinárodní organizace. Pouze v národních publikacích není přísné dodržování pravidel ESA povinné;
- b) pojetí ESA je po všech stránkách harmonizováno s pojetím celosvětových pravidel pro národní účetnictví, tj. SNA.

Mezinárodní slučitelnost pojetí je pro porovnání statistik za různé země rozhodující.

1.07 Pojetí je harmonizováno s pojetím v ostatních sociálních a hospodářských statistikách, protože:

- a) ESA používá mnoho metodik a klasifikací (např. NACE rev. 1), které se rovněž používají v ostatních sociálních a hospodářských statistikách členských států Evropské unie, např. ve statistice zpracovatelského průmyslu, ve statistice zahraničního obchodu a statistice zaměstnanosti; metodické rozdíly byly omezeny na minimum. Dále jsou tato pojetí a klasifikace Evropské unie rovněž harmonizována s metodikou a klasifikacemi používanými ve Spojených národech;
- b) stejně jako SNA je pojetí ESA také harmonizováno s pojetím v důležitých mezinárodních pravidlech pro některé ostatní úseky ekonomických statistik, zejména s příručkou pro platební bilanci (BPM) Mezinárodního měnového fondu (MMF), pro vládní finanční statistiku MMF (GFS) a pro statistiku příjmů OECD a s usneseními MOP o pojetí zaměstnanosti, odpracovaných hodin a nákladů práce.

Tato harmonizace s ostatními sociálními a hospodářskými statistikami široce napomáhá vzájemnému propojení a porovnatelnosti uvedených údajů. Důsledkem je to, že údaje v národních účtech mohou být sestaveny lépe. Dále mohou být informace obsažené v těchto zvláštních statistikách lépe vztahovány k celkovým statistickým údajům za národní hospodářství, tj. k údajům z národních účtů, jako je hrubý národní produkt nebo přidaná hodnota podle odvětví a podle sektorů.

1.08 Rovnice v účetním rámci prosazují sourodost pojetí používaného k popisu různých částí hospodářského procesu (výroby, rozdělení důchodů, užití důchodů, akumulace). Výsledkem této vnitřní sourodosti je, že statistiky z různých částí účetního rámce mohou být navzájem účelně porovnávány. Mohou se tak počítat například tyto poměrové ukazatele:

- a) údaje o produktivitě, jako je přidaná hodnota připadající na odpracovanou hodinu (tento údaj vyžaduje sourodost mezi pojetím m přidané hodnoty a odpracovaných hodin);
- b) disponibilní národní důchod na obyvatele (tento poměr vyžaduje sourodost mezi pojetím disponibilního národního důchodu a obyvatelstva);
- c) tvorba fixního kapitálu jako procentní podíl ze stavu fixního kapitálu (to vyžaduje sourodost mezi definicemi uvedených toků a stavů);
- d) procentní podíl vládního deficitu a dluhu na hrubém domácím produktu (tyto údaje vyžadují sourodost mezi pojetím vládního deficitu, vládního dluhu a hrubého domácího produktu).

Tato vnitřní sourodost v pojetí rovněž dovoluje, aby některé odhady byly odvozeny jako reziduální položky, např. Úspory mohou být odhadnuty jako rozdíl mezi disponibilním důchodem a výdaji na konečnou spotřebu (7).

1.09 Pojmy ESA jsou operativního charakteru, neboť jsou navrhovány tak, aby byly měřitelné. Operativní charakter pojmů se projevuje několika způsoby:

- a) některé činnosti nebo položky se musí popisovat pouze v případech, že jejich velikost je významná. Týká se to například výroby výrobků ve vlastní režii domácnosti: tkaní látek a hrnčířská výroba nemusí být sledovány jako výroba, protože tyto typy výroby se pro země

(7) Viz kapitola 8 „Posloupnost účtů a vyrovnávací položky“.

Evropské unie považují za nevýznamné. V jiném případě drobné ne příliš drahé nástroje a nářadí jsou sledovány jako tvorba fixního kapitálu pouze v případě, kdy výdaje na takovéto předměty dlouhodobé spotřeby přesahují částku 500 ECU (v cenách roku 1995) za jednotku (nebo v případě nákupu většího množství předmětů je to výše částky za celé nakoupené množství); pokud uvedené výdaje nedosahují této hranice, jsou sledovány jako mezispotřeba;

- b) některé metodické pojmy jsou doprovázeny jasným návodem, jak je odhadovat. Například pro definování spotřeby kapitálu se doporučuje použití lineárních odpisů a pro odhad stavů fixního kapitálu se doporučuje metoda průběžné inventarizace. Jiným případem je ocenění pro výrobu ve vlastní režii: v zásadě by tato produkce měla být oceněna v základních cenách, ale pokud je to nutné, mohou být základní ceny odhadnuty načítáním příslušných nákladových druhů;
- c) byly přijaty některé zjednodušující dohody. Například podle dohody se všechny kolektivní služby poskytované vládou zahrnují do výdajů na konečnou spotřebu;
- d) pojetí je v souladu s pojetím sociálních a hospodářských statistik, které se využívají jako vstupy pro sestavování národních účtů.

1.10 Přesto však zároveň není vždy snadné toto pojetí zavést, neboť se obvykle liší v některých bodech od pojetí používaného v administrativních zdrojích údajů. Týká se to podnikového účetnictví, údajů o různých typech daní (DPH, daní z příjmů u fyzických osob, daní na dovoz atd.), údajů o sociálním pojištění a údajů z bankovního dohledu a dohledu nad pojišťovnami. Tyto administrativní údaje se často používají jako vstupní údaje pro sestavení národních účtů. Musí být tedy transformovány tak, aby byly v souladu s ESA.

Pojetí ESA se obvykle liší v některých bodech od svých administrativních protějšků, neboť:

- a) administrativní pojetí je v jednotlivých zemích odlišné. Mezinárodní slučitelnosti prostřednictvím administrativního pojetí nemůže být dosaženo;
- b) administrativní pojetí se v průběhu času mění, takže při použití administrativního pojetí nelze dosáhnout srovnatelnosti v časových řadách;
- c) pojetí, na nichž jsou založeny zdroje administrativních údajů, nejsou navzájem v souladu. Přitom však propojení a srovnatelnost údajů, které jsou rozhodující při sestavování údajů pro národní účty, jsou možné pouze tehdy, jsou-li jednotlivá pojetí sourodá;
- d) administrativní pojetí není obvykle nejvhodnější pro ekonomickou analýzu a hodnocení hospodářské politiky.

Přesto však někdy administrativní zdroje údajů vyhovují potřebám národních účtů i pro ostatní statistiky velmi dobře, neboť:

- a) pojetí a třídění původně určené pro statistické účely může být také přizpůsobeno pro administrativní účely, např. třídění výdajů vládních institucí podle účelu;
- b) administrativní zdroje údajů mohou být odvozeny z některých údajů pro statistiku; to platí například pro soustavu Intrastat pro poskytování informací o dodávkách zboží mezi členskými státy Evropské unie.

1.11 Hlavní pojmy ESA jsou uznávány a ustáleny pro dlouhé časové období, neboť:

- a) byly schváleny jako mezinárodní standard pro příští desetiletí;
- b) v dále uvedených mezinárodních pravidlech pro národní účetnictví se stěží bude měnit většina základních pojmů.

Tato pojmová návaznost omezuje potřebu přepočítávat časové řady a učit se novému pojetí. Dále omezuje ovlivnitelnost metodiky z hlediska vnitrostátních a mezinárodních politických tlaků. Z toho důvodu mohou údaje z národních účtů sloužit jako objektivní údajová základna pro hospodářskou politiku a analýzy po celá desetiletí.

1.12 Pojetí ESA se soustřeďuje na popis hospodářského procesu v hodnotovém zřetelně pozorovatelném vyjádření. Ve většině případů platí, že se neberou v úvahu stavové a tokové veličiny, které nejsou okamžitě zjistitelné v peněžním vyjádření nebo které nemají jasně stanovené peněžní protipoložky.

Tato zásada není dodržována přísně, protože by se mělo přihlížet k požadavku sourodosti a k náročnému charakteru získávání různých údajů. Například pro dosažení sourodosti je nutné, aby hodnota kolektivních služeb poskytovaných vládními institucemi byla sledována jako výstup,

protože vládními institucemi placené náhrady zaměstnancům a nákupy všech druhů výrobků a služeb jsou snadno zjistitelné v peněžním vyjádření.

Dále pro účely ekonomické analýzy a politiky zvyšuje sledování kolektivních služeb vládních institucí ve vztahu k ostatním částem národního hospodářství účelnost národních účtů jako celku.

1.13 Rozsah pojetí ESA můžeme ukázat, vezmeme-li v úvahu některé důležité mezní případy.

Do vymezení výroby v ESA patří tyto případy (viz odstavce 3.07 až 3.09):

- a) poskytování individuálních a kolektivních služeb vládními institucemi;
- b) poskytování služeb bydlení ve vlastní režii vlastníky domů nebo bytů;
- c) produkce pro vlastní konečnou spotřebu, např. zemědělských produktů;
- d) stavební práce ve vlastní režii včetně individuální bytové výstavby;
- e) poskytování služeb placeným domácím personálem;
- f) chov ryb v rybářských farmách;
- g) protiprávní produkce, např. prostituce a výroba drog;
- h) výroba, z níž výnosy nejsou plně přiznány daňovým úřadům, jako např. ilegální výroba textilu.

Do vymezené výroby nepatří:

- a) domácí a osobní služby, pokud jsou poskytovány a spotřebovány uvnitř téže domácnosti, například úklid a čištění, příprava jídel nebo péče o nemocné či starší osoby;
- b) služby poskytované dobrovolníky, které nevedou k výrobě výrobků, například ošetřování a úklid bez placení;
- c) přirozený přírůstek ryb na otevřených mořích.

Obecně je možno říci, že ESA zaznamenává veškeré výstupy, které jsou výsledkem výroby v rámci vymezení výroby. Přesto však existují některé zvláštní výjimky z tohoto pravidla:

- a) nejsou zaznamenány výstupy pomocných činností; veškeré vstupy spotřebované v pomocných činnostech — materiál, práce, spotřeba fixního kapitálu atd. — se chápou jako vstupy do hlavní nebo vedlejší činnosti, jíž slouží;
- b) výstupy produkce pro mezispotřebu v téže místní činnosti jednotce (ČJ, viz odstavec 1.29) se nezaznamenávají; ale veškeré výstupy produkce pro ostatní místní ČJ patřící do stejné institucionální jednotky se zaznamenávají jako výstupy.

Z účetní logiky ESA vyplývá, že pokud se činnosti posuzují jako výroba a jejich výstupy se mají zaznamenávat, pak odpovídající důchod, zaměstnanost, konečná spotřeba atd. se mají rovněž zaznamenat. Například protože poskytování služeb bydlení ve vlastní režii u vlastníků obydlí je sledováno jako výroba, tak také musí být sledován i důchod a výdaje na konečnou spotřebu, které se vyskytují u těchto vlastníků. Naopak když některé činnosti nejsou sledovány jako výroba: služby v domácnostech poskytované a spotřebované v téže domácnosti netvoří důchod ani výdaje na konečnou spotřebu a podle pojetí ESA se jich netýká ani zaměstnanost.

ESA rovněž obsahuje mnoho zavedených pojetí, například:

- a) ocenění výstupů vládních institucí;
- b) ocenění výstupů pojišťovacích služeb a nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb;
- c) zachycení všech kolektivních služeb poskytovaných vládními institucemi jako výdajů na konečnou spotřebu a ne jako mezispotřeby;
- d) zachycení užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb jako mezispotřeby fiktivního sektoru nebo fiktivního odvětví.

- 1.14 Systém ESA je víceúčelový: pro celou řadu použití je metodika ESA přijatelná, ačkoliv může vyžadovat pro některé případy použití určité doplnění (viz odstavec 1.18).
- 1.15 Podrobnosti v metodickém rámci ESA nabízejí příležitost pro jeho pružné využívání: některé pojmy se výslovně v ESA nevyskytují, ale přesto z ní mohou být snadno odvozeny. Například přidanou hodnotu v nákladech výrobních činitelů lze odvodit odečtením ostatních čistých daní na výrobu od přidané hodnoty v základních cenách. Jiným příkladem je vytvoření nových sektorů přeskupením subsektorů definovaných v rámci ESA.
- 1.16 Pružné použití je také umožněno zavedením dodatečných kritérií, která nejsou v rozporu s logikou systému. Takovým kritériem by například mohl být rozsah zaměstnanosti u výrobních jednotek nebo velikost důchodů u domácností. U zaměstnanosti může být zavedeno další třídění podle úrovně vzdělání, podle věku a podle pohlaví.
- 1.17 Toto pružné použití může být začleněno do matice sociálního účetnictví (SAM). SAM je maticové zobrazení, které vytváří propojení mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty (viz odstavce 8.133 až 8.155). SAM obvykle poskytuje dodatečné informace o úrovni a struktuře (ne)zaměstnanosti pomocí dalšího rozčlenění náhrad zaměstnancům podle typů zaměstnaných osob. Toto další členění se používá jak pro využití práce podle odvětví, jak je zobrazeno v tabulkách užití, tak pro nabídku práce podle sociálně ekonomických podskupin, jak je zobrazeno na účtu rozdělení prvotních důchodů pro subsektory sektoru domácností. Tímto způsobem se zobrazuje dodávka a užití různých kategorií práce systematicky.
- 1.18 Pro potřebu určitých údajů je nejlepším řešením sestavit samostatné satelitní účty. Týká se to například údajů potřebných pro:
- analýzu významu cestovního ruchu v národním hospodářství;
  - analýzu nákladů a financování zdravotní péče;
  - analýzu významu výzkumu a vývoje a lidského potenciálu pro národní hospodářství;
  - analýzu příjmů a výdajů domácností na základě mikroekonomického pojetí příjmů a výdajů;
  - analýzu vzájemných vztahů mezi životním prostředím a hospodářstvím;
  - analýzu výroby v rámci domácností;
  - analýzu změn v sociálním zabezpečení;
  - analýzu rozdílů mezi národními účty a údaji z podnikového účetnictví a jejich vlivu na kapitálový a měnový trh;
  - odhady daňových výnosů.
- 1.19 Satelitní účty mohou sloužit pro takové potřeby údajů:
- zobrazením více podrobných údajů tam, kde je to nutné, a vynecháním nadbytečných podrobností;
  - rozšířením rozsahu účetního rámce připojením informací v nepeněžním vyjádření, například o údaje o znečišťování a o aktivech na ochranu životního prostředí;
  - změnou některých základních pojetí, například rozšířením pojetí tvorby kapitálu o částku výdajů na výzkum a vývoj nebo o výdaje na vzdělávání.
- 1.20 Důležitým rysem satelitních účtů je to, že v zásadě všechna základní pojetí a třídění standardního rámce jsou zachována. Změny v základním pojetí jsou zaváděny pouze v případě, že zvláštní cíle satelitních účtů nezbytně vyžadují modifikaci. V takových případech by satelitní účty rovněž měly zahrnovat tabulku zobrazující propojení mezi hlavními ukazateli satelitního účtu a odpovídajícími ukazateli standardního rámce. Tímto způsobem si standardní rámec udržuje svoji úlohu doporučeného rámce a současně opravňuje k provedení určitých změn.
- 1.21 Standardní rámec nevěnuje mnoho pozornosti stavům a tokům, které nelze snadno pozorovat v peněžním vyjádření (nebo bez jasně stanovené protipoložky v peněžním vyjádření). Vzhledem k povaze takových stavových a tokových veličin obvykle také dobře slouží pro analýzu sestavování statistik v nepeněžním vyjádření, např.:

- a) výroba v rámci domácnosti může být nejnadhěji popsána pomocí hodin, kterých by bylo využito na jiný účel;
- b) vzdělávání může být popsáno ve vztahu k typu vzdělávání, počtu žáků, průměrnému počtu let vzdělávání nutných k získání vysokoškolského diplomu atd.;
- c) vliv znečišťování lze nejlépe popsat ve vztahu ke změnám počtu žijících odrůd, ke stavu lesa, objemu odpadu, množství kyslíčnicku uhelnatého a radiace atd.

Satelitní účty nabízejí možnost propojit takovéto statistiky v nepeněžním vyjádření se standardním rámcem národních účtů. Toto propojení je možné tak, že pro ty statistiky v nepeněžním vyjádření se co nejvíce využívají klasifikace používané ve standardním rámci, například klasifikace podle typů domácností nebo klasifikace podle odvětví. Tímto způsobem lze dosáhnout harmonizace rozšířeného rámce. Uvedený rámec může sloužit jako údajová základna pro analýzu a vyhodnocení všech druhů vzájemného působení mezi proměnnými ve standardním rámci a odpovídajícími proměnnými v rozšířené části.

1.22 Standardní rámec a jeho hlavní souhrnné ukazatele nepopisují změny v blahobytu. Rozšířené účty mohou být navrženy tak, aby zahrnovaly také imputované peněžní hodnoty, jako například:

- a) domácí a osobní služby vytvářené a spotřebovované v rámci téže domácnosti;
- b) změny v rozsahu volného času;
- c) výhody a nevýhody života ve městě;
- d) nerovnosti v rozdělování důchodů mezi lidmi.

Mohou rovněž přeřadit např. nezbytně nutné konečné výdaje (např. na obranu) do mezispotřeby, tj. do výdajů, které nepřispívají ke zvýšení životní úrovně. Podobně škody způsobené povodněmi a ostatními přírodními pohromami by mohly být zaříděny jako mezispotřeba, která snižuje životní úroveň.

Takovýmto způsobem je možné zkonstruovat velmi hrubý a velmi nedokonalý ukazatel změn životní úrovně obyvatel. Avšak životní úroveň má mnoho rozměrů, z nichž většina není právě nejlépe vyjádřena penězi. Lepším řešením pro měření životní úrovně by proto bylo použít pro každý rozměr samostatný ukazatel a jednotky měření. Ukazatelem mohou být například dětská úmrtnost, očekávaná délka života, gramotnost dospělých a národní důchod na obyvatele. Tyto ukazatele by mohly být zahrnuty do satelitního účtu.

1.23 Pro získání harmonizovaného, mezinárodně porovnatelného rámce se v ESA nepoužívá administrativních přístupů. Nicméně pro všechny účty národních účtů může být získávání čísel založených na administrativním pojetí velmi užitečné. Například pro odhady daňových výnosů se požadují statistiky zdanitelných důchodů. Tyto statistiky mohou být poskytovány provedením určitých úprav ve statistice národních účtů.

Podobný přístup by mohl být zvolen pro některá pojetí užívaná v národní hospodářské politice, například pro:

- a) pojetí inflace užívané pro zvyšování důchodů, dávek v nezaměstnanosti nebo platů státních zaměstnanců;
- b) pojetí daní, sociálních příspěvků, vládního a kolektivního sektoru, užívaného v diskusi o optimální velikosti kolektivního sektoru;
- c) pojetí „strategických“ sektorů či odvětví užívaných v národohospodářské politice nebo v hospodářské politice EU;
- d) pojetí „podnikatelských“ investic užívané v národohospodářské politice.

Satelitní účty nebo zjednodušeně dodatkové tabulky mohou uspokojovat takové potřeby údajů, obvykle specifické na národní úrovni.

ESA 1995 a SNA 1993

1.24 ESA (ESA 1995) je plně v souladu s revidovaným Systémem národních účtů (SNA 1993), který poskytuje pravidla pro národní účetnictví pro všechny země světa. Přesto však existuje několik rozdílů mezi ESA 1995 a SNA 1993:

a) rozdíly ve způsobu popisu:

1. v ESA jsou některé samostatné kapitoly o transakcích s produkty, rozdělovacích a finančních transakcích. Naopak v SNA se tyto transakce vysvětlují v sedmi kapitolách uspořádaných podle účtů, například v kapitolách o účtu produkce, o účtu prvotního rozdělení důchodů, o kapitálovém účtu a o účtu zbytku světa;
2. ESA popisuje pojetí poskytováním definic a výčtem toho, co se zahrnuje a co se vylučuje; SNA obvykle popisuje pojetí obecněji a snaží se také vysvětlit racionální opodstatnění přijaté konvence;
3. ESA rovněž zahrnuje kapitoly o regionálních a čtvrtletních účtech;
4. SNA zahrnuje také kapitolu o satelitních účtech.

b) pojetí ESA je v některých případech specifitější a přesnější, než v SNA, např.:

1. SNA neobsahuje velmi přesné definice pro rozlišení toho, co je tržní, pro vlastní použití a ostatní netržní pro institucionální jednotky a místní ČJ a pro jejich produkci. Z toho vyplývá, že ocenění produkce a třídění podle sektorů není definováno dostatečně přesně. V ESA je proto navíc zavedeno několik zvláštních klasifikací a pro některé zvláštní případy je doporučeno kritérium, podle něhož prodej tržního výrobce musí pokrývat alespoň 50 % výrobních nákladů (viz tabulka 3.1);
2. ESA stanoví určité mezní hodnoty, například pro zařazování drobných nástrojů a náradí do mezispotřeby;
3. ESA předpokládá, že několik typů produktů z výroby domácností jako tkaní látek a výroba nábytku není v rámci členských zemí EU významných, a tudíž nemusí být sledovány;
4. ESA explicitně odkazuje na zvláštní institucionální uspořádání v Evropské unii, jako je systém Intrastat pro sledování toků zboží uvnitř Evropské unie a pro stanovení příspěvků členských států do Evropské unie;
5. ESA obsahuje klasifikace specifické pro Evropskou unii, např. CPA pro komodity a NACE rev. 1 pro odvětví (specifické, ale harmonizované s odpovídajícími klasifikacemi OSN);
6. ESA zahrnuje dodatečné třídění pro všechny zahraniční transakce: měly by být rozděleny na transakce mezi rezidenty Evropské unie a transakce s rezidenty třetích zemí.

Systém ESA může být specifitější než systém SNA, protože ESA se vztahuje v první řadě na členské země Evropské unie. Pro potřeby údajů pro Evropskou unii by měl být systém ESA také specifitější.

ESA 1995 a ESA 1970

1.25 ESA 1995 se liší ESA 1970 rozsahem i pojetím od. Většina rozdílů odpovídá rozdílům mezi SNA 1968 a SNA 1993. Mezi největší rozdíly v rozsahu patří:

a) zahrnutí rozvah;

b) zahrnutí ostatních změn účtů aktiv, tj. zavedení pojetí ostatních změn v množství, fiktivního zisku nebo ztráty z držby a skutečného zisku nebo ztráty z držby;

c) zavedení subsektorů v sektoru domácností;

- d) zavedení nového pojetí konečné spotřeby: skutečná konečná spotřeba;
- e) zavedení nového pojetí cenově upravených důchodů: skutečný národní disponibilní důchod;
- f) zahrnutí pojmu parita kupní síly.

Mezi hlavní rozdíly v metodice patří:

- a) literární a umělecká práce (psaní knih, skládání hudby) se nyní považují za výrobu; platby za literárně umělecká díla jsou tudíž platbami za služby a ne důchodem z vlastnictví;
- b) ocenění produkce pojišťovacích služeb se v některých ohledech změnilo, například výnosy z pojistných technických rezerv jsou nyní brány v úvahu při oceňování produkce neživotního pojištění;
- c) podrobnější zacházení s obchodními a dopravními přírážkami;
- d) zavedení řetězení pro výpočet stálých cen;
- e) bylo zavedeno pojetí finančního leasingu (SNA 1968 a ESA 1970 zahrnovaly pouze pojetí operativního leasingu);
- f) výdaje na průzkum nerostných ložisek a na počítačové programové vybavení se nyní zaznamenávají jako tvorba kapitálu (namísto v mezispotřebě);
- g) spotřeba kapitálu by měla být sledována i za infrastrukturní díla vládních institucí (silnice, hráze, atd.);
- h) identifikace nových finančních nástrojů, jako jsou dohody o zpětném odkupu a deriváty finančních nástrojů, jako jsou opce.

Existují také rozdíly, které nevyplývají ze změn v SNA, např.:

- a) zavedení tabulek dodávek a užití (byly již zahrnuty v SNA 1968);
- b) zavedení některých mezních hodnot a odkazů na určité institucionální uspořádání v rámci EU (viz odst. 1.24);
- c) jednoznačná volba ve prospěch ocenění produkce v základních cenách (ESA 1970, SNA 1968 a SNA 1993 rovněž připouštějí ocenění v cenách výrobců);
- d) zavedení pojmu ekonomicky aktivní obyvatelstvo a nezaměstnanost (toto pojetí není obsaženo v SNA 1968 a v SNA 1993).

ESA jako systém

1.26 Hlavní rysy systému jsou:

- a) statistické jednotky a jejich seskupování;
- b) toky a stavy;
- c) soustava účtů a souhrnných ukazatelů;
- d) soustava tabulek vstupů a výstupů.

STATISTICKÉ JEDNOTKY A JEJICH SESKUPENÍ ⁽⁸⁾

1.27 Charakteristickým rysem systému je používání dvou typů jednotek a dvou způsobů rozdělení hospodářství, které jsou zcela rozdílné a slouží samostatným analytickým účelům.

⁽⁸⁾ Viz kapitola 2 „Jednotky a seskupení jednotek“.

Pro popis důchodů, výdajů, finančních toků a rozvahy systém seskupuje institucionální jednotky do sektorů na základě jejich hlavních funkcí, chování a cílů.

K popisu procesů výroby a pro analýzy vstupů a výstupů systém seskupuje místní ČJ do odvětví podle jejich typů činnosti. Činnost je charakterizována vstupem produktů, procesem výroby a produkcí komodit.

Institucionální jednotky a sektory

1.28 Institucionální jednotky jsou ekonomické subjekty, které jsou schopné vlastnit výrobky a aktiva, vstupovat do závazků a zapojují se samostatně do hospodářských činností a transakcí s ostatními jednotkami na svůj účet. Pro účely systému jsou institucionální jednotky seskupeny do pěti vzájemně se vylučujících institucionálních sektorů skládajících se z těchto typů jednotek:

- a) nefinanční podniky;
- b) finanční instituce;
- c) vládní instituce;
- d) domácnosti;
- e) neziskové instituce sloužící domácnostem.

Těchto pět sektorů dohromady představuje celkové hospodářství. Každý sektor je dále rozdělen na subsektory. Systém je vytvářen tak, aby za každý sektor, případně subsektor, pokud je to žádoucí, stejně jako pro celé hospodářství, mohla být sestavena úplná soustava tokových účtů a rozvah.

Místní činnostní jednotky a odvětví

1.29 Většina institucionálních jednotek provozuje ve své roli výrobců více než jednu činnost; pro zdůraznění technicko-ekonomických vztahů musí být rozděleny s ohledem na typ činnosti.

Pokud jde o přístup k provozu, je záměrem, aby tento požadavek splňovaly místní činnostní jednotky. Místní ČJ seskupuje všechny části institucionální jednotky jakožto výrobce, které jsou umístěny na jednom místě nebo těsně přilehlých místech a která přispívají k výkonu činnosti na úrovni třídy (čtyřmístný číselní kód) NACE rev. 1.

V zásadě musí být registrováno tolik místních činnostních jednotek, kolik je vedlejších činností; pokud však účetní doklady nutné k popisu takovéhoto činnosti nejsou k dispozici, může místní činnostní jednotka zahrnovat jednu nebo více vedlejších činností.

Skupina místních ČJ provozujících stejný nebo podobný druh činnosti tvoří odvětví.

Mezi institucionálními jednotkami a místními ČJ existují vztahy podřízenosti. Institucionální jednotka zahrnuje jednu nebo více celých místních ČJ; místní ČJ patří pouze do jedné institucionální jednotky.

Pro jemnější analýzy výrobního procesu se užívá analytická výrobní jednotka. Tato jednotka, která není zjištělná (kromě případu místní ČJ, která vyrábí pouze jeden druh produktu), je jednotkou homogenní produkce, definovanou tak, že nemá žádné vedlejší činnosti. Seskupení těchto jednotek tvoří homogenní odvětví.

Rezidentské a nerezidentské jednotky, národní hospodářství celkem a zbytek světa.

1.30 Národní hospodářství celkem je definováno ve vztahu k rezidentským jednotkám. Jednotka je rezidentskou jednotkou země, pokud je její ekonomický zájem soustředěn na ekonomickém území této země — tj. pokud se po delší dobu (jeden rok nebo více) zabývá hospodářskými činnostmi na tomto území. Institucionální sektory zmíněné výše jsou skupinami rezidentských institucionálních jednotek.

Rezidentské jednotky se účastní transakcí s nerezidentskými jednotkami (tj. jednotkami, které jsou rezidenty v jiných národních hospodářstvích). Tyto transakce jsou zahraničními transakcemi hospodářství a jsou seskupeny v účtu zbytku světa. Takže ve struktuře soustavy účtů hraje zbytek světa podobnou roli jako ostatní institucionální sektory, ačkoliv nerezidentské jednotky jsou sem začleněny pouze tehdy, účastnili se transakcí s rezidentskými institucionálními jednotkami. V důsledku toho je z hlediska třídění připojena na konec klasifikace sektorů zvláštní položka pro zbytek světa.

Fiktivní rezidentské jednotky, se kterými se v systému zachází jako s institucionálními jednotkami, jsou definovány jako:

- a) ta část nerezidentských jednotek, která soustřeďuje ekonomický zájem na území dané země (tj. ve většině případů tehdy, pokud se účastní hospodářských transakcí rok nebo více nebo když provádí stavební činnost po dobu kratší než jeden rok, ale výsledkem této činnosti je tvorba hrubého fixního kapitálu);
- b) nerezidentské jednotky, které vlastní půdu nebo budovy na území dané země, ale pouze ve vztahu k transakcím, které se týkají této půdy nebo budov.

TOKY A STAVY

- 1.31 Systém zaznamenává dva základní druhy informací: toky a stavy. Toky se vztahují na působení a na následky událostí, které se vyskytly v daném časovém období, zatímco stavy se vztahují na postavení k určitému časovému okamžiku.

Toky

- 1.32 Toky odrážejí tvorbu, přeměnu, výměnu, převod nebo zánik hospodářské hodnoty. Týkají se změn v hodnotě aktiv nebo závazků institucionální jednotky. Ekonomické toky jsou dvojího druhu: transakce a ostatní změny aktiv. Transakce se objevují ve všech účtech a tabulkách, kde se toky vyskytují, kromě účtu ostatních změn aktiv a pasiv a účtu přecenění. Ostatní změny aktiv se objevují pouze na těchto dvou účtech.

Základních transakcí a ostatních toků je bezpočet. Systém je seskupuje do poměrně malého počtu typů podle jejich povahy.

Transakce

- 1.33 Transakce je ekonomický tok, který představuje vzájemné působení mezi institucionálními jednotkami podle vzájemné dohody nebo činnosti v rámci institucionální jednotky, kterou je užitečné považovat za transakci často proto, že jednotka působí ve dvou rozdílných funkcích. Je vhodné rozdělit transakce do čtyř hlavních skupin:
- a) transakce s produkty: které popisují původ (tuzemskou produkci nebo dovoz) a užití (mezispotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu kapitálu nebo vývoz) produktů ⁽⁹⁾.
  - b) rozdělovací transakce: které popisují rozdělování přidané hodnoty vytvořené při výrobě zaměstnancům, kapitálu a vládním institucím, a znovurozdělení důchodů a majetku (daně z příjmu a majetkové daně a ostatní transfery) ⁽¹⁰⁾.
  - c) finanční transakce: které popisují čisté pořízení finančních aktiv nebo čistý vstup do závazků pro každý typ finančních nástrojů. Takové transakce se často objevují jako protipoložka nefinančních transakcí, ale mohou se také objevit jako transakce týkající se pouze finančních nástrojů ⁽¹¹⁾.
  - d) transakce nezahrnuté do tří výše uvedených skupin: spotřeba fixního kapitálu a čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv ⁽¹²⁾.

⁽⁹⁾ Viz kapitola 3 „Transakce s produkty“.

⁽¹⁰⁾ Viz kapitola 4 „Rozdělovací transakce“.

⁽¹¹⁾ Viz kapitola 5 „Finanční transakce“.

⁽¹²⁾ Viz kapitola 6 „Ostatní toky“.

Vlastnosti transakcí

Transakce mezi jednotkami navzájem versus transakce uvnitř jednotek

- 1.34 Většina transakcí představuje vzájemné působení mezi dvěma nebo více institucionálními jednotkami. Přesto však systém zachycuje některé činnosti uvnitř institucionálních jednotek jako transakce. Účelem zápisu těchto transakcí uvnitř jednotek je podat analyticky více využitelný obraz produkce, konečného užití a nákladů.

Spotřeba fixního kapitálu, která je zachycena v systému jako náklad, je důležitou transakcí uvnitř jednotky. Většina ostatních transakcí uvnitř jednotek jsou transakce s produkty obvykle sledovanými, pokud institucionální jednotky vystupují jak jako výrobci, tak i koneční spotřebitelé výrobků a rozhodnou se, že spotřebují něco z produkce, kterou samy vyrobily. Týká se to často domácností a vládních institucí.

- 1.35 Zaznamenává se veškerá produkce užitá pro konečné užití v rámci téže institucionální jednotky. Produkce ve vlastní režii užitá na mezispotřebu v téže institucionální jednotce se sleduje pouze v případě, kdy výroba a mezispotřeba se vyskytnou v rozdílných místních činnostních jednotkách v rámci téže institucionální jednotky. Produkce vyrobená a užitá na mezispotřebu v rámci téže místní činnostní jednotky se nezaznamenává.

Peněžní versus nepeněžní transakce

- 1.36 Většina transakcí sledovaných v systému jsou peněžní transakce, kdy zúčastněné jednotky platí nebo získávají platby nebo vstupují do závazků nebo získávají aktiva určená v měnových jednotkách.

Transakce, které nezahrnují výměnu za hotovost nebo za aktiva či závazky označené v měnových jednotkách, jsou nepeněžní transakce. Transakce uvnitř jednotky jsou obvykle nepeněžní transakce. Nepeněžní transakce týkající se více než jedné institucionální jednotky se vyskytují mezi transakcemi s výrobky (barterová výměna zboží), rozdělovacími transakcemi (odměny v naturáliích, naturální transfery atd.) a jinými transakcemi (barterová výměna nevyrobených nefinančních aktiv).

Systém zaznamenává všechny transakce v peněžním vyjádření. Hodnoty, které mají být zaznamenány za nepeněžní transakce, musí být tudíž měřeny nepřímo anebo odhadovány jinak.

Transakce s protihodnotou a bez protihodnoty

- 1.37 Transakce týkající se více než jedné jednotky jsou transakcemi buď „něco za něco“ nebo „něco za nic“. Ty první jsou výměnou mezi institucionálními jednotkami, například získání zboží, služeb nebo aktiv za protihodnotu, například peníze. Ty druhé jsou obvykle platbami v hotovosti nebo v naturální formě z jedné institucionální jednotky do druhé bez protihodnoty. Transakce „něco za něco“ se vyskytují ve všech čtyřech skupinách transakcí, zatímco transakce „něco za nic“ se vyskytují hlavně mezi rozdělovacími transakcemi, například ve formě daní, dávek sociální výpomoci nebo darů.

Přeskupené transakce

- 1.38 Systém zachycuje většinu transakcí přímo; to znamená, že transakce se zaznamenávají tak, jak se objevují v zúčastněných jednotkách. Přesto však některé transakce jsou znovu přetříděny, aby jasněji ukázaly hospodářské vztahy, na nichž jsou založeny. Transakce mohou být přeskupeny třemi způsoby: přesměrováním, rozdělením a rozpoznáním hlavního účastníka transakce.

Přesměrování

- 1.39 Transakce, které se jeví zúčastněné jednotce, jako uskutečněná přímo mezi jednotkou A a C, může být zaznamenána, jako že se uskutečňuje nepřímo prostřednictvím třetí jednotky B. Tudíž jediná transakce mezi A a C je zaznamenána jako dvě transakce: jedna mezi A a B a jedna mezi B a C. V tomto případě je transakce přesměrování.

Dobře známým příkladem přesměrování jsou příspěvky na sociální pojištění placené přímo zaměstnavatelem do sociálních pojišťovacích fondů. V systému se zaznamenávají tyto platby jako dvě transakce: zaměstnavatelé platí příspěvky zaměstnavatelů na sociální pojištění

zaměstnancům a zaměstnanci platí tytéž příspěvky do sociálních pojišťovacích fondů. Jako u každého přeměrování je účelem přeměrování sociálních příspěvků zaměstnavatelů zdůraznit hospodářskou podstatu, na níž transakce spočívá. V tomto případě to znamená ukázat zaměstnavatelovery příspěvky na sociální zabezpečení jako příspěvky placené ve prospěch zaměstnanců.

Jiným typem přeměrování jsou změny u transakcí, zachycené jako uskutečněné mezi dvěma nebo více institucionálními jednotkami, ačkoliv se u účastníků nevyskytuje žádná transakce. Příkladem je zacházení se získáním důchodů z vlastnictví za jisté pojišťovací fondy, které si ponechají v držení pojišťovny. Systém zachycuje tento důchod z vlastnictví, jako by byl placen pojišťovunami pojištěncům, kteří pak platí stejné částky zpět pojišťovně jako dodatečné pojistné.

Rozdělení

- 1.40 Když se transakce jeví se zúčastněným stranám jako jediná transakce zaznamenaná jako dvě nebo více různě klasifikovaných transakcí, transakce se rozdělí. Rozdělení se obvykle netýká zahrnutí další zúčastněné jednotky do transakcí.

Typickou rozdělenou transakcí je placení pojistného neživotního pojištění. Ačkoliv pojištěnci a pojišťovatelé považují tyto platby za jednu transakci, v soustavě se dělí na dvě zcela rozdílné transakce: platby za poskytnuté služby a čisté neživotní pojišťovací prémie. Zachycení obchodních přírůžek je dalším důležitým případem rozdělení.

Rozpoznání hlavního účastníka transakce

- 1.41 Když jednotka uskutečňuje transakci jménem jiné jednotky, je transakce zaznamenávána pouze v účtech hlavní jednotky. Zpravidla není možné obejít tuto zásadu a pokusit se například umístit daně či subvence k posledním plátcům či posledním příjemcům, za přijetí určitých předpokladů.

Mezní případy

- 1.42 Definice transakce určuje, že vzájemné působení mezi institucionálními jednotkami je po vzájemné dohodě. Když je transakce uskutečněna podle vzájemné dohody, vyplývá to z toho, že institucionální jednotky ji předem znají a souhlasí. Nicméně to neznamená, že všechny jednotky nutně vstupují do transakce dobrovolně, protože některé transakce jsou uloženy zákonem. To se týká zejména určitých rozdělovacích transakcí, jako jsou platby daní, pokut a penále. Avšak zabrání aktiv bez náhrady se nepovažuje za transakci, ani když je to uloženo zákonem.

Protiprávní hospodářské činnosti jsou transakcemi pouze tehdy, vstupují-li všechny zúčastněné jednotky do činnosti dobrovolně. Takže nákupy, prodej nebo výměnné obchody s nelegálními drogami a ukradeným majetkem jsou transakcemi, zatímco krádež transakcí není.

Ostatní změny aktiv

- 1.43 Ostatní změny aktiv zachycují změny, které nejsou výsledkem transakcí⁽¹³⁾. Jsou to buď:

- a) ostatní změny v objemu aktiv a závazků nebo
- b) zisky a ztráty z držby.

Ostatní změny objemu aktiv a závazků

- 1.44 Tyto změny mohou být zhruba rozděleny do tří hlavních kategorií:

- a) běžný vznik nebo zánik aktiv kromě transakcí;
- b) změny aktiv a závazků vlivem výjimečných a nepředpokládaných událostí;
- c) změny v zařazení a struktuře.

⁽¹³⁾ Viz kapitola 6 „Ostatní toky“.

- 1.45 Příklady změn v kategorii a) jsou objevy nebo vyčerpání podzemních ložisek a přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů. Kategorie b) zahrnuje změny (obvykle ztráty) aktiv vlivem přírodních pohrom, válek nebo v důsledku závažných zločinů⁽¹⁴⁾. Jednostranné zrušení dluhu a zabránění aktiv bez náhrady patří rovněž do kategorie b). Kategorie c) sestává ze změn v důsledku přetřídění a restrukturalizace institucionálních jednotek nebo aktiv a závazků.

Zisky a ztráty z držby

- 1.46 Zisky a ztráty z držby vyplývají ze změn v cenách aktiv. Vyskytují se u všech druhů finančních i nefinančních aktiv i závazků. Zisky a ztráty z držby vznikají u vlastníků aktiv a závazků čistě jako výsledek držby aktiv nebo závazků v průběhu určitého období, aniž došlo k jejich jakémukoli přeměně.

Zisky a ztráty z držby měřené na základě běžných tržních cen se nazývají „fiktivní“ zisky a ztráty z držby. Mohou být rozloženy na neutrální zisky a ztráty z držby, které odrážejí změny ve všeobecné cenové úrovni, a na skutečné zisky a ztráty z držby, které odrážejí změny v poměru cen aktiv.

Stavy

- 1.47 Stavy jsou držením aktiv a závazků k určitému okamžiku. Stavy se sledují k začátku a ke konci každého účetního období. Účty, které zobrazují stavy, se nazývají rozvahy⁽¹⁵⁾.

Stavy se rovněž sledují za obyvatelstvo a zaměstnanost. Ale tyto stavy se zaznamenávají jako průměrné hodnoty za účetní období.

Stavy se zaznamenávají za všechna aktiva v rámci hranic systému: tj. za finanční aktiva a závazky a za nefinanční aktiva jak vyrobená, tak nevyroběná. Avšak sledování je omezeno pouze na ta aktiva, kterých se užívá v hospodářské činnosti a která jsou předmětem vlastnických práv. Takže stavy se nezaznamenávají za taková aktiva, jako je lidský potenciál a přírodní zdroje, které nejsou v ničem vlastnictví.

V rámci vymezení je systém vyčerpávající jak vzhledem k tokům, tak i stavům. Z toho vyplývá, že všechny změny stavů mohou být zcela vysvětleny zaznamenanými toky.

SYSTÉM ÚČTŮ A SOUHRNNÉ UKAZATELE⁽¹⁶⁾

Pravidla účtování

- 1.48 Účet je prostředkem zachycení určitého pohledu na hospodářský život, užití a zdroje nebo na změny v aktivech a změny závazků v průběhu účetního období, nebo na stavy aktiv a závazků existujících na začátku nebo na konci tohoto období.

Terminologie pro dvě strany účtů

- 1.49 Systém používá termín „zdroje“ pro pravou stranu běžných účtů, kde se objevují transakce, které zvyšují částku ekonomické hodnoty jednotky nebo sektoru. Levá strana účtů, které se vztahují k transakcím, které snižují částku ekonomické hodnoty jednotky nebo sektoru, se nazývá „užití“.

⁽¹⁴⁾ Důsledky drobných krádeží např. v obchodech mohou být sledovány jako změna zásob a tudíž jako transakce.

⁽¹⁵⁾ Viz kapitola 7 „Rozvahy“.

⁽¹⁶⁾ Viz kapitola 7 „Rozvahy“ a kapitola 8 „Posloupnost účtů a vyrovnávací položky“.

Pravá strana účtů akumulace se nazývá „změny závazků a čistého jmění“ a jejich levá strana se nazývá „změny aktiv“.

V rozvaze se sledují „závazky a čisté jmění“ (rozdíl mezi aktivy a závazky) na pravé straně a „aktiva“ na levé straně. Porovnání dvou po sobě následujících rozvah ukazuje změny závazků a čistého jmění a změny aktiv.

Podvojný zápis/čtvrtý zápis

- 1.50 Národní účetnictví je pro jednotky nebo pro sektory založeno na principu podvojného zápisu. Každá transakce musí být zaznamenána dvakrát, jednou jako zdroj (nebo změna závazků) a jednou jako užití (nebo změna aktiv). Úhrn transakcí zapsaných jako zdroje nebo změny závazků a úhrn transakcí zaznamenaných jako užití nebo změny aktiv se musí rovnat, což dovoluje kontrolu harmonizace účtů.

Ve skutečnosti však jsou národní účty — se všemi jednotkami a všemi sektory — založeny na zásadě čtvrtého zápisu, protože se většina zápisů týká dvou institucionálních jednotek. Každá transakce tohoto typu musí být zaznamenána dvakrát v každé ze zúčastněných jednotek. Například peněžní sociální dávka placená vládní jednotkou domácnosti je zaznamenána na účtu vládních institucí jako užití v transferech a jako záporná položka v pořízení aktiv v položce peníze a vklady; v účtech sektoru domácností je zaznamenána jako zdroj mezi transfery a jako pořízení aktiv v položce hotovosti a vklady.

Na druhé straně transakce uvnitř téže jednotky (jako je spotřeba produkce uvnitř téže jednotky, která si ji vyrobila) vyžaduje pouze dva zápisy, jejichž hodnoty musí být odhadnuty.

Ocenění

- 1.51 Kromě některých ukazatelů týkajících se obyvatelstva a práce se v systému uvádějí všechny toky a stavové veličiny v peněžním vyjádření. Systém se nepokouší určovat užitečnost toků a stavů. Na místo toho se toky a stavy měří podle své směnné hodnoty, to znamená hodnoty, za něž každý tok a stav ve skutečnosti je nebo může být směněn za peníze. Tržní ceny jsou v ESA základním zřetelem pro oceňování.
- 1.52 V případě finančních transakcí a stavu peněžní hotovosti a závazků jsou požadované hodnoty přímo dostupné. Ve většině ostatních případů se upřednostňuje metoda ocenění se zřetelem na tržní ceny obdobného zboží, služeb nebo aktiv. Tato metoda se užívá například pro ocenění barterových obchodů a služeb bydlení ve vlastních obydlích. Když nejsou pro podobné výrobky k dispozici žádné tržní ceny, například v případě netržních služeb vyráběných vládními institucemi, mělo by se ocenění uvádět podle výrobních nákladů. Jestliže žádná z těchto dvou metod není uskutečnitelná, mohou být tokové a stavové veličiny oceněny v jejich diskontované současné fiktivní hodnotě očekávaných budoucích výnosů. Nicméně je tato poslední metoda vzhledem k značné nejistotě doporučena pouze v krajním případě.
- 1.53 Stavové veličiny by měly být oceněny v běžných cenách období, k němuž se vztahuje rozvaha a ne v cenách období, kdy byly výrobky nebo aktiva obsažené ve stavech vyrobeny nebo pořízeny. Někdy je nutné ocenit stavy v jejich odhadnutých zůstatkových běžných pořizovacích cenách nebo ve výrobních nákladech.

Zvláštní ocenění týkající se produkce ⁽¹⁷⁾

- 1.54 Výrobci a uživatelé určitého produktu obvykle chápou jeho hodnotu odlišně, a to z důvodu dopravních nákladů, obchodních přírůbků a daní snížených o subvence na výrobky. Abychom se co nejlíže drželi hlediska jak výrobců, tak odběratelů, zachycuje se v systému veškeré užití v kupních cenách, které zahrnují dopravní náklady, obchodní přírůžky a daně snížené o subvence na produkty, zatímco produkce je zachycena v základních cenách, které uvedené složky vylučují.

⁽¹⁷⁾ Viz kapitola 3 „Transakce s produkty“.

- 1.55 Dovoz a vývoz komodit je sledován v cenách na hranici. Celkový dovoz a vývoz je oceněn v cenách na hranicích vývozce nebo vyplaceně loď (FOB). Zahraniční doprava a služby pojištění mezi hranicemi dovozce a vývozce nejsou zahrnuty do ceny zboží, nýbrž se zaznamenávají jako služby. Protože se může stát, že není možné získat ceny FOB v podrobném členění podle komodit, tabulky obsahující podrobnosti o zahraničním obchodě v podrobném členění ukazují dovoz oceněný v hodnotě na hranicích dovozce (cena CIF). Veškerá doprava a služby pojištění až po hranice dovozce jsou zahrnuty do hodnoty dováženého zboží. Pokud se tyto služby týkají domácích služeb, je při takovém předkládání údajů provedena celková úprava mezi FOB a CIF

Ocenění ve stálých cenách ⁽¹⁸⁾

- 1.56 Ocenění ve stálých cenách znamená ocenění toků a stavů za určité účetní období v cenách nějakého předchozího období. Účelem ocenění ve stálých cenách je rozložit změny v čase v hodnotách toků a stavů na změny v cenách a změny v objemu. Vyjádření toků a stavů ve stálých cenách se nazývá objemové vyjádření.

Mnoho toků a stavů, například důchod, nemá svůj vlastní cenový a objemový rozměr. Přesto však kupní síla těchto proměnných může být získána deflováním běžných hodnot vhodným cenovým indexem, např. Cenovým indexem pro konečné národní užití při vyloučení změn v zásobách. Vyjádření deflovaných toků a stavů se nazývá skutečné vyjádření. Příkladem je skutečný disponibilní důchod.

Doba zachycení

- 1.57 Systém zachycuje toky na základě nároku; tj. v okamžiku, kdy se ekonomická hodnota vytváří, přeměňuje se nebo mizí nebo když pohledávky a závazky vznikají, přeměňují se nebo se zruší.

Takže produkce se zaznamenává, když se vyrábí a nikoliv až je placena odběratelem, a prodej majetku je zachycen v okamžiku změny majitele, a nikoliv až se provádí příslušná platba. Úrok se zaznamenává v tom účetním období, kdy na něj vzniká nárok bez ohledu na to, zda je či není v tom období skutečně zaplacen. Zjišťování na základě nároku se týká všech toků peněžních i nepeněžních a uvnitř jednotky stejně jako mezi jednotkami.

V některých případech je však přesto nezbytné ukázat pružnost ve vztahu k času zápisu. Týká se to zejména daní a dalších toků, které se týkají vládních institucí, které jsou často zachyceny na účtech vládních institucí jako pokladní plnění. Někdy je obtížné provést přesný převod těchto toků podle pokladního plnění na plnění podle časového rozlišení. V těchto případech by tudíž bylo možné použít přibližných výpočtů.

Každý tok by měl být zachycen ve stejném okamžiku za všechny zúčastněné jednotky a na všech příslušných účtech. Tato zásada se může zdát prostá, ale její uskutečnění snadné není. Institucionální jednotky nepoužívají vždy stejná účetní pravidla. Dokonce i když je používají, mohou se při skutečném zachycení vyskytnout rozdíly z praktických důvodů, jako je například zpoždění při komunikaci. Výsledkem toho je, že transakce u zúčastněných stran mohou být zachyceny v různém časovém termínu. Uvedené nesrovnalosti musí být vyloučeny prostřednictvím úprav.

Konsolidace a očišťování

Konsolidace

- 1.58 Konsolidace se vztahuje k vyloučení transakcí, které se vyskytují mezi jednotkami, pokud jsou seskupovány jak na straně užití, tak zdrojů a k vyloučení odpovídajících finančních aktiv a závazků.

Toky a stavy v sektorech a subsektorech mezi jednotkami, z nichž se skládají, zásadně nejsou konsolidovány.

⁽¹⁸⁾ Viz kapitola 10 „Cenové a objemové míry“.

Nicméně konsolidované účty mohou být vytvořeny pro doplňkové přehledy a analýzy. Pro určité druhy analýz jsou informace o transakcích těchto sektorů či subsektorů s ostatními sektory a odpovídající „zahraniční“ finanční pozice mnohem významnější než celkové hrubé údaje.

Navíc ještě účty a tabulky zobrazující vztahy mezi věřiteli a dlužníky poskytují podrobný pohled na financování hospodářství a považují se za velmi užitečné pro pochopení kanálů, pomocí nichž se finanční přebytky přesunují od konečných věřitelů ke konečným dlužníkům.

Očišťování

- 1.59 Jednotlivé jednotky nebo sektory mohou mít stejný typ transakcí jak na straně užití, tak na straně zdrojů (např. obě strany platí i získávají úrok) a stejný typ finančních nástrojů jako aktiva i jako závazky.

Systém doporučuje hrubé zaznamenávání, nehledě na stupeň očištění, který je vlastní klasifikacím samotným.

Ve skutečnosti očišťování je vlastní různým druhům transakcí. Nejvýraznějším příkladem jsou „změny stavu zásob“, které podtrhují analyticky významný pohled na celkovou tvorbu kapitálu více než sledování denních přírůstků a úbytků.

Podobně, pouze s malými výjimkami, zachycují finanční účet a účet ostatních změn aktiv zvýšení aktiv a závazků na čisté základně při zdůraznění konečných důsledků těchto typů toků na konci účetního období.

Účty, vyrovnávací položky a souhrnné ukazatele

- 1.60 Pro jednotky (institucionální jednotky; místní činnostní jednotky) nebo seskupení jednotek (institucionální sektory a při rozšířeném pojetí i zbytek světa; odvětví) se na různých podúčtech zaznamenávají transakce nebo ostatní toky, které jsou spojeny s některými zvláštními rysy hospodářského života (například výroba). Takový soubor transakcí není obvykle vybilancován; celkové částky zaznamenané jako přijaté a zaplacené se obvykle liší, takže musí být zavedena vyrovnávací položka. Vyrovnávací položka musí být obvykle zavedena rovněž mezi úhrnem aktiv a úhrnem závazků institucionální jednotky nebo sektoru. Vyrovnávací položky jsou významnými měrami hospodářského výkonu samy o sobě. Když je sečteme za celé hospodářství, tvoří významné souhrnné položky.

Posloupnost účtů

- 1.61 Systém je založen na posloupnosti vzájemně propojených účtů.

Celková posloupnost účtů pro institucionální jednotky a sektory se skládá z běžných účtů, účtu akumulace a rozvah.

Běžné účty se týkají výroby, tvorby, rozdělování a znovurozdělování důchodů a užití těchto důchodů v podobě konečné spotřeby. Účty akumulace zahrnují změny aktiv a závazků a změny v čistém jmění (pro každou institucionální jednotku nebo skupinu jednotek rozdíl mezi aktivy a závazky). Rozvahy ukazují stavy aktiv a závazků a čistého jmění.

- 1.62 Není možné si představovat, že se pro každou místní činnostní jednotku sestavuje úplný soubor účtů, protože obvykle taková jednotka není schopna samostatně mít ve vlastnictví výrobky nebo aktiva nebo účtovat svým vlastním jménem nebo schopna získávat a rozdělovat důchody. Posloupnost účtů pro místní ČJ a odvětví je zkrácena na první běžné účty: účet výroby a účet tvorby důchodů, jejichž vyrovnávací položkou je provozní přebytek.

Účet výrobků a služeb

- 1.63 Účet výrobků a služeb za národní hospodářství jako celek nebo za skupiny produktů ukazuje celkové zdroje (produkci a dovoz) a užití výrobků a služeb (mezispotřebu, konečnou spotřebu, změny zásob, tvorbu hrubého fixního kapitálu, čisté pořízení cenností a vývoz).

Účet zbytku světa

- 1.64 Účet zbytku světa zachycuje transakce mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami a stavy aktiv a závazků, pokud to má smysl.

Protože zbytek světa hraje v účetní struktuře podobnou úlohu jako ostatní institucionální sektory, je účet zbytku světa sestaven z hlediska zbytku světa. Zdrojem pro zbytek světa je užití za celkové národní hospodářství, a naopak. Pokud je vyrovnávací položka kladná, znamená to přebytek pro zbytek světa a deficit celkového národního hospodářství a naopak, pokud je vyrovnávací položka záporná.

Vyrovňovací položky

- 1.65 Vyrovnávací položka je účetním výsledkem získaným odečtením celkové hodnoty zápisů na jedné straně účtu od celkové hodnoty na druhé straně. Nemůže být měřena nezávisle na ostatních zápisech; jako odvozený zápis odráží použití obecných účetních pravidel o zvláštních zápisech na obou stranách účtu.

Vyrovňovací položky nejsou pouze nástrojem zavedeným pro zajištění vyrovnanosti účtů. Poskytují značné množství informací a zahrnují některé z nejdůležitějších zápisů na účtech, jak je možno vidět z těchto příkladů vyrovnávacích položek: přidaná hodnota, provozní přebytek, disponibilní důchod, úspory, čisté půjčky a čisté výpůjčky, čisté jmění.

Souhrnné ukazatele

- 1.66 Souhrnné ukazatele jsou složené hodnoty, které měří výsledek činnosti celého hospodářství posuzovaného z určitého pohledu, například produkce, přidaná hodnota, disponibilní důchod, konečná spotřeba, úspory, tvorba kapitálu atd. Ačkoliv výpočet souhrnných ukazatelů není ani jediným ani hlavním účelem, v systému se uznává jejich důležitost jako souhrnných ukazatelů a klíčových veličin pro účely makroekonomických analýz a porovnávání v čase a prostoru.

Je možné rozlišit dva typy souhrnných ukazatelů:

- souhrnné ukazatele, které se vztahují přímo k transakcím v systému, jako je produkce výrobků a služeb, skutečná konečná spotřeba, tvorba hrubého fixního kapitálu, náhrady zaměstnancům atd.;
  - souhrnné ukazatele, které představují vyrovnávací položky v účtech, jako je hrubý domácí produkt v tržních cenách (HDP), provozní přebytek celého národního hospodářství, národní důchod, národní disponibilní důchod, úspory, saldo běžného transakcí na účtu zbytku světa, čisté jmění celého národního hospodářství (národní bohatství).
- 1.67 Další rozměr k užitečnosti řady údajů z národních účtů se dodává přepočtem těchto údajů na jednoho obyvatele. Pro obsáhlé ukazatele jako HDP nebo národní důchod nebo konečná spotřeba domácností je společně používaným jmenovatelem celkový počet obyvatelstva (rezidentů). Pokud dále členíme účty podle subsektorů nebo členíme účet sektoru domácností, jsou rovněž nezbytné údaje o počtu domácností a počet osob patřících ke každému subsektoru ⁽¹⁹⁾.

SOUSTAVA TABULEK VSTUPŮ A VÝSTUPŮ ⁽²⁰⁾

- 1.68 Do rámce tabulek vstupů a výstupů patří tabulky dodávek a užití podle odvětví, tabulky spojující tabulky dodávek a užití se sektorovými účty a symetrické tabulky vstupů a výstupů podle homogenních odvětví (produktů).

⁽¹⁹⁾ Viz kapitola 11 „Obyvatelstvo a vstupy práce“.

⁽²⁰⁾ Viz kapitola 9 „Soustava tabulek vstupů a výstupů“.

1.69 Tabulky dodávek a užití jsou matice (v řádcích jsou produkty, ve sloupcích odvětví) zobrazující, jak je produkce odvětví rozčleněna podle typů produktů a jak jsou dodávky zboží a služeb z tuzemska i z dovozu rozděleny do mezipotřeby a konečného užití, včetně vývozu. Tabulka užití také ukazuje strukturu nákladů na výrobu a vytvořený důchod podle odvětví.

Tabulky dodávek a užití jsou jednotícím rámcem pro všechny tabulky členěné podle odvětví a (nebo) podle produktů, což zahrnuje údaje o vstupech práce, tvorbě hrubého fixního kapitálu, stavu dlouhodobých aktiv, podrobné cenové indexy, takže popisují podrobně nákladovou strukturu, vytvořený důchod, zaměstnanost, produktivitu práce, kapitálovou náročnost.

1.70 Tabulky dodávek a užití je možné navázat na sektorové účty pomocí kombinačního třídění produkce, mezipotřeby a složek přidané hodnoty podle sektorů a podle odvětví.

KAPITOLA 2

JEDNOTKY A SESKUPENÍ JEDNOTEK

- 2.01 Hospodářství země je výsledkem činnosti velmi velkého počtu jednotek, které provádějí četné transakce rozdílného druhu za účelem výroby, financování, pojišťování, znovurozdělení a spotřeby.
- 2.02 Jednotky a seskupení jednotek používané v národních účtech se musí definovat ve vztahu k druhu ekonomických analýz, pro něž jsou určeny a ne ve vztahu k typům jednotek obvykle používaných při statistickém šetření. Tyto druhé jednotky (podniky, holdingové společnosti, činnostní jednotky, místní jednotky, vládní resorty, neziskové instituce, domácnosti atd.) nemusí vždy odpovídat účelům národních účtů, protože jsou obvykle založeny na tradičních právních, správních nebo účetních kritériích.

Statistikové by měli vzít v úvahu definice analytických jednotek používaných v ESA, aby zajistili, aby se při zjišťování, jehož prostřednictvím se sbírají údaje o skutečnosti, postupně zaváděly všechny prvky informací, které jsou potřebné pro sestavení údajů na základě analytických jednotek užívaných v ESA.

- 2.03 Charakteristickým rysem soustavy je užívání tří typů jednotek, které odpovídají dvěma velmi rozdílným způsobům členění ekonomiky. Aby se mohl analyzovat proces výroby, je podstatné vybrat jednotky umožňující vysvětlení vztahů technicko-ekonomické povahy; aby se mohly analyzovat toky ovlivňující důchodové, kapitálové a finanční transakce a rozvahy, je důležité vybrat jednotky umožňující zkoumání vztahů mezi hospodářskými činiteli týkajícími se chování.

Vzhledem k těmto dvěma cílům se dále v této kapitole definují institucionální jednotky vhodné pro analýzu hospodářského chování, místní ČJ a jednotky s homogenní výrobou vhodné pro analýzu technicko-ekonomických vztahů. V praxi jsou tyto tři typy jednotek vytvářeny spojením nebo rozdělováním základních jednotek pro statistická šetření nebo někdy se získávají přímo ze statistických šetření. Před tím, než se budou přesně definovat tyto tři typy jednotek používaných v ESA, je nutné definovat vymezení národního hospodářství.

HRANICE NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

- 2.04 Jednotky, ať institucionální, místní činnostní nebo s homogenní výrobou, které tvoří národní hospodářství a jejichž transakce se zaznamenávají v ESA, jsou ty, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomickém území země. Tyto jednotky, známé jako rezidentské jednotky, mohou nebo nemusí mít státní příslušnost dané země, mohou nebo nemusí být právnickou osobou a mohou nebo nemusí být přítomné na ekonomickém území země v době, kdy provádějí transakci. Jestliže tak máme definované hranice národního hospodářství v pojetí rezidentských jednotek, je nezbytné definovat pojmy ekonomické území a soustředění ekonomického zájmu.
- 2.05 Ekonomickým územím se rozumí:
- geografické území spravované vládními institucemi, v jehož rámci se osoby, výrobky, služby a kapitál pohybují volně;
  - všechny volné zóny, včetně celních skladů a továren pod celním dohledem;
  - vzdušný prostor, výsostné vody a kontinentální šelf pod mezinárodními vodami, nad nimiž země požívá výlučného práva ⁽¹⁾;
  - teritoriální enklávy (tj. geografická území ve zbytku světa, ale využívaná vládními institucemi země podle mezinárodních nebo mezi-státních smluv a dohod (vyslanectví, konzuláty, vojenské základny, vědecké základny atd.);

⁽¹⁾ Rybářské lodě, ostatní lodě, plovoucí plošiny a letadla se v ESA pojmají jako každé jiné mobilní zařízení, které je buď vlastněné a/nebo provozované rezidentskými jednotkami v zemi, nebo je ve vlastnictví nerezidentů, ale provozované rezidenty. Transakce týkající se vlastnictví (tvorby hrubého fixního kapitálu) a užívání (pronájem, pojištění atd.) tohoto typu zařízení se přisuzují hospodářství té země, ve které je vlastník a/nebo uživatel rezidentem. V případech finančního leasingu se předpokládá změna vlastnictví.

- e) ložiska ropy, zemního plynu atd. V mezinárodních vodách, mimo kontinentální plošinu země, využívaná pro těžbu jednotkami rezidentskými na území, jak bylo definováno v předchozích bodech.
- 2.06 Ekonomické území země nezahrnuje extrateritoriální enklávy (části geografického území, které jsou ve vlastnictví dané země, ale podle mezinárodních nebo mezistátních smluv a dohod je užívají vládní instituce jiných zemí, orgány Evropské unie nebo mezinárodní organizace) ⁽²⁾.
- 2.07 Termín soustředění ekonomického zájmu vyjadřuje skutečnost, že existuje určité místo v rámci ekonomického území země, na kterém (nebo ze kterého) se jednotka zabývá hospodářskými činnostmi a transakcemi, které jsou svým rozsahem významné a zamýšlí v působení pokračovat po neurčitou nebo určitou, ale dlouhou dobu (rok nebo déle). Předpokládá se tedy, že jednotka, která provádí takové transakce na ekonomickém území několika zemí, soustřeďuje ekonomický zájem v každé z těchto zemí. Vlastnictví půdy a budov v rámci ekonomického území se samo o sobě považuje za dostatečné, aby se vlastníci považovali za ty, jejichž ekonomický zájem se tam soustřeďuje.
- 2.08 Na základě těchto definic je možné jednotky považované za rezidenty země rozdělit na:
- a) jednotky, které se převážně zabývají výrobou, financováním, pojišťováním nebo znovurozdělováním, pokud jde o všechny jejich transakce, kromě těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
  - b) jednotky, které se převážně zabývají spotřebou ⁽³⁾, pokud jde o všechny jejich transakce, kromě těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
  - c) všechny jednotky v postavení vlastníků půdy a budov, kromě vlastníků extrateritoriálních enkláv, které jsou součástí ekonomického území jiných zemí nebo států *sui generis* (viz odst. 2.06).
- 2.09 U jednotek, které se převážně zabývají výrobou, financováním, pojišťováním nebo znovurozdělováním, se vzhledem ke všem jejich transakcím, kromě těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov, mohou rozlišit tyto dva případy činnosti:
- a) činnost prováděná výhradně na ekonomickém území země; jednotky, které provádějí takovou činnost, jsou rezidentské jednotky dané země;
  - b) činnost prováděná po dobu jednoho roku nebo déle na ekonomickém území několika zemí: za rezidenta se považuje pouze ta část jednotky, která svůj ekonomický zájem soustřeďuje na ekonomickém území země. Může to být:
    - 1. buď rezidentská institucionální jednotka (viz odstavec 2.12), jejíž činnosti prováděné po dobu jednoho roku nebo déle v zahraničí se vylučují a pojmají se odděleně ⁽⁴⁾, nebo
    - 2. fiktivní rezidentská jednotka (viz odstavec 2.15) — pokud jde o činnost prováděnou po dobu jednoho roku nebo déle jednotkou, která je rezidentem v jiné zemi ⁽⁴⁾.
- 2.10 V případě jednotek, které se převážně zabývají spotřebou, kromě jejich postavení jako vlastníků půdy nebo budov, — domácnosti, jejichž ekonomický zájem je soustředěn v zemi, se považují za rezidentské jednotky i v případě, že odjíždějí do ciziny na krátká období (kratší než jeden rok). Zahrnují se zejména:
- a) příhraniční pracovníci, tj. lidé, kteří přecházejí hranici denně, aby pracovali v sousední zemi;

⁽²⁾ Území, které využívají instituce Evropské unie a mezinárodní organizace, tak vytváří území států *sui generis*. Charakteristickým rysem takových států je, že jediným rezidentem jsou samotné instituce (viz odst. 2.10 písm. e).

⁽³⁾ Spotřeba není jedinou možnou činností u domácností. Domácnosti se mohou jako podnikatelé zabývat každým druhem ekonomické činnosti.

⁽⁴⁾ Pouze v případě, že činnost je prováděna po dobu kratší než jeden rok, neměla by se oddělovat od činnosti institucionální jednotky výrobce. Může to být také tam, kde činnost, ačkoliv se provádí po dobu jednoho roku nebo déle, je nevýznamná, a za všech okolností při montáži zařízení v zahraničí. Avšak u jednotky, která je rezidentem v jiné zemi, ale která provádí stavební činnost v zemi po dobu kratší než jeden rok, se předpokládá, že její ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomickém území země, jestliže produkce z její stavební činnosti je složkou tvorby hrubého fixního kapitálu. Taková jednotka by se proto měla pokládat za fiktivní rezidentskou jednotku.

- b) sezónní pracovníci, tj. lidé, kteří opouštějí zemi na několik měsíců, ale méně než na rok, aby pracovali v jiné zemi, v odvětvích, ve kterých je periodicky potřebná dodatečná pracovní síla;
  - c) turisté, pacienti, studenti ⁽⁵⁾, úřední návštěvy, podnikatelé, obchodní cestující, umělci, členové posádek, kteří cestují do zahraničí;
  - d) místní personál najatý zahraničními vládami v extrateritoriálních enklávách na práci;
  - e) personál institucí Evropské unie a civilních nebo vojenských mezinárodních organizací, které mají svá sídla v extrateritoriálních enklávách;
  - f) úřední, civilní nebo vojenští vládní představitelé země (včetně jejich domácností) umístění na teritoriálních enklávách.
- 2.11 Všechny jednotky v postavení vlastníků pozemků nebo budov, které tvoří část ekonomického území, se považují za rezidentské jednotky nebo za fiktivní rezidentské jednotky (viz odstavec 2.15) země, ve které se daná půda nebo budovy nacházejí.

INSTITUCIONÁLNÍ JEDNOTKY

- 2.12 *Definice:* Institucionální jednotka je centrem základního hospodářského rozhodování, charakterizovaným jednotností chování a rozhodovací samostatností při provádění své základní funkce. Rezidentská institucionální jednotka se považuje za institucionální jednotku, jestliže má samostatnost při rozhodování, pokud jde o její základní funkci, a buď vede úplnou sestavu účtů, nebo by bylo možné a účelné, jak z hospodářského, tak právního hlediska, aby sestavovala úplný soubor účtů.

Aby se mohlo říci, že jednotka má rozhodovací samostatnost týkající se její základní funkce, musí:

- a) být oprávněna vlastnit výrobky nebo aktiva ve své pravomoci; bude proto schopná vyměnit vlastnictví zboží nebo služeb v transakcích s jinými institucionálními jednotkami;
- b) být schopná přijímat hospodářská rozhodnutí a zapojit se do hospodářských činností, za které sama nese přímou zodpovědnost a zodpovědnost ze zákona;
- c) být schopná vlastním jménem nabývat závazky, brát na sebe jiné závazky nebo další povinnosti a uzavírat smlouvy.

Aby se mohlo říci, že jednotka vede úplnou sestavu účtů, musí vést účetní záznamy, které pokrývají všechny její hospodářské a finanční transakce prováděné v průběhu účetního období, jakož i rozvahu aktiv a závazků.

- 2.13 Kdykoliv není jasné, zda subjekt splňuje obě charakteristiky institucionální jednotky, uplatní se tyto zásady:
- a) domácnosti mají vždy rozhodovací samostatnost týkající se jejich základní funkce, a proto musí být institucionální jednotkou, ačkoli nevedou kompletní sestavu účtů;
  - b) subjekty, které nevedou úplnou sestavu účtů a u kterých by nebylo možné nebo účelné vést úplnou sestavu účtů, jestliže se to požaduje, jsou spojené s institucionálními jednotkami, s jejichž účty tvoří jejich částečné účty nedělitelný celek;
  - c) subjekty, které vedou úplnou sestavu účtů, ale nemají žádnou rozhodovací samostatnost při provádění své základní funkce, jsou spojovány s jednotkami, které je řídí;
  - d) subjekty, které splňují definici institucionální jednotky, se za takové považují, i když své účty nezveřejňují;
  - e) subjekty, které jsou součástí skupiny jednotek zabývajících se výrobou a vedou úplnou sestavu účtů, se považují za institucionální jednotku, i když část své rozhodovací samostatnosti převedly na centrální subjekt (holdingovou společnost) zodpovědný za celkové řízení skupiny; samotná holdingová společnost se považuje za institucionální jednotku, odlišnou od těch, které řídí, ledaže by byl aplikovatelný způsob uvedený v písmeni b);

⁽⁵⁾ Studenti se vždy považují za rezidenty, bez ohledu na to, jak dlouho v cizině studují.

- f) kvazispolečnosti vedou úplnou sestavu účtů, ale nemají samostatnou právní subjektivitu. Mají však hospodářské a finanční chování, které je odlišuje od chování jejich vlastníků a je podobné chování společnosti. Proto se předpokládá, že mají rozhodovací samostatnost a považují se za odlišnou institucionální jednotku.

2.14 Holdingové společnosti jsou institucionální jednotky, jejichž hlavní funkcí je kontrolovat a řídit skupinu dceřiných společností.

2.15 Fiktivní rezidentské jednotky se definují jako:

- a) ty části nerezidentských jednotek, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomické území země (tj. ve většině případů ty, které se účastní hospodářských transakcí po dobu jednoho roku nebo déle nebo se zabývají stavební činností po dobu kratší než jeden rok, jestliže jejich produkce vstupuje do tvorby hrubého fixního kapitálu);
- b) nerezidentské jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov na ekonomickém území země, ale pouze pokud jde o transakce týkající se půdy nebo budov.

Fiktivní rezidentské jednotky, i když vedou pouze částečné účty a nemají vždy rozhodovací samostatnost, se považují za institucionální jednotky.

2.16 Závěrem, za institucionální jednotky se považují:

- a) jednotky, které mají úplnou sestavu účtů a rozhodovací samostatnost:
1. soukromé a veřejné společnosti
  2. družstva nebo osobní společnosti uznávané za osoby se samostatnou právní subjektivitou;
  3. veřejní výrobci, kteří se podle zvláštních zákonů považují za osoby se samostatnou právní subjektivitou;
  4. neziskové instituce uznané za osoby se samostatnou právní subjektivitou;
  5. vládní orgány;
- b) jednotky, které mají úplnou sestavu účtů a u kterých se předpokládá, že mají rozhodovací samostatnost:
- kvazispolečnosti (viz odst. 2.13 písm. f));
- c) jednotky, které nemusí nezbytně vést úplnou sestavu účtů, ale u kterých se podle konvence předpokládá, že mají rozhodovací samostatnost:
1. domácnosti;
  2. fiktivní rezidentské jednotky (viz odstavec 2.15)

INSTITUCIONÁLNÍ SEKTORY

2.17 Potřeba agregace znamená, že je nemožné posuzovat jednotlivé institucionální jednotky odděleně; ty se musí spojit do skupin nazvaných institucionální sektory nebo zjednodušeně sektory, z nichž některé rozdělí do subsektorů.

Tabulka 2.1 — Sektory a subsektory

Sektory a subsektory	Veřejný	Národní soukromý	Pod zahraniční kontrolou
Nefinanční podniky S.11	S.11001	S. 11002	S. 11003
Finanční instituce S.12			
Centrální banka S.121			
Ostatní měnové finanční instituce S.122	S.12201	S. 12202	S. 12203
Ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Pomocné finanční instituce S.124	S.12401	S. 12402	S. 12403
Pojišťovny a penzijní fondy S.125	S.12501	S.12502	S.12503

Sektory a subsektory		Veřejný	Národní soukromý	Pod zahraniční kontrolou
Vládní instituce	S.13			
Centrální vládní instituce	S.1311			
Národní vládní instituce	S.1312			
Místní vládní instituce	S.1313			
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314			
Domácnosti	S.14			
Zaměstnavatelé (včetně osob samostatně výdělečně činných)	S.141 + S.142			
Zaměstnanci	S.143			
Příjemci důchodů z vlastnictví	S.1441			
Příjemci dávek důchodového zabezpečení	S.1442			
Příjemci jiných transferových důchodů	S.1443			
Ostatní domácnosti	S.145			
Neziskové instituce sloužící domácnostem	S.15			
Zbytek světa	S.2			
Evropská unie	S.21			
Členské státy EU	S.211			
Instituce EU	S.212			
Třetí země a mezinárodní organizace	S.22			

2.18 Každý sektor a subsektor zahrnuje institucionální jednotky, které mají podobný typ hospodářského chování.

Institucionální jednotky jsou seskupeny do sektorů na základě typu výrobce, podle své základní činnosti a funkce, které se považují za určující pro jejich hospodářské chování.

Sektor se rozděluje do subsektorů podle kritéria, které je vhodné pro daný sektor; to umožňuje přesněji popsat hospodářské chování jednotek.

Účty sektorů a subsektorů zobrazují všechny činnosti (ať hlavní nebo vedlejší) institucionálních jednotek, které jsou v nich zahrnuty.

Každá institucionální jednotka patří pouze do jednoho sektoru nebo subsektoru.

2.19 V případě, že základní funkcí institucionální jednotky je produkce výrobků a služeb, je nezbytné — při rozhodování o jejím zařazení do některého ze sektorů — v první řadě rozlišit, ke kterému typu výrobců patří.

V ESA se rozlišují tři typy výrobců:

- soukromí a veřejní tržní výrobci (viz kap. 3 odst. 3.24 a tab. 3.1);
- soukromí výrobci výrobků a služeb pro vlastní konečné užití (viz kap. 3 odst. 3.25 a tab. 3.1);
- ostatní netržní soukromí a veřejní výrobci (viz kap. 3 odst. 3.26 a tab. 3.1);

Institucionální jednotky, které jsou tržními výrobci, se klasifikují v sektoru nefinančních podniků (S.11), finančních institucí (S.12) nebo sektoru domácností (S.14).

Institucionální jednotky, které jsou soukromými výrobci a vyrábějí výrobky a služby pro vlastní konečné užití, se klasifikují do sektoru domácností (S.14) spolu se společnostmi nezapsanými do obchodního rejstříku, které jsou ve vlastnictví domácností (viz odst. 3.30).

Institucionální jednotky, které jsou ostatními netržními výrobci, se klasifikují v sektoru vládních institucí (S.13) nebo sektoru neziskových institucí sloužících domácnostem (S.15).

2.20 Tabulka 2.2 ukazuje typy výrobců, základní činnosti a funkce, které charakterizují každý sektor:

Tabulka 2.2 — Typ výrobce, základní činnosti a funkce klasifikované podle sektorů

Sektor	Typ výrobce	Základní činnost a funkce
Nefinanční podniky (S.11) (viz odstavec 2.21)	Tržní výrobci	Výroba tržních výrobků a nefinančních služeb
Finanční instituce (S.12) (viz odstavec 2.32)	Tržní výrobci	Finanční zprostředkování včetně pojištění, pomocné finanční činnosti
Vládní instituce (S.13) (viz odstavec 2.68)	Ostatní netržní veřejní výrobci	Výroba a dodávky ostatní netržní produkce pro kolektivní a individuální spotřebu a provádění transakcí při znovurozdělení národního důchodu a jmění
Domácnosti (S.14) — jako spotřebitelé — jako podnikatelé (viz odstavec 2.75)	Tržní výrobci nebo soukromí výrobci výrobků a služeb pro vlastní konečné užití	Spotřeba Výroba tržní produkce a produkce pro vlastní konečné užití
Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15) (viz odstavec 2.87)	Ostatní soukromí netržní výrobci	Výroba a dodávky ostatní netržní produkce pro individuální spotřebu

Zbytek světa (S.2) je seskupení institucionálních jednotek (viz odst. 2.89), které nejsou charakterizovány podobnými cíli a typy chování; jsou zde seskupeny nerezidentské institucionální jednotky, pokud provádějí transakce s rezidentskými institucionálními jednotkami.

NEFINANČNÍ PODNIKY (S.11)

2.21 *Definice:* Sektor nefinančních podniků (S.11) zahrnuje institucionální jednotky, jejichž rozdělovací a finanční transakce jsou odlišné od transakcí jejich vlastníků a které jsou tržními výrobci (viz odstavce 3.31, 3.32 a 3.37), jejichž základní činností je výroba výrobků a nefinančních služeb ⁽⁶⁾.

2.22 Sektor nefinančních podniků zahrnuje také nefinanční kvazispolečnosti.

2.23 Pojem „nefinanční podniky“ označuje všechny subjekty, uznané za samostatné právnické osoby, které jsou tržními výrobci a jejichž základní činností je výroba zboží a nefinančních služeb.

Jde o tyto jednotky:

- a) soukromé a veřejné společnosti, které jsou tržním výrobcem a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb;
- b) družstva a osobní společnosti, uznaná za osoby se samostatnou právní subjektivitou, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb;
- c) veřejné výrobce, kteří jsou podle zvláštních zákonů uznáni za osoby se samostatnou právní subjektivitou, jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb;
- d) neziskové instituce nebo sdružení poskytující služby nefinančním podnikům, které se považují za subjekty se samostatnou právní subjektivitou a které jsou tržními výrobci — převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb ⁽⁷⁾;

⁽⁶⁾ Podle konvence se orgány tržní regulace, jejichž jedinou nebo převažující činností je nákup, držba a prodej zemědělských a jiných potravinářských produktů, klasifikují do S.11 (viz odst. 2.69 písm. a) pozn. 34).

⁽⁷⁾ Včetně institucí, které jsou financovány dobrovolnými příspěvky kvazifiskálního charakteru, vybíranými od výrobců jednotkami, jejichž převážná činnost spočívá v poskytování služeb při směně. Tyto příspěvky se považují za nákupy tržních služeb.

- e) holdingové společnosti kontrolující (viz odstavec 2.26) skupinu společností, které jsou tržními výrobci, jestliže převážujícím typem činnosti této skupiny podniků jako celku — měřeno na základě přidané hodnoty — je výroba zboží a nefinančních služeb;
- f) soukromé a veřejné kvazispolečnosti, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb.

2.24 Pojem „nefinanční kvazispolečnosti“ označuje všechny subjekty bez samostatné právní subjektivity, které jsou tržními výrobci, převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb a splňují podmínky, které je kvalifikují jako kvazispolečnosti (viz odst. 2.13 písm. f)).

Kvazispolečnosti musí vést úplnou sestavu účtů a fungují, jako kdyby byly společnosti. *De facto* vztah kvazispolečností k vlastníkovi je stejný jako vztah společnosti k jejím podílníkům.

Nefinanční kvazispolečnosti, které jsou ve vlastnictví domácností, vládních jednotek nebo neziskových institucí, jsou proto seskupeny spolu s nefinančními společnostmi v sektoru nefinančních podniků.

Existence úplné sestavy účtů, včetně rozvahy, není dostatečnou podmínkou pro to, aby byli tržní výrobci považováni za kvazispolečnosti. Proto osobní společnosti a veřejní výrobci, kromě uvedených v odst. 2.23 písm. a), b), c) a f) a podniky s jedním vlastníkem — dokonce i když vedou úplnou sestavu účtů — se obvykle jako institucionální jednotky nevykazují, protože nemají rozhodovací samostatnost, jejich správa je pod kontrolou domácností, neziskových institucí nebo vládních institucí, které je vlastní.

2.25 Sektor nefinančních podniků také zahrnuje všechny fiktivní rezidentské jednotky (viz odstavec 2.15), které jsou podle konvence pojímány, jako by byly kvazispolečnosti.

2.26 Kontrola nad podniky se definuje jako schopnost stanovit obecnou politiku společnosti výběrem vhodných ředitelů, jestliže je to nutné.

Jednotlivá institucionální jednotka (jiná společnost, domácnost nebo vládní jednotka) zajišťuje kontrolu nad podnikem tím, že vlastní více než polovinu majetkových účastí s hlasovacím právem nebo jiným způsobem kontroluje více než polovinu hlasovacích práv akcionářů.

Kromě toho vládní instituce zajišťují kontrolu nad podnikem v důsledku speciálního legislativního výnosu nebo nařízení, které opravňují vládu určovat politiku podniku nebo jmenovat ředitele.

Aby institucionální jednotka mohla kontrolovat více než polovinu hlasovacích práv akcionářů, nemusí sama vlastnit žádné akcie s hlasovacím právem. Společnost C by mohla být dceřinou společností jiné společnosti B, ve které třetí společnost A vlastní většinu majetkových účastí s hlasovacím právem.

O společnosti C se říká, že je dceřiná vůči společnosti B, když: buď společnost B kontroluje více než polovinu hlasovacích práv akcionářů ve společnosti C nebo společnost B je akcionářem v C s právem jmenovat nebo odvolat většinu ředitelů C.

2.27 Sektor nefinančních podniků je rozdělen do třech subsektorů:

- a) veřejné nefinanční podniky (S.11001);
- b) národní soukromé nefinanční podniky (S.11002);
- c) nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Subsektor: Veřejné nefinanční podniky (S.11001)

2.28 *Definice:* Subsektor veřejných nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky a kvazispolečnosti, které jsou podrobeny kontrole (viz odstavec 2.26) ze strany vládních jednotek.

2.29 Veřejné kvazispolečnosti jsou kvazispolečnosti ve vlastnictví vládních institucí.

Subsektor: Národní soukromé nefinanční podniky (S. 11002)

- 2.30 *Definice:* Subsektor národních soukromých nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky a kvazispolečnosti, které nejsou kontrolovány vládou nebo nerezidentskými institucionálními jednotkami. Tento subsektor obsahuje všechny neziskové instituce, které se zahrnují do sektoru nefinančních podniků (viz odst. 2.23 písm. d)).

Tento subsektor zahrnuje podniky a kvazispolečnosti podniků z přímých zahraničních investic (viz odst. 4.65), které nejsou klasifikovány v subsektoru podniků pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Subsektor: Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003)

- 2.31 *Definice:* Subsektor nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou zahrnuje všechny nefinanční podniky a kvazispolečnosti, které jsou kontrolovány (viz odstavec 2.26) nerezidentskými institucionálními jednotkami.

Tento subsektor zahrnuje:

- a) všechny dceřiné společnosti nerezidentských podniků;
- b) všechny podniky kontrolované nerezidentskou institucionální jednotkou, která sama není podnikem: například podnik, který je kontrolován zahraniční vládou; zahrnuje podniky kontrolované skupinou nerezidentských jednotek, které působí ve vzájemné shodě;
- c) všechny pobočky nebo jiné společnosti nezapsané do obchodního rejstříku nerezidentských podniků nebo výrobci nezapsaní do obchodního rejstříku, kteří jsou fiktivními rezidentskými jednotkami, a kteří se považují za nefinanční kvazispolečnosti (viz odstavec 2.25).

FINANČNÍ INSTITUCE (S.12)

- 2.32 *Definice:* Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazispolečnosti, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním (finanční zprostředkovatelé) nebo pomocnými finančními činnostmi (pomocné finanční instituce) ⁽⁸⁾.

Finanční zprostředkování je činnost, při které institucionální jednotka pořizuje finanční aktiva a zároveň přijímá závazky (viz odstavec 2.34) na svůj vlastní účet (viz odstavec 2. 33) tím, že se na trhu zapojuje do finančních transakcí (viz odstavce 2.37 a 2.38). Aktiva a závazky finančních zprostředkovatelů mají odlišné charakteristiky včetně toho, že se prostředky v procesu finančního zprostředkování transformují nebo přeskupují podle doby splatnosti, rozsahu, rizika apod.

Pomocné finanční činnosti jsou činnosti těsně spojené s finančním zprostředkováním, které však samy finančním zprostředkováním nejsou (viz odstavec 2.39).

- 2.33 V procesu finančního zprostředkování se převádějí prostředky mezi třetími stranami s přebytkem prostředků na jedné straně a nedostatkem prostředků na straně druhé. Finanční prostředník mezi těmito institucionálními jednotkami neprovádí jednoduchou činnost agenta, nýbrž se sám vystavuje riziku tím, že pořizuje finanční aktiva a přijímá závazky na svůj vlastní účet.

- 2.34 Do procesu finančního zprostředkování je možné zahrnovat všechny kategorie závazků, kromě kategorie ostatních závazků (AF.7).

Finanční aktiva zapojená do procesu finančního zprostředkování se mohou klasifikovat v kterékoliv kategorii, kromě kategorie pojistných technických rezerv (AF.6), ale včetně kategorie ostatních pohledávek (factoringu). Mimo to finanční zprostředkovatelé mohou investovat své prostředky do nefinančních aktiv, včetně nemovitostí. Aby se však společnost považovala za finančního zprostředkovatele, měla by kromě toho vstupovat na trhu do závazků a kapitál transformovat. Proto společnosti, které se zabývají operacemi s nemovitostmi (NACE rev. 1 oddíl 70), se vylučují.

⁽⁸⁾ Podle konvence sektor S.12 obsahuje holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí skupinu dceřiných společností převážně zapojených do finančního zprostředkování a/nebo pomocných finančních činností (viz odstavec 2.43) a neziskové instituce, které jsou uznány za samostatné právnické osoby a poskytují služby finančním institucím (viz odstavec 2.44).

- 2.35 Prvořadá funkce pojišťoven a penzijních fondů spočívá ve sdílení rizik. Hlavními závazky těchto institucionálních jednotek jsou pojistné technické rezervy (AF.6). Protějškem těchto rezerv jsou investice pojišťoven a penzijních fondů, které proto působí jako finanční zprostředkovatelé.
- 2.36 Fondy, které se zabývají kolektivním investováním vstupují do závazků především vydáváním akcií (AF.52). Tento kapitál pak přeměňují pořizováním finančních aktiv nebo nemovitostí. Proto se investiční fondy klasifikují jako finanční zprostředkovatelé. Jako u jiných společností, jakákoliv změna v hodnotě jejich aktiv a závazků, jiných než vlastní akcie, se odráží v jejich vlastních fondech (viz odstavec 7.05). Protože se částka těchto vlastních fondů obvykle rovná hodnotě akcií investičních fondů, jakákoliv změna v hodnotě jejich aktiv a závazků se odráží v tržní hodnotě těchto akcií.

Za finanční zprostředkovatele jsou také považovány ty fondy, které investují pouze do nemovitostí.

- 2.37 Finanční zprostředkování je všeobecně omezeno na finanční transakce na trhu. Jinými slovy, pořizování aktiv a vstup do závazků by mělo být ve vztahu k široké veřejnosti nebo v jejím rámci se specifickými a poměrně velkými podskupinami. V případě, že se činnost omezuje na malé skupiny osob nebo na rodiny, se obecně žádné finanční zprostředkování neuskutečňuje. Finanční zprostředkování nezahrnuje zejména institucionální jednotky, které poskytují pokladní služby skupině společností. Tyto institucionální jednotky se zařazují do sektoru podle převážné funkce dané skupiny společností v rámci ekonomického území. Avšak v případě, že institucionální jednotka poskytující pokladní služby je podrobena finančnímu doзору, zařazuje se podle konvence do sektoru finančních institucí.
- 2.38 Ze všeobecného omezení finančního zprostředkování na tržní finanční transakce mohou být výjimky. Příkladem jsou obecní úvěrové banky a spořitelny, které silně spoléhají na příslušnou obec nebo na společnost pro finanční pronájem, a které při pořizování nebo při investování fondů závisí na mateřské skupině společností. Avšak jejich úvěrová činnost nebo přijímání úspor by měly být nezávislé na obci nebo na mateřské skupině, pokud jde o jejich zařazení jako finančních zprostředkovatelů.
- 2.39 Pomocné finanční činnosti zahrnují pomocné činnosti při realizaci transakcí s finančními aktivy a závazky nebo při přeměně a přeskupení kapitálu. Finanční pomocné instituce samy nenesou rizika pořizováním finančních aktiv nebo vstupem do závazků. Pouze usnadňují finanční zprostředkování.
- 2.40 Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje tyto institucionální jednotky:
- soukromé nebo veřejné společnosti, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
  - družstva a osobní společnosti uznaná za osoby se samostatnou právní subjektivitou, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
  - veřejné výrobce, kteří se podle zvláštních zákonů považují za osoby se samostatnou právní subjektivitou a kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
  - neziskové instituce uznané za osoby se samostatnou právní subjektivitou, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi nebo které poskytují služby finančním institucím;
  - holdingové společnosti (viz odst. 2.14) v případě, že skupina dceřiných společností v rámci ekonomického území se jako celek převážně zabývá finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
  - investiční fondy neustavené jako společnost, jejichž investiční portfolio vlastní skupina účastníků a jejichž správu provádějí zpravidla jiné finanční společnosti. Podle konvence jsou tyto investiční fondy institucionálními jednotkami, oddělenými od řídicí finanční společnosti;
  - finanční kvazispolečnosti:
    - společnosti nezapsané do obchodního rejstříku zabývající se převážně finančním zprostředkováním, podrobené regulaci a doзору (ve většině případů klasifikované v subsektoru ostatních měnových finančních institucí nebo v subsektoru pojišťoven a penzijních fondů), považované za jednotky samostatné při rozhodování, se samostatnou správou nezávislou na vlastnících těchto jednotek. Jejich hospo-

dářské a finanční chování je podobné jako chování finančních společností. Proto se považují za samostatné institucionální jednotky. Příkladem jsou pobočky nerezidentských finančních společností;

2. ostatní společnosti nezapsané do obchodního rejstříku zabývající se převážně finančním zprostředkováním, které nejsou podrobeny regulaci a doзору, se považují za kvazispolečnosti pouze v případě, že splňují podmínky, jež je vymezují jako kvazispolečnosti (viz odst. 2.13 písm. f));
3. společnosti nezapsané do obchodního rejstříku zabývající se převážně pomocnými finančními činnostmi se považují za kvazispolečnosti pouze v případě, že splňují podmínky, které je vymezují jako kvazispolečnosti (viz odst. 2.13 písm. f)).

2.41 Sektor finančních institucí se dále rozděluje do pěti subsektorů:

- a) centrální banka (S.121);
- b) ostatní měnové finanční instituce (S.122);
- c) ostatní finanční zprostředkovatelé, kromě pojišťoven a penzijních fondů (S.123);
- d) pomocné finanční instituce (S.124);
- e) pojišťovny a penzijní fondy (S.125).

Subsektor ostatních měnových finančních institucí se považuje za ekvivalent subsektoru vkladových společností, jak je definován v SNA 1993 (viz odstavce 4.88 až 4.94). Zatímco definice subsektoru ostatních měnových finančních institucí (viz odstavec 2.48) zahrnuje ty finanční zprostředkovatele, jejichž prostřednictvím se přenášejí účinky měnové politiky centrální banky na ostatní subjekty národního hospodářství, je subsektor ostatních vkladových společností v SNA 1993 definován ve vztahu k pojetí širokých peněz. Spojení subsektorů S.121 a S.122 se shoduje s pojetím měnových finančních institucí, které pro statistické účely definoval EMI (viz odstavec 2.49).

2.42 Každý subsektor, kromě subsektoru S.121, se může dále rozdělit na:

- a) veřejné finanční instituce;
- b) národní soukromé finanční instituce;
- c) finanční instituce pod zahraniční kontrolou.

Kritéria pro toto rozdělení jsou stejná jako pro rozdělení nefinančních podniků (viz odstavce 2.26 až 2.31)

2.43 Holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí skupinu dceřiných společností převážně se zabývajících finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do subsektoru ostatních finančních zprostředkovatelů, kromě pojišťoven a penzijních fondů (S.123) ⁽⁹⁾.

2.44 Neziskové instituce, které jsou uznány za samostatné právnické osoby a poskytují služby finančním institucím, ale samy se nezabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi, se zařazují do subsektoru pomocných finančních institucí (S.124).

Subsektor: Centrální banka (S.121)

2.45 *Definice:* Subsektor centrální banky (S.121) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazispolečnosti, jejichž základní funkcí je emise oběživa, udržování vnitřní a mezinárodní hodnoty měny a správa mezinárodních rezerv země (v jejich úplném nebo částečném rozsahu).

⁽⁹⁾ Zatržďení holdingových společností do sektoru finančních institucí se odchyľuje od SNA 1993 v odstavci 4.100 s cílem udržet soulad s definicí měnových finančních institucí (kterou pro statistické účely definoval EMI) a s oficiální statistikou pojišťovacích společností.

2.46 V subsektoru S.121 se klasifikují tito finanční zprostředkovatelé:

- a) národní centrální banka — i v případě, že je součástí Evropské soustavy centrálních bank;
- b) centrální orgány, ve své podstatě veřejné, (tj. orgány spravující devizové rezervy nebo emitující oběživo), které vedou úplnou soustavu účtů a ve vztahu k centrální vládě jsou při rozhodování samostatné. Většina těchto činností se provádí buď v rámci centrálních vládních institucí, nebo v rámci centrální banky. V těchto případech neexistují žádné samostatné institucionální jednotky.

2.47 Subsektor S.121 zahrnuje pouze centrální banku. Nezahrnuje orgány a organizace, které řídí nebo provádějí dozor nad finančními institucemi nebo finančními trhy. Ty se zahrnují do subsektoru S.124 (viz odstavec 2.58) ⁽¹⁰⁾.

Subsektor: Ostatní měnové finanční instituce (S.122)

2.48 *Definice:* Subsektor ostatních měnových finančních institucí (D.122) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazispolečnosti (kromě těch, které jsou zahrnuty do subsektoru centrální banky), které se zabývají převážně finančním zprostředkováním a jejichž předmětem podnikání je přijímat vklady nebo vkladům velmi podobné prostředky od jiných institucionálních jednotek, (jiných než měnových finančních institucí) a poskytovat půjčky nebo investovat do cenných papírů na svůj vlastní účet.

2.49 Měnové finanční instituce (MFI) zahrnují subsektor centrální banky (S.121) a subsektor ostatních měnových finančních institucí (D.122) a shodují se s definicí měnových finančních institucí, kterou pro statistické účely formuloval EMI (viz odstavec 2.41).

2.50 MFI není možné jednoduše popsat jako „banky“, protože mohou zahrnovat některé finanční instituce, které se nemusí bankami nazývat a některé z nich nemusí mít pro tento název v některých zemích povolení, zatímco některé jiné finanční instituce charakterizují samy sebe jako banky a ve skutečnosti nemusí být MFI. Obecně se do subsektoru S.122 zahrnují tito finanční zprostředkovatelé:

- a) komerční banky, „univerzální“ banky, banky pro „všechny účely“;
- b) spořitelny (včetně svěřeneckých spořitelů, spořitelní bankovní a úvěrová sdružení;
- c) žirové instituce poštovních úřadů, poštovní banky, žirobanky;
- d) venkovské úvěrové banky, zemědělské úvěrové banky;
- e) družstevní úvěrové banky, úvěrové unie;
- f) specializované banky (např. obchodní banky, emisní firmy, soukromé banky).

2.51 Do subsektoru S.122 je možné zahrnout také ty finanční zprostředkovatele, jejichž činnost spočívá v přijímání návratného kapitálu od veřejnosti buď ve formě vkladů, nebo v takové formě, jakou je nepřetržitá emise obligací a jiných srovnatelných cenných papírů (jinak by se měly zahrnout do subsektoru S.123):

- a) instituce, které se zabývají poskytováním hypoték (včetně stavebních společností, hypotečních bank, úvěrově hypotečních institucí);
- b) investiční fondy (včetně investičních společností, investičních fondů a jiných programů kolektivního investování, např. Subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů — SKIPCP);
- c) obecní úvěrové instituce.

2.52 Subsektor S.122 nezahrnuje:

- a) holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí skupinu obsahující převážně ostatní měnové finanční instituce, ale které samy nejsou jinou měnovou finanční institucí. Ty se zahrnují do subsektoru S.123 (viz odstavec 2.43);
- b) neziskové instituce považované za osoby se samostatnou právní subjektivitou poskytující služby ostatním měnovým finančním institucím, které se však nezabývají finančním zprostředkováním. Ty se zahrnují do subsektoru S.124 (viz odstavec 2.44).

⁽¹⁰⁾ Je to odchylka proti SNA 1993 (4.86 a 4.101), aby se udržel soulad s definicí měnových finančních institucí, kterou pro statistické účely formuloval EMI.

Subsektor: Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťoven a penzijních fondů (S.123)

- 2.53 *Definice:* Subsektor ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťoven a penzijních fondů (S.123) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazispolečnosti, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním, a to tím, že přijímají závazky v jiné formě, než je oběživo, vklady nebo vkladům velmi podobné prostředky od institucionálních jednotek jiných než měnových finančních institucí nebo pojistně technické rezervy.
- 2.54 Subsektor S.123 zahrnuje různé typy finančních zprostředkovatelů, zejména takové, kteří se zabývají převážně dlouhodobým financováním. Ve většině případů tak dlouhodobá splatnost tvoří základ pro odlišení od subsektoru ostatních měnových finančních institucí. Hranice s pojišťovnamí a penzijními fondy může být určena neexistencí závazků ve formě pojistně technických rezerv.
- 2.55 Do subsektoru S.123 se zahrnují zejména tyto instituce a kvazispolečnosti (jestliže nejsou měnovými finančními institucemi (MFI)):
- instituce, které se zabývají finančním leasingem;
  - instituce, které se zabývají splátkovým prodejem a opatřováním financí pro osobní nebo komerční účely;
  - instituce, které se zabývají faktoringem;
  - obchodníci s cennými papíry nebo deriváty (na vlastní účet);
  - specializované finanční instituce, takové jako rizikové a rozvojové kapitálové společnosti, společnosti pro financování vývozu/dovozu;
  - finanční společnosti vytvořené pro držbu aktiv přeměněných na cenné papíry;
  - finanční zprostředkovatelé, kteří přijímají vklady nebo vkladům velmi podobné prostředky pouze od měnových finančních institucí;
  - holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí skupinu dceřiných společností převážně se zabývajících finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi, ale které samy nejsou finanční institucí (viz odstavec 2.43).
- 2.56 Subsektor S.123 nezahrnuje neziskové instituce, které jsou uznané za osobu se samostatnou právní subjektivitou a poskytují služby ostatním finančním zprostředkovatelům, kromě pojišťoven a penzijních fondů, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zahrnují do subsektoru S.124 (viz odstavec 2.44).

Subsektor: Pomocné finanční instituce (S.124)

- 2.57 *Definice:* Subsektor finančních pomocných institucí (S.124) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazispolečnosti, které se převážně zabývají pomocnými finančními činnostmi, to znamená činnostmi, které jsou těsně spojené s finančním zprostředkováním, ale které samy finanční zprostředkování neprovádějí (viz odstavec 2.39).
- 2.58 Do subsektoru S.124 se zahrnují zejména tyto finanční instituce a kvazispolečnosti:
- pojišťovací makléři, odhadci škod, pojišťovací a penzijní poradci atd.;
  - makléři s půjčkami, cennými papíry, investiční poradci atd.;
  - instituce, které zařizují emise cenných papírů;
  - instituce, jejichž základní funkcí je poskytování záruky pomocí převodu rubopisem, směnkami a podobnými nástroji;
  - instituce, které organizují derivátové a zajišťovací nástroje, jako swapy, opce a futures (aniž je vydávají);

- f) instituce, které zajišťují infrastrukturu finančního trhu;
- g) instituce centrálního dozoru nad finančními zprostředkovateli a finančními trhy, jestliže jsou samostatnými institucionálními jednotkami;
- h) správci penzijních fondů, investičních fondů atd.;
- i) instituce zajišťující směnu cenných papírů a pojištění;
- j) neziskové instituce, které jsou uznány za právnické osoby a poskytují služby finančním institucím, které se však samy finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi nezabývají (viz odstavec 2.44).

2.59 Subsektor S.124 nezahrnuje holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí dceřiné společnosti převážně se zabývající pomocnými finančními činnostmi, ale které samy nejsou pomocnými finančními institucemi. Ty se zahrnují do subsektoru S.123 (viz odstavec 2.43).

Subsektor: Pojišťovny a penzijní fondy (S.125)

2.60 *Definice:* Subsektor pojišťoven a penzijních fondů (S.125) zahrnuje všechny finanční společnosti a kvazispolečnosti, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním v důsledku sdílení rizik (viz odstavec 2.35).

2.61 Spravované pojistné smlouvy se mohou vztahovat k jednotlivcům nebo ke skupinám, bez ohledu na to, zda účast vyplývá nebo nevyplyvá z všeobecné povinnosti stanovené vládou. Kromě toho významnou součástí spravovaných smluv jsou někdy smlouvy sociálního pojištění (viz odstavce 4.83 až 4.91).

2.62 Subsektor S.125 zahrnuje jak pojišťovny, tak společnosti zajišťovací.

2.63 Subsektor S.125 nezahrnuje:

- a) institucionální jednotky, které splňují obě kritéria uvedená v odstavci 2.74. Ty se zahrnují do subsektoru S.1314;
- b) holdingové společnosti, které pouze kontrolují a řídí skupinu skládající se převážně z pojišťoven a penzijních fondů, ale které samy nejsou zajišťovacími společnostmi a penzijním fondem. Ty se zahrnují do subsektoru S.123 (viz odstavec 2.43);
- c) neziskové instituce, které mají příznánu samostatnou právní subjektivitu a které poskytují služby pojišťovnám a penzijním fondům, ale samy se nezabývají finančním zprostředkováním. Ty se zahrnují do subsektoru S.124 (viz odstavec 2.44).

2.64 Subsektor pojišťoven a penzijních fondů se může rozdělit na:

- a) pojišťovny;
- b) (autonomní) penzijní fondy.

Autonomní penzijní fondy jsou penzijní fondy, které mají samostatnou rozhodovací samostatnost a vedou úplnou soustavu účtů. Proto jsou institucionální jednotkou. Neautonomní penzijní fondy nejsou institucionální jednotkou a zůstávají součástí té institucionální jednotky, která je založila.

2.65 Rizika týkající se jednotlivců nebo skupin se mohou zahrnovat do činností pojišťoven pro životní nebo pro neživotní pojištění. Některé pojišťovny mohou omezit své činnosti pouze na hromadné pojistné smlouvy. Tyto společnosti jsou oprávněny pojišťovat každou skupinu.

2.66 Penzijní fondy se mohou charakterizovat jako instituce, které pojišťují skupinová rizika vztahující se k sociálním rizikům a potřebám (viz odst. 4.84) pojišťovaných osob. Obvyklá skupina účastníků v takových pojistkách zahrnuje zaměstnance jednotlivého podniku nebo skupiny podniků, zaměstnance oboru nebo odvětví a osoby mající stejnou profesi. Dávky zahrnuté do pojistné smlouvy představují dávky vyplácené po úmrtí pojištěné osoby vdově (vdovci) a dětem (zejména úmrtí při výkonu povolání), dávky vyplácené po odchodu do důchodu a dávky vyplácené v případě, že se pojištěná osoba stane zdravotně postiženou osobou.

2.67 V některých zemích je možné všechny tyto typy rizik pojišťovat jak u pojišťoven pro životní pojištění, tak u penzijních fondů. V jiných zemích je možné některé z těchto rizik pojistit u společností pro životní pojištění. Na rozdíl od pojišťoven pro životní pojištění se penzijní fondy vztahují výlučně (podle zákona) na specifické skupiny zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.

VLÁDNÍ INSTITUCE (S.13)

2.68 *Definice:* Sektor vládních institucí (S.13) zahrnuje všechny institucionální jednotky, které jsou ostatními netržními výrobci (viz odstavec 3.26), jejichž produkce je určena pro individuální a kolektivní spotřebu a je financována zejména povinnými platbami od jednotek, které patří do ostatních sektorů, nebo institucionální jednotky, které se převážně zabývají znovurozdělením národního důchodu a bohatství.

2.69 V sektoru S.13 jsou obsaženy tyto institucionální jednotky:

- a) vládní instituce (mimo veřejné výrobce organizované jako veřejné společnosti nebo s přiznanou samostatnou právní subjektivitou podle zvláštních zákonů nebo kvazispolečnosti, v případě, že jsou zařazeny do nefinančního nebo finančního sektoru), které spravují a financují skupinu činností, převážně poskytujících netržní výrobky a služby, určené ve prospěch společnosti ⁽¹⁾;
- b) neziskové instituce s přiznanou samostatnou právní subjektivitou, které jsou jiným tržním výrobcem a jsou kontrolovány a financovány hlavně vládními institucemi;
- c) autonomní penzijní fondy, jestliže splňují oba požadavky uvedené v odstavci 2.74.

2.70 Sektor vládních institucí se rozděluje do čtyř subsektorů:

- a) centrální vládní instituce (S.1311);
- b) národní vládní instituce (S.1312);
- c) místní vládní instituce (S.1313);
- d) fondy sociálního zabezpečení (S.1314).

Subsektor: Centrální vládní instituce (S.1311)

2.71 *Definice:* Subsektor centrálních vládních institucí zahrnuje všechny správní resorty státu, ministerstva a jiné centrální orgány, jejichž pravomoc se obvykle vztahuje na celé ekonomické území, kromě správy fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1311 jsou zahrnuty ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány a financovány hlavně centrálními vládními institucemi a jejichž pravomoc se vztahuje na celé ekonomické území.

Subsektor: Národní vládní instituce (S.1312)

2.72 *Definice:* Subsektor národních vládních institucí zahrnuje národní vládní instituce, což jsou oddělené institucionální jednotky vykonávající některé z funkcí vlády na nižší úrovni než centrální vládní instituce a na úrovni vyšší, než je úroveň institucionálních jednotek existujících na místní úrovni, kromě správy fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1312 jsou zahrnuty ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány a financovány zejména národními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě národních vlád.

Subsektor: Místní vládní instituce (S.1313)

2.73 *Definice:* Definice: Subsektor místních vládních institucí zahrnuje takové typy veřejné správy, jejichž pravomoc se vztahuje pouze na místně určenou část ekonomického území, kromě místních orgánů fondů sociálního zabezpečení.

⁽¹⁾ Organizace pro tržní regulaci, které jsou buď výhradně, nebo převážně prostými distributory subvencí, se podle konvence zahrnují do S.13, do subsektoru centrálních vládních institucí S.1311. Avšak organizace, které se výhradně nebo převážně zabývají nákupem, skladováním a prodejem zemědělských nebo potravinářských produktů, se zahrnují do S.11 (viz odst. 2.21 pozn. 6).

Do subsektoru S.1313 jsou zahrnuty ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány a financovány hlavně místními vládními institucemi a jejichž pravomoc se vztahuje na ekonomické území ve správě místní vlády.

Subsektor: Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)

2.74 *Definice:* Subsektor fondů sociálního zabezpečení zahrnuje všechny centrální, národní a místní institucionální jednotky, jejichž hlavní činnost spočívá v poskytování sociálních dávek, a která splňují tato dvě kritéria:

- a) určité skupiny obyvatelstva jsou povinné podle zákona nebo podle nařízení účastnit se v programech nebo platit příspěvky;
- b) vládní instituce jsou odpovědné za řízení institucí, pokud se týká stanovení nebo schválení příspěvků a dávek, nezávisle na své úloze jako orgánu dozoru nebo zaměstnavatele (viz odstavec 4.89).

Mezi částkou placených příspěvků jednotlivcem a rizikem, kterému je tento jednotlivec vystaven, neexistuje obvykle žádná přímá vazba.

DOMÁCNOSTI (S.14)

2.75 *Definice:* Sektor domácností (S.14) zahrnuje jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako konečné spotřebitele a také jako podnikatele produčující tržní výrobky, nefinanční a finanční služby (tržní výrobce) za předpokladu, že odpovídající činnosti nejsou oddělené od těchto subjektů, že se nepovažují za kvazispolečnosti. Také se zahrnují jednotlivci nebo skupiny jednotlivců jako výrobci zboží a nefinančních služeb výlučně pro vlastní konečné užití (viz odstavce 3.20, 3.25 a 3.30).

Domácnosti jako spotřebitele je možné definovat jako malé skupiny osob, které sdílejí stejné podmínky života v ubytování, společně se podílejí na některém nebo na všech jejich důchodech a na jmění a spotřebovávají určité typy výrobků a služeb, zejména bydlení a potraviny, kolektivně. Je možné připojit kritérium existence rodiny nebo citových vztahů.

Základní zdroje těchto jednotek se odvozují z náhrad zaměstnanců, důchodů z vlastnictví, transferů od jiných sektorů nebo příjmů z prodeje tržních produktů, či z imputovaných příjmů z výroby produktů pro vlastní konečnou spotřebu.

2.76 Sektor domácností zahrnuje:

- a) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba;
- b) osoby trvale žijící v institucích, a které mají malou nebo žádnou samostatnost v jednání nebo rozhodování v hospodářských záležitostech (tj. členové náboženských řádů žijící v klášterech, dlouhodobě nemocní v nemocnicích, staré osoby trvale žijící v domovech důchodců). U takových lidí se předpokládá, že vytvářejí dohromady jednu institucionální jednotku, tj. jednu domácnost;
- c) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba a kteří produčují výrobky a nefinanční služby výhradně pro vlastní konečné užití; v rámci soustavy se zahrnují pouze dvě kategorie služeb produkovaných pro vlastní konečné užití, a to služby vlastníků bydlících ve vlastních obydlích a služby v domácnostech vyráběné placenými zaměstnanci;
- d) jednotlivé vlastníky a osobní společnosti, kteří nemají přiznání samostatnou právní subjektivitu — kromě kvazispolečností — a kteří jsou tržními výrobci;
- e) neziskové instituce sloužící domácnostem, které nemají přiznání samostatnou právní subjektivitu nebo takové, které ji přiznání mají, ale které mají pouze malý význam (viz odstavec 2.88).

2.77 Sektor domácností se rozděluje do šesti subsektorů:

- a) zaměstnavatelé (včetně těch, kteří pracují na vlastní účet) (S.141 + S.142);
- b) zaměstnanci (S.143);
- c) příjemci důchodů z vlastnictví (S.1441);

- d) příjemci dávek důchodového zabezpečení (S.1442);
- e) příjemci ostatních transferových důchodů (S.1443);
- f) ostatní (S.145).

2.78 Domácnosti se rozdělují do subsektorů podle nejvyšší kategorie důchodu (důchod zaměstnavatelů, náhrady zaměstnancům atd.) domácnosti jako celku. V případě, že stejná domácnost získává více než jeden důchod určité kategorie, musí být klasifikace založena na celkovém důchodu domácnosti v každé kategorii.

Subsektor: Zaměstnavatelé (včetně osob samostatně výdělečně činných) (S.141 + S.142)

2.79 *Definice:* Subsektor zaměstnavatelů (včetně osob samostatně výdělečně činných) zahrnuje skupinu domácností, pro které je (smíšený) důchod (B.3) plynoucí majitelům společností nezapsaných do obchodního rejstříku domácností z jejich činnosti jako výrobců tržních výrobků a služeb, ať mají nebo nemají placené zaměstnance, největším zdrojem celkových důchodů domácnosti, a to i v případě, že netvoří více než polovinu důchodů této domácnosti.

Subsektor: Zaměstnanci (S.143)

2.80 *Definice:* Subsektor zaměstnanců zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod získávaný ve formě náhrad zaměstnancům (D.1) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Subsektor: Příjemci důchodu z vlastnictví (S. 1441)

2.81 *Definice:* Subsektor příjemců důchodu z vlastnictví zahrnuje tu skupinu domácností, pro kterou je důchod z vlastnictví (D.4) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Subsektor: Příjemci dávek důchodového zabezpečení (S. 1442)

2.82 *Definice:* Subsektor příjemců dávek důchodového zabezpečení zahrnuje tu skupinu domácností, pro které je důchod z dávek důchodového zabezpečení největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Domácnosti příjemců dávek důchodového zabezpečení jsou domácnosti, jejichž nejvyšší důchod spočívá ve starobní penzi nebo jiné penzi, včetně penzí od dřívějších zaměstnavatelů.

Subsektor: Příjemci ostatních transferových důchodů (S. 1443)

2.83 *Definice:* Subsektor příjemců ostatních transferových důchodů se skládá ze skupiny domácností, pro kterou je důchod získávaný z ostatních transferů největším zdrojem důchodu pro domácnost jako celek.

Ostatní běžné transfery jsou všechny běžné transfery, jiné než důchody z vlastnictví, dávky z důchodového zabezpečení a důchody osob žijících trvale v institucích.

Subsektor: Ostatní domácnosti (S.145)

2.84 *Definice:* Subsektor ostatních domácností zahrnuje osoby trvale žijící v institucích.

Osoby trvale žijící v institucích se klasifikují odděleně, protože kritérium největšího zdroje důchodů neumožňuje zatřídit tyto osoby do některého z předcházejících subsektorů.

2.85 Jestliže hlavní zdroj domácnosti jako celku není pro rozdělení domácností do subsektorů k dispozici, je možné pro klasifikační účely použít druhou nejlepší charakteristiku — důchod osoby, na kterou je možné se obrátit. Tato osoba, na kterou je možné se obrátit v domácnosti, je

obvykle osoba s nejvyšším příjmem. Jestliže tato informace není dostupná, je možné pro zařazení domácnosti do subsektorů použít důchod té osoby, která prohlásí, že on nebo ona je takovou osobou.

- 2.86 Pro různé druhy analýzy nebo jako základna pro tvorbu politiky však mohou být vhodná a potřebná i jiná kritéria, např. rozdělení domácností jako podnikatelů podle činností na: zemědělské domácnosti, nezemědělské domácnosti (v průmyslu; ve službách).

NEZISKOVÉ INSTITUCE SLOUŽÍCÍ DOMÁCNOSTEM (S.15)

- 2.87 *Definice:* Sektor neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD) (S.15) zahrnuje neziskové instituce, které jsou oddělenými právními osobami, poskytují služby domácnostem a jsou ostatními soukromými netržními výrobci (viz odst. 3.32). Jejich základní zdroje, mimo zdroje odvozené z příležitostných prodejů, vyplývají z dobrovolných (peněžních nebo naturálních) příspěvků domácností jako spotřebitelů, z plateb poskytovaných vládními institucemi ⁽¹²⁾ a z důchodů z vlastnictví.

- 2.88 V případě, že tyto instituce nejsou příliš důležité, nezahrnují se do tohoto sektoru a jejich transakce jsou sloučeny s transakcemi domácností (S.14).

Sektor NISD zahrnuje tyto hlavní druhy NI poskytujících domácnostem netržní výrobky a služby:

- a) odborové svazy, profesní a vzdělávací společnosti, sdružení spotřebitelů, politické strany, církve nebo náboženské společnosti (včetně těch, které jsou vládou financovány, ale nejsou vládou kontrolovány) a sociální, kulturní, rekreační a sportovní kluby;
- b) dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které jsou financovány na základě dobrovolných transferů (peněžních nebo naturálních) od jiných institucionálních jednotek.

Sektor S.15 zahrnuje dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které slouží nerezidentským jednotkám, ale nezahrnuje subjekty, ve kterých členství dává právo na předem stanovený soubor výrobků a služeb.

ZBYTEK SVĚTA (S.2)

- 2.89 *Definice:* Zbytek světa (S.2) představuje seskupení jednotek bez ohledu na charakteristiku jejich funkcí a zdrojů; tvoří je nerezidentské jednotky ⁽¹³⁾, pokud jsou zapojeny do transakcí s rezidentskými institucionálními jednotkami nebo mají jiné hospodářské vztahy k rezidentským jednotkám. Jejich účty poskytují souhrnný pohled na hospodářské vztahy mezi národním hospodářstvím a zbytkem světa.

- 2.90 Zbytek světa nevytváří sektor, za který se musí sestavovat úplná soustava účtů, ačkoli je často výhodné popisovat zbytek světa, jako by to byl sektor. Sektory se vytvářejí desagregací národního hospodářství tak, aby se získaly stejnorodější skupiny rezidentských institucionálních jednotek, které jsou si podobné hospodářským chováním, účelem a funkcemi. Toto není případ sektoru zbytku světa: zobrazují se transakce a jiné toky, které uskutečňují nefinanční a finanční společnosti, neziskové instituce, domácnosti a vládní instituce s nerezidentskými institucionálními jednotkami a jiné hospodářské vztahy mezi rezidenty a nerezidenty, např. pohledávky rezidentů vůči nerezidentům.

- 2.91 Je třeba poznamenat, že pravidlo, podle kterého účty zbytku světa zahrnují pouze transakce, které se uskutečňují mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami, má tyto výjimky:

- a) dopravní služby (až po hranici vyvázející země), které se týkají dováženého zboží a jsou poskytovány rezidentskými jednotkami, se uvádějí v účtech zbytku světa v rámci dovozu FOB, ačkoliv je produkují rezidentské jednotky (viz odst. 3.144);

⁽¹²⁾ Neziskové organizace řízené a hlavně financované vládními institucemi se zařazují do sektoru vládních institucí (viz odst. 2.69 písm. b).

⁽¹³⁾ Zahrnují se instituce Evropské unie a mezinárodní organizace (viz také odstavec 2.06).

- b) transakce se zahraničními aktivy mezi rezidenty, kteří patří do různých sektorů, se uvádějí v podrobných finančních účtech zbytku světa; ačkoli ve vztahu k zahraničí neovlivňují finanční pozici země, ovlivňují finanční vztahy jednotlivých sektorů se zbytkem světa.
- c) transakce se závazky země mezi nerezidenty, kteří patří do geograficky rozdílných oblastí, se uvádějí v geografické struktuře účtů zbytku světa. Ačkoliv tyto transakce neovlivňují celkové závazky země ke zbytku světa, působí na její závazky vůči rozdílným částem světa.

2.92 Sektor zbytku světa (S.2) se dělí na :

- a) Evropskou unii (S.21);
  - 1. členské státy EU (S.211);
  - 2. instituce Evropské unie (S.212);
- b) Třetí země a mezinárodní organizace (S.22).

SEKTOROVÁ KLASIFIKACE JEDNOTEK VÝROBCŮ PODLE HLAVNÍCH STANDARDNÍCH PRÁVNÍCH FOREM VLASTNICTVÍ

2.93 V dále uvedeném přehledu a odstavcích 2.94. až 2.101 se shrnují zásady pro zařazování jednotek výrobců do sektorů při použití standardní terminologie pro popis hlavních typů institucí.

2.94 Soukromé a veřejné společnosti, které jsou tržními výrobci, se klasifikují takto:

- a) do sektoru S.11 — nefinanční podniky, jestliže se převážně zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb (viz odst. 2.23 písm. a));
- b) do sektoru S.12 — finanční instituce, jestliže se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi (viz odst. 2.40 písm. a) a odst. 2.40 písm. f)).

2.95 Družstva a osobní společnosti, která jsou subjekty se samostatnou právní subjektivitou a tržními výrobci, se klasifikují takto:

- a) do sektoru S.11 — nefinanční podniky, jestliže se převážně zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb (viz odst. 2.23 písm. b));
- b) do sektoru S.12 — finanční instituce, jestliže se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi (viz odst. 2.40 písm. b)).

Tabulka 2.3. — Sektorová klasifikace jednotek výrobců podle hlavních standardních právních forem vlastnictví

Standardní právní forma	Typ výrobce	Tržní výrobci převážně se zabývající výrobou zboží a služeb	Tržní výrobci převážně se zabývající finančním zprostředkováním	Ostatní netržní výrobci	
				Veřejní výrobci (viz odstavec 3.28)	Soukromí výrobci (viz odstavec 3.29)
Standardní právní forma		S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. a))	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. a) a f))		
Družstva a osobní společnosti s přiznanou samostatnou právní subjektivitou		S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. b)	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. b)		
Veřejní výrobci, kteří mají přiznánu samostatnou právní subjektivitu podle zvláštních zákonů		S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. c)	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. c)		
Veřejní výrobci, kteří nemají přiznánu samostatnou právní subjektivitu	ti, kteří se charakterizují jako kvazispolečnosti	S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. f)	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. g)		
	ostatní			S.13 vládní instituce (viz odst. 2.69 písm. a)	
Neziskové instituce, které mají přiznánu samostatnou právní subjektivitu		S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. d)	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. d)	S.13 vládní instituce (viz odst. 2.69 písm. b)	S.15 neziskové instituce sloužící domácnostem (1)
Osobní společnosti, která nemají přiznánu samostatnou právní subjektivitu Podniky s jedním vlastníkem	ty, které se charakterizují jako kvazispolečnosti	S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. f)	S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. g)		
	ostatní	S.14 domácnosti (viz odstavec 2.75)	S.14 domácnosti (viz odstavec 2.75)		
Holdíngové společnosti kontrolující skupinu společností, které vyrábějí	výrobky a nefinanční služby	S.11 nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. e)			
	finanční služby		S.12 finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. e)		

(1) Kromě neziskových institucí menšího významu (viz odstavec 2.88).

- 2.96 Veřejní výrobci, kteří mají přiznanou samostatnou právní subjektivitu podle zvláštních zákonů a kteří jsou tržními výrobci, se zahrnují:
- do sektoru S.11 — nefinanční podniky, jestliže se převážně zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb (viz odst. 2.23 písm. c));
  - do sektoru S.12 — finanční instituce, jestliže se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi (viz odst. 2.40 písm. c)).
- 2.97 Veřejní výrobci, kterým nebyla přiznána samostatná právní subjektivita, ale jsou tržními výrobci, se zařídují takto:
- jestliže jsou kvazispolečnostmi (viz odst. 2.13 písm. f)):
    - a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb: do sektoru S.11 — nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. f));
    - a převážně se zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi: do sektoru S.12 — finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. g)).
  - jestliže nejsou kvazispolečnostmi: do sektoru S.13, vládní instituce, protože zůstávají nedílnou součástí jednotek, které je kontrolují (viz odst. 2.69 písm. a)).
- 2.98 Neziskové instituce (sdružení, nadace), uznané za osoby se samostatnou právní subjektivitou, se klasifikují takto:
- ty, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb: do sektoru S.11 — nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. d));
  - ty, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi: do sektoru S.12 — finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. d));
  - ty, které jsou netržními výrobci:
    - do sektoru S.13 — vládní instituce, jestliže jsou veřejnými výrobci a jsou kontrolovány a financovány hlavně vládou (viz odst. 2.69 písm. b));
    - do sektoru S.15 — NISD, jestliže jsou soukromými výrobci (viz odstavec 2.87).
- 2.99 Podniky s jedním vlastníkem a osobní společnosti, které nejsou uznány za osoby se samostatnou právní subjektivitou, ale jsou tržními výrobci, se klasifikují takto:
- jestliže jsou kvazispolečnostmi (viz odst. 2.13 písm. f)):
    - a převážně se zabývají výrobou zboží a nefinančních služeb: do sektoru S.11 — nefinanční podniky (viz odst. 2.23 písm. f));
    - a převážně se zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi: do sektoru S.12 — finanční instituce (viz odst. 2.40 písm. g));
  - jestliže nejsou kvazispolečnostmi, klasifikují se do sektoru S.14 — domácností (viz odstavec 2.75).
- 2.100 Holdingové společnosti (tj. společnosti, které řídí skupinu společností) se klasifikují takto:
- do sektoru S.11 — nefinanční podniky, jestliže převládajícím typem činnosti skupiny společností jako celku, které jsou tržními výrobci, je výroba zboží a nefinančních služeb (viz odst. 2.23 písm. e));
  - do sektoru S.12 — finanční instituce, jestliže převládajícím typem činnosti skupiny společností jako celku je finanční zprostředkování (viz odst. 2.40 písm. e)).
- 2.101 Tabulka 2.3 zobrazuje schematicky formy různých výše uvedených případů.

MÍSTNÍ ČINNOSTNÍ JEDNOTKY A ODVĚTVÍ

- 2.102 V praxi se většina institucionálních jednotek vyrábějících výrobky a služby zabývá ve stejné době kombinací činností. Mohou se zabývat hlavní činností, některými vedlejšími a některými pomocnými činnostmi (viz odstavce 3.10 — 3.13).

- 2.103 O činnosti je možné říci, že se provádí, když se takové zdroje jako zařízení, práce, výrobní technika, informační sítě nebo výrobky spojují za účelem vytvoření určitých výrobků nebo služeb. Činnost je charakterizována vstupem produktů (výrobků a služeb), výrobním procesem a výstupem produktů.

Činnosti je možné určit pomocí odkazů na úroveň v odvětvové klasifikaci ekonomických činností odvětví (NACE rev. 1) ⁽¹⁴⁾.

- 2.104 Jestliže jednotka provádí více než jednu činnost, setřídí se všechny činnosti, které nejsou pomocné, podle hrubé přidané hodnoty. Na základě vytvořené hrubé přidané hodnoty, která převažuje, je pak možné odlišit hlavní a vedlejší činnosti. Pomocné činnosti nejsou izolované ve formě rozdílných subjektů nebo oddělené od hlavní či vedlejších činností subjektů, které obsluhují.
- 2.105 Aby bylo možné analyzovat toky, ke kterým v procesu výroby a užití výrobků a služeb dochází, je nutné zvolit jednotky, které zdůrazní vztahy technicko-ekonomického druhu. Tento požadavek znamená, že se institucionální jednotky musí zpravidla rozdělit na menší, vzhledem k druhu výroby více homogenní jednotky. V prvé řadě mají tento požadavek splnit místní ČJ, ale je to funkční přístup zaměřený na praxi.

MÍSTNÍ ČINNOSTNÍ JEDNOTKA

- 2.106 *Definice:* Místní činnostní jednotka (místní ČJ) je tou částí ČJ, která se vztahuje k místní jednotce ⁽¹⁵⁾. ČJ seskupuje všechny části institucionální jednotky v její funkci jako výrobce přispívající k výkonu činnosti na úrovni třídy (4místné) NACE rev. 1 a odpovídá jedné nebo více provozním útvarům institucionální jednotky. Informační systém institucionální jednotky musí být schopný ukázat nebo kalkulovat za každou místní ČJ alespoň hodnotu produkce, mezispotřeby, náhrady zaměstnancům, provozní přebytek a zaměstnanost a tvorbu hrubého fixního kapitálu.

Místní jednotka je institucionální jednotka vyrábějící výrobky a služby nebo jejich část, umístěná na geograficky identifikovatelném místě.

Místní ČJ může být shodná s institucionální jednotkou jako výrobcem nebo s její částí; na druhé straně nikdy nemůže patřit ke dvěma různým institucionálním jednotkám.

- 2.107 Jestliže institucionální jednotka vyrábějící výrobky a služby obsahuje hlavní činnost a také jednu nebo několik vedlejších činností, měla by se rozdělit na stejný počet ČJ a vedlejší činnosti by se měly zatřídít do položek odlišných od hlavní činnosti. Na druhé straně pomocné činnosti se od hlavní nebo vedlejších činností neoddělují. Ale ČJ, které v klasifikačním systému patří do určité položky, mohou vyrábět produkty mimo homogenní skupinu na účet vedlejších činností s nimi spojených, které není možné z dostupných účetních dokladů identifikovat. Tak může ČJ provádět jednu nebo více vedlejších činností.

ODVĚTVÍ

- 2.108 *Definice:* Odvětví se skládá ze skupiny místních ČJ, které se zabývají stejným nebo podobným druhem činnosti. Podle nejpodrobnější klasifikace obsahuje odvětví všechny místní ČJ, které patří do jedné (čtyřmístné) třídy NACE rev. 1 a které se zpravidla zabývají stejným druhem produkční činnosti vymezené v NACE rev. 1.

Odvětví zahrnují místní ČJ vyrábějící tržní výrobky a služby i ČJ vyrábějící netržní výrobky a služby. Podle definice obsahuje odvětví skupinu místních ČJ, které se zabývají stejným typem výrobní činnosti, bez ohledu na to, zda institucionální jednotky, ke kterým ČJ patří, vyrábějí tržní nebo netržní produkci.

⁽¹⁴⁾ NACE Rev. 1: Statistická klasifikace ekonomických činností (Statistical Classification of Economic Activities) vypracovaná v Evropském společenství v souladu s nařízením Rady č. 3037/90 ze dne 9. října 1990.

⁽¹⁵⁾ Místní ČJ je v SNA a ISIC Rev.3 nazývána provozovnou.

2.109 Odvětví je možné rozdělit do třech kategorií:

- a) odvětví vyrábějící tržní výrobky a služby (tržní odvětví) a výrobky a služby pro vlastní konečné užití ⁽¹⁶⁾;
- b) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby vládních institucí: netržní odvětví vládních institucí;
- c) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby neziskových institucí sloužících domácnostem: netržní odvětví neziskových institucí sloužících domácnostem.

KLASIFIKACE ODVĚTVÍ

2.110 Klasifikací používanou pro seskupení místních ČJ do odvětví je NACE rev. 1.

JEDNOTKY S HOMOGENNÍ VÝROBOU A HOMOGENNÍ ODVĚTVÍ

2.111 Místní ČJ vyhovují požadavkům analýzy výrobního procesu pouze přibližně (viz odstavce 2.105 a 2.107). Jednotka, která je pro tento druh analýzy optimální, tj. pro analýzu vstupů a výstupů, je jednotka s homogenní výrobou.

JEDNOTKA S HOMOGENNÍ VÝROBOU

2.112 *Definice:* Rozlišujícím rysem jednotky s homogenní výrobou je jedinečná činnost, která je identifikována svými vstupy, určitým procesem výroby a svými výstupy. Produkty, které tvoří vstupy a výstupy, se odlišují nejen svými fyzikálními charakteristikami a rozsahem, ve kterém jsou zpracovány, nýbrž také technikou, která se používá při výrobě: mohou se identifikovat odkazem na klasifikaci produktů (viz odst. 2.118).

2.113 Jestliže jednotka vyrábějící výrobky a služby má hlavní a také jednu nebo více vedlejších činností, rozdělí se do stejného počtu jednotek se stejnorodou výrobou. Pomocné činnosti se od hlavní nebo vedlejších činností neoddělují. Stejně jako místní ČJ může být i jednotka s homogenní výrobou shodná s institucionální jednotkou nebo s její částí; na druhé straně nemůže nikdy patřit do dvou různých institucionálních jednotek.

HOMOGENNÍ ODVĚTVÍ

2.114 *Definice:* Homogenní odvětví je seskupení jednotek se stejnorodou výrobou. Souhrn činností obsažených v homogenním odvětví se identifikuje odkazem na klasifikaci výrobků. Stejnorodé odvětví vyrábí takové výrobky nebo služby a pouze takové produkty, které jsou specifikovány v dané klasifikaci.

2.115 Homogenní odvětví představují jednotky určené pro ekonomickou analýzu. Jednotky se stejnorodou výrobou není obvykle možné zkoumat přímo; údaje získané od jednotek pomocí statistických šetření se proto musí do formy stejnorodých odvětví přeskupit.

2.116 Homogenní odvětví je možné rozdělit do třech kategorií:

- a) homogenní odvětví vyrábějící tržní výrobky a služby (tržní odvětví) a výrobky a služby pro vlastní konečné užití ⁽¹⁷⁾;
- b) homogenní odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby vládních institucí: netržní odvětví vládních institucí;

⁽¹⁶⁾ Služby pro vlastní konečné užití se týkají pouze služeb bydlení, které si poskytují vlastníci bydlící ve vlastním obydlí a domácích služeb produkováných placeným personálem, který je v domácnosti zaměstnán (viz 3.21).

⁽¹⁷⁾ Služby pro vlastní konečné užití se týkají pouze služeb bydlení, které si poskytují vlastníci bydlící ve vlastním obydlí a domácích služeb produkováných placeným personálem, který je v domácnosti zaměstnán. (viz 3.21).

c) homogenní odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby neziskových institucí sloužících domácnostem: netržní odvětví neziskových institucí sloužících domácnostem;

2.117 Homogenní odvětví vyrábějící tržní výrobky a služby a výrobky a služ by pro vlastní konečné užití tvoří všechny jednotky se stejnorodou produkcí jakéhokoliv institucionálního sektoru, které se zabývají výlučně výrobou tržních výrobků a služeb nebo výrobou výrobků a služeb pro vlastní konečné užití. Výroba tržních výrobků a služeb v rámci sektorů vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem (včetně těch, které jsou určeny pro ně samotné) se považuje za jednotky se stejnorodou produkcí a klasifikuje se v příslušném tržním odvětví.

Homogenní netržní odvětví vládních institucí vyrábějících netržní výrobky a služby tvoří všechny jednotky se stejnorodou výrobou, které produkují netržní výrobky a služby a jsou zahrnuty do sektoru vládních institucí.

Homogenní netržní odvětví neziskových institucí sloužících domácnostem tvoří všechny jednotky se stejnorodou výrobou, které produkují netržní výrobky a služby a jsou zahrnuty do sektoru neziskových institucí sloužících domácnostem.

KLASIFIKACE HOMOGENNÍCH ODVĚTVÍ

2.118 Klasifikace homogenních odvětví užívaná v tabulkách vstupů a výstupů je založena na klasifikaci produkce podle činností (CPA) ⁽¹⁸⁾. CPA je klasifikace produkce, jejíž prvky jsou strukturovány podle kritéria odvětvového původu; odvětvový původ je definován v NACE rev. 1.

⁽¹⁸⁾ CPA: Klasifikace produkce podle činnosti v souladu s nařízením Rady č.3696/93 ze dne 29. října 1993.

KAPITOLA 3

TRANSAKCE S PRODUKTY

3.01 *Definice:* Produkty jsou všechny výrobky a služby vytvářené v rámci výroby. Hranice výrobní činnosti jsou vymezeny v odstavci 3.07.

3.02 V ESA se rozlišují tyto hlavní kategorie transakcí s produkty:

Kategorie transakcí	Kód
Produkce	P.1
Mezispotřeba	P.2
Výdaje na konečnou spotřebu	P.3
Skutečná konečná spotřeba	P.4
Tvorba hrubého kapitálu	P.5
Vývoz zboží a služeb	P.6
Dovoz zboží a služeb	P.7

3.03 Transakce s produkty se zachycují na těchto účtech:

- a) na účtu výrobků a služeb se produkce a dovoz zachycují jako zdroje a ostatní transakce s produkty se zachycují jako užití;
- b) na účtu výroby se produkce se zachycuje jako zdroj a mezispotřeba se zachycuje jako užití;
- c) na účtu užití disponibilních důchodů se výdaje na konečnou spotřebu zachycují jako užití;
- d) na účtu upravených disponibilních důchodů se skutečná konečná spotřeba zachycuje jako užití;
- e) na kapitálovém účtu se tvorba hrubého kapitálu zaznamenává jako užití (změna aktiv);
- f) na zahraničním účtu výrobků a služeb se dovoz zboží a služeb zachycuje jako zdroj, zatímco vývoz zboží a služeb se zapisuje jako užití.

3.04 V tabulce dodávek se produkce a dovoz zachycují jako dodávky. V tabulce užití se mezispotřeba, tvorba hrubého kapitálu, výdaje na konečnou spotřebu a vývoz zaznamenávají jako užití. V symetrické tabulce vstupů a výstupů se produkce a dovoz zachycují jako dodávky a ostatní transakce s produkty jako užití.

3.05 Dodávky produkce se oceňují v základních cenách (viz odstavec 3.48). Užití produkce se oceňuje v kupních cenách (viz odstavec 3.06). Pro některé typy dodávek a užití se používají specifické principy oceňování, např. pro dovoz a vývoz zboží.

3.06 *Definice:* Kupní cena je cenou, za kterou kupující skutečně platí za produkty k okamžiku nákupu; včetně jakýchkoliv daní snížených o subvence na produkty (vyloučeny jsou však odpočitatelné daně na produkty jako DPH); včetně jakýchkoliv dopravních přírážek, které platí kupující, aby převzali dodávku v požadovaném čase a na požadovaném místě; po odpočtu množstevních nebo sezónních slev z obvyklé ceny nebo sazby; bez úroků nebo poplatků za služby připočtených za poskytnutí úvěru; bez jakýchkoliv přírážek vznikajících v důsledku nezaplacení v rámci lhůty stanovené v době, kdy byly nákupy uskutečněny.

Pokud doba užití neodpovídá době nákupu, měla by být provedena úprava ceny, aby se vzaly v úvahu změny ceny připadající na období uplynulé od doby nákupu (v souladu se změnou cen zásob). Takovéto modifikace jsou obzvláště důležité v případě, že ceny produkce se v průběhu roku výrazně mění.

VÝROBA A PRODUKCE

3.07 *Definice:* Výroba je činnost prováděná pod řízením a v odpovědnosti institucionální jednotky, která používá vstupy práce, kapitálu a výrobků a služeb za účelem vytvoření výrobků a služeb. Výroba nezahrnuje čisté přírodní procesy bez jakéhokoliv lidského přičinění či řízení, jako je např. neovlivňovaný růst zásob ryb v mezinárodních vodách (ale chov ryb je výrobní činností).

3.08 Výroba zahrnuje:

- a) výrobu všech individuálně nebo kolektivně užívaných výrobků a služeb, které jsou dodávány jiným jednotkám, než jsou jejich výrobci (nebo jsou určeny k takovéto dodávce);
- b) výrobu všech výrobků prováděnou ve vlastní režii, které si jejich výrobce ponechá pro vlastní konečnou spotřebu a nebo pro tvorbu hrubého kapitálu. Výroba prováděná ve vlastní režii určená pro tvorbu hrubého kapitálu zahrnuje výrobu dlouhodobých aktiv, jako např. stavby, vývoj programového vybavení a průzkum ložisek určených pro vlastní tvorbu hrubého fixního kapitálu (k pojetí tvorby hrubého fixního kapitálu viz odstavce 3.100 — 3.127).

Výroba ve vlastní režii prováděná domácnostmi zahrnuje:

1. výstavbu obydlí ve vlastní režii;
2. výrobu a skladování zemědělských produktů;
3. zpracování zemědělských produktů, jako např. výrobu mouky mletím, konzervování ovoce sušením a zavařováním; výrobu mléčných výrobků jako másla a sýru a výrobu piva, vína a alkoholu;
4. výrobu ostatních primárních produktů, jako např. těžbu soli, těžbu rašeliny a čerpání vody;
5. jiné druhy zpracování, jako např. tkaní látek, hrnčářskou výrobu a výrobu nábytku.

Výroba ve vlastní režii prováděná domácnostmi by měla být zachycena, pokud je tento typ výroby významný, tj. pokud se považuje za kvantitativně důležitý ve vztahu k celkovým zdrojům příslušných výrobků v zemi.

Podle konvence se v ESA zachycuje pouze výstavba obydlí ve vlastní režii a výroba, skladování a zpracování zemědělských produktů; jakákoliv jiná produkce výrobků ve vlastní režii prováděná domácnostmi se považuje v členských zemích EU za nevýznamnou.

- c) služby bydlení poskytované vlastníky obydlí sobě samým;
- d) domácí a osobní služby poskytované zaměstnáváním placeného domácího personálu;
- e) dobrovolné činnosti, jejichž výsledkem jsou výrobky, např. Výstavba obydlí, kostelů nebo jiných budov, se zachycuje jako výroba. Dobrovolné činnosti, jejichž výsledkem nejsou výrobky, např. Bezplatné pečování nebo úklid, se vylučují.

Všechny takovéto činnosti se zahrnují do produkce i v případě, že jsou nelegální nebo nejsou zachyceny daňovými úřady, úřady sociálního zabezpečení, statistickými nebo jinými veřejnými orgány.

3.09 Z produkce se vylučují domácí a osobní služby, které jsou poskytovány a spotřebovány uvnitř stejné domácnosti (kromě zaměstnávání placeného domácího personálu a služeb bydlení vlastníků obydlí pro vlastní potřebu). Typickými případy jsou:

- a) úklid, malování a údržba obydlí, pokud tyto činnosti běžně provádějí i nájemníci;
- b) čištění, údržba a opravy předmětů dlouhodobé spotřeby domácností;
- c) příprava a podávání jídel;
- d) pečování o děti, jejich výchova a vzdělávání;
- e) péče o nemocné, nemohoucí nebo staré lidi;
- f) doprava členů domácnosti nebo jejich předmětů.

HLAVNÍ, VEDLEJŠÍ A POMOCNÉ ČINNOSTI

- 3.10 *Definice:* Hlavní činnost místní ČJ je taková činnost, jejíž přidaná hodnota převyšuje přidanou hodnotu jakékoliv jiné činnosti provozované v téže jednotce. Zařazení hlavní činnosti se určuje podle klasifikace NACE, rev. 1, nejprve na nejvyšší úrovni klasifikace a pak na podrobnějších úrovních.
- 3.11 *Definice:* Vedlejší činnost je činnost, která je provozována vedle hlavní činnosti uvnitř jedné místní ČJ. Produkci vedlejší činnosti je vedlejší produkt.
- 3.12 *Definice:* Produkce pomocné činnosti není určena pro užití mimo podnik. Pomocná činnost je podpůrnou činností zřízenou uvnitř podniku za účelem vytvoření podmínek k provozování hlavní nebo vedlejších činností místní ČJ. Pomocné činnosti jsou zpravidla typické tím, že vyrábějí produkci, která je obvykle vstupem do téměř všech výrobních činností, jak malých, tak i velkých.

Pomocnými činnostmi mohou být např. nákup, prodej, marketing, vedení účetnictví, zpracování dat, doprava, skladové hospodářství, údržba, úklidové a bezpečnostní služby. Podniky si mohou zvolit mezi provozováním pomocných činností a nákupem takovýchto služeb na trhu od specializovaných výrobců poskytujících tyto služby.

Tvorba kapitálu ve vlastní režii se nepovažuje za pomocnou činnost.

- 3.13 Pomocné činnosti jsou považovány za nedílnou součást hlavní nebo vedlejších činností, ke kterým se váží. Výsledkem je, že:
- produkce pomocné činnosti se explicitně nerozlišuje a není samostatně zachycena. Z toho vyplývá, že ani užití této produkce se nezachycuje;
  - všechny vstupy spotřebované pomocnou činností (materiál, práce, spotřeba fixního kapitálu apod.) se považují za vstupy do hlavní nebo do vedlejších činností, které jsou pomocnou činností podporovány.

PRODUKCE (P.1)

- 3.14 *Definice:* Produkce se skládá z produktů vytvořených během účetního období.

Zahrnuje specifické případy:

- výrobky a služby, které jedna místní ČJ poskytuje jiné místní ČJ patřící do téže institucionální jednotky;
- výrobky, které vyrobila místní ČJ a na konci období zůstaly na zásobách v jednotce, která je vyrobila, ať je jejich další užití jakékoliv.

Avšak výrobky a služby vyrobené a spotřebované v rámci téhož účetního období uvnitř téže místní ČJ se samostatně neidentifikují. Z tohoto důvodu nejsou zachyceny jako součást produkce nebo mezispotřeby místní ČJ.

- 3.15 Když se institucionální jednotka skládá z více než jedné místní ČJ, je produkcí institucionální jednotky součet produkcí jejích místních ČJ, včetně produkce poskytované si mezi těmito místními ČJ navzájem.
- 3.16 V ESA se rozlišují tři typy produkce:
- tržní produkce (P.11);
  - produkce pro vlastní konečné užití (P.12);
  - ostatní netržní produkce (P.13).

Toto členění se také vztahuje na místní ČJ a na institucionální jednotky:

- tržní výrobci;
- výrobci pro vlastní konečné užití;
- ostatní netržní výrobci.

Rozlišení pojmů tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní má zásadní význam, neboť předurčuje použití zásady ocenění produkce: tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití a celková produkce tržních výrobců a výrobců pro vlastní konečné užití se oceňuje v základních cenách, zatímco celková produkce ostatních netržních výrobců (místních ČJ) se oceňuje na základě nákladů. Celková produkce institucionální jednotky se oceňuje jako součet celkových produkcí jejích místních ČJ, a je tak také závislá na rozlišení mezi tržní, pro vlastní konečné užití a na ostatní netržní (viz odstavce 3.54 až 3.56). Toto rozlišování se dále používá k zařazení institucionálních jednotek do sektorů (viz odstavce 3.27 až 3.37).

Rozlišování se definuje shora dolů, tj. nejprve se vymezí pro institucionální jednotku, pak pro místní ČJ a pak pro jejich produkci. V důsledku toho přesný obsah pojmů na úrovni produktů (tj. definice obsahu pojmů tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití a ostatní netržní produkce) je srozumitelný pouze s přihlédnutím k charakteru institucionální jednotky a místní ČJ, která vyrábí tuto produkci.

Po obecném vymezení tří typů produkce a tří typů výrobců (viz odstavce 3.17 až 3.26) je metodou shora dolů uvedeno rozlišení mezi pojmy tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní.

3.17 *Definice:* Tržní produkce se skládá z produkce, která se dodává na trh (viz odstavec 3.18) nebo je k dodávce pro trh určena.

3.18 Tržní produkce zahrnuje:

- a) produkty prodané za ekonomicky významné ceny;
- b) produkty, které byly vyměněny (barter);
- c) produkty použité jako naturální platba (včetně naturálních náhrad zaměstnancům a naturálního smíšeného důchodu);
- d) produkty, které jsou uvnitř stejné institucionální jednotky dodávané jednou místní ČJ jiné místní ČJ k užití pro mezispotřebu nebo pro konečné užití;
- e) produkty zvyšující zásoby hotových výrobků a nedokončené výroby určené pro jedno nebo více výše uvedených užití (včetně přirozeného přírůstku zvířat a rostlinných produktů a nedokončených staveb, pro které není znám kupující).

3.19 *Definice:* V ESA se pojem ekonomicky významná cena produktu definuje zčásti ve vztahu jak k institucionální jednotce, tak k místní ČJ, která produkci vyrobila (viz odstavce 3.27 až 3.40). Např. podle konvence celá produkce společností nezapsaných do obchodního rejstříku vlastněných domácnostmi prodaná jiným institucionálním jednotkám je prodána za ekonomicky významné ceny, tj. má být považována za tržní produkci. Pro produkci některých jiných institucionálních jednotek platí, že výkon je prodáván za ekonomicky významnou cenu jen tehdy, když více než 50 % nákladů na produkci je pokryto tržbami z prodeje.

3.20 *Definice:* Produkce vyrobená pro vlastní konečné užití zahrnuje výrobky a služby, které si ponechá institucionální jednotka buď pro svou konečnou spotřebu nebo pro svou tvorbu hrubého kapitálu.

3.21 Produkty ponechané pro vlastní konečnou spotřebu mohou být vyprodukovány pouze v sektoru domácností. Typickými příklady jsou:

- a) zemědělské produkty, které si ponechají zemědělci;
- b) služby bydlení poskytované vlastníky obydlí, kteří v nich bydlí;
- c) služby pro domácnost poskytované zaměstnáváním placeného personálu.

3.22 Produkty užitě pro vlastní tvorbu hrubého fixního kapitálu mohou být vyrobeny v každém sektoru. Příkladem jsou:

- a) speciální nástroje vyrobené strojírenskými podniky;
- b) obydlí nebo přístavby obydlí postavené domácnostmi;

c) výstavba ve vlastní režii, včetně komunální výstavby prováděné skupinami domácností.

3.23 *Definice:* Ostatní netržní produkce zahrnuje produkci poskytovanou jiným jednotkám zdarma nebo za ceny, které nejsou ekonomicky významné.

3.24 *Definice:* Tržními výrobci jsou místní ČJ nebo institucionální jednotky, jejichž převážná část produkce je tržní produkcí.

Je nutné podotknout, že pokud je místní ČJ nebo institucionální jednotka tržním výrobcem, je podle definice její hlavní produkcí tržní produkce, neboť koncepce tržní produkce je definována až po přiřazení tržního charakteru (resp. pro vlastní konečné užití nebo ostatní netržní) místní ČJ a institucionální jednotce, která vyrábí příslušnou produkci.

3.25 *Definice:* Výrobci pro vlastní konečné užití jsou místní ČJ nebo institucionální jednotky, jejichž převážná část produkce je určena pro vlastní konečné užití uvnitř téže institucionální jednotky.

3.26 *Definice:* Ostatními netržními výrobci jsou místní ČJ nebo institucionální jednotky, jejichž převážná část produkce je poskytována zdarma nebo za ekonomicky nevýznamné ceny.

Institucionální jednotky: rozlišení na tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní

3.27 Rozlišování institucionálních jednotek, jakožto výrobců, na tržní, pro vlastní konečné užití a na ostatní netržní je shrnuto v tabulce 3.1. Je zde také ukázáno, co z toho vyplývá pro klasifikaci podle sektorů.

Tabulka 3.1 — Rozlišení tržních výrobců, výrobců pro vlastní konečné užití a ostatních netržních výrobců za institucionální jednotky

Typ institucionální jednotky				Klasifikace	
Soukromá nebo veřejná?		Neziskové instituce ano či ne?	Pokrývají tržby více než 50 % nákladů na výrobu?	Typ výrobce	Sektor(y)
1 Soukromí výrobci	1.1 společnosti nezapsané do obchodního rejstříku ve vlastnictví domácností (kromě kvazispolečností ve vlastnictví domácností)			1.1 = Tržní nebo pro vlastní použití	Domácnosti
	1.2 Ostatní soukromí výrobci (včetně kvazispolečností ve vlastnictví domácností)	1.2.1 Soukromé neziskové instituce	1.2.1.1 Ano 1.2.1.2 Ne	1.2.1.1 = Tržní 1.2.1.2 = Ostatní netržní	Společnosti NISD
		1.2.2 Ostatní soukromí výrobci, kteří nejsou neziskovými institucemi		1.2.2 = Tržní	Společnosti
2. Veřejní výrobci			2.1 Ano 2.2 Ne	2.1 = Tržní 2.2 = Ostatní netržní	Společnosti Vládní instituce

Tabulka ukazuje, že rozhodnutí o tom, zda by institucionální jednotka měla být zaříděna jako tržní výrobce, výrobce pro vlastní konečné užití anebo jako výrobce ostatních netržních služeb, by mělo být prováděno postupně na základě několika rozlišení.

- 3.28 První rozlišení je mezi soukromými a veřejnými výrobci. Veřejný výrobce je ten, který je řízen vládními institucemi. V případě neziskových institucí (NI) je veřejným výrobcem ta NI, která je řízena a převážně financována vládními institucemi. Všichni ostatní výrobci jsou soukromými výrobci. Řízení je definováno jako schopnost určit obecnou (společnou) politiku nebo program institucionální jednotky, pokud je to nezbytné, tak i dosazením příslušných ředitelů nebo vedoucích. Vlastnictví více než poloviny akcií společnosti je postačující, ale ne nezbytnou podmínkou pro řízení (viz také odstavec 2.26).
- 3.29 Jak je vidět z tabulky 3.1, soukromí výrobci se nacházejí ve všech sektorech kromě sektoru vládních institucí. Naproti tomu veřejní výrobci se nacházejí jen v sektorech společností (nefinančních podniků a finančních institucí) a v sektoru vládních institucí.
- 3.30 Specifickou kategorií soukromých výrobců jsou společnosti nezapsané do obchodního rejstříku ve vlastnictví domácností. Jsou to vždy tržní výrobci a nebo výrobci produkce pro vlastní konečné užití. Mezi výrobci produkce pro vlastní užití se zahrnují případy služeb bydlení poskytovaných vlastníky obydlí sobě samým a výroba výrobků ve vlastní režii. Všechny společnosti nezapsané do obchodního rejstříku ve vlastnictví domácností se zařazují do sektoru domácností. Výjimkou mohou být pouze kvazispolečnosti ve vlastnictví domácností. Jedná se o tržní výrobce a zařazují se do sektorů nefinančních podniků nebo finančních institucí.
- 3.31 U ostatních soukromých výrobců by se měli rozlišovat soukromé NI a ostatní soukromí výrobci.
- Definice:* NI je definována jako právní nebo společenská jednotka vytvořená za účelem výroby výrobků a služeb a jejíž status nedovoluje, aby tato produkce byla pro jednotky, které ji založily, řídí nebo financují, zdrojem příjmů, zisku nebo finančních výnosů. V praxi je s její činností spojena tvorba přebytku nebo ztráty, ale žádné přebytky, ke kterým dojde, si nemohou přivlastnit jiné institucionální jednotky.
- Všichni ostatní soukromí výrobci, kteří nejsou NI, jsou tržními výrobci. Jsou zařazeni do sektorů nefinančních podniků nebo finančních institucí.
- 3.32 Pro určení typu výrobce a sektoru za NI by se mělo použít tzv. „padesátiprocentní“ kritérium:
- a) jestliže více než 50 % nákladů na výrobu je pokryto tržbami, pak tato institucionální jednotka je tržním výrobcem a zařazuje se do sektoru nefinančních podniků nebo finančních institucí;
- b) jestliže méně než 50 % nákladů na výrobu je pokryto tržbami, pak tato institucionální jednotka je netržním výrobcem a zařazuje se do sektoru NISD. Pokud jsou však netržní NI řízeny a převážně financovány vládními institucemi, pak se zařazují do sektoru vládních institucí.
- 3.33 Při rozlišování tržních a ostatních netržních výrobců podle padesátiprocentní kritéria se tržby a náklady na výrobu definují takto:
- a) tržby zahrnují tržby bez daní na výrobky, ale včetně všech plateb uskutečněných vládními institucemi nebo institucemi Evropské unie a věnovaných jakémukoliv druhu výrobců v tomto typu činnosti, tj. všechny platby vázané k objemu nebo hodnotě produkce se zahrnují, ale platby pokrývající celkový schodek se vylučují.

Tato definice tržeb odpovídá produkci v základních cenách, kromě toho, že

- 1) produkce v základních cenách se definuje až poté, kdy je rozhodnuto, zda jde o produkci tržní nebo netržní: tržby se používají pouze pro ocenění tržní produkce; ostatní netržní produkce se oceňuje ve vyšší nákladů;

2) platby prováděné vládními institucemi k pokrytí celkového schodku veřejných společností nebo kvazispolečností jsou součástí ostatních subvencí na produkty, v souladu s definicí v odstavci 4.35c. V důsledku toho tržní produkce v základních cenách zahrnuje také ty platby, kterými vládní instituce pokrývají celkový schodek.

b) náklady na výrobu jsou součtem mezipotřeby, náhrad zaměstnancům, spotřeby fixního kapitálu a ostatních daní na výrobu. Pro toto kritérium se ostatní subvence na výrobu neodečítají. Pro zajištění konzistence mezi pojetím tržeb a nákladů na produkci při aplikaci padesátiprocentního kritéria by měly být z nákladů na výrobu vyloučeny všechny náklady vynaložené na tvorbu kapitálu ve vlastní režii.

Padesátiprocentní kritérium by se mělo používat s přihlédnutím k delšímu období než jeden rok: Kritérium by se mělo striktně použít pouze pokud platí po několik let anebo platí po běžný rok a očekává se, že bude platit i v blízké budoucnosti. Kvůli malým meziročním výkyvům ve velikosti tržeb není nezbytné měnit zařazení institucionálních jednotek (a jejich místních ČJ a produkce).

3.34 Tržby se mohou skládat z různých prvků. Např. v případě služeb zdravotní péče poskytovaných nemocnicí mohou tržby odpovídat:

a) nákupům provedeným zaměstnavateli, zachyceným jako naturální příjem placený zaměstnancům a současně jako výdaj těchto zaměstnanců na konečnou spotřebu;

b) nákupům prováděným soukromými pojišťovnami;

c) nákupům prováděným fondy sociálního zabezpečení a vládními institucemi, které mají být klasifikovány jako naturální sociální dávky;

d) nákupům prováděným domácnostmi bez následné náhrady (výdaje na konečnou spotřebu).

Za tržby se nepovažují pouze ostatní subvence na výrobu a přijaté dary (např. z dobročinnosti).

Podobně prodej služeb dopravním podnikem může odpovídat příslušné mezipotřebě u výrobců, naturálním příjmům, které poskytují zaměstnavatelé, sociálním naturálním dávkám poskytovaným vládou a nákupům těchto služeb domácnostmi bez následné jejich náhrady.

3.35 Soukromé NI sloužící k podnikání jsou zvláštním případem. Obvykle jsou financovány příspěvky a předplatným od skupiny příslušných podniků. Předplatné se nepovažuje za transfer, nýbrž za platbu za poskytnutou službu, tj. za tržbu. Tyto NI se proto považují za tržní výrobce a zařazují se do sektorů nefinančních podniků nebo finančních institucí.

3.36 Při používání padesátiprocentního kritéria pro hodnocení tržeb a nákladů na produkci soukromých nebo veřejných NI může v některých specifických případech být chybou zahrnutí veškerých plateb, které se váží k objemu produkce do tržeb. To platí např. pro financování výkonů soukromých a veřejných škol: platby prováděné vládními institucemi se mohou vázat na počet žáků, ale bývají předmětem vyjednávání s vládními institucemi. V takovémto případě by neměly být tyto platby považovány za tržby, ačkoliv mají výslovnou vazbu na objem produkce, např. na počet žáků. To znamená, že škola financovaná převážně takovýmito platbami je ostatním netržním výrobcem. Když je tato škola veřejným výrobcem, tj. když je převážně financována a řízena vládou, měla by být zařazena do sektoru vládních institucí. Když je tato škola soukromým ostatním netržním výrobcem, měla by být zařazena do sektoru NISD.

3.37 Veřejný výrobce může být tržním nebo jiným netržním výrobcem. Jestliže padesátiprocentní kritérium rozhodne, že by institucionální jednotka měla být považována za tržního výrobce, zařazuje se do sektorů nefinančních podniků nebo finančních institucí. Padesátiprocentní kritérium také rozhoduje, kdy se má vládní jednotka považovat za kvazispolečnost ve vlastnictví vlády: kvazispolečnost by měla být vytvořena, pouze když je padesátiprocentní kritérium splněno. Když je takováto institucionální jednotka jiným netržním výrobcem, zařazuje se do sektoru vládních institucí. Rozlišení mezi NI a ostatními výrobci není tudíž určující pro zařazení veřejných výrobců.

Místní ČJ a jejich produkce: rozlišení na tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní

3.38 Po rozlišení institucionálních jednotek na tržní, pro vlastní konečné použití a ostatní netržní je možné toto dělení uplatnit i na místní ČJ a jejich produkci. Tento vztah je zřejmý z tabulky 3.2.

Tabulka 3.2 — Institucionální jednotky, místní ČJ a produkce a odlišení tržní produkce od produkce pro vlastní konečné užití a od ostatní netržní produkce

Institucionální jednotka	Hlavní místní ČJ	Vedlejší místní ČJ	Převažující produkce hlavní místní ČJ	Vedlejší produkce hlavní místní ČJ	Převažující produkce vedlejší místní ČJ	Vedlejší produkce vedlejší místní ČJ
Tržní výrobce	Tržní výrobce	Tržní výrobce Výrobce pro vlastní konečné užití	Tržní produkce	Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití	Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití	Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití Tržní produkce
Výrobce pro vlastní konečné užití	Výrobce pro vlastní konečné užití		Produkce pro vlastní konečné užití	Tržní produkce		
Jiný netržní výrobce	Jiný netržní výrobce	Tržní výrobce Ostatní netržní výrobce	Ostatní netržní produkce	Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití Ostatní netržní produkce	Tržní produkce Ostatní netržní produkce	Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití Tržní produkce Produkce pro vlastní konečné užití Ostatní netržní produkce

3.39 U institucionálních jednotek zařazených mezi tržní výrobce je hlavní místní ČJ samozřejmě také tržním výrobcem. Vedlejší místní ČJ může být tržním výrobcem, ale také výrobcem pro vlastní konečné užití. Avšak, podle konvence, vedlejší místní ČJ nemůže být ostatním netržním výrobcem. Z toho vyplývá, že (vedlejší) místní ČJ v sektorech nefinančních podniků a finančních institucí jsou všechny tržními výrobci nebo výrobci pro vlastní konečné užití.

- 3.40 U institucionálních jednotek, které jsou ostatními netržními výrobci, je hlavní místní ČJ také ostatním netržním výrobcem. Vedlejší místní ČJ mohou být tržními výrobci nebo také ostatními netržními výrobci. Z toho vyplývá, že sektory vládních institucí a NISD mohou zahrnovat některé (vedlejší) místní ČJ, které jsou tržními výrobci (ačkoliv celé institucionální jednotky v těchto sektorech jsou ostatními netržními výrobci). Pro určení, zda-li jsou vedlejší místní ČJ tržními či ostatními netržními výrobci, by se mělo použít padesátiprocentní kritérium.
- 3.41 Po rozdělení institucionálních jednotek a jejich místních ČJ na tržní výrobce, výrobce pro vlastní konečné užití a na ostatní netržní výrobce je možné toto rozdělení uplatnit i na výkony místních ČJ. Tyto vazby jsou zřejmé z tabulky 3.3.

Tabulka 3.3 — Rozlišení místních ČJ a jejich produkce na tržní, pro vlastní konečné užití a ostatní netržní

	Tržní výrobci	Výrobci pro vlastní konečné užití	Ostatní netržní výrobci	Celkem
Tržní produkce	X	x	x	Tržní produkce celkem
Produkce pro vlastní konečné užití	x	X	x	Produkce pro vlastní konečné užití celkem
Ostatní netržní produkce	0	0	X	Ostatní netržní produkce celkem
Celkem	Celková produkce tržních výrobců	Celková produkce výrobců pro vlastní konečné užití	Celková produkce ostatních netržních výrobců	Produkce celkem

X = velká produkce; x = malá produkce; 0 = žádná produkce (podle konvence)

- 3.42 Místní ČJ, které jsou tržními výrobci a výrobci pro vlastní konečné užití, nemohou podle konvence dodávat ostatní netržní produkci. Jejich produkce může být proto zachycena pouze jako tržní produkce nebo produkce pro vlastní konečné užití a podle toho být oceněna (viz odstavce 3.46 až 3.52).
- 3.43 Místní ČJ jakožto ostatní netržní výrobci mohou poskytovat jako vedlejší produkci netržní produkci a produkci pro vlastní konečné užití. Produkce pro vlastní konečné užití spočívá v tvorbě kapitálu ve vlastní režii. Výskyt netržní produkce by se měl v principu určovat aplikací padesátiprocentního kritéria na jednotlivé produkty: tržní produkce je takovou produkcí, která je prodána nejméně za 50 % nákladů na její výrobu. Může to být například případ, kdy vládní nemocnice účtují za některé ze svých služeb ekonomicky významné ceny. Jiným příkladem je prodej reprodukcí vládním muzeem nebo prodej předpovědí počasí meteorologickými ústavy.
- 3.44 Ve statistické praxi může být obtížné jasné rozlišování mezi různými produkty místních ČJ vládních institucí a NISD. Ještě více to platí pro náklady na výrobu ve vztahu k různým produktům. V tomto případě je jednoduchým řešením považovat všechny výnosy ostatního netržního výrobce z jeho vedlejší(ch) činnosti (činností) za výnosy za jeden typ tržní produkce. Používá se to například u příjmů muzeí z prodeje plakátů a pohlednic ⁽¹⁾.
- 3.45 Ostatní netržní výrobci mohou mít také výnosy z prodeje své ostatní netržní produkce za ekonomicky nevýznamné ceny, např. výnosy muzea ze vstupného. Tyto výnosy se týkají ostatní netržní produkce. Avšak jestliže oba typy výnosů (výnosy muzea ze vstupenek a z prodeje plakátů a pohlednic) jsou obtížně odlišitelné, mohou se celé považovat buď za výnosy z tržní produkce nebo za výnosy z ostatní netržní produkce. Výběr jedné z těchto dvou možností zápisu by měl záviset na předpokládané relativní důležitosti obou typů výnosů (za vstupenky a z prodeje plakátů a pohlednic).

DOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ PRODUKCE

- 3.46 Produkce má být zachycena a oceněna tehdy, kdy se vytváří výrobním procesem.

⁽¹⁾ Ačkoliv tyto výnosy nemusí být dostatečné, aby pokryly 50 % všech nákladů na muzejní prodejnu, např. proto, že tyto náklady zahrnují také náhrady zaměstnancům personálu muzejní prodejny.

- 3.47 Celá produkce má být oceněna v základních cenách, ale pro dále uvedené případy se uplatňuje zvláštní úmluva:
- ocenění ostatní netržní produkce;
  - ocenění celkové produkce ostatního netržního výrobce (místní ČJ);
  - ocenění celkové produkce institucionální jednotky, jejíž místní ČJ je ostatním netržním výrobcem (viz odstavce 3.53 až 3.56).
- 3.48 *Definice:* Základní cena je cena, kterou má dostat výrobce od kupujícího za jednotku vyrobené produkce výrobků nebo služeb minus jakákoliv daň splatná na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje (tj. Daně na produkty), plus jakákoliv subvence získaná na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje (tj. Subvence na produkty). Jsou vyloučeny jakékoliv dopravní přírázky fakturované výrobcem samostatně. Zahrnuty jsou dopravní přírázky účtované výrobcem na stejné faktuře, a to i když jsou na faktuře uvedeny jako samostatná položka.
- 3.49 Produkce pro vlastní konečné užití (P.12) má být oceňována podle základních cen podobných produktů prodávaných na trhu; v důsledku toho se vyskytuje čistý provozní přebytek nebo smíšený důchod i u takovéto produkce. Toto platí i pro služby bydlení poskytované bydlicími vlastníky obydlí samými sobě (viz odstavec 3.64). Avšak výstavbu prováděnou ve vlastní režii je obvykle nezbytné ocenit na základě nákladů na výrobu.
- 3.50 Přírůstek nedokončené produkce se oceňuje úměrně k odhadovaným běžným základním cenám dokončeného produktu.
- 3.51 Pokud má být hodnota produkce pojatá jako nedokončená výroba odhadnuta předem, mělo by se vycházet ze skutečně vynaložených nákladů plus přírázka na odhadnutý provozní přebytek nebo odhadnutý smíšený důchod. Předběžné odhady by měly být pak nahrazeny odhady, které se získají rozčleněním skutečné hodnoty (až se to stane známým) hotových výrobků. Jde o součet hodnot:
- hotových výrobků prodaných nebo směněných;
  - změny stavu zásob hotových výrobků;
  - hotových výrobků pro vlastní užití jejich výrobcem.
- 3.52 Za nedokončené budovy a stavby se hodnota odhaduje na základě nákladů k danému datu, včetně přírázky určené na provozní přebytek nebo smíšený důchod. Tato přírázka vyplývá z toho, že hodnota má být odhadnuta na základě cen podobných budov a staveb. Pro odhad hodnoty tvorby hrubého fixního kapitálu přebírané kupujícím po etapách je možné také použít objemu plateb v každé jednotlivé etapě výstavby (za předpokladu, že nedojde k zálohovým platbám nebo k nedoplatkům).
- Pokud není dokončena stavba prováděná ve vlastní režii v jednom účetním období, pak by hodnota produkce a jí odpovídající tvorba hrubého fixního kapitálu měla být odhadnuta podle poměru celkových nákladů vynaložených během příslušného období k odhadované běžné základní ceně. Jestliže není možné odhadnout základní cenu dokončené stavby, musí být oceněna celkovými náklady na produkci. Pokud je nějaká nebo veškerá práce prováděna bezplatně, což se může stát při komunální výstavbě prováděné domácnostmi, odhad toho, co by bylo zapláceno za práci, by měl být zahrnut do odhadnutých celkových výrobních nákladů na produkci ve výši mzdové sazby za podobný druh práce v blízkém okolí nebo regionu.
- 3.53 Celková produkce ostatního netržního výrobce (místní ČJ) se má oceňovat celkovými náklady na produkci, tj. jako součet:
- mezispotřeby (P.2);
  - náhrad zaměstnancům (D.1);
  - spotřeby fixního kapitálu (K.1);
  - ostatních daní na výrobu (D.29) minus ostatních subvencí na výrobu (D.39).

Ostatní subvence na výrobu by měly být odečteny. Je však třeba si uvědomit, že ostatní subvence na výrobu u ostatních netržních výrobců prakticky chybí anebo představují velmi malé částky (viz odst. 4.36).

Podle konvence se do nákladů na ostatní netržní produkci nezahrnují platby úroků (ačkoliv by v některých případech mohly být velkou položkou nákladů na výrobu, např. v případě společností v bytovém hospodářství). Do nákladů na ostatní netržní produkci se také nezahrnuje imputace nájemného za vlastní nebytové budovy užívané pro ostatní netržní produkci.

- 3.54 Celková produkce institucionální jednotky je součtem celkové produkce místních ČJ, které ji tvoří. Tento princip se používá i pro institucionální jednotky, které jsou ostatními netržními výrobci.
- 3.55 V případě, že netržní výrobce (místní ČJ) nemá vedlejší tržní výkony, se ostatní netržní produkce oceňuje ve výši nákladů vynaložených na výrobu. V případě, že netržní výrobce má vedlejší tržní produkci, oceňuje se jeho ostatní netržní produkce jako zbytková položka, tj. jako rozdíl mezi celkovými náklady na výrobu netržního výrobce a jeho příjmy za tržní produkci.
- 3.56 Tržní produkce netržního výrobce se má v zásadě oceňovat v základních cenách. Avšak dokonce i když ostatní netržní místní ČJ může mít příjmy z prodeje, oceňuje se její celková produkce pokrývající jak tržní, tak i ostatní netržní produkci (a případně i produkci pro vlastní konečné užití) stále pomocí nákladů na výrobu. Hodnota její tržní produkce je dána příjmy z prodeje tržních produktů, hodnota její ostatní netržní produkce se získá jako rozdíl mezi její celkovou produkcí na jedné straně a její tržní produkcí a produkcí pro vlastní konečné užití na druhé straně. Hodnota jejích příjmů z prodeje ostatních netržních výrobků a služeb za ekonomicky nevýznamné ceny zůstává součástí hodnoty její ostatní netržní produkce.
- 3.57 Předmětem dále uvedeného výkladu jsou některé specifické typy produkce, doba jejího zachycení a způsobu ocenění. Výklad je uspořádán podle oddílů CPA.
- 3.58 A. *Produkty zemědělské výroby, myslivosti a lesnictví;*
B. *Ryby*

Produkce zemědělských výrobků by měla být zachycována průběžně po celou dobu výroby (a ne zjednodušeně při sklizení úrody nebo porážce zvířat).

Rostoucí plodiny, dřevo na pni a stavy ryb nebo zvířat chovaných na porážku by měly být považovány v průběhu celého procesu za nedokončenou výrobu, a když je proces ukončen, měly by být převedeny do zásob hotových výrobků.

- 3.59 D. *Průmyslové výrobky;*
F. *Stavební práce*

Když je dopředu uzavřena dohoda o prodeji stavených budov a jiných staveb, jejichž výstavba probíhá po několika účetních obdobích, pak se produkce vytvořená v každém období zachycuje, jako by byla prodána kupujícímu na konci každého období: tj. považuje se spíše za tvorbu fixního kapitálu u kupujícího než za nedokončenou výrobu ve stavebnictví. Výsledkem je, že vyrobená produkce se považuje za prodanou kupujícímu po etapách, tak jak kupující právně přebírá vlastnictví této produkce. Když kontrakt vyžaduje platby po etapách, pak hodnota produkce může být nahrazena hodnotou postupných plateb provedených v každém období. Avšak v případě neexistence kupní smlouvy se nedokončená produkce vyrobená v každém období zachycuje jako nedokončená výroba.

- 3.60 G. *Služby velkoobchodu a maloobchodu; opravy motorových vozidel, motocyklů a spotřebního zboží*

Produkce velkoobchodu a maloobchodu se měří pomocí obchodního rozpětí realizovaného u zboží, které je nakoupeno za účelem prodeje.

Definice: Obchodní rozpětí je rozdíl mezi skutečnou nebo imputovanou cenou realizovanou u zboží, které bylo nakoupeno za účelem prodeje a cenou, kterou by musel zaplatit prodejce, aby prodané zboží nahradil v okamžiku, kdy bylo prodáno nebo jiným způsobem ubýlo.

Podle konvence se do obchodního rozpětí nezahrnuje zisk ani ztráta z držby. Avšak v praxi zdroje údajů nedovolují vydělit celý zisk nebo ztrátu z držby.

3.61 H. Služby hotelů a restaurací

Hodnota produkce hotelů, restaurací a kaváren zahrnuje hodnotu spotřebovaných potravin, nápojů a pod.

3.62 I. Doprava, skladování a spoje

Produkce dopravy se měří výší částky dosažené za dopravu výrobků nebo osob. Doprava pro vlastní užití místní ČJ se považuje za pomocnou činnost a samostatně se nezachycuje.

Produkce skladování se měří jako hodnota přidaná k nedokončené výrobě, buď jako přidaná produkce ve smyslu překlenutí v čase (např. skladování pro jinou místní činnostní jednotku) nebo jako fyzická změna (např. v případě zrání vína).

Produkce cestovních kanceláří se měří jako hodnota služby účtovaná kanceláří (účtovaný poplatek nebo provize) a nikoliv jako úplné výdaje, které měli jejich klienti vůči cestovní kanceláři. Tyto úplné výdaje mohou také zahrnovat např. částky za dopravu třetí stranou.

Produkce cestovních kanceláří se měří jako hodnota služby účtovaná kanceláří (účtovaný poplatek nebo provize) a nikoliv jako úplné výdaje, které měli jejich klienti vůči cestovní kanceláři. Tyto úplné výdaje mohou také zahrnovat např. částky za dopravu třetí stranou.

Služby cestovních kanceláří se odlišují od služeb turistických provozovatelů tím, že služby cestovních kanceláří jsou pouze zprostředkováním poskytnutým klientům cestovních kanceláří, zatímco služby turistických provozovatelů vytvářejí novou produkci, tj. turistická cesta je organizována tak, že ceny jejich jednotlivých složek (např. dopravy, ubytování, zábavy) turista nerozpozná.

3.63 J. Finanční zprostředkovatelské služby (včetně pojišťovacích služeb a služeb penzijních fondů)

Produkce finančního zprostředkování, za které se neúčtují přímé poplatky, se měří, podle konvence, jako celkový důchod z majetku, který dosáhla jednotka poskytující služby mínus celkové jí zaplacené úroky, s vyloučením hodnoty jakýchkoliv důchodů získaných z investování vlastních fondů (neboť takovéto důchody nevyplývají z finančního zprostředkování), a v případě vedlejších pojišťovacích činností provozovaných finančním zprostředkovatelem s vyloučením m důchodů z investování pojiště technických rezerv. Zisky a ztráty z držby by se měly při měření této produkce vyloučit, protože v systému se nezachycují na účtu produkce, nýbrž se zachycují na samostatném účtu (účet ostatních změn aktiv). Toto se týká také zisku z držby při směně cizí měny a cenných papírů u profesionálních zprostředkovatelů (i když jejich zisk z držby bývá obvykle kladný a samotnými zprostředkovateli je považován za část jejich normálních příjmů). Avšak obchodní rozpětí u směny cizí měny a směny cenných papírů (tj. u obou rozdíl mezi kupní cenou zprostředkovatele a kupní cenou kupujícího) se má zahrnovat do produkce stejně jako u velkoobchodu či maloobchodu. Analogicky zde mohou nastat problémy s údaji při odlišení takového obchodního rozpětí od zisku z držby; tento problém je třeba překonat co možná nejlépe.

Produkce služeb finančního zprostředkování poskytovaných centrální bankou by se měla měřit stejným způsobem, jaký se používá při poskytování těchto služeb ostatními finančními zprostředkovateli.

Činnost půjčovatелů peněz, kteří půjčují pouze svůj vlastní kapitál, se nepovažuje za finanční zprostředkování.

Finanční zprostředkovatelé mohou také poskytovat různé finanční služby a podnikatelské služby, za které se přímo účtují poplatky a provize. Typickými případy zde mohou být např. směna peněz, poradenství při investování, nákup nemovitostí nebo daňové poradenství. Produkce takovýchto služeb se oceňuje na základě účtovaných poplatků a provizí.

Produkce služeb pojišřovnictví (poplatek za službu) se měří jako:

	celkové skutečně přijaté pojistné
plus	důchod z finančního umístění (doplňky k pojistnému) (což se rovná důchodu z investování pojiště technických rezerv)
minus	nároky na pojistné náhrady

minus změna stavu pojistně technických rezerv a rezerv pojištění s účastí na zisku.

Zisky a ztráty z držby se mají při měření produkce pojišťovny vylučovat: nemá se na ně pohlížet jako na důchod z investování pojistně technických rezerv a nemají se považovat za změnu stavu pojistně technických rezerv a rezerv pojištění s účastí na zisku.

Je třeba poznamenat, že pojistně technické rezervy se mohou investovat do vedlejších činností pojišťovny, např. do pronájmu obydlí, bytů nebo kanceláří. V tomto případě je čistý provozní přebytek těchto vedlejších činností důchodem z investování pojistně technických rezerv.

Obdobně produkce služeb penzijních fondů se měří jako:

celkové skutečně přijaté příspěvky na penzijní pojištění

plus celkové dodatkové příspěvky (což se rovná důchodu z investování technických rezerv penzijních fondů)

minus dávky, které mají být vyplaceny

minus změna stavu technických rezerv penzijních fondů.

3.64 K. Služby v oblasti nemovitostí, pronájem a služby pro podnikání

Produkce služeb za bydlení ve vlastních obydlích by měla být oceněna ve výši nájemného, které by nájemník platil za stejné bydlení, přičemž se bere v úvahu umístění, okolí atd., jakož i velikost a kvalita samotného obydlí. Za garáže umístěné odděleně od domu, které vlastník používá pro účely konečné spotřeby ve spojení s užíváním obydlí, by se měla provádět podobná imputace. Za garáže, které jejich soukromý vlastník používá pouze za účelem parkování poblíž svého pracoviště, se imputace neprovádí. Hodnota nájemného za obydlí, které mají jejich vlastníci v zahraničí, např. rekreačních domů, by neměla být zachycována jako součást tuzemské produkce, nýbrž jako dovoz služeb a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod získaný ze zbytku světa. Za obydlí, která obývají a vlastní nerezidenti, by se měly provádět analogické zápisy. V případě dočasně sdílených bytů by se měl zachycovat příslušný podíl poplatku za službu.

Produkce služeb v oblasti nemovitostí za nebytové budovy se měří hodnotou nájemného za ně.

Produkce operativního leasingu (pronájem strojů nebo zařízení atd.) se měří hodnotou nájemného, které nájemce platí pronajímateli. Jednoznačně se to odlišuje od finančního leasingu, který je způsobem financování pořízení dlouhodobých aktiv, tj. poskytnutím půjčky pronajímatelem nájemci. V případě finančního leasingu nájemné obsahuje (zejména) splátky a platby úroku, a hodnota služeb je ve srovnání s celkovým placeným nájemným velmi malá (viz přílohu II „Leasing a koupě předmětů dlouhodobé spotřeby na splátky“).

Pokud je to možné, pak by měla být činnost výzkumu a vývoje (V&V) vyčleněna do samostatné místní ČJ. Pokud to možné není, pak by všechny V&V značného významu (v porovnání s hlavní činností) měl být zachycen jako vedlejší činnost místní ČJ.

Produkce V&V se měří takto:

- a) V&V provozovaný specializovanými komerčními výzkumnými laboratořemi nebo ústavy se oceňuje obvyklým způsobem na úrovni výnosů z prodejů, smluv, provizí, poplatků atd.;
- b) produkce V&V určená pro použití v tomtéž podniku by měla být v zásadě oceněna na základě odhadnutých základních cen, které by byly zaplacené, pokud by výzkum byl dodáván na základě obchodní smlouvy jako poddodávka. Avšak v praxi se pravděpodobně musí ocenit na základě úhrnu nákladů na výrobu;
- c) V&V provozovaný vládními institucemi, univerzitami, výzkumnými NI atd. je obvykle ostatní netržní produkcí, a tudíž se oceňuje na základě nákladů na výrobu. Výnosy z prodeje V&V se u ostatních netržních výrobců mají zachycovat jako výnosy z vedlejší tržní produkce.

Výdaje na V&V by se měly rozlišovat od výdajů na vzdělání a zaškolení. Výdaje na V&V nezahrnují náklady na vývoj programového vybavení provozovaný jako hlavní či vedlejší činnost. Avšak postup zaúčtování je zde téměř stejný; rozdíl je pouze v tom, že programové vybavení se považuje za vyrobené nehmotné aktivum a nepatentuje se.

3.65 L. Služby veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení

Služby veřejné správy, obrany, povinného sociálního zabezpečení se vždy poskytují jako netržní služby a podle toho by se také odpovídajícím způsobem měly oceňovat.

3.66 M. Služby vzdělávání; N. Služby zdravotnictví a sociální péče

U služeb vzdělání a zdravotnictví je často nezbytné popsat přesné hranice mezi tržními a ostatními netržními výrobci a mezi jejich tržní a netržní produkcí. Například, za ně které typy vzdělávání a léčení mohou vládní instituce (anebo v důsledku specifických subvencí i jiné instituce) vybírat fiktivní poplatky, ale za jiné typy vzdělávání a zvláštní léčebné úkony mohou účtovat podle komerčních tarifů. Dalším běžným případem je, když stejný typ služby (např. vyšší vzdělání) je poskytován jak vládní institucí (nebo jejím zprostředkovatelem), tak i komerční institucí. Pak je obvykle velký rozdíl mezi účtovanou cenou a kvalitou poskytovaných služeb.

Ze vzdělávání a zdravotních služeb se vylučují činnosti V&V; ze zdravotních služeb se vylučuje zdravotnické vzdělávání, např. ve fakultních nemocnicích.

3.67 O. Ostatní komunální, sociální a osobní služby

Výroba knih, hudebních nahrávek, filmů, programového vybavení, magnetických pásek, disků atd. je dvoustupňovým procesem, a podle toho se měří:

1. Produkce z výroby originálů (nehmotných dlouhodobých aktiv) se měří zaplacenou cenou, pokud se prodávají, nebo, pokud nejsou prodány, základní cenou placenou za obdobné originály, náklady na jejich výrobu anebo diskontovanou hodnotou z očekávaných budoucích výnosů z jejich používání ve výrobě;
2. Vlastník takového aktiva ho může využívat přímo nebo vyrábět v následujících obdobích kopie. Pokud vlastník poskytne ostatním výrobcům licenci k využití originálu ve výrobě, pak poplatky, provize, honoráře a pod., které získává z licencí jsou produkcí jím poskytnuté služby. Avšak prodej nehmotného aktiva je zápornou tvorbou fixního kapitálu.

3.68 P. Soukromé domácnosti zaměstnávající personál

Produkce služeb poskytovaných placeným domácím personálem se podle konvence oceňuje ve výši zaplacených náhrad zaměstnancům; do náhrad zaměstnancům patří i všechny naturální požitky jako potraviny nebo ubytování.

Mezispotřeba (P.2)

3.69 *Definice:* Mezispotřeba se skládá z hodnoty zboží a služeb spotřebovaných jako vstupy do výrobního procesu, vyjma dlouhodobých aktiv, jejichž spotřeba se zachycuje jako spotřeba fixního kapitálu. Výrobky a služby mohou být ve výrobním procesu buď přeměněny nebo spotřebovány.

3.70 Mezispotřeba zahrnuje tyto hraniční případy:

- a) hodnotu všech výrobků a služeb použitých jako vstupy do pomocných činností. Obvyklým příkladem pomocné činnosti je nákup, prodej, marketing, účetnictví, zpracování údajů, doprava, skladování, údržba, bezpečnost atd. Tyto výrobky a služby spotřebované pro tyto pomocné činnosti se neodlišují od výrobků a služeb spotřebovaných přímo pro hlavní (nebo vedlejší) činnost místní ČJ;

- b) hodnotu výrobků a služeb, které místní ČJ obdržela od jiné místní ČJ v rámci téže institucionální jednotky (pouze pokud jsou v souladu s obecnou definicí v odstavci 3.69);
- c) náklady na používání najatých dlouhodobých aktiv, např. operativní leasing strojů a osobních automobilů;
- d) předplatné, příspěvky a poplatky placené neziskovým podnikatelským sdružením;
- e) položky nepovažované za tvorbu hrubého kapitálu, jako:
  - 1. malé nástroje, které nejsou drahé a používají se pro poměrně jednoduché úkony, jako např. pily, kladiva, šroubováky a ostatní ruční nástroje; malé přístroje, jako např. kapesní kalkulačky. Podle konvence se v ESA považují za mezispotřebu všechny výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby, jejichž cena nepřevyšuje 500 ECU (v cenách roku 1995) za kus (nebo, když se nakupují ve větším množství, tak za celkové nakoupené množství);
  - 2. běžná, pravidelná údržba a opravy dlouhodobých aktiv používaných ve výrobě;
  - 3. zbraně pro armádu určené k ničení a zařízení k jejich dopravě (ale ne lehké zbraně nebo obrněné vozy pořízené policií a bezpečnostními službami, neboť ty se považují za tvorbu hrubého fixního kapitálu);
  - 4. služby V&V, výcvik pracovníků, průzkum trhu a podobné činnosti nakoupené od externí organizace nebo poskytnuté samostatnou místní ČJ v rámci téže institucionální jednotky;
- f) poplatky za užívání nehmotných nevyrobených aktiv, jako např. patentů, obchodních značek atd. (vyjma platby za nákup takovýchto vlastnických práv: tyto platby se považují za pořízení nehmotných nevyroběných aktiv);
- g) výdaje zaměstnanců, hrazené zaměstnavatelem, za položky nezbytné pro výrobu provozovanou zaměstnavatelem, jako např. na nákupy nástrojů a ochranných oděvů na vlastní účet zaměstnanců prováděné podle smluvních závazků;
- h) výdaje zaměstnavatelů, které zaměstnavatel vynakládá jak ve prospěch svůj, tak i zaměstnanců, neboť je to nezbytné pro zabezpečení výrobního procesu zaměstnavatele. Týká se to těchto případů:
  - 1. náhrada zaměstnancům jejich cestovních a stěhovacích výdajů, odlučného a výdajů na pohoštění v případech, že byli pověřeni jejich vynaložením při plnění svých povinností;
  - 2. vybavení pracoviště;(širší přehled je uveden v odstavcích k náhradám zaměstnancům (D.1);
- i) pojistné neživotního pojištění placené místní ČJ (viz také přílohu III „Pojištění“): vzhledem k tomu, že se v mezispotřebě zachycuje pouze poplatek za službu, musí být placené pojistné sníženo, např. o vyplacené pojistné nároky a čistou změnu rezerv neživotního pojištění. Čistá změna rezerv může být umístěna do místních ČJ proporcionálně k placenému pojistnému;
- j) pouze za ekonomiku jako celek: veškeré nepřímé měřené finanční zprostředkovatelské služby (FISIM) poskytované rezidentskými subjekty.

3.71 Z mezispotřeby se vylučují:

- a) položky, které se považují za tvorbu hrubého kapitálu, jako jsou:
  - 1. cennosti;
  - 2. průzkum nerostných ložisek;
  - 3. velká zlepšení, která významně překračují běžné udržení dlouhodobých aktiv v dobrém provozním stavu, např. renovace, rekonstrukce nebo rozšíření kapacity;
  - 4. programové vybavení, který je nakoupeno nebo vyrobeno ve vlastní režii;
- b) výdaje zaměstnavatelů, které se považují za naturální mzdy a platy (viz odstavec 4.05);
- c) užití kolektivních služeb poskytovaných vládními institucemi tržním jednotkám nebo výrobcům ve vlastní režii (tyto služby se považují za výdaje vlády na kolektivní spotřebu);

- d) výrobky a služby vyrobené a spotřebované ve stejném účetním období uvnitř téže místní ČJ (nezachycují se ani jako produkce);
- e) platby vládě za udělení licencí a poplatky, které se považují za daně na výrobu (viz odstavce 4.79 až 4.80).

DOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ MEZISPOTŘEBY

- 3.72 Produkty použité pro mezispotřebu by se měly zachycovat a oceňovat v okamžiku, kdy vstupují do výrobního procesu. Oceňují se kupními cenami podobných výrobků či služeb pořizovaných v té době.
- 3.73 Výrobní jednotky v praxi obvykle nezachycují skutečné užití výrobků ve výrobním procesu přímo. Zachycují nákupy určené k užití jako vstupy a změny množství těchto výrobků v zásobách. Při odhadu mezispotřeby musí být proto od nákupů odečtena změna stavu zásob materiálu (viz odstavce 3.120 -3.124 o správném ocenění zásob).

Konečná spotřeba (P.3, P.4)

- 3.74 Pro konečnou spotřebu se používají dvě pojetí:

- a) výdaje na konečnou spotřebu (P.3);
- b) skutečná konečná spotřeba (P.4).

Výdaje na konečnou spotřebu jsou pojetím, které se vztahuje na výdaje sektoru na spotřebu zboží a služeb. Skutečná konečná spotřeba naopak ukazuje, kdo výrobky a služby pro spotřebu získal. Rozdíl mezi oběma koncepcemi spočívá v přístupu k některým druhům zboží a služeb, které jsou financovány vládou nebo NISD, ale poskytovány jsou domácnostem jako naturální sociální transfer.

VÝDAJE NA KONEČNOU SPOTŘEBU (P.3)

- 3.75 *Definice:* Výdaje na konečnou spotřebu se skládají z výdajů vynaložených rezidentskými institucionálními jednotkami na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb nebo přání nebo kolektivních potřeb členů společnosti. Výdaje na konečnou spotřebu mohou být realizovány v tuzemsku nebo v zahraničí.
- 3.76 Výdaje domácností na konečnou spotřebu zahrnují tyto hraniční případy:
- a) služby bydlení poskytované vlastníky obydlí, kteří v nich bydlí;
  - b) naturální příjmy, jako:
    - 1. výrobky a služby, které dostali zaměstnanci formou naturálního příjmu;
    - 2. výrobky a služby vyrobené jako produkce společností nezapsaných do obchodního rejstříku ve vlastnictví domácností, které si členové domácností ponechali pro svou spotřebu. Jde hlavně o potraviny a ostatní zemědělské produkty, služby pro bydlení ve vlastních domech a domácí služby poskytované zaměstnáváním placeného personálu (sluhů, kuchařů, zahradníků, řidičů atd.);
  - c) položky, které se nepovažují za mezispotřebu, jako jsou:
    - 1. materiál pro malé opravy a vnitřní vymalování obydlí, které zpravidla provádějí jak nájemníci, tak i vlastníci;
    - 2. materiál pro opravy a údržbu předmětů dlouhodobé spotřeby, včetně dopravních prostředků;
  - d) položky, které se nepovažují za tvorbu kapitálu, zejména předměty dlouhodobé spotřeby, které plní svou funkci v průběhu několika účetních období; patří sem i převod vlastnictví k předmětům dlouhodobé spotřeby z podniku na domácnost (viz transakce s použitými výrobky, odstavec 3.148);
  - e) přímo účtované finanční služby;
  - f) služby pojištěny ve výši implicitního poplatku za službu (viz odstavec 3.63);

- g) služby penzijních fondů ve výši implicitního poplatku za službu (viz odstavec 3.63);
- h) platby domácností za licence, povolení atd., které se považují za nákup služby (viz odstavce 4.79 a 4.80);
- i) nákupy produkce za ekonomicky nevýznamné ceny, např. vstupné do muzea (viz odstavec 3.45).

3.77 Výdaje na konečnou spotřebu domácností nezahrnují:

- a) naturální sociální transfery, jako jsou výdaje nejdříve vynaložené domácnostmi, ale následně pak uhrazené ze sociálního zabezpečení, např. některé zdravotní výdaje;
- b) položky považované za mezispotřebu nebo tvorbu hrubého kapitálu, jako jsou:
  - 1. výdaje domácností, vlastních společnosti nezapsané do obchodního rejstříku, určené k podnikatelským účelům — např. na předměty dlouhodobé spotřeby, jako je nábytek, nebo elektrické zařízení (tvorba hrubého fixního kapitálu), a také na předměty krátkodobé spotřeby, jako jsou pohonné hmoty (mezispotřeba);
  - 2. výdaje, které bydlící vlastníci vynaloží na malování, údržbu a opravu obydlí a které nejsou obvykle prováděny nájemníky (považují se za mezispotřebu produkce bydlení);
  - 3. nákupy obydlí (považují se za tvorbu hrubého fixního kapitálu);
  - 4. výdaje za cennosti (považují se za tvorbu hrubého kapitálu).
- c) položky považované za pořízení nevyráběných aktiv, zejména nákup půdy;
- d) všechny platby domácností, které se mají považovat za daně, jako jsou např. platby za technický průkaz na vlastní motorové vozidlo, loď nebo letadlo, a také za lovecký lístek, za zbrojní pas nebo rybářský lístek (viz odstavce 4.79 až 4.80);
- e) předplatné, příspěvky a poplatky placené domácnostmi NISD, jako např. odborům, profesním společnostem, spotřebitelským sdružením, církvím a sociálním, kulturním, rekreačním a sportovním klubům;
- f) dobrovolné peněžní nebo naturální převody domácností charitativním a podpůrným organizacím a organizacím první pomoci.

3.78 Výdaje na konečnou spotřebu NISD zahrnují dvě odlišné kategorie:

- a) hodnotu zboží a služeb vyprodukovaných NISD, které nejsou určeny pro investice ve vlastní režii a nejsou předmětem výdajů domácností nebo jiných jednotek;
- b) výdaje NISD za výrobky a služby vyprodukované tržními subjekty, které jsou dodávány, bez jakékoliv změny, domácnostem pro jejich spotřebu jako naturální sociální transfer.

3.79 Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí zahrnují, obdobně jako u NISD, dvě kategorie výdajů:

- a) hodnotu zboží a služeb vyprodukovaných samotnými institucemi vlády, jiných než na tvorbu kapitálu ve vlastní režii nebo na prodej;
- b) výdaje vládních institucí na nákupy zboží a služeb vyprodukovaných tržními subjekty, které jsou poskytovány domácnostem, bez jakékoliv změny, jako naturální sociální transfer. V tomto případě vládní instituce platí za výrobky a služby, které prodávající poskytuje domácnostem.

3.80 Nefinanční podniky a finanční instituce nemají výdaje na konečnou spotřebu. Jejich výdaje na nákup téhož druhu výrobku či služby, které domácnosti užívají na konečnou spotřebu, jsou užity buď pro mezispotřebu, anebo jsou poskytnuty zaměstnancům jako naturální náhrada, tj. jsou imputovaným výdajem domácností na konečnou spotřebu. Dokonce i když financují individuální spotřebu, např. prostřednictvím reklamy, považují se tyto výdaje za mezispotřebu.

SKUTEČNÁ KONEČNÁ SPOTŘEBA (P.4)

3.81 *Definice:* Skutečná konečná spotřeba se skládá z zboží a služeb, které získaly rezidentské institucionální jednotky pro přímé uspokojení lidských potřeb, a to individuálních nebo kolektivních.

- 3.82 *Definice:* Výrobky a služby pro individuální spotřebu („individuální výrobky a služby“) získávají domácnosti a užívají je pro uspokojení potřeb a tužeb členů těchto domácností. Individuální výrobky a služby mají tento charakter:
- musí být možné zjistit a zachytit získání takového výrobku a služby jednotlivou domácností nebo jejím členem, a také dobu, kdy k tomu došlo;
  - domácnost musí souhlasit s poskytnutím výrobku či služby, a vykonat nezbytnou činnost, která to umožní, např. navštívit školu nebo polikliniku;
  - výrobek či služba musí být takového charakteru, že jejich získání jednou domácností nebo osobou, nebo i malou omezenou skupinou osob, brání jejich získání jinou domácností či osobou.
- 3.83 *Definice:* Služby pro kolektivní spotřebu („kolektivní služby“) jsou poskytovány současně všem členům společnosti nebo všem členům určité části společnosti, jako jsou např. domácnosti žijící v určitém regionu. Kolektivní služby mají tento charakter:
- mohou být poskytovány současně všem členům společnosti nebo určité části společnosti tvořené např. určitým regionem či lokalitou;
  - užití takovýchto služeb je obvykle pasivní a nevyžaduje vyjádření souhlasu nebo aktivní účasti všech jednotlivců, kterých se tato služba týká;
  - poskytnutí kolektivní služby jedné osobě nesnižuje množství, které je k dispozici ostatním jednotlivcům ve stejné komunitě nebo její části. Získáním těchto služeb se jejich objem nesnižuje.
- 3.84 Všechny výdaje domácností na konečnou spotřebu jsou individuální. Podle konvence se veškeré výrobky a služby poskytované NISD považují za individuální.
- 3.85 Pro výrobky a služby poskytované vládními institucemi je hranice mezi individuálním a kolektivním charakterem dána na základě klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG).

Podle konvence by se veškeré výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí, které patří do některé z dále uvedených položek, měly považovat za výdaje na individuální spotřebu služeb, kromě výdajů na správu, řízení, výzkum atd. u každé kategorie:

- 04 Vzdělání;
- 05 Zdraví;
- 06 Sociální zabezpečení a sociální péče;
- 08.01 Sport a rekreace;
- 08.02 Kultura.

Kromě toho, výdaje uvedené pod dále uvedenými podpoložkami, pokud jsou důležité, by měly být také považovány za individuální:

- 07.11 (část) poskytování bydlení;
- 07.31 (část) odvoz domovního odpadu;
- 12.12 (část) provoz dopravního systému.

Výdaje na kolektivní spotřebu jsou tvořeny zbývajícími výdaji na konečnou spotřebu vlády. Obsahují zejména:

- řízení a regulaci společnosti;
- zabezpečení bezpečnosti a obrany;
- dodržování zákonů a pořádku, legislativy a nařízení;
- starost o veřejné zdraví;
- ochranu životního prostředí;
- vědu a výzkum;
- rozvoj infrastruktury a ekonomiky.

3.86 Vztahy mezi použitými odlišnými koncepcemi jsou zřejmé z tabulky:

	Sektor vynakládající výdaje			Celkem získáno
	Vláda	NISD	Domácnosti	
Individuální spotřeba	X (= sociální naturální transfer)	X (= sociální naturální transfer)	X	Skutečná individuální konečná spotřeba domácností
Kolektivní spotřeba	X	0	0	Skutečná kolektivní konečná spotřeba vládních institucí
Celkem	Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	Výdaje na konečnou spotřebu NISD	Výdaje na konečnou spotřebu domácností	Skutečná konečná spotřeba = výdaje na konečnou spotřebu celkem

3.87 Výdaje na konečnou spotřebu NISD jsou podle konvence všechny individuální. V důsledku toho úhrn skutečné konečné spotřeby se rovná součtu skutečné konečné spotřeby domácností a skutečné konečné spotřeby vlády.

3.88 Podle konvence neexistují naturální sociální transfery se zahraničím (ačkoliv v peněžním vyjádření takovéto transfery existují). V důsledku toho úhrn skutečné konečné spotřeby se rovná úhrnu výdajů na konečnou spotřebu.

DOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ VÝDAJŮ NA KONEČNOU SPOTŘEBU

3.89 Jak je vysvětleno v kapitole 1., obecně platí, že výrobky a služby by měly být zachyceny, když vzniká nárok na platbu, to znamená, když kupující vstoupí do závazku vůči prodávajícímu. Z toho vyplývá, že výdaj za výrobky má být zachycen v okamžiku, kdy se mění vlastnictví; výdaje za služby se zachycují, až je dodání služby dokončeno.

3.90 Výdaje za výrobek pořízený koupí na splátky nebo podobnou dohodou o úvěru (a také formou finančního leasingu) by měly být zachyceny k tomu okamžiku, kdy je výrobek dodán, a to i když přitom nedošlo k právní změně vlastnictví.

3.91 Užití produkce vyrobené ve vlastní režii by mělo být zachyceno k okamžiku, kdy je tato produkce pro vlastní konečné užití vyrobena.

3.92 Výdaje na konečnou spotřebu domácností se zachycují v kupních cenách. Jsou to ceny, které kupující skutečně platí za výrobky k okamžiku nákupu. Podrobnější definici lze nalézt v odstavci 3.06.

3.93 Výrobky a služby poskytované formou naturální náhrady zaměstnancům se oceňují základními cenami, když je zaměstnavatel vyrobí, nebo kupními cenami, když je nakupuje.

3.94 Výrobky a služby použité pro vlastní spotřebu se oceňují v základních cenách.

3.95 Výdaje na konečnou spotřebu vynakládané vládou nebo NISD na produkty jimi vyráběné se zachycují k okamžiku, kdy jsou vyrobeny, což je současně i doba, kdy jsou takové služby vládními institucemi a NISD dodány. U výdajů na konečnou spotřebu za výrobky a služby poskytované prostřednictvím tržních výrobců je doba dodávky i dobou zachycení.

3.96 Výdaje na konečnou spotřebu vlády nebo NISD jsou rovny jejich produkci plus výdaje na výrobky poskytované domácnostem prostřednictvím tržních výrobců (tj. naturální sociální transfery) minus platby od jiných jednotek, minus tvorba kapitálu ve vlastní režii.

DODOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ SKUTEČNÉ KONEČNÉ SPOTŘEBY

3.97 Institucionální jednotky pořizují výrobky a služby v okamžiku, kdy se stávají novými vlastníky zboží nebo když je dodávka zboží nebo služeb dokončena.

3.98 Pořízení zboží a služeb (skutečná konečná spotřeba) se oceňuje v kupních cenách jednotky, která výdaje vynaložila.

Naturální transfery, kromě ostatních naturálních sociálních transferů od vlády a NISD, se chápou stejně, jako by to byly transfery v penězích. V důsledku toho se hodnota zboží a služeb skutečně zachycuje jako výdaj institucionálních jednotek nebo sektorů, které je pořizují.

3.99 Hodnota obou souhrnných ukazatelů, výdajů na konečnou spotřebu a skutečné konečné spotřeby, je stejná. Výrobky a služby získané rezidentskými domácnostmi jako naturální sociální transfer jsou proto oceněny stejnými cenami, jakými jsou oceněny výdajové položky.

TVORBA HRUBÉHO KAPITÁLU (P.5)

3.100 Tvorba hrubého kapitálu se skládá z:

- a) tvorby hrubého fixního kapitálu (P.51);
- b) změny stavu zásob (P.52);
- c) čistého pořízení cenností (P.53).

3.101 Za tvorbu hrubého kapitálu se považuje tvorba neočištěná o spotřebu fixního kapitálu. K čisté tvorbě kapitálu se dojde odpočtem spotřeby fixního kapitálu od tvorby hrubého kapitálu.

TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (P.51)

3.102 *Definice:* Tvorba hrubého fixního kapitálu (P.51) se skládá z pořízení mínus úbytky dlouhodobých aktiv u rezidentských výrobců v průběhu daného období plus určité zvýšení k hodnotě nevyroběných aktiv, které vzniká v důsledku produkční činnosti výrobců nebo institucionálních jednotek. Dlouhodobá aktiva jsou hmotná nebo nehmotná aktiva, vyrobená jako výstup z výrobního procesu, a používají se ve výrobním procesu opakovaně nebo průběžně po dobu více než jednoho roku.

3.103 Tvorba hrubého fixního kapitálu se skládá z kladných a ze záporných hodnot:

- a) kladné hodnoty:
  1. nákup nových nebo použitých dlouhodobých aktiv;
  2. dlouhodobá aktiva, vyrobená a držaná svým výrobcem pro vlastní užití (včetně dlouhodobých aktiv vyrobených ve vlastní režii, která nejsou dosud dokončena nebo plně nedozrála);
  3. nová nebo použitá dlouhodobá aktiva, která jsou pořízena prostřednictvím barterové směny;
  4. nová nebo použitá dlouhodobá aktiva získaná prostřednictvím naturálního kapitálového transferu
  5. nová nebo použitá dlouhodobá aktiva, která jejich uživatel pořídil finančním leasingem;
  6. velká zlepšení dlouhodobých aktiv a existujících historických památek;
  7. přirozený přírůstek těch přírodních aktiv, která přinášejí opakovanou úrodu;
- b) záporné hodnoty (tj. úbytek dlouhodobých aktiv zachycovaný jako negativní pořízení):
  1. prodej použitých dlouhodobých aktiv;
  2. předání použitých dlouhodobých aktiv prostřednictvím barterové směny;
  3. předání použitých dlouhodobých aktiv prostřednictvím naturálního kapitálového transferu.

3.104 Do úbytkových položek dlouhodobých aktiv se nezařazuje:

- a) spotřeba fixního kapitálu (která zahrnuje předvídané normální nahodilé škody);
- b) mimořádné ztráty, jako např. v důsledku sucha nebo jiných přírodních pohrom (zaznamenávají se jako ostatní změny objemu aktiv).

3.105 Tvorba hrubého fixního kapitálu se může členit na tyto typy:

- a) přírůstek minus úbytek hmotných dlouhodobých aktiv:
  1. obydlí;
  2. ostatní budovy a stavby;
  3. stroje a zařízení;
  4. pěstovaná aktiva, např. stromy a zvířata;

- b) přírůstek mínus úbytek nehmotných dlouhodobých aktiv:
  - 1. geologický průzkum přírodních zdrojů;
  - 2. počítačové a programové vybavení;
  - 3. původní kulturní a umělecká díla;
  - 4. ostatní nehmotná dlouhodobá aktiva;
- c) velká zlepšení hmotných nevyráběných aktiv, zejména těch, která se týkají půdy (přestože pořízení nevyráběných aktiv se sem nezahrnuje);
- d) náklady spojené s převody vlastnictví nevyráběných aktiv, jako je půda a patenty (přestože pořízení těchto aktiv se sem nezahrnuje).

3.106 Velká zlepšení půdy zahrnují:

- a) rekultivaci půdy mořského dna stavbou hrází, mořských valů nebo přehrad, stavěných za tímto účelem;
- b) očištění od lesa, kamení atd., které poprvé umožňuje využití půdy pro výrobní účely;
- c) vysoušení bažin nebo zavlažování pouští výstavbou hrází, pří kopů, zavlažovacích kanálů;
- d) výstavba přehrad, mořských hrází nebo protipovodňových bariér za účelem prevence proti záplavám a erozi způsobené mořem a řekami.

Tyto činnosti mohou vést k vytvoření důležitých nových staveb jako např. přímořských hrází, protipovodňových bariér a přehrad, které samy o sobě nejsou využívány přímo k výrobě jiných výrobků a služeb, tak jak to bývá u většiny staveb. Budují se za účelem získání více a lepší půdy, ale tato půda se považuje za nevyráběné aktivum, které je však potřebné pro výrobní účely. Například přehrada, postavená k výrobě elektřiny, slouží zcela odlišnému účelu než přehrada postavená k zadržení moře. Do zlepšení půdy by měly být zaříděny pouze stavby druhého typu přehrad.

3.107 Tvorba hrubého fixního kapitálu zahrnuje tyto hraniční případy:

- a) pořízení obytných lodí (hausbótů), prámů, mobilních příbytků a karavanů, které domácnosti používají k bydlení, a všechny k nim přidružené stavby, jako např. garáže;
- b) stavby a zařízení používané pro vojenské účely, obdobné stavbám, které používají civilní subjekty, jako např. letiště, doky, silnice a nemocnice;
- c) lehké zbraně a obrněná vozidla používaná nevojenskými jednotkami;
- d) změny stavu hospodářských zvířat používaných dlouhodobě k produkci, jako např. chovných zvířat, dojníc, ovčí chovaných pro vlnu a tažných zvířat;
- e) změny stavu stromů, které jsou pěstovány dlouhodobě, jako např. ovocných stromů, vinné révy, kaučukovníků, palem atd.
- f) zlepšení vložená do používaných dlouhodobých aktiv, která převyšují požadavky na běžnou údržbu a opravy;
- g) pořízení dlouhodobých aktiv prostřednictvím finančního leasingu.

3.108 Tvorba hrubého fixního kapitálu nezahrnuje:

- a) transakce zahrnuté do mezispotřeby, jako např.:
  - 1. nákup drobných nástrojů, které se používají k výrobním účelům (viz odst. 3.70. písm. e));
  - 2. běžnou údržbu a opravy;
  - 3. nákup vojenských zbraní a podpůrných systémů k nim;
  - 4. nákup dlouhodobých aktiv, která mají být užívána podle smluv o operativním leasingu (viz také přílohu II „Leasing a nákup předmětů dlouhodobé spotřeby na splátky“);
- b) transakce zachycené jako změna stavu zásob:
  - 1. atěžní zvířata včetně drůbeže;
  - 2. stromy pěstované pro dřevo (nedokončená výroba);

- c) stroje a zařízení získaná domácnostmi za účelem konečné spotřeby (výdaje na konečnou spotřebu);
  - d) zisky a ztráty z držby u dlouhodobých aktiv (ostatní změny aktiv);
  - e) ztráty na dlouhodobých aktivech v důsledku katastrofy (ostatní změny aktiv), např. zničení pěstovaných trvalých porostů a úhynu hospodářských zvířat v důsledku epidemií (které nejsou normálně pokryty pojištěním) nebo škody v důsledku mimořádných povodní, škody způsobené větrem nebo lesními požáry (viz kapitulu 6).
- 3.109 Tvorba hrubého fixního kapitálu v podobě zlepšení použitých dlouhodobých aktiv se má klasifikovat spolu s pořízením nových dlouhodobých aktiv stejného druhu.
- 3.110 Nehmotná dlouhodobá aktiva obvykle obsahují nové informace, speciální znalosti atd.; zahrnují:
- a) geologický průzkum, který zahrnuje náklady na zkušební vrty, mapování a jiná šetření, dopravní náklady atd.;
  - b) počítačové programové vybavení a velké databáze, které se používají pro výrobní činnosti déle než jeden rok;
  - c) originály literárních a uměleckých rukopisů, reprodukcí, modelů, filmů, zvukových záznamů atd.
- 3.111 Náklady spojené se změnou vlastnictví (náklady na převod vlastnictví), které vznikají novému vlastníkovi jak dlouhodobých aktiv, tak i nevyráběných nefinančních aktiv, obsahují:
- a) náklady na dodání aktiv (nových nebo použitých) na požadované místo a v požadovaném čase, jako např. platby za dopravu, instalaci, montáž atd.);
  - b) poplatky odborníkům nebo provize za zprostředkování, jako např. poplatky placené zeměměřičům, inženýrům, právníkům, odhadcům atd. A provize placené za zprostředkování realitním agenturám, aukčním síním apod.;
  - c) daně, které platí nový vlastník za změnu vlastnictví aktiva.

Všechny tyto poplatky mají být zachyceny jako tvorba hrubého fixního kapitálu u nového vlastníka. Je třeba si uvědomit, že daně se považují za daně ze zprostředkovatelské činnosti a ne za daně na nakoupená aktiva.

DOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ TVORBY HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU

- 3.112 Tvorba hrubého fixního kapitálu se zachycuje, když se vlastnictví dlouhodobých aktiv převádí institucionální jednotce, která má v úmyslu tento majetek využít k výrobním účelům.

Toto obecné pravidlo je třeba modifikovat v případě:

- a) finančního leasingu (změna vlastnictví se zde imputuje),
- b) tvorby dlouhodobých aktiv ve vlastní režii.

Aktiva pořízená na finanční leasing se mají zachycovat, jako by se uživatel stal jejich vlastníkem, když je převezme. Tvorba kapitálu ve vlastní režii se zachycuje, když je vyráběn.

- 3.113 Tvorba hrubého fixního kapitálu se oceňuje v kupních cenách včetně nákladů spojených s instalací a ostatních nákladů na převod vlastnictví. Aktiva vyráběná ve vlastní režii se oceňují v základních cenách obdobných dlouhodobých aktiv (což znamená, že v sobě zahrnují přírůstek na provozní přebytek nebo smíšený důchod) nebo v ocenění podle výrobních nákladů, pokud základní ceny nejsou k dispozici.

- 3.114 Pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv se oceňuje různým způsobem:

- a) geologický průzkum: podle nákladů na provedené zkušební sondy a vrty a nákladů umožňujících provádět zkoušky, jako na letecké snímkování nebo jiná zjišťování);
- b) počítačové programové vybavení: v kupních cenách, když je kupován na trhu, nebo v odhadované základní ceně, když je vyvinut ve vlastní režii (nebo ve výši nákladů vynaložených na jeho výrobu, pokud není základní cena k dispozici);
- c) kulturní, literární a umělecké originály: v cenách, které kupující zaplatil, když je originál předmětem prodeje, anebo když není předmětem prodeje, tak na základě cen placených za podobné originály, podle nákladů na jejich vytvoření, anebo podle diskontované hodnoty z budoucích příjmů očekávaných z jejich využití ve výrobě.

3.115 Úbytky použitých dlouhodobých aktiv prodejem se oceňují v (základních) cenách po odečtení všech nákladů spojených s převodem vlastnictví, které vynaložil prodejce.

3.116 Náklady na převod vlastnictví se mohou vztahovat jak na vyrobená aktiva, včetně dlouhodobých aktiv, tak i na nevyroběná aktiva, jako např. půdu.

V případě vyrobených aktiv se tyto náklady zahrnují do kupních cen. V případě nákupů a prodejů půdy a ostatních nevyroběných aktiv je třeba tyto náklady oddělit od samotných nákupů a prodejů a zachytit je jako samostatnou položku v klasifikaci tvorby hrubého fixního kapitálu.

ZMĚNY STAVU ZÁSOB (P.52)

3.117 *Definice:* Změna stavu zásob se měří hodnotou přírůstků zásob mínus hodnotou úbytků a hodnotou všech běžných ztrát na zásobách.

3.118 V důsledku fyzického znehodnocení, nahodilých škod a drobných krádeží se ztráty mohou opakovaně vyskytovat u všech druhů zásob, jako:

- a) ztráty na materiálu a surovinách;
- b) ztráty na nedokončené výrobě;
- c) ztráty na hotových výrobcích;
- d) ztráty na obchodním zboží (například krádeže v obchodech).

3.119 Zásoby se skládají z těchto kategorií:

- a) materiál a suroviny;

materiál a suroviny jsou tvořeny všemi komoditami, které se skladují se záměrem jejich použití pro mezispotřebu při výrobě; zahrnují se sem také komodity, které mají na zásobách vládní instituce. Položky jako např. zlato, diamanty apod. sem patří, pokud jsou určeny pro průmyslové využití nebo pro jinou výrobu.

- b) nedokončená výroba;

nedokončená výroba je tvořena vyráběnou produkcí, která není ještě dokončena. Zachycuje se na zásobách u svého výrobce. Může se vyskytovat v mnoha různých formách, např. jako:

1. zemědělské plodiny před sklizní;
2. stromy a zvířata v růstu;
3. nedokončené stavby (vyjma těch, které jsou stavěny podle smlouvy na dopředu dohodnutý prodej nebo jsou stavěny ve vlastní režii, neboť tyto stavby se považují za tvorbu fixního kapitálu);
4. nedokončená jiná dlouhodobá aktiva, např. lodě a zařízení na těžbu ropy;
5. částečně ukončené práce v právní nebo poradenské oblasti;
6. částečně ukončená výroba filmu;
7. částečně ukončené počítačové programy.

Nedokončená výroba musí být zachycena za jakýkoliv výrobní proces, který na konci daného období není ukončen. Toto je významné zejména pro čtvrtletní účty, např. v zemědělství se nedosáhne sklizně v průběhu jednoho čtvrtletí.

Ke snížení nedokončené výroby dochází tehdy, když je dokončen výrobní proces. V tomto okamžiku se celá nedokončená výroba mění na hotové výrobky.

- c) hotové výrobky;

hotové výrobky jako součást zásob představují produkty, které jejich výrobce nezamýšlí dále zpracovat před jejich dodáním uživateli (i když jsou dodávány pro mezispotřebu v jiném výrobním procesu).

- d) obchodní zboží;

obchodním zbožím jsou takové výrobky, které jsou nakoupeny za účelem dalšího prodeje v nezměněném stavu.

DOBA ZACHYCENÍ A OCENĚNÍ ZMĚNY STAVU ZÁSOB

- 3.120 Doba zachycení a způsob ocenění změny stavu zásob by měly být v souladu se zachycením a oceněním ostatních transakcí s produkty. Týká se to zejména mezipotřeby (tj. v případě materiálu a surovin), produkce (tj. v případě nedokončené výroby, produkce vznikající skladováním zásob zemědělských produktů) a tvorby hrubého fixního kapitálu (tj. v případě nedokončené výroby). Tento soulad je nutný i při zachycení toků v případě prací na zakázku. Například pokud jsou výrobky zpracovávány v zahraničí a vyžaduje to podstatnou fyzickou změnu výrobků, pak se tyto výrobky mají zahrnovat do vývozu (a později do dovozu) (viz odst. 3.135). Tento vývoz se odrazí v souběžném snížení zásob a k tomu vztahující se dovoz je později zachycen jako přírůstek zásob (pokud tyto výrobky nejsou okamžitě užity nebo prodány).
- 3.121 Změna stavu zásob by měla být oceněna cenami platnými v okamžiku vstupu do zásob (při přírůstku zásob) nebo v okamžiku jejich úbytku (při čerpání ze zásob).
- 3.122 Použité ceny by měly být v souladu s cenami ostatních toků, v konkrétních případech to znamená, že:
- produkce hotových výrobků převedených do zásob výrobce se oceňuje, jako by byly v tomto okamžiku prodány v běžných základních cenách;
  - doplnění zásob nedokončené výroby se oceňuje úměrně k odhadnuté běžné základní ceně hotového výrobku;
  - snížení nedokončené výroby v důsledku dokončení produkce se oceňují v běžných základních cenách nedokončené výroby;
  - výrobky převedené ze zásob za účelem jejich prodeje se oceňují v základních cenách;
  - obchodní zboží zvyšující velkoobchodní, maloobchodní a podobné zásoby se oceňuje podle skutečných nebo odhadnutých kupních cen obchodníka;
  - vyskladnění obchodního zboží se oceňuje v takových kupních cenách, kterými může být nahrazeno v době čerpání ze zásob (ne v cenách jeho pořízení).
- 3.123 Ztráty jako výsledek fyzického znehodnocení, pojistitelných náhodných škod nebo krádeží se zachycují a oceňují takto:
- materiál a suroviny: jako materiál a suroviny, vyskladněné v daném momentě za účelem jejich použití pro výrobu (mezispotřebu);
  - nedokončená výroba: jako snížení přírůstku produkce připadajícího na výrobu provedenou ve stejném období;
  - hotové výrobky a obchodní zboží: se zachytí jako vyskladnění zásob, oceněné v běžných cenách neznehodnocených výrobků či zboží.
- 3.124 Předchozí odstavce popsaly koncepčně správné ocenění každé jednotlivé transakce týkající se přírůstku a úbytku zásob, je nutné proto, aby bylo v souladu s oceněním produkce, mezipotřeby a konečného užití. Aplikace těchto principů je v praxi často příliš obtížná, a proto by měly být použity alespoň tyto přibližné metody:
- když se objem zásob mění téměř pravidelně, je praktickou metodou metoda, blízká teoretickému principu ocenění, založená na vynásobení změny objemu zásob průměrnými mi cenami daného období (kupními cenami — v případě zásob v držení u jejich uživatele, velkoobchodníka nebo maloobchodníka, základními cenami — v případě zásob v držení u jejich výrobce);
  - v případě, že ceny dotyčných výrobků jsou dostatečně stálé, nemůže ani velké kolísání fyzického objemu zásob narušit jednoduchou aproximaci, založenou na vynásobení objemu změny stavu zásob průměrnou cenou;
  - když se v průběhu účetního období podstatně mění jak fyzický objem, tak i ceny zásob, vyžaduje to složitější metody aproximace. Například, čtvrtletní ocenění změn stavu zásob nebo použití předem známé informace o rozložení pohybu zásob v průběhu daného období (pohyb může být největší na konci kalendářního roku, v průběhu sklizně atd.);
  - pokud jsou k dispozici pouze informace o hodnotách zásob na počátku a na konci období (např. ve velkoobchodě nebo v maloobchodě, kde je na zásobách často mnoho rozdílných výrobků), měly by se odhadovat také změny ve fyzickém objemu zásob mezi počátkem a koncem období. Takovýto odhad může být proveden odhadem doby obratu zásob vypočtené podle jednotlivých výrobků.

Je třeba si uvědomit, že sezónní změny cen mohou částečně odrazet rozdíly v kvalitě, např. ceny při výprodeji nebo mimo sezónní ceny ovoce a zeleniny. Tyto změny kvality by se měly považovat za změny fyzického objemu.

ČISTÉ POŘÍZENÍ CENNOSTÍ (P.53)

3.125 *Definice:* Cennosti jsou takovým nefinančním zbožím, které není prvotně určeno pro výrobu nebo spotřebu, za normálních podmínek se v průběhu času fyzicky neznehodnocuje a které jeho majitelé nabývají a drží hlavně za účelem uchování hodnot.

3.126 Cennosti obsahují tyto typy zboží:

- a) drahé kameny a vzácné kovy, jako např. diamanty, nepeněžní zlato, platinu, stříbro atd.;
- b) starožitnosti a ostatní umělecké předměty, jako např. obrazy, sochy atd.;
- c) ostatní cennosti, jako např. klenoty zpracované z drahých kamenů a kovů a sběratelské předměty.

Tyto druhy zboží se mají zachycovat jako pořízení a úbytek cenností v případě:

- a) pořízení a úbytků neměnového zlata, stříbra, atp. (centrálními) u bank a ostatních finančních zprostředkovatelů;
- b) pořízení a úbytků těchto druhů zboží u podniků, jejichž hlavní nebo vedlejší činnosti nejsou zaměřeny na zpracování nebo na obchodování s takovými druhy zboží; v důsledku toho se pořízení nebo úbytek cenností u těchto podniků nezahrnuje do mezispotřeby ani do tvorby fixního kapitálu;
- c) pořízení a úbytků těchto druhů zboží v domácnostech; v důsledku toho se pořízení nezahrnuje do výdajů na konečnou spotřebu domácností.

Podle konvence ESA se do pořízení a úbytků cenností zahrnují také tyto případy:

- a) pořízení nebo úbytky těchto druhů zboží u klenotníků a obchodníků s uměleckými předměty (podle obecné definice cenností by se pořízení těchto druhů zboží klenotníky a obchodníky s uměleckými předměty mělo zachycovat jako změna stavu zásob);
- b) pořízení nebo úbytky těchto druhů výrobků v muzeích (podle obecné definice cenností by se pořízení těchto druhů zboží muzei mělo zachycovat jako tvorba fixního kapitálu).

Tato úmluva umožňuje vyhnout se častým změnám v zatřídění mezi tři hlavními typy tvorby kapitálu, tj. mezi pořízení cenností snížených o úbytky, tvorbu fixního kapitálu a změnu stavu zásob, např. v případě transakcí s těmito druhy zboží mezi domácnostmi a obchodníky s uměleckými předměty.

3.127 Produkce cenností se oceňuje v základních cenách (viz odst. 3.67 o výrobě originálů). Všechna ostatní pořízení cenností se oceňují kupními cenami, které jsou za ně placeny, včetně v šech poplatků a provizí agentů. Při nákupu od zprostředkovatelů zahrnují i obchodní rozpětí. Úbytky cenností se oceňují v cenách, které dostane prodávající po odpočtu všech poplatků a provizí, které zaplatil agentům a jiným zprostředkovatelům. Ponechá-li se stranou produkce cenností, pak celkové pořízení snížené o celkové úbytky cenností mezi rezidentskými sektory se navzájem v úhrnu vruší, zůstává pouze rozpětí agentů a dealerů.

DOVOZ A VÝVOZ VÝROBKŮ A SLUŽEB (P.6 + P.7)

3.128 *Definice:* Vývoz zboží a služeb zahrnuje transakce se zbožím a službami (prodeje, barter, dary nebo granty) od rezidentů nerezidentům.

3.129 *Definice:* Dovoz zboží a služeb zahrnuje transakce se zbožím a službami (nákupy, barter, dary nebo granty) od nerezidentů rezidentům.

3.130 Dovoz a vývoz zboží a služeb nezahrnuje:

- a) obchod mezi závody, tj.:
  1. dodávky nerezidentům od nerezidentních poboček rezidentních podniků, např. prodeje v zahraničí zahraničními pobočkami nadnárodních podniků, které vlastní nebo kontrolují rezidenti;
  2. dodávky rezidentům od rezidentních poboček nerezidentních podniků, např. prodeje tuzemských poboček zahraničních nadnárodních podniků;
- b) toky prvotních důchodů mezi zahraničím a tuzemskem, jako jsou náhrady zaměstnancům, úroky a příjmy z přímých investic. Příjmy z přímých investic mohou obsahovat i neoddelitelnou část příjmů za poskytování různých služeb, např. výcvik zaměstnanců, manažerské služby a využívání patentů a obchodních značek;
- c) prodej a nákup finančních nebo nevyroběných aktiv, jakými jsou půda a patenty.

3.131 Dovoz a vývoz zboží a služeb by měl být rozlišován na:

- a) dodávky uvnitř EU;
- b) dovoz a vývoz mimo EU.

Pro zjednodušení se zde oba pojmy nazývají dovozem resp. vývozem.

DOVOZ A VÝVOZ ZBOŽÍ (P.61 A P.71)

3.132 Dovoz a vývoz zboží nastává tehdy, když dochází ke změně vlastnictví výrobků mezi rezidenty a nerezidenty (bez ohledu na to, zda dochází nebo nedochází k odpovídajícímu fyzickému pohybu výrobků přes hranice).

3.133 Avšak ve čtyřech případech je princip změny vlastnictví při zachycení dovozu a vývozu zboží modifikován:

- a) finanční leasing: u zboží na finanční leasing je nutné změnu vlastnictví od pronajímatele nájemci imputovat; tato transakce se má zachytit v okamžiku, kdy nájemce převezme majetek do držení (viz Přílohu II „Leasing a nákup předmětů dlouhodobé spotřeby na splátky“);
- b) dodávky mezi sesterskými podniky (pobočkou nebo pomocným závodem nebo zahraniční afilací): změna vlastnictví se má imputovat, kdykoliv dochází k dodávkám výrobků mezi sesterskými podniky;
- c) zboží poskytnuté k podstatnému zpracování na zakázku nebo k opravě se zachycuje jak v dovozu, tak i ve vývozu, ačkoliv nenastává změna ve vlastnictví;
- d) reexportní služby: do dovozu ani do vývozu se nezahrnují takové případy, kdy velkoobchodníci nebo zprostředkovatelé provedou nákup od nerezidentů a ve stejném účetním období to opět prodají nerezidentům. Obdobného postupu se používá při obchodování prováděné nerezidenty.

3.134 V dále uvedených případech dochází k dovozu a vývozu, aniž zboží překročí hranice země:

- a) zboží vyrobené rezidentskými jednotkami pracujícími v mezinárodních vodách a prodané přímo nerezidentům v zahraničí (ropa, přírodní plyn, výrobky z ryb, námořní záchranná služba, a pod.);
- b) dopravní prostředky nebo jiné přenosné zařízení, které není vázáno na pevné místo, nemusí při prodeji rezidentem nerezidentovi překročit hranice vyvážející země;
- c) zboží, které bylo po změně vlastnictví ztraceno nebo zničeno, aniž překročilo hranice vyvážející země.

Analogické případy se týkají i dovozu zboží.

3.135 Dovoz a vývoz zboží zahrnuje transakce mezi rezidenty a nerezidenty:

- a) s neměnovým zlatem, tj. se zlatem, které není používáno pro účely měnové politiky;
- b) se stříbrem v prutech, diamanty a ostatními drahými kovy a kameny;
- c) s papírovými penězi a mincemi, které nejsou v oběhu a s nevydanými cennými papíry (oceňují se jako výrobky, nikoliv vyznačenou cenou);
- d) s elektřinou, plynem a vodou;
- e) s živými zvířaty přepravovanými přes hranice;
- f) balíkovou poštu;
- g) vývoz uskutečňovaný vládou, včetně zboží financovaného granty a půjčkami;
- h) zboží převáděné do a z vlastnictví organizací vytvářejících rezervní zásoby na vyrovnání nabídky a poptávky;
- i) výrobky dodávané rezidentským podnikem jeho nerezidentským filiálkám;
- j) výrobky obdržené rezidentským podnikem od jeho nerezidentských filiálek;
- k) pašované zboží;

- l) jiné neevidované dodávky, jako např. dary, a to i s menší než stanovenou minimální hodnotou;
- m) výrobky dodané do zahraničí na zpracování na zakázku, pokud u něho dochází k podstatné fyzické změně. Obdobně i výrobky zpracovávané v tuzemsku pro nerezidenta;
- n) předměty investičního charakteru opravované v zahraničí, pokud je do nich vloženo podstatné množství práce. Obdobně i výrobky opravované v tuzemsku pro nerezidenta.

3.136 Do dovozu a vývozu zboží se nezahrnují tyto druhy výrobků, i když mohou překračovat hranice země:

- a) zboží v tranzitu;
- b) zboží dodávané ze (do) země na vlastní vyslanectví, vojenské základny nebo jiné enklávy uvnitř státních hranic jiné země;
- c) dopravní prostředky nebo jiné druhy přenosného zařízení, které opouštějí zemi dočasně, bez jakékoliv změny vlastnictví (např. stavební zařízení pro montážní a stavební účely v zahraničí);
- d) zařízení a jiné výrobky zasláné do zahraničí pro malé opracování, údržbu, servisní službu nebo opravu;
- e) ostatní výrobky, které dočasně opustí zemi a během roku se vrátí zpět do původního státu a přitom nedochází ke změně vlastnictví (např. předměty zasílané do zahraničí na výstavu a zábavní představení, zboží na operativní leasing, včetně leasingu na několik let, zboží, které se vrací, neboť očekávaný prodej se neuskutečnil);
- f) zásilku zboží v komisi prodeji ztracenou nebo zničenou po překročení hranice, dříve než došlo ke změně vlastníka.

3.137 Dovoz a vývoz zboží by měl být zachycen, v zásadě, v okamžiku, kdy dochází ke změně vlastnictví zboží. V praxi se změna vlastnictví považuje za uskutečněnou v okamžiku, kdy strany zachytí transakci ve svých účetních knihách nebo na účtech. Tento okamžik se nemusí shodovat s jednotlivými etapami smluvního procesu, tj.:

- a) s okamžikem závazku (den smlouvy);
- b) s okamžikem poskytnutí výrobků a služeb a vznikem nároku na proplacení (den převodu);
- c) s okamžikem zaplacení tohoto nároku (den zaplacení).

3.138 Dovoz a vývoz zboží se má oceňovat cenami FOB na hranicích vyvážející země. Tato cena zahrnuje:

- a) hodnotu zboží v základních cenách;
- b) plus k němu se vztahující náklady na dopravné a distribuční služby až do místa na hranicích, včetně nákladů na naložení na dopravní prostředek za účelem následující přepravy (pokud je to potřeba) (viz tabulka 3.4, druhý sloupec v druhé části tabulky);
- c) plus veškeré daně mínus veškeré subvence na vyvážené zboží; u dodávek mezi zeměmi EU sem patří DPH a ostatní daně na výrobky placené ve vyvážející zemi.

V tabulce dodávek a užití a v symetrické tabulce vstupů a výstupů se dovoz zboží za jednotlivé skupiny výrobků musí oceňovat odlišně: v cenách CIF na hranicích dovážející země.

Definice: Cena CIF je cenou zboží dodaného na hranice dovážející země, nebo cenou služby poskytnuté rezidentovi, před zaplacením jakýchkoliv dovozních cel a ostatních daní na dovoz nebo obchodních a dopravních přírůžek uvnitř země ⁽²⁾.

3.139 Za určitých okolností je nezbytné cenu FOB měřit přibližně nebo náhradním způsobem, jako například:

- a) zboží naturálně směňované (barter) by mělo být oceněno v základních cenách, kterých by bylo dosaženo, kdyby toto zboží bylo prodáno za peníze;

⁽²⁾ K zahrnutí obchodní a dopravní přírůžky viz také tabulka 3.5, třetí sloupec ve druhé části tabulky.

- b) transakce mezi sesterskými podniky: zpravidla by se měly použít skutečné hodnoty transferu. Avšak pokud jsou značně odlišné od tržních cen, pak by měly být nahrazeny ekvivalentem odhadnuté tržní ceny, anebo alespoň samostatně evidovány pro analytické účely;
- c) předměty poskytnuté na finanční leasing: výrobky by měly být oceněny na základě kupní ceny zaplacené pronajímatelem (nikoliv ve výši kumulované hodnoty splátek);
- d) dovoz zboží, který se má odhadovat na základě celní statistiky (pro obchod s třetími zeměmi), nebo Intrastat informací (pro obchod mezi členskými zeměmi EU). Oba zdroje údajů neuplatňují FOB ocenění, nýbrž používají ocenění CIF na hranicích EU nebo CIF na národních hranicích. Jelikož FOB hodnoty se používají pouze na více agregované úrovni a CIF hodnoty se používají na úrovni skupin výrobků, tyto modifikace se musí použít až na nejvyšší úrovni agregace, tj. CIF/FOB korekce.
- e) dovoz a vývoz zboží, který má být odhadovat na základě informací ze šetření nebo na základě informací zjištěných případ od případu. V takovýchto případech je obvykle možné získat pouze celkovou hodnotu prodeje rozdělenou podle jednotlivých produktů. V důsledku toho se ocenění bude zakládat na kupních cenách, nikoliv na cenách FOB.

DOVOZ A VÝVOZ SLUŽEB (P.62 A P.72)

3.140 *Definice:* Vývoz služeb zahrnuje veškeré služby, které rezidenti poskytují nerezidentům.

3.141 *Definice:* Dovoz služeb zahrnuje veškeré služby, které nerezidenti poskytují rezidentům.

3.142 Vývoz služeb zahrnuje tyto hraniční případy:

- a) dopravu vyváženého zboží poté, co opustilo hranice vyvážející země, pokud je poskytována rezidentským přepravcem (případ 2 a 3 v tabulce 3.4);
- b) dopravu dováženého zboží poskytnutou rezidentským přepravcem:
  - 1. až na hranice vyvážející země při ocenění zboží cenami FOB, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě FOB (případ 3 v tabulce 3.5);
  - 2. až na hranice dovážející země při ocenění zboží cenami CIF, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě CIF (případy 3 a 2 CIF v tabulce 3.5);
- c) dopravu zboží rezidenty pro nerezidenty, která není zahrnuta do dovozu nebo vývozu zboží (např. doprava zboží, které neopustí zemi jako vývoz nebo doprava zboží vně tuzemska);
- d) mezinárodní nebo tuzemskou přepravu osob provozovanou rezidentskými přepravci pro nerezidenty;
- e) malé výrobní a opravárenské činnosti prováděné pro nerezidenty;
- f) stavební práce, když se staveniště v zahraničí nepovažuje za kvazispolečnost. Tento postup se uplatňuje, když stavební projekt trvá méně než rok a tato produkce se nepovažuje za tvorbu hrubého fixního kapitálu (viz odstavec 2.09 a zejména k němu se vztahující poznámka číslo čtyři);
- g) instalaci zařízení v zahraničí, když trvání projektu je svou povahou omezené;
- h) finanční služby v rozsahu odpovídajícím přímým provizím a poplatkům;
- i) pojišťovací služby v rozsahu sazby za službu;
- j) výdaje nerezidentů — turistů a pracovníků na služebních cestách (podle konvence jsou klasifikovány jako služby; avšak pro účely tabulek dodávek a užití a symetrických tabulek vstupů a výstupů může být nezbytné celek rozvrhnout podle produktů);
- k) výdaje nerezidentů za zdravotnické služby a vzdělání poskytnuté rezidenty; zahrnuje se sem poskytnutí těchto služeb jak v tuzemsku, tak i v zahraničí;
- l) služby bydlení u rekreačních objektů nerezidentů, které vlastníci-nerezidenti poskytují sami sobě (viz odst. 3.64);
- m) poplatky za užívání práv a licenční poplatky, příjmy spojené s autorizovaným užíváním nehmotných nevyrobených nefinančních aktiv a vlastnických práv, jako jsou patenty, autorská práva, ochranné značky, průmyslové postupy, licence atd. A s používáním originálů nebo prototypů, jako jsou rukopisy, obrazy atd. Na základě licenčních dohod.

3.143 Pro dovoz služeb platí zrcadlově hraniční případy pro vývoz služeb; proto je nezbytný zvláštní výklad pouze u některých dovozů služeb.

3.144 Dovoz služeb dopravy zahrnuje tyto hraniční případy:

- a) dopravu vyváženého zboží až na hranice vyvázející země, pokud je poskytována nerezidentským přepravcem, z důvodu kompenzace hodnoty dopravy zahrnuté v hodnotě FOB vyváženého zboží (případ 4 v tabulce 3.4);
- b) dopravu dováženého zboží poskytovanou nerezidentským přepravcem:
  1. od hranice vyvázející země, jako samostatnou dopravní službu, když dovážené zboží je oceněno cenami FOB (případy 4 a 5 FOB v tabulce 3.5);
  2. od hranice dovázející země, jako samostatnou dopravní službu, když dovážené zboží je oceněno cenami CIF (v tomto případě hodnota dopravy mezi hranicemi vyvázející a dovázející země je již zahrnuta v hodnotě zboží CIF; případ 4 v tabulce 3.5);
- c) dopravu zboží nerezidenty poskytovanou ve prospěch rezidentů, která se netýká dovozu nebo vývozu zboží (např. doprava zboží v tranzitu nebo doprava mimo tuzemsko);
- d) mezinárodní nebo tuzemskou přepravu osob provozovanou nerezidentskými přepravci pro rezidenty.

Dovoz dopravních služeb nezahrnuje dopravu vyváženého zboží, když zboží opustí hranice vyvázející země a doprava je poskytována nerezidentským přepravcem (případy 5 a 6 v tabulce 3.4). Vývoz zboží je oceněn cenami FOB a všechna takováto doprava má tudíž být zachycena jako transakce mezi nerezidenty, tj. Mezi nerezidentským přepravcem a nerezidentským dovozcem. Tento postup se uplatňuje dokonce i tehdy, když dopravu platí při vývozu podle CIF kontraktu vývoze.

3.145 Dovoz, pokud se týče přímých nákupů rezidentů v zahraničí, zahrnuje všechny nákupy zboží a služeb uskutečňované rezidenty v průběhu zahraničních cest ze služebních nebo soukromých důvodů. Je třeba rozlišovat dva pojmy, neboť se s nimi zachází odlišně:

- a) výdaje při služebních cestách jsou mezispotřebou;
- b) výdaje ostatních cestujících na soukromých cestách jsou výdajem domácností na konečnou spotřebu.

3.146 Dovoz a vývoz služeb se zachycuje v okamžiku, kdy jsou poskytnuty, což většinou odpovídá okamžiku kdy jsou služby vyprodukovány. Dovoz služeb má být oceňován v kupních cenách a vývoz služeb v základních cenách.

Tabulka 3.4 — Zachycení dopravy při vývozu zboží

Vysvětlivky ke čtení této tabulky: první část tabulky uvádí, že existuje šest různých možností dopravy vyváženého zboží v závislosti na tom, zda přepravcem je rezident nebo ne, a zda se doprava uskutečňuje: z místa v tuzemsku k národním hranicím, od národních hranic k hranicím dovázející země nebo od hranic dovázející země do místa určení uvnitř dovázející země. V druhé části této tabulky je pro každou z těchto šesti možností uvedeno, zda se mají zachycovat jako vývoz zboží, vývoz služeb, dovoz zboží nebo dovoz služeb.

Tuzemsko	Území mezi	Území dovázející země
1. rezidentský dopravce ♥	2. rezidentský dopravce ♥	3. rezidentský dopravce ♥
4. nerezidentský dopravce ♥	5. nerezidentský dopravce ♥	6. nerezidentský dopravce ♥

	Vývoz zboží (FOB)	Vývoz služeb	Dovoz zboží (CIF/FOB)	Dovoz služeb
1	X	—	—	—
2	—	X	—	—
3	—	X	—	—
4	X	—	—	X
5	—	—	—	—
6	—	—	—	—

Tabulka 3.5 — Zachycení dopravy při dovozu zboží

Vysvětlivky ke čtení této tabulky: první část tabulky uvádí, že existuje šest různých možností dopravy dováženého zboží v závislosti na tom, zda přepravcem je rezident nebo nerezident, a zda se doprava uskutečňuje: z místa ve vyvážející zemi na hranice vyvážející země, od hranic vyvážející země k hranicím dovážející země nebo od hranic dovážející země do místa určení uvnitř dovážející země. V druhé části této tabulky je pro každou z těchto šesti možností uvedeno, zda se zachycuje jako dovoz zboží, dovoz služeb, vývoz zboží nebo vývoz služeb. V některých případech (případy 2 a 5) zápis závisí na principu ocenění dovozního zboží.

Tuzemsko	Území mezi	Území dovážející země
1. rezidentský dopravce ♣	2. rezidentský dopravce ♣	3. rezidentský dopravce ♣
4. nerezidentský dopravce ♣	5. nerezidentský dopravce ♣	6. nerezidentský dopravce ♣

	Ocenění dovezeného zboží	Dovoz zboží	Dovoz služeb	Vývoz zboží (FOB)	Vývoz služeb
1	CIF/FOB	—	—	—	—
2	FOB	—	—	—	—
	CIF	X	—	—	X
3	CIF/FOB	X	—	—	X
4	CIF/FOB	—	X	—	—
5	FOB	—	X	—	—
	CIF	X	—	—	—
6	CIF/FOB	X	—	—	—

Je třeba mít na paměti, že přechod z ocenění dovozního zboží v CIF cenách do FOB cen představuje:

- CIF/FOB úpravu, tj. přechod z 2 CIF do 2 FOB (snížení celkového objemu dovozu a vývozu);
- CIF / FOB přetřídění, tj. přechod z 5 CIF do 5 FOB (celkový objem dovozu a vývozu se nemění).

TRANSAKCE S POUŽITÝMI VÝROBKY

3.147 *Definice:* Použité výrobky jsou takové výrobky, které byly již v používání (jiném než na zásobách).

3.148 Použité výrobky zahrnují:

- budovy a jiný fixní kapitál, který byl již v používání a je prodáván jednou produkční jednotkou jiné produkční jednotce:

1. aby byl znovu používán v původním stavu;
  2. aby byl zbourán nebo rozmontován; výsledné produkty se obvykle stávají surovinou (např. železný šrot) použitou pro výrobu nových výrobků (např. oceli);
- b) cennosti, které jedna jednotka prodává jiné jednotce;
- c) použité předměty dlouhodobé spotřeby, které domácnosti nebo vojenské složky prodávají jiným jednotkám:
1. aby byly znovu používány v původním stavu;
  2. aby byly rozebrány a přeměněny na demoliční materiál;
- d) použité předměty krátkodobé spotřeby (např. starý papír, hadry, staré oděvy, staré lahve atd.), které jsou prodány jakoukoliv jednotkou k opětovnému použití anebo jako surovina pro výrobu nových výrobků (druhotné suroviny).
- 3.149 Převody použitých výrobků se zachycují u prodávajícího jako záporné výdaje (po řízení) a jako kladné výdaje (pořízení) u kupujícího.
- 3.150 To má tyto důsledky:
- a) když se prodej použitých dlouhodobých aktiv nebo cenností uskutečňuje mezi dvěma rezidentskými subjekty, pak kladné a záporné hodnoty zachycené jako tvorba hrubého fixního kapitálu se za ekonomiku deko celek vzájemně ruší, kromě nákladů na převod vlastnictví;
  - b) když je použité nemovité dlouhodobé aktivum (např. budova) prodáno nerezidentovi, pak se podle konvence u nerezidenta považuje za finanční aktivum kupujícího, tj. účast v fiktivní (fiktivní) rezidentské jednotce. Pak se předpokládá, že tato fiktivní rezidentská jednotka nakoupila toto dlouhodobé aktivum. V důsledku toho se nákup a prodej dlouhodobých aktiv uskutečňuje mezi rezidenty.
  - c) když se vyváží použité movité aktivum, jako např. loď nebo letadlo, pak záporná tvorba hrubého fixního kapitálu není nikde jinde v ekonomice vyrovnána pozitivní tvorbou hrubého fixního kapitálu;
  - d) některé předměty dlouhodobé spotřeby, jako např. vozidla, mohou být v závislosti na vlastníkově a účelu jejich použití klasifikovány jako dlouhodobá aktiva nebo jako spotřebitelské předměty dlouhodobé spotřeby. Jestliže tedy vlastnictví takového předmětu se změní z podnikové ho na vlastnictví domácnosti určené ke konečné spotřebě, pak u podniku se zachycuje jako záporná tvorba hrubého fixního kapitálu a u domácnosti jako kladné výdaje na spotřebu. Obdobně, v méně obvyklém případě, kdy vlastnictví takového předmětu je převedeno z domácnosti na podnik, pak u domácnosti by měl být tento převod zachycen jako záporné výdaje na konečnou spotřebu a u podniku jako kladná tvorba hrubého fixního kapitálu;
  - e) transakce s použitými cennostmi se u kupujícího mají zachycovat jako pořízení cenností (kladná tvorba hrubého kapitálu) a u prodávajícího jako úbytek cenností (záporná tvorba hrubého kapitálu). V případě transakce se zahraničím se má zachycovat jako dovoz nebo vývoz zboží (viz odstavec 3.135). Prodej cenností domácnostmi se má zachycovat jako záporný výdaj na konečnou spotřebu;
  - f) když jsou použité vojenské předměty dlouhodobé spotřeby prodány vládou do zahraničí, měl by být tento prodej zachycen jako vývoz zboží a jako záporná mezispotřeba (a konečná spotřeba) vlády.
- 3.151 Náklady bývalého vlastníka spojené s prodejem (náklady na převod vlastnictví) se mají zachycovat jako ztráta z držby. Podobný zápis se má provést za tu část původních nákladů na pořízení, která nebyla odepsána jako spotřeba fixního kapitálu.
- 3.152 Transakce s použitými výrobky se mají zachycovat k okamžiku, kdy se vlastnictví změnilo. Principy ocenění se používají podle příslušného typu použité transakce s produkty.

KAPITOLA 4

ROZDĚLOVACÍ TRANSAKCE

- 4.01 *Definice:* Rozdělovací transakce obsahují transakce, jejichž prostřednictvím se přidaná hodnota vytvořená výrobou rozděluje mezi práci, kapitál a vládní instituce a transakce, které se týkají znovurozdělení důchodů a bohatství.

V systému se rozlišují běžné a kapitálové transfery s tím, že kapitálové transfery se považují spíše za znovurozdělení úspor nebo bohatství než za znovurozdělení důchodů.

Náhrady zaměstnancům (d.1)

- 4.02 *Definice:* Náhrady zaměstnancům (D.1) se definují jako celková odměna, peněžní nebo naturální, kterou má platit zaměstnavatel zaměstnanci za jím provedenou práci v daném účetním období.

Náhrady zaměstnancům se rozdělují na:

- a) mzdy a platy (D.11):
  - mzdy a platy peněžní;
  - mzdy a platy naturální;
- b) sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.12):
  - skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121);
  - imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122).

MZDY A PLATY (D.11)

Mzdy a platy peněžní

- 4.03 Mzdy a platy peněžní zahrnují hodnotu všech sociálních příspěvků, daní z důchodu apod., které mají platit zaměstnanci, i když ve skutečnosti jsou sráženy zaměstnavatelem a placeny přímo do programů sociálního pojištění, daňovým úřadům atd. za zaměstnance:

Mzdy a platy peněžní zahrnují tyto druhy odměn:

- a) základní mzdy a platy vyplácené v pravidelných intervalech;
- b) příplatky za přesčasovou, noční, víkendovou práci, za práci v nevyhovujících nebo rizikových podmínkách;
- c) příplatky na životní náklady, místní příspěvky a vystěhovalecké příspěvky;
- d) prémie založené na produktivitě práce nebo zisku, vánoční a novoroční prémie, kromě sociálních dávek pro zaměstnance (viz odst. 4.07 písm. c)), „13. A 14. Měsíční“ plat (doplňkový plat v roce);
- e) příplatky na dopravu do práce a z práce kromě příplatků nebo náhrad za cestovné zaměstnanců, odlučného, příplatků na stěhování a výdajů na zábavu, které vznikly při plnění jejich služebních povinností (viz odst. 4.07 písm. a));
- f) náhrady za placené volno v případech státních svátků, úředně povoleného volna nebo roční dovolené;
- g) provize, spropitné, odměny za orgánů společnosti a družstva nebo ředitelské odměny vyplácené zaměstnancům;
- h) příležitostné prémie a jiné výjimečné platby závislé na celkovém výkonu podniku a vyplácené podle pobídkových programů;
- i) platby zaměstnavatele na spoření zaměstnanců podle programů spoření;
- j) výjimečné platby zaměstnancům, kteří odcházejí z podniku, jestliže tyto platby nevyplývají z kolektivní dohody;
- k) peněžní příplatky na bydlení placené zaměstnavateli jejich zaměstnancům.

Mzdy a platy v naturáliích

- 4.04 *Definice:* Mzdy a platy v naturáliích v podobě výrobků a služeb nebo jiných požitků poskytovaných zaměstnavatelem zdarma nebo za sníženou cenu, které mohou zaměstnanci použít ve svém volném čase a podle svého uvážení uspokojení svých vlastních

potřeb nebo přání nebo pro ostatní členy svých domácností. Pro zaměstnavatelův výrobní proces nejsou tyto výrobky a služby nebo jiné požitky nezbytné. Pro zaměstnance představují naturální mzdy a platy dodatečný důchod; kdyby tyto výrobky a služby kupovali sami, byli by museli za ně platit tržní ceny.

4.05 Nejběžnější jsou:

- a) potraviny a nápoje, včetně těch, které jsou spotřebovány na služebních cestách (protože k této spotřebě by došlo v každém případě), avšak kromě speciálních potravin nebo nápojů nezbytných ve výjimečných pracovních podmínkách. Do naturálních mezd a platů mají být zahrnovány cenové slevy obdržené v bezplatných nebo dotovaných závodních jídelnách nebo v podobě stravenek;
- b) služby bydlení provozované na vlastní účet nebo nakupované bytové a ubytovací služby takového typu, že mohou být využívány všemi členy domácnosti zaměstnance;
- c) uniformy nebo jiné formy speciálních oděvů, které zaměstnanci často nosí jak mimo práci, tak i v práci;
- d) služby služebních vozidel nebo jiného zboží dlouhodobé spotřeby poskytované zaměstnancům k osobnímu používání;
- e) výrobky a služby vyráběné v podniku zaměstnavatele jako bezplatná doprava pro zaměstnance železnic, aerolinií, bezplatné uhlí pro horníky nebo bezplatné potraviny pro zaměstnance v zemědělství;
- f) poskytování sportovních a rekreačních zařízení a zařízení pro dovolenou zaměstnancům a jejich rodinám;
- g) doprava do zaměstnání a ze zaměstnání, pokud není organizována v pracovní době, parkování automobilů;
- h) jesle pro děti zaměstnanců;
- i) platby zaměstnavatele závodním radám nebo podobným orgánům;
- j) prémiové akcie rozdělené zaměstnancům zdarma;
- k) naturální odměny mohou také zahrnovat hodnotu úroků, kterých se zaměstnavatelé vzdali, když poskytují úvěry zaměstnancům za sníženou nebo dokonce nulovou úrokovou sazbu. Tato hodnota se může odhadnout jako částka, kterou by zaměstnanec platil při hypotečním úvěru (v případě nákupu domů) nebo ze spotřebního úvěru (při nákupu jiného zboží a služeb) ve výši průměrné úrokové sazby, snížené o částku skutečně placených úroků. Imputovaná platba se převádí na účtu prvotního rozdělení důchodů od zaměstnance zpět zaměstnavateli.

4.06 Výrobky a služby nebo jiné výhody by se měly ocenit v základních cenách v případě, že jsou vyráběny u zaměstnavatele a v kupních cenách v případě, že je zaměstnavatel koupil (tj. v cenách zaměstnavatelem skutečně zaplacených).

Jestliže se výrobky a služby nebo jiné výhody poskytují zdarma, vypočítává se celková hodnota mezd a platů v naturáliích v základních cenách (nebo v kupních cenách, když je zaměstnavatel nakoupil).

Jestliže se výrobky a služby nebo jiné výhody poskytují za snížené ceny, je jejich hodnota vyjádřena rozdílem mezi výpočtem vysvětleným výše a částkou, kterou zaměstnanec zaplatil.

4.07 Mzdy a platy nezahrnují:

- a) výdaje zaměstnavatelů, které jsou jak v jejich vlastním zájmu, tak i v zájmu zaměstnanců, protože jsou nezbytné pro výrobní proces. Jsou to:
  1. příspěvky nebo náhrady výdajů zaměstnancům na cestování, odlučné, na stěhování a na zábavu, které vznikají při plnění jejich služebních povinností;
  2. výdaje na zpříjemnění pracovního prostředí, na lékařské prohlídky, jejichž potřeba vyplývá z charakteru práce, na opatření pracovních oděvů, které se nosí výlučně nebo hlavně v práci;

3. ubytovací služby v místě pracovní činnosti, ale takového druhu, že je nemohou užívat ostatní členové domácnosti zaměstnance — obytné buňky, studentské domovy, polní ubytovny atd.;
4. speciální potraviny a nápoje nezbytné ve výjimečných pracovních podmínkách;
5. příspěvky placené zaměstnancům na nákup nástrojů, vybavení nebo speciálních oděvů, které jsou potřebné výlučně nebo převážně pro jejich práci nebo ta část mezd a platů zaměstnanců, která je podle pracovní smlouvy na takové nákupy poskytována.

Takovéto náklady na výrobky a služby, které jsou zaměstnavatelé povinni zaměstnancům poskytovat, aby byli schopni vykonávat svoji práci, se považují za mezispotřebu zaměstnavatelů.

- b) částky mezd a platů, které zaměstnavatelé vyplácejí zaměstnancům dočasně v případě nemoci, mateřství, pracovního úrazu, neschopnosti, přebytečnosti atd. Tyto platby se považují za sociální dávky zaměstnancům nevyplácené z fondů (D.623) a ve stejné výši se uvádějí jako imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122);
- c) ostatní sociální dávky zaměstnancům, nevyplácené z fondů, ve formě příspěvků na děti, na manželku, rodinu, výchovu nebo jiné příspěvky týkající se rodinných příslušníků a ve formě poskytnutých bezplatných zdravotních služeb (jiných než těch, které vyžaduje charakter práce) zaměstnancům nebo jejich rodinám;
- d) všechny daně placené zaměstnavatelem z mezd a platů — např. daň z objemu mezd. Takové daně se považují za ostatní daně z výroby.

SOCIÁLNÍ PŘÍSPĚVKY ZAMĚSTNAVATELŮ (D.12)

- 4.08 Částku sociálních příspěvků, kterou platí zaměstnavatelé, aby zajistili svým zaměstnancům nárok na sociální dávky, je třeba zaznamenat v rámci náhrad zaměstnancům. Sociální příspěvky zaměstnavatelů mohou být buď skutečné, nebo imputované.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121)

- 4.09 *Definice:* Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121) obsahují platby, které zaměstnavatelé hradí pojišťovatelům (fondům sociálního zabezpečení a do programů soukromých fondů) v zájmu svých zaměstnanců. Tyto platby zahrnují zákonné, obvyklé, smluvní a dobrovolné příspěvky, které souvisejí s pojištěním sociálních rizik a potřeb (viz odst. 4.92 písm. a)).

Ačkoliv je zaměstnavatelé platí přímo pojišťovatelům, považují se tyto příspěvky zaměstnavatelů za složku náhrad zaměstnancům, ale potom se předpokládá, že tyto příspěvky převádějí pojišťovatelům zaměstnanci.

Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122)

- 4.10 *Definice:* Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122) představují protipoložku k sociálním dávkám nehrazeným z fondů (po snížení o případné příspěvky zaměstnanců), které zaměstnavatelé platí přímo zaměstnancům nebo dřívějším zaměstnancům a jiným oprávněným osobám⁽¹⁾, bez akcií pojišťovny nebo autonomního penzijního fondu a bez vytvoření zvláštního fondu nebo oddělené rezervy pro tyto účely.

Skutečnost, že určité sociální dávky platí zaměstnavatelé přímo a ne prostřednictvím fondů sociálního zabezpečení nebo jiných pojišťovatelů, žádným způsobem nemění jejich charakter sociálních dávek. Protože však náklady na tyto dávky tvoří u zaměstnavatelů část nákladů na práci, měly by se také zahrnout do náhrad zaměstnancům.

- 4.11 V sektorových účtech se náklady přímých sociálních dávek objeví poprvé v užití účtu tvorby důchodů jako složka náhrad zaměstnancům a podruhé v užití na účtu druhotného rozdělení důchodů jako sociální dávky. Aby se účet druhotného rozdělení vybilancoval, předpokládá se, že domácnosti zaměstnanců platí tyto imputované sociální příspěvky zpět do zaměstnavatelských sektorů a jimi se pak financují spolu

⁽¹⁾ Imputované sociální příspěvky zahrnují částku rovnající se hodnotě mezd a platů, které zaměstnavatelé dočasně vyplácejí v případě onemocnění, mateřství, pracovního úrazu, neschopnosti, nadbytečnosti atd. svým zaměstnancům v případě, že tyto částky je možné oddělit.

s případnými sociálními příspěvky zaměstnanců přímé sociální dávky, které jim poskytují tíž zaměstnavatelé. Tento fiktivní okruh je podobný okruhu za skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů, které procházejí účty domácností a pak se předpokládá, že ty je platí pojišťovatelům.

Pro ocenění částky imputovaných sociálních příspěvků zaměstnavatelů, která se nemusí nezbytně shodovat s částkou přímých sociálních dávek, by se měla udělat odvolávka na položku D.612.

4.12 Doba zachycení náhrad zaměstnancům:

- a) mzdy a platy (D.11) se zaznamenají do období, ve kterém se práce provádí. Avšak příležitostné prémie nebo jiné výjimečné platby, 13. plat, apod. se zaznamenají do období, kdy jsou splatné;
- b) skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.121) se zaznamenají do období, ve kterém se práce provádí.
- c) imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.122):
  1. které představují protipoložku povinných přímých sociálních dávek, se zaznamenají do období, ve kterém se práce provádí.
  2. které představují protipoložku dobrovolných přímých sociálních dávek, se zaznamenají do období, ve kterém se tyto dávky poskytují.

4.13 Náhrady zaměstnancům mohou obsahovat:

- a) náhrady rezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů;
- b) náhrady rezidentským zaměstnancům od nerezidentských zaměstnavatelů;
- c) náhrady nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů.

Tyto rozdílné položky se zaznamenají v ESA takto:

1. náhrady rezidentským a nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů se slučují, tj. položky a) a c) a objeví se na straně užití na účtu tvorby důchodů v těch sektorech a odvětvích, do kterých patří zaměstnavatelé;
2. náhrady rezidentským zaměstnancům od rezidentských a nerezidentských zaměstnavatelů se slučují, tj. položky a) a b) a objeví se na straně zdrojů na účtu rozdělení prvotních důchodů domácností;
3. náhrady rezidentským zaměstnancům od nerezidentských zaměstnavatelů, tj. položka b), se objeví na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů;
4. náhrady nerezidentským zaměstnancům od rezidentských zaměstnavatelů, tj. položka c) se objeví na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

DANĚ Z VÝROBY A DOVOZU (D.2)

4.14 *Definice:* Daně z výroby a dovozu (D.2) se skládají z povinných, jednostranných plateb, v peněžní nebo v naturální podobě, které vybírají vládní instituce nebo instituce Evropské unie ve vztahu k výrobě a dovozu výrobků a služeb, k zaměstnávání pracovních sil, vlastnictví nebo užívání pozemků, budov nebo ostatních aktiv používaných při výrobě. Tyto daně jsou splatné bez ohledu na to, zda je či není vytvářen zisk.

4.15 Daně z výroby a dovozu se člení na:

- a) daně z produktů (D.21):
  1. daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211);
  2. daně z dovozu a cla bez DPH (D.212):
    - dovozní cla (D.2121)
    - daně z dovozu bez DPH a dovozních cel (D.2122);

3. daně z produktů bez DPH a dovozních daní (D.214);
- b) ostatní daně z výroby (D.29).

DANĚ Z PRODUKTŮ (D.21)

- 4.16 *Definice:* Daně z produktů (D.21) jsou daněmi, které mají být placeny z jednotky ně jakého vyráběného nebo do transakce vstupujícího výrobku nebo služby. Daň může být stanovena jako částka peněz na jednotku množství výrobku nebo služby nebo může být vypočtena ad valorem jako stanovené procento z ceny za jednotku nebo z hodnoty vyráběných nebo do transakce vstupujících výrobků nebo služeb. Jako obecná zásada platí, že do daní ve skutečnosti vyměřených na produkty, bez ohledu na to, která institucionální jednotka daň platí, se mají zahrnovat daně ve skutečnosti vyměřené na nějaký produkt, pokud nejsou výslovně zahrnuty do jiné položky.

Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211)

- 4.17 *Definice:* Daň z přidané hodnoty (DPH) je daní z výrobků a služeb vybíraná postupně podniky, která však v konečném důsledku plně zatěžuje posledního kupujícího.

Tato položka daně typu daně z přidané hodnoty (D.211) zahrnuje daň z přidané hodnoty, která je vybírána vládou a která se vztahuje na tuzemské a dovážené produkty, a také případné jiné odčitatelné daně, u kterých se používají stejná pravidla, která platí pro všeobecnou DPH, pro zjednodušení se dále nazývají „DPH“.

Výrobci jsou povinni platit pouze rozdíl mezi DPH ze svých prodejů a DPH ze svých nákupů pro vlastní mezispotřebu nebo tvorbu hrubého fixního kapitálu.

DPH se zachycuje čistá v tom smyslu, že:

- a) produkce výrobků a služeb a dovoz se oceňují bez fakturované DPH;
- b) nákupy výrobků a služeb se zachycují včetně neodčitatelné DPH. DPH se zachycuje, jako by vznikla u kupujících, nikoliv u prodávajících, a to jen u těch kupujících, kteří si ji nemohou odečíst. Větší část DPH je takto zachycena v systému jako zaplacená z konečného užití, zejména pro spotřebu domácností. Část DPH může však být placena i podniky, hlavně těmi, které jsou osvobozeny od DPH.

Za národní hospodářství jako celek je DPH rovna rozdílu mezi celkovou fakturovanou DPH a celkovou odpočitatelnou DPH.

Daně z dovozu a dovozní cla bez DPH (D.212)

- 4.18 *Definice:* Daně z dovozu a dovozní cla bez DPH (D.212) zahrnují povinné platby vybírané vládními institucemi nebo institucemi Evropské unie z dováženého zboží, bez DPH, při jeho propuštění do volného oběhu v tuzemsku, a ze služeb poskytovaných nerezidentskými jednotkami rezidentským jednotkám.

Tyto platby zahrnují:

- a) dovozní cla (D.2121): ta se skládají z cel nebo jiných dovozních poplatků, které se platí podle pravidel celních tarifů z určitého typu zboží při jeho vstupu na ekonomické území země k jeho tuzemskému užití;
- b) daně z dovozu bez DPH a dovozních cel (D.2122):

Tato položka zahrnuje:

1. poplatky z dovážených zemědělských produktů;
2. peněžní vyrovnávací dávky uvalené na dovoz;
3. spotřební daně a zvláštní daně z některých dovážených produktů, za předpokladu, že takové daně a poplatky z obdobných produktů tuzemského původu platí i výrobce v daném oboru;
4. všeobecné daně z prodeje placené z dovozu zboží;

5. daně ze specifických služeb poskytovaných nerezidentskými podniky rezidentským jednotkám v rámci ekonomického území;
6. zisky veřejných podniků vykonávajících monopol na dovoz některých druhů zboží a služeb, které se odvádějí státu.

Čisté daně z dovozu a cla bez DPH se počítají odečtením dovozních subvencí (D.311) od daní z dovozu a dovozních cel bez DPH (D.212).

Daně z produktů bez DPH a dovozních daní (D.214)

- 4.19 *Definice:* Daně z produktů bez DPH a dovozních daní (D.214) se skládají z daní z výrobků a služeb, které se stávají splatnými v souvislosti s výrobou, vývozem, prodejem, převodem, leasingem nebo dodáním těchto výrobků a služeb, anebo v souvislosti s jejich užitím pro vlastní spotřebu nebo vlastní tvorbu kapitálu.
- 4.20 Tato položka zahrnuje zejména:
- a) spotřební daně a poplatky (jiné než ty, které jsou zahrnuty v daních z dovozu a ve clech);
  - b) daně vybírané pomocí kolků a nálepek při prodeji specifických produktů, jako jsou alkoholické nápoje nebo tabák, a z právních dokumentů nebo šeků;
  - c) daně z finančních a kapitálových transakcí, které se platí z nákupu nebo prodeje nefinančních a finančních aktiv, včetně cizí měny. Vyměřují se při změně vlastnictví pozemků nebo jiných aktiv kromě případů, kdy se jedná o kapitálové transfery (hlavně dědictví a dary). Považují se za daně uvalené na služby zprostředkovatelů;
  - d) poplatky při registraci aut;
  - e) poplatky ze zábavních činností;
  - f) daně z loterií, her a sázek, jiné, než jsou daně z výher;
  - g) daně z pojistného;
  - h) jiné daně ze specifických služeb: hotely nebo ubytování, bydlení, restaurace, doprava, spoje, reklama;
  - i) všeobecné daně z prodeje nebo obratu (kromě daní typu DPH): zahrnují daně z velkoobchodních a maloobchodních prodeje výrobců, daně z nákupu, daně z obratu;
  - j) zisky fiskálních monopolů, které jsou odváděny státu, kromě těch, které vykonávají monopol na dovoz některých druhů zboží a služeb (zahrnují se do D.2122). Fiskální monopoly jsou veřejné podniky, kterým byl zákonem udělen monopol na výrobu nebo distribuci určitého druhu výrobku nebo služby proto, aby se zvýšily příjmy a nikoliv kvůli podpoře veřejné hospodářské nebo sociální politiky. Pokud je veřejnému podniku udělena pravomoc monopolu z titulu záměrné hospodářské nebo sociální politiky vzhledem k zvláštní povaze výrobku nebo služby nebo výrobní technologie — například veřejné služby, poštovní úřady a telekomunikace, železnice atd. — pak by to nemělo být považováno za fiskální monopol. Jako obecné pravidlo platí, že pro fiskální monopoly je typické zapojení do výroby výrobků a služeb, které mohou být v jiných zemích vysoce zdaněny; mají tendenci omezovat se na výrobu určitých druhů spotřebního zboží (alkoholických nápojů, tabáku, zápalek atd.) nebo paliv;
  - k) vývozní cla a peněžní vyrovnávací dávky vybírané při vývozu.
- 4.21 Čisté daně z produktů se získají odečtením subvencí na produkty (D.31) od daní z produktů (D.21).

OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY (D.29)

- 4.22 *Definice:* Ostatní daně z výroby (D.29) se skládají ze všech daní, které jsou od podniků požadovány z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti, nezávisle na množství a hodnotě jimi vyráběného nebo prodaného zboží nebo služeb.

Bývají vyměřeny z pozemků, z dlouhodobých aktiv nebo zaměstnávání pracovní síly zapojených do výrobního procesu anebo z určitých činností nebo transakcí.

4.23 Ostatní daně z výroby (D.29) zahrnují zejména:

- a) daně z vlastnictví anebo užívání pozemků, budov nebo ostatních staveb využívaných podniky ve výrobě (včetně vlastníků obývajících svoje vlastní obydlí);
- b) daně z užívání dlouhodobých aktiv (dopravní prostředky, stroje, zařízení) za účelem výroby, ať jsou vlastní nebo najatá;
- c) daně z pracovní síly a z objemu mezd;
- d) daně z mezinárodních transakcí (z cestování do zahraničí, za zasílání peněz do zahraničí nebo z podobných transakcí s nerezidenty) uskutečňovaných za účelem výroby;
- e) daně, které platí podniky proto, aby získaly licenci k podnikání nebo profesní licenci, pokud jsou tyto licence udělovány automaticky na základě zaplacení určité částky. Avšak jestliže vláda jako podmínku pro udělení těchto licencí vykonává kontrolu způsobilosti a bezpečnosti podnikatelských prostorů, spolehlivosti a bezpečnosti použitého zařízení, odborné způsobilosti zaměstnaného personálu nebo kvality a úrovně vyráběných výrobků nebo poskytovaných služeb, pak se tyto platby považují za nákupy poskytnutých služeb, pokud nejsou částky účtované za licence neúměrné k nákladům vládních institucí na kontrolu;
- f) daně za znečištění, které je výsledkem výrobní činnosti. Tyto daně se skládají z daní vyměřených za emisi nebo vypouštění škodlivých plynů, kapalných nebo jiných škodlivých látek do životního prostředí. Nezahrnují se sem platby za sběr a odstraňování odpadů a škodlivých látek veřejnými orgány, neboť tyto platby vcházejí do mezispotřeby podniků;
- g) neuhrazená DPH vyplývající ze systému plošného uplatnění sazby daně, často se vyskytujícího v zemědělství

4.24 Tato položka nezahrnuje daně z osobního užívání motorových vozidel atp. domácnostmi, které se zachycují jako běžné daně z důchodů, jmění a jiné.

DANĚ Z VÝROBY A Z DOVOZU PLACENÉ INSTITUCÍM EVROPSKÉ UNIE

4.25 Daně z výroby a dovoz placené institucím Evropské unie zahrnují zejména:

- a) daně placené rezidentskými výrobci přímo institucím Evropské unie (ECSC daně uvalené na těžební podniky a podniky vyrábějící železo a ocel);
- b) daně vybírané vládami jednotlivých států za instituce Evropské unie, a to:
  1. příjmy ze společné zemědělské politiky:

dávky z dovážených zemědělských výrobků, peněžní vyrovnávací částky vybírané z vývozu a z dovozu, dávky z výroby cukru a daň z izoglukózy, daně ze spoluzodpovědnosti u mléka a obilovin;
  2. příjmy z obchodu s třetími zeměmi: cla vybíraná na základě integrovaných tarifů Evropské unie (Taric);
  3. příjmy z DPH v každé členské zemi.

4.26 Zachycení daní z výroby a z dovozu: daně z výroby a z dovozu se zachycují, když se činnosti, transakce anebo jiné události, které vytvářejí závazek platit daně, vyskytnou.

4.27 Avšak některé ekonomické činnosti, transakce anebo události, které by podle daňové legislativy měly zakládat povinnost dotyčných jednotek platit daně, soustavně unikají pozornosti daňových institucí. Bylo by nereálné předpokládat, že tyto činnosti, transakce anebo události vedou k růstu finančních aktiv nebo pasiv ve formě závazků nebo pohledávek. Z tohoto důvodu suma daní, která má být zachycena v systému, se určí podle povinné částky, která je zřejmá z daňových výměrů, přiznání anebo jiných nástrojů, které se vytvářejí na straně plátců daně v podobě jasného závazku k zaplacení. Do systému se neimputují chybějící daně, které nejsou podloženy daňovými výměry.

Daně prokázané v daňových výměrech, které však nebudou nikdy zaplacené (například kvůli bankrotu), se považují, jako by byly zaplacené; existují dvě možnosti:

- a) odpis nedobytného dluhu vládní institucí, která uznává, že její pohledávky nemohou být už uspokojeny; tento odpis se zaznamenává na účtu ostatních změn objemu aktiv vládních institucí a neplaticího dlužníka;
- b) zrušení dluhu po vzájemné dohodě mezi vládní institucí a dlužníkem. Toto zrušení se považuje za kapitálový transfer od vládních institucí k dlužníkovi na kapitálovém účtu, se souvztažným zánikem pohledávky na finančním účtu.
- 4.28 Celková hodnota daní, která by měla být zachycena, zahrnuje všechny úroky splatné z nedoplatků povinných daní a všechny pokuty uložené daňovými orgány, pokud je nemožné je zachytit odděleně od daní; zahrnuje také všechny poplatky, které mohou být uloženy v souvislosti s výběrem nebo dodatečným výběrem nezaplacených daní. Současně se tato suma daní sníží o celkovou částku všech daňových úlev poskytnutých vládou jako nástroj hospodářské politiky a o všechny daňové vratky vyplacené v důsledku přeplatků.
- 4.29 V soustavě účtů se daně z výroby a z dovozu (D.2) vyskytují:
- a) na straně užití účtu tvorby důchodů za národní hospodářství jako celek;
- b) na straně zdrojů účtu prvotních důchodů sektoru vládních institucí a na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Daně z produktů se zachycují jako zdroje na účtu výrobků a služeb za národní hospodářství jako celek. To umožňuje bilancovat zdroje výrobků a služeb — oceněné v cenách bez daní z produktů — s užitím, které je oceněno včetně těchto daní.

Ostatní daně z výroby (D.29) se vyskytují na straně užití účtu tvorby důchodu odvětví nebo sektorů, které je platí.

SUBVENCE (D.3)

- 4.30 *Definice:* Subvence (D.3) jsou běžnými jednostrannými platbami, placenými vládními institucemi nebo institucemi Evropské unie rezidentským⁽²⁾ výrobcům s cílem ovlivnit jejich úroveň produkce, ceny nebo odměnu výrobním činitelům.
- Ostatní netržní výrobci mohou obdržet subvenci na výrobu, pouze když tyto platby závisí na obecných pravidlech používaných jak na tržní, tak i na netržní výrobce. Podle konvence se subvence na produkty nezachycují, pokud jde o ostatní netržní produkci (P.13).
- 4.31 Subvence poskytované institucemi Evropské unie se týkají pouze běžných transferů, uskutečňovaných jimi přímo rezidentským výrobním jednotkám.
- 4.32 Subvence se člení na:
- a) subvence na produkty (D.31):
1. dovozní subvence (D.311);
  2. ostatní subvence na produkty (D.319);
- b) ostatní subvence na výrobu (D.39).

SUBVENCE NA PRODUKTY (D.31)

- 4.33 *Definice:* Subvence na produkty (D.31) jsou subvencemi, které se poskytují na jednotku vyrobeného nebo dovezeného zboží nebo služby. Subvence může být tvořena určitou částkou peněz na jednotku množství výrobku nebo služby, nebo se může vypočítat ad valorem (v poměru k hodnotě) jako určité procento z ceny za jednotku. Subvence se může také vypočítat jako rozdíl mezi danou plánovou cenou a cenou tržní skutečně placenou kupujícím. Subvence na produkty se stávají obvykle splatné, když je výrobek vyroben, prodán anebo dovezen. Podle konvence se subvence na produkty týkají pouze tržní produkce (P.11) nebo produkce pro vlastní konečné užití (P.12).

⁽²⁾ Subvence jsou poskytovány institucemi Evropské unie rezidentským jednotkám kdekoli v Společenství.

Dovozní subvence (D.311)

- 4.34 *Definice:* Dovozní subvence (D.311) se skládají z subvencí na zboží a služby, které se stávají splatnými, když zboží překročí hranice za účelem jeho užití na ekonomickém území, anebo když služby jsou poskytnuty rezidentským institucionálním jednotkám. Mohou zahrnovat také ztráty, které v důsledku záměrné politiky vládních institucí vznikly státním obchodním organizacím, jejichž funkcí je nakupovat produkty od nerezidentů a poté je prodávat za nižší ceny rezidentům.

Ostatní subvence na produkty (D.319)

- 4.35 Ostatní subvence na produkty (D.319) zahrnují:

- a) subvence na produkty užitá v tuzemsku: skládají se z subvencí placených rezidentským výrobcům na jejich produkci, která se použije nebo spotřebuje v tuzemsku;
- b) ztráty státních obchodních organizací, jejichž funkcí je nakupovat produkty rezidentských výrobců a poté je prodávat za nižší ceny rezidentům nebo zbytku světa, pokud jsou tyto ztráty důsledkem záměrné hospodářské nebo sociální politiky vládních institucí;
- c) subvence veřejným společnostem a kvazispolečnostem za účelem uhradit trvalé ztráty, ke kterým dochází při jejich výrobních činnostech v důsledku účtování cen, které jsou nižší než jejich průměrné náklady na výrobu z důvodu záměrné hospodářské a sociální politiky vládních institucí nebo Evropské unie;
- d) přímé subvence na vývoz placené přímo rezidentským výrobcům, když zboží opustí tuzemsko nebo služby jsou poskytnuty nerezidentům — vyjma odpočtů daní z produktů dříve zaplacených na celní hranici a upuštění od daní, které by měly být zaplacené, pokud by zboží mělo být prodáno nebo užito v tuzemsku.

OSTATNÍ SUBVENCE NA VÝROBU (D.39)

- 4.36 *Definice:* Ostatní subvence na výrobu (D.39) se skládají ze všech subvencí, vyjma subvencí na produkty, které rezidentské produkční jednotky mohou dostat v důsledku svého zapojení do výrobní činnosti.

Ostatní netržní výrobci mohou dostávat ostatní subvence na výrobu na svou ostatní netržní výrobu, pouze když tyto platby od vládních institucí závisí na obecných pravidlech používaných stejně jak pro tržní, tak i pro netržní výrobce.

- 4.37 Tato položka zahrnuje zejména:

- a) subvence na objem mezd nebo na pracovní sílu: skládají se z subvencí placených na základě úhrnu vyplacených mezd nebo platů, anebo celkové pracovní síly nebo na základě zaměstnávání určitých typů osob, jako jsou zdravotně postižené osoby nebo osoby, které byly po dlouhou dobu nezaměstnané, nebo na krytí nákladů na výcvikové programy, které organizují nebo financují podniky;
- b) subvence na omezení znečištění: skládají se z běžných subvencí určených na krytí některých nebo všech nákladů na dodatečné zpracování spojené s omezením nebo vyloučením vypouštění znečišťujících látek do životního prostředí;
- c) subvence na úrokové úlevy poskytnuté rezidentským produkčním jednotkám, a to i když jsou určené na podporu tvorby kapitálu⁽³⁾. Ve svém důsledku tyto běžné transfery vedou k odlehčení provozních nákladů výrobce. V účtech se považují za subvence výrobcům, kteří z toho mají prospěch, dokonce i když rozdíl v úrocích je v praxi placen vládou přímo úvěrové instituci, která úvěry poskytuje.
- d) nadměrný odpočet DPH, který vzniká z plošné ho uplatňování sazby daně, často se vyskytujícího v zemědělství.

⁽³⁾ Avšak když subvence slouží dvojímu účelu financování, jak splácení dluhu, tak i na splácení úroků z něho, a když to není možné rozdělit mezi tyto dvě části, považuje se celá subvence za investiční dotaci.

4.38 Následující položky se nepovažují za subvence:

- a) běžné transfery od vládních institucí domácnostem jakožto spotřebitelům. Považují se buď za sociální dávky nebo za jiné běžné transfery (D.75);
- b) běžné transfery mezi různými částmi sektoru vládních institucí jakožto výrobců netržních výrobků a služeb, kromě ostatních subvencí na výrobu (D.39). Běžné transfery se zachycují v položce běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí (D.73);
- c) investiční dotace (D.92);
- d) mimořádné platby do fondů sociálního pojištění, pokud tyto platby jsou určeny ke zvýšení pojistných rezerv těchto fondů. Takovéto platby se zachycují v položce ostatní kapitálové transfery (D.99);
- e) transfery od vládních institucí nefinančním podnikům a kvazispolečnostem na pokrytí ztráty minulých několika finančních let nebo mimořádné ztráty způsobené činiteli, působícími mimo kontrolu podniku, se zařazují do položky ostatní kapitálové transfery (D.99);
- f) zrušení dluhů, které výrobní jednotka měla vůči vládě (například v důsledku úvěrů poskytnutých vládní agenturou nefinančnímu podniku, který nahromadil obchodní ztrátu za několik finančních let). Obecně platí, že tyto transakce se považují v účtech za ostatní kapitálové transfery (D.99) (viz odst. 4.165 písm. f));
- g) platby prováděné vládními institucemi nebo zbytkem světa na pokrytí poškození nebo ztráty investičního majetku v důsledku války, jiných politických událostí nebo celostátních pohrom se zachycují v položce ostatní kapitálové transfery (D.99);
- h) akcie a ostatní akcie ve společnostech nakoupené vládou, které se zachycují v položce akcie (AF.5);
- i) platby prováděné vládní agenturou, která převzala zodpovědnost za neobvyklé penzijní dávky postihující nějaký veřejný podnik. Tyto platby se musí zachytit jako jiné běžné transfery (D.75);
- j) platby prováděné vládou vůči tržním výrobcům k plnému nebo částečnému zaplacení za výrobky a služby, které tito tržní výrobci poskytují přímo a individuálně domácnostem v souvislosti se sociálním rizikem nebo potřebami (viz odst. 4.84), a na které domácnosti mají právní nárok. Tyto platby se zahrnují do výdajů na individuální potřebu vládních institucí (P.31) a následně do naturálních sociálních dávek (D.631) a do skutečné individuální spotřeby domácností (P.41).

4.39 Doba zachycení: subvence se zachycují, když transakce anebo událost (výroba, prodej, dovoz atd.), která subvenci vyvolala, nastala.

Zvláštní případy:

- a) subvence, které mají podobu rozdílu mezi prodejní a nákupní cenou účtovanou státní obchodní organizací, se zachycují k okamžiku, kdy je zboží touto organizací nakoupeno, pokud je prodejní cena k tomuto okamžiku známa;
- b) subvence určené na krytí ztráty vzniklé výrobcům se zachycují k okamžiku, když vládní instituce rozhodne o krytí této ztráty.

4.40 V soustavě účtů se subvence vyskytují:

- a) jako záporná užití na účtu tvorby důchodů za národní hospodářství jako celek;
- b) jako záporné zdroje na účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru vládních institucí a na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Subvence na produkty se zachycují jako záporné zdroje na účtu výrobků a služeb za národní hospodářství jako celek. To umožňuje vybilancovat zdroje výrobků a služeb s jejich užitím.

Ostatní subvence na výrobu (D.39) se vyskytují jako záporné užití na účtech tvorby důchodů odvětví a sektorů, které je obdržely.

Důsledky systému vícenásobných směnných kurzů na daně z výroby a dovozu a na subvence: vícenásobné směnné kurzy se nyní v členských zemích EU nepoužívají. V takovémto systému:

- a) nepřímé daně z dovozu se považují za daně z dovozu bez DPH a dovozních cel (D.2122);
- b) nepřímé daně z vývozu se považují za daně z produktů bez DPH a dovozních daní (D.214);
- c) nepřímé subvence na dovoz se považují za dovozní subvence (D.311);
- d) nepřímé subvence na vývoz se považují za ostatní subvence na produkty (D.319).

DŮCHOD Z VLASTNICTVÍ (D.4)

- 4.41 *Definice:* Důchod z vlastnictví (D.4) je důchod, který má dostat vlastník finančního aktiva nebo hmotného nevyroběného aktiva za to, že poskytuje kapitál nebo dává k dispozici hmotné nevyroběné aktivum jiné institucionální jednotce.

Důchody z vlastnictví se v systému klasifikují tímto způsobem:

- a) úroky (D.41);
- b) rozdělované důchody podniků (D.42);
  - 1. dividendy (D.421);
  - 2. čerpání důchodu kvazispolečností (D.422);
- c) reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43);
- d) důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (D.44);
- e) pachtovné (D.45).

ÚROKY (D.41)

- 4.42 *Definice:* Úrok (D.41) je podle podmínek dohodnutých mezi věřitelem a dlužníkem o finančním nástroji částka, kterou se dlužník zavazuje za dané období zaplatit věřiteli, aniž se sníží částka zůstatku jistiny.

- 4.43 Věřitelé půjčují kapitál dlužníkům, což vede k vytvoření toho kterého z dále uvedených finančních nástrojů.

Tuto formu důchodu z vlastnictví mají dostávat vlastníci z určitých druhů finančních aktiv:

- a) depozytův (AF.2);
- b) cenné papíry jiné než akcie (AF.3);
- c) úvěry (AF.4);
- d) ostatní pohledávky (AF.7).

Úroky z vkladů, úvěrů a pohledávek a závazků

- 4.44 Výnosový a nákladový úrok z těchto finančních aktiv a závazků je v každém okamžiku účetního období určen uplatněním příslušné úrokové sazby na zůstatek jistiny.

Úroky z cenných papírů

Úroky ze směnky a podobných krátkodobých nástrojů

- 4.45 Rozdílem mezi jmenovitou hodnotou a cenou placenou v době vydání (tj. diskontem) se měří úrok, který je splatný po dobu platnosti směnky. Zvýšení hodnoty směnky vlivem akumulace nabíhajících úroků netvoří zisk z držby, protože je způsoben zvýšením zůstatku jistiny a ne cenovou změnou aktiva. Ostatní změny v hodnotě směnky se považují za zisk nebo ztrátu z držby.

Úroky z dluhových cenných papírů

- 4.46 Dluhové cenné papíry jsou dlouhodobé cenné papíry, které dávají držiteli nepodmíněné právo na: pevný nebo smluvně určený proměnlivý peněžní důchod ve formě kupónových plateb nebo na předem stanovené pevné sumy, v určitém termínu nebo termínech, ve kterých je cenný papír splácen nebo na důchod, který má obě tyto formy.

- a) dluhopisy s nulovým kuponem: neexistují žádné kupónové platby. Úrok na základě rozdílu mezi cenou při splacení a cenou při vydání musí být do doby splatnosti dluhopisu rozdělen podle jednotlivých let. Úrok, který narůstá za každý rok, je reinvestován do dluhopisu jejím držitelem, takže se proto musí protipoložka, rovnající se hodnotě nabytého úroku, zachytit ve finančním účtu jako příjem více dluhopisů u jejího držitele a jako další vydání více dluhopisů u vydavatele nebo dlužníka (tj. jako růst „objemu“ původního dluhového cenného papíru).
- b) ostatní dluhové cenné papíry, včetně dluhopisů hluboce diskontovaných. Úrok má dvě složky:
1. částku peněžního důchodu získaného za každé období z kupónových plateb;
  2. částku úroků nabíhající za dané období, kterou lze přiřadit k rozdílu mezi cenou při splacení a cenou při vydání, která se počítá stejným způsobem jako u dluhopisů s nulovými kupóny;
- c) indexované cenné papíry: částky kruponových plateb nebo nesplacený zůstatek jistiny jsou vázány na cenový index. Změna v hodnotě zůstatku jistiny mezi počátkem a koncem určitého účetního období vlivem pohybu odpovídajícího indexu se považuje za úrok, připadající na dané období jako doplněk k jakémukoliv úroku splatnému v tom období. Úrok nabíhající jako výsledek indexace je ve skutečnosti reinvestován do cenného papíru a musí se zaznamenat ve finančních účtech držitele i emitenta.

Úrokové swapy a dohody o budoucích úrokových sazbách (forward rate agreements)

- 4.47 Swapy jsou smluvní dohody mezi dvěma institucionálními jednotkami, které souhlasí, že se za určitou dobu smění toky závazků na stejně veliké částky zadluženosti. Běžnými druhy jsou úrokové a měnové swapy.

Toky úrokových plateb vyplývající ze swapového uspořádání by se měly zaznamenat očistěně o platby mezi dvěma stranami; jakékoli platby třetím stranám, takové jako specializovaným zprostředkovatelům za organizování swapů, se zaznamenají jako nákupy služeb.

Stejná zásada se uplatní u transakcí s termínovanými úrokovými dohodami.

Úroky z finančního pronájmu (leasingu)

- 4.48 Finanční pronájem, jako metoda financování nákupu strojů a zařízení, je alternativou poskytování úvěrů. Je to smlouva, kterou se převádějí peníze od půjčovatele k vypůjčovateli; pronajímatel nakupuje zařízení a nájemce se smluvně zavazuje platit nájemné, což pronajímateli umožňuje, aby během smluvního období pokryl všechny nebo v podstatě všechny své náklady, včetně úroků.

Pronajímatel se považuje za osobu, která poskytuje nájemci úvěr rovnající se hodnotě kupní ceny zaplacené za aktivum a tento úvěr se postupně, po celou dobu pronájmu, plně splácí. U nájemného, které každé období nájemce platí, se proto předpokládá, že má dvě složky: splátku jistiny a platbu úroku. Úroková sazba imputovaného úvěru je implicitně určena vztahem celkové částky nájemného za dobu existence nájmu a kupní ceny aktiva. Podíl nájemného, které představuje úrok, se během pronájmu (jak se jistina splácí) postupně snižuje. Počáteční úvěr u nájemce, spolu s následujícími splátkami jistiny, se zaznamená na finančních účtech pronajímatele i nájemce. Úrokové platby se zaznamenají v položce úroků na příslušných účtech prvotního rozdělení důchodů.

Ostatní úroky

- 4.49 Za úroky se také považují:

- a) úrok placený za přečerpání zůstatku na kontě, zvláštní úrok placený z vkladů ponechaných déle než bylo původně sjednáno a platby držitelům určitého dluhového cenného papíru, které jsou určeny losováním;

- b) úrok získaný investičními fondy (viz odst. 2.51 písm. b)) z investic, které fondy uskutečnily, a který se připisuje akcionářům, i když je kapitalizován. To vylučuje zisky nebo ztráty z držby finančních nástrojů, které náleží investičním fondům, a které nejsou zaznamenány jako důchod z vlastnictví.

Doba zachycení

- 4.50 Úrok je zaznamenán na základě předpisu, tj. úrok se zaznamenává u věřitele jako plynule nabíhající k částce základní jistiny. Nabíhající úrok se musí zaznamenat v každém účetním období bez ohledu na to, zda je nebo není skutečně zaplacen nebo přidán k základní nesplacené jistině. Když není skutečně placen, musí se zvýšení základní jistiny zaznamenat také ve finančním účtu jako další porízení odpovídajícího druhu finančního aktiva u věřitele a ve stejné výši jako vytvoření závazku u dlužníka.
- 4.51 Úrok se má zaznamenávat před srážkou jakýchkoliv daní, které se z nich vybírají. Výnosový a nákladový úrok se vždy zaznamená včetně subvencí na úrokovou úlevu, i když se tyto subvence platí přímo finančním institucím a ne těm, v jejichž prospěch se uskutečňují (viz subvence).

Jelikož se hodnota služeb poskytovaných finančními zprostředkovateli nerozděluje mezi jednotlivé zákazníky, skutečné platby nebo příjmy úroků pro finanční zprostředkovatele nebo od finančních zprostředkovatelů se neupravují tak, aby se vyloučily marže, které představují nepřímé poplatky účtované finančními zprostředkovateli. V účtu rozdělení prvotních důchodů finančních zprostředkovatelů a fiktivního odvětví, do kterého se celková produkce finančních zprostředkovatelů podle konvence zahrnuje jako mezispotřeba, je třeba zavést opravnou položku.

- 4.52 V soustavě účtů se úroky zobrazují:

- a) na straně zdrojů a užití na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů ⁽⁴⁾;
- b) na straně zdrojů a užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

ROZDĚLOVANÉ DŮCHODY PODNIKŮ (D.42)

Dividendy (D.421)

- 4.53 *Definice:* Dividendy (D.421) jsou formou důchodu z vlastnictví, který získávají vlastníci akcií (AF.5). Na tento důchod mají nárok jako na výsledek z umístění svého kapitálu k používání společností. Zvyšování základního jmění prostřednictvím emise akcií je alternativou k získávání kapitálu vypůjčením. Na rozdíl od úvěrového kapitálu však základní jmění nezpůsobuje vznik závazku, který je z měnového hlediska trvalý a neopravňuje držitele akcií společnosti ke stálému nebo předem určenému důchodu.

- 4.54 Tato položka také zahrnuje:

- a) akcie vydané akcionářům jako platba dividend za finanční rok. Avšak emitované prémiové akcie, které představují kapitalizaci vlastních fondů ve formě rezerv a nerozdělených zisků a vedou ke vzniku nových akcií pro akcionáře v proporci k jejich držbě, se sem nezahrnují;
- b) dividendy přijímané investičními fondy (viz odst. 2.51 písm. b)) z investic, které tyto fondy uskutečnily a které se přisuzují akcionářům, i když jsou kapitalizovány. To vylučuje zisky nebo ztráty z držby finančních nástrojů, které náleží investičním fondům a které se jako důchod z vlastnictví nezaznamenávají;
- c) důchod placený vládním institucím veřejnými podniky, které jsou uznány za nezávislé právnické osoby, ačkoli nejsou formálně založené jako sdružené podniky.

- 4.55 Doba zachycení: dividendy se zaznamenají v době, ve které jsou podle rozhodnutí společnosti splatné.

⁽⁴⁾ Tato praxe se odlišuje od většiny podnikového účetnictví, kde placený úrok je obvykle zobrazen v provozním účtu jako stálý výdaj podobný ostatním nákladům na výrobu.

V soustavě účtů se dividendy objevují:

- a) na straně užití na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů, do kterých jsou společnosti zařazeny;
- b) na straně zdrojů na účtu rozdělení prvotních důchodů sektorů, do kterých jsou zařazeni akcionáři;
- c) na straně užití a na straně zdrojů na zahraničním účtu rozdělení prvotních důchodů a běžných transferů.

Čerpání z důchodu kvazispolečností (D.422)

- 4.56 *Definice:* Čerpání z důchodu kvazispolečností (D.422) zahrnuje částky, které podnikatelé skutečně čerpají pro své vlastní užití z vytvořených zisků v kvazispolečnostech, které jim náleží.
- 4.57 Tyto částky se mají zaznamenávat před srážkou jakýchkoli daní z důchodu, jmění, apod., u kterých se předpokládá, že je vždy platí vlastníci podniků.
- 4.58 V případě, že kvazispolečnost vytvoří obchodní zisk, může jednotka, která ji vlastní, ponechat část nebo celý zisk v podnikání, zvláště pro investiční účely. Tento důchod ponechaný na podnikání se objevuje jako úspory kvazispolečnosti a pouze zisky skutečně čerpané vlastníky jednotek se zaznamenají v účtech jako výběry z důchodu kvazispolečností.
- 4.59 V případech, kdy zisky jsou vytvořeny v zahraničí filiálkami, agenturami atd. rezidentských podniků, pokud se tyto pobočky atd. pokládají za nerezidentské jednotky, zadržené výdělků se objevují jako reinvestované na přímé zahraniční investice (D.43). Pouze důchod skutečně převedený mateřské mu podniku se v účtech považuje za čerpání z důchodu kvazispolečností přijímané ze zahraničí. Stejně zásady se uplatňují na vztahy mezi filiálkami, agenturami atd., které působí na ekonomickém území, a nerezidentským mateřským podnikem, ke kterému patří.
- 4.60 Tato položka zahrnuje čistý provozní přebytek, který získávají rezidenti jako vlastníci pozemků a budov v zahraničí nebo nerezidenti jako vlastníci pozemků a budov na ekonomickém území. Se zřetelem ke všem transakcím s pozemky a budovami, které uskutečňují nerezidentské jednotky na ekonomickém území země, považují se nerezidentské jednotky v souladu s ujednáními přijatými v ESA za fiktivní rezidentské jednotky, ve kterých nerezidentští vlastníci jsou vlastníky základního jmění.

Hodnota nájemného vlastníků, kteří obývají své obydlí v zahraničí, se zaznamená jako dovoz služeb a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod získaný ze zahraničí; hodnota nájemného nerezidentských vlastníků, kteří obývají své obydlí, se zaznamená jako vývoz služeb a odpovídající čistý provozní přebytek jako prvotní důchod placený do zahraničí.

- 4.61 Položka čerpání z důchodu kvazispolečností — nezahrnuje částky, které jejich vlastníci získávají:
- a) z prodejů existujících složek fixního kapitálu;
  - b) z prodeje pozemků a nehmotných aktiv;
  - c) z čerpání kapitálu (tj. celkové nebo částečné likvidace jejich majetkové účasti v kvazispolečnosti).

Tyto částky se považují za čerpání z majetkové účasti na finančním účtu. Naopak všechny fondy poskytnuté vlastníkem nebo vlastníky kvazispolečnosti za účelem pořízení aktiv nebo snížení jejich závazků se považují za doplnění jejich majetkové akcie. Avšak jestliže kvazispolečnost je ve vlastnictví vládních institucí a jestliže trvale dosahuje ztrátu jako záležitost záměrné hospodářské a sociální politiky, měl by se každý pravidelný transfer kapitálu od vládních institucí do podniku, který kryje tyto ztráty, pojímat jako subvence.

- 4.62 Doba zachycení: Čerpání z důchodu kvazispolečností se zaznamená v době, kdy je vlastníci uskutečňují.

- 4.63 V soustavě účtů se čerpání z důchodu kvazispolečností objeví:

- a) na straně užití na účtu rozdělení prvotních důchodů těch sektorů, ve kterých je kvazispolečnost klasifikována;

- b) na straně zdrojů na účtu rozdělení prvotních důchodů v sektorech vlastníků;
- c) na straně užití a na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

REINVESTOVANÉ ZISKY Z PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC (D.43)

4.64 *Definice:* Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43) se rovnají:

provoznímu přebytku podniku, který je přímou zahraniční investicí

plus příjmy všech důchodů z vlastnictví nebo běžných transferů

minus platby všech důchodů z vlastnictví nebo běžných transferů, včetně skutečných poukázaných částek přímým zahraničním investorům a všechny splatné daně z důchodů, jmění a jiné podniku, který je přímou zahraniční investicí.

4.65 Podnik přímé zahraniční investice je společností nebo nesdruženým podnikem, ve kterém investor rezidentský v jiném národním hospodářství vlastní 10 nebo více procent kmenových akcií nebo hlasovací právo (ve společnosti) nebo ekvivalent (v nesdruženém podniku). Podniky přímé zahraniční investice zahrnují takové subjekty, které jsou označeny jako dceřiné společnosti (investor vlastní více než 50 procent), přidružené společnosti (investor vlastní 50 nebo méně %) a pobočky (celkově nebo společně vlastněné nesdružené podniky) buď přímo nebo nepřímo vlastněné investorem. V důsledku toho je pojem „podniky přímé zahraniční investice“ širší než „společnosti pod zahraniční kontrolou“.

4.66 Skutečné rozdělení se může provést z podnikatelského důchodu podniků přímé zahraniční investice ve formě dividend nebo čerpání důchodu z kvazispolečností.

Kromě toho zadržené zisky se pojmají, jakoby byly rozděleny a poukázány přímým zahraničním investorům v proporcí k jejich majetkové účasti v podniku a potom jimi reinvestovány.

Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic mohou být buď kladné, nebo záporné.

4.67 Doba zachycení: Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic se zaznamenají v době, ve které jsou vytvořeny.

V soustavě účtů se reinvestované zisky z přímých zahraničních investic objeví:

- a) na straně užití a na straně zdrojů na účtech rozdělení prvotních důchodů sektorů;
- b) na straně užití a na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

DŮCHOD Z VLASTNICTVÍ PŘISUZOVANÝ POJIŠTĚNČŮM (D.44)

4.68 *Definice:* Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům odpovídá celkovým prvotním důchodům, které se obdrží z investování pojistných technických rezerv. Pojišťovny a penzijní fondy investují pojistné technické rezervy do finančních aktiv nebo do pozemků (ze kterých je přijímán čistý důchod z vlastnictví, tj. po srážce všech placených úroků) nebo do budov (které vytvářejí čistý provozní přebytek). Jakýkoliv získaný čistý důchod, který pojišťovně vyplývá z investování vlastních fondů, se má vyloučit, a to v proporcí, která odpovídá poměru mezi vlastními fondy a celkovým úhrnem vlastních fondů a pojistných technických rezerv.

4.69 Protože pojistné technické rezervy jsou aktivem pojištěnců, jsou příjmy z jejich investování zobrazeny v účtech jako placené pojišťovnami a penzijními fondy pojištěncům ve formě důchodu z vlastnictví, který se těmto držitelům pojistek přisuzuje.

Protože v praxi je tento důchod pojišťovnami a penzijními fondy zadržén, je proto pojmán jako důchod placený pojišťovnám a penzijním fondům zpět ve formě pojistného a dodatkových příspěvků, které jsou připočteny ke splatnému skutečnému pojistnému a příspěvkům.

Toto pojistné a dodatkové příspěvky k pojistkám na neživotní a životní pojištění vybírané podle programů sociálního pojištění se zaznamenávají spolu se skutečným pojistným a příspěvky na účtu druhotného rozdělení důchodů příslušných jednotek.

Dodatkové pojistné na individuální životní pojištění, které není uzavřené v rámci programů sociálního zabezpečení, jako skutečné pojistné, není běžným transferem, a proto se nezaznamenává na účtu druhotného rozdělení důchodů. Zahrnuje se přímo jako jeden z prvků příspěvů ke změně „čistého podílu domácností na rezervách životního pojištění a penzijních fondů“ a zaznamenává se na finančním účtu příslušných jednotek.

4.70 Doba zachycení: Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům se zaznamenává v době, kdy vzniká.

4.71 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům se v systému účtů objeví:

- a) na straně zdrojů na účtu rozdělení prvotních důchodů pojištěnců;
- b) na straně užití na účtu rozdělení prvotních důchodů pojišťovatelů;
- c) na straně zdrojů i na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

PACTOVNÉ (D.45)

Pachtovné z pozemků

4.72 Pachtovné z pozemků, které získává vlastník pozemku od nájemce, představuje jednu z forem důchodu z vlastnictví.

Pachtovné z pozemku také zahrnuje nájemné splatné vlastníkům vnitrozemských vod a řek za právo využívat takovou vodu k rekreačním nebo jiným účelům, včetně rybolovu.

Vlastník pozemku může být zodpovědný za platby pozemkové daně nebo za určité udržovací náklady, které souvisí výhradně s vlastnictvím pozemku. Podle konvence jsou takové daně a náklady pojímány jako placené osobou oprávněnou k užívání pozemku, a která pak tuto částku, kterou by jinak měl platit vlastník pozemku, odečítá z pachtovného z pozemku.

4.73 Pachtovné z pozemku nezahrnuje nájemné z budov a obydlí, které jsou na ní umístěny; takové nájemné se považuje za platbu za tržní služby poskytované majitelem těchto budov nebo obydlí a zobrazuje se v účtech jako mezispotřeba nebo jako konečná spotřeba jednotek nájemce. Jestliže neexistuje reálná základna pro rozdělení této platby na pachtovné a na nájemné z budov umístěných na tomto pozemku, považuje se celková částka za pachtovné z pozemku, jestliže je domněnka, že hodnota pozemku převyšuje hodnotu staveb, v opačném případě za nájemné z budov.

Pachtovné z podzemních zdrojů

4.74 Tato položka zahrnuje poplatky, které plynou vlastníkům ložisek nerostných nebo fosilních paliv (uhlí, ropy nebo zemního plynu), kteří je pronajímají jiným institucionálním jednotkám a dovolují jim po určitou dobu taková ložiska využívat nebo dobývat.

Doba zachycení pachtovného z pozemku a z podzemních zdrojů:

4.75 Pachtovné z pozemku a z podzemních zdrojů se zaznamenávají v době, ve které jsou splatné.

4.76 V soustavě účtů se pachtovné z pozemku a podzemních zdrojů uvádí:

- a) na straně zdrojů a na straně užití na účtu rozdělení prvotních důchodů u sektorů;
- b) na straně zdrojů a na straně užití na zahraničním účtu rozdělení prvotních důchodů a běžných transferů.

BĚŽNÉ DANĚ Z DŮCHODU, KAPITÁLU ATD. (D.5)

4.77 *Definice:* Běžné daně z důchodů, kapitálu atd. (D.5) pokrývají veškeré povinné, jednostranné platby, v penězích nebo naturální, vybírané vládními institucemi nebo zahraničím z důchodů a majetku institucionálních jednotek, a některé periodicky se opakující daně, které se nevybírají ani z příjmů ani z majetku.

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné se člení na:

- a) daně z důchodů (D.51);
- b) ostatní běžné daně (D.59).

DANĚ Z DŮCHODŮ (D.51)

4.78 *Definice:* Daně z důchodů (D.51) zahrnují daně z příjmů, zisků a kapitálových zisků. Vyměřují se ze skutečných nebo předpokládaných důchodů jednotlivců, domácností, společností nebo neziskových institucí. Tyto daně zahrnují daně vyměřené z vlastnictví majetku, pozemků nebo budov, pokud je tento vlastněný majetek používán jako základ pro odhad důchodů jeho vlastníků.

Daně z důchodů zahrnují:

- a) daně z příjmů jednotlivce nebo domácnosti (příjem ze zaměstnání, majetku, podnikání, penzí atd.), včetně daní srážených zaměstnavateli (záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti). Zahrnují se sem daně z příjmů vlastníků nesdružených podniků;
- b) daně z příjmů nebo zisků společností;
- c) daně ze zisků z držby;
- d) daně z výher z loterií nebo sázek, splatné podle částek dosažených výherci, na rozdíl od daní z obratu výrobců, kteří organizují sázky nebo loterie, neboť ty se považují za daně z produktů.

OSTATNÍ BĚŽNÉ DANĚ (D.59)

4.79 Ostatní běžné daně (D.59) zahrnují:

- a) běžné daně z kapitálu, které zahrnují daně periodicky placené vlastníky z vlastnictví nebo užívání pozemků nebo budov, a také běžné daně z čistého jmění a ostatních aktiv (klenoty a jiné vnější příznaky bohatství) — kromě daní zmíněných v D.29 (které jsou placeny podniky z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti) a daní zmíněných v D.51 (daně z důchodů);
- b) daně z hlavy vybírané za každou dospělou osobu nebo od domácnosti nezávisle na příjmu nebo majetku;
- c) daně z výdajů placené podle celkových výdajů osob nebo domácností;
- d) platby domácností za oprávnění k vlastnictví nebo užívání vozidel, lodí nebo letadel (které nejsou využívány pro podnikatelské účely), anebo za oprávnění k lovu, stříbě nebo lovu ryb atd. ^(?);
- e) daně z mezinárodních transakcí (zahraniční cestování, zahraniční převody peněz, zahraniční investice atd.), kromě placených výrobců a dovozních cel placených domácnostmi.

4.80 Běžné daně z důchodu, kapitálu atd. nezahrnují:

- a) dědické daně, daně z pozůstalosti nebo daně z darů mezi živými, které se považují za daně vybírané z kapitálu toho, kdo je získal, a uvádějí se pod položkou kapitálové daně (D.91);
- b) příležitostné nebo mimořádné dávky z kapitálu nebo jmění, které se uvádějí pod položkou kapitálové daně (D.91);
- c) daně z pozemků, budov a ostatních aktiv, které podniky vlastní nebo je mají najaté a používají je k výrobním účelům, tyto daně se považují za ostatní daně z výroby (D.29);

^(?) Hranice mezi daněmi a nákupem služeb od vlády se definuje podle stejných kritérií, jako jsou používána v případě plateb prováděných podniky: pokud je povolení poskytováno automaticky po zaplacení příslušných částek, pak se tyto platby považují za daně. Avšak pokud vláda používá vydávání povolení k nějaké vlastní regulační funkci (jako je prověřování způsobilosti nebo kvalifikace dotyčných osob), pak provedené platby by se měly považovat spíše za nákupy služeb od vlády než za platbu daní, pokud platby nejsou zcela jasně mimo proporcí k nákladům na poskytnutí služeb.

- d) platby domácností za povolení jiná, než jsou povolení k užívání motorových vozidel, lodí nebo letadel, platby za vydání loveckého nebo rybářského lístku, povolení k odstřelu: licence typu řidičského nebo pilotního průkazu, za příjem televizního nebo rozhlasového vysílání, za vydání zbrojního pasu, vstupné do muzeí a knihoven, poplatky za odvoz odpadků atd., které se považují ve většině případů za nákup služeb poskytovaných vládními institucemi ⁽⁶⁾.
- 4.81 Celková hodnota daní, která by měla být zachycena, zahrnuje veškeré úroky účtované k nedoplatkům daňové povinnosti a veškeré pokuty uložené daňovými úřady, pokud je nemožné zachytit úroky a pokuty odděleně; zahrnují také všechny poplatky, které mohou být uloženy v souvislosti s vymáháním a vyrovnáním daňových nedoplatků. Obdobně se celková částka snižuje o sumu všech úlev, které vládní instituce poskytly jako záležitost hospodářské politiky a o všechny refundace přeplatků.
- 4.82 Zachycení běžných daní z důchodů, jmění a jiných: běžné daně z důchodů, jmění a jiné se zachycují v čase, kdy se činnosti, transakce anebo jiné události, při kterých vzniká povinnost platit daň, vyskytnou.

Avšak některé ekonomické činnosti, transakce anebo události, které by podle daňové legislativy měly zakládat povinnost dotyčných jednotek platit daň, soustavně unikají pozornosti daňových institucí. Bylo by nereálné předpokládat, že tyto činnosti, transakce anebo události vedou k růstu finančních aktiv nebo pasiv ve formě závazků nebo pohledávek. Z tohoto důvodu suma daní, která má být zachycena v systému, se určí podle povinné částky, která je zřejmá z daňových výměrů, příznání anebo jiných nástrojů, které se vytvářejí na straně plátců daně v podobě jasně závazku k zaplacení. Do systému se neimputují chybějící daně, které nejsou podloženy daňovými výměry.

Daně prokázané v daňových výměrech, které však nebudou nikdy zaplacené (například kvůli bankrotu), se považují, jako by byly zaplacené; existují dvě možnosti:

- a) odpis nedobytného dluhu vládní institucí, která uznává, že její pohledávky nemohou být už uspokojeny; tento odpis se zaznamenává na účtu ostatních změn objemu aktiv vládních institucí a neplaticího dlužníka;
- b) zrušení dluhu po vzájemné dohodě mezi vládní institucí a dlužníkem. Toto zrušení se považuje za kapitálový transfer od vládních institucí k dlužníkovi na kapitálovém účtu, se souvztažným zánikem pohledávky na finančním účtu.

V některých případech může být rozhodnuto o povinnosti platit daň až v pozdějším účetním období, než ve kterém vznikly příjmy. Proto je nutná určitá pružnost v časovém zachycení daní. Daně z příjmů srážené u zdroje, jako jsou zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti (daň ze mzdy) a pravidelné zálohy na daně z příjmů, se mohou zachytit v obdobích, ve kterých jsou placeny, a jakékoliv konečné daňové povinnosti z důchodu se mohou zachytit v období, ve kterém byl závazek stanoven.

V soustavě účtů se běžné daně z důchodů, jmění a jiné zachycují:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, do kterých jsou plátcí zařazeni;
- b) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru vládních institucí;
- c) na straně užití i na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

SOCIÁLNÍ PŘÍSPĚVKY A DÁVKY (D.6)

- 4.83 *Definice:* Sociální dávky jsou transfery domácnostem, peněžní nebo naturální, poskytované vládními jednotkami a NISD prostřednictvím kolektivně organizovaných programů nebo mimo takové programy a určené na zmírnění finanční zátěže vyplývající z řady rizik nebo potřeb; zahrnují platby vládních institucí výrobcům, kteří jednotlivě přispívají domácnostem, a které souvisejí se sociálními riziky nebo potřebami.
- 4.84 Seznam rizik nebo potřeb, které mohou působit na vznik sociálních dávek, je podle konvence stanoven takto:
- a) nemoc;
  - b) invalidita, neschopnost;

⁽⁶⁾ Hranice mezi daněmi a nákupem služeb od vlády se definuje podle stejných kritérií, jako jsou používána v případě plateb prováděných podniky: pokud je povolení poskytováno automaticky po zaplacení příslušných částek, pak se tyto platby považují za daně. Avšak pokud vláda používá vydávání povolení k nějaké vlastní regulační funkci (jako je prověřování způsobilosti nebo kvalifikace dotyčných osob), pak provedené platby by se měly považovat spíše za nákupy služeb od vlády než za platbu daní, pokud platby nejsou zcela jasně mimo proporcii k nákladům na poskytnutí služeb.

- c) pracovní úraz nebo nemoc z povolání;
- d) stáří;
- e) pozůstalí;
- f) mateřství;
- g) rodina;
- h) podpora zaměstnání;
- i) nezaměstnanost;
- j) bydlení ⁽⁷⁾;
- k) výchova;
- l) všeobecná potřebnost.

4.85 Sociální dávky zahrnují:

- a) běžné a paušální transfery z programů, které přijímají příspěvky a zahrnují celou společnost nebo velké skupiny společnosti, a které jsou uloženy a kontrolovány vládními jednotkami (programy sociálního zabezpečení);
- b) běžné a paušální transfery z programů, které organizují podniky ve prospěch svých zaměstnanců, bývalých zaměstnanců a rodinných příslušníků (soukromé fondové a nefondové podnikové programy). Příspěvky mohou platit zaměstnanci nebo zaměstnavatelé; mohou být také od osob samostatně výdělečně činných;
- c) běžné transfery od vládních jednotek a neziskových institucí sloužících domácnostem, které nejsou podmíněny dřívějšími platbami příspěvků (výpomoci).

4.86 Sociální dávky nezahrnují:

- a) pojistné náhrady z pojistek, které byly uzavřeny výhradně z vlastní iniciativy pojištěného, nezávisle na jeho zaměstnavateli nebo vládě;
- b) pojistné náhrady z pojistek, které byly uzavřeny pouze za účelem získání slevy, i když toto pojištění vyplývá z kolektivní smlouvy.

4.87 Aby se individuální pojistka považovala za součást programu sociálního pojištění, musí neočekávané případy nebo okolnosti, proti kterým je účastník pojištěn, odpovídat rizikům a potřebám, které jsou výše uvedeny v odstavci 4.84 a kromě toho musí být splněna jedna nebo více těchto podmínek:

- a) účast v programu je povinná, buď ze zákona pro určitou kategorii pracovníků, ať zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných či nezaměstnaných nebo podle okolností a podmínek zaměstnání zaměstnance nebo skupin zaměstnanců;
- b) program je kolektivní, organizovaný v zájmu určité skupiny pracovníků, ať zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných či nezaměstnaných a účast je omezena na členy této skupiny;
- c) zaměstnavatel poskytuje (skutečný nebo imputovaný) příspěvek do programu ve prospěch zaměstnance bez ohledu na to, zda zaměstnavatel také platí nebo neplatí.

4.88 Programy sociálního pojištění jsou programy, v jejichž rámci jsou pracovníci povinni uzavřít pojištění nebo jsou k tomu svými zaměstnavateli nebo vládou podněcováni, a to proti určitým případům nebo okolnostem, které mohou nepříznivě ovlivnit jejich blahobyt nebo blahobyt jejich rodinných příslušníků.

Programy sociálního pojištění se mohou třídit podle těchto typů:

- a) programy sociálního zabezpečení, které zahrnují celou společnost nebo velké skupiny společnosti a jsou uloženy, kontrolovány a financovány vládními jednotkami;
- b) programy soukromých fondů, které zahrnují:
  1. programy, ve kterých se sociální příspěvky platí třetím stranám (pojišťovnám, autonomním penzijním fondům);

⁽⁷⁾ V případě bydlení jsou sociální dávky příspěvky poskytované nájemníkům veřejnými institucemi na snížení nájemného, kromě zvláštních dávek, které veřejné instituce platí jakožto zaměstnavatelé.

2. programy, ve kterých zaměstnavatelé udržují zvláštní rezervy oddělené od svých ostatních rezerv, ačkoliv takové programy netvoří od zaměstnavatele odlučené institucionální jednotky. Označují se jako neautonomní penzijní fondy. Tyto rezervy se považují za aktiva, která náleží těm, v jejichž zájmu se vytvářejí a ne za aktiva zaměstnavatelů.
- c) nefondové programy, v jejichž rámci platí zaměstnavatelé svým zaměstnancům, bývalým zaměstnancům nebo jejich rodinným příslušníkům sociální dávky z vlastních zdrojů, aniž za tímto účelem vytvářejí zvláštní rezervy.
- 4.89 Programy sociálního pojištění organizované vládními jednotkami v zájmu jejich vlastních zaměstnanců se klasifikují jako programy soukromých fondů nebo nefondové programy a ne jako programy sociálního zabezpečení.
- 4.90 Sociální příspěvky se mohou rozdělovat na skutečné příspěvky placené v rámci prvních dvou kategorií, uvedených v odstavci 4.88 a na imputované příspěvky, placené v rámci nefondových programů.
- 4.91 Sociální příspěvky se mohou rozdělovat na ty, které jsou ze zákona povinné a na ty, které povinné nejsou.

SOCIÁLNÍ PŘÍSPĚVKY (D.61)

Skutečné sociální příspěvky (D.611)

4.92 Skutečné sociální příspěvky zahrnují:

- a) skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.6111): ty odpovídají toku D.121.

Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů platí zaměstnavatelé do fondů sociálního zabezpečení, pojišťovnam nebo do autonomních i neautonomních penzijních fondů, které spravují programy sociálního pojištění, aby zajistili sociální dávky pro své zaměstnance.

Protože skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů se provádějí v zájmu jejich zaměstnanců, zaznamená se hodnota příspěvků (peněžní i naturální) jako jedna ze součástí náhrad zaměstnancům, spolu se mzdami a platy. Tyto sociální příspěvky se pak zaznamenají, jakože je platí zaměstnanci jako běžný transfer do fondů sociálního zabezpečení, pojišťovnam nebo do autonomních i neautonomních penzijních fondů.

- b) sociální příspěvky zaměstnanců (D.6112):

jsou to sociální příspěvky, které platí zaměstnanci na sociální zabezpečení a do soukromých fondových a nefondových programů. Sociální příspěvky zaměstnanců obsahují skutečné splatné příspěvky, plus (v případě soukromých fondových programů) splatné doplňkové příspěvky z důchodů z vlastnictví přisuzovaných držitelům pojistek, které zaměstnanci zúčastnění v programu dostávají, minus poplatky za služby. Všechny poplatky za služby se považují za platby zaměstnanců a ne zaměstnavatelů.

- c) sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných osob (D.6113):

jsou to příspěvky placené na vlastní dávky osobami, které nejsou zaměstnanci — zejména osobami samostatně výdělečně činnými (zaměstnavateli nebo osobami, které pracují na vlastní účet) nebo nezaměstnanými osobami. Zahrnují rovněž hodnotu splatných doplňkových příspěvků splatných z důchodu z vlastnictví přisuzovaného pojištěncům, který dostali zúčastnění jednotlivci, takže se zaznamenává, jakože jej platí zpět pojišťovnam, navíc k jejich ostatním příspěvkům.

- 4.93 Platby skutečných sociálních příspěvků mohou být povinné ze zákona nebo podle nařízení nebo se mohou platit na základě kolektivní dohody v určitém odvětví nebo dohody mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci příslušného podniku nebo proto, že jsou uvedeny v samotné pracovní smlouvě. V určitých případech mohou být příspěvky dobrovolné.

Tyto dobrovolné příspěvky zahrnují:

- a) sociální příspěvky do fondů sociálního zabezpečení od osob, které nejsou nebo již dále nejsou ze zákona povinny platit příspěvky nebo pokračovat v jejich placení;

- b) sociální příspěvky placené pojišťovnám (nebo podpůrným společnostem a penzijním fondům zatříděným do stejného sektoru) v rámci doplňkových pojišťovacích programů organizovaných podniky v zájmu jejich zaměstnanců, a které jsou placeny dobrovolně;
- c) příspěvky podpůrným společnostem s otevřeným členstvím pro zaměstnance nebo pro osoby samostatně výdělečně činné.

4.94 Aby se rozlišily povinné a dobrovolné sociální příspěvky, je zavedena doplňková klasifikace:

- a) povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.61111);
- b) dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů (D.61112);
- c) povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců (D.61121);
- d) dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců (D.61122);
- e) povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných (D.61131);
- f) dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných (D.61132).

4.95 Skutečné sociální příspěvky do fondů sociálního zabezpečení nebo jiným vládním orgánům se jako rozdělovací transakce zaznamenají hrubé.

Na druhé straně sociální příspěvky placené v rámci programů soukromých fondů pojišťovnám, podpůrným společnostem a autonomním penzijním fondům, které jsou zahrnuty do téhož sektoru, se zaznamenají jako čisté, tj. po odečtení té části příspěvku, která představuje hodnotu pojišťovacích služeb poskytovaných (rezidentským a nerezidentským) domácnostem. Podle přijaté úmluvy představuje tato část příspěvku ve skutečnosti platbu za tržní službu, která je součástí konečné spotřeby domácností nebo, v případě příspěvků placených nerezidentskými domácnostmi, součástí vývozu služeb.

V případě neautonomních soukromých fondových programů sociálního pojištění, kdy zaměstnavatel udržuje vlastní oddělené rezervy, se žádná platba za službu z příspěvků placených zaměstnancem neodečítá. Protože takový program nepředstavuje oddělenou institucionální jednotku od zaměstnavatele, náklady na řízení a správu těchto fondů jsou součástí celkových výrobních nákladů zaměstnavatele.

4.96 Doba zachycení: Skutečné příspěvky zaměstnavatelů (D.6111) a sociální příspěvky zaměstnanců (D.6112) se zaznamenají do období, ve kterém je práce, která vede k závazku platit příspěvky, provedena. Sociální příspěvky samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných osob (D.6113) se zaznamenají do období, ve kterém závazky k placení vznikly.

4.97 V soustavě účtů se skutečné sociální příspěvky zaznamenají:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
- b) na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských domácností);
- c) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojišťovatelů nebo zaměstnavatelů;
- d) na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských pojišťovatelů a zaměstnavatelů).

Imputované sociální příspěvky a dávky (D.612)

4.98 Imputované sociální příspěvky a dávky (D.612) jsou protipoložkou sociálních dávek (bez případných sociálních příspěvků zaměstnanců), které platí přímo zaměstnavatelé (tj. nejsou spojeny se skutečnými sociálními příspěvky zaměstnavatelů) přímo jejich zaměstnancům nebo dřívějším zaměstnancům a jiným oprávněným osobám. Odpovídají toku D.122. Jejich hodnota by se měla v zásadě zakládat na pojistné technických úvahách.

4.99 Imputované sociální příspěvky je nezbytné zavést v případě, že sociální dávky rozdělované přímo zaměstnavateli se v účtech zahrnují pod hlavičku sociálních dávek a jestliže náklady na tyto dávky placené zaměstnavatelem (na tu část, která není zahrnutá do skutečných příspěvků zaměstnanců) se zahrnují do náhrad zaměstnancům.

V případě, že zaměstnavatelé poskytují sociální dávky sami, přímo svým zaměstnancům, dřívějším zaměstnancům nebo jejich rodinným příslušníkům z vlastních zdrojů, aniž se využívá fond sociálního zabezpečení, pojišťovny nebo autonomní penzijní fond, a pro tento účel nevytvářejí zvláštní fondy nebo oddělené rezervy, je možno osoby, v jejichž prospěch se dávky poskytují, považovat za chráněné při různých určitých potřebách nebo okolnostech, ačkoli se žádné platby na jejich krytí neuskutečňují.

Odměny, které se akumulovaly, by se proto měly imputovat v takové výši sociálních příspěvků, jaká by byla potřebná, de facto, na zajištění práva na sociální dávky. Tyto částky nejsou závislé pouze na úrovni běžně vyplácených dávek, nýbrž také na způsobech, ve kterých se budou závazky zaměstnavatelů z takových programů v budoucnu pravděpodobně vyvíjet, jako výsledek takových činitelů, jaký mi jsou očekávané změny v počtu, ve věkové struktuře a v očekávané době života současných a dřívějších zaměstnanců. Tak hodnoty, které by se měly imputovat na příspěvky, by se měly v podstatě zakládat na stejném druhu pojistně technických úvah, které určují úroveň pojistného u pojišťoven. V případě, že se jako výsledek politických událostí nebo ekonomických změn značně změní poměr mezi počtem současně zaměstnaných a počtem osob, které jsou příjemcem penzí, a tento poměr se stává abnormální, by se měla hodnota imputovaných příspěvků pro dosavadní zaměstnance, která bude odlišná od skutečné hodnoty vyplácených penzí, odhadovat. Pro tyto účely je možné použít přiměřené procento mezd a platů, které se vyplácejí současným zaměstnancům.

V praxi však může být obtížné rozhodnout, jaký by měl být rozsah takových imputovaných sociálních příspěvků. Aby si podnik vypočetl své pravděpodobné závazky v budoucnosti, může provádět odhady sám, na základě příspěvků placených do podobných fondových programů. Jinak je možné pro odhad imputované náhrady, která by byla potřebná na úhradu imputovaných příspěvků, použít jedinou praktickou alternativu — nefondové sociální dávky placené podnikem během stejného účetního období (po odpočtu sociálních příspěvků, které platí samotní zaměstnanci). Pochopitelně však existuje mnoho důvodů, takových jako změny ve složení a ve věkové struktuře pracovních sil podniku, proč se potřebná výše imputovaných příspěvků může ve stejném období odchylovat od skutečně placených nefondových sociálních dávek; přesto dávky skutečně placené v běžném období (bez sociálních příspěvků zaměstnanců) mohou poskytnout dostatečné odhady příspěvků a s nimi spojených imputovaných odměn.

4.100 Na účtu tvorby důchodů zaměstnavatelů se zaznamená částka popsaná jako imputované příspěvky, které platí zaměstnavatel současným zaměstnancům jako součást jejich náhrad a která se rovná hodnotě odhadnutých sociálních příspěvků potřebných na poskytování nefondových sociálních dávek, na které se tak získává oprávnění. Na účtu druhotného rozdělení důchodů se u zaměstnanců zaznamená stejná částka imputovaných sociálních příspěvků (tj. běžné transfery) jako zpětné platby zaměstnavatelům, jakoby jim platili do odděleného programu sociálního pojištění.

4.101 Doba zachycení: Imputované sociální příspěvky, které jsou protějškem povinných přímých sociálních dávek, se zaznamenají v době, ve které vzniká závazek tyto dávky platit.

Imputované sociální příspěvky, které jsou protějškem dobrovolných přímých sociálních dávek, se zaznamenají v době, ve které se tyto dávky poskytují.

4.102 V soustavě účtů se imputované sociální příspěvky uvádějí:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností a na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů;
- b) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení sektorů, do kterých jsou zaměstnavatelé zařazeni a na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

SOCIÁLNÍ DÁVKY JINÉ NEŽ NATURÁLNÍ SOCIÁLNÍ TRANSFERY (D.62)

4.103 Položka D.62 se skládá ze čtyř podpoložek:

Peněžité dávky sociálního zabezpečení (D.621)

Jsou vypláceny domácnostem z fondů sociálního zabezpečení (kromě refundací, viz D.6311).

Tyto dávky se poskytují v rámci programů sociálního zabezpečení.

Soukromé fondové sociální dávky (D.622)

Jsou vypláceny (v penězích nebo naturálně) domácnostem pojišťovnami nebo jinými institucionálními jednotkami, které spravují soukromé fondové programy sociálního pojištění.

Nefondové sociální dávky zaměstnancům (D.623)

Jsou vypláceny (v penězích nebo naturálně) zaměstnavateli jejich zaměstnancům, jejich rodinným příslušníkům nebo pozůstalým v rámci nefondových programů sociálního pojištění. Obvykle obsahují:

- a) běžné nebo snížené platby mezd, vyplácené i v období pracovní absence, která je výsledkem onemocnění, úrazu, mateřství atd.;
- b) platby rodinných, výchovných nebo jiných příspěvků vztahujících se k rodinným příslušníkům;
- c) platby výslužného nebo penzí dřívějším zaměstnancům nebo jejich pozůstalým a platby odškodného pracovníkům nebo jejich pozůstalým, v neočekávaných případech přebytečnosti, neschopnosti, smrtelné nehody atd. (jestliže jsou spojené s kolektivními dohodami);
- d) všeobecné lékařské služby, jestliže nejsou spojené s prací pro zaměstnavatele;
- e) zotavovny a domovy důchodců.

Nefondové sociální dávky placené zaměstnavateli jejich zaměstnancům, dřívějším zaměstnancům nebo jiným oprávněným osobám by se měly zaznamenat spolu se skutečnými sociálními příspěvky zaměstnavatelů, tj. platbami zaměstnavatelů ve prospěch dotyčných osob pojišťovatelům.

Výpomocné peněžité sociální dávky (D.624)

Tyto dávky vyplácejí domácnostem vládní jednotky nebo NISD na to, aby uspokojily stejné potřeby jako dávky ze sociálního pojištění, ale které se neprovádějí v rámci programů sociálního pojištění zahrnujících sociální příspěvky a dávky sociálního zabezpečení. Takové dávky neobsahují běžné transfery placené jako reakce na určité případy a okolnosti, které však zpravidla nejsou kryté programy sociálního pojištění (tj. transfery prováděné jako reakce na přírodní pohromy, které se zaznamenávají v rámci ostatních běžných transferů nebo ostatních kapitálových transferů).

NATURÁLNÍ SOCIÁLNÍ TRANSFERY (D.63)

- 4.104 *Definice:* Naturální sociální transfery (D.63) obsahují jednotlivé druhy výrobků a služeb poskytované vládními jednotkami nebo NISD jako naturální transfery jednotlivým domácnostem bez ohledu na to, zda jsou nakoupené na trhu nebo vyrobené jako netržní produkce vládními jednotkami nebo NISD. Mohou se financovat z daní, z ostatních vládních důchodů nebo z příspěvků na sociální zabezpečení a v případě NISD z darů a důchodů z vlastnictví.

Ačkoli některé netržní služby produkované NISD mají některé z rysů kolektivních služeb, jsou všechny netržní služby, pro zjednodušení a podle konvence, považovány za individuální. Služby poskytované domácnostem zdarma nebo za ceny ekonomicky nevýznamné se popisují jako individuální služby, aby se odlišily od kolektivních služeb poskytovaných společností jako celku nebo velkým skupinám společností. Individuální služby zahrnují hlavně služby vzdělávací a zdravotnické, ačkoliv ostatní druhy služeb jako bydlení, kultura, rekreace, se také často poskytují.

Položka naturálních sociálních transferů (D.63) obsahuje naturální sociální dávky a transfery jednotlivých druhů netržního zboží a služeb.

Naturální sociální dávky (D.631)

- 4.105 Naturální sociální dávky jsou sociální transfery určené na zmírnění finančního břemene domácností, které vyplývá ze sociálních rizik nebo potřeb (viz odstavce 4.84). Mohou se rozdělit na ty, které jsou příslušným domácnostem uhrazeny, jestliže si domácnosti toto zboží a služby samy nakoupily a na ty, kde příslušné služby jsou domácnostem poskytovány přímo. V tomto druhém případě vládní jednotky nebo NISD

produkují nebo nakupují zcela nebo zčásti zboží a služby, které poskytují výrobci tohoto zboží a služeb přímo těm, v jejichž prospěch jsou určeny.

Refundace z dávek sociálního zabezpečení (D. 6311)

Tyto dávky obsahují refundaci z fondů sociálního zabezpečení za schválené výdaje domácností za určité druhy výrobků a služeb.

V případech, kdy domácnost nakoupí výrobky a služby, které jsou následně uhrazeny (zčásti nebo zcela) z fondů sociálního zabezpečení, může se to považovat za jednání domácnosti jakoby v zastoupení fondu sociálního zabezpečení. Ve skutečnosti domácnost poskytuje krátkodobý úvěr fondu sociálního zabezpečení, který je likvidován, jakmile domácnost dostane úhradu.

Částka refundovaných výdajů se zaznamená, jakoby šlo o přímý výdaj fondu sociálního zabezpečení v době, kdy domácnost nakupuje, zatímco výdaj domácností se uvede pouze ve výši rozdíl (jestliže existuje) mezi placenou kupní cenou a refundovanou částkou. Proto se částka domácnostem refundovaných výdajů nepovažuje za běžný peněžní transfer z fondů sociálního zabezpečení domácnostem.

Ostatní naturální dávky ze sociálního zabezpečení (D.6312)

Obsahují sociální naturální transfery kromě refundací, které pro domácnosti provedly fondy sociálního zabezpečení. Většina ostatních naturálních sociálních dávek pravděpodobně obsahuje lékařské nebo zubní ošetření, chirurgickou péči, pobyt v nemocnici, brýle nebo kontaktní čočky, lékařské přístroje nebo pomůcky a podobné zboží a služby související se sociálními riziky nebo potřebami. Tuto službu poskytují tržní a netržní výrobci přímo bez refundace těm, v jejichž prospěch se provádí a v souladu s tím by se měla také ocenit. Jakékoliv platby provedené samotnými domácnostmi by se měly odečítat.

Výpomocné naturální sociální dávky (D.6313)

Obsahují naturální transfery, které se svou povahou podobají naturálním dávkám ze sociálního zabezpečení a které poskytují vládní jednotky nebo NISD, ale jejichž poskytování je mimo rámec programů sociálního pojištění. Jestliže nejsou obsaženy v programech sociálního pojištění, obsahují sociální bydlení, příspěvky na bydlení, denní jesle, odborný výcvik, slevu z cen za dopravu (za předpokladu, že má sociální účel) a podobné výrobky a služby související se sociálními riziky a potřebami. Jakékoliv platby uskutečňované členy domácností samými by se měly odečítat.

Transfery individuálních netržních výrobků nebo služeb (D.632)

4.106 *Definice:* Transfery individuálních netržních výrobků nebo služeb (D.632) obsahují výrobky nebo služby poskytované jednotlivým domácnostem zdarma nebo za ceny ekonomicky nevýznamné od netržních výrobců vládních jednotek nebo NISD. Odpovídají výdajům NISD a vládních institucí na individuální spotřebu (viz odstavec 3.85) sníženým o naturální sociální dávky (D.631) poskytnuté domácnostem v rámci programů sociálního zabezpečení nebo opatřeními sociálních výpomocí.

4.107 Doba zachycení sociálních dávek:

- a) peněžní — zaznamenají se v době, ve které jsou nároky na dávky stanoveny;
- b) naturální — zaznamenají se v době, ve které jsou služby poskytovány nebo v době, kdy dochází ke změně ve vlastnictví výrobků poskytovaných netržními výrobci přímo domácnostem.

4.108 V soustavě účtů se sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62) zaznamenávají:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, které poskytují dávky;
- b) na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě dávek poskytovaných nerezidenty);
- c) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
- d) na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě dávek poskytovaných nerezidentským domácnostem).

Naturální sociální transfery (D.63) se uvádějí:

- a) na straně užití na účtu znovurozdělení naturálních důchodů sektorů, které poskytují dávky;
- b) na straně zdrojů na účtu znovurozdělení naturálních důchodů domácností.

Spotřeba převáděných výrobků a služeb se zaznamenává na straně užití na účtu upraveného disponibilního důchodu.

Podle konvence nejsou žádné naturální sociální transfery se zbytkem světa (jsou uvedeny v D.62 — sociální dávky jiné než naturální sociální transfery).

OSTATNÍ BĚŽNÉ TRANSFERY (D.7)

ČISTÉ POJISTNÉ NA NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ (D.71)

4.109 *Definice:* Čisté pojistné na neživotní pojištění (D.71) je pojistné placené institucionálními jednotkami na základě uzavřených pojistek. Pojistky uzavřené jednotlivými domácnostmi jsou uzavřené z jejich vlastní iniciativy a pro jejich vlastní prospěch, nezávisle na jejich zaměstnavatelích nebo na vládě a mimo jakýkoliv program sociálního pojištění⁽⁸⁾. Čisté pojistné na neživotní pojištění zahrnuje jak skutečné pojistné placené držitelé pojistek na pojištění během účetního období (výnosové pojistné), tak doplňkové pojistné placené z důchodů z vlastnictví prisuzovaných držitelům pojistek, po odečtení poplatků za služby pojištěn organizujících pojištění.

Čisté pojistné na neživotní pojištění jsou částky, které jsou k dispozici na pokrytí různých událostí nebo nehod, které mají za následek škody na výrobcích nebo na majetku nebo nehody osob, vlivem přírodních příčin nebo lidského faktoru (oheň, povodně, havárie, kolize, potopení, krádeže, násilí, úrazy, onemocnění atd.) nebo finančních ztrát, které jsou vyvolané takovými skutečnostmi jako onemocnění, nezaměstnanost, úrazy atd.

4.110 *Doba zachycení:* Čisté pojistné na neživotní pojištění se zaznamená v době, ve které je výnosem.

Pojistné, ze kterého se odečítají poplatky za služby, je částí celkového pojistného, které se platí v běžném období nebo v předchozích obdobích a které kryje rizika nevyrovnaná v běžném období.

Výnosové pojistné v běžném období se musí odlišit od pojistného, které má být zapláceno v průběhu běžného období, které má pravděpodobně krytí rizika v budoucích obdobích, jakož i v běžném období.

4.111 V soustavě účtů se čisté pojistné na neživotní pojištění uvádí:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských držitelů pojistek-pojištěnců;
- b) na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských pojištěnců);
- c) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojištěn;
- d) na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských pojištěn).

⁽⁸⁾ Pojistné na životní pojištění se jako takové v systému účtů neobjevuje. Rozděluje se na: a) pojistné, které je formou sociálního příspěvku (platí se do programu sociálního pojištění); b) individuální pojistné na životní pojištění. První pojistné se zahrnuje do skutečných sociálních příspěvků, druhé se však za rozdělovací transakce nepovažuje. Obě kategorie pojistného na životní pojištění zvyšují pojistné technické rezervy, které se uvádějí na finančním účtu a v rozvaze.

NÁHRADY Z NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ (D.72)

- 4.112 *Definice:* Náhrady z neživotního pojištění (D.72) představují splatné náhrady podle smluv na neživotní pojištění⁽⁹⁾ tj. částky, které jsou pojišťovny povinné platit jako vypořádání za zranění nebo škody, kterou utrpěly osoby nebo výrobky (včetně výrobků, které jsou součástí fixního kapitálu).
- 4.113 Náhrady z neživotního pojištění neobsahují platby, které představují sociální dávky.
- 4.114 Proto že se poplatky za služby neživotního pojištění stanoví odpočtem náhrad ze sloučené hodnoty získaného pojistného a doplňků pojistného, je zřejmé, že se celkové splatné náhrady musí rovnat čistému pojistnému na neživotní pojištění, které mají pojišťovny obdržet během účetního období. To podtrhuje skutečnost, že podstatnou funkcí neživotního pojištění je přerozdělovat zdroje.

Úhrada nároku z neživotního pojištění se považuje za transfer tomu, kdo má nárok na náhradu. Takové platby se vždy považují za běžný transfer, i když pro jednotlivce mohou představovat velké sumy, v důsledku náhodně zničených dlouhodobých aktiv nebo vážného úrazu jednotlivce. Tyto částky přijímané klienty nejsou obvykle vázány na zvláštní účel a výrobky nebo aktiva, která se poškodila nebo zničila, se nemusí nutně opravit nebo nahradit.

Některé náhrady vyplývají z toho, že pojištěnci způsobí škody na vlastnictví třetí strany nebo zranění jiným osobám. V těchto případech se oprávněné náhrady zaznamenají, jakože jsou vypláceny pojišťovnou přímo poškozené třetí straně a ne nepřímo, prostřednictvím držitele pojistky.

- 4.115 Doba zachycení: Náhrady z neživotního pojištění se zaznamenají v době, ve které došlo k nehodě nebo k jiné události, které byly pojištěny.
- 4.116 V soustavě účtů se náhrady uvádějí:
- na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů rezidentských pojištěn;
  - na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských pojištěn);
  - na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů sektorů, v jejichž prospěch se náhrady uskutečnily;
  - na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských jednotek, které mají nárok na náhrady).

BIEŻĄCE TRANSFERY WEWNĘTRZNE INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH (D.73)

- 4.117 *Definice:* Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí (D.73) obsahují všechny transfery mezi jednotlivými subsektory vládních institucí (centrální vládou, vládou nižších územních celků, místní vládou, fondy sociálního zabezpečení) kromě daní, subvencí, investičních dotací a ostatních kapitálových transferů.
- 4.118 Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí nezahrnují transakce ve prospěch jiných jednotek; v účtech jsou zaznamenány pouze jednou, ve zdrojích jednotek, v jejichž prospěch se transakce uskutečnila. K této situaci dochází zvláště tehdy, když vládní instituce (např. ministerstvo centrální vlády) soustřeďuje daně, které se automaticky převádějí, celkem nebo částečně, jiné vládní instituci (např. místnímu úřadu). V tomto případě jsou příjmy z daní určené pro jiné vládní orgány zobrazeny, jako by se vybíraly přímo tímto orgánem a ne jako běžný transfer uvnitř vládních institucí. Tím spíše se toto řešení aplikuje v případě daní určených pro jiný vládní orgán, které mají formu doplňkových sazeb uvalených na daně vybírané centrální vládou. Zpoždění daňových plateb od první ke druhé vládní jednotce vede ke vzniku zápisu v položce „ostatní účetní pohledávky a závazky“ na finančním účtu.

⁽⁹⁾ Náhrady ze životního pojištění se jako takové v soustavě účtů neobjevují. Rozdělují se na: a) náhrady, které představují formu sociálních dávek; b) náhrady z individuálního životního pojištění. První druh se zahrnuje do položky sociálních dávek jiných než naturalní sociální transfery; druhý se však za rozdělovací transakci nepovažuje. Obě kategorie náhrad z životního pojištění snižují pojistné technické rezervy, které se uvádějí na finančním účtu a v rozvaze.

Na druhé straně transfery daňových příjmů, které tvoří část celkového transferu od centrálních vládních institucí k jiné vládní instituci, se do běžných transferů uvnitř sektoru vládních institucí zahrnují. Tyto transfery neodpovídají žádné určité kategorii daní a neuskutečňují se automaticky, nýbrž hlavně prostřednictvím určitých fondů (fondů okresních a místních úřadů) v souladu se stupnicí pro rozvržení, kterou stanovily centrální vládní instituce.

4.119 Doba zachycení: Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí se zaznamenají v čase, ve kterém se mají podle platného nařízení provádět.

4.120 Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí se v soustavě účtů zaznamenají na straně užití a na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů subsektorů vládních institucí ⁽¹⁰⁾.

BĚŽNÁ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE (D.74)

4.121 *Definice:* Bieżąca współpraca międzynarodowa (D.74) obejmuje wszystkie transfery pieniężne lub w naturze między instytucjami rządowymi i samorządowymi a rządami lub organizacjami międzynarodowymi ⁽¹¹⁾ w zagraniczy, kromę inwestycyjnych dotacji a pozostałych kapitałowych transferów.

4.122 Položka D.74 zahrnuje:

- a) nedaňové příspěvky vládních institucí institucím Evropské unie, kromě „čtvrtého vlastního zdroje založeného na HNP“ ⁽¹²⁾;
- b) příspěvky vládních institucí mezinárodním organizacím (kromě daní, které členské vlády platí nadnárodním organizacím);
- c) jakékoliv běžné transfery, které mohou vládní instituce přijmout od institucí nebo organizací uvedených v písmenech a) a b) ⁽¹³⁾;
- d) běžné transfery mezi vládami, buď peněžní (např. platby určené na financování rozpočtového schodku cizích zemí nebo zámořských území), nebo naturální (tj. protipoložka potravinových darů, vojenského vybavení, pomoci v nouzi po přírodních katastrofách ve formě potravin, ošacení, léků atd.);
- e) mzdy a platy placené vládou, institucí Evropské unie nebo mezinárodní organizací poradcům nebo odborníkům vyslaným při technické pomoci poskytované rozvojovým zemím.

Běžná mezinárodní spolupráce zahrnuje i transfery mezi vládními institucemi a mezinárodními organizacemi, které jsou v dané zemi umístěny, protože se tyto mezinárodní organizace nepovažují za rezidentské institucionální jednotky zemí, ve kterých jsou umístěny.

4.123 Doba zachycení: Doba, ve které se transfery mají podle platných opatření provádět (povinné transfery) nebo doba, ve které se transfery provádějí (dobrovolné transfery).

4.124 V soustavě účtů se běžná mezinárodní kooperace zaznamenává:

- a) na straně užití a na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení sektoru vládních institucí;
- b) na straně užití a na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

⁽¹⁰⁾ Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí jsou vnitřní toky v sektoru vládních institucí a neobjevují se v konsolidovaném účtu za sektor jako celek.

⁽¹¹⁾ Mezinárodní organizace v pojetí, které se používá v systému, odvozuji svoji pravomoc buď přímo od států, které jsou jejich členem, nebo nepřímo, prostřednictvím jiných mezinárodních organizací, jejichž členy jsou státy.

⁽¹²⁾ Částky placené rezidentskými výrobními jednotkami institucím Evropské unie se zaznamenají na účtech jako daně z výroby placené zbytkem světa; „čtvrtý vlastní zdroj založený na HNP“ vytvářený podle Rozhodnutí Rady ze dne 24. června 1988, o systému vlastních zdrojů Společenství, se klasifikuje v D.75 — Jiné běžné transfery.

⁽¹³⁾ Běžné transfery, které instituce Evropské unie uskutečňují jednotkám rezidentských tržních výrobců přímo, se uvádějí jako subvence placené zbytkem světa.

JINÉ BĚŽNÉ TRANSFERY (D.75)

Běžné transfery pro NISD

4.125 *Definice:* Běžné transfery pro NISD zahrnují všechny dobrovolné příspěvky (jiné než dědictví), členské příspěvky, finanční výpomoci, které NSID přijímají od domácností (včetně nerezidentských domácností) a v menším rozsahu od jiných jednotek.

4.126 Zahrnují se:

- a) pravidelné příspěvky placené domácnostmi odborům, politickým, sportovním, kulturním, náboženským a podobným organizacím zařazeným do sektoru NISD;
- b) dobrovolné příspěvky (jiné než dědictví) od domácností, podniků a ze zahraničí, včetně naturálních transferů ve formě potravinových darů, ošacení, příkrývek, léků atd. poskytované na dobročinné účely, k rozdělení rezidentským nebo nerezidentským domácnostem;
- c) výpomoc a subvence od vládních institucí, avšak jiné než transfery určené na specifické účely financování kapitálových výdajů, které se uvádějí v rámci investičních dotací.

Nezahrnují se povinné členské platby nebo předplatné tržním neziskovým institucím sloužícím podnikání, takovým jako obchodním komorám nebo obchodním sdružením, které se pojmají jako platby za služby.

4.127 Doba zachycení: Běžné transfery NISD se zaznamenají v době, ve které se uskutečnily.

4.128 V soustavě účtů se běžné transfery NISD uvádějí:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení přispívajících sektorů;
- b) na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů;
- c) na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru NISD.

BĚŽNÉ TRANSFERY MEZI DOMÁCNOSTMI

4.129 *Definice:* Běžné transfery mezi domácnostmi obsahují všechny běžné peněžní nebo naturální transfery poskytované nebo přijímané ve vztahu k jiným rezidentským nebo nerezidentským domácnostem. Zvláště zahrnují platby od emigrantů nebo pracovníků trvale usídlených v zahraničí (nebo pracujících v zahraničí alespoň jeden rok nebo déle) členům jejich rodin, které žijí v zemi jejich původu, nebo platby rodičů dětem do jiného místa.

4.130 Doba zachycení: V době, ve které se transfer uskuteční.

4.131 V soustavě účtů se běžné transfery mezi domácnostmi uvádějí:

- a) na straně užití a na straně zdrojů na účtu druhotného rozdělení důchodů domácností;
- b) na straně užití a na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Pokuty a penále

4.132 *Definice:* Pokuty a penále uložené institucionálním jednotkám z rozhodnutí soudu nebo podobnými právními orgány se považují za povinný běžný transfer.

4.133 Tato položka nezahrnuje:

- a) pokuty a penále uložené daňovými úřady za nezaplacení nebo opožděné zaplacení daní, které obvykle není možné odlišit od daní samotných;
- b) poplatky za licence; takové platby jsou buď daňovými platbami nebo platbou za službu, kterou poskytly vládní jednotky (viz D.29 a D.59).

4.134 Doba zachycení: Pokuty a penále se zaznamenávají v době, ve které tyto závazky vznikly.

Loterie a sázkové hry

4.135 Částky placené za losy nebo na sázky se skládají ze dvou částí: z platby za službu jednotce, která organizuje loterii nebo sázkové hry a ze zbývající části, která se jako běžný transfer vyplácí výhercům. Poplatek za službu může být docela značný a může zahrnovat částku na úhradu daní z výroby při poskytování sázkových služeb. Transfery se v soustavě považují za transfery, které se uskutečňují přímo mezi účastníky loterií a sázkových her, tj. mezi domácnostmi. V případě, že se účastní i nerezidentské domácnosti, mohou se vyskytnout čisté transfery mezi sektorem domácností a zbytkem světa. Běžné transfery se zaznamenávají do období, ve kterém byly provedeny.

Platby odškodného

4.136 *Definice:* Platby odškodného obsahují běžné transfery placené institucionálními jednotkami jiným institucionálním jednotkám jako odškodné za způsobené zranění osob nebo za škody na majetku, kromě plateb na náhrady z neživotního pojištění. Platby odškodného mohou být buď povinné z rozhodnutí soudu nebo ex gratia, podle mimosoudní dohody. Tato položka zahrnuje ex gratia platby uskutečňované vládními jednotkami nebo NISD jako náhrady za zranění nebo škody způsobené přírodními pohromami, jiné než ty, které se klasifikují jako kapitálové transfery.

4.137 Doba zachycení: Platby odškodného se zaznamenávají v době, ve které se uskutečňují (ex gratia platby), nebo v době, ve které se mají uskutečnit (povinné platby).

Čtvrtý vlastní zdroj založený na HNP

4.138 „Čtvrtý vlastní zdroj založený na HNP“, vytvořený na základě Rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Společenství ze dne 24. června 1988, je běžný transfer placený vládou každého členského státu institucím Evropské unie.

Je to reziduální příspěvek do rozpočtu těchto institucí, stanovený podle úrovně HNP každé ze zemí.

Doba zachycení: Příspěvek se zaznamenává v době, ve které má být zaplacen.

V soustavě účtů se čtvrtý vlastní zdroj založený na HNP uvádí:

- a) na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů vládních institucí;
- b) na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Ostatní

4.139 a) Běžné transfery od NISD vládním institucím, které nejsou daněmi;

b) platby od vládních institucí veřejným podnikům klasifikovaným v sektoru nefinančních podniků a kvazispolečností určené na to, aby pokryly neobvyklé penzijní sazby;

c) cestovní stipendia a odměny rezidentským nebo nerezidentským domácnostem vyplacené vládními institucemi nebo NISD;

- d) prémiové platby poskytované vládními institucemi domácnostem v určitých intervalech jako odměna za jejich spoření během daného období;
  - e) refundace organizacím sociální péče domácnostmi za výdaje, které za ně byly vynaloženy;
  - f) běžné transfery od NISD zbytku světa;
  - g) sponzorování od společností, pokud nemůže být považováno za nákup reklamy nebo jiných služeb (např. transfery na dobročinnost nebo stipendia);
  - h) běžné transfery od vládních institucí domácnostem jako spotřebitelům, jestliže nejsou zachyceny jako sociální dávky.
- 4.140 Doba zachycení: Tyto transfery se zaznamenávají v době, ve které se uskutečňují, kromě těch od vládních institucí nebo vládním institucím, které se zaznamenávají v době, ve které se mají uskutečnit.

V soustavě účtů se různé běžné transfery zaznamenávají:

- a) na straně zdrojů a na straně užití na účtu druhotného rozdělení důchodů u všech sektorů;
- b) na straně zdrojů a na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

ÚPRAVA O ZMĚNY ČISTÉHO PODÍLU DOMÁCNOSTÍ NA REZERVÁCH PENZIJNÍCH FONDŮ (D.8)

- 4.141 *Definice:* Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů (D.8) představuje potřebnou úpravu z toho důvodu, aby se v úsporách domácností projevila změna pojistných rezerv, na které mají domácnosti výslovný nárok (nárok, který se znovu objeví na finanční úrovni jako aktivum pod položkou F.61), a které se tvoří z pojistného a příspěvků zaznamenávaných na účtu druhotného rozdělení důchodů jako sociální příspěvky.
- 4.142 Protože domácnosti se v soustavě finančních účtů a rozvah považují za vlastníky rezerv soukromých fondových (autonomních i neautonomních) programů, je opravná položka nezbytná pro to, aby se zajistilo, že žádný přebytek penzijních příspěvků nad penzijními příjmy domácností (tj. „transferů“, které se mají zaplatit nad „transfery“, které se mají obdržet) neovlivní úspory domácností.

Aby se tento vliv neutralizoval, potřebná úprava rovná

celkové hodnotě skutečných příspěvků na důchodové zabezpečení placených do soukromých fondových penzijních programů

plus celková hodnota doplňkových příspěvků hrazených z důchodu z vlastnictví, který se přisuzuje držitelům pojistek

minus hodnota s tím spojených poplatků za služby

minus celková hodnota penzí vyplacených jako dávky sociálního pojištění ze soukromých fondových penzijních programů,

se na účtech užití důchodů připočítá k disponibilnímu důchodu nebo upravenému disponibilnímu důchodu domácností, než se dojde k úsporám.

Takto jsou úspory domácností stejné, jako kdyby se penzijní příspěvky a příjmy penzí neuváděly na účtu druhotného rozdělení důchodů jako běžný transfer. Tato úprava je nezbytná, aby se úspory domácností dostaly do souladu se změnou v jejich čistém podílu na rezervách penzijních fondů, uváděnou v soustavě finančních účtů. Opačné úpravy je ovšem nezbytné provést na účtu užití důchodů pojištěn nebo autonomních penzijních fondů nebo u zaměstnavatelů, kteří vytvářejí neautonomní penzijní fondy.

- 4.143 Doba zachycení: Úprava se zaznamenává v souladu s toky, které jsou jejími složkami.

4.144 V soustavě účtů se úprava o změny v čistém podílu domácností na rezervách penzijních fondů uvádí:

- a) na straně užití na účtech užití důchodů sektoru pojišťoven a ostatních sektorů spravujících neautonomní penzijní fondy;
- b) na straně užití na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských institucí);
- c) na straně zdrojů na účtu užití důchodů sektoru domácností;
- d) na straně zdrojů na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů (v případě nerezidentských domácností).

KAPITÁLOVÉ TRANSFERY (D.9)

4.145 Kapitálové transfery se odlišují od běžných transferů tím, že se týkají pořízení nebo předání aktiv alespoň jednou ze stran příslušné transakce. Výsledkem těchto transferů, ať jsou provedeny v penězích nebo naturálně, by měla být úměrná změna ve finančních nebo nefinančních aktivech, která se uvádí v rozvaze jednoho nebo obou účastníků dané transakce.

4.146 *Definice:* Naturální kapitálový transfer představuje převod vlastnictví k aktivu (jinému než k zásobám a penězům) nebo zrušení závazku věřitelem bez jakékoli protihodnoty, která by za to byla přijata.

Kapitálový transfer v penězích obsahuje takový transfer peněz, kterých první strana dosáhla tím, že se zbavila aktiva či aktiv (jiných než zásob) anebo kdy se očekává nebo požaduje, aby jich i druhá strana použila na pořízení aktiva či aktiv (jiných než zásob). Druhá strana, nabyvatel, je často povinna použít peníze k pořízení aktiva či aktiv, protože to je podmínkou pro provedení transferu.

4.147 Kapitálové transfery zahrnují kapitálové daně (D.91), investiční dotace (D.92) a ostatní kapitálové transfery (D.99).

KAPITÁLOVÉ DANĚ (D.91)

4.148 *Definice:* Kapitálové daně (D.91) se skládají z daní vybíraných nepravidelně a v málo častých intervalech z hodnoty aktiv nebo čistého jmění ve vlastnictví institucionálních jednotek nebo z hodnoty majetku, který je předmětem převodu mezi institucionálními jednotkami jako výsledek dědictví, darů mezi živými nebo ostatních převodů.

4.149 Kapitálové daně zahrnují:

- a) daně z kapitálových transferů: daně z dědictví, daně z pozůstalosti a daně z darů mezi živými, u kterých se předpokládá, že jsou uvaleny na kapitál příjemce (kromě daní z prodeje aktiv, neboť tyto prodeje nejsou transfery);
- b) daně z kapitálu: příležitostné a výjimečné dávky z aktiv nebo čistého jmění, které institucionální jednotky vlastní⁽¹⁴⁾. Zahrnují se sem poplatky ze zhodnocení, což jsou daně z přírůstku hodnoty zemědělské půdy způsobené plánovaným povolením ve využití pozemku pro komerční nebo bytové účely.

4.150 Doba zachycení: kapitálové daně se zachycují k okamžiku, kdy daňová povinnost vzniká.

4.151 V soustavě účtů se kapitálové daně zachycují:

- a) na straně změn závazků a čistého jmění (–) na kapitálovém účtu v sektorech, do kterých jsou plátcí zařazeni;
- b) na straně změn závazků a čistého jmění (+) na kapitálovém účtu sektoru vládních institucí;
- c) na straně změn závazků a čistého jmění na kapitálovém účtu zbytku světa.

⁽¹⁴⁾ Avšak daně z kapitálových zisků se v účtech zahrnují do položky běžné daně z příjmů, majetku atd.

INVESTIČNÍ DOTACE (D.92)

- 4.152 *Definice:* Investiční dotace (D.92) se skládají z kapitálových transferů v penězích nebo naturáliích, které provádějí vlády nebo zbytek světa ⁽¹⁵⁾ vůči ostatním institucionálním rezidentským nebo nerezidentským jednotkám za účelem financování veškerých nebo části nákladů na pořízení dlouhodobých aktiv.
- 4.153 Investiční dotace mohou být prováděny v penězích nebo naturálně. Naturální dotace zahrnují transfery dopravních prostředků, strojů a ostatního zařízení od vládních institucí ostatním rezidentským nebo nerezidentským jednotkám anebo také o přímé opatření budov nebo jiných staveb rezidentským či nerezidentským jednotkám.
- 4.154 Investiční dotace nezahrnují převody vojenského zařízení v podobě zbraní nebo zařízení, jehož jedinou funkcí je odpalování takovýchto zbraní, protože tyto zbraně a zařízení se neklasifikují jako aktiva.
- 4.155 Hodnota tvorby kapitálu uskutečňované vládou ve prospěch ostatních sektorů hospodářství se také zahrnuje do investičních dotací, pokud se uživatel dá identifikovat a stává se vlastníkem kapitálu. V takových případech se tvorba kapitálu zachycuje na straně užití kapitálového účtu toho, kdo má z toho užitek a financována je investiční dotací, která se objevuje na straně změn závazků a čistého jmění.
- 4.156 Položka D.92 zahrnuje nejen jednotlivé neopakované platby určené na financování tvorby kapitálu v průběhu daného období, nýbrž také opakované platby splátek, které se týkají tvorby kapitálu provedené v dřívějším období. Takže za investiční dotace se považují také ty části z ročních plateb vládních institucí, které představují splácení dluhů sjednaných podniky za účelem realizace investičních projektů, za jejichž splácení vláda převzala úplnou nebo částečnou zodpovědnost.

Subvence poskytované vládními institucemi na úlevu úrokového zatížení se však vylučují, a to i když předmětem této podpory je stimulace tvorby kapitálu. V praxi tvoří převzetí části splátek úroků vládou, tak jako vlastní tok úroků, běžnou rozdělovací transakcí. Nicméně, pokud dotace slouží pro dvojitý účel, na financování splácení sjednaného dluhu a na platbu za úroky z kapitálové výpůjčky a není možné tyto dva prvky odlišit, pak se celá subvence považuje v účtech za investiční dotaci.

- 4.157 Investiční dotace sektoru nefinančních podniků a kvazispolečností zahrnují, vedle subvencí soukromým podnikům, také investiční dotace veřejným podnikům uznaným za nezávislé právní jednotky za předpokladu, že vládní resort, který ji poskytuje, nevytváří vůči veřejnému podniku pohledávku.
- 4.158 Investiční dotace do sektoru domácností zahrnují subvence na zařízení a modernizaci pro podnikání jiné než je podnikání společností a kvazispolečností, a subvence domácnostem na výstavbu, nákup nebo modernizaci obydlí.
- 4.159 Investiční dotace do sektoru vládních institucí zahrnují všechny platby (kromě subvencí na úlevu úrokového zatížení), které jsou poskytovány subsektorům sektoru vládních institucí ⁽¹⁶⁾ za účelem financování tvorby kapitálu. Nejvýznamnějšími příklady jsou transfery od centrální vlády místním úřadům na specifické účely financování jejich tvorby hrubého fixního kapitálu. Mělo by se zdůraznit, že transfery všeobecné povahy určené pro různé nebo neurčené účely se zahrnují do běžných transferů uvnitř sektoru vládních institucí, i když se částečně užijí na pokrytí výdajů na tvorbu kapitálu.
- 4.160 Investiční dotace neziskovým institucím od vládních institucí a od zbytku světa se odlišují od běžných transferů neziskovým institucím podle stejného kritéria.
- 4.161 Investiční dotace do zahraničí by se také měly omezovat na transfery, jejichž specifickým cílem je financování tvorby kapitálu nerezidentskými jednotkami. Zahrnují například jednostranné transfery na stavbu mostů, silnic, továren, nemocnic nebo škol v rozvojových zemích, nebo na stavbu budov pro mezinárodní organizace. Mohou obsahovat jak platby splátek za časové období, tak i jednotlivé platby. Do této položky se také zahrnují bezplatné dodávky výrobků, které mají charakter fixního kapitálu.

⁽¹⁵⁾ Investiční dotace, které poskytuje zbytek světa, zahrnují subvence placené přímo institucemi Evropské unie (např. určité transfery prováděné záruční sekcí Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu EZOZF).

⁽¹⁶⁾ Investiční dotace v rámci sektoru vládních institucí jsou toky uvnitř sektoru vlády a neobjevují se na konsolidovaném účtu za sektor vládních institucí celkem.

4.162 Doba zachycení: investiční dotace v penězích se zachycují v době, kdy platba má být provedena. Naturální investiční dotace se zachycují v okamžiku, kdy dochází k převodu vlastnictví aktiv.

4.163 V soustavě účtů se investiční dotace zachycují:

- a) na straně změn závazků a čistého jmění (-) na kapitálovém účtu vládních institucí;
- b) na straně změn závazků a čistého jmění (+) na kapitálovém účtu sektorů, které subvence dostávají;
- c) na straně změn závazků a čistého jmění na kapitálovém účtu zbytku světa.

OSTATNÍ KAPITÁLOVÉ TRANSFERY (D.99)

4.164 *Definice:* Ostatní kapitálové transfery (D.99) zahrnují jiné transfery, než jsou investiční dotace a kapitálové daně, které samy o sobě nepředstavují znovurozdělení důchodů, nýbrž znovurozdělení úspor nebo jmění mezi různými sektory a subsektory národního hospodářství nebo i zahraničí.

4.165 Ostatní kapitálové transfery zahrnují tyto transakce:

- a) platby vládních institucí nebo zbytku světa vlastníkům investičního majetku zničeného nebo poškozeného v důsledku války, jiných politických událostí nebo přírodních pohrom (povodní atd.);
- b) transfery od vládních institucí nefinančním podnikům a kvazispolečnostem na úhradu ztrát nahromaděných za několik finančních let nebo na úhradu mimořádné ztráty, jejíž příčina je mimo vliv podniku;
- c) transfery mezi subsektory vládních institucí určené na krytí neočekávaných výdajů nebo nahromaděných deficitů ⁽¹⁷⁾;
- d) nenávratné platby prémie (bonusů) domácnostem ze spoření dotovaných vládou, které jsou odměnou za jejich spoření po dobu několika let;
- e) dědictví, velké dary mezi živými a dary mezi jednotkami patřícími do různých sektorů včetně dědictví a velkých darů neziskovým institucím (například dary univerzitám na krytí nákladů na výstavbu nových kolejí, knihoven, laboratoří atd.);
- f) protipoložková transakce ke zrušení dluhů na základě dohody mezi institucionálními jednotkami patřícími do různých sektorů nebo subsektorů (například zrušení dluhů, které vůči vládě měla cizí země; platby, kterými jsou plněny záruky a neplatící dlužníci jsou osvobozeni od svých povinností). Takováto zrušení na základě vzájemné dohody jsou považována za kapitálový transfer od věřitele k dlužníkovi ve výši i rovnající se hodnotě zůstatku zrušeného dluhu k okamžiku jeho zrušení. Podobně protipoložkou k převzetí dluhu je jiný kapitálový transfer. Avšak vyloučeny jsou:
  - 1. zrušení finančních pohledávek nebo převzetí dluhu kvazispolečností vlastníky kvazispolečností. Tento případ se považuje za transakci s akciemi (viz odstavec 5.16);
  - 2. zrušení dluhů a převzetí dluhu vládou vůči veřejné společnosti v případě, že veřejná společnost zaniká a mizí ze soustavy jakožto institucionální jednotka. Tento případ se zachycuje na účtu ostatních změn objemu aktiv (viz odstavce 5.16, 6.29 a 6.30);
  - 3. zrušení dluhu, který má veřejná společnost vůči vládě a převzetí dluhu vládou, jako součást pokračujícího procesu privatizace, které má být dosaženo v krátkodobé perspektivě. Tento případ se považuje za transakci s akciemi (viz odstavec 5.16).

Odpis dluhu není transakcí mezi institucionálními jednotkami, a tudíž se neobjevuje ani na kapitálovém ani na finančním účtu v soustavě. Jestliže věřitel rozhodne o takovém odpisu, mělo by to být zaznamenáno na účtech ostatních změn objemu aktiv u věřitele

⁽¹⁷⁾ Tyto transfery mezi subsektory sektoru vládních institucí se považují za toky uvnitř sektoru vládních institucí a nevyskytují se na konsolidovaném účtu za sektor jako celek.

i u dlužníka (viz odst. 6.27 písm. d)). Rezervy na pochybné pohledávky se považují za účetní zápisy, které jsou vnitřní záležitostí podniku, a proto se nikde v systému neobjevují. Jednostranné odmítnutí dluhu dlužníkem také není transakcí a v soustavě se neuznává;

- g) ta část realizovaných kapitálových zisků (nebo ztrát), která se přerozděluje do jiného sektoru, jako například kapitálové zisky pojištěven převáděné domácnostem. Avšak protipoložka k transferům vládě za výnosy z privatizace prováděné nepřímo (například prostřednictvím holdingové společnosti) se musí zachycovat jako finanční transakce s akciemi (F.5), a nemá tudíž přímý vliv na úroveň čistého půjčování nebo čistého vypůjčování sektoru vládních institucí;
- h) velké platby jako náhrady za rozsáhlé škody nebo vážná zranění, které nejsou pokryty pojistnými smlouvami (kromě plateb od vládních institucí a od zbytku světa popsanych v písmenu a)). Platby mohou být přiřknuty zákonným rozhodnutím nebo rozhodnutím soudu. Zahrnují se sem platby na náhradu škody způsobené velkými výbuchy, únikem ropy, vedlejšími účinky léků atd.;
- i) mimořádné platby do sociálních pojišťovacích fondů placené zaměstnavateli (včetně vládních institucí) a vládou (jako součást její sociální funkce), pokud jsou určeny ke zvýšení pojistně technických rezerv těchto fondů. S tím spojená úprava sociálně pojišťovacích fondů k domácnostem se také zaznamenává jako ostatní kapitálové transfery (D.99) (viz příloha III „Pojištění“, odstavec 20).

4.166 Doba zachycení:

- a) ostatní kapitálové transfery v penězích se zachycují, když nastává povinnost platbu uskutečnit;
- b) ostatní kapitálové transfery naturální se zachycují, když dochází k převodu vlastnictví aktiv nebo když je dluh věžitelem zrušen.

4.167 V soustavě účtů se ostatní kapitálové transfery uvádějí na kapitálovém účtu jednotlivých sektorů a zbytku světa na straně změn závazků a čistého jmění.

KAPITOLA 5

FINANČNÍ TRANSAKCE

- 5.01 *Definice:* Finanční transakce jsou transakce s finančními aktivy a závazky mezi institucionálními jednotkami a mezi nimi a zbytkem světa.
- 5.02 Pokud jde o definici transakce (viz odstavec 1.33), finanční transakce je vztah mezi institucionálními jednotkami nebo mezi institucionální jednotkou a zbytkem světa na základě vzájemné dohody, která obsahuje současnou tvorbu nebo likvidaci finančního aktiva a protipoložky v závazcích nebo změnu ve vlastnictví finančního aktiva, či vznik závazku.
- 5.03 Finanční aktiva jsou ekonomická aktiva, která obsahují platební prostředky, finanční pohledávky a ekonomická aktiva, která jsou svou povahou těsně blízká finančním pohledávkám.
- 5.04 Platební prostředky se skládají z měnového zlata, zvláštních práv čerpání, z oběživa a převoditelných vkladů.
- Finanční pohledávky opravňují své vlastníky, věřitele, k přijetí platby nebo řady plateb bez jakéhokoliv protiplnění od jiných institucionálních jednotek, dlužníků, kteří vstoupili do závazků, které jsou protipoložkou k pohledávkám.
- Příkladem ekonomických aktiv, která jsou svou povahou těsně blízká finančním pohledávkám, jsou akcie a zčásti podmíněná aktiva. Institucionální jednotka, která takové finanční aktivum emituje, se považuje za jednotku, která vytváří protipoložku v závazcích.
- 5.05 Podmíněná aktiva jsou smluvní dohody mezi institucionálními jednotkami a mezi nimi a zbytkem světa, které stanoví jednu nebo více podmínek, jež musí být splněny před uskutečněním finanční transakce. Příkladem jsou záruky na platby třetích stran, akreditivy, úvěrové rámce, vydané emisní prostředky a mnoho derivátových nástrojů. Podmíněné aktivum je finančním aktivem v případě, že sama smluvní dohoda má tržní hodnotu, protože je obchodovatelná nebo může být na trhu smněna. Jinak se podmíněná aktiva v systému nezobrazují ⁽¹⁾.
- 5.06 Rozlišuje se sedm druhů finančních aktiv: měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ) (AF.1), oběživo a vklady (AF.2), cenné papíry jiné než akcie (AF.3), úvěry (AF.4), akcie a jiný vlastní kapitál (AF.5), pojistné technické rezervy (AF.6) a ostatní pohledávky a závazky (AF.7).
- 5.07 V systému má každé finanční aktivum protipoložku v závazcích, kromě finančních aktiv klasifikovaných v položce měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ) (AF.1). Šest druhů finančních aktiv má odpovídající rozlišení v kategoriích závazků.
- 5.08 Klasifikace finančních transakcí odpovídá klasifikaci finančních aktiv a závazků. Rozlišuje se sedm kategorií finančních transakcí: transakce s měnovým zlatem a zvláštními právy čerpání (ZPČ) (F.1), transakce s oběživem a vklady (F.2), transakce s cennými papíry, jinými než akciemi (F.3), transakce s úvěry (F.4), transakce s akciemi a jiným vlastním kapitálem (F.5), transakce s pojistnými technickými rezervami (F.6) a transakce s ostatními pohledávkami a závazky (F.7).
- 5.09 Finanční aktiva v držení a zůstatky závazků ke konkrétnímu časovému okamžiku (sektoru nebo zbytku světa) se zaznamenávají v rozvaze (viz kapitolu 7). Finanční transakce mají za následek změny v rozvahách. Avšak změny mezi počáteční a závěrečnou rozvahou mohou zahrnovat také jiné toky (viz kapitolu 6). Ty nevyplývají ze vztahů mezi institucionálními jednotkami nebo mezi nimi a zbytkem světa podle vzájemné dohody. Ostatní toky se dělí mezi přecenění finančních aktiv a závazků a změny v objemu finančních aktiv a závazků, které nevyplývají z finančních transakcí. První se uvádějí v účtu přecenění, druhé v účtu ostatních změn v objemu aktiv, v rámci kategorií ztráty z živelných událostí, konfiskace bez náhrady, ostatních změn v objemu finančních aktiv a závazků a pod. a změn v zatřídění a struktuře.

⁽¹⁾ Pojistné technické rezervy (AF.6) jsou bezpodmínečné závazky pojištěn a penzijních fondů. Avšak protější finanční aktiva individuálních držitelů pojištěn a obmyšlených osob jsou ve většině případů podmíněnými aktivy.

- 5.10 Finanční transakce mezi institucionálními jednotkami se uvádějí na finančních účtech příslušných sektorů. Finanční transakce mezi institucionálními jednotkami a zbytkem světa se zaznamenají na finančních účtech příslušných sektorů a na finančním účtu zahraničí, tj. na finančním účtu zbytku světa (viz kapitola 8).

Finanční účet (sektoru nebo zbytku světa) zobrazuje na své levé straně pořízení finančních aktiv snížené o jejich úbytky, zatímco na své pravé straně zobrazuje vznik závazků snížených o jejich splátky. Vyrovňovací položka finančního účtu, tj. čisté pořízení finančních aktiv snížené o čistý úbytek závazků, představuje čisté úvěry (+) a čisté výpůjčky (-) (B.9).

- 5.11 Finanční účet sektoru může být konsolidovaný nebo nekonsolidovaný. Nekonsolidovaný finanční účet sektoru zobrazuje změny ve finančních aktivech a závazcích vlivem všech finančních transakcí, do kterých jsou institucionální jednotky daného sektoru zapojeny. Konsolidovaný finanční účet sektoru zobrazuje změny ve finančních aktivech a závazcích vyvolané finančními transakcemi mezi institucionálními jednotkami zahrnutými do příslušného sektoru a ostatními institucionálními jednotkami nebo zbytkem světa. Při srovnání s nekonsolidovaným finančním účtem se v konsolidovaném účtu finanční transakce mezi jednotkami příslušného sektoru vylučují. Finanční účet zahraničí je podle definice konsolidovaný.
- 5.12 Finanční transakce mezi dvěma institucionálními jednotkami zvyšuje čisté půjčky nebo čisté výpůjčky jedné institucionální jednotky a ve stejné části snižuje čisté půjčky nebo čisté výpůjčky jiné institucionální jednotky. Finanční transakce mezi institucionálními jednotkami zařazenými ve stejném sektoru nemění čisté půjčky nebo čisté výpůjčky tohoto sektoru. Konsolidovaný a nekonsolidovaný finanční účet sektoru vykazuje stejnou částku čistých půjček nebo čistých výpůjček. Stejným projevem toho je, že finanční transakce mezi institucionálními jednotkami nemění čisté úvěry a výpůjčky ekonomiky jako celku. Stejná částka čistých půjček nebo čistých výpůjček, ale opačného znaménka, je na finančním účtu zahraničí. Proto se celkové čisté půjčky nebo čisté výpůjčky všech institucionálních jednotek a zbytku světa rovnají nule.
- 5.13 Finanční účet podle dlužníků a věřitelů ⁽²⁾ (sektorů nebo zbytku světa) je rozšířením finančního účtu, které ukazuje navíc rozdělení čistého pořízení finančních aktiv podle dlužnických sektorů a rozdělení čistého vzniku závazků podle věřitelských sektorů. Poskytuje tudíž informace o vztazích mezi dlužníkem a věřitelem, což je v souladu s finanční rozvahou dlužníků a věřitelů (viz odst. 7.63). Avšak v případě finančních transakcí na sekundárních trzích neposkytuje informace o institucionálních jednotkách, kterým finanční aktiva byla prodána nebo od kterých byla finanční aktiva nakoupena, tj. finanční účet podle dlužníků a věřitelů, neposkytuje úplnou odpověď na otázku, kdo koho v účetním období financuje.
- 5.14 Finanční účet je konečný účet v celkové posloupnosti účtů, které zobrazují transakce (viz kapitola 8). Proto finanční účet nemá vyrovnávací položku, která se převádí do jiného účtu. V systému je vyrovnávací položka finančního účtu totožná s vyrovnávací položkou kapitálového účtu. V praxi se mezi nimi obvykle vyskytne diskrepance, protože se počítají na základě rozdílných statistických údajů.
- 5.15 Finanční transakce mají v systému vždy své souvztažné transakce. Těmito souvztažnými transakcemi mohou být jiné finanční transakce nebo nefinanční transakce.

Současné zvýšení nebo snížení jak finančních aktiv, tak i závazků nebo směna jednoho finančního aktiva za jiné se plně zaznamená v rámci finančního účtu (sektoru nebo zbytku světa). V případech, kdy transakce a její souvztažná transakce jsou obě finančními transakcemi, působí na změnu zásoby finančních aktiv a závazků a mohou změnit úhrny finančních aktiv i závazků odpovídajících institucionálních jednotek nebo zbytku světa, ale nemění čisté úvěry a čisté výpůjčky nebo čisté jmění.

Souvztažné transakce k finančním transakcím mohou být také transakce s produkty (viz kapitolu 3), rozdělovací transakce (viz kapitolu 4) nebo transakce s nefinančními nevyroběnými aktivy (viz odst. 6.06). V případech, kdy souvztažnou transakcí k finanční transakci není finanční transakce, čisté úvěry a čisté výpůjčky příslušných institucionálních jednotek nebo zbytku světa se změní.

- 5.16 Souvztažná transakce k finanční transakci může být (běžným i kapitálovým) transferem (viz kapitolu 4). V tomto případě finanční transakce zahrnuje změnu ve vlastnictví finančního aktiva nebo převzetí závazku dlužníkem (uznání dluhu) nebo současně zrušení finančního aktiva a jeho protipoložkového závazku (zrušení nebo odpuštění dluhu). Souvztažná transakce k převzetí dluhu nebo ke zrušení dluhu se zařadí do

⁽²⁾ SNA 1993 (11.103 až 11.111) používá termín účet podrobných kapitálových toků.

kategorie kapitálové transfery (D.9) a zaznamená se na kapitálovém účtu.

Jestliže vlastník kvazispolečnosti přebírá od ní závazky nebo ruší finanční pohledávky vůči této kvazispolečnosti, souvztažná transakce k převzetí nebo zrušení dluhu je transakce s akciemi (F.5).

Jestliže vláda ruší nebo přebírá dluh od veřejné společnosti, která jako institucionální jednotka v systému mizí, na kapitálovém nebo na finančním účtu se neuvádí žádná transakce. V tomto případě se takový tok zaznamenává na účtu ostatních změn v objemu aktiv (viz kapitola 6 „Ostatní toky“).

Jestliže vládní instituce zruší nebo převezme dluh od veřejné společnosti jako součást probíhajícího procesu privatizace, aby by se má uskutečnit v krátkém období, souvztažnou transakcí je transakce s akciemi. Privatizace znamená vzdát se kontroly nad veřejnou společností (viz odstavec 2.26) zbavením se majetkových účastí. Takové zrušení nebo převzetí vede ke zvýšení vlastních fondů (viz odstavec 7.05), bez ohledu na to, zda toto zvýšení vlastních fondů je nebo není vyvoláno vydáním akcií a ostatních účastí.

Odepsání nebo snížení nedobytné pohledávky věřitelem a jednostranné zrušení závazku dlužníkem (odmítnutím zaplatit dluh) se neklasifikuje jako finanční transakce, protože se netýká vzájemného vztahu mezi institucionálními jednotkami nebo mezi institucionálními jednotkami a zbytkem světa na základě vzájemné dohody. Odepsání nebo snížení nedobytné pohledávky věřitelem se zaznamená na účtu ostatních změn v objemu aktiv (viz odst. 6.27 písm. d)). Odmítnutí zaplatit dluh se v systému nerozezná.

- 5.17 Souvztažnou transakcí k finanční transakci může být úrok (D.41). Úrok je pohledávkou u věřitelů a závazkem u dlužníků z určitého druhu finančních nároků uváděných v kategoriích oběživo a vklady (AF.2), cenné papíry jiné než akcie (AF.3), úvěry (AF.4) a ostatní pohledávky a závazky (AF.7). V systému se úrok uvádí na základě nároku, tj. úrok je zaznamenán jako plynule během času narůstající u věřitele z částky zůstatku jistiny (viz odstavec 4.50). Souvztažnou transakcí k zaznamenanému úroku (D.41) je vždy finanční transakce vytvářející dodatečnou finanční pohledávku věřitele vůči dlužníkovi. Výsledkem této finanční transakce je to, že úrok je reinvestován. Skutečná platba úroku není zachycena v úrocích (D.41), nýbrž představuje transakci, která se týká změny ve vlastnictví platebních prostředků. Souvztažnou transakcí je finanční transakce snižující čistou finanční pohledávku věřitele vůči dlužníkovi. V případě, že časově rozlišený úrok není zaplacen v době splatnosti, vzniká úrokový nedoplatek. Protože úrok je v systému uveden vždy jako časově rozlišený, úrokový nedoplatek nemění úhrn finančních aktiv nebo závazků, nýbrž možná jejich třídění (viz odstavec 5.131).
- 5.18 Souvztažnou transakcí k finanční transakci může být důchod z vlastnictví přidělený, ale nerozdělený. Příkladem jsou úroky (D.41) a dividendy (D.421) investičních fondů, které je obdržely z provedeného investování a které jsou akcionářům přisouzeny, ale nejsou jim rozděleny (viz odst. 4.49 písm. a) a odst. 4.54 písm. b)), reinvestované zisky z přímých zahraničních investic (D.43) a důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (D.44) v případě individuálních pojistek životního pojištění uzavřených mimo programy sociálního pojištění. Výsledkem této souvztažné finanční transakce je, že (kladný nebo záporný) důchod z vlastnictví je reinvestován.

KLASIFIKACE FINANČNÍCH TRANSAKČÍ

- 5.19 Finanční transakce se klasifikují v kategoriích rozdělených do subkategorií a některé z nich se dále rozdělují do podpoložek. Klasifikace transakcí s finančními aktivy a závazky odpovídá klasifikaci finančních aktiv a závazků (viz odstavce 5.06 až 5.08). Proto se definice kategorií, subkategorií a podpoložek a doplňující výklad uvádí v ESA pouze jednou, a to v této části kapitoly o finančních transakcích. V kapitole o rozvaze se definice a jejich výklad v hlavním textu neopakují, ale uvádějí se v příloze 7.1, ve shrnutí všech v systému definovaných aktiv a závazků.
- 5.20 Klasifikace finančních transakcí a finančních aktiv a závazků se zakládá především na likviditě a právních charakteristikách finančních aktiv. Klasifikace neobsahuje funkční kategorie kromě poznámkové položky, která se týká přímých zahraničních investic. Definice jednotlivých kategorií, subkategorií a podpoložek jsou obvykle nezávislé na klasifikaci institucionálních jednotek. V případě, že však vznikne potřeba, je možné klasifikaci finančních aktiv a závazků dále rozčlenit a tyto kategorie tak rozdělit podle klasifikace institucionálních jednotek. Příkladem by mohly být druhy vkladů mezi měnovými finančními institucemi. Podrobnost, ve které je možné klasifikaci finančních aktiv a závazků použít, závisí na institucionálním sektoru, který se má analyzovat.

Tabulka 5.1 — Klasifikace finančních transakcí

Klasifikace finančních transakcí	Kód		
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	F.1		
Měnové zlato		F.11	
Zvláštní práva čerpání (ZPČ)		F.12	
Oběživo a vklady	F.2		
Oběživo		F.21	
Převoditelné vklady		F.22	
Ostatní vklady		F.29	
Cenné papíry jiné než akcie	F.3		
Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů		F.33	
Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů			F.331
Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů			F.332
Finanční deriváty		F.34	
Úvěry	F.4		
Krátkodobé úvěry		F.41	
Dlouhodobé úvěry		F.42	
Akcie a jiný vlastní kapitál	F.5		
Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů		F.51	
Kótované akcie jiné než akcie investičních fondů			F.511
Nekótované akci jiné než akcie investičních fondů			F.512
Jiný vlastní kapitál			F.513
Akcie investičních fondů		F.52	
Pojistné technické rezervy	F.6		
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů		F.61	
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění			F.611
Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů			F.612
Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky		F.62	
Ostatní pohledávky a závazky	F.7		
Obchodní úvěry a zálohy		F.71	
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy		F.79	
Poznámková položka: Přímé zahraniční investice	F.m		

5.21 Analýzy přenosových kanálů měnové politiky mohou vyžadovat, aby se identifikovaly míry peněz v rozvahách a také na finančních účtech sektorů a u zbytku světa. Avšak uplatňované definice míry peněz se odlišují mezi zeměmi i v čase. Kromě toho se skládají z prvků, které ve většině případů neodpovídají kategoriím, subkategoriím, podpoložkám finančních aktiv a závazků tak, jak jsou definovány v systému. Navíc sektory, které vytvářejí peníze, které jsou držiteli peněz nebo jsou peněžně neutrální, závisí na uplatněné definici měnového agregátu. Proto míry peněz nejsou v systému definovány. Nicméně v příloze 5.1 této kapitoly se uvádí metoda, která umožňuje jakoukoliv míru peněz v rozvaze a na finančních účtech vyjádřit.

5.22 Inovace na finančních trzích snížily užitečnost rozlišení finančních aktiv a závazků na krátkodobé a dlouhodobé. Jestliže však je pro analýzu důležitá doba splatnosti, jako pro analýzu úrokových sazeb a výnosů z aktiv, může se rozdělení podle doby splatnosti požadovat. Z toho důvodu, jestliže je to důležité, je rozlišení doby splatnosti uznáno jako druhotné klasifikační kritérium.

Definice: Krátkodobá finanční aktiva (závazky) jsou finanční aktiva (závazky), jejichž původní doba splatnosti je obvykle jeden rok nebo kratší a ve výjimečných případech maximálně dva roky ⁽³⁾.

Dlouhodobá finanční aktiva (závazky) jsou finanční aktiva (závazky), jejichž původní doba splatnosti je obvykle delší než jeden rok a ve výjimečných případech delší než dva roky jako minimum.

5.23 Mnoho kategorií, subkategorií a podpoložek finančních aktiv a závazků se může rozdělit podle jednotek, ve kterých jsou vyjádřeny.

Definice: Finanční aktiva (závazky) v národní měně jsou finanční aktiva (závazky) vyjádřená v měnové jednotce (jednotkách), která je v dané zemi zákonným platidlem.

Finanční aktiva (závazky) v cizí měně jsou finanční aktiva (závazky) vyjádřená v měnové jednotce (jednotkách), která není v dané zemi zákonným platidlem.

Finanční aktiva v cizí měně zahrnují finanční aktiva vyjádřená v měnovém koši, např. ECU nebo ZPČ a finanční aktiva vyjádřená ve zlatě. Rozlišení mezi národní a cizí měnou je zvláště užitečné v kategorii oběživa a vkladů (AF.2).

MĚNOVÉ ZLATO A ZVLÁŠTNÍ PRÁVA ČERPÁNÍ (ZPČ) (F.1)

5.24 Kategorii F.1 tvoří dvě subkategorie finančních transakcí:

- a) měnové zlato (F.11);
- b) zvláštní práva čerpání (ZPČ) (F.12).

5.25 Finanční aktiva zatříděná do kategorie měnové zlato a ZPČ (AF.1) jsou jediná aktiva, která v systému nemají žádnou protipoložku v závazcích. Proto transakce s měnovým zlatem a ZPČ (F.1) představují vždy změny ve vlastnictví finančních aktiv (viz odst. 5.02).

Měnové zlato (F.11)

5.26 *Definice:* Subkategorie měnové zlato (F.11) se skládá ze všech transakcí s měnovým zlatem (AF.11), tj. se zlatem, které měnové orgány nebo jiné orgány, které jsou pod účinnou kontrolou úřadů, drží jako součást devizových rezerv.

5.27 Sektor měnových orgánů, který je založen na funkčním pojetí, obsahuje subsektor centrální banky (S.121) a centrálních vládních institucí, které provádějí operace obvykle přisuzované centrální bance. Takové operace obsahují emise oběživa, správu a řízení mezinárodních rezerv a fungování fondů stabilizace směnných kursů.

Zlato může být proto obvykle finančním aktivem pouze u centrální banky nebo u centrálních vládních institucí. Ovšem za určitých okolností mohou mít jiné finanční instituce právní nárok na zlato, které mohou prodat pouze se zvláštním souhlasem měnových orgánů. V takových omezujících podmínkách je možné uplatnit pojetí účinné kontroly nad držbou zlata u finančních institucí jiných než centrální banka.

5.28 Měnové zlato má obvykle formu prutů s ryzostí alespoň 995/1000.

5.29 Transakce s měnovým zlatem představují převážně nákupy měnového zlata mezi měnovými orgány. Nákupy měnového zlata se zaznamenávají na finančních účtech domácích měnových orgánů jako zvýšení finančních aktiv. Souvztažným zápisem je úbytek finančních aktiv u zbytku světa.

5.30 Transakce s neměnovým zlatem, tj. se zlatem jiným než měnovým, se pojmají jako pořízení minus úbytek cenností (jestliže jediným smyslem je vytvářet zásobu bohatství) a jinak jako konečná spotřeba nebo mezispotřeba nebo změna v zásobách. Transakce s neměnovým zlatem zahrnuje transakce měnových orgánů se zlatem, které není součástí jejich devizových rezerv.

5.31 Jestliže měnové orgány přidávají neměnové zlato ke své držbě měnového zlata nebo mě nové zlato uvolňují z držby pro neměnové účely, považuje se to za monetizace nebo demonetizaci zlata. Monetizace nebo demonetizace zlata nevede k zápisu na finančním účtu; místo toho je změna v rozvahové položce provedena zápisem na účtu ostatních změn v objemu aktiv jako přerazení, tj. jako změna v klasifikaci zlata — z cenností (AN.13) na měnové zlato (AF.11) (viz odstavec 6.32). Demonetizace zlata se zaznamená symetricky.

⁽³⁾ V určitých případech je možné cenné papíry jiné než akcie vydávané sektorem vládních institucí a s dobou splatnosti až do pěti let klasifikovat jako krátkodobé.

- 5.32 Vklady, cenné papíry a úvěry vyjádřené ve zlatě se považují za finanční aktiva jiná než měnové zlato a klasifikují se spolu s podobnými finančními aktivy v zahraniční měně v příslušné kategorii.

Swapy s neměnovým zlatem, které jsou dohodou o dočasné směně neměnového zlata za vklady, se považují za úvěry se zárukou (viz odst. 5.81 písm. e)).

Zvláštní práva čerpání (ZPČ) (F.12)

- 5.33 *Definice:* Subkategorie zvláštní práva čerpání (ZPČ) (F.12) se skládá ze všech transakcí se ZPČ (AF.12), tj. s mezinárodními rezervními aktivy, které vytvořil Mezinárodní měnový fond (MMF) a přidělil svým členům na doplnění existujících rezervních aktiv.
- 5.34 ZPČ se nepovažují za závazky MMF a členové MMF, kterým jsou ZPČ přidělena, nemají skutečný (nepodmíněný) závazek splatit toto přidělení svých ZPČ. ZPČ jsou v držení výhradně u oficiálních držitelů, kterými jsou obvykle centrální banky, a jsou převoditelná mezi účastníky odboru zvláštních práv čerpání MMF a jinými mi držiteli, které určil MMF (jinými centrálními bankami a určitými mezinárodními agenturami). ZPČ představují pro každého držitele zajištění a nepodmíněné právo získat jiná rezervní aktiva, zejména cizí měnu.
- 5.35 Změny v držbě ZPČ u měnových orgánů mohou vznikat z titulu transakcí se ZPČ, obsahující platby nebo příjmy ve ZPČ od MMF, ostatním účastníkům v odboru zvláštních práv čerpání MMF nebo jiným držitelům. Zaznamenají se na finančních účtech měnových orgánů a u zbytku světa. Změny v ZPČ mohou také vyplývat ze změn v hodnotě ZPČ a zaznamenají se na účtu přecenění nebo z přidělení či zrušení ZPČ, které by se měly zaznamenat na účtu ostatních změn v objemu aktiv (viz odst. 6.27 písm. a)).

OBĚŽIVO A VKLADY (F.2)

- 5.36 *Definice:* Kategorie oběživo a vklady (F.2) se skládá ze všech transakcí s oběživem a vklady (AF.2), tj. s oběživem, které je v oběhu a se všemi typy vkladů v národní i cizí měně.
- 5.37 Kategorie F.2 je rozdělena do třech subkategorií finančních transakcí:
- oběživo (F.21);
  - převoditelné vklady (F.22);
  - ostatní vklady (F.29).

Odlišit převoditelné a nepřevoditelné vklady může být velmi obtížné a v některých zemích analyticky ne zcela užitečné (k rozlišování mezi vklady a úvěry viz odstavce 5.74 až 5.79).

Oběživo (F.21)

- 5.38 *Definice:* Subkategorie oběživo (F.21) se skládá ze všech transakcí s oběživem (AF.21), tj. s bankovkami a mincemi v oběhu, které se obvykle používají pro platby.
- 5.39 Subkategorie AF.21 obsahuje:
- bankovky a mince v oběhu vydané rezidentskými měnovými orgány;
  - bankovky a mince v oběhu vydané nerezidentskými měnovými orgány a držené rezidenty.
- 5.40 Subkategorie AF.21 neobsahuje:
- bankovky a mince, které nejsou v oběhu, např. zásobu vlastních bankovek u centrální banky nebo zásoby bankovek pro jejich naléhavou potřebu;
  - pamětní mince, které se obvykle pro platby nepoužívají.
- 5.41 Oběživo mohou mít v držení všechny sektory a zbytek světa. Je emitováno centrální bankou, centrálními vládními institucemi, zbytkem světa a ve výjimečných případech jinými měnovými finančními institucemi. Oběživo se považuje za závazek emitující institucionální jednotky.

Převoditelné vklady (F.22)

- 5.42 *Definice:* Subkategorie převoditelné vklady (F.22) se skládá ze všech transakcí s převoditelnými vklady (AF.22), tj. s vklady (v národní nebo cizí měně), které jsou bezprostředně směnitelné za oběživo nebo které jsou převoditelné šekem, bankovním příkazem, debetním zápisem či podobným způsobem bez jakéhokoliv druhu významné restrikce nebo penalizace.
- 5.43 Subkategorie AF.22 zahrnuje převoditelné vklady u rezidentských a nerezidentských měnových finančních institucí. Zahrnují se vklady převoditelné mezi měnovými finančními institucemi, takové jako vklady, které jiné měnové finanční instituce mají u centrální banky, aby splnily požadavky na povinné rezervy, pokud takové vklady zůstávají převoditelné nebo provozní zůstatky a devizové vklady v rámci swapových smluv nebo mezi jinými měnovými finančními institucemi.
- 5.44 Všechny sektory i zbytek světa mohou mít převoditelné vklady v držení. Jsou to závazky převážně měnových finančních institucí a zbytku světa a někdy i vládních institucí.

Ostatní vklady (F.29)

- 5.45 *Definice:* Subkategorie ostatní vklady (F.29) se skládá ze všech transakcí s ostatními vklady (AF.29), tj. s vklady (v národní i cizí měně) jinými než převoditelnými. Ostatní vklady není možné použít pro platbu v libovolném čase a nejsou přeměnitelné na oběživo nebo na převoditelné vklady bez jakéhokoliv významné restrikce nebo penalizace.
- 5.46 Subkategorie AF.29 obsahuje:
- termínované vklady. Tyto vklady nelze bezprostředně použít, neboť jsou vázány na pevný termín nebo na období po předchozí výpovědi. Obsahují např. vklady u centrální banky ve formě povinných rezerv v určité výši, které vkladatelé nemohou vybrat bez výpovědi nebo bez restrikce;
  - spořitelní vklady, spořitelní knížky, spořitelní certifikáty nebo certifikáty na všechny vklady, které nejsou převoditelné nebo jejichž teoreticky možná převoditelnost je velmi omezená;
  - vklady, která vyplývají z programu spoření nebo ze smlouvy. Tyto vklady jsou často spojeny s povinným závazkem vkladatele provádět pravidelné platby v daném období a zaplacený kapitál a přírůstající úroky nejsou, až do uplynutí pevně stanoveného časového období, dostupné. Na konci spoření jsou někdy tyto vklady spojeny s poskytnutím úvěrů, které jsou v proporcí k akumulovaným úsporám, za účelem nákupu budovy nebo obydlí;
  - dokumenty o vkladech, které je možné podle zákona nebo praxe vyplatit na požádání nebo na základě relativně krátké výpovědní lhůty, označované někdy jako akcie, a které vydávají spořitelní a úvěrová sdružení, stavební spořitelny, kempeličky a podobné organizace;
  - splatné platby marží vztahujících se k finančním derivátům, které jsou závazkem měnových finančních institucí (viz odst. 5.81 písm. c));
  - krátkodobé dohody o zpětném odkupu (repos), které jsou závazkem měnových finančních institucí (viz odst. 5.81 písm. d)) ⁽⁴⁾.
- 5.47 Subkategorie AF.29 neobsahuje převoditelné vkladové certifikáty a převoditelné spořitelní certifikáty. Ty se zařídují do kategorie cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.33).
- 5.48 Subkategorie AF.29 dále zahrnuje:
- oficiální ECU, které jsou v držení u centrální banky. Tato finanční aktiva se skládají z ECU, které jsou emitovány EMI na měnové rezervy od centrálních bank členských zemí s cílem plnit dohodu o EMS. Tyto ECU může použít EMI a centrální banky členských zemí jako prostředek vyrovnání a na transakce mezi nimi a EMI. EMI může udělit měnovým orgánům třetích zemí a mezinárodním institucím statut ostatních držitelů ECU ⁽⁵⁾;

⁽⁴⁾ SNA 1993 (11.32, 11.72 a 11.83) klasifikuje dohody o zpětném odkupu v rámci úvěrů, jestliže nezahrnují bankovní závazky a neklasifikují se v národním pojetí širokých peněz; ve druhém případě se dohody o zpětném odkupu klasifikují v rámci ostatních vkladů.

⁽⁵⁾ Body 6.2 a 6.3 Protokolu o statutu Evropského měnového institutu, který je přílohou Smlouvy o založení Evropského společenství.

- b) finanční pohledávky nebo závazky centrální banky vyplývající z mechanismu velmi krátkodobého financování a z mechanismu krátkodobé měnové podpory. Jsou spravované EMI ⁽⁶⁾;
- c) finanční pohledávky u MMF, které jsou složkami mezinárodních rezerv a které nejsou evidovány jako úvěr. Tvoří je pozice rezervní tranše členů MMF, která vyplývá z plateb části členských příspěvků do rezervních aktiv a čistého použití měn jednotlivých členů Fondem;
- d) závazky k MMF, které nejsou evidovány jako úvěry. Obsahují použití úvěru od Fondu v rámci účtu všeobecných zdrojů MMF; je to vyjádření částky členské měny u MMF, kterou je člen povinen odkoupit.

5.49 Ostatní vklady mohou držet všechny sektory a zbytek světa. Jsou závazkem převážně měnových finančních institucí a zbytku světa, ale také ostatních sektorů, např. vládních institucí (viz odstavce 5.74 až 5.76).

CENNÉ PAPÍRY JINÉ NEŽ AKCIE (F.3)

5.50 *Definice:* Kategorie cenné papíry jiné než akcie (F.3) se skládá ze všech transakcí s cennými papíry jinými než akciemi (AF.3), tj. s finančními aktivy, která jsou nástrojem na doručitele a jsou obvykle převoditelná a obchoduje se s nimi na vedlejších trzích nebo mohou být na trhu vyměněna, která však držitelé neposkytují žádná vlastnická práva v institucionální jednotce, která je vydala.

5.51 Kategorie AF.3 zahrnuje finanční aktiva, která jsou obvykle zastoupena dokumenty určenými k oběhu a jejichž fiktivní hodnota je stanovena při emisi. Zahrnuje směnky, dluhopisy, vkladové certifikáty, obchodní papíry, směnky, finanční deriváty a podobné nástroje běžně obchodované na finančních trzích (k rozlišení mezi cennými papíry jinými než akciemi a úvěry viz odstavce 5.77 až 5.80).

5.52 Cenné papíry jiné než akcie mohou držet všechny sektory a zbytek světa jako finanční aktiva. Jsou to závazky především finančních a nefinančních společností, centrálních, regionálních a místních vládních institucí a zbytku světa.

5.53 Kategorie F.3 se dělí na dvě subkategorie finančních transakcí ⁽⁷⁾:

- a) cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.33);
- b) finanční deriváty (F.34).

Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.33)

5.54 *Definice:* Subkategorie cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.33), se skládá ze všech transakcí s cennými papíry jinými než akcie, kromě finančních derivátů (AF.33), tj. s cennými papíry jinými než akciemi, které dávají jejich držitelům bezpodmínečné právo na pevný nebo smluvně stanovený proměnlivý peněžní důchod ve formě kupónových plateb (úroků) nebo na pevně stanovenou částku k určitému datu nebo datům nebo počínaje datem stanoveným v době emise.

5.55 V případě potřeby je možné subkategorii F.33 rozdělit na další dvě skupiny finančních transakcí:

- a) krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.331);
- b) dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.332).

⁽⁶⁾ Odst. 6.1 druhá odrážka Protokolu o statutu Evropského měnového institutu, který je přílohou Smlouvy o založení Evropského společenství.

⁽⁷⁾ SNA 1993 (11.79, 11.80 a 11.81) doporučuje volitelné rozdělení transakcí s cennými papíry jinými než akciemi podle lhůty splatnosti na krátkodobé (F.31) a dlouhodobé (F.32). SNA 1993 (11.82) však umožňuje (jestliže je to z hlediska analýzy a politiky důležité) další volitelné rozdělení transakcí s cennými papíry jinými než akciemi, které odděleně zachycuje transakce s finančními deriváty. ESA uplatňuje tuto druhou volbu. Usnadňuje to také vazbu na subkategorii dluhopisů definovaných v manuálu platební bilance z roku 1993, ve kterém se dluhové cenné papíry rozdělují na dluhopisy, směnky, nástroje peněžního trhu a finanční deriváty. Aby nedošlo k záměně s kódy SNA 1993, kódy F.31 a F.32 se v ESA nepoužívají.

Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.331)

- 5.56 *Definice:* Podpoložka krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.331), se skládá ze všech transakcí s krátkodobými cennými papíry jinými než akciemi, kromě finančních derivátů (AF.331), tj. s cennými papíry jinými než akciemi, kromě finančních derivátů, které mají původní krátkodobou lhůtu splatnosti (viz odstavec 5.22).
- 5.57 Krátkodobé cenné papíry jiné než finanční deriváty se obvykle vydávají na diskont.
- 5.58 Podpoložka AF.331 obsahuje:
- pokladniční poukázky a jiné krátkodobé cenné papíry vydávané vládou, včetně těch, které vystavují ostatní měnové finanční instituce, aby uspokojily požadavky na povinné rezervy;
  - převoditelné krátkodobé cenné papíry vydávané finančními a nefinančními společnostmi. Pro takové cenné papíry se užívají různé názvy: obchodní cenný papír, komerční směnky, vlastní směnky nebo obchodní směnky, směnky a vkladové certifikáty;
  - krátkodobé cenné papíry vydané v rámci dlouhodobě potvrzených dohod o možnosti vydat směnky (NFI);
  - bankovní akcepty (BA). BA vyjadřuje souhlas finančních institucí s přijetím příkazů, komerčních směnek nebo směnek B/E vydaných nefinančními podniky a nepodmíněný slib vyplatit určitou částku v určitém termínu. BA představuje nepodmíněný finanční nárok držitele a nepodmíněný závazek na straně akceptující finanční instituce. Souvztažnou transakcí finanční instituce je transakce s krátkodobým úvěrem, který tato finanční instituce poskytuje své mu zákazníkovi. Z toho důvodu se doporučuje, aby se BA pokládaly za skutečný závazek přijatý finanční institucí a za finanční aktivum držitele, i když se žádný kapitál nesměňuje. Aby se v účtech vzala v úvahu praxe jednotlivých států a odchylky v povaze těchto nástrojů, bude aplikace toho doporučení vyžadovat pružnost.
- 5.59 Podpoložka AF.331 neobsahuje cenné papíry, jejichž převoditelnost je v praxi velmi omezená (avšak teoreticky možná), a které se proto, podle vhodnosti, zahrnují do subkategorie ostatní vklady (AF.29) nebo krátkodobé úvěry (AF.41) (viz odstavce 5.74 až 5.76).

Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.332)

- 5.60 *Definice:* Podpoložka dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.332), se skládá ze všech transakcí s cennými papíry jinými než akciemi, kromě finančních derivátů (AF.332), tj. s cennými papíry jinými než akciemi, s dlouhodobou původní lhůtou splatnosti, kromě finančních derivátů (viz odstavec 5.22).
- 5.61 Dlouhodobé cenné papíry se obvykle vydávají s kupóny.
- 5.62 Podpoložka AF.332 zahrnuje:
- dluhové cenné papíry na doručitele;
  - podřízené dluhopisy, často označované jako podřízený dluh;
  - dluhopisy s volitelnou lhůtou splatnosti, z nichž poslední je delší než 1 rok;
  - dluhopisy bez uvedení data nebo trvalé;
  - dluhopisy s proměnlivou sazbou (FRN);
  - cenné papíry s indexovanou sazbou, u kterých se hodnota jistiny váže na cenový index, cenu zboží nebo na index devizového kurzu;
  - hluboce diskontované dluhopisy a dluhopisy s nulovým kuponem;
  - evropské dluhopisy. Emise dluhopisů, které jsou umístěny na trhu alespoň dvou zemí současně, obvykle prostřednictvím mezinárodních syndikátů finančních institucí několika zemí a vyjádřeny v měně, která nemusí být měnou ani jedné z těchto zemí;
  - soukromě vydané dluhopisy, tj. dluhopisy vymezené dvoustrannou dohodou určitých investorů, za předpokladu, že tyto dluhopisy jsou alespoň potenciálně převoditelné; jestliže nejsou převoditelné, považují se za dlouhodobou úvěr;
  - úvěry, které se stávají, de facto, obchodovatelné. Toto by se mělo vysvětlovat pouze v tom smyslu, že se obchodují na organizovaném vedlejšímu trhu (viz odstavec 5.79);
  - cenné papíry, které vznikly přeměnou z úvěrů. Přeměna obsahuje dvě finanční transakce: zrušení úvěru a vznik nového cenného papíru;

- l) dluhopisy a zapůjčený kapitál, které se mohou přeměnit na akcie, buď na akcie vydávající společnosti, či na akcie jiné společnosti, a to tak dlouho, dokud nedojde k přeměně. Přeměna se týká dvou finančních transakcí: zrušení dluhopisu nebo zapůjčeného kapitálu a vydání akcie. Tam, kde je možné oddělit opci od základního dluhového cenného papíru, měla by se přeměna opce pokládat za samostatné finanční aktivum a klasifikovat v subkategorii finančních derivátů (AF.34) (viz odst. 5.67 písm. a) a 5.67 písm. b));
- m) akcie nebo akciový kapitál, ze kterých se vyplácí pevný důchod, ale které neposkytují účast na rozdělení zůstatkové hodnoty při rozpuštění společnosti, včetně preferenčních bezpodílových akcií.

5.63 Podpoložka AF.332 zahrnuje další vydaná finanční aktiva jako součást přeměny úvěrů, hypoték, dluhů z úvěrových karet, účetních pohledávek a jiných aktiv na cenné papíry. Někdy je vydán nový cenný papír náhradou za původní aktivum, které se zcela ruší. Anebo se původní aktivum převádí jiné institucionální jednotce a nové cenné papíry nahrazují původní aktivum v rozvaze původní institucionální jednotky. V tomto případě by se mělo původní aktivum zachytit v rozvaze nové institucionální jednotky, která je drží.

5.64 Podpoložka F.332 nezahrnuje:

- a) transakce s cennými papíry, které jsou součástí dohod o zpětném odkupu. Dohody o zpětném odkupu se zařídují do subkategorie ostatní vklady (viz odst. 5.46 písm. f)) nebo do kategorie úvěry (viz odst. 5.81 písm. d)) v závislosti na příslušné institucionální jednotce. Akcie zapůjčené nebo podléhající zpětnému odkupu nemění rozvahu a nadále se klasifikují v AF.332;
- b) transakce s nepřevoditelnými cennými papíry. Ty se klasifikují v subkategorii dlouhodobé úvěry;
- c) transakce s nepřevoditelnými úvěry, včetně těch, které se prodaly třetí straně, ale pro které neexistuje organizovaný vedlejší trh (viz odstavec 5.79).

Finanční deriváty (F.34)

5.65 *Definice:* Subkategorie finanční deriváty (F.34) se skládá ze všech transakcí s finančními deriváty (AF.34), tj. finančními aktivy, které jsou založeny na odlišném základním nástroji nebo jsou od něho odvozeny. Základní nástroj je obvykle jiné finanční aktivum, může to však být také komodita nebo index.

5.66 Finanční deriváty jsou také označeny jako sekundární nástroje a protože snaha vyhnout se riziku je často motivem jejich vytváření, jsou také označovány za hedgingové nástroje. Pouze takové druhotné nástroje, které mají tržní hodnotu, protože jsou obchodovatelné nebo mohou být na trhu vyměněny, jsou v systému finančními aktivy a zahrnují se do subkategorie AF.34 (viz odstavec 5.05).

5.67 Subkategorie AF.34 zahrnuje:

- a) obchodovatelné opce a opce přes přepážku (OTC opce). Opce jsou podmíněná aktiva, která dávají svým držitelům právo, ale ne povinnost, nakoupit od (v případě kupní opce) nebo prodat (v případě prodejní opce) vydavateli opce (upisovateli opce) finanční nebo nefinanční aktiva (základní nástroj) za předem stanovenou cenu (realizační cenu) během daného časového rozmezí (americká opce) nebo ke stanovenému datu (evropská opce). Kupující opce platí prémii (cenu opce) za závazek upisovatele opce prodat nebo koupit určené množství aktiva, na které se vztahuje opce nebo poskytnout na žádost kupujícího, příslušnou odměnu. Podle konvence se takový závazek považuje za závazek prodávajícího opce, protože cena opce představuje pro něho běžný náklad na vykoupení jeho podmíněného závazku;
- b) opční listy. Jde o formu obchodovatelných opcí, která dává jejich držitelům právo koupit od vydavatele opčního listu (obvykle společnosti) určitý počet akcií nebo dluhopisů podle stanovených podmínek během stanoveného období. Existují také měnové opční listy, jejichž hodnota je založena na množství jedné měny potřebné na nákup jiné měny, k datu opčního listu nebo před jeho vypršení a kombinované měnové opční listy vázané na třetí měny. Podle konvence se předpokládá, že vydavateli opčního listu vzniká závazek, který představuje běžný náklad na vykoupení podmíněného závazku vydavatele;
- c) futures, ale pouze v případě, že mají tržní hodnotu, protože jsou obchodovatelné nebo mohou být vyměněny. Futures jsou závazkem dodat nebo odebrat určené množství zboží standardní kvality, zahraniční měny nebo cenných papírů za pevnou cenu a v určeném

dodacím termínu nebo období. Futures mohou být také založeny spíše na indexu než na specifickém finančním nebo nefinančním aktivu;

- d) swapy, ale pouze v případě, že mají tržní hodnotu, protože jsou obchodovatelné nebo mohou být vyměněny. Swapy jsou smluvním uspořádáním mezi dvěma stranami, které souhlasí s tím, že se za určitou dobu a podle předem stanovených pravidel uskuteční směna toků plateb, které představují stejné částky zadlužení. Nejvíce převažují swapy úrokové míry a měnové swapy. Swapy úrokové míry se týkají směny úrokových plateb rozdílné ho charakteru, takových jako pevné sazby za pohyblivou, dvou rozdílných pohyblivých sazeb, pevné sazby v jedné měně a pohyblivé sazby v jiné měně atd. (viz odstavec 4.47). Měnové swapy se týkají směny určitého množství dvou rozdílných měn k pozdějšímu vrácení, které zahrnuje jak toky úroků, tak splátek, podle předem stanovených pravidel;
- e) dohody o budoucích úrokových sazbách (forward rate agreements) (FRA), ale pouze v případě, že mají tržní hodnotu, protože jsou obchodovatelné nebo mohou být vyměněny. FRA jsou smluvní uspořádání, ve kterých dvě strany, aby se ochránily před změnami úrokových sazeb, souhlasí se zaplacením úrokové sazby v dohodnutém termínu z fiktivní částky jistiny, která se nikdy nesmění. Platby se vztahují na rozdíl mezi odsouhlasenou sazbou v dohodě o budoucích úrokových sazbách (forward rate agreements) a převládající tržní sazbou v době vyrovnání. V systému se zachycují jako důchod z vlastnictví (viz odstavec 4.47).

5.68 Subkategorie AF.34 neobsahuje:

- a) nástroj, na kterém je finanční derivát založen;
- b) platby splatného rozpětí vztahujícího se k finančním derivátům. Zahrnují se do ostatních vkladů (AF.29) (viz odstavec 5.46) nebo do úvěrů (AF.4) (viz odst. 5.81 písm. c)) podle toho, kterých institucionálních jednotek se týkají;
- c) druhotné nástroje, které nejsou obchodovatelné a nemohou být na trhu vyměněny.

ÚVĚRY (F.4)

5.69 *Definice:* Kategorie úvěrů (F.4) se skládá ze všech transakcí s úvěry (AF.4), tj. s finančními aktivy, která se vytvářejí, když věřitelé půjčí peníze dlužníkům, buď přímo nebo prostřednictvím zprostředkovatelů, a která se buď prokazují nepřevoditelnými doklady nebo se doklady neprokazují.

5.70 Úvěry mají obvykle tyto charakteristické rysy:

- a) podmínky pro poskytnutí úvěru jsou buď stanoveny finanční institucí, která úvěr poskytuje nebo jsou sjednány přímo půjčovatelem a vypůjčovatelem nebo prostřednictvím zprostředkovatele;
- b) iniciativa týkající se úvěru spočívá obvykle na vypůjčovatel;
- c) úvěr je bezpodmínečný dluh věřiteli, který musí být splacen v době splatnosti a který nese úrok.

5.71 Kategorie F.4 se může, v případě, že je to důležité, na dvě subkategorie finančních transakcí:

- a) krátkodobé úvěry (F.41);
- b) dlouhodobé úvěry (F.42).

Krátkodobé úvěry (F.41)

5.72 *Definice:* Subkategorii krátkodobé úvěry (F.41) tvoří všechny transakce s krátkodobými úvěry (AF.41), tj. s úvěry, které mají původní krátkodobou lhůtu splatnosti (viz odst. 5.22) a s úvěry, které jsou splatné na požádání.

Dlouhodobé úvěry (F.42)

5.73 *Definice:* Subkategorii dlouhodobé úvěry (F.42) tvoří všechny transakce s dlouhodobými úvěry (AF.42), tj. s úvěry, které mají původní dlouhodobou lhůtu splatnosti (viz odstavec 5.22).

- 5.74 Rozdíl mezi transakcemi s úvěry (F.4) a transakcemi s vklady (F.22, F.29) může být často založen na kritériu iniciativy k transakci. V případech, že iniciativa vychází od vypůjčovatele, má se transakce zařadit do kategorie úvěrů. V případě, že iniciativa vychází od půjčovatele, má se transakce zařadit do jedné ze subkategorií vkladů. Avšak kritérium, od koho iniciativa vychází, je často záležitostí posouzení.
- 5.75 Krátkodobé úvěry poskytované rezidentským i nerezidentským měnovým finančním institucím se podle konvence obvykle zařídují do jedné ze subkategorií vkladů (AF.22, AF.29) a krátkodobé úvěry přijímané institucionálními (rezidentskými i nerezidentskými) jednotkami jinými, než jsou měnové finanční instituce, se obvykle zařídují do subkategorie krátkodobých úvěrů (AF.41). Vklady jsou tak převážně závazky rezidentských a nerezidentských měnových finančních institucí (viz odst. 5.44 a 5.49), zatímco tyto instituce nemají v systému obvykle žádné krátkodobé úvěrové závazky.
- 5.76 Analyticky může být užitečné připustit z konvencí výjimku. Příkladem jsou vklady u vládních institucí a neměnové zlaté swapy mezi měnovými finančními institucemi (viz odst. 5.81 písm. e) ⁽⁸⁾).
- 5.77 Rozdíl mezi transakcemi s úvěry (F.4) a transakcemi s cennými papíry jinými než akciemi (F.3) může být založen na stupni obchodovatelnosti finančních aktiv a jejich důsledcích.
- 5.78 Emise cenných papírů představují velký počet stejných listin, z nichž každá představuje určitou zaokrouhlenou sumu a dohromady tvoří celkovou vypůjčenou částku. Ve srovnání s tím jsou úvěry ve většině případů doloženy jedním dokumentem a transakce s úvěry se uskutečňují mezi jedním věřitelem a jedním dlužníkem. Avšak v případě sdružených úvěrů je úvěr poskytován několika věřiteli.
- 5.79 U úvěrů existuje vedlejší trh. Avšak s individuálními úvěry se obchoduje pouze nahodile. V případech, že se úvěr stává převoditelným na organizovaném trhu, má se zařadit do kategorie cenné papíry jiné než akcie. Obvykle se to týká výslovné přeměny původního úvěru (viz odst. 5.62 písm. j) a 5.62 písm. k)).
- 5.80 Finanční instituce nabízejí ve většině případů standardní úvěry a často je poskytují domácnostem. Finanční instituce určí podmínky a domácnosti si mohou pouze vybrat, zda je přijmou nebo ne. Ve srovnání s tím podmínky u nestandardních úvěrů jsou obvykle výsledkem jednání mezi věřitelem a dlužníkem. Toto je důležité kritérium, které usnadňuje rozlišení mezi nestandardními úvěry a cennými papíry jinými než akciemi. V případě emise veřejných cenných papírů jsou podmínky emise určeny vypůjčovatelem, pravděpodobně po konzultaci s vedoucí bankou. Avšak v případě emise soukromých cenných papírů projednává podmínky emise věřitel s dlužníkem (viz odst. 5.62 písm. i)).
- 5.81 Kategorie AF.4 zahrnuje:
- a) zůstatky na běžných účtech, např. zůstatek v rámci skupiny mezi nefinančními podniky a jejich nerezidentskými dceřinými společnostmi, ale kromě zůstatků, které jsou závazkem měnové finanční instituce a zařídují se do subkategorie vkladů;
  - b) zůstatek podílu na zisku společnosti náležící zaměstnancům z titulu jejich účasti na tomto podílu;
  - c) splatné platby rozpětí týkajícího se finančních derivátů, které jsou závazkem jiných institucionálních jednotek než měnových finančních institucí (viz odst. 5.46 písm. e));
  - d) krátkodobé dohody o zpětném odkupu (repos), které jsou závazkem jiných institucionálních jednotek než měnových finančních institucí (viz odst. 5.46 písm. f)) a dlouhodobé dohody o zpětném odkupu;
  - e) úvěry vyplývající ze swapů s neměnovým zlatem. Představují dohodu o dočasné směně neměnového zlata za vklady. Jejich ekonomická povaha se podobá povaze úvěru se zárukou, při které kupující zlata poskytuje prodejci po dobu smlouvy zálohy podložené zlatem a přijímá je zpátky za stejnou cenu, když je zlato odkoupeno zpět;
  - f) úvěry, které jsou protějškem bankovních akceptů (viz odst. 5.58 písm. d));

⁽⁸⁾ Swapy s cizí měnou mezi centrální bankou a ostatními měnovými finančními institucemi se do úvěrů nezahrnují, tj. centrální banka pořizuje cizí měnu od jiných měnových finančních institucí výměnou za vklad v centrální bance a existuje závazek ke zpětné transakci v pozdějším termínu. Je to odchylka od SNA 1993 (11.33).

- g) finanční pronájem a dohody o nákupu na splátky ⁽⁹⁾;
- h) úvěry poskytnuté na financování obchodního úvěru;
- i) hypoteční úvěry;
- j) spotřebitelský úvěr;
- k) revolvingové úvěry;
- l) splátkové úvěry;
- m) úvěry poskytnuté jako záruka na splnění určitých závazků.

5.82 Kategorie AF.4 dále zahrnuje:

- a) finanční pohledávky nebo závazky vyplývající ze střednědobé finanční výpomoci pro platební bilance členských států. Tyto úvěry spravuje EMI ⁽¹⁰⁾;
- b) finanční pohledávky u MMF doložené úvěry v rámci Všeobecných dohod o výpůjčkách nebo podle zvláštních smluv se členy o vypůjčování;

závazky k MMF doložené úvěry v rámci zdrojů na strukturální změny a v rámci Investičního fondu.

5.83 Kategorie AF.4 nezahrnuje:

- a) ostatní pohledávky a závazky (AF.7), včetně obchodních úvěrů a záloh (AF.71);
- b) finanční aktiva nebo závazky vyplývající z vlastnictví nemovitých aktiv, takových jako pozemky a budovy, u nerezidentů. Klasifikují se v podpoložce jiný vlastní kapitál (AF.513) (viz odst. 5.95 písm. f)).

5.84 Úvěry mohou být finančním aktivem nebo závazkem všech sektorů a zbytku světa. V systému však měnové finanční instituce obvykle nemají v závazcích krátkodobé úvěry.

5.85 Subkategorie krátkodobých a dlouhodobých úvěrů se v systému na další podpoložky nerozděluje. Nicméně pro potřeby analýzy může být užitečné rozdělovat zejména dlouhodobé úvěry na spotřebitelský úvěr ⁽¹¹⁾, hypoteční úvěry ⁽¹²⁾ a ostatní úvěry.

AKCIE A JINÝ VLASTNÍ KAPITÁL (F.5)

5.86 *Definice:* Kategorie akcie a jiný vlastní kapitál (F.5) se skládá ze všech transakcí s akciemi, tj. s finančními aktivy, která představují vlastnická práva na společnost a kvazispolečnosti. Tato finanční aktiva dávají obecně držitelům právo na podíl ze zisku společností nebo kvazispolečností a v případě likvidace těchto subjektů na podíl z jejich čistých aktiv ⁽¹³⁾.

Akcie nabízené na prodej, ale při emisi nenakoupené, se v systému nezaznamenávají. Akcie a ostatní podíly se umoří v případě, když jsou nakoupeny emitující společností nebo když se vymění za čistá aktiva společnosti při její likvidaci.

⁽⁹⁾ Viz příloha II „Leasing a nákup předmětů dlouhodobé spotřeby na splátky“.

⁽¹⁰⁾ Ustanovení čl. 6 odst. 1 třetí odrážky Protokolu o statutu Evropského měnového institutu, který je připojen ke Smlouvě o založení Evropského společenství.

⁽¹¹⁾ Spotřebitelský úvěr jsou úvěry poskytované domácnostem, které se v případě těchto transakcí neposkytují na podnikání nebo odbornou činnost. Hypoteční úvěry na financování výstavby nebo nákup domu (mezi ostatními překlenovacími úvěry) se nezahrnují. Záměrem je, aby se spotřebitelský úvěr vztahoval výlučně na úvěry, které se používají na nákup výrobků nebo služeb, které domácnosti spotřebují individuálně. Praxe jednotlivých států může vyžadovat poněkud odlišnou definici.

⁽¹²⁾ Hypoteční úvěry jsou dlouhodobé úvěry jištěné zastavením obydlí, které vypůjčovateli užívá pro vlastní bydlení. Praxe jednotlivých států může vyžadovat poněkud odlišnou definici.

⁽¹³⁾ Čistá aktiva se v případě likvidace podniku definují jako suma podnikových aktiv snížená o všechny závazky podniku, jiné než závazky k samotným vlastníkům, pokud jde o jejich investovaný kapitál.

5.87 Kategorie F.5 se dělí na dvě subkategorie finančních transakcí:

- a) akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (IF) (F.51);
- b) akcie investičních fondů (F.52).

Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (F.51)

5.88 *Definice:* Subkategorie akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (F.51) se skládá ze všech transakcí s akciemi jinými než akciemi investičních fondů, tj. s finančními aktivy, která představují vlastnická práva na společnosti a kvazispolečnosti. Tato finanční aktiva obecně dávají držitelům právo na podíl ze zisku společností nebo kvazispolečností a na podíl z jejich čistých aktiv v případě likvidace těchto subjektů.

5.89 V případě potřeby je možné subkategorii F.51 rozdělit do tří podpoložek finančních transakcí:

- a) kótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.511);
- b) nekótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.512);
- c) jiný vlastní kapitál (F.513).

Kótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.511) a nekótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.512)

5.90 *Definice:* Podpoložka kótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.511), se skládá ze všech transakcí s kótovanými akciemi jinými než akciemi investičních fondů (AF.511) a podpoložka nekótované akcie jiné než akcie investičních fondů (F.512), se skládá ze všech transakcí s nekótovanými akciemi jinými než akciemi investičních fondů (AF.512). Akcie představují uživatelský zájem na prospěchu z kapitálu společností ve formě cenných papírů, které jsou zpravidla převoditelné. Podpoložka AF.511 zahrnuje akcie, které mají kótované ceny na burzovním trhu nebo na jiné formě vedlejšího trhu, a podpoložka AF.512 zahrnuje ostatní akcie, které nejsou kótovány.

5.91 Podpoložky AF.511 a AF.512 obsahují:

- a) kmenové akcie vydané akciovými společnostmi: jsou to cenné papíry, které dávají jejich držitelům statut společných vlastníků a právo jak na podíl z celkového rozdělovaného zisku, tak i na podíl z čistých aktiv v případě likvidace;
- b) umořené akcie v akciových společnostech: jsou to akcie, jejichž kapitál byl splacen, ale které jsou zadrženy u držitelů, kteří jsou dále spoluvlastníky a mají právo na podíl ze zisku, po odečtení vyplacených dividend připadajících na zbývající zapsaný kapitál a také na podíl z každého přebytku, který může zůstat při likvidaci, tj. z čistých aktiv po odečtení zůstatku zapsaného kapitálu;
- c) dividendové akcie vydané akciovými společnostmi: jsou to cenné papíry:
  - 1. které, v závislosti na zemi a okolnostech, za kterých byly vytvořeny, se nazývají různými jmény, takovými jako zakladatelské akcie, ziskové akcie, dividendové akcie, apod., které však nejsou součástí zapsaného kapitálu;
  - 2. které nedávají svým držitelům, přesně řečeno, statut spoluvlastníka (právo na podíl ze splaceného zapsaného kapitálu, právo na výdělek z tohoto kapitálu, hlasovací právo na zasedání akcionářů, apod.);
  - 3. které dávají jejich držitelům právo na část jakéhokoliv zisku, který zbývá po odečtení vyplacených dividend ze zapsaného kapitálu a na část jakéhokoliv přebytku, který zůstane po likvidaci;
- d) prioritní (preferenční) akcie nebo akcie, které zajišťují účast na rozdělení zůstatkové hodnoty při zrušení společnosti. Tyto akcie mohou být kótované nebo nekótované na uznané burze.

5.92 Podpoložky AF.511 a AF.512 neobsahují:

- a) akcie nabízené na prodej, ale při emisi neuplatněné. Tyto akcie se v systému nezaznamenávají;
- b) dluhopisy a zapůjčený kapitál přeměnitelné na akcie. V účtech se uvádějí v subkategorii AF.33, dokud se nepřemění na akcie (viz odst. 5.62 písm. l));
- c) podíly společníků s neomezeným ručením (společnost s neomezeným ručením) v registrovaném společenství. Zahrnuje se do položky AF.513;
- d) vládní investice do kapitálu mezinárodních organizací, které jsou právně založené jako společnosti s akciovým kapitálem. Zahrnuje se do položky AF.513 (viz odst. 5.95 písm. c)).

5.93 Podpoložky F.511 a F.512 neobsahují emise prémiových akcií, tj. nové akcie poukazované akcionářům v proporcii k jejich držbě. Taková emise, která nemění ani závazky společnosti vůči akcionářům ani podíl aktiv, který každý akcionář společnosti drží, nevytváří finanční transakci a není v systému zaznamenávána (viz odstavec 6.56). To platí i pro emise dělených akcií.

Jiný vlastní kapitál (F.513)

5.94 *Definice:* Podpoložka jiný vlastní kapitál (F.513) se skládá ze všech transakcí s jiným vlastním kapitálem (AF.513), tj. se všemi formami jiného vlastního kapitálu kromě vlastního kapitálu zahrnutého do podpoložek AF.511 a AF.512 a do subkategorie AF.52.

5.95 Podpoložka AF.513 zahrnuje:

- a) všechny formy jiných účastí ve společnostech, které nejsou akciové:
  1. akcie v registrovaných společenstvích upsané společníky s neomezeným ručením;
  2. akcie ve společnostech s omezeným ručením, jejichž vlastníci jsou společníky a ne akcionáři;
  3. kapitál investovaný do řádných společenství s neomezeným ručením nebo do společenství s omezeným ručením uznaných za nezávislé právnické osoby;
  4. kapitál investovaný do družstevních společností uznaných za nezávislé právnické osoby;
- b) vládní investice do kapitálu veřejných podniků, jejichž kapitál se nerozděluje na akcie a které se podle zvláštních zákonů považují za nezávislé právnické osoby (viz odst. 2.16 písm. c);
- c) vládní investice do kapitálu mezinárodních a nadnárodních organizací, s jedinou výjimkou MMF, i když jsou založeny jako společnosti s akciovým kapitálem (např. Evropská investiční banka);
- d) finanční zdroje EMI vytvořené z příspěvků centrálních bank jednotlivých států ⁽¹⁴⁾;
- e) kapitál investovaný do finančních a nefinančních kvazispolečností (viz odst. 2.13 písm. f)). Částka takových investic odpovídá novým investicím (v peněžích nebo naturálních), které jsou sníženy o jakékoliv výběry kapitálu (viz odstavec 4.61);
- f) finanční aktiva, která mají nerezidentské jednotky u fiktivních rezidentských jednotek (viz odstavec 2.15) a naopak.

Akcie investičních fondů (F.52)

5.96 *Definice:* Subkategorie akcie investičních fondů (IF) (F.52) se skládá ze všech transakcí s akciemi IF, tj. s akciemi, které vydává zvláštní typ finanční instituce, jejímž výhradním účelem je investovat shromážděný kapitál na peněžním trhu, kapitálovém trhu nebo do nemovitostí.

5.97 Subkategorie AF.52 představuje majetkové akcie vydávané finančními institucemi, které se podle zemí nazývají podílové fondy, investiční fondy, investiční společnosti a jiné s kolektivním programem investování, např. podniky pro kolektivní investování do převoditelných cenných papírů, buď zcela otevřené, částečně otevřené nebo uzavřené. Tyto akcie mohou být kótované nebo nekótované. V případě, že jsou nekótované, jsou obvykle splatné na požádání v hodnotě odpovídající jejich podílu na vlastním kapitálu těchto finančních institucí. Tento vlastní kapitál se obvykle přeceňuje pravidelně na základě tržních cen jeho různých složek.

POJISTNÉ TECHNICKÉ REZERVY (F.6) ⁽¹⁵⁾

5.98 *Definice:* Kategorie pojistné technické rezervy (F.6) se skládá ze všech transakcí s pojistnými technickými rezervami (AF.6), tj. s technickými rezervami pojištěn a penzijních (autonomních a neautonomních) fondů vůči pojištěncům nebo obmysleným osobám, jak je uvedeno v směrnici Rady 91/674/EHS ze dne 19. prosince 1991 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojištěn ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ Ustanovení čl. 16 odst. 2 Protokolu o statutu Evropského měnového institutu (EMI), který je přiložen ke Smlouvě o založení Evropského společenství.

⁽¹⁵⁾ Viz příloha III o pojištění s popisem pojetí sociálního a ostatního pojištění v systému.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. L 374, 31.12.1991, s. 7-31.

5.99 Kategorie AF.6 zahrnuje:

- a) čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění;
- b) čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů;
- c) předplacené pojistné;
- d) rezervy na nevyrovnané nároky.

5.100 Pojistné technické rezervy jsou finanční aktiva:

- a) pojištěnců — pokud jde o čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů;
- b) obmyšlených — pokud jde o rezervy na nevyrovnané nároky.

5.101 Pojistné technické rezervy jsou závazky:

- a) pojištěn pro životní nebo neživotní pojištění a autonomních penzijních fondů zahrnutých do subsektoru pojištěn a penzijních fondů (S.125);
- b) neautonomních penzijních fondů zahrnutých v sektorech institucionálních jednotek, které je založily.

Rezervní nebo podobné fondy, které založili zaměstnavatelé s cílem poskytovat zaměstnancům důchodové dávky (neautonomní penzijní fondy), se zahrnují do kategorie AF.6 pouze v případě, že se vypočítávají podle obdobného pojistného kritéria, které se užívá v pojišťovnách a autonomních penzijních fondech. Jinak tyto rezervy jsou kryty akciemi nebo jinými podíly vydanými institucionálními jednotkami, které tyto rezervy založily.

5.102 Kategorie AF.6 nezahrnuje rezervy vytvořené institucionálními jednotkami, které se zahrnují do subsektoru fondů sociálního zabezpečení (S.1314). Tyto rezervy nejsou v systému závazkem subsektoru fondů sociálního zabezpečení.

5.103 Kategorie F.6 se rozděluje na dvě subkategorie finančních transakcí:

- a) čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů (F.61);
- b) předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky (F.62).

Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů (F.61)

5.104 *Definice:* Subkategorie čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů (F.61) se skládá ze všech transakcí s čistým podílem domácností na rezervách životního pojištění a penzijních fondů (AF.61), tj. s technickými rezervami vymezenými v příslušných společnostech, fondech a kvazispolečnostech odloženými stranou s cílem uspokojit předvídané nároky a dávky, jakmile se splní stanovené podmínky.

5.105 Subkategorie F.61 se dělí na dvě podpoložky finančních transakcí:

- a) čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění (F.611);
- b) čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (F.612).

Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění (F.611)

5.106 *Definice:* Podpoložka čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění (F.611) se skládá ze všech transakcí s čistým podílem domácností na rezervách životního pojištění (AF.611), tj. s technickými rezervami na nevyrovnaná rizika a technickými rezervami na pojištění s podílem na zisku, které se v době splatnosti připočítává ke splatné hodnotě smíšeného životního pojištění se ziskem nebo podobných pojistek.

5.107 Podpoložka AF.611 zahrnuje rezervy životního pojištění, rezervy na prémie a slevy a technické rezervy k pojistkám životního pojištění, kde investiční rizika nesou pojištěnci, jak je uvedeno v člancích 27, 29 a 31 směrnice Rady 91/674/EHS ze dne 19. prosince 1991 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojišťoven.

5.108 Transakce s čistým podílem domácností na rezervách životního pojištění spočívají v přírůstcích snížených o úbytky, které se mají odlišovat od fiktivního zisku nebo ztráty z držby z kapitálu investovaného pojišťovnami (viz odstavec 6.57).

Přírůstky obsahují:

- a) očištěné skutečné výnosové pojistné v běžném účetním období;
- b) plus dodatkové pojistné odpovídající důchodu z investování rezerv, které se připisuje domácnostem pojištěnců;
- c) minus poplatky za služby životního pojištění.

Úbytky obsahují:

- a) částky splatné držitelům pojistek smíšeného životního pojištění a podobných pojistek v době jejich splatnosti a částky splatné obmyšleným v případě úmrtí pojištěné osoby;
- b) plus splatné platby z pojistek, které jsou ukončeny před dobou splatnosti.

5.109 Rezervy životního pojištění jsou finanční aktiva rezidentských a nerezidentských domácností a závazky rezidentských a nerezidentských pojišťoven.

V případě skupinového pojištění, uzavřeného např. společností ve prospěch jejich zaměstnanců, se považují za věřitele zaměstnanci, protože se posuzují jako skuteční držitelé pojistek, a ne zaměstnavatelé.

Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (F.612)

5.110 *Definice:* Podpoložka čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (F.612) se skládá ze všech transakcí s čistým podílem domácností na rezervách penzijních fondů (AF.612), tj. s technickými rezervami autonomních a neautonomních penzijních fondů založených zaměstnavateli nebo zaměstnanci nebo skupinami osob samostatně výdělečně činných, aby se mohly poskytovat peníze zaměstnancům nebo osobám samostatně výdělečně činným.

5.111 Transakce s čistým podílem domácností na rezervách penzijních fondů se skládají z přírůstků snížených o úbytky, které se mají odlišovat od fiktivních zisků nebo ztrát z držby kapitálu investovaného penzijními fondy (viz odstavec 6.57).

Přírůstky obsahují:

- a) skutečné příspěvky do penzijních fondů placené zaměstnanci, zaměstnavateli, osobami samostatně výdělečně činnými nebo jinými institucionálními jednotkami v zájmu jednotlivců nebo domácností, s nároky na kapitál získaný během běžného účetního období;
- b) plus doplňkové příspěvky, které odpovídají důchodu získanému z investování rezerv penzijních fondů a které se přisuzují účastnickým domácnostem;
- c) minus poplatky za služby spravovaných fondů během období.

Úbytky obsahují:

- a) sociální dávky, které se rovnají splatným částkám pro osoby, které odešly do důchodu nebo jejich rodinným příslušníkům, ve formě pravidelných plateb nebo jiných dávek;

b) plus sociální dávky, které obsahují všechny paušální částky pro osoby, když odcházejí do důchodu.

- 5.112 Transakce s čistým podílem domácností na rezervách penzijních fondů nezahrnují prostředky převedené z neautonomních na autonomní penzijní fondy, které se zahrnují do subsektoru pojišťoven a penzijních fondů (S.125) jako výsledek přeměny jednoho fondu na jiný. Tato skutečnost se má zaznamenat v kategorii změn sektorového zařídění a struktury (K.12.1) v účtu ostatních změn objemu aktiv (viz odstavec 6.30).
- 5.113 Rezervy penzijních fondů jsou finančním aktivem rezidentských a nerezidentských domácností, ale nejsou finančním aktivem institucionálních jednotek, které je spravují.

Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky (F.62)

- 5.114 *Definice:* Subkategorie předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky (F.62) se skládá ze všech transakcí s předplaceným pojistným a rezervami na nevyrovnané nároky (AF.62), tj. s vytvořenými technickými rezervami pojišťoven a penzijních (autonomních a neautonomních) fondů:
- a) částky představující tu část sjednaného hrubého pojistného, které je určeno na následující účetní období (předplacené pojištění);
  - b) úhrn odhadnutých konečných nákladů na vypořádání všech nároků vyplývajících z případů, ke kterým došlo do konce účetního období, ať byly oznámeny nebo ne, minus částky již zaplacené v souvislosti s takovými nároky (rezervy na nevyrovnané nároky).
- 5.115 Předplacené pojistné vyplývá ze skutečnosti, že pojistné je obecně splatné na počátku pojistného období, které se zpravidla neshoduje s účetním obdobím. Proto koncem účetního období, když se sestavuje rozvaha, jsou části pojistného splatného během účetního období určeny na krytí rizik období následujícího. Předplacené pojistné je stanoveno na základě vztahu rizik, jichž se týká, ve vztahu době, která zbývá do konce platnosti smlouvy.

Předplacené pojistné mezi pojištěnci a pojišťovnami, zaznamenané na finančním účtu, obsahuje ty části pojistného, které jsou splatné v běžném účetním období a které jsou určeny na úhradu rizik zbývajících na následující období.

- 5.116 Předplacené pojistné je finančním aktivem pojištěnců. Jestliže se toto předplatné týká životního pojištění, jsou držitelé pojistek rezidentskými nebo nerezidentskými domácnostmi. Jestliže se týká neživotního pojištění, držitelé pojistek mohou patřit ke všem sektorům národního hospodářství nebo k zbytku světa.
- 5.117 Rezervy pojišťoven na nevyrovnané nároky jsou určeny na úhradu předpokládaných částek za nároky, které ještě nejsou vypořádány, protože jsou např. sporné. U oprávněných nároků, které jsou pojišťovnami uznány, se předpokládá, že jsou splatné, když dojde k příhodě, která nárok vyvolává, nicméně trvá dlouho, než se vyrovnají sporné nároky.
- 5.118 Rezervy na nevyrovnané nároky jsou finančním aktivem příjemců pojistných náhrad, kteří mohou patřit ke kterémukoliv sektoru národního hospodářství nebo ke zbytku světa.
- 5.119 Subkategorie AF.62 zahrnuje rezervy pro případy pojistného, které se ještě nestalo výnosem, jiné technické rezervy, rezervy na nevyrovnané nároky a vyrovnávací rezervy, jak jsou určeny v článcích 25, 26, 28 a 30 směrnice Rady 91/674/EHS ze dne 19. prosince 1991 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojišťoven.

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY (F.7)

- 5.120 *Definice:* Kategorie ostatní pohledávky a závazky (F.7) se skládá ze všech transakcí s ostatními pohledávkami a závazky (AF.7), tj. s finančními nároky, které vznikají jako protějšek k finanční nebo nefinanční transakci v případě časového nesouladu mezi touto transakcí a odpovídající platbou.

5.121 Kategorie (F.7) zahrnuje transakce s finančními pohledávkami, které vyplývají z dřívější nebo pozdější platby za transakce s výrobky nebo službami, za rozdělovací transakce nebo za sekundární obchod s finančními aktivy. Obsahují souvztažné transakce v případě, že platby, které jsou splatné, nejsou ještě zaplaceny. V této položce jsou také obsaženy dluhy, které vznikají během doby z narůstajícího důchodu a dále nedoplatky.

5.122 Kategorie F.7 nezahrnuje:

- a) statistické diskrepance jiné než časový nesoulad mezi transakcemi s výrobky a službami, rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi a odpovídajícími platbami;
- b) položky, pro jejichž zařazení nejsou dostatečné informace. Zařazení by se mělo zakládat na jakékoliv dostupné informaci;
- c) položky, o jejichž charakteru není nic známo;
- d) různorodou položku platební bilance popsanou jako čisté chyby a opomenutí;
- e) dřívější nebo zpožděné platby (včetně nedoplatků) v případě tvorby finančních aktiv nebo umocnění závazků jiných než těch, které se zahrnují do položky F.7. Ty se nadále zahrnují do původní kategorie.

5.123 Kategorie F.7 se dělí na dvě finanční transakce:

- a) obchodní úvěry a zálohy (F.71);
- b) ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.79).

Obchodní úvěry a zálohy (F.71)

5.124 *Definice:* Subkategorie obchodní úvěry a zálohy (F.71) se skládá ze všech transakcí s obchodními úvěry a zálohami (AF.71), tj. s finančními nároky, které vznikají z přímého rozšíření úvěru mezi dodavateli a odběrateli při transakcích s výrobky a službami a ze záloh na práci, která je rozpracovaná nebo se má provádět, a které jsou s takovými transakcemi spojené.

5.125 Subkategorie AF.71 zahrnuje:

- a) finanční pohledávky, které se vztahují k dodávkám výrobků nebo služeb v případě, že se platba neuskutečnila;
- b) obchodní úvěr akceptovaný faktoringovou společností, kromě takového, který se považuje za úvěr;
- c) v čase narůstající nájemné z budov;
- d) nedoplatky týkající se platby za výrobky a služby, jestliže není doloženo, že jde o úvěr.

5.126 Subkategorie AF.71 nezahrnuje úvěry na financování obchodního úvěru. Ty se klasifikují v kategorii AF.4 (viz odst. 5.81 písm. h)).

5.127 Obchodní úvěry a zálohy mohou být finančním aktivem nebo závazkem všech sektorů a zbytku světa.

Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.79)

5.128 *Definice:* Subkategorie ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (F.79) se skládá ze všech transakcí s jinými pohledávkami a závazky kromě obchodních úvěrů a záloh (AF.79), tj. s finančními nároky, které vznikají z časového nesouladu mezi rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi na vedlejšímu trhu a odpovídajícími platbami. Zahrnují se také splatné finanční pohledávky za důchody narůstající během času.

5.129 Subkategorie AF.79 zahrnuje finanční pohledávky vzniklé vlivem časového nesouladu mezi nárokem vznikajícím z transakcí a provedenými platbami za ně, pokud jde např. o:

- a) daně;
- b) sociální příspěvky;
- c) mzdy a platy;

- d) pachtovné;
- e) dividendy;
- f) úroky;
- g) transakce s finančními aktivy na vedlejším trhu.

5.130 Souvztažnou finanční transakci k narůstajícím úrokům z finančních aktiv (viz odstavec 5.17) je vhodnější zaznamenat jako reinvestované úroky do odpovídajícího finančního aktiva. Záznam úroků však bude muset odpovídat praxi jednotlivých států. Jestliže se nárůst úroků neuvede jako reinvestovaný ve finančním aktivu, měl by se zaznamenat v subkategorii F.79.

5.131 K datu splatnosti úroků se provedou záznamy o dvou finančních transakcích (viz odstavec 5.17): za prvé při platbě, transakce s finančním aktivem užívaným pro platbu nebo, při nezaplacení, přírůstek úrokových nedoplatků má být zaznamenán v subkategorii F.79; za druhé souvztažná finanční transakce, kterou se snižuje čistá finanční pohledávka věřitele vůči dlužníkovi.

POZNÁMKOVÁ POLOŽKA: PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE (F.m)

5.132 *Definice:* Přímá zahraniční investice (F.m) se skládá ze všech transakcí spojených s přímou zahraniční investicí (AF.m), tj. investicí, která se týká dlouhodobého vztahu odrážejícího trvalý zájem rezidentské institucionální jednotky jedné ekonomiky („přímý investor“) na institucionální jednotce, která je rezidentem v ekonomice jiné, než je ekonomika investora („podnik přímé investice“). Cílem přímého investora je uplatňovat významný stupeň vlivu na řízení podniku, který je rezidentem v jiné zemi. Přímá investice se týká jak počáteční transakce mezi přímým investorem a podnikem přímé investice, tak všech dalších kapitálových transakcí mezi nimi a mezi dceřinými podniky, jak společnostmi, tak nesdruženými podniky⁽¹⁷⁾.

5.133 Transakce s finančními aktivy a závazky, které představují přímou zahraniční investici, se mají zaznamenávat v rámci odpovídajících kategorií finančních transakcí, tj. úvěry (F.4), akcie a jiný vlastní kapitál (F.5) a ostatní pohledávky a závazky (F.7). Částky přímé zahraniční investice, zahrnuté do každé z těchto kategorií, by se však také měly zaznamenávat odděleně, jako poznámková položka.

ÚČETNÍ PRAVIDLA PRO FINANČNÍ TRANSAKCE

OCENĚNÍ

5.134 Finanční transakce se zaznamenávají v hodnotě transakce, tj. hodnotě vyjádřené v národní měně, ve které se odpovídající aktiva nebo závazky vytvářejí, likvidují, směňují nebo přebírají mezi institucionálními jednotkami nebo mezi nimi a zbytkem světa, pouze na základě obchodních úvah.

5.135 Finanční transakce a její souvztažné finanční nebo nefinanční transakce se zaznamenávají ve stejné transakční hodnotě. Mohou se přepokládat tři možnosti:

- a) finanční transakce je transakce s platebními prostředky v národní měně (viz odstavce 5.04 a 5.23): Hodnota transakce se rovná částce platebních prostředků, které se směnily;
- b) finanční transakce je transakce s platebními prostředky v cizí měně (viz odstavce 5.04 a 5.23), ale souvztažná transakce není transakce s platebními prostředky v národní měně: hodnota transakce se rovná částce směňovaných platebních prostředků přepočtených na národní měnu pomocí tržního kurzu, který převládá v době, ve které se platba uskutečňuje;
- c) finanční transakce ani její souvztažná transakce nejsou transakcemi s platebními prostředky (viz odstavec 5.04): hodnota transakce je určena běžnou tržní hodnotou odpovídajícího finančního aktiva nebo závazku.

5.136 Hodnota transakce se týká určité finanční transakce a její souvztažné transakce. V pojetí hodnoty transakce se má jasně vyjádřit odlišnost od hodnoty transakce založené na kótované ceně na trhu, na správné tržní ceně nebo na jakékoliv ceně, která je použita, aby vyjádřila všeobecnost cen za třídu podobných nebo dokonce identických finančních aktiv nebo závazků. Avšak v případech, kde souvztažná transakce k finanční transakci je např. transfer a finanční transakce se proto provádí z jiných než čistě komerčních pohnutek, je hodnota transakce určena běžnou tržní hodnotou příslušných finančních aktiv nebo závazků.

⁽¹⁷⁾ Základní definice OECD přímých zahraničních investic, 3. vydání.

5.137 Hodnota (finanční) transakce neobsahuje platby za služby, poplatky, provize a podobné platby za služby poskytované při provádění transakcí; ty se mají zaznamenat jako platby za služby. Daně z finančních transakcí se také vylučují a považují se za daně ze služeb v rámci daní z produktů. V případě, že se finanční transakce týká nové emise závazků, hodnota transakce se rovná částce přijatého závazku s vyloučením jakéhokoliv předem placeného úroku. Obdobně v případě, že se závazek umoří, musí hodnota transakce jak u věřitele, tak i u dlužníka odpovídat snížení závazku.

Zvláštní kritéria pro ocenění některých subkategorií finančních transakcí:

5.138. Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (F.33):

- a) v případě, že emitent prodává cenné papíry prostřednictvím upisovatelů cenných papírů nebo jiných zprostředkovatelů a ty se pak prodají konečným investorům za vyšší cenu, mají se finanční aktiva a závazky zaznamenat v hodnotě, kterou zaplatí investoři. Rozdíly mezi částkami, které zaplatí investoři a obdrží vydavatelé, by se měly považovat jako platba za službu, kterou platí vydavatelé zprostředkovatelům;
- b) emise cenných papírů se uvádějí v emisní hodnotě. Jestliže jsou cenné papíry vydány na diskont nebo na prémii, v účtech se jako skutečná emisní hodnota zaznamená výnos emitenta v době prodeje, a ne jmenovitá hodnota. Rozdíl mezi emisní hodnotou a umořovací hodnotou se považuje za úrok, který narůstá po dobu platnosti cenného papíru;
- c) hluboce diskontované dluhopisy a dluhopisy s nulovým kupónem by se měly považovat za cenné papíry vydané na diskont. Úrok se po dobu platnosti tohoto dluhového cenného papíru akumuluje a předpokládá se, že je do takového dluhopisu zpětně investován (viz odstavec 4.46);
- d) v případě, že jsou vydány dlouhodobé cenné papíry na diskont, který není významný, rozdíl mezi emisní a umořovací hodnotou může být imputován k datu vydání;
- e) v případě cenných papírů, kde hodnota jistiny je vázána na cenový index, cenový index komodity nebo devizového kurzu, uvede se emisní cena cenného papíru jako jistina a indexovaná platba, která se platí periodicky nebo v době splatnosti, se považuje za úrok, který se po dobu platnosti cenného papíru akumuluje; souvztažná položka se uvede jako reinvestice do cenných papírů, jiných než akcie na finančním účtu;
- f) investice do cenných papírů, které jsou v oběhu na vedlejším trhu, se uvede v burzovní kótaci nebo v tržní ceně;
- g) cenné papíry, které dosáhly dobu splatnosti, se uvedou v umořovací hodnotě, která obsahuje umořovací prémii, ale po vyloučení plateb ze slosování a premií souvisejících se spořením, které se zaznamenají jako úrok;
- h) přeměna dluhopisů na akcie by se měla považovat za prodej dluhopisů a za nákup akcií (viz odst. 5.62 písm. l)). Hodnota transakce se má odvodit z tržní hodnoty prodaných dluhopisů a zisk nebo ztráta z držby akcií, které jsou možná zahrnuty, se mají zaznamenat na účtu přecenění (viz odstavec 6.54).

5.139. Finanční deriváty (F.34):

- a) sekundární obchod s opcemi a prodej opcí před dodáním vede k finančním transakcím. Jestliže opce dospěje k dodání, může se využít nebo nevyužít. V případě, že opce je uplatněna, může se platba od upisovatele opce k držiteli opce rovnat rozdílu mezi převládající tržní cenou základního aktiva a dohodnutou cenou nebo případně se může pořízení nebo prodej základního finančního, či nefinančního aktiva zaznamenat v převládající tržní ceně a souvztažná platba mezi držitelem a poskytovatelem opce rovnat dohodnuté ceně. Rozdíl mezi převládající tržní cenou základního aktiva a dohodnutou cenou se v obou případech rovná likvidační hodnotě opce, tj. ceně opce při dodání. V případech, že opce není uplatněna, žádná transakce nenastává. Upisovatel opce však vytváří zisk z držby a držitel opce vytváří ztrátu z držby, které mají být zaznamenány na účtu přecenění;
- b) finanční deriváty jiné než opce zahrnují obvykle smlouvy, ve kterých dvě strany souhlasí s výměnou určených aktiv, ať reálných nebo finančních, v některém budoucím konkrétním termínu nebo termínech. Transakce, které se mají zaznamenat u takových finančních derivátů, zahrnují ve smlouvě jakékoliv obchodování, jakož i čistou hodnotu provedeného vyrovnání. Může být také potřebné zaznamenat

transakce spojené s uzavřením smlouvy o derivátech. V mnoha případech však dvě strany uzavřou derivátovou smlouvu, aniž se platba od jedné strany k druhé uskuteční; v takových případech je hodnota transakce ustavující smlouvu nulová a na finančním účtu se ve skutečnosti žádný záznam nevyžaduje;

- c) jakákoliv výslovná provize vyplacená makléřům nebo jiným zprostředkovatelům nebo od nich přijatá za zorganizování opcí, termínových obchodů, swapů, a jiných derivátových smluv se v příslušných účtech posuzuje jako platba za službu. Toky úrokových plateb vyplývající ze swapových dohod se mají zaznamenat jako důchod z vlastnictví a splátka jistiny jako transakce s odpovídajícím základním nástrojem na finančním účtu. Předpokládá se, že účastníci swapu si navzájem neposkytnou poplatek za službu, avšak jakákoliv platba třetí straně za zorganizování swapu by se měla pojmout jako platba za službu (viz odstavec 4.47). Zatímco u prémie vyplacené prodejci opce se může předpokládat, že obsahuje poplatek za službu, v praxi není obvykle možné prvek služby odlišit. Proto se celková cena zaznamená jako pořízení finančního aktiva u kupujícího a jako přijetí závazku u prodejce;
- d) pokud se swapové smlouvy týkají výměny jistiny, jako například u měnových swapů, má se zaznamenat počáteční výměna jako transakce se směňovaným základním nástrojem, a ne jako transakce s finančním derivátem (F.34). Nepřímo je v daném okamžiku vytvořen finanční derivát s počáteční nulovou hodnotou. Následně hodnota derivátu bude obsahovat alespoň tyto složky:
  - 1. běžnou tržní hodnotu rozdílu mezi očekávanou budoucí tržní hodnotou částek jistiny, která se má znovu vyměnit a částkami jistiny stanovenými ve smlouvě, a
  - 2. běžnou tržní hodnotu budoucího toku jakéhokoliv úroku a ostatních peněžních toků stanovených ve smlouvě.

Změny v hodnotě derivátu během doby se mají zaznamenat na účtu přecenění.

Následná zpětná výměna jistiny se bude řídit podle termínů a podmínek swapové smlouvy a může z ní vyplývat, že se finanční aktiva vymění v ceně odlišné od převládající tržní ceny takových aktiv. Souvztažná platba mezi stranami swapové smlouvy bude platba určená ve smlouvě. Rozdíl mezi tržní a smluvní cenou se pak rovná likvidační hodnotě aktiva nebo závazku, jak se uplatňuje v době splatnosti a má se zaznamenat jako transakce s finančními deriváty (F.34). Tato závěrečná derivátová transakce a jakýkoliv závěrečný čistý úrokový tok musí odpovídat celkovému zisku nebo ztrátě z přecenění během trvání swapové smlouvy. Tento přístup je analogický přístupu k opcím, které dospívají k dodání (viz písmeno a) výše).

5.140. Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (F.51):

- a) nové akcie se zaznamenají v emisní hodnotě, která obvykle odpovídá fiktivní hodnotě a emisní prémii;
- b) transakce s akciemi v oběhu se mají zaznamenávat v jejich transakční hodnotě. Když tato hodnota není známa, je možné ji přibližně odhadnout podle burzovní kótace nebo podle tržní ceny kótovaných akcií a podle zaknihované hodnoty za nekótované akcie;
- c) zatímní dividendové akcie se ocení v ceně navržené emitentem akcií;
- d) emise prémiových akcií není v systému zaznamenána (viz odstavec 5.93). Avšak v případě, že emise prémiových akcií se týká změny v celkové tržní hodnotě akcií společnosti, tyto změny se mají zaznamenat na účtu přecenění (viz odst. 6.56);
- e) transakční hodnota jiného vlastního kapitálu (F.513) je částka kapitálu převáděného vlastníky do jejich společnosti nebo kvazispolečnosti. V některých případech je možné převádět prostředky převzetím závazků společnosti nebo kvazispolečnosti.

5.141. Akcie investičních fondů (F.52):

- a) transakce s akciemi investičních fondů zahrnuje hodnotu čistých příspěvků do fondu;
- b) důchod z vlastnictví přijímaný investičními fondy, očištěný o část nákladů na řízení a určený akcionářům, i když není rozdělený, má souvztažný zápis na finančním účtu v rámci akcií investičních fondů a společností. Výsledkem je, že důchod z vlastnictví je reinvestován.

DOBA ZACHYCENÍ

- 5.142 Finanční transakce a její souvztažné transakce se mají zaznamenávat ve stejném časovém okamžiku.
- 5.143 Když k finanční transakci je souvztažná transakce nefinanční, zaznamenají se obě v době, ve které dochází k nefinanční transakci. Např. když prodej výrobků nebo služeb způsobí vznik obchodního úvěru, má být tato finanční transakce zaznamenána v době, ke které se provádí zápis na odpovídajícím nefinančním účtu.
- 5.144 Když k finanční transakci je souvztažná transakce finanční, lze předpokládat tři možnosti:
- obě finanční transakce jsou transakce s platebními prostředky (viz odstavec 5.04): zaznamenají se v době, ve které se uskutečňuje první platba;
  - pouze jedna ze dvou finančních transakcí je transakce s platebními prostředky (viz odstavec 5.04): zaznamenají se v době, ve které se platba uskutečňuje;
  - ani jedna ze dvou finančních transakcí není transakcí s platebními prostředky (viz odstavec 5.04): zaznamenají se v době, ve které dochází k první finanční transakci.

VÝPOČET FINANČNÍCH TRANSAKČÍ ZE ZMĚN V ROZVAZE

- 5.145 V případech, kdy základní statistika o finančních transakcích není dostupná, je možné finanční transakci vypočítat na základě změn ve finanční rozvaze, tj. ze změn v rozsahu finančních aktiv a zůstatku závazků mezi konečnou a počáteční rozvahou. Rozdíl mezi částkou finančních transakcí a změnami ve finanční rozvaze se skládá z položek na účtu přecenění a na účtu ostatních změn objemu aktiv.

Příloha 5.1

Vazba na míru peněz

- 5.146 V příloze je vysvětlen způsob, který dovoluje zobrazit míru peněz v rozvahách a na finančních účtech.
- 5.147 Používaná definice míry peněz se mezi zeměmi a v čase liší. Mimo to tyto definice nejsou nezbytně založeny na klasifikaci finančních aktiv a sektorů, jak jsou definovány v systému. Proto míry peněz nejsou v systému definovány.
- 5.148 Při zapojení míry peněz do rozvah a finančních účtů se objevují následující problémy. Za prvé se míry peněz mohou skládat z prvků, které neodpovídají třídám, tj. kategoriím, subkategoriím a podpoložkám ve finančních aktivech a závazcích, jak se definují v systému. Například míra peněz může zahrnovat pouze podtřídu kategorie oběživa a vkladů (AF.2). Podtřídu je možné definovat se zřetelem k době splatnosti nebo se zřetelem k institucionálním jednotkám, které oběživo a vklady drží nebo je emitují. Za druhé míry peněz mohou týkat sektorů, které vytvářejí peníze nebo jsou jejich držiteli nebo jsou peněžně neutrální, a které nemohou být sestaveny z těch sektorů a subsektorů, jak jsou definovány v systému účtů. Za třetí zdroje dat, které se používají pro sestavení peněžních agregátů, se mohou v praxi odlišovat od zdrojů používaných pro sestavení rozvah a finančních účtů jednotlivých sektorů a zbytku světa.
- 5.149 Aby bylo možné stanovit míru peněz MX v rozvahách a ve finančních účtech, může být nezbytné rozdělit každou třídu i v systému definovaných finančních aktiv a závazků do dvou podtříd:
- MX_i : podtřída finančních aktiv (závazků) klasifikovaná ve třídě i a zahrnovaná do míry peněz MX
  - MX_{-i} : podtřída finančních aktiv (závazků) klasifikovaná ve třídě i, ale nezahrnovaná do míry peněz MX.

V praxi některé třídy finančních aktiv (závazků) nepřispívají dokonce ani k míře peněz v širším pojetí, např. měnové zlato a ZPČ (AF.1) nebo pojistné technické rezervy (AF.6). Proto MX_1 a MX_6 by měly být nula, tj. rozdělení AF.1 na MX_1 a MX_{-1} nebo AF.6 na MX_6 a MX_{-6} není nezbytné.

- 5.150 Míra peněz MX se rovná souhrnu všech podtříd finančních aktiv MX_i sektorů jako držitelů peněz a MX se rovná souhrnu všech podtříd závazků MX_i sektorů, které vytvářejí peníze.
- 5.151 Hlavní výhodou této metody je její pružnost. V případě, že se definice míry peněz změní, musí se přizpůsobit pouze rozdělení některých tříd finančních aktiv a závazků do MX_i a MX_{-i} .

Míra peněz v rozvahách nebo na finančních účtech

Finanční aktiva sektorů jako držitelů peněz			Závazky sektorů, které emitují peníze	
Celkem	Rozdělení podle sektorů		Rozdělení podle sektorů	Celkem
		AF.1		
		AF.2		
		v tom MX_2		
		MX_{-2}		
		AF.3		
		AF.33		
		v tom MX_{33}		
		MX_{-33}		
		AF.34		
		v tom MX_{34}		
		MX_{-34}		
		AF.4		
		AF.41		
		v tom MX_{41}		
		MX_{-41}		
		AF.42		
		v tom MX_{42}		
		MX_{-42}		
		AF.5		
		AF.51		
		v tom MX_{51}		
		MX_{-51}		
		AF.52		
		v tom MX_{52}		
		MX_{-52}		
		AF.6		
		AF.7		
		AF.71		
		v tom MX_{71}		
		MX_{-71}		
		AF.79		
		Finanční aktiva a závazky celkem		

KAPITOLA 6

OSTATNÍ TOKY

- 6.01 Ostatní toky zahrnují spotřebu fixního kapitálu (K.1), čisté pořízení (pořízení mínus úbytky) nefinančních nevyráběných aktiv (K.2) a ostatní změny aktiv (K.3 až K.12).

Ostatní změny aktiv se skládají z různých druhů změn aktiv, závazků a čistého jmění, které nejsou výsledkem transakcí zachycovaných na kapitálovém nebo na finančním účtu. Zahrnují ostatní změny objemu (K.3 až K.10 a K.12) a také zisky nebo ztráty z držby (K.11).

SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU (K.1)

- 6.02 *Definice:* Spotřeba fixního kapitálu (K.1) představuje objem dlouhodobých aktiv spotřebovaných v průběhu sledovaného období jakožto výsledek normálního opotřebení a předvídatelného zastarání, včetně náhrad za ztráty dlouhodobých aktiv, které jsou výsledkem náhodných škod, před kterými je možno se pojistit.
- 6.03 Spotřeba fixního kapitálu se musí počítat za všechna dlouhodobá aktiva (kromě zvířat), jak hmotných, tak dlouhodobých nehmotných aktiv, jako jsou náklady na průzkum nerostných ložisek a programové vybavení, velká zhodnocení nevyráběných aktiv a náklady na převody vlastnictví spojené s nevyráběnými aktivy.
- 6.04 Spotřeba fixního kapitálu (která by se měla odlišovat od odpisů prováděných pro daňové účely nebo odpisů uváděných v podnikovém účetnictví) by se měla odhadovat na základě stavů dlouhodobých aktiv a pravděpodobné průměrné ekonomické životnosti jednotlivých kategorií těchto výrobků. Kdykoliv chybí přímé informace o stavu dlouhodobých aktiv, doporučuje se pro výpočet stavu dlouhodobých aktiv metoda průběžné inventarizace (PIM). Stav dlouhodobých aktiv by měl být oceněn v kupních cenách běžného období.

Pojistitelné ztráty dlouhodobých aktiv, jež jsou výsledkem náhodných škod, se berou v úvahu při výpočtu průměrné životnosti příslušného výrobku. Za ekonomiku jako celek se předpokládá, že skutečné normální náhodné škody v daném účetním období jsou rovny nebo blízké jejich průměrnému výskytu. Avšak pro jednotlivé jednotky a skupiny jednotek mohou být skutečně normální škody odlišné od průměrně náhodných. V tomto případě se všechny odchylky v daném sektoru zachycují jako ostatní změny objemu dlouhodobých aktiv.

Spotřeba fixního kapitálu se počítá lineárně, takže hodnota dlouhodobých aktiv se odepisuje konstantní sazbou po celou dobu životnosti výrobků.

Avšak v závislosti na charakteru poklesu účinnosti dlouhodobého aktiva se může požadovat, aby se spotřeba fixního kapitálu počítala metodou geometrického opotřebení.

- 6.05 V soustavě účtů se spotřeba fixního kapitálu zachycuje pod každou vyrovnávací položkou, která je takto uváděna jako hrubá a čistá. Zápis „hrubá“ znamená bez odpočtu spotřeby fixního kapitálu, zatímco zápis „čistá“ znamená po odpočtu spotřeby fixního kapitálu.

ČISTÉ POŘÍZENÍ NEFINANČNÍCH NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.2)

- 6.06 *Definice:* Nevyráběná nefinanční aktiva ⁽¹⁾ zahrnují pozemky a jiná hmotná nevyráběná aktiva, která mohou být použita při výrobě výrobků a služeb, a nehmotná nevyráběná aktiva
- 6.07 Pozemek se definuje jako samotný pozemek, včetně zeminy a země pokryté vodou a včetně přidružené povrchové vody ⁽¹⁾Přidružené povrchové vody zahrnují všechno vnitrozemské vodstvo — vodní nádrže, jezera, řeky atd. — na která mohou být uplatněna vlastnická práva.

⁽¹⁾ Viz definice aktiv v příloze 7.1 ke kapitole 7.

6.08 Do pozemku se nezahrnují tyto položky:

- a) budovy nebo jiné stavby, které jsou postaveny na pozemku nebo jím procházejí (silnice, tunely atd.);
- b) vinohrady, ovocné sady, anebo jiné výsadby stromů a veškeré rostoucí plodiny atd.;
- c) podzemní zdroje;
- d) nepěstované biologické zdroje;
- e) podzemní vodní zdroje.

Položky a) a b) jsou vyrobenými dlouhodobými aktivy, položky c), d) a e) patří mezi hmotná nevyroběná aktiva.

- 6.09 Pořízení a úbytky pozemku se oceňují běžnými tržními cenami, které převažují v době pořízení nebo prodeje pozemku. Transakce s pozemky se oceňují na účtech kupujícího stejnou cenou jako na účtech prodávajícího. Do této hodnoty se nezahrnují náklady na převod vlastnictví pozemku, které se považují za tvorbu hrubého fixního kapitálu.
- 6.10 Pořízení a úbytky ostatních hmotných nevyroběných aktiv zahrnují podzemní zdroje, nepěstované biologické zdroje a vodní zdroje. Podzemní zdroje zahrnují ložiska uhlí, ropy a přírodního plynu a ložiska kovových a nekovových nerostů ⁽²⁾.
- 6.11 Pořízení a úbytky ostatních hmotných nevyroběných aktiv se oceňují v tržních cenách, které převažují v době pořízení nebo úbytku. Pořízení ani úbytky nezahrnují s tím spojené náklady na převod vlastnictví. Tyto náklady se zahrnují do tvorby hrubého fixního kapitálu.
- 6.12 Nehmotná nefinanční nevyroběná aktiva se skládají z patentů, nájemních a jiných smluv o převodu, nákupu goodwillu a ostatních nehmotných nevyroběných aktiv. Takové nájemní smlouvy se týkají pozemků, podzemních zdrojů a obytných a nebytových budov ⁽²⁾. Jako další příklad je možné uvést smlouvy o převodu se sportovci a autory. Hodnota pořízení nebo prodeje nájemních smluv nebo jiných převoditelných smluv zahrnuje platby původnímu nebo následujícímu nájemci, když je nájemní nebo koncesní smlouva prodána nebo převedena jiným institucionálním jednotkám. Hodnota pořízení a úbytků nehmotných nevyroběných aktiv neobsahuje náklady spojené s převodem vlastnictví. Náklady na převod vlastnictví jsou složkou tvorby hrubého fixního kapitálu.
- 6.13 Čisté pořízení nefinančních nevyroběných aktiv se zachycuje na kapitálovém účtu sektorů, národního hospodářství celkem a zbytku světa.

OSTATNÍ ZMĚNY AKTIV (K.3 AŽ K.12)

- 6.14 *Definice:* Ostatní změny aktiv jsou toky, které nejsou výsledkem transakcí zachycovaných na kapitálovém nebo na finančním účtu. Rozlišují se dva typy ostatních změn. První typ představuje změny objemu aktiv. Druhý představuje změny hodnoty aktiv, závazků a čistého jmění v důsledku změn úrovně a struktury cen, v jejichž důsledku vznikají zisky nebo ztráty z držby.

OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU (K.3 AŽ K.10 A K.12)

- 6.15 Ostatní změny objemu jsou toky s různými funkcemi. Jednou z důležitých funkcí je zachytit určitá aktiva, jak vstupují a opouštějí soustavu v důsledku normálního chodu událostí — např. vstupy a výstupy přirozeně se vyskytujících aktiv. Je to důležité pro zachycení objevení, vyčerpání a zhoršení stavu přírodních aktiv. Druhou funkcí je zachytit dopad mimořádných, nepředvídaných událostí, které ovlivňují ekonomický prospěch, který lze z aktiv odvodit.

⁽²⁾ Viz definice aktiv v příloze 7.1 ke kapitole 7.

6.16 Ostatní změny objemu jsou pokryty devíti kategoriemi:

- a) ekonomický vznik nevyráběných aktiv (K.3);
- b) ekonomický vznik vyráběných aktiv (K.4);
- c) přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů (K.5);
- d) ekonomický zánik nevyráběných aktiv (K.6);
- e) ztráty z katastrof (K.7);
- f) konfiskace bez náhrady (K.8);
- h) ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené (K.9);
- i) ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené (K.10);
- j) změny zařídění a struktury (K.12).

EKONOMICKÝ VZNIK NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.3)

6.17 Ekonomický vznik nefinančních nevyráběných aktiv (K.3) představuje přírůstek objemu takového druhu aktiv, který není výsledkem výroby.

Do kategorie tej náležej:

- a) hrubé přírůstky úrovně využitelných podzemních zdrojů: prověřené zásoby uhlí, ropy, přírodního plynu, kovových nebo nekovových nerostů, které je ekonomicky únosné těžit. Zahrnuje se sem také přírůstek zásob, jejichž těžba se stává ekonomicky únosnou v důsledku technologického pokroku nebo příslušných cenových relací;
- b) transfery ostatních přírodních aktiv pro ekonomickou činnost: přirozeně se vyskytující předměty, jejichž změněný status je kvalifikuje jako ekonomická aktiva, ekonomická aktiva na něž jsou uplatněna vlastnická práva institucionálními jednotkami a jež mohou přinést jejich vlastníkům ekonomický užitek (např. využití pralesů, přeměna neobdělávané půdy nebo půdy z volné přírody nebo pustiny na půdu, která může být ekonomicky využita, rekultivace půdy);
- c) kvalitativní změny u nevyráběných aktiv v důsledku změn v jejich ekonomickém využití. Změny kvality se považují za změny objemu. Změny kvality, které se zde zachycují, jsou protipoložkou k těm změnám v ekonomickém využití, které jsou zachyceny jako změny v zařídění (viz odstavec 6.32) — např. ze zemědělské půdy na zastavěný pozemek;
- d) vznik nehmotných nevyráběných aktiv. Nehmotná nefinanční nevyráběná aktiva vznikají udělením patentu nebo zápisem smlouvy o převodu. Obdobně, když jsou podniky prodány za ceny, které jsou vyšší než jejich vlastní kapitál (viz odstavec 7.05), převýšení kupní ceny nad hodnotu vlastních fondů je aktivem „goodwill“. Goodwill, který není doložen prodejem nebo koupí, se nepovažuje za ekonomické aktivum.

EKONOMICKÝ VZNIK VYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.4)

6.18 Ekonomický vznik vyráběných aktiv (K.4) se vyskytuje v případech, kdy výrobky ještě nejsou zachyceny v rozvahách. Jde o uznání významné nebo zvláštní hodnoty toho, co se považuje za ekonomicky vzniklé a má být zachyceno jako ostatní změny objemu.

Ekonomický vznik vyráběných aktiv zahrnuje:

- a) cennosti, jako jsou např. drahokamy a umělecké předměty, když je poprvé uznána jejich vysoká hodnota nebo umělecký význam předmětu, který ještě nebyl zachycen v rozvahách;
- b) historické památky, když je poprvé stanovován zvláštní archeologický, historický nebo kulturní význam stavby nebo místa, které dosud ještě nebyly zachyceny v rozvahách.

PŘIROZENÝ RŮST NEPĚSTOVANÝCH BIOLOGICKÝCH ZDROJŮ (K.5)

6.19 Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů (K.5) není pod přímou kontrolou, odpovědností a řízením institucionální jednotky, a tudíž se nejedná o výrobu. Přírůstek těchto ekonomických aktiv, jako jsou např. stromy v lesích nebo ryby v ústích řek, musí být zachycen jako ekonomický vznik.

- 6.20 Přírozený růst by měl být zachycen jako přírůstek (K.5); vyčerpání těchto zdrojů by mělo být zachyceno jako ekonomický zánik (K.61). V praxi je však možné zachytit jen čistý přírozený růst, neboť fyzická měření, která jsou patrně jedinou základnou pro zachycení, jsou co do výsledku měřeními netto.

EKONOMICKÝ ZÁNİK NEVYRÁBĚNÝCH AKTIV (K.6)

6.21 Ekonomický zánik nevyroběných aktiv (K.6) zahrnuje:

- a) vyčerpání přírodních ekonomických aktiv (K.61), které zahrnuje snížení zásob podzemních zdrojů a vyčerpání nepěstovaných biologických zdrojů, které byly zachyceny v rámci aktiv (viz odstavec 6.19);
- b) ostatní ekonomický zánik nevyroběných aktiv (K.62):
  1. ostatní snížení hranice využitelnosti nerostných zdrojů (přehodnocení odhadů možné těžby v důsledku změn v technologii nebo cenových poměrů);
  2. kvalitativní změna nevyroběných aktiv v důsledku změny možností jejich ekonomického využití;
  3. znehodnocení nevyroběných aktiv v důsledku ekonomické činnosti. Zahrnuje znehodnocení půdy, vodních zdrojů a v zásadě i jiných přírodních aktiv;
  4. odpis nakoupeného goodwillu, zrušení převoditelných smluv a uplynutí doby ochrany patentů.

ZTRÁTY Z KATASTROF (K.7)

- 6.22 Ztráty z katastrof (K.7) zachycené jako ostatní změny objemu aktiv jsou výsledkem rozsáhlých, samostatných a uznaných událostí, při nichž jsou ničeny jakékoliv druhy ekonomických (nefinančních nebo finančních) aktiv.
- 6.23 Takové události zahrnují velká zemětřesení, sopečné výbuchy, přílivové vlny, mimořádně kruté vichřice, sucha a jiné přírodní pohromy; válečné události, nepokoje a ostatní politické události; technologické havárie, jako jsou např. velké úniky jedovatých látek nebo radioaktivních částic do ovzduší.

Zahrnují se sem zejména:

- a) znehodnocení kvality půdy způsobené mimořádnými záplavami anebo větrem;
- b) zničení pěstěných aktiv v důsledku sucha nebo vypuknutím choroby;
- c) zničení budov, zařízení anebo cenností v důsledku lesních požárů nebo zemětřesení;
- d) náhodné zničení peněz nebo cenných papírů v důsledku přírodních katastrof nebo politických událostí.

KONFISKACE BEZ NÁHRADY (K.8)

- 6.24 Konfiskace bez náhrady (K.8) nastávají, když orgány vládních institucí nebo jiné institucionální jednotky převezmou majetek jiných institucionálních jednotek, včetně nerezidentských jednotek, bez úplné náhrady z jiných důvodů, než je nezaplacení daní, pokut nebo podobných poplatků. Nekompenzovaná část takovýchto jednostranných konfiskací není kapitálovým transferem, který se zachycuje na kapitálovém účtu..

OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU NEFINANČNÍCH AKTIV JINDE NEUVEDENÉ (K.9)

- 6.25 V položce ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené (K.9) se zachycuje výsledek neočekávaných událostí na ekonomický užitek, který by bylo možné získat z aktiv.

Zahrnuje se sem:

- a) nepředvídatelné zastarání. Spotřeba fixního kapitálu nepokrývá nepředvídané zastarání dlouhodobých aktiv, a částka zahrnutá do objemu spotřeby vyjadřující jejich normálně očekávané zastarání je menší, než je skutečné zastarání. Proto musí být provedeny záznamy ke snížení hodnoty dlouhodobých aktiv, které je výsledkem zavedení zlepšené technologie;
- b) rozdíly mezi objemem škod zahrnutých do spotřeby fixního kapitálu v obvyklé výši škod a skutečnými ztrátami. Spotřeba fixního kapitálu nepokrývá nepředvídatelné škody a objem spotřeby vyjádřený jejich normálně očekávanými škodami může být menší (nebo větší), než jsou skutečné škody. Je proto nutné provést úpravu za nepředvídatelné snížení (nebo zvýšení) hodnoty dlouhodobých aktiv v důsledku těchto událostí;
- c) znehodnocení dlouhodobých aktiv nezapočtené do spotřeby fixního kapitálu: snížení hodnoty dlouhodobých aktiv například vlivem neočekávaných důsledků kyselosti ovzduší a dešťů na povrch budov nebo na dopravní prostředky;
- d) přerušeni výstavby výrobního zařízení před jeho dokončením nebo uvedením do ekonomického využití;
- e) mimořádné ztráty na zásobách (např. zásoby zničené ohněm, krádežemi, zásoby obilí napadené hmyzem);
- f) statistické diskrepance týkající se nefinančních aktiv mezi konečným stavem rozvahy za předchozí období a odpovídajícím počátečním stavem rozvahy za běžné období.

OSTATNÍ ZMĚNY OBJEMU FINANČNÍCH AKTIV A ZÁVAZKŮ JINDE NEUVEDENÉ (K.10)

6.26 V této položce se mají zachycovat všechny změny finančních aktiv a závazků, které nejsou důsledkem finančních transakcí zachycených na finančním účtu, nepřizávají se k zisku nebo ztrátě z držby zachyceným na účtu přecenění, nejsou změnami zatřídění a struktury a které nejsou důsledkem ztrát z katastrof ani konfiskací bez náhrady.

6.27 Položka K.10 zahrnuje:

- a) přidělení a zrušení ZPČ (AF.12) (viz odstavec 5.33-5.35):

pro ZPČ neexistuje ani pomyslný závazek. Mechanismus, podle kterého jsou ZPČ vytvářena (pokud jde o přidělování ZPČ) a stornována (zrušení ZPČ), se tudíž nepovažuje za takový, který vede ke vzniku transakcí, nýbrž spíše ke vzniku položek na účtu ostatních změn objemu aktiv. Umístěním ZPČ vzrůstají finanční aktiva měnových institucí, zrušením ZPČ jejich finanční aktiva klesají;

- b) ostatní změny objemu týkající se penzijních fondů s pevnou výší dávek:

penzijní programy s pevnou výší dávek jsou takovými programy, v nichž je úroveň penzijních dávek příslibená zúčastněným zaměstnancům zaručena. Dávky jsou určeny stanoveným vzorcem podle délky zaměstnání účastníka a výše jeho platu a nejsou plně závislé na aktivech fondu. U programů s pevnou výší dávek se na účtu ostatních změn objemu aktiv zachycují změny pojistných technických rezerv, které vyplývají ze změn ve struktuře dávek, která má být odlišena od změn ve věkové skladbě a ve skladbě podle délky pracovního poměru příjemců, ovlivňujících částky na pojistné náhrady. Příklady změn ve struktuře dávky zahrnují změny ve vzorci, snížení penzijního věku anebo vytvoření fondu pro roční přírůstek (obvykle definovaný jako konstanta x roční procento) budoucích penzí nebo všech penzí během jejich proplácení;

- c) mimořádné ztráty hotovostí nebo cenných papírů jejich držiteli, např. v důsledku požáru nebo krádeží;

- d) odepsání nebo snížení hodnoty špatných dluhů věřiteli:

jednostranné uznání věřitele, že finanční aktivum nemůže už být vyinkasováno v důsledku bankrotu nebo jiných činitelů, a následné odstranění finančního aktiva z rozvahy věřitele by mělo být účtováno zde, spolu s odstraněním souvztažného závazku. Avšak v případech, kdy dlužná institucionální jednotka je kontrolována věřitelem, se odepsání nebo snížení hodnoty dluhu věřitelem, nikoliv v důsledku bankrotu, zachycuje na účtech akumulace;

- e) statistické diskrepance týkající se finančních aktiv a závazků mezi konečným stavem rozvahy za předchozí období a odpovídajícím počátečním stavem rozvahy za běžné období.

6.28 Položka K.10 nezahrnuje:

- a) zrušení dluhu po vzájemné dohodě mezi dlužníkem a věřitelem (zrušení nebo odpuštění dluhu): to se považuje za transakci mezi věřitelem a dlužníkem (viz odst. 4.165 písm. f) a 5.16) a nikoliv za ostatní změnu objemu;

- b) odmítnutí zaplacení dluhu: jednostranné zrušení závazku dlužníkem se v soustavě nezachycuje.

ZMIANY W KLASYFIKACJI I STRUKTURZE (K.12)

- 6.29 Změny zařídění a struktury (K.12) se skládají ze změn sektorového zařídění a struktury institucionálních jednotek (K.12.1) a ze změn klasifikace aktiv a závazků (K.12.2).

ZMĚNY SEKTOROVÉHO ZATŘÍDĚNÍ A STRUKTURY (K.12.1)

- 6.30 Při změně zařídění institucionální jednotky z jednoho sektoru do druhého se převádí celá její rozvaha, např. institucionální jednotka zařazená v sektoru domácností se stává kvazispolečností a má se převést do sektoru nefinančních podniků.

Změny ve struktuře institucionálních jednotek zahrnují vznik a zánik určitých finančních aktiv a závazků vycházející z restrukturalizace společností. Když společnost zanikne jako nezávislá právnická osoba v důsledku toho, že je pohlcena jednou nebo více jinými společnostmi, pak ze systému zmizí i všechna finanční aktiva a závazky, včetně akcií a jiných podílů, které existovaly mezi touto společností a těmi, které ji pohltily. Avšak nákup akcií a jiných podílových cenných papírů společností jako součást fúze se má zachycovat jako finanční transakce mezi kupující společností a bývalým vlastníkem. Nahrazení dosud existujících akcií akciemi přebírající nebo nové společnosti se má zachycovat jako zánik akcií doprovázený emisí nových akcií. Finanční aktiva a závazky, které existovaly mezi pohlčenou společností a třetími stranami, zůstávají nezměněny a přecházejí do pohlcující(ch) společnosti(í).

Obdobně i v opačném případě, když se společnost právně rozdělí do dvou nebo více institucionálních jednotek, se nová finanční aktiva a závazky (vznik finančních aktiv) symetricky zachytí také v této kategorii (K.12.1).

ZMĚNY KLASIFIKACE AKTIV A ZÁVAZKŮ (K.12.2)

- 6.31 V kategorii K.12.2 se rozlišuje mezi monetizací a demonetizací zlata (K.12.21) a změnou klasifikace aktiv nebo závazků jiných než je monetizace a demonetizace zlata (K.12.22).

- 6.32 Monetizace a demonetizace zlata (K.12.21) se zachycuje na účtu ostatních změn objemu aktiv u měnových institucí, které jsou v subsektoru centrální banky (S.121) nebo institucí subsektoru centrálních vládních institucí (S.1311).

Monetizace zlata nastává tehdy, když měnové instituce přeřadí zlato ze zásob cenností do rezervních aktiv v držení měnových institucí. Na účtu ostatních změn objemu aktiv se pak zachycuje pokles jejich zásob cenností a přírůstek jejich zásob měnového zlata.

Nákup měnového zlata přímo od ostatních měnových institucí se klasifikuje jako transakce s měnovým zlatem (F.11). Všechny ostatní nákupy, včetně nákupů od finančních zprostředkovatelů nebo prostřednictvím organizovaného trhu se zlatem, musí být zachyceny jako nákupy cenností s následnou změnou v zařídění.

Demonetizace zlata nastává tehdy, když měnové instituce převádějí zlato z rezervních aktiv do zásob cenností. Zásoby měnového zlata měnových institucí pak klesají a zásoby cenností rostou. Přímé prodeje měnového zlata ostatním měnovým institucím se klasifikují jako transakce s měnovým zlatem (F.11). Všechny ostatní prodeje včetně prodeje finančním zprostředkovatelům nebo prostřednictvím organizovaného trhu se zlatem musí být zachyceny jako prodeje cenností, jimž předchází změna v zařídění.

- 6.33 Změny zařídění aktiv a závazků jiné, než je monetizace a demonetizace zlata (K.12.22): jedná se například o změny v užívání pozemku nebo o převod obydlí ke komerčnímu využití nebo naopak. V případě pozemku oba zápisy — záporný zápis ve staré kategorii, kladný zápis v nové kategorii — musí být provedeny ve stejné výši v položce K.12.22. Změna ceny pozemku vyplývající ze změny v užívání se zachytí jako ekonomický vznik (viz odst. 6.17 písm. c)) nebo jako ekonomický zánik nevyroběných aktiv (viz odst. 6.21 písm. b)) považované za změny objemu.

Do K.12.22 se nezahrnuje převod dluhopisů na akcie. Tento převod se zachycuje formou dvou finančních transakcí (viz odst. 5.62.1).

- 6.34 Položky ostatních změn objemu (K.3 až K.10 a K.12) se zachycují na účtu ostatních změn objemu jednotlivých sektorů, celého národního hospodářství a zbytku světa.

FIKTIVNÍ zisky Nebo ztráty z držby (K.11)

- 6.35 Fiktivní zisky z držby ⁽³⁾ jsou kategorií ostatních změn hodnoty aktiv, závazků a tudíž i čistého jmění, která odráží změny v úrovni a struktuře jejich cen. Fiktivní zisky z držby se člení na neutrální zisky z držby a reálné zisky z držby.
- 6.36 *Definice:* Fiktivní zisk z držby (K.11) u daného množství aktiva je definován jako změna hodnoty ve prospěch vlastníka tohoto aktiva v důsledku změny jeho ceny. Fiktivní zisk z držby u závazků je definován jako změna hodnoty tohoto závazku v důsledku změny jeho ceny, ale s opačným znaménkem.
- 6.37 Kladný zisk z držby je důsledkem zvýšení hodnoty daného aktiva nebo snížení hodnoty daného závazku. Záporný zisk z držby, tj. ztráta z držby, je důsledkem snížení hodnoty daného aktiva nebo zvýšení hodnoty daného závazku.
- 6.38 Fiktivní zisky z držby zachycované na účtu přecenění jsou ty, které se týkají aktiv nebo závazků bez ohledu na to, zda tato aktiva nebo závazky jsou nebo nejsou realizovány. Lze říci, že zisk z držby se realizuje, až se příslušné aktivum prodá, vykoupí se zpět, použije se nebo se utratí jinak, nebo až se závazek splatí. Nerealizovaný zisk je tudíž takový zisk, který se vztahuje na aktivum ještě vlastněné ke konci účetního období nebo na zůstatek závazku. Realizovaný zisk z držby se obvykle chápe jako zisk realizovaný za celé období, ve kterém je aktivum vlastněno nebo závazek nesplacen, bez ohledu na to, zda se toto období shoduje nebo neshoduje s účetním obdobím. Avšak vzhledem k tomu, že zisky z držby se v soustavě zachycují na zásadě předpisu, neobjevuje se v klasifikacích ani v účtech rozlišení mezi realizovanými a nerealizovanými zisky, ačkoliv pro některé účely je to užitečné.
- 6.39 Zisky z držby zahrnují zisky ze všech druhů aktiv: nefinančních vyráběných i nevyráběných aktiv a finančních aktiv. To znamená, že zisky z držby zahrnují také zisky z držby u zásob všech druhů výrobků v držení výrobců, včetně nedokončené výroby.
- 6.40 Zisky z držby mohou vznikat u aktiv držených po jakkoliv dlouhou dobu v průběhu účetního období a ne jen u aktiv, která se vyskytují v počátečních nebo konečných stavech rozvahy. Fiktivní zisk z držby, který vzniká vlastníkovu určitého aktiva nebo určitého množství zvláštního typu aktiv mezi dvěma časovými body, se definuje takto:

běžná hodnota aktiva v pozdějším okamžiku

mínus

běžná hodnota aktiva v dřívějším okamžiku,

za předpokladu, že aktivum se mezitím kvalitativně nebo kvantitativně nezměnilo. Fiktivní zisk z držby (G) vznikající u daného množství q nějakého aktiva mezi časovými okamžiky 0 a t lze vyjádřit takto:

$$G = (p_t - p_o) \times q$$

kde p_t a p_o jsou ceny aktiva v okamžiku t a v okamžiku o. U finančních aktiv a závazků s pevnými běžnými hodnotami, u nichž jsou ceny p_t a p_o stejné, jsou zisky z držby podle definice vždy nulové.

- 6.41 Pro účely výpočtu fiktivních zisků z držby musí být pořízení a úbytky aktiv oceněny stejným způsobem na kapitálovém a na finančním účtu a stavy aktiv musí být oceněny stejným způsobem jako stavy aktiv v rozvaze. V případě dlouhodobých aktiv hodnotou pořízení je částka placená kupujícím výrobcí nebo prodávajícím, plus přidružené náklady na převod vlastnictví vynaložené kupujícím. Hodnotou pořízení použi-

⁽³⁾ Termín „zisk z držby“ je použit jak pro zisky, tak i pro ztráty z držby, čímž se rozumí, že zisky z držby mohou být jak záporné, tak kladné. Obdobně pojem „aktiva“ může zde být použit společně jak pro aktiva, tak i pro závazky.

tého dlouhodobého aktiva je částka, kterou prodávající obdržel od kupujícího mínus náklady na převod vlastnictví vynaložené prodávajícím.

Je možné rozlišit čtyři odlišné situace, které vedou ke vzniku fiktivních zisků z držby:

1. aktivum je v držení po celé účetní období: fiktivní zisk z držby, který vznikl v průběhu účetního období, se rovná hodnotě aktiva v konečné rozvaze mínus hodnota aktiva v počáteční rozvaze. Tyto hodnoty jsou odhadnutými hodnotami aktiv, jako by byly pořízeny k okamžikům, ke kterým byly sestaveny rozvahy. Fiktivní zisk je nerealizovaný;
2. aktivum v držení na počátku období, které je v průběhu období prodáno: vzniklý fiktivní zisk z držby se rovná skutečné nebo odhadnuté hodnotě úbytku mínus hodnota aktiva v počáteční rozvaze. Fiktivní zisk je realizovaný;
3. aktivum pořízené v průběhu období a ještě držené na konci období: vzniklý fiktivní zisk z držby se rovná hodnotě aktiva v konečné rozvaze mínus skutečná nebo odhadnutá hodnota pořízení. Fiktivní zisk je nerealizovaný;
4. aktivum je pořízeno a předáno (prodáno) v průběhu účetního období: vzniklý fiktivní zisk z držby se rovná skutečné nebo odhadnuté hodnotě úbytku mínus skutečná nebo odhadnutá hodnota pořízení. Fiktivní zisk je realizovaný.

6.42 Fiktivní zisky z držby zahrnují zisky dosažené u aktiv a závazků, bez ohledu na to, jsou-li realizované nebo nerealizované. Zachycují se na účtu přecenění sektorů, celého národního hospodářství a zbytku světa.

NEUTRÁLNÍ ZISKY NEBO ZTRÁTY Z DRŽBY (K.11.1)

6.43 *Definice:* Neutrální zisk z držby (K.11.1) aktiva je definován jako hodnota zisku z držby, kterého by bylo dosaženo, kdyby se cena tohoto aktiva změnila v průběhu období ve stejné míře jako všeobecná hladina cen.

Neutrální zisky z držby se zjišťují proto, aby se usnadnil výpočet reálných zisků z držby, které znovu rozdělují reálnou kupní sílu mezi sektory.

6.44 Necht' je všeobecný cenový index r . Neutrální zisk z držby (NG) z daného množství q aktiva mezi časovými okamžiky o a t je pak dán tímto výrazem:

$$NG = p_o \times q (r_t/r_o - 1)$$

kde $p_o \times q$ je běžná hodnota aktiva v okamžiku o a r_t/r_o je faktor změny všeobecné hladiny cen mezi dobami o a t . Pro všechna aktiva a závazky se použije stejný poměr r_t/r_o .

6.45 Neexistuje ideální všeobecný cenový index vhodný pro výpočet neutrálních zisků z držby. Podle konvence má být jako všeobecný cenový index pro výpočet neutrálních zisků z držby použit cenový index pro konečné užití v rámci států s vyloučením změny stavu zásob.

6.46 Neutrální zisky z držby se zachycují na účtu neutrálních zisků nebo ztrát z držby, který je podúctem účtu přecenění sektorů, celého národního hospodářství a zbytku světa.

REÁLNÉ ZISKY NEBO ZTRÁTY Z DRŽBY (K.11.2)

6.47 *Definice:* Reálný zisk z držby (K.11.2) u aktiva je definován jako rozdíl mezi fiktivním a neutrálním ziskem z držby tohoto aktiva.

Reálný zisk z držby (RG) z daného množství q aktiva mezi dobami o a t se spočte takto:

$$RG = G - NG$$

nebo

$$RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$$

Hodnoty reálných zisků z držby aktiv tedy závisí na pohybu jejich cen za sledované období v poměru k pohybu ostatních cen v průměru, který je měřen všeobecným indexem cen.

- 6.48 Reálné zisky z držby se zachycují na účtu reálných zisků nebo ztrát z držby, který je podúctem účtu přecenění sektorů, celého národního hospodářství a zbytku světa.

ZISKY Z DRŽBY PODLE TYPU FINANČNÍCH AKTIV

Oběživo a vklady (AF.2)

- 6.49 Běžné hodnoty oběživa a vkladů v národní měně zůstávají během doby stálé. „Cena“ takového aktiva je vždy jednotná, zatímco množství je dáno počtem jednotek měny, ve které jsou vedeny. Fiktivní zisky z držby těchto aktiv jsou vždy nulové. Z toho důvodu rozdíl mezi hodnotou jejich počátečního a konečného stavu zásoby, kromě jiných změn v objemu aktiv, se výlučně vysvětluje hodnotou transakcí s těmito aktivy. Toto je jeden případ, ve kterém je obvykle možné hodnotu transakce odvodit z údajů rozvahy.
- 6.50 Aby se vypočítal neutrální a reálný zisk z držby aktiv, jejichž běžná hodnota se nemění, jsou však potřebné údaje o době a hodnotě transakcí, jakož i o hodnotách počáteční a závěrečné rozvahy. Předpokládejme například, že úvěr je poskytnut a splacen během účetního období, zatímco celková cenová úroveň se zvyšuje. Z hlediska věřitele je neutrální zisk z úvěru kladný a reálný zisk je záporný, přičemž částka závisí na délce doby, po kterou byl úvěr nesplacen, a na míře inflace. Takové reálné ztráty není možné zaznamenat bez údajů o hodnotě úvěrů poskytnutých a splacených během účetního období a o době, kdy jsou úvěry poskytovány a spláceny. Obecně je možné usuzovat, že když celková absolutní hodnota pozitivních a negativních transakcí je ve vztahu k úrovni počáteční a závěrečné rozvahy vysoká, nebudou přibližné odhady neutrálního a reálného zisku z držby finančních aktiv a závazků s nezměněnou současnou hodnotou odvozené z údajů rozvahy asi velmi uspokojivé. Dokonce ani hodnota finančních transakcí zaznamenaná na hrubém základě — tj. oddělené zaznamenání poskytnutých a splacených úvěrů na rozdíl od celkové hodnoty úvěrů snížených o splátky, nemusí být uspokojivé bez informace o časovém rozložení úvěrů.

Úvěry (AF.4) a ostatní pohledávky a závazky (AF.7)

- 6.51 Pro úvěry a ostatní pohledávky a závazky, které nejsou obchodovatelné, platí totéž, co pro oběživo a vklady. Avšak když se existující úvěr nebo obchodní úvěr prodá jiné institucionální jednotce, rozdíl mezi výkupní cenou a cenou transakce by se měl zaznamenat u prodejce i kupujícího k době transakce na účtu přecenění.

Cenné papíry jiné než akcie (AF.3)

- 6.52 Když jsou vydány prémiové dluhopisy nebo dluhopisy na diskont, včetně hluboce diskontovaných a dluhopisů s nulovým kupónem, rozdíl mezi emisní cenou a fiktivní nebo výkupní hodnotou v době splatnosti vyjadřuje úrok, který je emitent povinen zaplatit za dobu životnosti dluhopisu. Takový úrok se zaznamená jako důchod z vlastnictví, který má platit emitent dluhopisu a přijímat držitel dluhopisu, navíc ke všem kupónovým úrokům skutečně zaplaceným emitentem ve stanovených intervalech po dobu životnosti dluhopisu. Narůstající úrok se současně zaznamená na finančním účtu jako reinvestovaný držitelem dluhopisu do tohoto dluhového cenného papíru (viz odstavec 5.17). Na finančním účtu je tedy zaznamenán jako pořízení aktiva, které je přidáno k existujícímu aktivu ⁽⁴⁾. Tak postupný růst tržní hodnoty dluhopisu, který se přisuzuje akumulovaným nabíhajícími a znovu investovaným úrokům, se odráží v růstu nevyrovnané jistiny — tj. ve velikosti aktiva. Je to v podstatě růst množství nebo objemu a ne cenový růst. Nevytváří žádný zisk z držby pro držitele dluhopisu nebo ztrátu z držby pro emitenta dluhopisu. Situace je analogická k situaci u takového zboží, jakým je víno, které dozrává, zatímco se skladuje. Každé zvýšení ceny vína, které se přisuzuje zlepšení jeho kvality, odráží růst množství a ne ceny. Dluhopisy se během doby mění kvalitativně tak, jak se přibližuje doba splatnosti a je důležité žít pochopit, že zvýšení jejich hodnoty vlivem akumulace nabíhajících úroků není cenovou změnou a nevytváří zisk z držby.
- 6.53 Ceny pevně úročených dluhopisů se mění také, avšak když se mění tržní úroková sazba, ceny se mění nepřímo úměrně k pohybům úrokové sazby. Dopad změny dané úrokové sazby na cenu individuálního dluhového cenného papíru je tím menší, čím bližší je termín splatnosti dlu-

⁽⁴⁾ V systému se doporučuje toto pojetí, ale umožňuje zaznamenat takový úrok do ostatních pohledávek nebo závazků (AF.7), kde je to třeba pro dosažení souladu s praxí jednotlivých států (viz odstavec 5.130).

hopisu. Cenové změny dluhopisů v důsledku změn tržní úrokové sazby tvoří cenovou, a ne množství změnu. Proto vytvářejí fiktivní zisky nebo ztráty z držby jak u emitentů, tak u držitelů dluhopisů. Růst úrokové sazby vytváří fiktivní zisk z držby u emitenta dluhopisu a stejnou fiktivní ztrátu z držby dluhopisu u jejího držitele, a naopak v případě poklesu úrokové sazby.

Fiktivní zisky nebo ztráty z držby mohou vznikat u směnek stejným způsobem jako u dluhopisů. Směnky jsou však krátkodobé cenné papíry s mnohem kratší dobou splatnosti, a proto zisky z držby vytvářené změnami v úrokové sazbě jsou všeobecně mnohem menší než u dluhopisů se stejnou fiktivní hodnotou.

- 6.54 Přeměna dluhopisů na akcie se zaznamená jako dvě finanční transakce (viz odstavec 5.62 písm. 1)). Obvykle se uskuteční za cenu nižší, než je tržní cena akcií, a vyplývající zisk z držby se zaznamená jako cenová změna na účtu přecenění.
- 6.55 Hodnota finančních derivátů (AF.34) se může měnit jako výsledek změn v hodnotě základního nástroje, pohyblivosti cenových změn základního nástroje nebo když se blíží datum jejich realizace nebo splatnosti. Všechny takové změny v hodnotě by se měly považovat za cenové změny a zaznamenat pod kódem K.11.

Akcie a jiný vlastní kapitál (AF.5)

- 6.56 Prémiové akcie (viz odst. 5.93) zvyšují počet akcií a fiktivní hodnotu emitovaných akcií, ale teoreticky nemění tržní hodnotu souhrnu akcií. Podle konvence se na účtech neuvádějí. Tyto emise jsou však určeny ke zlepšení likvidity akcií na trhu, a proto se celková tržní hodnota emitovaných akcií může zvýšit jako výsledek každé takové změny a měla by se zaznamenat jako vliv přecenění.

Pojistné technické rezervy (AF.6)

- 6.57 Změny v čistém podílu domácích na rezervách životního pojištění a rezervách penzijních fondů (AF.61), ke kterým dochází mezi počátkem a koncem účetního období a které vyplývají z fiktivních zisků nebo ztrát z držby rezerv investovaných pojišťovnami a penzijními fondy, se zaznamenávají na účtu přecenění, stejně jako i změny vyplývající ze zisku nebo ztráty z držby předplaceného pojistného a rezerv na nevyrovnané nároky (AF.62).

FINANČNÍ AKTIVA V CIZÍ MĚNĚ

- 6.58 Hodnota finančních aktiv v cizí měně se měří v jejich běžné tržní hodnotě v cizí měně přepočítané běžným směnným kurzem na národní měnu. Fiktivní zisky z držby tak mohou vzniknout nejen proto, že se mění cena aktiva vyjádřeného v místní měně, nýbrž také proto, že se mění směnné kurzy. Celková hodnota fiktivního zisku z držby vznikajícího během účetního období se může vypočítat obvyklým způsobem odečtením hodnoty transakcí od rozdílu mezi hodnotami v počáteční a závěrečné rozvaze. Pro tento účel se transakce v cizí měně musí převést pomocí směnného kurzu na národní měnu k době, kdy se transakce uskutečňují, zatímco hodnoty počáteční a závěrečné rozvahy se musí převést pomocí převládajícího směnného kurzu k datům, k nimž se vztahují rozvahy. To znamená, že celková hodnota transakcí — pořízení minus úbytky — vyjádřená v cizí měně se ve skutečnosti převede váženým průměrem směnného kurzu, ve kterém jsou vahami dané hodnoty transakcí provedené k různým datům.

KAPITOLA 7

ROZVAHY

- 7.01 *Definice:* Rozvaha je uspořádaným přehledem, v němž jsou zachyceny k určitému okamžiku hodnoty vlastněných aktiv a zůstatku závazků. Vyrovnávací položka se nazývá čisté jmění (B.90).

Stav aktiv a závazků zachycených v rozvaze se oceňuje v tržních cenách převládajících k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje.

- 7.02 Rozvaha se sestavuje za sektory, za celé národní hospodářství a za zbytek světa.

Rozvaha za sektor zobrazuje hodnotu všech aktiv vyráběných, nevyráběných a finančních a závazků a čistého jmění zbytku světa.

Rozvaha za zbytek světa, tzv. účet aktiv a závazků zahraničí, se skládá pouze z finančních aktiv a závazků.

- 7.03 Na společnosti se pohlíží, jako že k hodnotě vydaných akcií mají navíc čisté jmění. V případě kvazispolečností je čisté jmění nulové, neboť se předpokládá, že hodnota akcií vlastníků je rovna aktivům kvazispolečnosti sníženým o její závazky. Tudíž čisté jmění rezidentských podniků z přímých investic, které jsou pobočkami nerezidentských podniků a jsou tudíž považovány za kvazispolečnosti, je nulové.

- 7.04 Rozdíl mezi úhrnem finančních aktiv a úhrnem závazků se nazývá čistými finančními aktivy (viz odstavec 7.67).

- 7.05 Pro sektory nefinančních a finančních společností poskytuje výpočet vlastního kapitálu analyticky důležitý ukazatel.

Vlastní kapitál je součtem čistého jmění (B.90) a vydaných akcií a jiného vlastního kapitálu (AF.5).

- 7.06 Rozvaha završuje posloupnost účtů tím, že zobrazuje konečný výsledek zápisů na účtech výroby, rozdělení a užití důchodů a účtů akumuláčních (viz kapitola 8: Posloupnost účtů a vyrovnávací položky).

- 7.07 Rozvaha se týká hodnoty aktiv a závazků k určitému časovému okamžiku. Rozvahy se mají sestavovat k počátku účetního období (je stejná jako ke konci předchozího období) a k jeho konci.

- 7.08 Základním účetním pravidlem je návaznost mezi počáteční a konečnou rozvahou:

hodnota stavu určitého typu aktiva v počáteční rozvaze;

plus transakce: úhrn hodnoty pořízených aktiv mínus úhrn hodnoty úbytku aktiv v důsledku transakcí, které se uskutečňují v průběhu účetního období; transakce s nefinančními aktivy se zachycují na kapitálovém účtu a transakce s finančními aktivy se zachycují na finančním účtu;

mínus spotřeba fixního kapitálu;

plus ostatní změny objemu: hodnota ostatních kladných nebo záporných změn objemu vlastněných aktiv (například v důsledku objevu podzemních aktiv nebo zničení aktiva v důsledku války nebo přírodní katastrofy); tyto změny se zachycují na účtu ostatních změn objemu aktiv;

plus přecenění: hodnota kladného nebo záporného fiktivního zisku z držby, který vznikl v průběhu účetního období v důsledku změny ceny aktiva: tyto změny se zachycují na účtu přecenění;

se rovná hodnotě stavu aktiva v konečné rozvaze.

Účetní vazby mezi počáteční a konečnou rozvahou vlivem transakcí a ostatních změn aktiv (ostatních změn objemu a zisků z držby) jsou schematicky znázorněny v příloze 7.2.

TYPY AKTIV

7.09 Aktiva zachycovaná v rozvaze jsou hospodářskými aktivy.

7.10 *Definice:* Hospodářskými aktivy jsou ta, která působí jako zásoba hodnoty, na něž si individuálně nebo kolektivně uplatňují vlastnická práva institucionální jednotky a z nichž se může odvozovat ekonomický prospěch pro jejich vlastníky buď z jejich držby, nebo z jejich využívání v průběhu období.

7.11 Ekonomický prospěch se skládá z prvotních důchodů (provozní přebytek z užívání, důchod z vlastnictví z přenechání k užívání jiným) odvozených z užívání aktiva a z hodnoty, včetně možných zisků nebo ztrát z držby, které by mohlo být dosaženo jeho poskytnutím nebo ukončením jeho vlastnictví.

7.12 Přehled klasifikace hospodářských aktiv v jejich úplnosti je uveden v tabulce 7.1. Podrobná definice každé kategorie aktiv je vyložena v příloze 7.1 této kapitoly.

Mimo hranice aktiv jsou:

- a) lidský kapitál;
- b) přírodní aktiva, která nejsou hospodářskými aktivy (např. ovzduší, voda v řekách);
- c) podmíněná aktiva, která nejsou finančními aktivy (viz odstavec 7.22).

7.13 Rozlišují se tři kategorie aktiv:

- a) nefinanční vyráběná aktiva;
- b) nefinanční nevyráběná aktiva;
- c) finanční aktiva.

NEFINANČNÍ VYRÁBĚNÁ AKTIVA (AN.1)

7.14 *Definice:* Vyráběná aktiva (AN.1) jsou nefinančními aktivy, jejichž existence je výsledkem výrobních procesů.

7.15 Klasifikace vyráběných aktiv je navržena tak, aby se rozlišovalo mezi aktivy podle jejich úlohy při výrobě. Skládají se z: dlouhodobých aktiv⁽¹⁾, která se používají opakovaně nebo průběžně ve výrobě déle než jeden rok; zásoby, které se použijí ve výrobě jako mezispotřeba, jsou určeny k prodeji nebo k jinému použití; a cennosti. Cennosti se nepoužívají především pro výrobu nebo spotřebu, nýbrž jsou namísto toho pořizovány a drženy především pro uchování hodnot.

NEFINANČNÍ NEVYRÁBĚNÁ AKTIVA (AN.2)

7.16 *Definice:* Nevyráběná aktiva (AN.2) jsou hospodářskými aktivy, která se stávají aktivy jiným způsobem než prostřednictvím výrobního procesu. Skládají se z dále definovaných hmotných a nehmotných aktiv.

⁽¹⁾ Dva druhy předmětů dlouhodobé spotřeby jsou vyloučeny z tvorby hrubého fixního kapitálu: drobné nástroje a některé druhy vojenského zařízení. Proto také nejsou ani v odpovídajících položkách aktiv. A také dopravní prostředky a ostatní stroje a zařízení pořízené domácnostmi ke konečné spotřebě se nepovažují za dlouhodobá aktiva. V rozvaze jsou zahrnuty do poznámkové položky „předměty dlouhodobé spotřeby“ (viz odstavec 7.63).

- 7.17 Účelem klasifikace je rozlišit aktiva podle způsobu jejich vzniku. Některá z těchto aktiv se nacházejí v přírodě, jiná, o nichž se může prohlásit, že si je společnost vykonstruovala, vznikají právními nebo účetními akty.
- 7.18 Všechna hmotná nevyřáběná aktiva jsou přírodními aktivy. Ta aktiva, která jsou sem zahrnuta, jsou vymezena, v souladu s obecnou definicí hospodářských aktiv, podle toho, zda jsou předmětem skutečného vlastnictví a jsou schopna přinášet svým vlastníkům ekonomický prospěch při dané technologii, znalostech, při vhodných ekonomických příležitostech, při daných zdrojích, které jsou k dispozici a při daném souboru cenových relací. Navíc jsou z této kategorie vyloučena ta přírodní aktiva, na která nejsou nebo nemohou být uplatněna vlastnická práva, jako například na volné moře nebo ovzduší.
- 7.19 Nehmotná nevyřáběná aktiva zahrnují patenty, smlouvy o převodu, nakoupený goodwill atd. Z tohoto pojmu jsou vyloučeny ty případy, které nejsou podloženy právními nebo účetními akty, což je takový akt jako udělení patentu nebo převod určitého ekonomického prospěchu třetí straně.

FINANČNÍ AKTIVA A ZÁVAZKY (AF)

- 7.20 *Definice:* Finanční aktiva (AF) jsou hospodářská aktiva obsahující platební prostředky, finanční pohledávky a hospodářská aktiva, která jsou svým charakterem blízká finančním nárokům.
- 7.21 Platební prostředky se skládají z měnového zlata, zvláštních práv čerpání, obě živa a převoditelných vkladů. Finanční pohledávky opravňují své vlastníky, věřitele, přijmout platbu nebo řady plateb bez jakéhokoli souvztažného výkonu od jiných institucionálních jednotek, dlužníků, u kterých jako protipoložka vznikají závazky.
- Příkladem hospodářských aktiv, která jsou svým charakterem blízká finančním pohledávkám, jsou akcie a částečně podmíněná aktiva. Předpokládá se, že u institucionální jednotky, která takové finanční aktivum emituje, vznikly jako protipoložka závazky.
- 7.22 Podmíněná aktiva jsou smluvní uspořádání mezi institucionálními jednotkami a mezi nimi a zbytkem světa, ve kterých se stanoví jedna nebo více podmínek, které musí být splněny před uskutečněním finanční transakce. Příkladem jsou záruky za platby třetích stran, akreditivy, úvěrové rámce, dohody o možnosti vydat emisní prostředky (NIF) a mnoho derivátových nástrojů. V systému je podmíněné aktivum finančním aktivem v případě, že samotná smlouva má tržní hodnotu, protože je obchodovatelná nebo může být na trhu vyměněna. V opačném případě podmíněná aktiva nejsou v systému zachycena ⁽²⁾.
- 7.23 V systému má každé finanční aktivum protipoložku v závazcích, kromě těch finančních aktiv, které se klasifikují v kategorii měnové zlato a zvláštní práva čerpání (AF.1).
- 7.24 Klasifikace finančních aktiv a závazků odpovídá klasifikaci finančních transakcí. Proto definice kategorií, subkategorií a podpoložek finančních aktiv a závazků a doplňující vysvětlení se v ESA uvádí pouze jednou — v kapitole o finančních transakcích. Kapitola, která pojednává o rozvaze, neopakuje definice a jejich vysvětlení; to se uvádí v příloze 1 a v přehledu všech aktiv a závazků, která se v systému definují.

⁽²⁾ Pojistné technické rezervy (AF.6) jsou bezpodmínečným závazkem pojištěn a penzijních fondů. Avšak souvztažná finanční aktiva jednotlivých pojištěnců a oprávněných subjektů jsou ve většině případů podmíněnými aktivy.

Tabulka 7.1 — Klasifikace aktiv

AN.	NEFINANČNÍ AKTIVA (AN.1.+AN.2.)
AN.1	Vyráběná aktiva
AN.11	Dlouhodobá aktiva ⁽¹⁾
AN.111	Dlouhodobá hmotná aktiva
AN.1111	Obydlí
AN.1112	Ostatní budovy a stavby
AN.11121	Nebytové budovy
AN.11122	Ostatní stavby
AN.1113	Stroje a zařízení
AN.11131	Dopravní prostředky
AN.11132	Ostatní stroje a zařízení
AN.1114	Pěstovaná aktiva
AN.11141	Základní stádo
AN.11142	Trvalé porosty
AN.112	Dlouhodobá nehmotná aktiva
AN.1121	Geologický průzkum
AN.1122	Počítačové programové vybavení
AN.1123	Původní kulturní a umělecká díla
AN.1129	Ostatní dlouhodobá nehmotná aktiva
AN.12	Zásoby
AN.121	Materiál a polotovary
AN.122	Nedokončená produkce
AN.1221	Nedokončené pěstitelské produkty
AN.1222	Ostatní nedokončená produkce
AN.123	Hotové produkty
AN.124	Obchodní zboží
AN.13	Cennosti
AN.131	Drahé kovy a drahokamy
AN.132	Starožitnosti a jiné umělecké předměty
AN.139	Ostatní cennosti
AN.2	Nevyráběná aktiva
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva
AN.211	Pozemky
AN.2111	Zastavěné pozemky
AN.2112	Obdělávané pozemky
AN.2113	Pozemky pro rekreaci a přidružené vodní plochy
AN.2119	Ostatní pozemky a přidružené vodní plochy
AN.212	Podzemní zdroje
AN.2121	Ložiska uhlí, ropy a zemního plynu
AN.2122	Ložiska kovových nerostů
AN.2123	Ložiska nekovových nerostů
AN.213	Nepěstované biologické zdroje
AN.214	Vodní zdroje
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva
AN.221	Patenty
AN.222	Nájemní a jiné smlouvy o převodu
AN.223	Nakoupený goodwill
AN.229	Ostatní nehmotná nevyroběná aktiva
AF.	FINANČNÍ AKTIVA ⁽²⁾ (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7)
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
AF.11	Měnové zlato
AF.12	Zvláštní práva čerpání (ZPČ)

AF.2	Oběživo a vklady
AF.21	Oběživo
AF.22	Převoditelné vklady
AF.29	Ostatní vklady
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AF.33	Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů
AF.331	Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů
AF.332	Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů
AF.34	Finanční deriváty
AF.4	Úvěry
AF.41	Krátkodobé úvěry
AF.42	Dlouhodobé úvěry
AF.5	Akcie a jiný vlastní kapitál
AF.51	Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů
AF.511	Kótované akcie jiné než akcie investičních fondů
AF.512	Nekótované akcie jiné než akcie investičních fondů
AF.513	Jiný vlastní kapitál
AF.52	Akcie investičních fondů
AF.6	Pojistné technické rezervy
AF.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů
AF.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění
AF.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů
AF.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky
AF.7	Ostatní pohledávky a závazky
AF.71	Obchodní úvěry a zálohy
AF.79	Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy

⁽¹⁾ Poznámková položka AN.m: předměty dlouhodobé spotřeby

⁽²⁾ Poznámková položka AF.m: přímé zahraniční investice

OCENĚNÍ POLOŽEK ROZVAHY

OBEČNÉ ZÁSADY PRO OCEŇOVÁNÍ

7.25 Každá jednotlivá položka v rozvaze by měla být oceněna, jako kdyby byla získána k datu, ke kterému se rozvaha váže, včetně všech s tím spojených nákladů na převody vlastnictví v případě nefinančních aktiv. Z toho vyplývá, že aktiva a pasiva se oceňují běžnými tržními cenami k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje.

Znamená to, že aktiva se oceňují na základě

- a) kupních cen, pokud se nakupují;
- b) základních cen, pokud jsou vyrobeny ve vlastní režii a pokud nejsou základní ceny k dispozici, tak na základě základních cen podobného výrobku nebo na základě úhrnu na ně vynaložených nákladů.

7.26 Ideálně by měly být tyto ceny zjištěné na trhu. Pokud nejsou zjištěné ceny — jako tomu může být v případě, kdy se v nedávné minulosti s příslušnými položkami na trhu neobchodovalo — musí být proveden pokus odhadnout, jaká cena by byla, kdyby se aktivum pořizovalo na trhu k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje.

7.27 Vedle cen zjištěných na trzích nebo odhadnutých podle zjištěných cen nebo vynaložených nákladů se mohou běžné ceny přiblížit požadovanému ocenění v rozvaze pomocí

- a) přecenění a kumulace přírůstků a úbytků nebo
- b) podle současného nebo diskontovaného budoucího přínosu.

7.28 Tržní ceny jsou obvykle k dispozici pro mnoho finančních aktiv, za existující nemovitosti (budovy a ostatní stavby plus zastavěnou plochu), pro použité dopravní prostředky, plodiny a hospodářská zvířata, a také pro nově vyrobená dlouhodobá aktiva a zásoby.

- 7.29 U některých aktiv jsou původní pořizovací ceny odepsány v průběhu jejich očekávané životnosti. Hodnota takového aktiva v daném okamžiku jeho existence je dána jeho běžnou cenou pořízení minus kumulovaná hodnota těchto odpisů. Většina dlouhodobých aktiv se zachycuje v rozvahách v běžných kupních cenách snížených o kumulovanou spotřebu fixního kapitálu (v zůstatkových reprodukčních nákladech)⁽³⁾.
- 7.30 V případě aktiv, jejichž přínos je buď odložen (jako jsou stromy) nebo je rozložen do dlouhého období (jako jsou podzemní aktiva), se musí použít pro výpočet současné ceny očekávaných budoucích výnosů diskontní sazba.
- Diskontní sazba by měla být odvozena raději z informací o transakcích s určitým typem aktiv, pro které ji chceme spočítat — lesy, doly, lomy — než z všeobecné úrokové sazby.
- 7.31 Hodnota aktiv a závazků v zahraničních měnách by měla být převedena do národní měny pomocí převažujícího tržního kursu k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje. Tento kurs by měl být středem mezi kursem nákupu a prodeje při transakcích s měnou.
- 7.32 Pro některé analytické účely mohou být užitečné alternativy k běžným tržním cenám a mohou být uvedeny v poznámkových položkách k rozvahám. Příkladem alternativního ocenění je fiktivní hodnota pro dlouhodobého dluhového cenného papíru a přeceněná hodnota vkladu do společnosti a ekvivalentní hodnota pro podíl na společnosti.

NEFINANČNÍ AKTIVA

VYRÁBĚNÁ AKTIVA (AN.1)

Dlouhodobá aktiva (AN.11)

Dlouhodobá hmotná aktiva (AN.111)

- 7.33 Dlouhodobá hmotná aktiva musí být zachycena, pokud možno, v tržních cenách (nebo v případě nově vyráběných aktiv ve vlastní režii v základních cenách), pokud to možné není, pak v běžných kupních cenách snížených o kumulovanou spotřebu fixního kapitálu. Náklady kupujícího na převod vlastnictví vztahující se k těmto aktivům, přiměřeně odepsané, se zahrnují do rozvahové hodnoty.

Dlouhodobá nehmotná aktiva (AN. 112)

- 7.34 Geologický průzkum by měl být oceněn buď na základě kumulovaných částek placených jiným institucionálním jednotkám za tímto účelem, nebo na základě nákladů vynaložených na průzkum prováděný ve vlastní režii. Ta část nákladů na průzkum vynaložených v minulosti, která není ještě plně odepsána, by měla být přeceněna na ceny a náklady běžného období.
- 7.35 Počítačové programové vybavení by mělo být oceněno na základě kupní ceny placené na trhu, na základě odhadovaných základních cen v případě výroby pro vlastní použití nebo na základě nákladů na výrobu, pokud uvedené ceny nejsou k dispozici. Částečně odepsané počítačové programové vybavení pořízené v minulých letech by mělo být přeceněno na běžné ceny nebo náklady (které mohou být menší než původní cena nebo náklady).
- 7.36 Zábavní, literární nebo umělecké originály a ostatní dlouhodobá nehmotná aktiva by měly být oceněny v ceně pořízení, pokud se s těmito aktivy na trhu obchoduje. V případě nehmotných aktiv vyráběných ve vlastní režii může být nezbytné je ocenit na základě nákladů na jejich produkci, přiměřeně přeceněných do cen běžného období a upravených o odpisy. Jinak by mohlo být použito odhadů současné hodnoty očekávaných budoucích příjmů, které by měli obdržet vlastníci hotových aktiv.

Zásoby (AN.12)

- 7.37 Zásoby by měly být oceněny v cenách převažujících k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje, a ne v cenách, ve kterých byly tyto produkty oceněny, když vstoupily do zásob.

⁽³⁾ Úhrn hodnot všech dlouhodobých aktiv po odpisu, která se stále používají, se označuje jako stav čistého kapitálu. Stav hrubého kapitálu zahrnuje kumulovanou hodnotu spotřeby fixního kapitálu.

- 7.38 Zásoby materiálu a polotovarů se oceňují v kupních cenách a zásoby hotových výrobků a nedokončené výroby se oceňují v základních cenách. Zásoby zboží ve velkoobchodě a maloobchodě určené k dalšímu prodeji bez dalšího zpracování se oceňují v cenách převažujících k datu, ke kterému se rozvaha sestavuje, kromě nákladů na dopravu vynaložených velkoobchodníky nebo maloobchodníky. Hodnotu konečného stavu zásob nedokončené výroby je možné vypočítat na základě podílu celkových nákladů na výrobu vynaložených do konce období a základní ceny obdobného dokončeného výrobku k datu, ke kterému se rozvaha vztahuje. Pokud není základní cena hotového výrobku k dispozici, je možné ji odhadnout na základě hodnoty vynaložených nákladů na výrobu zvýšených o očekávaný čistý provozní přebytek nebo (odhadnutý čistý) smíšený důchod.

Rostliny určené k jednorázové sklizni (kromě stromů pro dřevo) a chovaná jateční zvířata je možné ocenit podle cen obdobných výrobků na trzích. Dřevo na pni se oceňuje na základě diskontovaných budoucích výnosů z prodeje dřeva v běžných cenách po odečtení výdajů na vypěstování, pokácení těchto stromů atd.

Cennosti (AN.13)

- 7.39 Cennosti (umělecké předměty, starožitnosti, šperky, drahokamy, neměnové zlato (viz odstavec 5.30) a ostatní kovy) se mají oceňovat v běžných cenách. Pokud existují organizované trhy s těmito aktivy, měly by být oceněny skutečnými nebo odhadnutými cenami, které by byly za ně zaplacený, kdyby byly koupeny na trhu v den, ke kterému se rozvaha vztahuje, včetně všech poplatků zprostředkovatelům nebo provizí. Jinak by měly být oceňovány cenami pořízení přepočtenými na úroveň běžných cen.

NEVYRÁBĚNÁ AKTIVA (AN.2)

Hmotná nevyroběná aktiva (AN.21)

Pozemky (AN.211)

- 7.40 Na účtu kapitálu se odděleně od samotných pozemků zachycují náklady na zhodnocení pozemků a náklady na vlastnické převody pozemků.

Pokud nelze oddělit hodnotu pozemku od hodnoty budov a ostatních staveb na ní umístěných, musí být tato aktiva zaříděna společně podle toho, která část má větší hodnotu.

V rozvaze se pozemek oceňuje svou běžnou tržní cenou.

Tato cena nemusí být nezbytně rovna součtu všech složek, které tvoří náklady na pořízení pozemku v době jeho pořízení. Běžná tržní cena nemusí pokrývat zejména náklady na převody vlastnictví nebo náklady na zhodnocení pozemku, které nejsou ještě plně odepsány. Pak může být potřeba zachytit tyto částky, buď plně nebo částečně, na účtu přecenění jako ztráty z držby.

Podzemní zdroje (AN.212)

- 7.41 Prokázané zásoby nerostných ložisek nacházejících se na zemi nebo pod povrchem země, které jsou ekonomicky využitelné při použití běžné technologie a cenových relací, se oceňují na základě současné hodnoty očekávaných čistých výnosů vyplývajících z komerčního využití těchto aktiv.

Ostatní přírodní zdroje (AN.213 a AN.214)

- 7.42 Vzhledem k tomu, že pozorované ceny těchto aktiv jsou stěžejí k dispozici, musí být oceněny podle současné hodnoty očekávaných čistých výnosů vyplývajících z komerčního využití těchto aktiv.

Nehmotná nevyroběná aktiva (AN.22)

- 7.43 Nehmotná nevyroběná aktiva (patenty, pronájmy a jiné převoditelné smlouvy a nakoupený goodwill) by měla být oceněna běžnými cenami, jestliže se jimi skutečně obchoduje na trzích. Jinak budou muset být provedeny odhady současné hodnoty očekávaných budoucích výnosů, které mají vlastníci těchto aktiv získat.

FINANČNÍ AKTIVA A ZÁVAZKY (AF)

- 7.44 Finanční aktiva a závazky by se měly v zásadě oceňovat běžnými cenami. Měly by se udávat ve stejné hodnotě, ať jde o aktiva nebo závazky. Ceny by neměly obsahovat platby za služby, poplatky, provize a podobné platby, které se zaznamenávají jako služby poskytované při provádění transakcí.

Měnové zlato a ZPČ (AF.1)

- 7.45 Měnové zlato (AF.11) se má oceňovat cenou zjištěnou na organizovaných trzích se zlatem.

Hodnota zvláštních práv čerpání (ZPČ) (AF.12) je stanovena denně Mezinárodním měnovým fondem a kurz vztahující se k domácí měně lze získat z trhů se zahraničními měnami.

Oběživo a vklady (AF.2)

- 7.46 Oběživo (AF.21) se má oceňovat v fiktivní nebo jmenovité hodnotě měny.

U vkladů (AF.22, AF.29) jsou hodnotami, které se mají uvádět v rozvaze (k datu, ke kterému se sestavuje rozvaha) částky jistiny, které musí dlužníci podle smluv splatit věřitelům, podle podmínek vkladu, když se vklady budou likvidovat, a to v závislosti na době vkladu. Hodnoty mohou obsahovat kapitalizovaný úrok (viz odstavec 5.130).

Cenné papíry jiné než akcie (AF.3)

- 7.47 Uplatněné ocenění musí být shodné s pojetím časově rozlišených úroků a s jejich zařazením do příslušných položek aktiv (viz odstavce 5.128, 5.130 a 5.138). Jestliže časově rozlišené úroky se pojímaly ve finančním účtu jako reinvestované do odpovídajících cenných papírů, potom v rozvaze by se cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.33), měly ocenit v běžných tržních cenách takovým způsobem, aby zahrnovaly hodnotu na ně připadajících úroků. Celková běžná tržní hodnota těchto cenných papírů má dvě odlišné objemové složky, z nichž jedna představuje jistinu a druhá časově rozlišený úrok na ně připadající. Celkový objem tak zahrnuje kapitalizovaný úrok (tj. počet vydaných jednotek cenných papírů plus doplňkový objem vyplývající z kapitalizovaného úroku, viz odstavec 6.52); a cena, která se má aplikovat na každou z těchto jednotek množství, neobsahuje kapitalizovaný úrok.

Jestliže se na finančním účtu hodnota kapitalizovaného úroku zahrnula do položky F.79 Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy spíše než do F.33 Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů, potom by se hodnota kapitalizovaného úroku měla v rozvaze také zahrnout do položky AF.79.

- 7.48 Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.331) se mají oceňovat ve své běžné tržní hodnotě.

Jestliže běžná tržní hodnota není k dispozici:

- a) vydané krátkodobé cenné papíry, u nichž se fiktivní hodnota kryje s kurzem na burze, by se měly ocenit svou jmenovitou hodnotou plus úrok ještě nesplatný nebo nezaplacený;
- b) diskontované cenné papíry by se měly ocenit emisní cenou plus na ně připadající úroky.

Tyto aproximace by se měly omezit na ty cenné papíry, jejichž původní doba splatnosti nepřesahuje tři měsíce.

- 7.49 Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.332), se vždy oceňují svou běžnou tržní cenou, ať jde o dluhopisy, u kterých je úrok placen pravidelně nebo o hluboce diskontované nebo dluhopisy s nulovým kupónem, u kterých se platí nízký nebo žádný úrok.
- 7.50 Finanční deriváty (AF.34) by se měly v rozvaze uvádět ve svých běžných tržních cenách. V případě, že neexistuje kótovaná tržní cena (např. opce přes přepážku — OTC), měl by se finanční derivát ocenit částkou požadovanou při vykoupení nebo cenou, která vyplývá ze smlouvy, nebo placenou prémie částkou.

Podle konvence se předpokládá, že vydavatel finančního derivátu vytvořil protipoložku v závazcích.

Úvěry (AF.4)

- 7.51 Hodnoty, které se mají uvádět v rozvaze u věřitelů i dlužníků, jsou částky jistiny, kterou jsou dlužníci povinni podle smlouvy splatit věřitelům, dokonce i v případech, že se úvěrem obchodovalo s diskontem nebo prémii.

Akcie a jiný vlastní kapitál (AF.5)

- 7.52 Akcie se mají oceňovat ve svých běžných cenách. Stejná běžná cena se používá pro stranu aktiv i pro stranu pasiv, ačkoliv akcie nejsou právně závazkem emitenta, nýbrž vlastnickým právem na hodnotu při likvidaci společnosti, jejíž částka není předem známá.
- 7.53 Kótované akcie (AF.511) se mají oceňovat reprezentativní cenou středu zjištěnou na burze nebo na jiných organizovaných finančních trzích.
- 7.54 Hodnoty nekótovaných akcií (AF.512), se kterými se pravidelně neobchoduje na organizovaných trzích, by se měly ocenit se zřetelem k ocenění kótovaných akcií. Avšak tyto odhady by měly brát v úvahu rozdíl mezi těmi dvěma typy akcií, zejména jejich likviditu, a měly by se posuzovat akumulované rezervy po dobu existence společnosti a oboru jejího podnikání.
- 7.55 Používaná metoda odhadu velmi mnoho závisí na dostupnosti základních statistik. V úvahu je možné vzít např. údaje o činnostech souvisejících se slučováním společností, které se týkají nekótovaných akcií. Kromě toho v případech, ve kterých se rezervy společností, které vydávají nekótované akcie, odlišují od průměru a v proporci k jejich fiktivnímu kapitálu od společností, které vydávají kótované akcie, bylo by vhodné počítat běžnou cenu nekótovaných akcií v proporci k údajům zahrnujícím rezervy, k takovým, jakým je čisté jmění podle rozvahy společnosti nebo jako vlastní kapitál sestavený podle zásad ESA:

$$\frac{\text{běžná cena nekótovaných akcií}}{\text{}} = \frac{\text{běžná cena kótovaných akcií}}{\text{}} \times \frac{\text{vlastní kapitál (nekótovaných společností)}}{\text{vlastní kapitál (kótovaných společností)}}$$

Poměr běžné ceny k vlastnímu kapitálu se může podle oborů podnikání lišit. Proto je lepší kalkulovat běžnou cenu nekótovaných akcií podle jednotlivých oborů. Mohou existovat i jiné rozdíly mezi kótovanými a nekótovanými společnostmi, které mohou metodu odhadu ovlivnit.

- 7.56 Jiný vlastní kapitál (AF.513) jsou velmi často závazkem určitých institucionálních jednotek (kvazispolečností, společností ve vlastnictví státu, fiktivních jednotek atd.). Obecně se musí ocenit pomocí specifických metod, takových jako vlastní kapitál nebo fiktivní hodnota. Metoda vlastního kapitálu se zejména má systematicky používat pro kvazispolečnosti, protože jejich čisté jmění se podle konvence rovná nule.
- 7.57 Akcie investičních fondů (AF.52) se mají oceňovat u kótovaných akcií v běžných cenách na burze nebo jejich běžnou výkupní hodnotou, jestliže je fondy mohou samy vykupovat.

Pojistné technické rezervy (AF.6)

- 7.58 V případě čistého podílu domácností na rezervách životního pojištění (AF.611) je možné zjistit současnou hodnotu na základě nároků jednotlivců na výplatu kapitálu nebo důchodu, určených pojistnou matematikou. Tato hodnota zahrnuje závazek společností pro životní pojištění

v rezervách na nevypořádaná rizika a v rezervách na pojištění se ziskem, který se připočítává k hodnotě pojistek smíšeného životního pojištění se ziskem nebo k podobným pojistkám v době jejich splatnosti. V případě pojištění se ziskem zahrnují rezervy zisky z držby.

- 7.59 V případě čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů (AF.612) závisí povaha závazku těchto fondů — a finančního aktiva domácností — na druhu penzijního programu.

Penzijní programy s pevnou výší dávek jsou takové, ve kterých je úroveň penzijních dávek slíbených zaměstnancům jako účastníkům programu zaručena. Závazek těchto penzijních programů se rovná současné hodnotě slíbených dávek. Protože program může mít dočasně přebytek nebo nedostatek zdrojů, může mít takový penzijní program kladné nebo záporné čisté jmění.

Penzijní programy fondové jsou takové, ve kterých jsou dávky přímo závislé na aktivech penzijního fondu. Závazek tohoto fondu má běžnou tržní hodnotu aktiv fondu. Čisté jmění penzijního fondu se vždy rovná nule.

- 7.60 Hodnota předplaceného pojistného, které je součástí AF.62, je stanovena na základě poměru příslušných rizik vztažených k době, která zbývá do skončení smlouvy. Hodnota rezerv na vyrovnané nároky, které jsou také součástí AF.62, je současná hodnota částky, u které se očekává, že bude vyplacena na vyrovnání nároků, včetně sporných nároků.

Ostatní pohledávky a závazky (AF.7)

- 7.61 Obchodní úvěry a zálohy (AF.71) nebo ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (AF.79) se mají u věřitelů i dlužníků ocenit částkou, kterou musí dlužníci podle smlouvy zaplatit věřitelům, když nastala doba splatnosti závazku.

POZNÁMKOVÉ POLOŽKY

- 7.62 V rozvaze mají být uvedeny dvě poznámkové položky, které za některé sektory umožňují podrobnější analýzu:

- a) předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m);
- b) přímé zahraniční investice (AF.m).

Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)

- 7.63 Předměty dlouhodobé spotřeby jsou výrobky, které domácnosti používají opakovaně ke konečné spotřebě, a to déle než jeden rok. V rozvaze se uvádějí pouze jako poznámková položka. Jejich zahrnutí do rozvahy jako její složky by bylo vhodné, kdyby systém předpokládal, že se tyto předměty užívají postupně ve výrobním procesu, jehož výstupem jsou služby. Ale předměty dlouhodobé spotřeby se tímto způsobem neposuzují.
- 7.64 Předměty dlouhodobé spotřeby ve vlastnictví domácností — dopravní prostředky a jiné stroje a zařízení — se mají ocenit v běžných cenách, a to jak hrubé, tak i očištěné o akumulované srážky odpovídající spotřebě fixního kapitálu. Údaje uvedené jako poznámková položka v rozvaze by měly být v čistém pojetí.
- 7.65 Předměty dlouhodobé spotřeby ve vlastnictví majitelů nesdružených podniků je možné částečně využívat v podniku pro výrobu a částečně členy domácnosti pro konečnou spotřebu. Hodnoty zobrazené v rozvaze za podnik by měly odrážet míru využívání, kterou lze přiřadit podniku.

Přímé zahraniční investice (AF.m)

- 7.66 Přímé zahraniční investice se skládají z finančních aktiv, ne z fyzického kapitálu, protože podnik přímé zahraniční investice je společností nebo kvazispolečností rezidentskou v jiné zemi. Finanční aktiva a závazky, které tvoří přímou investici, se mají uvádět podle povahy

finančních aktiv v kategoriích akcie, úvěry a ostatní pohledávky a závazky. Částky přímých zahraničních investic zahrnované do každé z těchto kategorií by se měly uvádět odděleně jako poznámková položka.

FINANČNÍ ROZVAHY

- 7.67 Finanční rozvaha (sektoru nebo zbytku světa) zobrazuje na své levé straně finanční aktiva a na své pravé straně závazky. Vyrovňovací položkou této finanční rozvahy jsou čistá finanční aktiva (BF.90).
- 7.68 Finanční rozvaha sektoru může být konsolidovaná nebo nekonsolidovaná. Nekonsolidovaná finanční rozvaha zobrazuje finanční aktiva a závazky institucionálních jednotek zahrnutých do příslušného sektoru. Ve srovnání s nekonsolidovanou finanční rozvahou jsou v konsolidované finanční rozvaze vyloučena ta finanční aktiva a závazky, jejichž protipoložkami jsou závazky, popř. finanční aktiva jednotek klasifikovaných ve stejném sektoru. Účet aktiv a závazků zahraničí, který je finanční rozvahou zbytku světa (viz odstavec 8.77), je konsolidovaný podle definice.
- 7.69 Finanční rozvaha podle dlužníků a věřitelů (sektoru nebo zbytku světa) představuje rozšíření finanční rozvahy, zobrazující strukturu finančních aktiv podle sektorů dlužníků a strukturu závazků podle věřitelských sektorů. Poskytuje tak informace o dlužnicko-věřitelských vztazích a je v souladu s finančním účtem podle dlužníků a věřitelů (viz odstavec 5.13).
-

Příloha 7.1

Definice jednotlivých kategorií aktiv

Klasifikace aktiv	Definice
NEFINANČNÍ AKTIVA (AN.)	Aktiva, na která jsou uplatňována vlastnická práva institucionálními jednotkami individuálně nebo kolektivně a ze kterých může být jejich vlastníky odvozován ekonomický prospěch z jejich držby nebo z jejich používání po nějaké časové období, se skládají z hmotných aktiv, vyráběných nebo nevyráběných, a z většiny nehmotných aktiv, pro která nejsou zaznamenány odpovídající závazky.
Vyrobená aktiva (AN.1)	Nefinanční aktiva, která začala existovat jako výrobky vystupující z výrobních procesů. Vyráběná aktiva se skládají z dlouhodobých aktiv, zásob a ceností, jak je definováno dále.
Dlouhodobá aktiva (AN.11)	Vyráběná aktiva, která jsou používána opakovaně nebo nepřetržitě ve výrobních procesech po dobu delší než jeden rok. Dlouhodobá aktiva se skládají z dlouhodobých aktiv hmotných a nehmotných, jak je definováno dále.
Dlouhodobá hmotná aktiva (AN.111)	Dlouhodobá aktiva, která se skládají ze staveb pro bydlení; ostatních budov a staveb; strojů a zařízení a pěstovaných aktiv, jak je definováno dále.
Obydlí (AN.1111)	<p>Stavby, které jsou úplně nebo prvotně používány jako sídla osob, včetně připojených staveb, jako jsou garáže, a veškerý stálý inventář obvykle instalovaný v sídlech. Zahrnují se také hausbóty, prámy, pohyblivé příbytky a karavany, používané jako základní sídla domácností, jakož i historické památky, určené prvotně jako obydlí. Také se zahrnují náklady na vyklizení staveniště a na jeho úpravu.</p> <p>Příklady zahrnují budovy pro bydlení, jako jsou budovy s jedním nebo se dvěma byty a jiné budovy určené trvale k obývání.</p> <p>Nedokončená obydlí se zahrnují v rozsahu, o kterém se předpokládá, že jej konečný majitel převezme do vlastnictví buď proto, že výstavba je ve vlastní režii, nebo je to prokázáno existencí kupní nebo prodejní smlouvy. Obydlí získaná pro armádní personál se zahrnují, protože jsou používána stejně jako obydlí získaná civilními jednotkami pro výrobu služeb bydlení.</p>
Ostatní budovy a stavby (AN.1112)	<p>Nebytové budovy a jiné stavby, jak je definováno dále.</p> <p>Nedokončené budovy a stavby se zahrnují do té míry, jak se o konečném uživateli soudí, že převzal vlastnictví buď proto, že výstavba je pro vlastní užití, nebo prokázáním existence smlouvy o prodeji nebo o koupi. Budovy a stavby pořízené pro vojenské účely se zahrnují v rozsahu, ve kterém se podobají civilním budovám pořízeným pro výrobní účely a jsou používány stejným způsobem.</p>
Nebytové budovy (AN.11121)	<p>Budovy jiné než obydlí, včetně inventáře, vybavení a zařízení, která jsou nedílnou součástí staveb, a náklady na vyklizení staveniště a na jeho přípravu. Zahrnují se také historické památky určené prvotně jako nebytové budovy.</p> <p>Patří sem například skladiště a průmyslové budovy, obchodní budovy, budovy pro veřejnou zábavu, hotely, restaurace, budovy pro vzdělávání a pro léčení atd.</p>
Ostatní stavby (AN.11122)	Stavby jiné než budovy včetně nákladů na ulice, kanalizaci, na vyklizení staveniště a na jeho přípravu pro jiné než obytné či nebytové budovy. Také se

Klasifikace aktiv	Definice
Stroje a zařízení (AN.1113)	<p>zahrnují historické památky, pro které není možné zařazení do obytných či nebytových budov, a šachty, tunely a jiné stavby spojené s těžbou podzemních aktiv. (Velké úpravy pozemků, jako jsou přehrady a hráze na ochranu proti povodním, se zahrnují do hodnoty pozemku.)</p> <p>Patří sem dálnice, ulice, silnice, železnice a dráhy pro letadla na letištích; mosty, mimoúrovňové dálnice, tunely a podjezdy; průplavy, přístavy, přehrady a jiná vodní díla; potrubí na dlouhé vzdálenosti, spojová a energetická vedení; potrubí a kabely pro místní potřeby, pomocná pracoviště; stavby pro těžbu a zpracování; a stavby pro sport a rekreaci.</p> <p>Dopravní prostředky a jiné stroje a zařízení, jak je v následujícím textu definováno, jiné než ty, které jsou pořizovány domácnostmi pro konečnou spotřebu. Mohou se vyloučit nástroje, které jsou poměrně levné a nakupované v poměrně malé míře, jako např. ruční nástroje. Také sem nepatří stroje a zařízení, které jsou nedílnou součástí budov a jsou zahrnovány do obydlí a nebytových budov.</p> <p>Nedokončené stroje a zařízení se nezahrnují, pokud nejsou vyráběny pro vlastní potřebu, protože se uvažuje, že konečný uživatel převezme vlastnictví až po dodávce majetku. Stroje a zařízení pořízené pro vojenské účely se zahrnují do té míry, ve které se podobají výrobkům pořizovaným civilními jednotkami pro výrobní účely a které vojenské síly používají stejným způsobem.</p> <p>Se stroji a zařízeními pořízenými domácnostmi pro konečnou spotřebu se nezačítá jako s aktivy. Ty se zahrnují do poznámkové položky „spotřebitelské zboží dlouhodobé spotřeby“ v rozvahové tabulce za domácnosti. Hausbóty, prámy, pohyblivé příbytky a karavany, používané domácnostmi jako základní sídla, se zahrnují do obydlí.</p>
Dopravní prostředky (AN.11131)	<p>Prostředky pro pohyb osob a předmětů. Patří sem výrobky jiné než součástky zahrnuté podle klasifikace CPA (3) do podskupiny DM, dopravní prostředky jako motorová vozidla, návěsy a přívěsy; lodě; železniční a tramvajové lokomotivy a vozový park; letadla a vesmírné dopravní prostředky; a motocykly, kola atd.</p>
Ostatní stroje a zařízení (AN.11132)	<p>Stroje a zařízení jinde neuvedené. Patří sem výrobky jiné než součásti, montáže, služby oprav a údržby zahrnuté ve skupinách CPA 29.1 Stroje pro výrobu a užití mechanické energie, kromě motorů pro letadla, automobily a motocykly; 29.2 Stroje a zařízení pro všeobecné účely; 29.3 Stroje pro zemědělství a lesnictví; 29.4 Obráběcí stroje; 29.5 Stroje pro zvláštní účely; zahrnuté v oddílech CPA 30 Kancelářské stroje a počítače; 31 Elektrické stroje a přístroje jinde neuvedené; 32 Rádiová, televizní, spojová zařízení a přístroje; a 33 Zdravotnické přístroje, přesné a optické přístroje, hodiny a hodinky. Jiné příklady jsou výrobky jiné než součásti, montáže, služby oprav a údržby zahrnuté v kategoriích CPA 23.30.2 Palivové články (kazety), nevyhořelé, pro jaderné reaktory; ve skupinách CPA 36.1 Nábytek; 36.3 Hudební nástroje; 36.4 Sportovní potřeby; a 28.3 Parní kotle (kromě kotlů centrálního topení).</p>
Pěstovaná aktiva (AN.1114)	<p>Dobytěk pro chov, pro výrobu mléka a tažný dobytek atd. a vinice, ovocné sady a jiné sady poskytující opakované produkty, které jsou pod přímou kontrolou, odpovědností a řízením institucionálních jednotek, jak je definováno dále.</p> <p>Ještě nerodící pěstovaná aktiva se nezahrnují, pokud nejsou vyráběna pro vlastní použití.</p>

Klasifikace aktiv	Definice
Základní stádo (AN.11141)	Dobytěk, který je chován pro produkty, které poskytuje rok co rok. Zahrnuje chovný dobytek (včetně ryb a drůbeže), dobytek pro výrobu mléka, tažná zvířata, ovce a jiná zvířata používaná pro výrobu vlny a zvířata používaná pro dopravu, dostihy nebo zábavu.
Trvalé porosty (AN.11142)	Stromy (včetně révy a zákrsků) pěstované pro plody, které poskytují rok co rok, včetně těch, které se pěstují kvůli ovoci a ořechům, šťávě a pryskyřici a kvůli výrobkům z kůry a listů.
Dlouhodobá nehmotná aktiva (AN.112)	Dlouhodobá aktiva, která se skládají z nerostného průzkumu, počítačového programového vybavení, původních kulturních a uměleckých děl a jiných dlouhodobých nehmotných aktiv, jak je v následujícím textu definováno, která mají být používána po dobu delší než jeden rok.
Geologický průzkum (AN.1121)	Hodnota výdajů na hledání ložisek ropy, přírodního plynu a neropných ložisek. Tyto výdaje zahrnují náklady na povolení a pořízení, na úřední ocenění a na skutečné zkušební vrty a vývrty, jakož i náklady na letecké snímky a jiná zjišťování, na dopravu atd., které se vynakládají, aby bylo možno provádět zkoušky.
Počítačové programové vybavení (AN.1122)	Počítačové programy, programové popisy a podpůrný materiál jak pro systémový, tak pro uživatelské programové vybavení. Zahrnují nakoupené programové vybavení a programové vybavení vyvinuté ve vlastní režii, pokud jsou výdaje velké. Zahrnují se také velké výdaje na nákup, vývoj nebo rozšíření počítačových databází, o kterých se předpokládá, že budou používány déle než jeden rok, ať jsou nakoupeny nebo ne.
Původní kulturní a umělecká díla (AN.1123)	Původní filmy, zvukové nahrávky, rukopisy, pásky, modely atd., na kterých jsou zaznamenány nebo ztělesněny dramatická představení, rozhlasové a televizní programy, hudební díla, sportovní události, literární a umělecké výtvořky atd. Zahrnují se i díla vytvořená ve vlastní režii. V některých případech, např. u filmů, může existovat více originálů.
Ostatní dlouhodobá nehmotná aktiva (AN.1129)	Nové informace, specializované znalosti atd., jinde neuvedené, jejichž užití ve výrobě se omezuje na jednotky, které si k nim zřídily vlastnická práva nebo na jiné jednotky, kterým vlastníci poskytli licenci.
Zásoby (AN.12)	Vyráběná aktiva, která se skládají z výrobků a služeb, které začaly existovat v běžném období nebo v období dřívejším a jsou pořízeny pro prodej, užití ve výrobě nebo pro jiné užití v pozdější době. Skládají se z materiálu a poddodávek, nedokončené výroby, hotových výrobků a výrobků pro další prodej, jak je definováno dále. Zahrnují se všechny zásoby v držení vládních institucí včetně, ale ne pouze, zásob strategických surovin, obilí a jiných komodit zvláštního významu pro zemi.
Materiál a polotovary (AN.121)	Výrobky, které jejich vlastníci zamýšlejí použít pro mezispotřebu při vlastní výrobě, ne k dalšímu prodeji.
Nedokončená produkce (AN.122)	Výrobky a služby, které jsou částečně dokončeny, ale obvykle se nepředávají jiným jednotkám bez dalšího zpracování nebo nejsou zralé a jejich výrobní proces bude pokračovat v následujícím období u téhož výrobce. Nezahrnují se tam částečně dokončené stavby, o kterých se předpokládá, že je jejich konečný vlastník převezme do vlastnictví buď proto, že jde o výrobu ve vlastní režii, nebo to je prokázáno existencí smlouvy o prodeji a nákupu. Skládají se z nedokončené výroby na pěstovaných aktivech a z ostatní nedokončené výroby, jak je definováno dále.
Nedokončené pěstitelské produkty (AN.1221)	Dobytěk chovaný pro výrobky získávané pouze při porážce, jako drůbež a ryby chované komerčně, stromy a jiné rostliny poskytující pouze jednorázově výrobky při porážení a nedospělá chovaná a pěstovaná aktiva poskytující opakované výrobky.
Ostatní nedokončená produkce (AN.1222)	Výrobky jiné než chovaná a pěstovaná aktiva, které jsou částečně zpracovány, vyráběny nebo smontovány výrobcem, ale které nejsou obvykle prodávány, dopravovány nebo nevstupují do oběhu bez dalšího zpracování.

Klasifikace aktiv	Definice
Hotové produkty (AN.123)	Výrobky, které jsou výrobcem připraveny pro prodej nebo pro odeslání.
Obchodní zboží (AN.124)	Výrobky pořízené podniky typu velkoobchodníků a maloobchodníků za účelem jejich dalšího prodeje bez dalšího zpracování (tzn. netransformované jinak než do podoby, ve které jsou zajímavé pro zákazníka).
Cennosti (AN.13)	Vyráběná aktiva, která nejsou užita prvotně pro výrobu nebo pro spotřebu, od kterých se očekává, že jejich cena poroste nebo alespoň nebude klesat jejich reálná hodnota, která se v průběhu času za normálních podmínek nezhoršují a která jsou pořízována a držena prvotně jako zásoby hodnoty. Cennosti se skládají z drahých kovů a kamenů, starožitností a jiných uměleckých děl a jiných cenností, jak je definováno dále.
Drahé kovy a drahokamy (AN.131)	Drahé kovy a drahokamy, které nejsou v držení podniků pro užití jako vstupy do výrobních procesů.
Starožitnosti a jiné umělecké předměty (AN.132)	Obrazy, sochy atd. uznané za umělecká díla a starožitnosti.
Ostatní cennosti (AN.139)	Cennosti nikde jinde neklasifikované, jako jsou sbírky a klenoty významné hodnoty vyhotovené z drahých kamenů a kovů.
Nevyráběná aktiva (AN.2)	Nefinanční aktiva, která začínají existovat jinak než prostřednictvím výrobního procesu. Nevyráběná aktiva se skládají z hmotných a nehmotných aktiv, jak je definováno dále. Zahrnují také náklady na převod vlastnictví a velká zlepšení těchto aktiv.
Hmotná nevyroběná aktiva (AN.21)	Nevyráběná aktiva, která se vyskytují v přírodě a na něž lze uplatnit nebo převést vlastnictví. Přírodní aktiva, k nimž vlastnická práva nebyla nebo nemohou být uplatněna, jako je otevřené moře nebo ovzduší, se tam nezahrnují. Hmotná nevyroběná aktiva se skládají z pozemků, podzemních aktiv, nepěstovaných biologických zdrojů a vodních zdrojů, jak je definováno dále.
Pozemky (AN.211)	Pozemek zahrnující půdní povrch a jakékoliv přidružené vodní plochy, na něž jsou uplatněna vlastnická práva. Jsou zde zahrnuta také velká zhodnocení, která nemohou být fyzicky oddělena od pozemku. Nepatří sem ani budovy a jiné stavby na pozemku situované nebo jím procházející; pěstované plodiny, stromy a zvířata; podzemní aktiva; nepěstované biologické zdroje a vodní zdroje pod pozemkem. Pozemky se skládají ze zastavěných pozemků, z obdělávaných pozemků, z pozemků pro rekreaci a k nim přidružených vodních ploch a z ostatních pozemků a k nim přidružených vodních ploch, jak je definováno dále.
Zastavěné pozemky (AN.2111)	Pozemky, na nichž jsou postavena obydlí, nebytové budovy a stavby nebo v nichž jsou vykopány jejich základy, včetně dvorů a zahrad považovaných za nedílnou součást zemědělských nebo nezemědělských obydlí, a přístupové cesty k zemědělským usedlostem.
Obdělávané pozemky (AN.2112)	Pozemky, na kterých se provozuje zemědělská nebo zahradnická výroba pro obchodní účely nebo pro vlastní obživu, zahrnující zejména ornou půdu, ovocné sady a vinice.
Pozemky pro rekreaci a přidružené vodní plochy (AN.2113)	Pozemky, které jsou používány jako soukromě vlastněné pozemky pro požitek, území parků a hřišť a veřejně vlastněné parky a rekreační oblasti spolu s přidruženými vodními plochami.
Ostatní pozemky a přidružené vodní plochy (AN.2119)	Pozemky, které nejsou jinde klasifikovány, zahrnující soukromé zahrady a parcely neobhospodařované pro živobytí nebo obchodní účely, pozemky obecních pastvin, pozemky ležící v okolí obydlí navíc k těm dvorům a zahradám považovaným za nedílnou součást zemědělského nebo nezemědělského obydlí a přidružené vodní plochy.

Klasifikace aktiv	Definice
Podzemní zdroje (AN.212)	Prokázané zásoby nerostných ložisek umístěných na zemském povrchu nebo pod ním, které se dají ekonomicky využít při dané běžné technologii a při daných cenových relacích. Vlastnická práva k podzemním zdrojům jsou obvykle oddělitelná od vlastnických práv k pozemku samotnému. Podzemní zdroje se skládají ze zásob uhlí, ropy a přírodního plynu, ze zásob kovových i nekovových nerostů, jak je definováno dále.
Ložiska uhlí, ropy a zemního plynu (AN.2121)	Ložiska antracitu, černého a hnědého uhlí; ropná pole a ložiska zemního plynu.
Ložiska kovových nerostů (AN.2122)	Ložiska železných a neželezných rud a rud drahých kovů.
Ložiska nekovových nerostů (AN.2123)	Kamenné lomy a hlínové a pískové jámy; ložiska chemických surovin a nerostných hnojiv; ložiska soli; ložiska křemene, sádry, přírodních drahokamů, asfaltu a živice, rašeliny a ostatních nekovových nerostů jiných než uhlí a ropa.
Nepěstované biologické zdroje (AN.213)	Zvířata a rostliny, které poskytují produkty buď jednorázově, nebo opakovaně a na něž jsou uplatňována vlastnická práva, ale jejichž přirozený růst nebo obnovení nejsou pod přímou kontrolou, odpovědností nebo řízením institucionálních jednotek. Jsou to např. panenské lesy a loviště ryb uvnitř území země. Měly by tam patřit pouze zdroje, které jsou nebo je pravděpodobné, že brzy budou využívány pro hospodářské účely.
Vodní zdroje (AN.214)	Zvodnělé vrstvy a jiné zdroje hlubinné vody v rozsahu, že jejich vzácnost vede k uplatňování vlastnictví nebo užívání práv, k tržnímu ohodnocení a k jisté míře hospodářské kontroly.
Nehmotná nevyřáběná aktiva (AN.22)	Nevyřáběná aktiva, která jsou výtvorem společnosti. Jsou doložena právními nebo účetními postupy, jako jsou udělení patentu nebo převodní listiny pro nějaký ekonomický prospěch pro třetí stranu. Některé opravňují své vlastníky k účasti na jistých zvláštních činnostech a k vyloučení jiných institucionálních jednotek z této činnosti bez povolení vlastníka. Nehmotná nevyřáběná aktiva se skládají z patentovaných skutečností, pronájmů a jiných převoditelných smluv, nakoupený goodwill a jiných nehmotných nevyřáběných aktiv.
Patenty (AN.221)	Vynálezy v kategoriích technických novinek, kterým může být podle zákona nebo právního rozhodnutí poskytnuta patentová ochrana. Příklady zahrnují složení hmoty, stanovení postupů, mechanismů, elektrických a elektronických obvodů a zařízení, farmaceutické vzorce a nové odrůdy živých tvorů vyráběné uměle.
Nájemní a jiné smlouvy o převodu (AN.222)	Pronájmy nebo smlouvy, podle kterých má nájemník právo převádět pronájem na třetí stranu nezávisle na pronajímateli. Jsou to např. pronájmy pozemků a budov a jiných staveb, koncese nebo výhradní práva pro využití nerostných ložisek nebo lovišť ryb, převodní smlouvy s atlety a autory a opce pro nákup dosud nevyřáběných hmotných aktiv. Do nefinančních nehmotných aktiv nepatří leasingové smlouvy k pronájmu strojírenského zařízení.
Nakoupený goodwill (AN.223)	Rozdíl mezi hodnotou placenou za podnik jako za podnik v trvalém chodu a součtem jeho aktiv snížených o jeho závazky, všech jejich položek, které byly odděleně určeny a ohodnoceny. Hodnota goodwillu proto zahrnuje cokoli z dlouhodobého příspěvku k podnikání, co nebylo odděleně určeno jako aktivum, jakož i hodnotu skutečnosti, že skupina aktiv se používá vcelku a není prostým souborem oddělitelných aktiv.

Klasifikace aktiv	Definice
Ostatní nehmotná nevyroběná aktiva (AN.229)	Nehmotná nevyroběná aktiva jinde neuvedená.
FINANČNÍ AKTIVA A ZÁVAZKY (AF.)	Finanční aktiva jsou hospodářská aktiva obsahující platební prostředky, finanční pohledávky a ekonomická aktiva, která jsou svým charakterem blízka finančním pohledávkám. Platební prostředky se skládají z měnového zlata, zvláštních práv čerpání, oběživa a převoditelných vkladů. Finanční pohledávky opravňují své vlastníky, věřitele, přijmout bez jakéhokoliv souvztažného výkonu platbu nebo řady plateb od jiných institucionálních jednotek, dlužníků, u kterých vznikly jako protipoložka závazky. Příkladem hospodářských aktiv, která jsou svým charakterem blízka finančním pohledávkám, jsou finanční deriváty a akcie.
Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ) (AF.1)	Finanční aktiva zahrnovaná do této kategorie jsou jediná finanční aktiva, která v systému nemají žádnou protipoložku v závazcích.
Měnové zlato (AF. 11)	Měnové zlato jako složka devizových rezerv měnových orgánů nebo jiných orgánů, které jsou pod účinnou kontrolou úřadů.
Zvláštní práva čerpání (ZPČ) (AF.12)	Mezinárodní rezervní aktiva vytvořená Mezinárodním měnovým fondem (MMF) a přidělená jeho členům na doplnění existujících rezervních aktiv.
Oběživo a vklady (AF.2)	Oběživo v oběhu a všechny typy vkladů v národní a cizí měně.
Oběživo (AF.21)	Bankovky a mince v oběhu, které se obvykle používají v platebním styku.
Převoditelné vklady (AF.22)	Vklady (v národní a cizí měně), které jsou bezprostředně převoditelné na oběživo nebo které jsou převoditelné šekem, bankovním příkazem, debetním zápisem apod., bez jakéhokoliv omezení nebo penále.
Ostatní vklady (AF.29)	Vklady (v národní a cizí měně) jiné než převoditelné vklady. Ostatní vklady není možné v jakémkoliv okamžiku použít k platbě a bez různých druhů omezení nebo penále nejsou převoditelné na oběživo nebo na převoditelné vklady.
Cenné papíry jiné než akcie (AF.3)	Finanční aktiva, která jsou převoditelným nástrojem a nástrojem na doručitele, se kterými se obvykle obchoduje na vedlejších trzích a držitelům nedávají žádná vlastnická práva v institucionální jednotce, která je vydala.
Cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.33)	Cenné papíry jiné než akcie, které dávají držitelům bezpodmínečné právo na pevný nebo smluvně stanovený proměnlivý peněžní důchod ve formě kupónových plateb (úroků) nebo na pevně stanovenou částku k určitému datu nebo datům nebo počínaje datem vydání.
Krátkodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.331)	Cenné papíry jiné než akcie, jejichž původní doba splatnosti je obvykle jeden rok nebo kratší a ve výjimečných případech maximálně dva roky, kromě finančních derivátů.
Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, kromě finančních derivátů (AF.332)	Cenné papíry jiné než akcie, jejichž původní doba splatnosti je obvykle delší než jeden rok a ve výjimečných případech minimálně delší než dva roky, kromě finančních derivátů.
Finanční deriváty (AF.34)	Finanční aktiva založená na rozdílných základních nástrojích nebo z nich odvozená. Základní nástroj je obvykle jiným finančním aktivem, může však být i komoditou nebo indexem.

Klasifikace aktiv	Definice
Úvěry (AF.4)	Finanční aktiva vytvořená v případech, kdy věřitelé půjčí kapitál dlužníkům, buď přímo nebo prostřednictvím zprostředkovatelů, která jsou buď doložena nepřevoditelnými dokumenty nebo nejsou doložena dokumenty.
Krátkodobé úvěry (AF.41)	Úvěry, jejichž původní doba splatnosti je obvykle jeden rok nebo kratší a ve výjimečných případech maximálně dva roky a úvěry splatné na požádání.
Dlouhodobé úvěry (AF.42)	Dlouhodobé úvěry, jejichž původní doba splatnosti je obvykle delší než jeden rok a ve výjimečných případech minimálně delší než dva roky.
Akcie (AF.5)	Finanční aktiva, která představují vlastnická práva na společnosti nebo kvazispolečnosti. Tato finanční aktiva obecně dávají držitelům právo na podíl ze zisků společností nebo kvazispolečností a v případě likvidace na podíl z jejich čistých aktiv.
Akcie a jiný vlastní kapitál jiné než akcie investičních fondů (AF.51)	Finanční aktiva, kromě akcií investičních fondů, která představují vlastnická práva na společnosti nebo kvazispolečnosti. Tato finanční aktiva obecně dávají držitelům právo na podíl ze zisku společností nebo kvazispolečností a v případě likvidace na podíl z jejich čistých aktiv.
Kótované akcie jiné než akcie investičních fondů (AF.511)	Akcie potvrzují výnosné zapojení do kapitálu společnosti ve formě cenných papírů, které jsou v zásadě převoditelné. Kótované akcie představují akcie s kótovanými cenami na uznané burze nebo na jiných druzích vedlejšího trhu.
Nekótované akcie, jiné než akcie investičních fondů (AF.512)	Nekótované akcie představují ty akcie, které nejsou kótované.
Jiný vlastní kapitál (AF.513)	Všechny formy majetkových účastí jiné než ty, které se zařadí do podpoložek AF.511, AF.512 a do podpoložky AF.52.
Akcie investičních fondů (AF.52)	Akcie vydávané určitými typy finančních institucí, jejichž výlučným účelem je investovat shromážděný kapitál na měnových trzích, kapitálových trzích nebo do nemovitostí.
Pojistné technické rezervy (AF.6)	Technické rezervy pojišťoven a (autonomních a neautonomních) penzijních fondů pro pojištěnce nebo oprávněné subjekty, podle ustanovení směrnice Rady 91/674/EHS ze dne 19. prosince 1991 o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách pojišťoven
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů (AF.61)	Rezervy odložené u dotyčných společností stranou za tím účelem, aby bylo možné realizovat předvídané pojistné nároky a dávky, jakmile se splní stanovené podmínky.
Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění (AF.611)	Rezervy na nevyrovnaná rizika a rezervy pro pojištění se ziskem, které se připočítávají ke splatné hodnotě smíšeného životního pojištění se ziskem nebo podobných pojistek.
Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (AF.612)	Rezervy u autonomních a neautonomních fondů založených zaměstnavateli nebo zaměstnanci nebo skupinami osob samostatně výdělečně činných za účelem poskytování penzí pro zaměstnance nebo osoby samostatně výdělečně činné.
Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky (AF.62)	Rezervy vytvořené pojišťovnami a (autonomními a neautonomními) penzijními fondy — částky představující tu část předepsaného hrubého pojistného, která má být umístěna v dalším účetním období (předplacené pojistné);

Klasifikace aktiv	Definice
Ostatní pohledávky a závazky (AF.7)	<p>— celkové odhadované náklady na vypořádání všech nároků vznikajících z událostí, které se uskuteční do konce účetního období, ať byly oznámeny nebo ne, snížené o již vyplacené částky vztahující se k těmto nárokům (rezervy na zůstatek nároků).</p> <p>Finanční aktiva, která se vytvářejí jako protějšek k finanční nebo nefinanční transakci v případech, kdy existuje časový nesoulad mezi danou transakcí a odpovídající platbou.</p>
Obchodní úvěry a zálohy (AF.71)	Finanční aktiva vznikající z přímého rozšíření úvěru mezi dodavateli a odběrateli při transakcích s výrobky a službami a u zálohových plateb za práci, která je rozpracovaná nebo má být provedena a je s takovými transakcemi spojena.
Ostatní pohledávky a závazky jiné než obchodní úvěry a zálohy (AF.79)	Finanční aktiva vznikající z časového nesouladu mezi rozdělovacími transakcemi nebo finančními transakcemi na vedlejšímu trhu a odpovídající platbou. Zahrnují se také finanční pohledávky na důchod, který narůstá v průběhu doby.
Poznámkové položky	Systém vyžaduje několik poznámkových položek, aby se zobrazila ta aktiva, která nejsou v celkovém rámci odděleně identifikována a která mají význam pro specializovanější analýzy.
Předměty dlouhodobé spotřeby (AN.m)	Předměty dlouhodobé spotřeby pořízené domácnostmi pro konečnou spotřebu (tj. takové, které nejsou domácnostmi užity jako zásoba hodnoty nebo na výrobu v nesdružených podnicích vlastněných domácnostmi).
Přímé zahraniční investice (AF.m)	Přímé zahraniční investice se týkají dlouhodobých vztahů odrážejících trvalý zájem rezidentské institucionální jednotky jednoho národního hospodářství („přímý investor“) na institucionální jednotce, která je rezidentem v jiném národním hospodářství, než je národního hospodářství investora („podnik z přímé investice“). Cílem přímého investora je vykonávat významný stupeň vlivu na řízení podniku rezidentského v jiném národním hospodářství.

(¹) Statistická klasifikace výrobků podle činností (CPA), 1993

Příloha 7.2

Přehled zápisů od počáteční rozvahy až po konečnou rozvahou

Klasifikace aktiv, závazků a čistého jmění	IV.1 Počáteční rozvaha	III.1 a III.2 Transakce	III.3.1 Ostatní změny objemu	III.3.2 Zisky z držby		IV.3 Konečná rozvaha
				III.3.2.1 Neutrální zisky nebo ztráty z držby	III.3.2.2 Reálné zisky nebo ztráty z držby	
Nefinanční aktiva	AN.	P.5, K.1, K.2	K.3, K.4, K.5, K.6, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.
Vyráběná aktiva	AN.1	P.5, K.1	K.4, K.7, K.8, K.9, K. 12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.1
Dlouhodobá aktiva ⁽¹⁾	AN.11	P.51, K.1	K.4, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.11
Dlouhodobá hmotná aktiva	AN.111	P.511, K.1	K.4, K.7, K.8, K.9, K. 12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.111
Obydlí	AN.1111	P.511, K.1	K.4, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.1111
Ostatní budovy a stavby	AN.1112	P.511, K.1	K.4, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.1112
Stroje a zařízení	AN.1113	P.511, K.1	K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.1113
Pěstovaná aktiva	AN.1114	P.511, K.1	K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.1114
Dlouhodobá nehmotná aktiva	AN.112	P.512, K.1	K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.112
Zásoby	AN.12	P.52	K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.12
Cennosti	AN.13	P.53	K.4, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.13
Nevyráběná aktiva	AN.2	K.2, P.51, K.1	K.3, K.5, K.61, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.2	K.11.1	K.11.2	AN.2
Hmotná nevyroběná aktiva	AN.21	K.21, P.513, K.1	K.3, K.5, K.61, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.2	K.11.1	K.11.2	AN.21
Pozemky	AN.211	K.21, P.513, K.1	K.3, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.211

Klasifikace aktiv, závazků a čistého jmění	IV.1 Počáteční rozvaha	III.1 a III.2 Transakce	III.3.1 Ostatní změny objemu	III.3.2 Zisky z držby		IV.3 Konečná rozvaha
				III.3.2.1 Neutrální zisky nebo ztráty z držby	III.3.2.2 Reálné zisky nebo ztráty z držby	
Podzemní zdroje	AN.212	K.21, P.513,	K.3, K.61, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.212
Nepěstované biologické zdroje	AN.213	K.21, P.513,	K.3, K.5, K.61, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.213
Vodní zdroje	AN.214	K.21, P.513,	K.3, K.61, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.214
Nehmotná nevyroběná aktiva	AN.22	K.22, P.513,	K.3, K.62, K.7, K.8, K.9, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AN.22
Finanční aktiva a závazky ⁽²⁾	AF.	F.	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.21, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.
Měnové zlato a ZPČ (pouze aktiva)	AF.1	F.1	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.21, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.1
Oběživo a vklady	AF.2	F.2	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.2
Cenné papíry jiné než akcie	AF.3	F.3	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.3
Úvěry	AF.4	F.4	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.4
Akcie	AF.5	F.5	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.5
Pojistné technické rezervy	AF.6	F.6	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.6
Ostatní pohledávky a závazky	AF.7	F.7	K.7, K.8, K.10, K.12.1, K.12.22	K.11.1	K.11.2	AF.7
Čisté jmění	B.90	B.10.1	B.10.2	B.10.31	B.10.32	B.90

⁽¹⁾ Poznámková položka: AN.m: Předměty dlouhodobé spotřeby

⁽²⁾ Poznámková položka: AF.M: Přímé zahraniční investice

AN ..., AF .... jsou z klasifikace aktiv.

Vyrovňovací položky

- B.10.1 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
- B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
- B.10.3 Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků nebo ztrát z držby
- B.10.31 Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků nebo ztrát z držby
- B.10.32 Změny čistého jmění vlivem reálných zisků nebo ztrát z držby
- B.90 Čisté jmění

Transakce s finančními aktivy a závazky

- F. Transakce s finančními aktivy a závazky
- F.1 Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
- F.2 Oběživo a vklady
- F.3 Cenné papíry jiné než akcie
- F.4 Úvěry
- F.5 Akcie
- F.6 Pojistné technické rezervy
- F.7 Ostatní pohledávky a závazky

Transakce se zbožím a službami

- P.5 Tvorba hrubého kapitálu
- P.51 Tvorba hrubého fixního kapitálu
- P.511 Čisté pořízení dlouhodobých hmotných aktiv
- P.512 Čisté pořízení dlouhodobých nehmotných aktiv
- P.513 Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv
- P.52 Změna stavu zásob
- P.53 Čisté pořízení cenností

Ostatní položky akumulace

- K.1 Spotřeba fixního kapitálu
- K.2 Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv
- K.21 Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv
- K.22 Pořízení nehmotných nevyráběných aktiv
- K.3 Ekonomický vznik nevyráběných aktiv
- K.4 Ekonomický vznik vyráběných aktiv
- K.5 Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů
- K.6 Ekonomický zánik nevyráběných aktiv
- K.61 Vyčerpání přírodních aktiv
- K.62 Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv
- K.7 Ztráty z katastrof
- K.8 Konfiskace bez náhrady
- K.9 Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené
- K.10 Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené
- K.11 Fiktivní zisky nebo ztráty z držby
- K.11.1 Neutrální zisky nebo ztráty z držby
- K.11.2 Reálné zisky nebo ztráty z držby
- K.12 Změny zařídění a struktury
- K.12.1 Změny sektorového zařídění a struktury
- K.12.21 Monetizace a demonetizace zlata
- K.12.22 Změny zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetizace a demonetizace zlata

KAPITOLA 8

POSLOUPNOST ÚČTŮ A VYROVNÁVACÍ POLOŽKY

- 8.01 ESA zachycuje toky a stavy v uspořádané soustavě účtů, které popisují hospodářský koloběh od tvorby důchodů přes jejich rozdělení a znovurozdělení a nakonec až k jejich akumulaci ve formě aktiv.
- 8.02 Každý z účtů ukazuje transakce, které jsou vybilancované buď z použité definice, nebo proto, že rozdíl, který má svůj věcný význam, se přenáší na následující účet.
- 8.03 Zachycení transakcí, strukturované podle logické analýzy hospodářského života, poskytuje souhrnné ukazatele požadované pro studium odvětví, institucionálního sektoru nebo subsektoru nebo celého hospodářství. Struktura účtů byla navržena tak, aby odhalila nejdůležitější ekonomické informace.
- 8.04 Účty jsou seskupeny do tří kategorií:
- a) běžné účty;
  - b) účty akumulace;
  - c) rozvahy.
- Běžné účty se týkají tvorby, rozdělení a znovurozdělení důchodů a jejich užití formou konečné spotřeby. Umožňují nakonec výpočet úspor, které jsou podstatným činitelem při akumulaci.
- Účty akumulace analyzují různé složky změn stavů aktiv a závazků různých jednotek a umožňují zachytit změny čistého jmění (rozdílu mezi aktivy a závazky).
- Rozvahy zobrazují celková aktiva a závazky různých jednotek k začátku a ke konci účetního období, spolu s jejich čistým jměním. Toky za každou položku aktiv a závazků zachycené na účtech akumulace jsou pak znovu vidět na účtů změn rozvahy.
- 8.05 Posloupnost účtů se aplikuje, plně nebo částečně, na institucionální jednotky, institucionální sektory a subsektory, odvětví a na celé národní hospodářství.
- 8.06 Vyrovnávací položky jsou vytvářeny jak v hrubém, tak i v čistém pojetí. V hrubém pojetí jsou tehdy, když se počítají před odpočtem spotřeby fixního kapitálu, a v čistém pojetí, když jsou spočteny po tomto odpočtu. Významnější je vyjádřit vyrovnávací položky jako čisté.
- 8.07 Účty se zobrazují různým způsobem:
- a) ve formě integrovaných hospodářských účtů, ve které jsou zobrazeny účty za všechny institucionální sektory, za národní hospodářství a zbytek světa v jediné tabulce;
  - b) ve formě posloupnosti účtů, ve kterých jsou poskytnuty podrobnější informace. Tabulky, které představují každý účet, jsou uvedeny v části této kapitoly nazvané „Posloupnost účtů“;
  - c) ve formě matic, ve kterých je každý účet prezentován dvojmo — jako řádek a jako sloupec.
- 8.08 Přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních agregátů:

Tabulka 8.1 — Přehled účtů, vyrovnávacích položek a hlavních agregátů

Účty	Úplná posloupnost účtů institucionálních sektorů			Vyrovnávací položky		Hlavní agregáty
	I. Účet výroby Účty rozdělení a užití důchodů	I. Účet výroby Účty prvotního roz- dělení důchodů	II.1.1. Účet tvorby důchodů II.1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů	II.1.2.1. Účet podnikatelských důchodů II.1.2.2. Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů	B.1 Přidaná hodnota B.2 Provozní přebytek B.3 Smíšený důchod B.4 Podnikatelský důchod B.5 Saldo prvotních důchodů B.6 Disponibilní důchod B.7 Upravený disponibilní důchod B.8 Úspory	
Běžné účty	I. Účet výroby Účty rozdělení a užití důchodů	I. Účet výroby Účty prvotního roz- dělení důchodů	II.1.1. Účet tvorby důchodů II.1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů	II.1.2.1. Účet podnikatelských důchodů II.1.2.2. Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů	B.1 Přidaná hodnota B.2 Provozní přebytek B.3 Smíšený důchod B.4 Podnikatelský důchod B.5 Saldo prvotních důchodů B.6 Disponibilní důchod B.7 Upravený disponibilní důchod B.8 Úspory	Domácí produkt (HDP nebo ČDP)
Účty akumulace	III. Účty akumulace	III.1. Kapitálový účet III.2. Finanční účet III.3. Účet ostatních změn aktiv	III.1.1. Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových trans- ferů III.1.2. Účet pořízení nefi- nančních aktiv III.3.1. Účet ostatních změn objemu aktiv III.3.2. Účet přecenění	III.3.2.1. Účet neutrálních zisků nebo ztrát z držby III.3.2.2. Účet reálných zisků nebo ztrát z držby	B.10.1 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových trans- ferů B.9 Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky B.9 Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv B.10.3 Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků nebo ztrát z držby B.10.31 Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků nebo ztrát z držby B.10.32 Změny čistého jmění vlivem reálných zisků nebo ztrát z držby	Národní důchod (HND nebo ČND) Národní disponibilní důchod Národní úspory

Účty		Vyrovnávací položky		Hlavní agregáty	
Úplná posloupnost účtů institucionálních sektorů					
Rozvahy	IV. Rozvahy	IV.1. Počáteční rozvaha IV.2. Změny rozvahy IV.3. Konečná rozvaha		B.90 Čisté jmění B.10 Změny čistého jmění celkem B.90 Čisté jmění	Národní jmění Změny národního jmění Národní jmění
0. Účet výrobků a služeb	Účty transakcí				
0. Účet výrobků a služeb	0. Účet výrobků a služeb				
Účet zbytku světa (účet zahraničních transakcí)					
Běžné účty	V. Zahraniční účet	V.I. Zahraniční účet výrobků a služeb V.II. Zahraniční účet prvotních důchodů a běžných transferů V.III. Zahraniční účet akumulace	V.III.1 Kapitálový účet	B.11 Saldo dovozu a vývozu B.12 Zahraniční saldo běžných transakcí	Saldo dovozu a vývozu výrobků a služeb Saldo běžných zahraničních transakcí
Účty akumulace			V.III.1.1. Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů V.III.1.2. Účet pořízení nefinančních aktiv V.III.3.1. Ostatní změny objemu aktiv V.III.3.2. Účty přecenění	B.10.1 Změny čistého jmění vlivem salda běžných transakcí s rezidenty a kapitálových transferů B.9 Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky B.9 Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv B.10.3 Změny čistého jmění vlivem fiktivních ztrát nebo zisků z držby reálných ztrát nebo zisků z držby	Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky
Rozvahy	V.IV. Zahraniční účet aktiv a závazků	V.IV.1 Počáteční rozvaha V.IV.2 Změny rozvahy V.IV.3 Konečná rozvaha	V.III.3 Účet ostatních změn aktiv	B.90 Čisté jmění B.10 Změny čistého jmění B.90 Čisté jmění	Čistá finanční pozice vůči rezidentům Čistá finanční pozice vůči rezidentům

POSLOUPNOST ÚČTŮ

8.09 Posloupnost účtů tvoří tři hlavní skupiny účtů:

a) běžné účty:

1. účet výroby (I);
2. účty rozdělení a užití důchodů (II);

b) účty akumulace (III);

c) rozvahy (IV).

BĚŽNÉ ÚČTY

Účet výroby (I) ⁽¹⁾

- 8.10 Účet produkce ukazuje transakce, které se vztahují k vlastnímu výrobnímu procesu. Sestavuje se za institucionální sektory a za odvětví. Na straně zdrojů se zachycuje produkce a na straně užití mezispotřeba.
- 8.11 Účet výroby je možno použít pro získání jedné z nejdůležitějších položek soustavy — přidané hodnoty, čili hodnoty vytvořené každou jednotkou zapojenou do výrobní činnosti — a důležitého agregátu: hrubého domácího produktu. Přidaná hodnota má ekonomický význam jak za institucionální sektory, tak i za odvětví.
- 8.12 Tak jako i v případě vyrovnávacích položek v následujících účtech se může přidaná hodnota (vyrovnávací položka tohoto účtu) počítat před a po spotřebě fixního kapitálu, tj. jako hrubá nebo čistá. Vzhledem k tomu, že produkce je oceněna v základních cenách a mezispotřeba v tržních cenách, přidaná hodnota nezahrnuje daně snížené o dotace na produkty.
- 8.13 Účet výroby na úrovni celého národního hospodářství má ve zdrojích k produkci výrobků a služeb zahrnutý navíc daně snížené o dotace na výrobky. To umožňuje získat hrubý domácí produkt (v tržních cenách) jako vyrovnávací položku.
- 8.14 Vzhledem k tomu, že nepřímě měřené finanční zprostředkovatelské služby (FISIM) nejsou rozvrženy do uživatelských sektorů, považuje se celá hodnota produkce těchto služeb za mezispotřebu fiktivního sektoru, který má nulovou produkci a zápornou přidanou hodnotu rovnou mezispotřebě, ale s opačným znaménkem. Úhrn přidané hodnoty za všechny sektory a odvětví dohromady se takto snižuje o tuto částku. Pro zjednodušenou prezentaci účtů je možné nevkládat dodatečný sloupec pro fiktivní sektor, nýbrž vzít místo toho v úvahu příslušný údaj ve sloupci národního hospodářství celkem.

Účty rozdělení a užití důchodů (II)

- 8.15 Rozdělení a užití důchodů je analyzováno ve čtyřech fázích: prvotní rozdělení, druhotné rozdělení, znovurozdělení naturálních důchodů a užití důchodů.

První fáze se týká tvorby důchodů vyplývajících přímo z výrobního procesu a jejich rozdělení mezi výrobní činitele (práci, kapitál) a vládní instituce (prostřednictvím daní z výroby a z dovozu a dotací). To umožňuje určit provozní přebytek (nebo smíšený důchod v případě domácností) a prvotní důchody.

Druhá fáze sleduje znovurozdělení důchodů probíhající pomocí transferů (jiných než naturálních sociálních transferů). Výsledkem je disponibilní důchod.

Třetí fáze popisuje znovurozdělení důchodů prostřednictvím naturálních sociálních transferů, jehož výsledkem je upravený disponibilní důchod.

Čtvrtá fáze popisuje, jak jsou důchody spotřebovány nebo ušetřeny, a výsledkem jsou úspory.

⁽¹⁾ Viz kapitola 3 „Transakce s produkty“.

Tabulka 8.2 — Účet I: Účet výroby

Užití	Zdroje											Celkem									
	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce		S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospodářství celkem	Odpovídající zápisy na	Celkem			
	Účet výroby a služeb	Účet zbytku světa																	Účet výroby a služeb		
3 595	3 595							P.1	Produkce						1 753	102	434	1 269	37	3 595	3 595
3 048	3 048							P.11	Tržní produkce						1 722	102	74	1 129	21	3 048	3 048
171	171							P.12	Produkce pro vlastní konečné užití						31	0	0	140	0	171	171
376	376							P.13	Ostatní netržní produkce								360	16		376	376
1 904								P.2	Mezispotřeba nebo FISIM											1 904	1 904
133	133							D.21-D.31	Daně snížené o dotace na produkty											133	133
1 824								B.1b/B.1 * b	Přidaná hodnota, hrubá nebo hrubý domácí produkt												
222								K.1	Spotřeba fixního kapitálu												
1 602								B.1n/B.1 * n	Čistá přidaná hodnota nebo čistý domácí produkt												

P.11 Finanční instituce: 102 včetně 48 za FISIM (P.119)

P.2 Národní hospodářství celkem: 1904 odpovídá součtu za institucionální sektory (1856) a FISIM (48)

B.1g Národní hospodářství celkem: 1824 odpovídá součtu za institucionální sektory (1739) plus daně minus dotace na výroby (133) minus FISIM (48)

Účty prvotního rozdělení důchodů (II.1)

Účet tvorby důchodů (II.1.1)

Uspořádání účtu tvorby důchodů podle institucionálních sektorů je uvedeno v tabulce 8.3.

- 8.16 Účet tvorby důchodů je podle odvětví také prezentován ve sloupcích tabulek dodávek a užití.
- 8.17 Účet tvorby důchodů uvádí sektory, subsektory a odvětví, které jsou více zdrojem než místem určení důchodů.
- 8.18 Analyzuje rozsah, nakolik je přidaná hodnota schopna pokrýt náhrady zaměstnancům a ostatní daně snížené o dotace na výrobu. Měří se zde provozní přebytek, který je přebytkem (nebo schodkem) výrobních činností před tím, než se na účtě zachytí úroky, pachtovné nebo poplatky, které produkční jednotka:
- musí zaplatit za finanční aktiva nebo za hmotná nevyroběná aktiva, která si vypůjčila nebo najala;
  - musí obdržet za finanční aktiva nebo hmotná nevyroběná aktiva, jejichž je vlastníkem.
- Provozní přebytek odpovídá důchodu, který jednotky získají z vlastního používání svých výrobních kapacit. Je to poslední vyrovnávací položka, kterou je možné počítat jak za odvětví, tak i za institucionální sektory a subsektory.
- 8.19 V případě nesdružených podniků v sektoru domácností je implicitní součástí vyrovnávací položky účtu tvorby důchodů prvek, který odpovídá odměně za práci vykonanou vlastníkem nebo členy jeho rodiny, která se nedá odlišit od jeho zisku jakožto podnikatele. Označuje se jako „smíšený důchod“.
- 8.20 V případě produkce služeb bydlení poskytovaných domácnostmi bydlícími ve vlastních domech pro vlastní užití je vyrovnávací položkou účtu tvorby důchodů provozní přebytek.

Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2)

- 8.21 Na rozdíl od účtu tvorby důchodů se účet rozdělení prvotních důchodů týká rezidentských jednotek a institucionálních sektorů více jako příjemců než jako tvůrců prvotních důchodů.
- 8.22 „Prvotní důchod“ je důchod, který rezidentské jednotky získávají ze své přímé účasti ve výrobním procesu a důchod, který vlastník finančních aktiv nebo hmotných nevyroběných aktiv získává jako odměnu za poskytnutý kapitál nebo za to, že dal k dispozici hmotné nevyroběné aktiva k dispozici jiné institucionální jednotce.
- 8.23 Účet rozdělení prvotních důchodů (II.1.2) je možné sestavovat pouze za institucionální sektory a subsektory, protože v případě odvětví je nemožné rozdělit určité toky spojené s financováním (kapitálové půjčky a výpůjčky) a s aktivy.
- 8.24 Vzhledem k tomu, že nepřímo měřené finanční zprostředkovatelské služby (FISIM) nejsou rozvrženy do uživatelských sektorů, odpovídají položky určené pro úroky skutečně placeným nebo přijatým úrokům. Úpravy se provádí ve zdrojích sloupce finančních institucí (se záporným znaménkem) a ve sloupci fiktivního sektoru (s kladným znaménkem). Pro zjednodušenou prezentaci účtů je možné nevkládat dodatečný sloupec pro fiktivní sektor a příslušný údaj místo toho zachytit ve sloupci národního hospodářství celkem.
- 8.25 Účet rozdělení prvotních důchodů se člení na účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1) a na účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2).

Účet podnikatelských důchodů (II.1.2.1)

- 8.26 Účelem účtu podnikatelských důchodů je určit vyrovnávací položku odpovídající pojmu běžného zisku před rozdělením a zdaněním daní z příjmů, jak se běžně používá v podnikovém účetnictví.

Užití

Zdroje

Celkem	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa	
	0					17			D.2121 Dovození cla			17			17	0	0	17
	0					0			D.2122 Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel			0			0	0	0	0
	0					3			D.214 Daně z produktů bez DPH a dovozních daní			3			3	0	0	3
	0					94			D.29 Ostatní daně z výroby			94			94	0	0	94
	0					-44			D.3 Dotace			-44			-44	0	0	-44
	0					-8			D.31 Dotace na produkty			-8			-8	0	0	-8
	0					0			D.311 Dovození dotace			0			0	0	0	0
	0					-8			D.319 Ostatní dotace na produkty			-8			-8	0	0	-8
	0					-36			D.39 Ostatní dotace na výrobu			-36			-36	0	0	-36
446	66	380	7	44	46	138	145		D.4 Důchod z vlastnictví		78	160	30	134	5	407	39	446
222	16	206	7	17	39	77	66		D.41 Úroky		25	125	12	33	5	200	22	222
0		0				-48			P.119 Úprava o FISIM			-48			0	0	0	0
120	36	84	0	0	0	36	48		D.42 Rozdělované důchody společností		3	25	18	57	0	103	17	120
60	0	60				36	24		D.421 Dividendy		3	25	5	13	0	46	14	60
60	36	24				0	24		D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností			13	44	0	57	3	3	60

Zdroje

Užití

Celkem	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem	
	Účtu výrobní a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu zbytku světa	Účtu výrobní a služeb		
14	14	0	0	0	0	0	0	0	D.43	0	0	0	0	0	0	14	0	0	14
25			25				25		D.44		25					25			25
65			65		27	7	0	31	D.45		0	0	0	0	0	65			65
1 855			1 855	6	1 390	221	29	209	B.5g/B.5 * g		29	221	191	3	1 855				1 855
1 633			1 633	3	1 348	191	19	72	B.5n/B.5 * n		19	191	191	3	1 633				1 633

Úprava o FISIM za národní hospodářství celkem (0) je součtem sektoru finančních institucí (+48) a fiktivního sektoru (+48)

- 8.27 V případě vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem se tento účet týká pouze jejich tržních činností.
- 8.28 Podnikatelský důchod odpovídá provoznímu přebytku nebo smíšenému důchodu (na straně zdrojů):
- plus*   důchody z vlastnictví přijaté v souvislosti s finančními a ostatními aktivy patřícími podniku (na straně zdrojů);
- minus*   úroky z dluhů splatné podnikem a pachtovné splatné podnikem za najaté pozemky a za ostatní nevyřábená hmotná aktiva (na straně užití).

Důchod z vlastnictví placený formou dividend a reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic se neodečítá z podnikatelských důchodů.

Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů (II.1.2.2)

- 8.29 Účelem účtu rozdělení ostatních prvotních důchodů je vrátit se od pojmu podnikatelského důchodu k pojmu prvotního důchodu. Z tohoto důvodu obsahuje ty prvky prvotních důchodů, které nejsou zahrnuty do účtu podnikatelských důchodů:
- a) v případě společností rozdělené dividendy a reinvestovaný zisk z přímých zahraničních investic (na straně užití);
- b) v případě domácností:
1. placené důchody z vlastnictví, kromě pachtovného a úroků placených v souvislosti s podnikatelskou činností (na straně užití);
  2. náhrady zaměstnancům (na straně zdrojů);
  3. příjmové důchody z vlastnictví, kromě těch, které mají být přijaty v souvislosti s činností podniku (na straně zdrojů);
- c) v případě vládních institucí:
1. splatné důchody z vlastnictví, kromě těch, které jsou placeny v souvislosti s tržní činností (na straně užití);
  2. daně z výroby a dovoz mínus dotace (na straně zdrojů);
  3. příjmové důchody z vlastnictví, kromě těch, které mají být přijaty v souvislosti s tržní činností (na straně zdrojů);

Účet druhotného rozdělení důchodů (II.2)

- 8.30 Účet druhotného rozdělení důchodů ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů institucionálního sektoru umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi z příjmů, majetku atd., sociálními příspěvky a dávkami (kromě naturálních sociálních transferů) a ostatními běžnými transfery.
- 8.31 Vyrovňovací položkou účtu je disponibilní důchod, který představuje výsledek běžných transakcí a výslovně vylučuje kapitálové transfery, reálné zisky a ztráty z držby a následky takových událostí, jako jsou přírodní pohromy.
- 8.32 Sociální příspěvky se zachycují ^(?) na straně užití účtu druhotného rozdělení důchodů sektoru domácností a na straně zdrojů účtu druhotného rozdělení důchodů institucionálních sektorů, které zodpovídají za řízení sociálního pojištění. Když je platí zaměstnavatelé za své zaměstnance, zahrnují se nejprve do náhrad zaměstnancům na straně užití účtu tvorby důchodů zaměstnavatelů, protože tvoří část mzdových nákladů; zachycují se také, jakožto náhrady zaměstnancům, na straně zdrojů účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru domácností, neboť mají vztah k dávkám poskytovaným domácnostem.

(?) Sociální příspěvky uvedené na straně užití druhotného rozdělení důchodů sektoru domácností jsou zachyceny bez poplatků za služby penzijních fondů a ostatních pojišťoven, jejichž zdroje jsou plně nebo částečně tvořeny skutečnými sociálními příspěvky.

Užití

Zdroje

Účty	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství Celkem	S.15 NISD	S.14 Domá- nosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky		Účty	Celkem
	Účtu výrobní a služeb	Účtu zbytku světa							S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	D.311	Dovozní dotace	0	0
0	0	0	0	0	0	-8	-8	-8	D.319	Ostatní dotace na produkty	-8	-8
0	0	0	0	0	0	-36	-36	-36	D.39	Ostatní dotace na výrobu	-36	-36
202	39	163	5	37	37	48	36	48	D.4	Důchod z vlastnictví	26	178
62	3	59	5	17	37				D.41	Úroky	12	56
120	36	84				48	36	48	D.42	Rozdělované důchody společnosti	14	78
60	0	60				24	36	24	D.421	Dividendy	1	18
60	36	24				24	0	24	D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečnosti	13	60
0	0	0				0	0	0	D.43	Reinvestované důchody z přímých zahraničních investic	3	3
20		20	0	20					D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojistěncům	20	20
1 855	1 855	1 855	6	1 390	221	29	29	209	D.45	Pachtovné	21	21
									B.5g/ B.5 * g	Saldo hrubých prvotních důchodů nebo hrubý národní důchod		
1 633	1 633	1 633	3	1 348	191	19	19	72	B.5n/ B.5 * n	Saldo čistých prvotních důchodů nebo čistý národní důchod		

Užití

Zdroje

Celkem	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem
	Účtu výrobní a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu výrobní a služeb	Účtu zbytku světa	
85			85					1	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců						85			85
12			12				5	7	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců						12			12
32			32					32	D.6113 Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných						32			32
22			22					22	D.61131 Povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a zaměstnaných						22			22
10			10					10	D.61132 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných						10			10
19			19					12	D.612 Imputované sociální příspěvky						1	5	1	19
332			332	1		289	29	13	D.62 Sociální dávky jiné než natu- rální sociální transfery						332			332
232			232						D.621 Peněžité dávky sociálního zabezpečení						232			232
29			29				28	1	D.622 Sociální dávky ze soukromých fondů						29			29

Užití

Zdroje

Celkem	Odpovídající zápisy na			S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na			Celkem
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa	S.1																	
19				19	1		5	1	12	D.623						19				19
52				52			52			D.624						52				52
278	9			269	2	71	139	46	11	D.7						278				278
45	2			43		31	4		8	D.71						45				45
45				45				45		D.72						45				45
96				96			96			D.73						96				96
32	1			31			31			D.74						32				32
56	2			54	2	40	8	1	3	D.75						56				56
1 826				1 826	40	1 187	382	32	185	B.6g						1 826				1 826
1 604				1 604	37	1 145	352	22	48	B.6n						1 604				1 604

Tabulka 8.7 — Účet II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů

Užití

Zdroje

Celkem	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní insti- tuce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem				
	Účtu výrobků a služeb	Účtu zbytku světa													Účtu zbytku světa	Účtu výrobků a služeb					
															185	32	382	1 187	40	1 826	1 826
									B.6g	Hrubý disponibilní důchod					48	22	352	1 145	37	1 604	1 604
219			219	13		206			D.63	Naturální sociální transfery							219			219	219
162			162	0		162			D.631	Naturální sociální dávky							162			162	162
78			78			78			D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení							78			78	78
65			65			65			D.6312	Ostatní naturální dávky ze sociálního zabezpečení							65			65	65
19			19	0		19			D.6313	Sociální naturální výpomocné dávky							19			19	19
57			57	13		44			D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb							57			57	57
1 826			1 826	27		176		185	B.7b	Hrubý upravený disponibilní důchod							32			1 826	
1 604			1 604	24		146		48	B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod							22			1 604	

Účet znovurozdělení naturálních důchodů (II.3)

- 8.33 Účet znovurozdělení naturálních důchodů poskytuje širší obraz o důchodech domácností, a to tím, že zahrnuje toky související s užitím takových individuálních výrobků a služeb, které tyto domácnosti dostávají bezplatně, tj. naturální sociální dávky a transfery individuálních netržních výrobků a služeb; tyto dvě kategorie toků jsou seskupeny do pojmu naturálních sociálních transferů. Tato forma usnadňuje porovnání v čase, když existují rozdíly nebo změny ekonomických a sociálních podmínek, a doplňuje analýzy role vládních institucí při znovurozdělení důchodů.
- 8.34 Naturální sociální transfery se zachycují na straně zdrojů účtu znovurozdělení naturálních důchodů u domácností a na straně užití u vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem.
- 8.35 Vyrovňovací položkou účtu znovurozdělení naturálních důchodů je upravený disponibilní d. schod.

Účet užití důchodů (II.4)

- 8.36 Účet užití důchodů zobrazuje za institucionální sektory s konečnou spotřebou, jak se rozděluje disponibilní důchod (nebo upravený disponibilní důchod) mezi výdaje na konečnou spotřebu (nebo skutečnou konečnou spotřebu) a úspory.
- 8.37 V soustavě mají konečnou spotřebu pouze sektory vládních institucí, NISD a domácností. Kromě toho u domácností a penzijních fondů zahrnuje účet užití důchodů opravnou položku (D.8 Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů), která se vztahuje na způsob, jakým se transakce mezi domácnostmi a penzijními fondy zachycují ⁽³⁾.

Účet užití disponibilních důchodů (II.4.1)

- 8.38 Účet užití disponibilního důchodu zahrnuje pojetí výdajů na konečnou spotřebu financované různými sektory: domácnostmi, vládními institucemi a neziskovými institucemi sloužícími domácnostem.
- 8.39 Vyrovňovací položkou účtu užití disponibilních důchodů jsou úspory.

Účet užití upraveného disponibilního důchodu (II.4.2)

- 8.40 Účet užití upraveného disponibilního důchodu zahrnuje pojetí skutečné konečné spotřeby, která odpovídá hodnotě výrobků a služeb, které mají domácnosti skutečně k dispozici pro konečnou spotřebu, a to i když jejich získání je financováno institucemi vlády nebo neziskovými institucemi sloužícími domácnostem.

V důsledku toho skutečná konečná spotřeba vládních institucí odpovídá pouze kolektivní konečné spotřebě. Jelikož výdaje na konečnou spotřebu neziskových institucí sloužících domácnostem se považují plně za individuální, je jejich skutečná konečná spotřeba rovna nule.

- 8.41 Za celé národní hospodářství se výdaje na konečnou spotřebu a skutečná konečná spotřeba rovnají; liší se pouze v rozdělení mezi institucionálními sektory. Totéž platí i pro disponibilní důchod a upravený disponibilní důchod.
- 8.42 Úspory jsou vyrovnávací položkou v obou verzích účtu užití důchodů. Jejich hodnota je stejná pro všechny sektory, bez ohledu na to, jsou-li získány odečtením výdajů na konečnou spotřebu od disponibilního důchodu nebo odečtením skutečné konečné spotřeby od upraveného disponibilního důchodu.

⁽³⁾ Viz kapitola 4 „Rozdělovací transakce“.

- 8.43 Úspory jsou (kladnou nebo zápornou) částkou, která vyplývá z běžných transakcí a vytvářejí spojení s akumulací. Když jsou úspory kladné, nevydané důchody jsou použity na pořízení aktiv nebo splacení závazků. Když jsou úspory záporné, jsou určitá aktiva likvidována nebo určité závazky rostou.

ÚČTY AKUMULACE (III) ⁽⁴⁾

- 8.44 Účty akumulace jsou účty toků. Zachycují se zde různé pří činy změn aktiv a závazků jednotek a změny jejich čistého jmění.
- 8.45 Změny aktiv se zachycují na levé straně účtů (plus nebo mínus), změny závazků a čistého jmění na pravé straně (plus nebo mínus).

Kapitálový účet (III.1)

- 8.46 Na kapitálovém účtu se zachycuje pořízení mínus úbytky nefinančních aktiv rezidentských jednotek a měří se zde změna čistého jmění vlivem úspor (poslední vyrovnávací položka běžných účtů) a kapitálových transferů.
- 8.47 Kapitálový účet umožňuje určit rozsah, nakolik bylo pořízení mínus úbytky nefinančních aktiv financováno z úspor a kapitálovými transfery. Ukazuje čisté půjčky odpovídající částce, kterou má jednotka nebo sektor k dispozici pro přímé nebo nepřímé financování ostatních jednotek nebo sektorů, anebo čisté výpůjčky odpovídají částce, kterou si je nucena jednotka nebo sektor vypůjčit od ostatních jednotek nebo sektorů.

Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (III.1.1)

- 8.48 Tento účet umožňuje určit změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů, což odpovídá čistým úsporám plus příjmovým kapitálovým transferům mínus výdajovým kapitálovým transferům.

Účet pořízení nefinančních aktiv

- 8.49 Tento účet zachycuje pořízení mínus úbytky nefinančních aktiv, což umožňuje přejít od pojmu změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů k čistým půjčkám nebo výpůjčkám.

Finanční účet (III.2)

- 8.50 Finanční účet zachycuje, podle typů finančních nástrojů, změny finančních aktiv a závazků, z nichž se skládají čisté půjčky nebo výpůjčky.
- 8.51 Klasifikace aktiv a závazků použitá ve finančním účtě je totožná s klasifikací používanou v rozvahách.

Účet ostatních změn aktiv (III.3)

- 8.52 Účet ostatních změn aktiv zachycuje u jednotek změny aktiv a závazků, jiné než jsou ty, které souvisí s úsporami a dobrovolnými transfery majetku, jež se zachycují na kapitálovém a na finančním účtu. Člení se na dva podúčty: účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1) a účet přecenění (III.3.2).

⁽⁴⁾ Viz kapitola 5 „Finanční transakce“ a kapitola 6 „Ostatní toky“.

Tabulka 8.11 — Účet pořízení nefinančních aktiv
Změny závazků a čistého jmění

Změny aktiv

Celkem	Odpovědné zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovědné zápisy na		Celkem											
	Účtu výrobní a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu zbytku světa	Účtu výrobní a služeb												
			65	4	- 38	178	21	230											192										
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů																												
376			376	19	61	37	9	250	P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu																		376	376
303			303	14	49	23	8	209	P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv																		303	303
305			305	13	50	24	7	211	P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv																		305	305
11			11	1	4	1	1	4	P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv																		11	11
- 13			- 13	- 5	- 2	- 6	- 6	- 6	P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv																		- 13	- 13
51			51	5	12	12	1	21	P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv																		51	51
53			53	10	9	12	1	21	P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv																		53	53
6			6	6	3	2	1	1	P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv																		6	6
- 8			- 8	- 5	- 2	- 1	- 1	- 1	P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv																		- 8	- 8
22			22	2	2	20	20	20	P.513	Zvýšení hodnoty nevyřáběných nefinančních aktiv																		22	22
5			5	5	2	3	3	3	P.5131	Velká zlepšení nevyřáběných nefinančních aktiv																		5	5
17			17	17	17	17	17	17	P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyřáběných nefinančních aktiv																		17	17

Změny závazků a čistého jmění

Změny aktiv

Celkem	Odpovědné zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovědné zápisy na		Celkem	
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu zbytku světa	Účtu výrobních a služeb		
36			36		36				F.6						36			36	
33			33		33				F.61						33			33	
22			22		22				F.611						22			22	
11			11		11				F.612						11			11	
3			3		3				F.62						3			3	
82			61	8	40	6	7		F.7						37	10	5	52	82
36			18	11	1	6	6		F.71						8	6	4	18	36
46			43	8	29	5	1		F.79						29	4	1	34	46

Účet ostatních změn objemu aktiv (III.3.1)

- 8.53 Pohyby zachycené na účtě ostatních změn objemu aktiv mají vliv na čisté jmění uváděné v rozvaze jednotek, sektorů a subsektorů. Tyto změny, nazývané změnami čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv, jsou vyrovnávací položkou účtu.

Účet přecenění (III.3.2)

- 8.54 Účet přecenění zachycuje změny hodnoty aktiv a závazků vlivem změn jejich cen.

Pro dané aktivum nebo závazek se tato změna měří:

- a) buď jako rozdíl mezi jeho hodnotou na konci účetního období a jeho hodnotou na počátku účetního období, nebo v den, kdy bylo poprvé zachyceno v rozvaze;
- b) nebo jako rozdíl mezi jeho hodnotou k okamžiku, kdy se vyřadilo z rozvahy a jeho hodnotou na počátku účetního období nebo v den, kdy bylo poprvé zachyceno v rozvaze.

Tento rozdíl se nazývá „fiktivní zisk z držby (nebo ztráta)“.

Fiktivní zisk z držby odpovídá kladnému přecenění aktiva nebo zápornému přecenění (finančního) závazku.

Fiktivní ztráta z držby odpovídá zápornému přecenění aktiva nebo kladnému přecenění (finančního) závazku.

- 8.55 Toky zachycené na účtě přecenění mění čisté jmění uvedené v rozvahách příslušných jednotek. Tato změna, nazývaná změnou čistého jmění vlivem fiktivních zisků nebo ztrát z držby, je vyrovnávací položkou účtu. Zachycuje se na straně změn závazků a čistého jmění.
- 8.56 Účet přecenění se člení na dva podúčty: účet neutrálních zisků nebo ztrát z držby (III.3.2.1) a účet reálných zisků nebo ztrát z držby (III.3.2.2).

Účet neutrálních zisků a ztrát z držby (III.3.2.1)

- 8.57 Na účtě neutrálních zisků nebo ztrát z držby (III.3.2.1) se zachycují změny hodnoty aktiv a závazků v poměru k změnám všeobecné úrovně cen. Takovéto změny odpovídají změně ocenění nezbytné k zachování všeobecné kupní síly aktiv a závazků. Všeobecný cenový index, jehož má být použito pro tento výpočet, je cenový index za konečné národní užití, s výjimkou změn stavu zásob.

Účet reálných zisků a ztrát z držby (III.3.2.2)

- 8.58 Reálné zisky nebo ztráty z držby měří rozdíl mezi fiktivními zisky nebo ztrátami z držby a neutrálními zisky nebo ztrátami z držby.
- 8.59 Když fiktivní zisky z držby snižené o fiktivní ztráty z držby u daného aktiva jsou vyšší než neutrální zisky z držby snižené o neutrální ztráty z držby, jedná se pro jednotku, která dané aktivum drží, o reálný zisk z jeho držby. Tento zisk vyjadřuje to, že skutečná cena aktiva roste v průměru rychleji než všeobecná hladina cen. Naopak pokles relativní ceny aktiva vytváří pro jednotku, která dané aktivum drží, reálnou ztrátu z držby.

Ze stejného důvodu růst relativní ceny závazku vytváří reálnou ztrátu z držby závazku, zatímco snížení relativní ceny závazků vytváří reálný zisk z držby závazků.

Změny závazků a čistého jmění

Změny aktiv

Celkem	Odpovědné zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní institute	S.12 Finanční institute	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční institute	S.13 Vládní institute	S.14 Domácnosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovědné zápisy na		Celkem	
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu zbytku světa	Účtu výrobních a služeb		
									AF.3 Cenné papíry kromě akcií			3	- 3						
- 4			- 4						AF.4 Úvěry		- 4								- 4
									AF.5 Akcie			- 2							
2			2		2				AF.6 Pojistné technické rezervy										2
									AF.7 Ostatní pohledávky a závazky										
									B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv										17
											- 4	2	2						17

Rozvahy (IV) (5)

- 8.60 Cílem rozvah je poskytnout obraz o aktivech, závazcích a čistém jmění jednotek k počátku a ke konci účetního období a o změnách mezi oběma rozvahami. Posloupnost účtů je tato:
- počáteční rozvaha (IV.1);
  - změny rozvahy (IV.2);
  - konečná rozvaha (IV.3).

Počáteční rozvaha (IV.1)

- 8.61 Počáteční rozvaha zachycuje hodnotu aktiv a závazků v držení jednotek k počátku účetního období.

Tyto položky jsou uváděny v kategoriích na základě klasifikace aktiv a závazků.

Oceňují se cenami běžnými k počátku účetního období.

Rozdílem mezi aktivy a závazky — vyrovnávací položkou účtu — je čisté jmění k počátku účetního období.

Změny rozvahy (IV.2)

- 8.62 Účet změn rozvahy zachycuje změny hodnoty aktiv a závazků v průběhu účetního období a shrnuje částky zachycené v jednotlivých účtech akumulace, tj. změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů, změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv a změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků nebo ztrát z držby.

Konečná rozvaha (IV.3)

- 8.63 Konečná rozvaha zachycuje hodnotu aktiv a závazků v držení jednotek ke konci účetního období. Tyto položky jsou uváděny v kategoriích na základě stejné klasifikace, používané pro počáteční rozvahu a oceňují se cenami běžnými ke konci účetního období.

Rozdílem mezi aktivy a závazky je čisté jmění ke konci účetního období.

- 8.64 Hodnota aktiva nebo závazku v konečných rozvahách se rovná součtu jejich hodnoty v počátečních rozvahách a částce zachycené za uváděnou položku na účtu změn rozvahy.

ÚČTY ZBYTKU SVĚTA (V)

- 8.65 Účty zbytku světa zachycují transakce mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami. Zbytek světa tvoří institucionální sektor jako takový, ale ve struktuře soustavy hraje podobnou roli.
- 8.66 Posloupnost účtů zbytku světa sleduje stejný obecný model jako účty institucionálních sektorů, tj.:
- běžné účty;
  - účty akumulace;
  - rozvahy.

- 8.67 Tyto účty jsou sestaveny z pohledu zbytku světa. Tedy co je zdrojem pro zbytek světa, je užitím pro národní hospodářství, a naopak. Ze stejného důvodu finanční aktivum v držení zbytku světa je závazkem pro celkové národní hospodářství, a naopak (kromě měnového zlata a zvláštních práv čerpání).

(5) Viz kapitola 7 „Rozvahy“.

Tabulka 8.15 — Účet IV: Rozvahy

Závazky a čisté jmění

Účty	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domá- nosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domá- nosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem	Účty					
	Celkem	Účtu výrobní a služeb														Účtu zbytku světa								
IV.1. Počáteční rozvaha	9 922		9 922	324	2 822	1 591	144	5 041	AN	Nefinanční aktiva														
	6 047		6 047	243	1 698	1 001	104	3 001	AN.1	Vyráběná aktiva														
	5 544		5 544	231	1 423	913	99	2 878	AN.11	Dlouhodobá aktiva														
	231		231	2	97	47	85		AN.12	Zásoby														
	272		272	10	178	41	5	38	AN.13	Cennosti														
	3 875		3 875	81	1 124	590	40	2 040	AN.2	Nevyráběná aktiva														
	3 809		3 809	81	1 124	578	37	1 989	AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva														
	66		66			12	3	51	AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva														
	7 365	573	6 792	172	1 819	396	3 508	897	AF	Finanční aktiva nebo závazky						1 817	3 384	687	289	121	6 298	297	6 595	IV.1. Bilans otwarcia
	770		770			80	690		AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání														
	1 587	105	1 482	110	840	150	382		AF.2	Oběživo a vklady						40	1 281	102	10	38	1 471	116	1 587	
	1 388	125	1 263	25	198		950	90	AF.3	Cenné papíry kromě akcií						44	1 053	212	2		1 311	77	1 388	
	1 454	70	1 384	8	24	115	1 187	50	AF.4	Úvěry						897		328	169	43	1 437	17	1 454	
	1 409	113	1 296	22	411	12	651	200	AF.5	Akcie						687	715	4			1 406	3	1 409	
	396	26	370	4	291	20	30	25	AF.6	Pojistné technické rezervy						12	335	19	5		371	25	396	

Závazky a čisté jmění

Aktiva	Účty	Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domá- nosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky		S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domá- nosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem	Účty
		Účtu zbytku světa	Účtu výrobní a služeb							Účtu zbytku světa	Účtu výrobní a služeb										
	361	134	227	3	55	19	150	150	AF.7	Ostatní pohledávky a závazky	150	137	22	108	35	302	59	361			
									B.90	Čisté jmění	4 121	4 121	2 688	1 300	4 352	375	10 416	276	10 692		
IV.2. Změny roz- vahy										Celkové změny aktiv nebo závazků:											
	482		482	25	110	56	1	290	AN	Nefinanční aktiva	290										
	289		289	21	61	25	- 1	182	AN.1	Vyráběná aktiva	182										
	239		239	21	47	20	1	150	AN.11	Dlouhodobá aktiva	150										
	34		34	4	4	1		29	AN.12	Zásoby	29										
	16		16	10	4	- 2	3	3	AN.13	Cennosti	3										
	193		193	4	49	30	2	108	AN.2	Ne vyráběná aktiva	108										
	191		191	4	48	30	1	108	AN.21	Hmotná ne vyráběná aktiva	108										
	2		2		1				AN.22	Nehmotná ne vyráběná aktiva											
	787	57	730	33	199	123	294	81	AF	Finanční aktiva nebo závazky	81	155	285	176	33	28	677	91	767	IV.2. Změny rozvahy	
	19	1	18			1	17		AF.1	Zloto monetarne i SDR-y											
	130	11	119	12	68	7	15	17	AF.2	Oběživo a vklady		130	2							132	- 2
	187	9	178	13	35	29	80	21	AF.3	Cenné papíry kromě akcií		7	87	71						165	22

Závazky a čisté jmění

Aktiva

Účty	Celkem		Odpovídající zápisy na		S.1 Národní hospo- dářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domá- nosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Transakce a vyrovnávací položky	S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domá- nosti	S.15 NISD	S.1 Národní hospo- dářství celkem	Odpovídající zápisy na		Celkem	Účty	
	Účty výrobní a služeb	Účty zbytku světa	Účty výrobní a služeb	Účty zbytku světa																		
IV.3. Konečná rozvaha	10 404	6 336	10 404	6 336	10 404	349	2 932	1 647	145	5 331	AN	145	5 331	AN	349	2 932	1 647	145	5 331	AN	10 404	
					6 336	264	1 759	1 026	103	3 183	AN.1	103	3 183	AN.1	264	1 759	1 026	103	3 183	AN.1	6 336	
	5 783	265	5 783	265	5 783	252	1 470	933	100	3 028	AN.11	100	3 028	AN.11	252	1 470	933	100	3 028	AN.11	5 783	
	265	288	265	288	265	2	101	48	114	114	AN.12	114	114	AN.12	2	101	48	114	114	AN.12	265	
	288	4 068	288	4 068	288	10	188	45	3	41	AN.13	3	41	AN.13	10	188	45	3	41	AN.13	288	
	4 068	4 000	4 068	4 000	4 068	85	1 173	620	42	2 148	AN.2	42	2 148	AN.2	85	1 173	620	42	2 148	AN.2	4 068	
	4 000	68	4 000	68	4 000	85	1 172	608	38	2 097	AN.21	38	2 097	AN.21	85	1 172	608	38	2 097	AN.21	4 000	
	68	8 152	68	8 152	68		1	12	3	51	AN.22	3	51	AN.22		1	12	3	51	AN.22	68	
	8 152	788	8 152	788	8 152	630	7 522	205	2 018	978	AF	519	3 802	AF	630	7 522	205	2 018	978	AF	8 152	
	788	1 717	788	1 717	788				81	707	AF.1	81	707	AF.1				81	707	AF.1	788	
	1 717	1 575	1 717	1 575	1 717	116	1 601	122	908	157	AF.2	157	15	AF.2	116	1 601	122	908	157	AF.2	1 717	
	1 575	1 704	1 575	1 704	1 575	134	1 441	38	233	29	AF.3	29	1 030	AF.3	134	1 441	38	233	29	1 030	1 575	
	1 704	1 489	1 704	1 489	1 704	80	1 624	8	29	77	AF.4	160	1 350	AF.4	80	1 624	8	29	77	1 704		
	1 489	434	1 489	434	1 489	118	1 71	23	424	209	AF.5	46	670	AF.5	118	1 71	23	424	209	1 489		
	434	443	434	443	434	26	408	4	329	25	AF.6	20	30	AF.6	26	408	4	329	25	434		
	443		443		443	155	288	11	95	157	AF.7	25	157	AF.7	155	288	11	95	157	443		
											B.90			B.90								
											Čistě jmění			Čistě jmění								
												4 337	278		4 337	278						
												1 302	4 628		1 302	4 628						
												406	10 951		406	10 951						
												242			242							
												7 362			7 362							
																						IV.3. Konečná rozvaha

BĚŽNÉ ÚČTY**Zahraníční účet výrobků a služeb (V.I)**

8.68 Dovoz výrobků a služeb se zachycuje na straně zdrojů účtu a vývoz výrobků a služeb na straně užití. Rozdíl mezi zdroji a užitím je vyrovnávací položkou účtu, nazývanou „saldo dovozu a vývozu“. Jestliže je kladné, existuje přebytek pro zbytek světa a deficit pro tuzemské národní hospodářství, a naopak v případě, že je záporné.

8.69 Aby se zachoval soulad s měřením produkce rezidentských jednotek, dovoz se oceňuje ekvivalentně k základním cenám, tj. bez dovozních daní, ale včetně dovozních dotací.

Dovoz zboží zachycený na účtu výrobků a služeb se oceňuje cenami FOB, tj. na hranicích vyvážející země. Vývoz se oceňuje také cenami FOB.

Když dopravné a pojistné služby zahrnuté v hodnotě FOB dováženého zboží (tj. mezi výrobcem a hranicí vyvážející země) jsou poskytnuty rezidentskými jednotkami, musí být zahrnuty do hodnoty vývozu služeb země dovážející toto zboží. Naopak, když dopravné a pojistné služby zahrnuté v hodnotě FOB vyváženého zboží je poskytnuto nerezidentskými jednotkami, musí být tyto služby zahrnuty do hodnoty dovozu služeb země vyvážející toto zboží.

Zahraníční účet prvotních důchodů a běžných transferů (V.II)

8.70 Účelem zahraničního účtu prvotních důchodů a běžných transferů je stanovení salda zahraničního běžného účtu, které ve struktuře soustavy odpovídá úsporám institucionálních sektorů. Tento účet je zhuštěnou verzí posloupnosti účtů za institucionální sektor, sahající od účtu rozdělení prvotních důchodů až po účet užití důchodů.

8.71 Na straně zdrojů ukazuje zahraniční účet prvotních důchodů a běžných transferů zahraniční saldo zboží a služeb. Zachycují se také na něm, na straně zdrojů nebo užití, veškeré rozdělovací transakce, které se mohou týkat zbytku světa, kromě kapitálových transferů.

ZAHRANIČNÍ Účty AKUMULACE (V.III)**Kapitálový účet (V.III.1)**

8.72 Kapitálový účet zbytku světa zachycuje pořízení mínus úbytky nevyroběných nefinančních aktiv u nerezidentských jednotek a měří změny čisté ho jmění vlivem úspor a kapitálových transferů.

8.73 Vyrovnávací položkou kapitálového účtu jsou čisté půjčky nebo výpůjčky zbytku světa. Rovná se, s opačným znaménkem, součtu čistých půjček nebo výpůjček rezidentských institucionálních sektorů.

Finanční účet (V.III.2)

8.74 Uspořádání finančního účtu zbytku světa je totožné s uspořádáním finančního účtu institucionálních sektorů.

Účet ostatních změn aktiv (V.III.3)

8.75 Tak jako za institucionální sektory se změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv a vlivem fiktivních zisků a ztrát z držby se určují postupně, přičemž zisky a ztráty z držby se samostatně štěpí na neutrální a reálné zisky a ztráty z držby.

8.76 Nezahrnutí vyráběných aktiv na účtech akumulace a v rozvahách zbytku světa je důsledkem konvence, podle které se vytváří pomyslná institucionální jednotka, přičemž se předpokládá, že zbytek světa pořídil finanční aktivum — a opačně to platí pro aktiva, která rezidentské jednotky vlastní v zahraničí.

ROZVAHY (V.IV)

- 8.77 Rozvahy zbytku světa obsahují finanční aktiva a závazky. Na straně aktiv se zachycuje celkové pořizené mínus úbytky měnového zlata a ZPČ, ke kterým došlo mezi nerezidentskými a rezidentskými jednotkami.

Tabulka 8.16 — Úplná posloupnost účtů zbytku světa (zahraníční účet transakcí)

V.I: Zahraníční účet výrobků a služeb

Užití			Zdroje		
P.6	Vývoz zboží a služeb	536	P.7	Dovoz zboží a služeb	497
P.61	Vývoz zboží	462	P.71	Dovoz zboží	392
P.62	Vývoz služeb	74	P.72	Dovoz služeb	105
B.11	Saldo dovozu a vývozu	- 39			

V.II: Zahraníční účet prvotních důchodů a běžných transferů

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	6	B.11	Saldo dovozu a vývozu	- 39
D.11	Mzdy a platy	6			
			D.1	Náhrady zaměstnancům	2
D.2	Daně z výroby a z dovozu	0	D.11	Mzdy a platy	2
D.21	Daně z produktů	0	D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	0	D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH	0	D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.2121	Dovozní cla	0			
D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0	D.2	Daně z výroby a z dovozu	0
D.21	Daně z produktů	0			
D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní		D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	0
D.29	Ostatní daně z výroby	0	D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH	0
			D.2121	Dovozní cla	0
D.3	Dotace	0	D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
D.31	Dotace na produkty	0			
D.311	Dovozní dotace	0	D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní	0
			D.29	Ostatní daně z výroby	0
D.319	Ostatní dotace na produkty	0			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0	D.3	Dotace	0
			D.31	Dotace na produkty	0
D.4	Důchod z vlastnictví	66	D.311	Dovozní dotace	0
D.41	Úroky	16			
D.42	Rozdělované důchody společností	36	D.319	Ostatní dotace na produkty	0

Užití			Zdroje		
D.421	Dividendy	0	D.39	Ostatní dotace na výrobu	0
D.422	Výběry z důchodu kvazispolečností	36			
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	14	D.4	Důchod z vlastnictví	39
			D.41	Úroky	22
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	1	D.42	Rozdělované důchody společností	17
D.51	Daně z důchodů	1	D.421	Dividendy	14
D.59	Ostatní běžné daně	0	D.422	Výběry z důchodu kvazispolečností	3
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
D.61	Sociální příspěvky	0	D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	0
D.611	Skutečné sociální příspěvky	0			
D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0	D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0
D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0	D.51	Daně z důchodů	0
D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0	D.59	Ostatní běžné daně	0
D.6112	Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0			
D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0	D.61	Sociální příspěvky	0
D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0	D.611	Skutečné sociální příspěvky	0
D.612	Imputované sociální příspěvky	0	D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
			D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0	D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	0	D.6112	Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	0	D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.7	Ostatní běžné transfery	9	D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	2	D.612	Imputované sociální příspěvky	0
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0
D.75	Jiné běžné transfery	2	D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	0
			D.622	Soukromé fondové sociální dávky	0
D.8	Úprava o změnu čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	0	D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky	0
			D.7	Ostatní běžné transfery	39

Užití		Zdroje	
		D.72	Náhrady z neživotního pojištění 3
		D.74	Běžná mezinárodní spolupráce 31
		D.75	Jiné běžné transfery 1
		D.8	Úprava o změnu čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů 0
B.12	Zahraniční saldo běžných transakcí	- 41	

V.III: Účty akumulace

V.III.1: Kapitálový účet

V.III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Užití		Zdroje	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	- 38	B.12 Saldo běžných zahraničních transakcí - 41
			D.9 Kapitálové transfery, příjmové 4
			D.91 Kapitálové daně 0
			D.92 Investiční dotace 4
			D.99 Ostatní kapitálové transfery 0
			D.9 Kapitálové transfery, výdajové - 1
			D.91 Kapitálové daně 0
			D.92 Investiční dotace 0
			D.99 Ostatní kapitálové transfery - 1

V.III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
K.2	Čisté pořízení nevyroběných nefinančních aktiv	0	B.10.1 Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů - 38
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyroběných aktiv	0	
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyroběných aktiv	0	
B.9	Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	- 38	

V.III.2: Finanční účet

Změny aktiv

Změny závazků a čistého jmění

F	Čisté pořízení finančních aktiv	50	F	Čistý přírůstek závazků	88
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	1			
F.2	Oběživo a vklady	11	F.2	Oběživo a vklady	- 2
F.21	Oběživo	3	F.21	Oběživo	2
F.22	Převoditelné vklady	2	F.22	Převoditelné vklady	- 1
F.29	Ostatní vklady	6	F.29	Ostatní vklady	- 3
F.3	Cenné papíry kromě akcií	5	F.3	Cenné papíry kromě akcií	20
F.4	Úvěry	10	F.4	Úvěry	37
F.41	Krátkodobé úvěry	3	F.41	Krátkodobé úvěry	10
F.42	Dlouhodobé úvěry	7	F.42	Dlouhodobé úvěry	27
F.5	Akcie	2	F.5	Akcie	3
F.6	Pojistné technické rezervy	0	F.6	Pojistné technické rezervy	0
F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a penzijních fondů	0	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a penzijních fondů	0
F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění	0	F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	0
F.62	Předplacení pojistného a rezervy na nevyrovnané nároky	0			
			F.7	Ostatní závazky	30
F.7	Ostatní pohledávky	21	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	18
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	18	F.79	Jiné závazky	12
F.79	Jiné pohledávky	3			
			B.9	Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	- 38

V.III.3: Účty ostatních změn aktiv

V.III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	0	AF Závazky	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	K.7 Ztráty z katastrof	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	K.8 Konfiskace bez náhrady	0
K.12	Změny zatřídění a struktury	0	K.10 Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0
K.12.2	Změny zatřídění aktiv a závazků	0	K.12 Změny zatřídění a struktury	0
K.12.22	Změny zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace nebo demonetarizace zlata	0	K.12.1 Změny zatřídění a struktury	0
v tom:			K.12.2 Změny zatřídění aktiv a závazků	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	K.12.22 Změny zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace nebo demonetarizace zlata	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	v tom:	
AF	Finanční aktiva	0	AF.2 Oběživo a vklady	0
K.7	Ztráty z katastrof	0	AF.3 Cenné papíry kromě akcií	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	AF.4 Úvěry	0
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0	AF.5 Akcie	0
K.12	Změny zatřídění a struktury	0	AF.6 Pojistné technické rezervy	0
K.12.2	Změny zatřídění aktiv a závazků	0	AF.7 Ostatní závazky	0
K.12.22	Změny zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace nebo demonetarizace zlata	0		
v tom:				
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	0		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	0

V.III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
K.11	Fiktivní zisky(+) nebo ztráty(-) z držby	K.11	Fiktivní zisky(+) nebo ztráty(-) z držby	
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF Závazky	3

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	AF.2 Oběživo a vklady	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	AF.3 Cenné papíry kromě akcií	2
			AF.4 Úvěry	0
AF	Finanční aktiva	7	AF.5 Akcie	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.6 Pojistné technické rezervy	0
AF.2	Oběživo a vklady	0	AF.7 Ostatní závazky	0
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	4		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	3		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky			
			B.10.3. Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků nebo ztrát z držby	4

V.III.3.2.1: Účet neutrálních zisků nebo ztrát z držby

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
K.11.1	Neutrální zisky (+) nebo ztráty (-) z držby:	K.11.1	Neutrální zisky (+) nebo ztráty (-) z držby:	
AN.2	Nevyroběná aktiva	0	AF Závazky	6
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	AF.2 Oběživo a vklady	2
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	AF.3 Cenné papíry kromě akcií	2
			AF.4 Úvěry	0
AF	Finanční aktiva	11	AF.5 Akcie	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.6 Pojistné technické rezervy	1
AF.2	Oběživo a vklady	2	AF.7 Ostatní závazky	1
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	3		
AF.4	Úvěry	1		
AF.5	Akcie	2		
AF.6	Pojistné technické rezervy	1		
AF.7	Ostatní pohledávky	3		
			B.10.31 Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků nebo ztrát z držby	6

V.III.3.2.2: Účet reálných zisků nebo ztrát z držby

Změny aktiv**Změny závazků a čistého jmění**

K.11.2	Reálný zisk (+) nebo ztráta (-) z držby:		K.11.2	Neutrální zisky (+) nebo ztráty (-) z držby:	
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF	Závazky	- 3
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	- 2
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	AF.3	Cenné papíry kromě akcií	1
			AF.4	Úvěry	0
AF	Finanční aktiva	- 5	AF.5	Akcie	0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.6	Pojistné technické rezervy	- 1
AF.2	Oběživo a vklady	- 2	AF.7	Ostatní závazky	- 1
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	1			
AF.4	Úvěry	- 1			
AF.5	Akcie	0			
AF.6	Pojistné technické rezervy	- 1			
AF.7	Ostatní pohledávky	- 3			
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků nebo ztrát z držby	4

V.IV: Zahraniční rozvahy

V.IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva**Závazky a čistě jmění**

AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky	297
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	116
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	AF.3	Cenné papíry kromě akcií	77
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	AF.4	Úvěry	17
			AF.5	Akcie	3
AF	Finanční aktiva	573	AF.6	Pojistné technické rezervy	25
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.7	Ostatní závazky	59
AF.2	Oběživo a vklady	105			
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	125			

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
AF.4	Úvěry	70		
AF.5	Akcie	113		
AF.6	Pojistné technické rezervy	26		
AF.7	Ostatní pohledávky	134		
			B.90	Čisté jmění 276

V.IV.2: Změny rozvahy

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
Změny aktiv celkem			Změny závazků celkem	
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky 91
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady - 2
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	0	AF.3	Cenné papíry kromě akcií 22
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0	AF.4	Úvěry 37
			AF.5	Akcie 3
AF	Finanční aktiva	57	AF.6	Pojistné technické rezervy 0
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	1	AF.7	Ostatní závazky 30
AF.2	Oběživo a vklady	11		
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	9		
AF.4	Úvěry	10		
AF.5	Akcie	5		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	21		
			B.10	Změny čistého jmění, celkem vlivem: - 34
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů - 38
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv 0
			B.10.3	fiktivních zisků nebo ztrát z držby 4
			B.10.31	neutrálních zisků nebo ztrát z držby 6
			B.10.32	reálných zisků nebo ztrát z držby - 1

V.IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva		Závazky a čisté jmění			
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky	388
AN.2	Nevyroběná aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	114
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0	AF.3	Cenné papíry kromě akcií	99
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	AF.4	Úvěry	54
			AF.5	Akcie	6
AF	Finanční aktiva	630	AF.6	Pojistné technické rezervy	25
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání	0	AF.7	Ostatní závazky	89
AF.2	Oběživo a vklady	116			
AF.3	Cenné papíry kromě akcií	134			
AF.4	Úvěry	80			
AF.5	Akcie	118			
AF.6	Pojistné technické rezervy	26			
AF.7	Ostatní pohledávky	155			
			B.90	Čisté jmění	242

Účet výrobků a služeb (0)

- 8.78 Účelem účtu výrobků a služeb je ukázat, podle jednotlivých skupin produktů a za celé národní hospodářství, jak jsou užity produkty, které jsou k dispozici.
- 8.79 Zobrazuje tedy, podle jednotlivých skupin produktů a za celé národní hospodářství, zdroje výrobků a služeb (produkci a dovoz) a užití výrobků a služeb (mezispotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu stavu zásob, pořízení mínus úbytky ceností, vývoz).
- 8.80 Vzhledem k tomu, že produkce se oceňuje v základních cenách a užití v kupních cenách, musí být do zdrojů zahrnuty i daně snížené o dotace na produkty.
- 8.81 Užití se zachycuje na pravé straně účtu výrobků a služeb a zdroje na jeho levé straně, tj. na opačných stranách, než se používají pro běžné účty institucionálních sektorů, neboť toky produktů jsou zde protipoložkami k peněžním tokům.
- 8.82 Účet výrobků a služeb je z definice vyrovnaný a nemá proto žádnou vyrovnávací položku.

Tabulka 8.17 — Účet 0: Účet výrobků a služeb

Zdroje		Užití			
P.1	Produkce	3 595	P.2	Mezispotřeba	1 904
P.11	Tržní produkce	3 048			
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	171	P.3/P.4	Výdaje na konečnou spotřebu nebo skutečná konečná spotřeba	1 371
P.13	Ostatní netržní produkce	376	P.31/P.41	Výdaje na individuální spotřebu nebo skutečná individuální spotřeba	1 215

Zdroje			Užití		
D.21	Daně z produktů	141	P.32/ P.42	Výdaje na kolektivní spotřebu nebo skutečná kolektivní spotřeba	156
D.31	Dotace na produkty	- 8			
			P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu	376
P.7	Dovoz zboží a služeb	497	P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv	303
P.71	Dovoz zboží	392	P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv	305
P.72	Dovoz služeb	105	P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv	11
			P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv	- 13
			P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv	51
			P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv	53
			P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	6
			P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	- 8
			P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv	22
			P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv	5
			P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv	17
			P.52	Změny stavu zásob	28
			P.53	Čisté pořízení cenností	10
			P.6	Vývoz výrobků a služeb	536
			P.61	Vývoz zboží	462
			P.62	Vývoz služeb	74

SOUHRNNÉ HOSPODÁŘSKÉ ÚČTY

8.83 Souhrnné hospodářské účty poskytují stručný přehled účtů za národní hospodářství: běžných účtů, účtů akumulace a rozvahových účtů.

Shrnují v jediné tabulce účty za všechny institucionální sektory, za národní hospodářství a za zbytek světa, bilancují všechny toky a všechna aktiva a závazky. Lze zde také přímo vyčíslit souhrnné ukazatele.

8.84 V tabulce souhrnných hospodářských účtů se užití, aktiva a změny stavu aktiv zachycují na levé straně, zatímco zdroje, závazky, změny stavu závazků a čistého jmění se zachycují na pravé straně.

8.85 Vzhledem k tomu, že tabulka poskytuje obraz o celém hospodářském procesu, je kvůli její přehlednosti použito co nejvyšší úroveň agregace, umožňující pochopit strukturu soustavy.

8.86 Sloupce tabulky představují institucionální sektory, jmenovitě: nefinančních podniků, finančních institucí, vládních institucí, neziskových institucí sloužících domácnostem a domácností. Je zde také sloupec pro národní hospodářství celkem, sloupec za zbytek světa a sloupec, ve kterém se bilancuje užití a zdroje výrobků a služeb.

8.87 Řádky tabulky představují různé kategorie transakcí, aktiv a závazků, vyrovnávacích položek a určitých souhrnných ukazatelů.

Tabulka 8.18 — Souhrnné hospodářské účty (pokračování)

BĚŽNÉ ÚČTY

Užití

Zdroje

Účty	Celkem	Účet výrobní a služeb (žiroje)	Zbytek světa	S.1 Národní hospo- dářství	S.15 NISD	S.14 Domá- cnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefi- nanční podniky	Kód	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	Zdroje					Účty				
												S.1	S.15	S.14	S.13	S.12		S.11	S.12	S.13	S.14
	1 826			1 826	40	1 187	382	32	185	B.6g	Hrubý disponibilní důchod		185	32	382	1 187	40	1 826		1 826	II.3. Účet znovu roz- dělení naturálních důchodů
	1 604			1 604	37	1 145	352	22	48	B.6n	Čistý disponibilní důchod		48	22	352	1 145	37	1 604		1 604	
II.3. Účet znovu roz- dělení naturálních důchodů	219			219	13	206	206			D.63	Naturální sociální transfery					219				219	
	1 826			1 826	27	1 406	176	32	185	B.7g	Hrubý upravený disponibilní důchod		185	32	176	1 406	27	1 826		1 826	II.4. Účet užití důchodů
	1 604			1 604	24	1 364	146	22	48	B.7n	Čistý upravený disponibilní důchod		48	22	146	1 364	24	1 604		1 604	
II.4. Účet užití důchodů	1 371			1 371	13	996	362			B.6g	Hrubý disponibilní důchod					1 371				1 371	
	1 371			1 371	13	996	362			B.6n	Čistý disponibilní důchod					1 371				1 371	
	1 371			1 371	13	996	362			P.4	Skutečná konečná spotřeba					1 371				1 371	
	1 371			1 371	13	996	362			P.3	Výdaje na konečnou spotřebu					1 371				1 371	
	11		0	0	11	0	0	11	0	D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů		0	11	0	11			0	11	

Tabulka 8.18 — Souhrnné hospodářské účty (pokračování)

Změny závazků a čistého jmění																				
Účty	Celkem	Účet výrobků a služeb (žitro)	Zbytek světa	S.1 Národní hospodářství	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Kod	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	Změny stavu zásob					Účty			
												S.1 Národní hospodářství	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce		S.11 Nefinanční podniky		
Změny aktiv	28									P.52	Změny stavu zásob	28	0	2	0	0	26	28	28	
	10									P.53	Čisté pořízení cenností	10	0	5	3	0	2	10	10	10
	0									K.2	Čisté pořízení nevytřebených nefinančních aktiv	0	0	1	4	2	0	-7	0	0
	0									B.9	Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-)	0	-38	4	148	-50	5	-69	-69	-38
III.2. Finanční účet	691									F	Čisté pořízení finančních aktiv	691	50	32	181	120	237	71	691	691
	0									F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	0	1	-1	0	-1				
	130									F.2	Oběživo a vklady	130	11	119	12	68	7	15	17	130
	143									F.3	Cenné papíry kromě akcií	143	5	138	12	29	26	53	18	143
	254									F.4	Úvěry	254	10	244	0	5	45	167	27	254
	46									F.5	Akcie	46	2	44	0	3	36	3	2	46

Tabulka 8.18 — Souhrnné hospodářské účty (pokračování)

ÚČTY AKUMULACE		Změny závazků a čistého jmění										Účty								
Změny aktiv		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Kod	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Zbytek světa	Účet výrobní a služeb (zdroje)	Celkem	Účet výrobní a služeb (užití)	Celkem
		Národní hospodářství	NISD	Domácnosti	Vládní instituce	Finanční instituce	Nefinanční podniky			Nefinanční instituce	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD	Národní hospodářství	Zbytek světa	Účet výrobní a služeb (zdroje)	Celkem	Účet výrobní a služeb (užití)	Celkem
		0	36	0	36	0	0	F.6	Pojistné technické rezervy	0	36	0	0	0	36	0	36	0	0	36
		82	21	61	8	40	6	F.7	Ostatní pohledávky nebo závazky	0	0	6	40	8	61	21	82	30	82	82
III.3.1. Účet ostatních změn objemu aktiv		15	14	0	2	1	-2	K.3-K.10 a K.12	Ostatní změny objemu celkem	14	-2	1	2	0	-2	0	15	0	-2	-2
		24	24	0	0	0	0	K.3	Ekonomický vznik nevyřáběných aktiv	24	0	0	0	0	0	0	24	0	0	0
		3	3	0	0	3	0	K.4	Ekonomický vznik vyráběných aktiv	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0
		4	4	0	0	4	0	K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	0	0	4	0	0	0	0	4	0	0	0
		-9	-9	0	0	-2	0	K.6	Ekonomický zánik nevyřáběných aktiv	-7	0	-2	0	0	-7	0	-9	0	0	0
		-11	-11	0	0	-6	0	K.7	Ztráty z katastrof	-5	0	-6	0	0	-5	0	-11	0	0	0
		0	0	0	0	8	-3	K.8	Konfiskace bez náhrady	-5	-3	8	0	0	-5	0	0	0	0	0
		1	1	0	0	0	0	K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
		3	3	0	2	0	1	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0	1	0	2	0	1	0	3	0	-2	-2

Tabulka 8.18 — Souhrnné hospodářské účty (pokračování)

ROZVAHY

Aktiva

Závazky a čisté jmění

Účty	Celkem	Účet výrobků a služeb (útržoje)	Zbytek světa	S.1 Národní hospodářství celkem	S.15 NISD	S.14 Domácnosti	S.13 Vládní instituce	S.12 Finanční instituce	S.11 Nefinanční podniky	Kod	Transakce a ostatní toky, stavy a vyrovnávací položky	Závazky a čisté jmění					Účty																				
												S.11 Nefinanční podniky	S.12 Finanční instituce	S.13 Vládní instituce	S.14 Domácnosti	S.15 NISD		S.1 Národní hospodářství celkem	Zbytek světa	Účet výrobků a služeb (útrž.)	Celkem																
IV.3. Konečná rozvaha	6336	4068	630	7 522	205	2 018	519	3 802	978	AF	Finanční aktiva nebo závazky	17	- 4	2	2	0	17	0	17	17																	
												134	10	38	96	10	288	4	292																		
IV.3. Konečná rozvaha	8152	4068	630	7 522	205	2 018	519	3 802	978	AN	Nefinanční aktiva	B.10.2 Ostatních změny objemu aktiv					IV.3. Konečná rozvaha																				
												4068	630	7 522	205	2 018		519	3 802	978	AN.1	Vyráběná aktiva	B.10.3 Fiktivní zisky (+) nebo ztráty (-) z držby														
																							4068	630	7 522	205	2 018	519	3 802	978	AN.2	Nevyráběná aktiva	B.90 Čisté jmění				
																																	4 337	278	1 302	4 628	406 10 951

SOUHRNNÉ UKAZATELE

8.88 Souhrnné ukazatele jsou ukazateli výsledku činnosti celého národního hospodářství a klíčovými veličinami pro účely makroekonomických analýz a srovnání v čase a prostoru.

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT V TRŽNÍCH CENÁCH (HDP)

8.89 Hrubý domácí produkt v tržních cenách je konečným výsledkem výrobní činnosti rezidentských výrobních jednotek.

Může být definován třemi způsoby:

- a) HDP je součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo jednotlivých odvětví a daní snížených o dotace na produkty (které nejsou rozvrženy do sektorů a do odvětví). Je to také vyrovnávací položka účtu výroby za národní hospodářství celkem.
- b) HDP je součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu mínus dovozu výrobků a služeb.
- c) HDP je součet užití na účtu tvorby důchodů za národní hospodářství celkem (náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu snížených o dotace, hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu za národní hospodářství celkem).

8.90 Po odpočtu spotřeby fixního kapitálu od HDP získáme čistý domácí produkt v tržních cenách (ČDP).

PROVOZNÍ PŘEBYTEK ZA NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM

8.91 Hrubý (nebo čistý) provozní přebytek za národní hospodářství celkem je součtem hrubých (nebo čistých) provozních přebytků za jednotlivá odvětví nebo za jednotlivé institucionální sektory.

SMÍŠENÝ DŮCHOD ZA NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM

8.92 Hrubý (nebo čistý) smíšený důchod za národní hospodářství celkem je totožný s hrubým (nebo čistým) smíšeným důchodem za sektor domácností.

PODNIKATELSKÝ DŮCHOD ZA NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM

8.93 Hrubý (nebo čistý) podnikatelský důchod za národní hospodářství celkem je součtem hrubých (nebo čistých) podnikatelských důchodů za jednotlivé sektory.

NÁRODNÍ DŮCHOD (V TRŽNÍCH CENÁCH)

8.94 Hrubý (nebo čistý) národní důchod (v tržních cenách) představuje úhrn prvotních příjmových důchodů rezidentských institucionálních jednotek: náhrady zaměstnancům, daně z výroby a z dovozu minus dotace, důchody z vlastnictví (příjmové minus výdajové), (hrubý nebo čistý) provozní přebytek a (hrubý nebo čistý) smíšený důchod.

Hrubý národní důchod (v tržních cenách) se rovná HDP minus výdajové prvotní důchody, které mají být placeny rezidentskými jednotkami do zbytku světa plus prvotní důchody, které mají být přijaty rezidentskými jednotkami ze zbytku světa.

Hrubý národní důchod (v tržních cenách) je co do pojetí totožný s hrubým národním produktem (HNP) (v tržních cenách), jak byl dosud všeobecně v národních účtech chápán.

Avšak HNP se v ESA 1979 ⁽⁶⁾ počítal odlišným způsobem..

Národní důchod nepatří do výrobního pojetí, nýbrž do důchodového pojetí, které je významnější, jestliže se vyjadřuje jako čisté, tj. po odečtení spotřeby fixního kapitálu.

NÁRODNÍ DISPONIBILNÍ DŮCHOD

- 8.95 Hrubý (nebo čistý) národní disponibilní důchod je součtem hrubých (nebo čistých) disponibilních důchodů institucionálních sektorů. Hrubý (nebo čistý) národní disponibilní důchod se rovná hrubému (nebo čistému) národnímu důchodu (v tržních cenách) mínus výdajové běžné transfery (běžné daně z důchodů, jmění atd., sociálních příspěvků, sociálních dávek a ostatních běžných transferů), které mají být placeny nerezidentským jednotkám, plus příjmové běžné transfery, které mají být přijaty rezidentskými jednotkami od zbytku světa.

ÚSPORY

- 8.96 Tímto agregátem se měří ta část národního disponibilního důchodu, která není použita na výdaje na konečnou spotřebu. Hrubé (nebo čisté) národní úspory jsou součtem hrubých (nebo čistých) úspor jednotlivých institucionálních sektorů.

ZAHRANIČNÍ SALDO BĚŽNÝCH TRANSAKCÍ

- 8.97 Vyrovnávací položka zahraničního účtu prvotních důchodů a běžných transferů představuje přebytek (pokud je záporná) nebo schodek (pokud je kladná) celého národního hospodářství z jeho běžných transakcí (obchod s výrobky a službami, prvotní důchody, běžné transfery) se zbytkem světa.

ČISTÉ PŮJČKY (+) NEBO VÝPŮJČKY (-) ZA NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM

- 8.98 Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství celkem jsou součtem čistých půjček (+) nebo výpůjček (-) institucionálních sektorů. Představují čisté zdroje, které národní hospodářství jako celek poskytuje zbytku světa (pokud jsou kladné) anebo získává od zbytku světa (pokud jsou záporné). Čisté půjčky (+) nebo výpůjčky (-) za národní hospodářství celkem se rovnají, ale s opačným znaménkem, čistým výpůjčkám (-) nebo půjčkám (+) za zbytek světa.

ČISTÉ JMĚNÍ NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM

- 8.99 Čisté jmění národního hospodářství celkem je součtem čistého jmění institucionálních sektorů. Představuje hodnotu nefinančních aktiv celého národního hospodářství mínus saldo finančních aktiv a závazků zbytku světa.

MATICOVÉ ZOBRAZENÍ

- 8.100 Předchozí část této kapitoly představila posloupnost (T-) účtů. Současně však pojmy a definice systému umožňují i jiné způsoby zobrazení, což slouží tomu, aby se poskytl doplnkový pohledy a umožnily jiné typy analýz.

- 8.101 Tabulka je široce používaný maticový systém poskytující podrobné a vzájemně provázané informace o tocích výrobních a služeb a o struktuře výrobních nákladů. Tato matice obsahuje více informací než (T-) účty výrobních a služeb, výroby a tvorby důchodů; například výdaje na konečnou spotřebu jsou zde zobrazeny podle skupin produktů nebo odvětvového původu a mezispotřeba je zobrazena jak podle skupin produktů,

⁽⁶⁾ HNP (v tržních cenách) se v ESA 1979 počítal z hrubého domácího produktu (v tržních cenách) připočtením náhrad zaměstnancům a důchodů z vlastnictví přijatých od zbytku světa a odečtením odpovídajících toků placených zbytku světa.

nebo odvětvového původu, tak podle skupin produktů nebo odvětví jejího určení. Rozčleněné vztahy mezi těmito účty jsou dále rozvinuty v tabulkách dodávek a užití soustavy ESA prostřednictvím rozčlenění produkce skupin produktů podle odvětví.

- 8.102 Ve zbývající části tohoto oddílu bude nejprve předvedeno, jak celá posloupnost účtů a vyrovnávacích položek může být vyjádřena také ve formě matice. V této matici jsou všechny transakce uvedeny za národní hospodářství celkem a za zbytek světa. Navíc je začleněn agregovaný účet výrobků a služeb.
- 8.103 Dále bude probráno, k jakým obecným účelům může posloužit matice účtů. Rozhodující vlastností je široká škála možností rozšiřovat nebo zužovat takové to matice podle specifických okolností a potřeb. A nakonec bude ilustrováno, jak to funguje v praxi. Zvláště budou propracovány vazby mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty zařazením účtů práce, čímž se dospěje ke schématu matice sociálního účetnictví (SAM). SAM slouží, kromě jiného, k tomu, aby umožnila integrovanější analýzu problémů hospodářské a sociální politiky, včetně nezaměstnanosti.

MATICOVÉ ZOBRAZENÍ ÚČTŮ ESA

- 8.104 Tabulka 8.19 zobrazuje úplnou posloupnost účtů a vyrovnávacích položek v matici. Pro tento účel zde nejsou dále rozčleněny účet rozdělení prvotních důchodů, účet užití důchodů a účet ostatních změn aktiv. Kromě toho je ponechána otevřená volba, zda sloučit či neslučovat účet znovurozdělení naturálních důchodů s účtem druhotného rozdělení důchodů. Nakonec byl zaveden účet, který zachycuje změny čistého jmění.
- 8.105 Čísla uvedená v tabulkách tohoto oddílu odpovídají přesně číselnému příkladu uvedenému v předcházející části této kapitoly. Políčka obsahující vyrovnávací položky jsou ve všech maticích tučně orámována.
- 8.106 Maticová forma vyjádření umožňuje zobrazit každou transakci jedinou položkou a charakter transakce odvodit z její pozice. Každý účet je vyjádřen dvojicí řádku a sloupce, přičemž podle konvence se zdroje zachycují na řádcích a užití ve sloupcích. Například čistý domácí produkt (1602) je splatný ekonomickými výrobci a přijatý na účtu prvotního rozdělení důchodů. V tabulce 8.19 je to zachyceno v políčku (3,2), to je na 3. řádku a ve 2. sloupci. Vzhledem k tomu, že v této tabulce se vylučují transakce se zbytkem světa na samostatném účtu, obsahují položky na její diagonále, tj. políčka (3,3), (4,4), (5,5), (6,6), (7,7.) a (8,8), pouze transakce mezi rezidentskými institucionálními jednotkami.
- 8.107 Řádkové a sloupcové součty nejsou pojmenovány. Jejich hlavní funkcí v maticovém účetnictví je ujistit se, že všechny účty skutečně představují úplné vybilancování v tom smyslu, že celkové příjmy (řádkové součty) se rovnají celkovým výdajům (sloupcovým součtům). A naopak, smysluplná vyrovnávací položka, která spojuje po sobě jdoucí účty, může být odvozena pouze tehdy, když tato podmínka je splněna.
- 8.108 Řádek 1 zobrazuje užití výrobků a služeb v kupních cenách: mezispotřebu (1904) ve sloupci 2, konečnou spotřebu (1371) ve sloupci 5, tvorbu hrubého kapitálu (414) ve sloupci 7 a vývoz (536) ve sloupci 14.
- 8.109 Prvky na řádku 1 tvoří v souhrnu celkové užití výrobků a služeb v kupních cenách (4225). Sloupec 1 představuje dodávky výrobků a služeb (samozřejmě, že v součtu také 4225). Produkce (v základních cenách) plus daně mínus dotace na produkty (3728) je zachycena na průsečíku s řádkem 2. Dovoz (497) pochází ze zahraničního účtu výrobků a služeb (řádek 14).
- 8.110 Řádek 2 zobrazuje produkci (v základních cenách) plus daně mínus dotace na produkty. V důsledku tohoto ocenění zahrnuje součet řádku 2 (3728) a spolu s tím i součet sloupce 2 daně mínus dotace na produkty. To zabezpečuje, že tyto daně se zahrnou do vyrovnávací položky účtu 2, čistého domácího produktu (ČDP), viz políčko (3,2). Většina vyrovnávacích položek může být zachycena jako hrubé nebo čisté. V této matici jsou všechny vyrovnávací položky zobrazeny jako čisté. Spotřeba fixního kapitálu (222) je umístěna přímo na kapitálovém podúčtu pro pořízení nefinančních aktiv (řádek 7 a sloupec 2).

- 8.111 Řádek 3 zobrazuje příjmy z prvotních důchodů za národní hospodářství celkem: čistý domácí produkt v políčku (3,2), důchody z vlastnictví od ostatních rezidentských sektorů (341) na diagonále a toky prvotních důchodů od zbytku světa (72) v políčku (3,15). Vzhledem k tomu, že matice dále nečlení účet prvotního rozdělení důchodů, nečlení se zde přidaná hodnota, kterou mají výrobci zaplatit podle různých kategorií přidané hodnoty, jak se zachycují na účtu tvorby důchodů.
- 8.112 Kromě položky na diagonále obsahuje sloupec 3 prvotní důchody, které mají být placeny zbytku světa (41) v políčku (15,3) a vyrovnávací položku, čistý národní důchod (1633), která propojuje tento účet s následujícím účtem.
- 8.113 Tato matice ponechává otevřenou možnost, zda se má nebo nemá sloučit účet znovurozdělení naturálních důchodů s účtem druhotného rozdělení důchodů. Pokud účet rozdělení naturálních důchodů není zobrazen, pak diagonála obsahuje běžné transfery, kromě naturálních sociálních transferů, mezi rezidentskými sektory (1096). Tyto transfery se skládají z běžných daní z příjmů, jmění atd., sociálních příspěvků a dávek jiných než naturálních sociálních transferů a z ostatních běžných transferů. Pokud se přidá rozdělení naturálních důchodů, pak diagonála účtu 4 zachycuje také naturální sociální transfery; při agregaci s ostatními transferovými toky tato položka činí 1315. V obou případech řádek 4 začíná čistým národním důchodem, zatímco běžné transfery od zbytku světa(10) jsou zachyceny v políčku (4,15). Sloupec 4 zobrazuje, navíc k položce na diagonále, běžné transfery zbytku světa (39), políčko (15,4), zatímco vyrovnávací položka (upravený) čistý disponibilní důchod (1604) je zachycena na účtu užití (upraveného) disponibilního důchodu.
- 8.114 Pokud se začlení znovurozdělení naturálních důchodů, pak je účet 5 účtem užití upraveného disponibilního důchodu. V opačném případě je tento účet účtem užití disponibilního důchodu. Na agregované úrovni je to jen záležitostí terminologie, protože celkový disponibilní důchod se rovná celkovému upravenému disponibilnímu důchodu a celkové výdaje na konečnou spotřebu se rovnají celkové skutečné konečné spotřebě. Kromě disponibilního důchodu zachycuje řádek tohoto účtu úpravy o změny čistého podílu domácností na rezervách rezidentských penzijních fondů (11) na diagonále a úpravu o změny čistého podílu domácností na rezervách nerezidentských penzijních fondů (0) ve sloupci 15. Sloupec obsahuje, navíc ke konečné spotřebě (1371) a k položce na diagonále, úpravu o změny čistého podílu nerezidentů na rezervách rezidentských penzijních fondů (0), viz políčko (15,5) a vyrovnávací položku čisté úspory (233), která je zachycena na prvním kapitálovém podúčtu (účet 6).
- 8.115 V kapitálovém účtu se rozlišují dva podúčty. Nejprve jsou na řádku účtu změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů čisté úspory zvýšeny o příjmové kapitálové transfery od rezidentských sektorů (61), viz políčko (6,6), a ze zahraničí (1), viz políčko (6,16).
- Ve sloupci tohoto účtu jsou zachyceny výdajové kapitálové transfery placené rezidentským sektorům a do zahraničí (4), viz políčko (16,6). Výsledkem je vyrovnávací položka změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů (230), která se přenáší do účtu změn rozvahy (účet 11).
- 8.116 Dále řádek pro účet tvorby nefinančních aktiv uvádí spotřebu fixního kapitálu (políčko 7,2), pořízení snížené o úbytky nevyráběných nefinančních aktiv rezidentskými jednotkami (0), viz políčko (7,7), a nerezidentskými jednotkami (0), viz políčko (7,17) a změny aktiv vlivem úspor a kapitálových transferů (833), viz políčko (7,12). To dává celkový úhrn, který je k dispozici rezidentům na pořízení aktiv. Toto pořízení se ukazuje ve dvou fázích: nejprve pořízení nefinančních aktiv, ve sloupci tohoto účtu, a pak pořízení finančních aktiv (včetně zahraničních finančních aktiv), ve sloupci dalšího účtu. Sloupec tohoto účtu, účet 7, obsahuje tudíž tvorbu hrubého kapitálu (políčko 1,7), položku na diagonále (7,7), probranou výše, změny závazků vlivem úspor a kapitálových transferů (603), viz políčko (12,7), a vyrovnávací položku čisté úvěry národního hospodářství celkem (38), která se přenáší na následující účet pro finanční transakce.
- 8.117 Účet 8, finanční účet, začíná čistými úvěry za národní hospodářství celkem (políčko 8,7) a je doplněn o finanční transakce mezi rezidentskými sektory (553) na diagonále a také o čistý přírůstek zahraničních závazků (50), viz políčko (8,18). Sloupec obsahuje položku na diagonále a čisté pořízení zahraničních finančních aktiv (88) v políčku (18,8). Čistý přírůstek zahraničních závazků plus čisté úvěry za národní hospodářství celkem se samozřejmě rovná čistému pořízení zahraničních finančních aktiv, takže na tomto účtu je také zachována rovnost řádkového a sloupcového součtu.

- 8.118 Účet určený pro ostatní změny aktiv, účet 9, zachycuje na řádku změny aktiv vlivem ostatních změn (379), viz políčko (9,12), a ve sloupci: změny závazků vlivem ostatních změn (74), viz políčko (12,9), a vyrovnávací položku změny čistého jmění vlivem ostatních změn (305), viz políčko (11,9).
- 8.119 Poslední čtyři účty za národní hospodářství celkem se týkají rozvah a jejich změn. Nejprve počáteční rozvaha poskytuje v řádku počáteční stavy aktiv (16714), viz políčko (10,12), a ve sloupci počáteční stavy závazků (6298), viz políčko (12,10), a počáteční čisté jmění (10416), viz políčko (13,10). Dále účet změn rozvahy zachycuje na řádku obě složky těchto změn, viz políčka (11,6) a (11,9) a ve sloupci celkové změny čistého jmění (535), viz políčko (13,11). Poté konečná rozvaha představuje v řádku počáteční stav závazků (políčko 12,10), obě složky změn závazků (políčka 12,7 a 12,9), a konečné čisté jmění (10951), viz políčko (12,13). Samozřejmě, že součet těchto prvků se rovná konečnému stavu aktiv, který je také vypočten ve sloupci tohoto účtu: počáteční stav aktiv (políčko 10,12) plus obě složky změn aktiv, viz políčka (7,12) a (9,12). A nakonec zvláštní účet pro čisté jmění poskytuje v řádku počáteční čisté jmění (políčko 13,10) a celkové změny čistého jmění (políčko 13,11), a ve sloupci konečné čisté jmění (políčko 12,13).
- 8.120 Pro zbytek světa byly zavedeny stejné účty jako za národní hospodářství celkem, i když v poněkud více agregované formě. Za prvé zahraniční účet výrobků a služeb představuje v řádku dovoz národního hospodářství celkem (políčko 14,1) a ve sloupci: vývoz (políčko 1,14) a vyrovnávací položku (políčko 15,14), zahraniční saldo zboží a služeb (- 39). Je nutné si uvědomit, že na všechny vyrovnávací položky účtů zbytku světa se nahlíží z pohledu zbytku světa. K tomu, abychom získali odpovídající ukazatele za národní hospodářství celkem, musí být tudíž znaménka opačná.
- 8.121 Za druhé zahraniční účet prvotních důchodů a běžných transferů zachycuje vyrovnávací položku předchozího účtu a také prvotní důchody, běžné transfery a úpravu o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů jednak pro zbytek světa, jednak od zbytku světa. Tyto položky byly probrány již výše. Vše toto vytváří zahraniční saldo běžných transakcí (-41), zachycené v políčku (16,15).
- 8.122 Za třetí kapitálový účet zbytku světa je také rozčleněn do dvou podúčtů: jeden je určen pro zahraniční saldo běžných transakcí, kapitálové transfery pro zbytek světa a od zbytku světa a vyrovnávací položku změny čisté zahraniční finanční pozice vlivem zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů (-38), viz políčko (21,16); druhý pod účet je pro změny aktiv v důsledku zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů (50), viz políčko (17,22), čisté pořízení nevyřáběných nefinančních aktiv nerezidentskými jednotkami, viz políčko (7,17), změny závazků vlivem zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů (88), viz políčko (22,17) a vyrovnávací položku čisté úvěry zbytku světa (-38), převáděnou na další účet.
- 8.123 Za čtvrté finanční účet udává na řádku čisté pořízení zahraničních finančních aktiv (políčko 18,8) a čisté úvěry zbytku světa (políčko 18,17) a ve sloupci čistý přírůstek zahraničních závazků (políčko 8,18). Za páté účet ostatních změn aktiv vyjadřuje na řádku změny aktiv (7), viz políčko (19,22), a ve sloupci změny závazků (3), viz políčko (22,19), a také vyrovnávací položku změny čisté zahraniční finanční pozice vlivem ostatních změn (4), viz políčko (21,19).
- 8.124 Rozvahy zbytku světa jsou navíc jsou analogické rozvahám za národní hospodářství celkem. Dosud ještě neuvedené prvky jsou počáteční stav zahraničních aktiv (573), viz políčko (20,22), počáteční stav zahraničních závazků (297), viz políčko (22,20), počáteční čistá zahraniční finanční pozice zbytku světa vůči národnímu hospodářství celkem (276), viz políčko (23,20), celkové změny čisté zahraniční finanční pozice zbytku světa (-34), viz políčko (23,21), a konečná finanční pozice zbytku světa vůči národnímu hospodářství celkem (242), viz políčko (22,23).
- 8.125 V dalším kroku může být tato redukovaná forma matice rozdělena tak, aby zobrazila úplnou posloupnost účtů, včetně podrobností o ekonomických subjektech a kategoriích transakcí. Avšak úplný potenciál matice účtů se může projevit, jestliže nejsou všechny účty zobrazeny ve stejných podrobnostech, nýbrž místo toho se pro každý účet vybere nejvhodnější třídění. Tento rys je obsáhleji rozveden v další části.

VLASTNOSTI MATIC ÚČTŮ

- 8.126 Každou položku v takové agregované matici, jako je tabulka 8.19, je možné považovat za celkový úhrn submatice, ve které jsou uvedeny kategorie zúčastněných ekonomických subjektů na obou stranách příslušného souboru transakcí. Velmi užitečnou možností při maticovém vyjádření účtů je možnost volby výběru rozdílných typů ekonomických subjektů a jejich seskupení na každém účtu, aniž se naruší provázanost a integrita celého účetního systému. To znamená, že v každém účtu je možné použít „mnohonásobné členění aktérů a mnohonásobné členění sektorů“, podle výběru jednotek a klasifikace jednotek, které se nejvíce hodí k dané skupině příslušných ekonomických toků.
- 8.127 V zásadě je možné každý účet rozčlenit dvěma dost rozdílnými způsoby: rozčlením celého národního hospodářství podle skupin jednotek, nebo přiřazením kategorií transakcí zachycených na účtu do různých podúčtů. Například rozčlenění národního hospodářství celkem by v prvních pěti účtech mohlo probíhat takto:
- rozlišit produkty na účtu výrobků a služeb a třídit je podle skupin produktů;
  - rozlišit místní činnosti jednotky na účtu výroby a třídit je podle odvětví;
  - rozlišit institucionální jednotky na účtech pro prvotní a druhotné rozdělení důchodů a pro užití důchodů a třídit je podle institucionálních (sub)sektorů.
- 8.128 Takováto podrobnější členění mají dva hlavní důsledky. Za prvé za všechny kategorie transakcí rozlišených v jednom políčku těchto účtů se stává jasné, co a která skupina platících jednotek vyměnila s kterou skupinou přijímajících jednotek. Za druhé vzájemné vztahy mezi různými ekonomickými toky se vyjevují prostřednictvím podrobného kombinovaného třídění. Například v příkladu uvedeném v předchozím odstavci se představuje jednoduchý koloběh důchodů na mezo-úrovni tímto zmapováním:
- submatice (3,2) ukazuje, od kterých odvětví který institucionální subsektor získává čistou přidanou hodnotu;
  - submatice (4,3) a (5,4) ukazují, který institucionální subsektor dostává prvotní důchody a disponibilní důchody z kterého institucionálního subsektoru, (samozřejmě v účtech rozdělení důchodů a na účtu užití důchodů je možno použít různých klasifikací, a potom už nejsou tyto submatice nadále diagonální);
  - submatice (1,5) ukazuje, která skupina produktů je kterými institucionálními subsektory spotřebovávána a
  - submatice (2,1) ukazuje, které odvětví produkuje které skupiny produktů.
- 8.129 Při sestavování takovéto matice je vhodné začít s návrhem účetní struktury, která se hodí k předpokládanému použití. Potom se v každém účtu vyberou nejvhodnější jednotky a třídění jednotek. V praxi to však bývá interaktivní proces. Předpokládejme například, že je dána kategorie transakcí, za kterou jsou známy jen celkové příjmy a platby ekonomických subjektů (řádkové a sloupcové součty submatice) a není známo, kdo komu platí (vnitřní struktura submatice). Tento problém je možno řešit vložením nečleněného, fiktivního účtu.
- 8.130 K obecným vlastnostem maticového vyjádření účtů patří:
- podrobné maticové vyjádření je vhodné pro matematické řešení využitím maticové algebry; může také napomoci při bilancování účtů;
  - podrobná matice zobrazuje souběžné rozčlenění vzájemně souvisejících transakcí podle platících a přijímajících jednotek; důsledkem toho je vhodná forma, která umožňuje odhalit vzájemné vztahy mezi ekonomickými toky na mezo-úrovni; zahrnuje takové toky, které se

týkají dvou různých typů jednotek (např. výdaje na konečnou spotřebu různých kategorií výrobků a služeb podle jednotlivých subsektorů domácností);

- c) pro soustavu účtů poskytujících členění transakcí podle platících a přijímajících jednotek je maticová prezentace výstižnější než ostatní metody vyjádření; platba jedné jednotky a příjem platby jinou jednotkou, obsažené v každé transakci, jsou zobrazeny jednou položkou.

8.131 Agregovaná matice za národní hospodářství celkem může sloužit jako odkazová tabulka pro následné, podrobnější tabulky. Jakmile se pak čtenář začne seznamovat s podrobnějšími částmi soustavy (tabulkami dodávek a užití, sektorovými účty atd.), vztah podrobných submatic k souhrnné matici by měl být jasný prostřednictvím soustavy kódů. Maticová forma je zvláště výhodná, když není možné nebo žádoucí ukázat stejně podrobné třídění v systému všech účtů.

8.132 Maticové vyjádření je vhodným nástrojem pro zkoumání pružnosti systému. Například, přechodem k matici sociálního účetnictví je možné dále rozpracovat vzájemné vztahy mezi sociálními a ekonomickými hledisky systému. Metoda SAM je vyložena a ilustrována v další části této kapitoly.

ÚPRAVA REDUKOVANÉ FORMY MATICE PRO SPECIFICKÉ TYPY ANALÝZ

8.133 V tabulkách dodávek a užití se volí takové třídění v řádcích a sloupcích, které je nejvhodnější pro popis zkoumaných ekonomických procesů, hlavně procesu tvorby a užití produktů. Do této matice však nejsou zapojeny vzájemné vztahy mezi přidanou hodnotou a konečnými výdaji. Rozšířením tabulky dodávek a užití nebo tabulky vstupů a výstupů o úplný koloběh toků důchodů na mezo-úrovni se získají podstatné rysy matice sociálního účetnictví (SAM).

8.134 Matice SAM je zde definována jako: Zobrazení účtů ESA v matici, která propracovává vazby mezi tabulkou dodávek a užití a sektorovými účty. Matice SAM zaměřují pozornost na úlohu lidí v národním hospodářství, což se může odrazit, kromě jiného, zvláštním členěním sektoru domácností a rozčleněním zachycením trhu práce (rozlišováním různých kategorií zaměstnaných osob).

8.135 Důležitým sociálním problémem je úroveň a struktura (ne)zaměstnanosti. Matice SAM obvykle poskytuje dodatečné informace k tomuto tématu prostřednictvím dalšího rozdělení odměn zaměstnanců podle typu zaměstnaných osob. Toto další rozdělení se používá jak za využití pracovní síly podle odvětví, jak je to zachyceno v tabulkách dodávek a užití, tak pro nabídku pracovní síly podle sociálněekonomických podskupin, jak je to zachyceno na účtu rozdělení prvotních důchodů sektoru domácností. Z toho vyplývá, že matice představuje nejen dodávky a užití různých skupin produktů, nýbrž i dodávky a užití různých kategorií služeb práce.

8.136 Klasifikace samostatně výdělečně činných i zaměstnaných osob může být založena na kombinaci základních a (hlavních) pracovních charakteristik, jako jsou pohlaví, vzdělání, věk a místo pobytu na jedné straně a zaměstnání, typ pracovní smlouvy (na plný nebo částečný úvazek, trvalý nebo dočasný úvazek) a region a subsektor zaměstnání na straně druhé. Další úvaha může být zaměřena na to, že odchylky ve změnách relací mzdových tarifů uvnitř skupiny jsou menší než odchylky mzdových tarifů mezi skupinami. Odvětvová klasifikace zaměstnanosti je méně zajímavá, protože je už uvedena v matici SAM jako součást průřezového třídění přidané hodnoty.

8.137 Samostatně by měly být vedeni jak rezidenti zaměstnaní v nerezidentských podnicích, tak i nerezidenti pracující pro rezidentské podniky plus zaměstnanci pracující dočasně v zahraničí. Takto je možné odhadnout zaměstnanost jako součet počtu (národních) jednotek zaměstnaných osob. Tento počet samozřejmě zahrnuje samostatně činné osoby, za jejichž pracovní přínos může být potom v matici SAM imputována odměna oddělena od ostatních čistých smíšených důchodů.

Tabulka 8.19 — Maticové zobrazení úplné posloupnosti účtů

Účet	0. Účet výrobků a služeb	I. — IV. NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM									
		I. Účet výroby	II.1. Účet prvotního rozdělení důchodů	II.2./3. Účet druhot- ného (znovu)- rozdělení (naturálních) důchodů	II.4. Účet užití (upravených) disponibilních důchodů	III.1.1. Účet úspor a kapitálových transferů	III.1.2. Účet pořízení nefinančních aktiv	III.2. Finanční účet	III.3. Účet ostatních změn aktiv	IV.1. Počáteční rozvaha	IV.2. Změny v rozvaze
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
V.1. Zahraníční účet výrobků a služeb	14 Dovoz výrobků a služeb 497										
V.2. Zahraníční účet prvotních důchodů a běžných transferů	15		Prvotní důchody zbytku světa	Běžné transfery zbytku světa 41	Úprava o změnu čistého vlastního kapitálu domácností na rezervách penzijních fondů zbytku světa 39	0					
V.3.1.1. Účet úspor a kapitálových transferů	16					Kapitálové transfery do zbytku světa 4					
V.3.1.2. Účet tvorby nefinančních aktiv	17										
V.3.2. Finanční účet	18							Čisté pořízení finančních aktiv rezidenty 88			
V.3.3. Účet ostatních změn aktiv	19										
V.4.1. Počáteční rozvaha	20										
V.4.3. Změny rozvahy	21										
V.4.3. Konečná rozvaha	22										
Čisté jmění	23										
Celkem		4 225	3 728	2 015	2 739	1 615	295	1 055	641	379	16 714
										535	

a vyrovnávacích položek za národní hospodářství celkem (pokračování)

IV.3. Konečná rozvaha	Čisté jmění	V.1. Zahraníční účet výrobků a služeb	V.2. Zahraníční účet prvotních důchodů a běžných transferů	V.3.1.1. Účet úspor a kapitálových transferů	V.3.1.2. Účet tvorby nefinančních aktiv	V. ZBYTEK SVĚTA					Čisté jmění	Celkem
						V.3.2. Finanční účet	V.3.3. Účet ostatních změn aktiv	V.4.1. Počáteční rozvaha	V.4.2. Změny rozvahy	V.4.3. Konečná rozvaha		
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
												497
		Saldo dovozu a vývozu - 39										41
			Zahraníční saldo běžných transakcí 41									- 37
										Změny zahraničních aktiv vlivem zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů 50		50
					Čisté úvěry zbytku světa - 38							50
										Změny zahraničních aktiv vlivem ostatních změn 7		7
										Počáteční stav zahraničních aktiv 573		573
				Změny čisté zahraniční finanční pozice vlivem zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů - 38			Změny čisté zahraniční finanční pozice vlivem ostatních změn 4					- 34
				Změny zahraničních závazků vlivem zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů 88			Změny zahraničních závazků vlivem ostatních změn 3		Počáteční stav zahraničních závazků 297			630
								Počáteční čistá zahraniční finanční pozice 276	Změna čisté zahraniční finanční pozice celkem - 34			242
17 926	10 951	497	41	- 37	50	50	7	573	- 34	630	242	

- 8.138 Je zvláště důležité, že porovnávání (1) pracovních důchodů všech zaměstnaných osob tak, jak je uvedeno v matici SAM, (2) rozložení těchto důchodů na odpracované hodiny a na průměrné hodinové sazby mzdy a (3) potenciální nabídky práce podle typů osob a skupin domácností (vyjádřené ekvivalentem „plné pracovní doby“) poskytuje podrobnou informaci o struktuře nezaměstnanosti a o souhrnném ukazateli („ekvivalentu plné pracovní doby nezaměstnanosti“), který je jak pojmově, tak i číselně v souladu s ostatními makroekonomickými ukazateli; to vše lze také odvodit ze schématu matice SAM. A navíc tím, že se v tomto souboru údajů vedle sebe postaví počet zaměstnaných osob (s vyloučením cizinců) a potenciální pracovní síly, odhalí se nezaměstnanost tak, jak je podle úmluvy definována.
- 8.139 V tomto stadiu je snad užitečné vypracovat ilustrativní matici SAM. Pro tento účel osvětluje tabulka 8.20 podobu matice SAM, která zachycuje všechny transakce rozlišované v systému (to znamená všechny toky kromě „ostatních změn aktiv“). Hlavní novinka se týká nového významu, který je přiřkládán účtu tvorby důchodů, aby se usnadnilo propojení podrobných analýz trhu práce a národních účtů. Agregovaná matice SAM, která je tu uvedena, je považována za součtovou tabulku, ke které se postupně mohou vztahovat další, podrobnější tabulky. Možné typy klasifikací jsou uvedeny v každém účtu v závorkách v záhlaví řádků a sloupců.
- 8.140 Posloupnost účtů v této matici je stejná jako v tabulce 8.19. Převod této matice do souhrnné matice SAM zde zobrazené představuje:
- vyloučení účtu ostatních změn aktiv, počáteční rozvahy, změn v rozvaze, konečné rozvahy a účtu čistého jmění za národní hospodářství celkem i za zbytek světa, a vypuštění zahraničního finančního účtu;
  - rozčlenění účtu prvotního rozdělení důchodů a druhého kapitálového podúctu a
  - sloučení obou kapitálových podúctů (s výjimkou tvorby fixního kapitálu) a sloučení zahraničního účtu výrobků a služeb se zahraničním účtem prvotních důchodů a běžných transferů.
- 8.141 První dva řádky a sloupce tabulky 8.20 obsahují agregovanou verzi tabulky dodávek a užití, která je zde výslovně navázána na ostatní účty systému. Je třeba si všimnout, že řádky a sloupce tabulky dodávek (políčko II,I) byly transponovány.
- 8.142 Třetí účet zachycuje tvorbu důchodů a hraje důležitou roli. Je členěn podle kategorií prvotních vstupů: (1) náhrady různým kategoriím zaměstnanců, (2) ostatní daně snížené o dotace na výrobu, (3) čistý provozní přebytek a (4) čistý smíšený důchod.
- 8.143 Tento účet zde slouží k propojení transakcí mezi dvěma různými typy jednotek. Týká se to zejména náhrad zaměstnancům, které jsou zachyceny jako transakce (práce za odměnu) mezi institucionální jednotkou (zaměstnavatelem) a osobou (zaměstnancem). V této matici SAM se zaměstnané osoby považují za samostatné jednotky, které dostávají náhrady zaměstnancům na účtu tvorby důchodů a rozdělují tyto důchody svým domácnostem na účtu prvotního rozdělení důchodů. Tyto jednotky jsou dále zatříděny do skupin samostatně výdělečně činných nebo zaměstnaných osob. Toto zobrazení slouží pro integraci analýzy trhu práce a národních účtů.
- 8.144 (Reziduální) smíšený důchod a provozní přebytek zůstávají ve vyrábějící jednotce, ale klasifikace výrobních jednotek nemusí být stejná s klasifikací použitou pro účet výroby. Podle toho, jaké třídění institucionálních subsektorů se použije, se to vztahuje zejména na provozní přebytek a smíšený důchod. To vyvolává nutnost kombinovaného třídění těchto složek přidané hodnoty podle odvětví a institucionálních subsektorů v matici SAM.
- 8.145 Vzhledem k tomu, že vyrovnávací položka zachycená v políčku (III,II) se rovná celkové domácí přidané hodnotě, zahrnují kategorie prvotních vstupů všechny osoby zaměstnané v rezidentských podnicích. Ve sloupci III jsou odměny nerezidentských osob zaměstnaných v rezidentských podnicích předány do zbytku světa. Významná národní vyrovnávací položka se získá na účtu III, jen jestliže se nejprve připočítají odměny rezidentů zaměstnaných v nerezidentských podnicích. To je provedeno na řádku III a pro tento účel je možné vytvořit zvláštní kategorii rezi-

dentů zaměstnaných v nerezidentských podnicích. Další výhodou zavedení takovéto kategorie je to, že usnadňuje odhad zaměstnanosti, jak se podle úmluvy definuje.

- 8.146 Výsledkem toho všeho je, že účet tvorby důchodů je uzavřen novou vyrovnávací položkou (I 473), která se nachází mezi celkovou čistou přidanou hodnotou a ČND. Tato vyrovnávací položka, nazvaná celkový čistý vytvořený důchod, v základních cenách, poskytuje celkové důchody přijaté rezidentskými institucionálními jednotkami jako výsledek jejich účasti na výrobě.
- 8.147 Účet rozdělení prvotních důchodů v podrobné matici SAM představuje pracovní důchody domácností jako příspěvek jednoho nebo více samostatně hospodařících nebo zaměstnaných členů domácnosti. Kromě jiného vyjadřuje rozsah závislosti každé skupiny domácností na vícero zdrojích (pracovních) příjmů. Nehledě na to jsou kategorie transakcí na účtech rozdělení a užití důchodů stejné jako v předcházející tabulce.
- 8.148 V návrhu této matice SAM byly kapitálové a finanční účty vzájemně propojeny tím, že finanční účet není členěn podle institucionálních sektorů, nýbrž podle typu finančních aktiv. Rozčlenění této matice SAM by v důsledku toho mohlo potom ukázat podle institucionálních subsektorů jak pořízení mínus úbytek různých druhů finančních aktiv, viz políčko (IX,VII), tak vstup do závazků snížený o splátky různých druhů závazků, viz políčko (VII,IX). Tyto dvě kategorie transakcí byly sloučeny, pokud se týkají zbytku světa. To slouží k začlenění vyrovnávací položky čisté úvěry do tabulky 8.20, ačkoliv s opačným znaménkem, když se díváme z hlediska národního hospodářství (políčko IX,XI).
- 8.149 Velká část celkového objemu změn čistého jmění pravděpodobně spočívá v přírůstku fixních aktiv. V případě zvláštního zájmu o dynamiku národního hospodářství je důležité ukázat, ve kterých odvětvích se rozšířila výrobní kapacita. To je cílem účtu tvorby fixní ho kapitálu (účet VIII), vloženého do této matice SAM. Podrobnější tabulka by pak zachycovala:
- v řádcích tohoto účtu — kdo a kde investuje — políčko (VIII,VII) a
  - ve sloupcích — kde subjekt investuje a do čeho investuje — políčko (I,VIII).

V tomto případě „kdo“ se vztahuje k institucionálnímu subsektoru, „kde“ se vztahuje k odvětví, a „co“ znamená skupinu produktů. Prostřednictvím tohoto účtu tvorby fixního kapitálu matice SAM ukazuje na mezo-úrovni vazby, které existují mezi tvorbou fixního kapitálu podle institucionálních sektorů, jak se zobrazují na kapitálové m účtu, a tvorbou fixního kapitálu podle skupin výrobků, jak je obsažena v tabulkách dodávek a užití.

- 8.150 Tabulka 8.21 slouží k ilustraci toho, jaký druh informací je možné odvodit z podrobnější matice SAM. Jejím hlavním účelem je ukázat:
- koloběh toku důchodů, včetně podrobnějšího rozdělení pracovních důchodů podle několika málo kategorií zaměstnaných osob; to umožňuje podrobnější analýzu vazby mezi přidanou hodnotou odvětví a prvotními důchody různých podskupin domácností;
  - vzájemnou závislost mezi rozdělením důchodů a strukturou výroby; kromě jiného to souvisí s odchylnou strukturou poptávky za jednotlivé podskupiny domácností;
  - subsektorové umístění úspor včetně dalšího rozdělení tvorby fixního kapitálu podle investujících odvětví; to umožňuje podrobnější analýzu propojení mezi tvorbou fixního kapitálu subsektorů a tvorbou fixního kapitálu podle skupin produktů.

Pro účely zobrazení se počet skupin na každém účtu udržuje na minimu. Samozřejmě, že plně rozvinutá matice SAM by měla rozlišovat více kategorií na každém účtu.

- 8.151 Vzhledem k tomu, že matice SAM integruje jak příjmové a výdajové toky, tak i tabulky dodávek a užití na střední úrovni, může sloužit jako rámec pro odhad rozsáhlého souboru účtů. Metoda SAM je obzvláště užitečná pro sladění podrobných informací, například o výrobě a meziná-

rodním obchodě, se základními údaji, například z šetření pracovních sil, z rodinných účtů a ze zjišťování o investicích za odvětví. Kromě toho uspořádání účtů do rámce matice SAM umožňuje použít maticovou algebru na jejich vybilancování.

- 8.152 Integrace vícero základních údajů znamená možnost monitorovat a analyzovat více politických problémů ve vzájemných souvislostech. Předešlým propojení hledisek zaměstnanosti a rozdělování důchodů s více makroekonomickými cíli, jako je růst ČDP (čistého domácího produktu), vyrovnanost platební bilance, stabilní cenové hladiny, atd., se stává v rámci matice SAM dosažitelným. Kromě toho matice SAM poskytuje rámec a konzistentní údaje (základního roku) pro rozsáhlé ekonomické modely (všeobecné rovnováhy) s podrobnými tříděními účastníků, včetně odvětví, typů práce a podskupin domácností.
- 8.153 Tabulka 8.22 zobrazuje část informací obsažených v plně rozvinuté matici SAM. Přihlíží k celkové čisté přidané hodnotě, tj. políčko (3,2) souhrnné tabulky 8.20, skrz zvětšovací sklo. Aby bylo možné propojení s tabulkou dodávek a užití, jsou odvětví klasifikována jen podle oddílů klasifikace NACE, rev. 1. Pracovní důchody mužů a žen se člení podle kategorií zaměstnání a místa pobytu zaměstnané osoby. Čistý provozní přebytek je uveden podle (sub)sektoru podniku, do kterého závod patří, a čistý smíšený důchod podle umístění podniku domácnosti. V tomto příkladě smíšený důchod stále zahrnuje imputované odměny za práci samostatně činných osob. Samozřejmě čísla v této tabulce se v součtu rovnají odpovídajícím úhrnům uvedeným v tabulkách 8.20 a 8.21. Například celková čistá přidaná hodnota se nachází v pravém dolním rohu.
- 8.154 Z takovéto tabulky je možné získat další pohledy na:
- podíl pracovních důchodů žen podle odvětví a regionů;
  - stupeň koncentrace pracovních důchodů žen v určité kategorii zaměstnání, podle odvětví a regionů;
  - složení pracovních důchodů podle zaměstnání v každém odvětví a regionu, za obě pohlaví;
  - regionálně členěný smíšený důchod podle odvětví;
  - podíl veřejných podniků a společností pod zahraniční kontrolou na provozním přebytku v každém odvětví.
- 8.155 V této tabulce pocházejí podrobné informace o náhradách zaměstnancům ze statistiky práce; její integrace do soustavy národních účtů zvýší význam i spolehlivost jak tohoto zdroje, tak i národních účtů.

Pracovní důchody, jak jsou zobrazeny v této tabulce, mohou být rozloženy na objemovou a cenovou složku podle typu práce a odvětví: jednak na ekvivalent zaměstnanosti na plný pracovní úvazek, jednak na (vážené, v přepočtu na plnou pracovní dobu) mzdové sazby. Kromě toho plně rozvinutá matice SAM obsahuje i tabulku, která ukazuje rozdělení těchto pracovních důchodů a odpovídající zaměstnanost podle skupin domácností. Podobné transakce by mohly být zobrazeny za imputované pracovní důchody samostatně výdělečně činných osob.

Soubor údajů, který obsahuje odhad imputovaných pracovních důchodů samostatně výdělečně činných osob, a také i rozčlenění všech pracovních důchodů na objemovou a cenovou složku, poskytuje podrobné údaje o práci, které jsou velmi užitečné pro všechny druhy analýz a které jsou přímo propojeny se všemi důležitými makroekonomickými souhrnnými ukazateli, včetně zaměstnanosti (tj. celkový počet jednotek zaměstnaných osob) a zaměstnanosti přepočítané na plný pracovní úvazek (tj. celkový objem pracovních vstupů).

Tabulka 8.20 — Schematické zobrazení matice sociálního účetnictví

ÚČET		NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM								ZBYTEK SVĚTA		CELKEM
		0. Výrobky a služby (produkty)	I. Výroba (odvětví)	II.1.1 Tvorba důchodů (kategorie prvotních vstupů)	II.1 Prvotní rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.2 Druhotné rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.4 Užití upravených disponibilních důchodů (institucionální sektory)	Kapitálový (institucionální sektory)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (odvětví)	III.2 Finanční (finanční aktiva)	Běžný	
		I = 1	II = 2	III = 3a	IV = 3b	V = 4	VI = 5	VII = 6/7a	VIII = 7b	IX = 8	X = 14/15	XI = 16/17
0. Výrobky a služby (produkty)	I = 1	Obchodní a dopravní rozpětí	Mezispotřeba								Vývoz zboží a služeb	
		0	1 904				1 371	38	376		536	
	II = 2	Produkce										
		3 595										
I. Výroby (odvětví)	III = 3a		PŘIDANÁ HODNOTA (ZÁKLADNÍ CENY)								Náhrady zaměstnancům ze zbytku světa	
			1 469								6	
II.1.2 Rozdělení prvotních důchodů (institucionální sektory)	IV = 3b	Daně minus dotace na produkty		ČISTÉ VYTVOŘENÉ DŮCHODY (ZÁKLADNÍ CENY)	Důchody z vlastnictví						Důchody z vlastnictví a daně minus dotace na výrobu ze zbytku světa	
		133		1 473	341						66	
												2 013

N H C E L K E M

ÚČET		NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM								ZBYTEK SVĚTA		CELKEM	
		0. Výrobky a služby (produkty)	I. Výroba (odvětví)	II.1.1 Tvorba důchodů (kategorie prvotních vstupů)	II.1. Prvotní rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.2. Druhotné rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.4. Užití upravených disponibilních důchodů (institucionální sektory)	Kapitálový (institucionální sektory)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (odvětví)	III.2. Finanční (finanční aktiva)	Běžný		Kapitálový
		I = 1	II = 2	III = 3a	IV = 3b	V = 4	VI = 5	VII = 6/7a	VIII = 7b	IX = 8	X = 14/15	XI = 16/17	
II.2. Druhotné rozdělení důchodů (institucionální sektory)					ČISTÝ NÁRODNÍ DŮCHOD 1 633	Běžné transfery 1 096					Běžné transfery ze zbytku světa 10		2 739
II.4. Užití disponibilních důchodů (institucionální sektory)							Úprava o změny čistého podílu domácích na rezervách penzijních fondů 11				Úprava o změny čistého podílu domácích na rezervách penzijních fondů ze zbytku světa 0		1 615
Kapitálový (institucionální sektory)							ČISTÉ ÚSPORY 233	Kapitálové transfery (2) 61		Čistý přírůstek závazků 603		Kapitálové transfery od zbytku světa (2) 1	898
Tvorba hrubého fixního kapitálu (odvětví)				Spotřeba fixního kapitálu 222				Čistá tvorba fixního kapitálu 154					376
III.2. Finanční (finanční aktiva)								Čisté pořízení finančních aktiv 641					603
													ČISTÉ ÚVĚRY ZBYTKU SVĚTA - 38

N H C E L K E M

ÚČET	NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ CELKEM								ZBYTEK SVĚTA		CELKEM	
	0. Výrobky a služby (produkty)	I. Výroba (odvětví)	II.1.1. Tvorba důchodů (kategorie prvotních vstupů)	II.1. Prvotní rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.2. Druhotné rozdělení důchodů (institucionální sektory)	II.4. Užítí upravených disponibilních důchodů (institucionální sektory)	Kapitálový (institucionální sektory)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (odvětví)	III.2. Finanční (finanční aktiva)	Běžný		Kapitálový
	I = 1	II = 2	III = 3a	IV = 3b	V = 4	VI = 5	VII = 6/7a	VIII = 7b	IX = 8	X = 14/15	XI = 16/17	
Běžný												
Z												
B												
Y												
T												
E												
K												
S												
V												
Ž												
T												
A												
Kapitálový												
CELKEM	4 225	3 595	1 475	2 013	2 739	1 615	898	376	603	577	- 37	
										SALDO BĚŽNÉHO EXTERNÍHO ÚČTU	- 41	

(1) Včetně čistého pořízení cenností.

(2) Včetně čistého pořízení nefinančních aktiv.

Tabulka 8.22 — Příklad podrobné submatice:

					ODVĚTVY						
					Zemědělství, lov a lesnictví	Rybolov	Dobývání nerostných surovin	Zpracova-telský průmysl	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody		
(Tabulka 8.20, políčko 3.2)					IIa1	IIa2	IIb1	IIb2	IIb3		
Náhrady za-městnan-cům	T U Z E M S K O	Muži rezidenti	Zemědělci	Venkov	IIa1	6,2	0,5	0,0	0,0	0,0	
				Město	IIa2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	
			Dělníci	Venkov	IIa3	0,2	0,0	3,2	21,1	0,6	
				Město	IIa4	0,0	0,0	1,8	105,3	9,8	
			Úředníci, prodavači, pracovníci služeb	Venkov	IIa5	0,2	0,0	0,5	5,9	0,0	
			Město	IIa6	0,0	0,1	1,5	35,6	2,1		
			Odborníci, řídící ap. pracovníci	Venkov	IIa7	0,1	0,0	1,7	17,7	0,2	
			Město	IIa8	0,0	0,0	2,5	47,7	2,7		
	Ženy rezidenti	Zemědělské pracovníce	Venkov	IIb1	1,0	0,1	0,0	0,0	0,0		
			Město	IIb2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
		Dělnice	Venkov	IIb3	0,0	0,0	0,0	5,7	0,0		
			Město	IIb4	0,0	0,0	0,0	13,6	0,0		
			Úřednice, prodavačky, pracovníce služeb	Venkov	IIb5	0,0	0,0	0,4	5,6	0,1	
			Město	IIb6	0,0	0,0	1,2	49,6	2,9		
			Odbornice, řídící ap. pracovníce	Venkov	IIb7	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	
			Město	IIb8	0,0	0,0	0,1	7,3	0,1		
	Nerezidentští zaměstnanci					IIc	0,1	0,1	0,1	0,9	0,0
	Rezidenti v nerezidentských podnicích					IIId					
Ostatní daně snížené o dotace na výroby					IIIf	- 2,0	0,0	- 2,0	41,1	4,9	
Čistý provoz-ní přebytek	Domácnosti (bydlení ve vlastním obydlí)			IIIf1							
	NISD a vládní nesdružené podniky			IIIf2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	Společnosti	veřejné		IIIf3	0,1	0,0	2,7	8,0	9,0		
		národní soukromé		IIIf4	10,7	0,2	0,4	13,0	0,1		
		zahraniční		IIIf5	0,0	0,0	1,4	6,0	0,0		
Čistý smíšený důchod	Venkov			IIIfg1	12,3	1,4	0,0	65,4	0,0		
	Město			IIIfg2	0,2	0,2	0,0	161,6	0,0		
Mezisoučty:											
Náhrady zaměstnancům (placené rezidentskými výrobci)						8,0	1,0	13,0	317,3	18,5	
— mužům rezidentům					IIIfa	6,9	0,8	11,1	233,3	15,4	
— ženám rezidentům					IIIfb	1,0	0,1	1,7	83,1	3,0	
— nerezidentům					IIIfc	0,1	0,1	0,1	0,9	0,0	
Smíšený důchod a provozní přebytek						23,2	1,8	4,5	254,0	9,1	
— čistý provozní přebytek					IIIfd	10,8	0,2	4,5	27,0	9,1	
— čistý smíšený důchod					IIIfg	12,4	1,6	0,0	227,0	0,0	
Čistá přidaná hodnota celkem					III	29,2	2,8	15,5	612,4	32,5	

Čistá přidaná hodnota (základní ceny)

(podle sekce NACE)											Celkem
Stavebnictví	Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	Pohostinství a ubytování	Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	Peněžnictví a pojišťovnictví	Pronájem a služby pro podniky	Veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení	Školství	Zdravotnictví a sociální činnosti	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	Nepríměrně měřené finanční zprostředkovatelské služby	
IIb4	IIc1	IIc2	IIc3	IIc4	IIc5	IIc6	IIc7	IIc8	IIc9	IIc10	II
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0		6,8
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0		0,5
12,4	1,9	0,1	2,8	0,6	0,1	0,2	0,8	0,2	1,8		46,0
27,4	4,0	0,4	7,9	1,5	0,4	0,9	1,0	0,8	4,7		165,9
0,9	3,0	0,2	0,5	3,7	0,6	1,5	0,6	0,0	2,4		20,0
3,7	6,6	0,5	1,8	6,9	3,0	5,8	0,6	0,4	7,3		75,9
2,6	0,7	0,2	0,3	1,8	1,3	2,7	14,0	1,0	1,8		46,1
4,4	1,3	0,4	1,0	5,6	5,9	10,6	20,1	4,1	4,7		111,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,1
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,4	0,2	0,8		7,5
0,1	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2	0,3	0,4	0,8	2,6		18,8
1,3	6,2	0,6	0,4	1,6	0,8	1,8	4,3	0,6	24,2		47,8
4,6	14,3	2,5	1,0	8,8	4,7	9,0	4,9	2,0	36,6		142,1
0,1	0,2	0,0	0,0	1,0	0,3	0,9	9,3	2,4	5,5		21,0
0,3	0,3	0,1	0,0	3,6	1,1	4,8	10,6	9,8	11,2		49,3
0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0		2,0
5,0	0,0	0,0	- 6,0	8,3	3,7	1,0	0,0	0,0	4,0		58,0
					60,0						60,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0		21,0
1,1	- 12,1	0,1	3,6	1,5	1,0		0,0	6,2	10,1	- 5,0	26,3
21,9	6,0	2,7	7,1	14,8	49,0		0,0	1,3	11,5	- 35,0	103,7
0,4	0,5	0,3	1,8	2,2	1,5		0,0	0,0	0,0	- 8,0	6,1
9,4	10,7	0,5	0,5	3,0	32,9	0,0	0,0	3,4	2,1		141,6
25,6	20,4	4,3	2,5	2,0	61,1	0,0	0,0	7,6	4,9		290,4
58,0	39,0	5,3	15,9	35,5	18,4	39,1	67,0	22,3	103,6		761,8
51,4	17,5	1,8	14,3	20,1	11,3	21,9	37,1	6,5	22,7		472,2
6,4	21,3	3,5	1,5	15,4	7,1	16,9	29,9	15,8	80,9		287,6
0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0		2,0
58,4	25,5	8,0	15,5	23,5	205,5	0,0	0,0	18,5	49,6	- 48,0	649,1
23,4	- 5,6	3,1	12,5	18,5	111,5	0,0	0,0	7,5	42,6	- 48,0	217,1
35,0	31,1	4,9	3,0	5,0	94,0	0,0	0,0	11,0	7,0		432,0
121,4	64,5	13,3	25,4	67,3	227,6	40,1	67,0	40,8	157,2	- 48,0	1 468,9

KAPITOLA 9

SOUSTAVA TABULEK VSTUPŮ A VÝSTUPŮ

9.01 Základní rámec tabulek vstupů a výstupů sestává ze tří typů tabulek:

- a) tabulky dodávek a užití;
- b) tabulky spojující tabulky vstupů a výstupů se sektorovými účty;
- c) symetrické tabulky vstupů a výstupů.

9.02 Tabulky dodávek a užití jsou matice členěné podle odvětví a produktů, které velmi podrobně popisují procesy domácí výroby a transakce s produkty v rámci národního hospodářství. Tyto tabulky ukazují:

- a) strukturu nákladů na výrobu a důchod vytvořený ve výrobním procesu;
- b) toky výrobků a služeb vyráběných v národním hospodářství;
- c) toky výrobků a služeb ve vztahu ke zbytku světa.

9.03 Tabulka dodávek ukazuje dodávky výrobků a služeb podle produktů a podle typu dodavatelů při rozlišení produkce na domácí a dovezenou. Zjednodušený příklad tabulky dodávek je uveden v tabulce 9.1.

Tabulka 9.1 — Zjednodušená tabulka dodávek

Dodávky		Odvětví	Zbytek světa	Celkem
		(1)	(2)	(3)
Produkty	(1)	Produkce podle produktů a podle odvětví	Dovoz podle produktů	Dodávky celkem podle produktů
Celkem	(2)	Produkce celkem podle odvětví	Dovoz celkem	Dodávky celkem

9.04 Tabulka užití ukazuje užití výrobků a služeb podle produktů a podle typů užití, tj. jako mezispotřebu (podle odvětví), konečné užití, tvorbu hrubého kapitálu nebo vývoz. Tabulka dále ukazuje složky hrubé přidané hodnoty, tj. náhrady zaměstnancům, ostatní daně z výroby bez dotací, čistý smíšený důchod, čistý provozní přebytek a spotřebu fixního kapitálu. Zjednodušený příklad tabulky užití je uveden v tabulce 9.2.

Tabulka 9.2 — Zjednodušená tabulka užití

Užití		Odvětví	Zbytek světa	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Celkem
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty	(1)	Mezispotřeba podle produktů a podle odvětví	Vývoz	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého kapitálu	Užití celkem podle odvětví
Složky přidané hodnoty	(2)	Přidaná hodnota podle složek a podle odvětví				
Celkem	(3)	Vstupy podle odvětví celkem				

9.05 Mezi tabulkami dodávek a užití platí dva typy rovností (pokud poskytnuté dodávky a užití jsou oceněny ve stejných cenách, viz tabulky 9.5 a 9.6):

- a) rovnost podle odvětví: produkce podle odvětví = vstupy podle odvětví. Ve vztahu k našim zjednodušeným tabulkám dodávek a užití to znamená, že řádkový vektor v políčku (2,1) v tabulce 9.1 by se měl rovnat téže položce v políčku (3,1) v tabulce 9.2.

Takže pro každé odvětví platí:

produkce = mezispotřeba + přidaná hodnota;

- b) rovnost podle produktů: dodávky celkem podle produktů = užití celkem podle produktů.

Ve vztahu k našim zjednodušeným tabulkám platí, že sloupcový vektor v políčku (1,3) v tabulce 9.1 se musí rovnat sloupcovému vektoru v políčku (1,5) v tabulce 9.2.

Takže pro každý produkt platí:

produkce + dovoz = mezispotřeba + vývoz + výdaje na konečnou spotřebu + tvorba hrubého kapitálu.

Uvedené rovnice podle odvětví a podle produktů mohou být využity ke kontrole a pro zlepšení souladu a úplnosti odhadů (viz odstavec 9.11).

9.06 Tabulky dodávek a užití jsou ústředním rámcem pro všechny tabulky podle odvětví, např. tabulek o zaměstnanosti, tvorbě hrubého fixního kapitálu a o zásobách.

9.07 Tabulky dodávek a užití zachycují všechny toky těchto účtů:

- a) bilansie płatności bieżących według towarów i usług;
b) účtu výroby;
c) účtu tvorby důchodů.

9.08 Tabulka dodávek a tabulka užití mohou být rovněž propojeny a předkládány jako jedna tabulka. Lze toho dosáhnout přidáním dvou řádků a sloupce k tabulce užití, pro produkci a dovoz (viz tabulku 9.3). Všimněme si, že sem byly přesunuty řádky a sloupce z tabulky dodávek popsané v 9.03.

Tabulka 9.3 — Zjednodušená kombinovaná tabulka dodávek a užití

		Produkty	Odvětví	Zbytek světa	Konečná spotřeba	Tvorba hrubého kapitálu	Celkem
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Produkty	(1)	—	Mezispotřeba	Vývoz	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého kapitálu	Užití celkem podle odvětví
Odvětví	(2)	Produkce	—	—	—	—	Produkce celkem podle odvětví
Składniki wartości dodanej	(3)	—	Přidaná hodnota				
Zbytek světa	(4)	Dovoz	—				
Celkem	(5)	Dodávky celkem podle produktů	Vstupy celkem podle odvětví				

9.09 Symetrická tabulka vstupů a výstupů je matice produktů na produkty nebo odvětví na odvětví popisující velmi podrobně procesy domácí výroby a transakce s produkty v národním hospodářství. Symetrická tabulka vstupů a výstupů přeskupuje údaje jak o dodávkách, tak o užití do jedné tabulky. Existuje velký pojmový rozdíl mezi symetrickou tabulkou vstupů a výstupů a kombinovanou tabulkou dodávek a užití: v tabulce dodávek a užití statistika vztahuje produkty k odvětvím, zatímco v symetrické tabulce vstupů a výstupů statistika vztahuje produkty k produktům nebo odvětví k odvětvím. Takže v symetrické tabulce vstupů a výstupů se používá buď klasifikace produktů nebo odvětvová klasifikace jak pro řádky, tak pro sloupce (viz tabulka 9.04).

Tabulka 9.4 — Zjednodušená symetrická tabulka vstupů a výstupů (produkt na produkt)

		Produkty	Zbytek světa	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého kapitálu	Celkem
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty	(1)	Mezispotřeba	Vývoz	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého kapitálu	Užití celkem podle produktů
Složky přidané hodnoty	(2)	Přidaná hodnota	—	—	—	—
Zbytek světa	(3)	Dovoz	—	—	—	—
Celkem	(3)	Dodávky celkem podle odvětví	—	—	—	Dodávky celkem = užití celkem

9.10 Většina statistických informací, které mohou být získány z výrobních jednotek, ukazuje, které typy produktů byly vyrobeny nebo prodány a obvykle méně podrobněji, který typ produktů byl nakoupen nebo použit. Formát tabulek dodávek a užití je navržen tak, aby byl v souladu s tímto typem statistických informací (tj. odvětví podle produktů). Na rozdíl od toho informace v členění produkt na produkt nebo odvětví na odvětví, tak, jak jsou požadovány pro symetrickou tabulku vstupů a výstupů, nejsou často dostupné. Například, šetření za odvětví obvykle poskytuje informace o typech použitých produktů a o vyrobených produktech. Informace o vstupech členěných podle produktů a složek přidané hodnoty za každý vyráběný produkt jsou však obvykle nezjistitelné. V ideálním případě by účetnictví podniku mělo ukázat všechny náklady přiřazené k jednotlivým typům produkce a současně ukázat složení mezispotřeby podle typů produktů. V praxi jsou proto informace uspořádány ve formě tabulek dodávek a užití vhodným východiskem pro výpočet dalších analytických informací v symetrických tabulkách vstupů a výstupů. Informace v členění odvětví na produkty v tabulkách dodávek a užití mohou být transformovány na statistické údaje v členění produkt na produkt nebo odvětví na odvětví přidáním dalších statistických informací o struktuře vstupů nebo zavedení m předpokladu konstantní struktury vstupů podle produktů nebo podle odvětví (viz odstavce 9.54-9.60).

9.11 Tabulky dodávek a užití slouží jak pro statistické, tak pro analytické účely.

Pro statistické účely je důležité:

- a) určit mezery a nesladěnost údajů v základních údajových zdrojích;
- b) stanovit váhy a vypočítat poměrová čísla a míry cen a objemů;
- c) provádět odhady podle reziduálních položek (odhadovat proměnné nejprve podle odhadu všech ostatních proměnných v rovnici), např. za produkci nebo konečnou spotřebu určitých produktů;
- d) kontrolovat a zlepšovat sladěnost, hodnověrnost a úplnost údajů v tabulkách dodávek a užití a v odvozených ukazatelích (jako jsou např. ukazatele na účtu výroby). Z tohoto důvodu by bilanční proces neměl být omezen na tabulky dodávek a užití v běžných cenách:
  1. Při sestavování tabulek dodávek a užití v běžných a stálých cenách za dva nebo více roků mohou být odhady změn v objemu, hodnotách a cenách bilancovány současně: ve srovnání s integrovanými tabulkami dodávek a užití samostatně za jediný rok je toto hlavním přínosem k účinnosti integračního rámce.
  2. S pomocí tabulek zobrazujících vazby na sektorové účty může být provedeno přímé srovnání s údaji ze sektorových účtů, např. s informacemi o rozdělení důchodu, o úsporách a o čistých úvěrech (vypočtených jako výsledek finančních transakcí). To zaručuje přinejmenším to, že po bilančním procesu je dosaženo souladu mezi tabulkami dodávek a užití a sektorovými účty.

3. Při snaze odvodit symetrické tabulky vstupů a výstupů z tabulek dodávek a užití se mohou znovu objevit nesoulady a nedostatky v tabulkách dodávek a užití. V tomto ohledu existuje rovněž zpětná vazba od symetrických tabulek vstupů a výstupů k tabulkám dodávek a užití.

e) odhadovat údaje za období, o nichž jsou dostupné méně spolehlivé informace, např. odhady ročních údajů na základě podrobných údajů o dodávkách a užití za rok, za který bylo provedeno podrobné šetření nebo odhadovat čtvrtletní údaje na základě ročních tabulek dodávek a užití.

9.12 Tabulky dodávek a užití a symetrické tabulky vstupů a výstupů poskytují podrobný obraz o složení dodávek a užití výrobků, služeb, práce a příslušných prvotních důchodů. Tyto tabulky a poměrové ukazatele, které z nich mohou být odvozeny, jako jsou např. údaje o produktivitě, jsou důležitým předmětem ekonomické analýzy.

9.13 Tabulky dodávek a užití a symetrické tabulky vstupů a výstupů mohou být rovněž použity jako nástroj ekonomické analýzy. Oba typy tabulek slouží různým účelům. Pro výpočet přímých a nepřímých důsledků je třeba, aby tabulky dodávek a užití byly přizpůsobeny podle určitých předpokladů nebo dalších statistických informací. Pro výpočet kumulativních vlivů jsou tyto předpoklady a požadavky na dodatečné údaje největší. Ve skutečnosti požadavky na výpočet kumulativních vlivů v rámci tabulek dodávek a užití vedou ke konstrukci symetrických tabulek vstupů a výstupů. Takže pro výpočet kumulativních vlivů jsou symetrické tabulky vstupů a výstupů výhodnějším nástrojem. Přesto však pro výpočet přímých a prvořadých vlivů se tabulkám dodávek a užití upraveným o určité množství předpokladů (nebo dalších statistických informací) má obecně dávat přednost, neboť:

a) výpočet je méně závislý na předpokladech;

b) tabulky dodávek a užití poskytují více podrobností než symetrická tabulka vstupů a výstupů;

c) informace z tabulek dodávek a užití může být lépe propojena s ostatními typy statistických údajů.

Tyto rysy jsou rovněž užitečné, jestliže jsou tabulky dodávek a užití propojeny do makroekonomického modelu: výsledný celkový model je více provázán s reálnými statistikami, může ukázat mnoho podrobností a může být poměrně snadno propojen s oblastmi, o nichž jsou dostupné jiné statistické údaje, např. o trhu práce nebo o životním prostředí.

9.14 Tabulky dodávek a užití a symetrické tabulky vstupů a výstupů mohou být využity k výpočtu:

a) vlivu změn cen nebo daňových sazeb na hodnoty dodávek nebo užití;

b) vlivu změn objemu na hodnoty dodávek nebo užití;

c) vlivu změn cen dodávek na ceny užití;

d) vlivu změn objemu užití na objem dodávek;

e) vlivu změn v objemu dodávek na objem užití.

Výpočty mohou ukázat nepřímé i přímé vlivy. Například významné zvýšení cen energie ovlivní nejen ta odvětví, která spotřebovávají energii ve velké míře, nýbrž i ta odvětví, která spotřebovávají produkci energeticky náročných odvětví. S pomocí určitých předpokladů mohou být odhady takových nepřímých vlivů odvozeny z tabulek dodávek a užití a symetrických tabulek vstupů a výstupů. Příkladem společných předpokladů jsou:

a) stálá struktura vstupů v hodnotovém vyjádření;

b) stálá struktura hodnoty produkce podle odvětví a podle produktů;

c) stálá struktura hodnoty výdajů na konečnou spotřebu domácností podle produktů.

Tyto předpoklady jsou poněkud přísné, neboť z nich vyplývá, že poměry mezi cenami se nemění, že výrobní procesy zůstávají technologicky beze změny a že nedochází k substituci mezi kategoriemi výdajů na konečnou spotřebu domácností. Nicméně tyto obecné předpoklady mohou být modifikovány tím, že vezmeme v úvahu nejprve změny poměrů mezi cenami, tj. Leontěvův cenový model. To může být dále

rozšířeno o ekonometrické nebo jiné odhady vlivu poměrů mezi cenami a dalších proměnných na technické koeficienty nebo na výdaje na konečnou spotřebu domácností.

Výpočty nemusí být omezeny na dodávky a užití výrobků a služeb. Mohou být rovněž použity pro dodávky a užití týkající se práce a složek přidané hodnoty.

9.15 Tabulky dodávek a užití a symetrické tabulky vstupů a výstupů mohou být propojeny do makroekonomických modelů, aby pro tyto modely poskytovaly podrobnou mezzo-ekonomickou základnu. Tabulky dodávek a užití a symetrické tabulky vstupů a výstupů slouží pro specifické druhy analýz, jako jsou například:

- a) analýza výroby, struktury nákladů a produktivity;
- b) analýza cen;
- c) analýza zaměstnanosti;
- d) analýza struktury tvorby kapitálu, konečné spotřeby, vývozu atd.;
- e) analýza vztahů mezi domácí výrobou a životním prostředím (např. se soustřeďuje na používání určitých výrobků, jako jsou paliva, papír a sklo);
- f) analýza požadovaného dovozu energie;
- g) analýza dopadu používání nových technologií;
- h) analýza citlivosti na vliv změn daňových sazeb a regulace.

TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ

9.16 Tabulky 9.5 a 9.6 zobrazují tabulky dodávek a užití podrobněji.

9.17 Klasifikace používaná pro odvětví je NACE rev. 1 a klasifikace používaná pro produkty je CPA; tyto klasifikace jsou zcela navzájem provázány: na každé úrovni agregace CPA ukazuje hlavní produkty vyráběné v odvětvích podle NACE rev. 1.

9.18 V tabulkách dodávek a užití je klasifikace produktů alespoň tak podrobná, jako je klasifikace odvětví, tj. na úrovni třímístné klasifikace CPA a dvoumístné klasifikace NACE rev. 1.

9.19 Rozlišení mezi tržní produkcí, produkcí pro vlastní užití a ostatní netržní produkcí se má používat pouze pro celkovou produkci podle odvětví; rozlišení se nevyžaduje pro každou skupinu produktů.

9.20 Rozlišení mezi tržními výrobci a výrobcí pro vlastní konečné užití na jedné straně a ostatními netržními výrobci na straně druhé by mělo být používáno pouze v těch odvětvích, kde se vyskytují oba typy výrobců v rámci jednoho odvětví. Toto rozlišení může být vlastně použito pro další rozčlenění velmi omezeného počtu odvětví, např. zdravotnictví a školství (viz odstavec 3.66).

9.21 Dovoz a vývoz by měly být dále rozděleny na:

- a) dodávky uvnitř EU;
- b) dovoz a vývoz ve vztahu k ostatním zemím.

Tabulka 9.5 — Tabulka dodávek v základních cenách včetně převodu do kupních cen

1	2	3	4	...	n	Σ (1)	Dovoz CIF	Celkové dodávky v základních cenách	Obchodní a dopravní přírázky	Daně minus dotace na produkty	Celkové dodávky v kupních cenách
1	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)				
Produkty (CPA)	Produkce podle produktů a odvětví v základních cenách										
(1)											
1											
2											
3											
4											
.											
.											
.											
m											
(Opravné položky)											
Σ (1)	Celková produkce podle odvětví						0		0		
Celkem, z toho											
Tržní produkce											
Produkce pro vlastní užití							0		0		
Ostatní netržní produkce							0		0		

- 9.22 V tabulce dodávek jsou toky výrobků a služeb oceněny v základních cenách. V tabulce užití jsou toky výrobků a služeb oceněny v kupních cenách. Abychom dosáhli rovnosti mezi dodávkami a užitím, tabulka 9.5 ukazuje přechod od dodávek v základních cenách k užití v kupních cenách. Protože dodávky by se měly rovnat užití, tabulka ukazuje rovněž přechod z užití v kupních cenách na užití v základních cenách. V důsledku toho mohou být z tohoto přechodu odvozeny dvě rovnice:
- a) dodávky v kupních cenách se rovnají užití v kupních cenách;
  - b) dodávky v základních cenách se rovnají užití v základních cenách.
- 9.23 Přidaná hodnota je zaznamenána v základních cenách. Je to čistý výsledek z produkce oceněné v základních cenách snížené o mezispotřebu oceněnou v kupních cenách.
- 9.24 Přidaná hodnota v nákladech činitelů není pojmem ESA. Přesto však může být odvozena z přidané hodnoty v základních cenách odečtením ostatních daní snížených o dotace na výrobu.
- 9.25 HDP se oceňuje v tržních cenách. Tento souhrnný ukazatel může být odvozen z tabulek dodávek a užití třemi různými způsoby:
- a) souhrnný ukazatel produkce v základních cenách podle odvětví mínus souhrnný ukazatel mezispotřeby v kupních cenách podle odvětví plus čisté daně z produktů (výrobní metoda); mezispotřeba podle odvětví zahrnuje užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb, které jsou zachyceny v samostatném fiktivním odvětví (viz odstavec 9.33);
  - b) souhrny jednotlivých složek přidané hodnoty podle odvětví v základních cenách mínus užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (je zachyceno ve fiktivním odvětví, viz odstavec 9.33) plus čisté daně z produktů (důchodová metoda);
  - c) součet kategorií konečného užití mínus dovoz: vývoz — dovoz + výdaje na konečnou spotřebu + tvorba hrubého kapitálu (vše v kupních cenách) (výdajová metoda).
- 9.26 Tabulka užití 9.6 zahrnuje také některé doplňkové informace: tvorbu hrubého fixního kapitálu, stavy fixních aktiv a vklady práce podle odvětví. Tyto informace jsou rozhodující pro analýzy produktivity a mohou rovněž sloužit pro několik jiných typů analýz, např. pro analýzu zaměstnanosti.
- 9.27 V ESA jsou stavy fixních aktiv oceňovány v tržních cenách převažujících k datu rozvahy. Pro fixní aktiva koupená v dřívějších letech to znamená, že spotřeba fixního kapitálu za předcházející roky se má odečítat od běžných tržních cen nových aktiv stejného typu a kvality. Toto čisté pojetí stavu fixního kapitálu by mohlo být použito při výpočtu kapitálové náročnosti. Avšak pro analýzu produktivity se častěji používá zvláštní hrubé pojetí stavu fixního kapitálu. Podle tohoto hrubého pojetí by všechna fixní aktiva měla být oceněna v běžných tržních cenách nových aktiv stejného typu a kvality; nic by se nemělo odečítat na spotřebu kapitálu za minulý rok nebo dřívější léta. Toto hrubé pojetí stavu fixního kapitálu není standardním pojetím ESA, ale může být snadno vypočteno pomocí metody průběžné inventarizace (PIM). Vezmeme-li v úvahu velké využití takovýchto hrubých údajů, doporučuje se zahrnout jak hrubé, tak čisté hodnoty stavu fixního kapitálu jako doplňkové informace.
- 9.28 Pro analýzu produktivity se jako vstupní proměnná upřednostňuje ukazatel počet odpracovaných hodin. Avšak při odvození počtu zaměstnanců může být vhodný i počet pracovních míst. Obě proměnné mohou být dále členěny, např. na část týkající se zaměstnanců a na samostatně výdělečně činné osoby.
- 9.29 Pro správné sestavení a pochopení tabulek dodávek a užití je důležité připomenout některé účetní úmluvy, které se používají v ESA:
- a) produkce pomocných činností není sledována samostatně; všechny vstupy, které byly spotřebovány v pomocné činnosti, jsou považovány za vstupy do hlavní nebo vedlejší činnosti, jíž slouží;

- b) výrobky a služby vyrobené nebo spotřebované v rámci téhož účetního období a téže místní činnosti jednotky se samostatně neurčují. Nejsou tudíž zachyceny jako část produkce nebo mezispotřeby této místní činnosti jednotky. Může se to týkat například:
1. osiva a sadby pro setí a sázení;
  2. uhlí spotřebovaného v dolech při výrobě briket;
  3. elektrické energie spotřebované v elektrárnách;
- c) drobné zušlechtnění, údržba, služby nebo opravy ve prospěch jiných místních činnostních jednotek musí být zachyceny čistě, tj. s vyloučením hodnoty výrobků, jichž se to týkalo. Naopak je-li zboží podstatně fyzicky změněno, transakce by měla být vykázána hrubě, tj. jako nákup a prodej výrobků, jichž se to týkalo;
- d) výrobky dlouhodobé spotřeby mohou být pronajaty nebo mohou být předmětem provozního leasingu. V takových případech jsou sledovány jako tvorba fixního kapitálu a stav fixního kapitálu v odvětví, které tyto výrobky vlastní; v odvětví, kde se tyto výrobky užívají, se v mezispotřebě zaznamenává částka, která se platí za nájem;
- e) osoby zaměstnané prostřednictvím dočasných zprostředkovacích agentur se sledují jako osoby zaměstnané v odvětví, do něhož jsou zařazeny tyto agentury a nikoliv v odvětvích, v nichž skutečně pracují. V důsledku toho jsou v posledně jmenovaných odvětvích platby za tyto osoby zaznamenány jako mezispotřeba a ne jako náhrady zaměstnancům. Se smlouvami o zapůjčení pracovníka se zachází podobně;
- f) zaměstnanost a náhrady zaměstnancům mají v systému ESA široké pojetí:
1. zaměstnanost ze sociálních důvodů se rovněž považuje za zaměstnanost; to se týká například pracovního umístění invalidů, projektů zaměstnanosti pro lidi dlouhodobě nezaměstnané a programů zaměstnanosti pro mladé lidi hledající zaměstnání. Tito lidé jsou tudíž považováni za zaměstnance a dostávají náhrady zaměstnancům (ne sociální transfery), ačkoliv jejich produktivita může být (mnohem) nižší než u ostatních zaměstnanců;
  2. do zaměstnanosti se zahrnují i některé případy, v nichž se od dotyčných osob vůbec neočekává, že budou pracovat, např. osoby propuštěné, ale dostávající po určitou dobu platby od bývalého zaměstnavatele. Avšak podle této úmluvy nedochází ke zkresení z hlediska vstupu práce, neboť ve skutečnosti nejsou odpracovány žádné hodiny.

9.30 Pro zabezpečení stejného ocenění dovozu v tabulkách dodávek a užití a v sektorových účtech by měly být do tabulek dodávek a užití zavedeny dvě opravné položky (viz též tabulku 9.5 a 9.6).

V tabulce dodávek je dovoz výrobků oceněn v cenách CIF. V případě, kdy jsou dopravní a pojišťovací služby poskytované rezidenty zahrnuté do dovozu v cenách CIF, dochází k nadhodnocení nákladů na dovoz (např. o dopravu ve vlastní režii nebo o dopravu specializovanými rezidentskými dopravci). Abychom obdrželi správný rozdíl mezi dovozem a vývozem, měl by být vývoz služeb rovněž zvýšen o částku nadhodnocení dovozu. V sektorových účtech se dovoz výrobků oceňuje v cenách FOB. I zde dochází k určitému nadhodnocení dovozu stejně jako u použití cen CIF. Přesto však při použití cen FOB je toto nadhodnocení menší a z toho tudíž vyplývá, že imputované zvýšení vývozu bude rovněž menší. Výsledkem použití rozdílných zásad pro ocenění je tudíž to, že čistý celkový dovoz je stejný, ale že jak celkový dovoz, tak i celkový vývoz jsou vyšší kvůli ocenění v cenách CIF. Tyto dvě různé zásady pro oceňování je možné sladit v tabulkách dodávek a užití zavedením opravných položek pro dovoz i pro vývoz. Opravné položky by se měly rovnat hodnotě dopravních a pojišťovacích služeb poskytnutých rezidenty zahrnutých do cen CIF, ale ne do cen FOB, tj. vztahujících se na náklady za dopravu a pojištění od hranice vyvážející země až po hranice dovážející země. Jakmile se tyto opravné položky zahrnou do tabulek dodávek a užití, není třeba s nimi v tabulkách vstupů a výstupů zacházet zvláštním způsobem.

9.31 Přesun použitých výrobků je sledován v tabulce užití jako záporné výdaje prodejce a kladné výdaje u kupujícího. V příslušné skupině produktů se tento přesun použitých výrobků projeví jako přesun mezi užitím. Jen náklady spojené s tímto přesunem nejsou přetříděním: jsou sledovány jako užití obchodních nebo odborných služeb. Pro účely popisu a analýzy by mohlo být užitečné vykazovat pro některé skupiny produktů relativní velikost přesunů použitých výrobků odděleně, např. významnost ojetých aut nebo významnost recyklovaného papíru.

9.32 Přímé nákupy rezidentů v cizině a nákupy nerezidentů na tuzemském území jsou obvykle v průběhu statistického procesu sestavování národních účtů odhadovány samostatně. Uvádějí se jako opravné položky k původním odhadům dovozu a vývozu, pokud jde o částku spotřební části nákupu v cizině, k výdajům na konečnou spotřebu. Pro zachování rovnováhy mezi dodávkami a užitím podle produktů musí být všechny tyto nákupy rozčleněny podle jednotlivých produktů. U produktů, kde jsou tyto nákupy významné, by mohly být dále členěny na subkategorie, jako např. výdaje na ubytování.

- 9.33 V tabulkách dodávek a užití je použita odvětvová klasifikace NACE rev. 1 rozšířená o fiktivní odvětví pro užití nepřímě měřených finančních zprostředkovatelských služeb. V tabulkách dodávek nejsou v tomto odvětví zachyceny žádné transakce. V tabulce užití je celkové užití nepřímě měřených finančních zprostředkovatelských služeb zachyceno jako mezispotřeba tohoto fiktivního odvětví. Protože v tomto fiktivním odvětví nejsou žádné další transakce, je jeho čistý provozní přebytek záporný a rovná se částce uvedené jako mezispotřeba; všechny ostatní složky jeho přidané hodnoty jsou nulové. Z toho vyplývá, že se v tomto fiktivním odvětví hrubá přidaná hodnota rovná jeho (zápornému) čistému provoznímu přebytku.
- 9.34 Převod dodávek a užití ze základních do kupních cen zahrnuje:
- rozvrh obchodního rozpětí;
  - rozvrh dopravního rozpětí;
  - připočtení daní z produktů (kromě odpočitatelné DPH);
  - odpočet dotací na produkty.
- Odhad tohoto převodu je důležitou součástí bilančního procesu. Samostatné tabulky (viz tabulky 9.7 a 9.8) mohou ukázat tento převod podrobněji. Tyto tabulky mohou být rovněž použity pro významné analytické účely, např. pro analýzu cen a analýzu důsledků změn daňových sazeb na výrobky.
- 9.35 Při přípravě a vlastním bilancování obou stran tabulek dodávek a užití existuje v podstatě vždy výběr dvou protikladných možností úprav statistických údajů:
- dodávky každého produktu v základních cenách je možné převést do kupních cen, aby se umožnilo bilancování s užitím v kupních cenách;
  - každý směr užití v kupních cenách je možné převést do základních cen a bilancovat je s dodávkami vyjádřenými v základních cenách.
- 9.36 V praxi může být pro sestavení tabulek dodávek a užití potřebné užívat oba typy bilancování. Obě možnosti se týkají nebo vyžadují podobné druhy úprav, např. o daně zmenšené o dotace na produkty a o obchodní a dopravní přírázky podle produktů. Ve skutečnosti první způsob není možné provádět bez druhého, neboť je obvykle nemožné znát sloupce daní na produkty, dotací z produktů a obchodních a dopravních přírážek v rozdělení podle produktů v tabulce dodávek, aniž je známo rozdělení užití jednotlivých produktů mezi typy užití v tabulce užití v kupních cenách (tabulka 9.6).
- 9.37 Bilanční proces se tedy týká těchto tabulek:
- tabulek dodávek a užití (tabulky 9.5 a 9.6), které zobrazují konečné výsledky bilancování úhrnů dodávek a užití v členění podle produktů v kupních cenách a v základních cenách;
  - tabulek obchodních a dopravních přírážek a daní snížených o dotace na produkty (tabulky 9.7 a 9.8).
- 9.38 Převod dodávek a užití ze základních cen do kupních cen (viz odstavec 9.34) se týká přesunů obchodních přírážek: ocenění v základních cenách znamená, že obchodní rozpětí se sleduje jako součást produkce obchodu, zatímco ocenění v kupních cenách znamená, že obchodní rozpětí se přiřazuje k produktům, jichž se týká. Stejným způsobem se pracuje s dopravním rozpětím.
- 9.39 Celkové obchodní přírázky v členění podle produktů se rovnají celkovým obchodním přírážkám podle odvětví obchodu plus vedlejším obchodním přírážkám z ostatních odvětví. Stejná rovnost platí i pro dopravní přírázky.

Tabulka 9.7 — Jednoduchá tabulka obchodních a dopravních přírůžek

		1 2 3 ...	Odvětví (NACE) ... n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
Produkty (CPA)	1	(1)	Obchodní a dopravní přírůžky na mezišpotřebu podle produktů a odvětví		Výdaje na konečnou spotřebu: Výdatky na spožycie: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu a cenností e) změna zásob f) vývoz (FOB)		
	2						
	3						
	.						
	.						
	.						
	m						
Σ (1)		(2)	Obchodní a dopravní přírůžky na mezišpotřebu podle odvětví		Obchodní a dopravní přírůžky na konečné užití podle typů		Obchodní a dopravní přírůžky celkem

Tabela 9.8 — Jednoduchá tabulka čistých daní z produktů

		1 2 3 ...	Odvětví (NACE) ... n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty (CPA)	1	(1)	Daně minus dotace na produkty pro mezi spotřebu podle produktů a odvětví		Daně minus dotace na produkty pro konečné užití: Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) přes instituce rzáďowe i samorzáďowe Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu a cenností e) změna zásob f) vývoz		
	2						
	3						
	.						
	.						
	.						
	m						
Σ (1)		(2)	Daně minus dotace na produkty pro mezi spotřebu podle odvětví		Daně minus dotace na produkty pro konečné užití podle typů		Daně snížené o dotace na produkty, celkem

9.40 Dopravní přírážky zahrnují dopravní náklady placené samostatně odběratelem a zahrnuté do užití výrobků v cenách kupních, ne však do základních cen výrobců produkce nebo do obchodních přírážek velkoobchodníků nebo maloobchodníků. Takové dopravní přírážky zahrnují zejména:

- a) dopravu výrobků od místa výroby na místo, kde odběratel přejímá dodávku v případě, že zpracovatel platí třetí straně za dopravu, když tato částka je odběrateli fakturována na odděleně;
- b) dopravu výrobků organizovanou výrobcem nebo velkoobchodníkem či maloobchodníkem takovým způsobem, že odběratel musí platit samostatně za dopravní náklady, dokonce i když je doprava uskutečněna výrobcem nebo velkoobchodníkem či maloobchodníkem samotným.

Žádné ostatní náklady na dopravu výrobků nejsou považovány za dopravní přírážky, např.:

- a) jestliže zpracovatel dopravuje výrobky sám, budou tyto dopravní náklady zahrnuty do základních cen zpracovatelem vyráběné produkce; tato doprava představuje pomocnou činnost a jednotlivé náklady na dopravu nebudou odlišitelné jako dopravní náklady;
- b) jestliže zpracovatel zajistí, aby výrobky byly dopravovány bez samostatné faktury za dopravní služby, budou tyto dopravní náklady zahrnuty do základních cen zpracovatelovy produkce; tyto dopravní náklady budou rozlišitelné jako takové a budou zachyceny jako část zpracovatelovy mezispotřeby;
- c) jestliže velkoobchodníci nebo maloobchodníci zajistí, aby výrobky byly přemístěny z místa, kde je přebírají, do místa, kde jiný odběratel dodávku přebírá, budou tyto náklady zahrnuty do obchodních přírážek, pokud není samostatně stanoven poplatek za dopravu ke kupujícímu. Opět, stejně jako u zpracovatele, tyto náklady mohou představovat pomocnou činnost velkoobchodníků či maloobchodníků nebo nákup zprostředkovatelských služeb, takže vstupují do obchodních, ale nikoliv do dopravních přírážek;
- d) jestliže domácnost kupuje zboží pro konečné spotřební účely a zařizuje si dopravu u třetí strany, jsou tyto dopravní náklady zachyceny jako výdaje na konečnou spotřebu za dopravní služby a nezahrnují se do obchodních a dopravních přírážek.

9.41 Tabulka 9.7 ukazuje poněkud zjednodušený obraz matice obchodních a dopravních přírážek, protože:

- a) neexistuje jednoznačné rozlišení mezi obchodními a dopravními přírážkami. Oba typy přírážek by mohly být uvedeny za každou skupinu výrobků. Jiné řešení je mít dvě samostatné tabulky: tabulku pro obchodní přírážky a tabulku pro dopravní přírážky;
- b) u obchodních přírážek by se mělo rozlišovat mezi velkoobchodem a maloobchodem, aby se braly v úvahu rozdíly v jejich cenách. Při vypracovávání tabulek je třeba si uvědomit, že velkoobchodníci mohou také prodávat přímo domácnostem (např. nábytek) a maloobchodníci mohou rovněž prodávat výrobcům (např. kavárnám a restauracím);
- c) při výpočtu a analýze obchodních přírážek na produkty pro výdaje na konečnou spotřebu domácností by se měly pro každou skupinu produktů odlišovat nejdůležitější distribuční kanály, aby se braly v úvahu rozdíly v jejich cenách; rozlišení mezi velkoobchodem a maloobchodem je ve skutečnosti příliš hrubé. Například výrobky a služby mohou být domácnostmi nakoupeny v supermarketech, v potravinářských obchodech, v květinářstvích, v obchodních domech, v zahraničí nebo získány jako přírodní dýchadlo. Kromě toho u některých výrobků může být velmi významný druhotný prodej, např. cigarety se prodávají i v kavárnách, restauracích a u benzínových stanic. Samozřejmě takové mnohem jemnější rozlišování může být zavedeno, pouze pokud dostupné údajové zdroje poskytují dostatečnou informaci alespoň pro hrubé odhady důležitosti každého z těchto distribučních kanálů;
- d) při výpočtu dopravních přírážek by bylo velmi užitečné rozlišení podle typu dopravy (např. železniční, letecká, námořní, vnitrozemská vodní nebo silniční).

9.42 Daně z výroby a z dovozu sestávají z:

- a) daní z produktů (D.21);
  1. daní typu daně z přidané hodnoty (DPH) (D.211);
  2. daní a cel z dovozu; bez DPH (D.212);
  3. daní z produktů, bez DPH a dovozních daní (D.214);
- b) deostatních daní z výroby (D.29).

Podobné kategorie se rozlišují za dotace na výrobu a dovoz. Dotace jsou pojaty, jakoby to byly záporné daně z výroby a z dovozu.

Definice všech těchto kategorií jsou uvedeny v odstavcích 4.14 až 4.39.

- 9.43 Dodávky v základních cenách zahrnují ostatní čisté daně z výroby, tj. bez ostatních dotací na výrobu. Aby se provedl převod ze základních cen na kupní ceny (nebo naopak; viz odstavec 9.34), měly by být připočteny různé daně z produktů a dotace na produkty by měly být odečteny (nebo naopak).
- 9.44 Daň z přidané hodnoty může být odpočitatelná, neodpočitatelná nebo neuplatnitelná:
- odpočitatelná DPH se obvykle používá pro většinu mezipotřeby, většinu tvorby hrubého fixního kapitálu a částečně pro změny stavu zásob;
  - neodpočitatelná DPH se často používá pro výdaje na konečnou spotřebu, částečně u tvorby hrubého fixního kapitálu a u změny stavu zásob a části mezipotřeby;
  - DPH je obvykle neuplatnitelná pro :
    - vývoz (alespoň do zemí mimo EU);
    - výrobky a služby, které mají nulovou sazbu DPH bez ohledu na jejich použití;
    - výrobce, kteří nejsou plátcí DPH, např. malé podniky a náboženské organizace.
- 9.45 V ESA se DPH zaznamenává jako čistá: všechny dodávky se oceňují v základních cenách, tj. po vyloučení fakturované DPH; mezipotřeba a konečné užití se zaznamenávají v kupních cenách, tj. po vyloučení odpočitatelné DPH.
- 9.46 Tabulka 9.8 o daních z produktů mínus dotace na produkty je zjednodušená, protože:
- různé typy daní z produktů nejsou rozlišeny a dotace se neuvádějí odděleně;
  - v jednotlivých distribučních kanálech se mohou používat různé daňové sazby a dotace; ty by měly být tudíž také rozlišovány, když existují odpovídající a dostatečné informace.
- 9.47 Daně a dotace na produkty jsou ve formě předpisu pro platbu, pouze jsou-li prokazovány daňovými výměry, daňovými přiznáními atd., nebo ve formě daní skutečně zaplacených (viz odstavec 4.27). Daně (a dotace) týkající se produktů jsou obvykle odhadovány podle produktů použitím oficiální sazby daní (dotací) na různé toky. Posléze by měla být provedena analýza rozdílů proti daňovým výměrům nebo částkám skutečně zaplaceným.
- Některé z těchto rozdílů naznačují, že původní odhad daní z produktů neodpovídá definicím používaným v ESA:
    - v případě osvobození od daňové povinnosti by tudíž měl být původní odhad daní z produktů snížen;
    - v případě vyhýbání se placení daní z produktů (např. platba daní je povinná, ale neexistuje daňový výměr) je tudíž třeba odhad daní z produktů rovněž snížit;
    - v případě pokut by odhad daní z produktů měl být zvýšen.

Změny odhadů daní z produktů mají průvodní vliv na proměnné odhadované na základě připočtu či odpočtu odhadů daní z produktů. Například produkce určité skupiny produktů v základních cenách může být odhadnuta mezi jiným odečtením daní z produktů z odhadovaného užití v kupních cenách. Dále odhad produkce v základních cenách může být rovněž kombinován mimo jiné s odhadem daní z produktů, aby se došlo k odhadu užití v kupních cenách.

- Ně které jiné typy rozdílů by se neměly brát v úvahu v tabulkách dodávek a užití:
  - časové posuny, např. platby se mohou vztahovat k daňovým výměrům z různých let;
  - podniky nejsou schopné platit (bankrot): to by mělo být zachyceno jako ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků, tj. nikoliv v tabulkách dodávek a užití.
- V ně kterých případech mohou rozdíly naznačovat, že původní odhad daní a dotací na produkty je závažně chybný, protože například produkce některé produkty je podhodnocena. Pak může být oprávněná změna odhadu toků výrobků a služeb.

Při převodu užití v členění podle produktů v kupních cenách do základních cen je možné úpravu původního odhadu daní a dotací na produkty ukázat jako samostatnou položku. Přesto však pro všechny strukturální propočty bude nutné rozvrhnout tuto úpravu na jednotlivé produkty, i kdyby to bylo možné pouze pomocí jednoduché matematické operace, např. proporcionálně.

- 9.48 Tabulka užití (tabulka 9.6) neukazuje, v jakém rozsahu byly použité výrobky a služby vyrobeny na domácím území nebo byly dovezeny. Tato informace je nezbytná pro všechny typy analýz, v nichž hraje úlohu propojení mezi dodávkami a užitím výrobků a služeb v rámci národního hospodářství. Týká se to například analýzy vlivu změn ve vývozu nebo výdajích na konečnou spotřebu na dovoz, domácí výrobu a k tomu se vztahující proměnné, jako je zaměstnanost. Ve skutečnosti to platí pro většinu analýz uvedených v 9.14 a 9.15. Soustava tabulek vstupů a výstupů proto zahrnuje také tabulku užití za dovážené produkty a samostatnou tabulku za výrobky a služby z domácí produkce (viz tabulka 9.9 a 9.10).
- 9.49 Při sestavení tabulky užití za dovezené výrobky by měly být využity všechny dostupné informace o užití dovozu, např. za některé produkty mohou být známi největší dovozci a za některé výrobce mohou existovat informace o výši dovozu. Všeobecně však platí, že přímé statistické informace lze získat zřídka. Proto musí být tyto informace obvykle doplněny o určité předpoklady podle skupin produktů.
- 9.50 Tabulku užití výrobků a služeb z tuzemské produkce lze získat odečtením tabulky užití za dovezené produkty od celkové tabulky užití.

Tabulka 9.9 — Tabulka užití dovozu

		1 2 3 ...	Odvětví (NACE)	... n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
			(1)	(2)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty (CPA)	1	Pro dovezené produkty: mezipotřeba v cenách CIF podle produktů a odvětví	(1)			Pro dovezené produkty: Konečné užití v cenách CIF: Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu a cenností e) změna zásob f) vývoz		
	2							
	3							
	.							
	.							
	.							
	m							
Σ (1)		Celková mezipotřeba dovezených produktů podle odvětví	(2)			Celkové konečné užití dovezených produktů podle typů		Dovoz celkem

Tabulka 9.10 — Tabulka užití tuzemské produkce v základních cenách

1	2	3	...	n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
						(3)	(4)	(5)
				(1)		Konečné užití v základních cenách: Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu a cenností e) změna zásob f) vývoz		
Produkty (CPA)	(1)	Pro tuzemskou produkci: mezispotřeba v základních cenách podle produktů a odvětví						
1								
2								
3								
.								
.								
.								
m								
Σ (1)	(2)	Celková mezispotřeba tuzemské produkce v základních cenách podle odvětví podle odvětví				Konečné užití tuzemské produkce v základních cenách		Tuzemská produkce celkem
Užití dovezených produktů	(3)	Celková mezispotřeba dovezených pro- duktů podle odvětví				Konečné užití dovezených produktů v základních cenách		Dovoz celkem
Čisté daně na produkty	(4)	Čisté daně z produktů pro mezispotřebu podle odvětví				Čisté daně z produktů pro konečné užití		Čisté daně z produktů celkem
Σ (1) + (3) + (4)	(5)	Zužycie pośrednie w cenach nabycia Celkem według gałęzi				Ostateczne wykorzystanie Celkem według rodzajów		Wykorzystanie Celkem
Náhrady zaměstnancům Ostatní čisté daně z výroby Spotřeba fixního kapitálu Čistý provozní přebytek	(6)	Celková mezispotřeba v kupních cenách podle odvětví						
Σ (6)	(7)	Konečné užití podle typů celkem						
Σ (1) + (3) + (4) + Σ (6)	(8)	Užití celkem						
Tvorba fixního kapitálu Stavy fixního kapitálu Vklad práce	(9)							

9.51 Tabulky dodávek a užití popsané výše mohou být upraveny zavedením alternativních a doplňkových třídění, aby sloužily k více specifickým účelům. Týká se to důležitých případů, jako jsou :

- a) podrobnější třídění podle produktů a odvětví, které se opírá o národní klasifikace nebo bere v úvahu specifické cíle, např. pro analýzu úlohy výzkumu a vývoje v národním hospodářství;
- b) podrobnější zeměpisné členění dovozu a vývozu, např. obchod mezi zeměmi EU, který je dále členěn podle zemí a obchod s třetími zeměmi členěný podle ekonomických regionů a některých vybraných zemí, jako jsou USA a Japonsko;
- c) rozčlenění dovozu na:
  1. dovoz produktů, které se rovněž vyrábějí v tuzemsku („konkurenční dovoz“);
  2. dovoz produktů, které se v tuzemsku nevyrábějí („doplňkový dovoz“).

Lze očekávat, že oba typy dovozu mají odlišný význam a odlišné vztahy v rámci národního hospodářství. Konkurenční dovoz může být předmětem analýzy a hospodářské politiky, protože může nahradit domácí produkci; mohl by být proto zařazen jako samostatná položka konečného užití v tabulkách užití. Za doplňkový dovoz se analýzy soustředí hlavně na vliv změn cen nebo objemu dovozu (např. v případě ropné krize) na dané národní hospodářství;

- d) třídění náhrad zaměstnancům podle takových kritérií, jako je úroveň vzdělání, zaměstnanost na částečný nebo úplný úvazek, věk a pohlaví. Tato třídění je možné též použít jako doplňkovou informaci o zaměstnanosti. Tak mohou být tabulky dodávek a užití využity rovněž pro všechny druhy analýz trhu práce;
- (e) rozdělení náhrad zaměstnancům na:
  1. mzdy a platy, a z toho:
    - příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnanci ⁽¹⁾;
  2. příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnavatelem.

Toto rozčlenění umožňuje analýzu úlohy příspěvků na sociální zabezpečení na cenu pracovních sil a případný přesun tohoto zatížení do hrubého provozního přebytku;

- f) třídění konečné spotřeby podle účelu (pro domácnosti COICOP, pro vládní instituce COFOG). Klasifikace těchto výdajů podle funkcí umožňuje hodnotit dopad každé funkce na zbytek národního hospodářství. Je možné například hodnotit vliv veřejných a soukromých výdajů na zdravotní péči, na dopravu a na vzdělávání. Jiným příkladem v tomto směru je analýza dopadu vládních výdajů na obranu na některá domácí odvětví, zejména na výrobce letadel, nákladních automobilů a zbraní;
- g) nové rozřazení tvorby fixního kapitálu a stavu fixních aktiv za fixní aktiva, která jsou pronajata svými vlastníky, např. v případě provozního leasingu: fixní aktiva mohou být zaznamenávána, jako by byla vlastněna uživatelem (na rozdíl od standardního pojetí v ESA). Cílem tohoto nového zařazení je uvést na srovnatelnou základnu nákladovou strukturu odvětví, která pronajímají fixní aktiva a těch, která vlastní podobná fixní aktiva. Kvůli souladu pojetí v účetnictví toto přetřídění vyžaduje rovněž úpravu mezispotřeby u nájemce a úpravu produkce u pronajímatele o částku nájemného za fixní aktiva;
- h) přetřídění zaměstnanců a náhrad zaměstnancům podle toho, zda jde o osoby zapůjčené mimo podnik na pracovní smlouvu a o osoby dočasně zaměstnané prostřednictvím zprostředkovacích agentur; účelem tohoto přetřídění je, aby nákladová struktura v jednotlivých odvětvích byla více srovnatelná tím, že se osoby vykazují v těch odvětvích, kde skutečně pracují. Toto přetřídění vede rovněž k úpravě pojetí mezispotřeby a produkce v dotyčných odvětvích.

⁽¹⁾ Celkové odhady tohoto pojetí mohou být nezbytné v tom případě, kdy příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnanci závisí nejen na mzdách a platech, nýbrž např. i na ostatních příjmech zaměstnance, na věku a rodinném stavu.

TABULKY PROPOJUJÍCÍ TABULKY DODÁVEK A UŽITÍ A SEKTOROVÉ ÚČTY

- 9.52 Pro zajištění, že tabulky dodávek a užití jsou v souladu se sektorovými účty, je třeba propojit informace z tabulek dodávek a užití se sektorovými účty. Toho se dosahuje zavedením kombinační tabulky, v níž jsou proměnné zároveň tříděny jak podle odvětví, tak i podle sektorů (viz tabulka 9.11).

Tabulka 9.11. — Tabulka propojující tabulky dodávek a užití se sektorovými účty

		Odvětví (NACE)		Σ (1)
		1 2 3 ...	... n	
		(1)		(2)
I. Nefinanční podniky				
Celková produkce				
Tržní produkce				
Produkce pro vlastní konečné užití				
Ostatní netržní produkce				
Mezispotřeba	(1)			
Hrubá přidaná hodnota				
Náhrady zaměstnancům				
Ostatní čisté daně z výroby				
Čistý provozní přebytek				
Spotřeba hrubého fixního kapitálu				
Tvorba hrubého fixního kapitálu				
II. Finanční instituce				
Celková produkce				
...				
Tvorba hrubého fixního kapitálu				
III. Vládní instituce				
IV. Domácnosti				
V. NISD				
Celkem za sektory				
Produkce				
...	(2)			
Tvorba hrubého fixního kapitálu				

SYMETRICKÉ TABULKY VSTUPŮ A VÝSTUPŮ

- 9.53 V ESA je nejdůležitější symetrickou tabulkou vstupů a výstupů tabulka v členění produkt na produkt a tato tabulka je popsána zde.

- 9.54 Tabulka vstupů a výstupů v členění produkt na produkt (viz tabulky 9.4 a 9.12) může být sestavena transformací z tabulek dodávek a užití, obou v základních cenách. Znamená to změnu tvaru tabulky, tj. ze dvou nesymetrických tabulek do jedné symetrické tabulky (viz odstavec 9.09). Transformace může být rozdělena do tří kroků:

- a) přeřazení vedlejších výrobků z tabulky dodávek do těch odvětví, v nichž představují hlavní produkty;

- b) přeskupení sloupců v tabulce užití ze vstupů do odvětví na vstupy do homogenních odvětví (bez agregace řádků);
  - c) agregace produktů v podrobném členění (řádků) z nové tabulky užití do homogenních odvětví zachycených ve sloupcích, pokud je to třeba.
- 9.55 Krok a) se týká přesunů produkce v podobě vedlejších produktů v tabulce dodávek. Protože vedlejší produkty se v tabulce dodávek nacházejí mimo diagonálu, je tento druh přesunu poměrně jednoduchý. Tyto vedlejší produkty se přidají do těch odvětví, pro které jsou hlavními a odstraní se z odvětví, ve kterých byly vyrobeny.
- 9.56 Krok b) je složitější, neboť základní údaje o vstupech se vztahují k odvětvím a ne k jednotlivým produktům vyráběným v každém odvětví. Tento druh transformace, který se tu má provést, zahrnuje přesun vstupů spojených s vedlejší produkcí z odvětví, kde byla tato produkce vyrobena, do odvětví, do kterého svou charakteristikou patří. Při provádění této transformace mohou být použity dva přístupy:
1. s využitím dodatečných statistických a technologických informací;
  2. s využitím určitých předpokladů.
- 9.57 Dodatečné statistické a technologické informace by měly být využity v co největší míře. Je možné získat například zvláštní informace o vstupech nutných k výrobě určitých druhů produkce. Avšak informace tohoto druhu jsou obvykle neúplné. Nakonec bude pro provedení převodu obvykle nutné uchýlit se k některým jednoduchým předpokladům.

Tabulka 9.1.2 — Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách (produkt na produkt)

	Produkty (CPA) ... n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
1 2 3 ...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty (CPA)					
(1)	Pro tuzemskou produkci: Mezi spotřeba v základních cenách podle produktu na produkt		Pro tuzemskou produkci: Konečné užití v základních cenách Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) složki trvale brutto i aktywa o wyjątkowej wartosci e) zmiana zasob f) vývoz		
1					
2					
3					
.					
.					
.					
.					
m					
Σ (1)	Celková mezi spotřeba dovezených produktů podle produktů		Celkové konečné užití dovezených produktů podle typů		Užití v základních cenách celkem
Daně z produktů Dotace na produkty (-)	Čistě daně z produktů podle produktů		Čistě daně z produktů podle konečného užití		Čistě daně z produktů celkem
Σ (1) + (3)	Celková mezi spotřeba v kupních cenách podle produktů		Konečné užití podle typů v kupních cenách celkem		Čistě daně v kupních cenách celkem
Náhrady zaměstnancům Ostatní čistě daně z výroby Spotřeba fixního kapitálu Čistý provozní přebytek	Složky přidané hodnoty podle produktů				
Σ (5)	Přidaná hodnota podle produktů				
Σ (1) + (3) + Σ (5)	Produkce v základních cenách podle produktů				
Dovoz	Dovoz v cenách CIF podle produktů				
(7) + (8)	Dodávky v základních cenách podle produktů				
Tvorba fixního kapitálu Stav fixního kapitálu Vklad práce					
(10)					

- 9.58 Předpoklady, které se používají při převodu produkce a vstupů s ní spojených, vycházejí ze dvou typů technologických předpokladů:
- technologie výroby v odvětví, kdy se předpokládá, že všechny produkty vyrobené v místní ČJ v určitém odvětví se vyrábějí stejnou technologií se stejnou strukturou vstupů;
  - technologie výroby produktu, kdy se předpokládá, že všechny produkty v určité skupině produktů mají stejnou strukturu vstupů bez ohledu na to, ve kterém odvětví se vyrábějí.

Výběr nejlepšího předpokladu, kterého by se mělo použít v každém případě, není snadný. Závisí ve skutečnosti na struktuře odvětví národního hospodářství, dále např. na stupni specializace, na homogenitě národních technologií používaných k výrobě produktů uvnitř stejné výrobní jednotky. Například boty lze vyrábět z kůže a z umělých usní. Použití předpokladu stejné technologie výroby produktu pro všechny druhy bot (nebo použijeme-li vyšší stupeň agregace, pro obuv) může být tudíž dosti problematické; použití předpokladu odvětvové technologie pak může být lepší alternativou.

Prosté použití předpokladu technologie výroby produktu vede často k výsledkům, které jsou nepřijatelné, pokud odvozené technické koeficienty jsou někdy nepravděpodobné nebo dokonce nemožné, např. záporné koeficienty. Nepravděpodobné koeficienty mohou vzniknout z důvodu chyb při měření a v důsledku heterogenity (skladby podle produktů) v odvětví, kde je přesouvaný produkt hlavním produktem. To může být překlenuto provedením úprav založených na doplňkových informacích nebo využitím expertních odhadů v co možná největším rozsahu. Samozřejmě dalším řešením je použití předpokladu odvětvové technologie. V praxi je nevhodnějším přístupem pro sestavení symetrických tabulek vstupů a výstupů použít současně předpokladů obojí technologie v kombinaci s doplňkovými informacemi.

- 9.59 Význam úlohy, kterou hrají použité předpoklady, závisí na rozsahu vedlejší produkce. Ta zase závisí nejen na organizaci výroby v rámci národního hospodářství, nýbrž i na struktuře podle produktů. Čím podrobnější je členění podle produktů, tím větší vedlejší produkci je možno očekávat.
- 9.60 Krok c) zahrnuje agregaci produktů do nové tabulky užití do odvětví, která je vyrábějí, podle a). Výsledkem je symetrická tabulka vstupů a výstupů s produkty, které jsou klasifikovány a poměřovány s vedlejšími produkty. Zatímco na začátku jsme vycházeli z údajů z místních ČJ, výsledné záznamy se provádějí tak, aby odpovídaly údajům za „jednotky s homogenní výrobou“.
- 9.61 Klasifikace použité v symetrické tabulce vstupů a výstupů jsou shodné s klasifikacemi použitými v tabulkách dodávek a užití, neboť symetrická tabulka vznikla transformací tabulek dodávek a užití (ovšem kromě třídění podle odvětví na homogenní odvětví).
- 9.62 Symetrická tabulka vstupů a výstupů 9.12 by měla být doplněna alespoň o dvě tabulky:
- matici zachycující užití dovozu; podoba této tabulky se shoduje s podobou tabulky dovozu, která je podpůrnou pro tabulky dodávek a užití (viz tabulka 9.10) s tou výjimkou, že je zde použito třídění produktů na produkt;
  - symetrickou tabulku vstupů a výstupů za tuzemskou produkci (tabulka 9.13).

Symetrické tabulky za tuzemskou produkci by se mělo použít při výpočtu komplexních koeficientů, tzv. Leontěvových inverzních koeficientů. Použijeme-li tabulku 9.13, Leontěvova inverze je inverzí rozdílu jednotkové matice a matice technických koeficientů získaných z matice $[(1), (1)]$. Leontěvovy inverze mohou být také vypočteny za tuzemskou produkci a za konkurenční dovoz (viz odstavec 9.51). Mělo by se pak vycházet z předpokladu, že konkurenční dovoz byl vyroben stejným způsobem jako tuzemská produkce.

Tabulka 9.13 — Symetrická tabulka vstupů a výstupů užití tuzemské produkce (produkt na produkt)

	1 2 3 ...	Produkty (CPA) ... n	Σ (1)	Konečné užití a) b) c) d) e) f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
	(1)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty (CPA)						
1	(1)	Pro tuzemskou produkci: Mezi spotřeba v základních cenách podle produktu na produkt		Pro tuzemskou produkci: Konečné užití v základních cenách Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu a cenností e) změna zásob f) vývoz		
2	(2)	Celková mezi spotřeba dovezených produktů podle produktů		Konečné užití dovezených produktů podle typů		Tuzemská produkce celkem
3	(3)	Užití dovezených produktů (3) Celková mezi spotřeba dovezených produktů podle produktů		Konečné užití dovezených produktů v základních cenách		Dovoz celkem
.	(4)	Čisté daně z produktů (4) Čisté daně z produktů pro mezi spotřebu podle produktů		Čisté daně z produktů pro konečné užití		Podatki od produktów netto Celkem
.	(5)	Zužycie pośrednie Celkem w cenach nabycia według produktów		Ostateczne wykorzystanie Celkem według rodzajów wykorzystania		Čisté daně z produktů celkem
.	(6)	Složky přidané hodnoty podle produktů				
.	(7)	Přidaná hodnota podle produktů				
m	(8)	Produkce v základních cenách podle produktů				
Σ (1)						
Užití dovezených produktů						
Čisté daně z produktů						
Σ (2) + (3) + (4)						
Náhrady zaměstnancům						
Ostatní čisté daně z výroby						
Spotřeba fixního kapitálu						
Čistý provozní přebytek						
Σ 6						
Σ (1) + (3) + (4) + Σ (6)						
Tvorba fixního kapitálu						
Stav fixního kapitálu						
Vklad práce						

KAPITOLA 10

CENOVÉ A OBJEMOVÉ MÍRY

- 10.01 V systému hospodářských účtů jsou všechny toky a stavy vyjádřeny v peněžních jednotkách. Peněžní jednotka je jediný společný jmenovatel, který se může užít k ohodnocení extrémně rozdílných transakcí zachycených v účtech a k odvození smysluplných vyrovnávacích položek.

Při použití peněžní jednotky jako jednotky pro měření je problém v tom, že tato jednotka není ani stabilní, ani mezinárodní standard. Hlavní záležitostí v ekonomické analýze je měřit ekonomický růst jako růst objemů mezi dvěma odlišnými obdobími. Potom je nezbytné ve změnách hodnoty určitých ekonomických souhrnných ukazatelů odlišit změny vyvolané pouze cenovými změnami od zůstatku, který je nazýván „objemová“ změna.

Ekonomická analýza se také týká srovnání v prostoru, tj. mezi různými národními hospodářstvími. Tato srovnání se hlavně soustřeďují na mezinárodní srovnání co do objemů výroby a důchodu, ale úroveň cen je také zajímavá. Proto je nezbytné rozkládat činitele změn hodnot ekonomických souhrnných ukazatelů mezi dvojicemi nebo skupinami zemí do složek, které odrážejí změny objemové a změny cenové.

- 10.02 Při porovnávání toků nebo stavů v čase by se měla přikládat stejná důležitost přesnému měření změn cen i měření změn objemů. V krátkém časovém rozmezí není u nabídky a poptávky o sledování cenových změn o nic menší zájem než o měření objemu. V delším časovém období studium hospodářského růstu musí vzít na zřetel pohyby relativních cen u různých typů výrobků a služeb.

Hlavním cílem není prostě poskytovat obsáhlé míry cenových a objemových změn pro hlavní souhrnné ukazatele v systému, nýbrž sestavit soubor nezávislých měr, který umožní provést systematickou a podrobnou analýzu inflace, ekonomického růstu a výkyvů.

- 10.03 Obecné pravidlo pro srovnávání v prostoru říká, že přesné měření se musí provádět jak pro cenové, tak pro objemové složky ekonomických souhrnných ukazatelů. Poněvadž v prostorových srovnáních je často významný rozdíl mezi Laspeyeresovým a Paascheho typem indexů, je pro tento účel přijatelný pouze typ Fisherova indexu.

- 10.04 Hospodářské účty jsou výhodné v tom, že poskytují vhodný rámec pro konstrukci soustavy objemových a cenových indexů a že také zajišťují soulad statistických dat.

Výhody účetního přístupu lze shrnout takto:

- a) na pojmové úrovni užití účetního rámce, který pokrývá celý ekonomický systém, vyžadují, aby cenové a fyzikální jednotky byly pro odlišné výrobky a toky v systému určeny konzistentně. V rámci tohoto typu platí příkaz, že např. pojetí cen a objemů pro danou skupinu produktů by se mělo definovat shodně jak u zdrojů, tak i u užití;
- b) na statistické úrovni užití rámce hospodářských účtů ukládá účetní omezení, která se musí respektovat jak v běžných, tak i ve stálých cenách a která budou obvykle vyžadovat provedení nějakých úprav, aby se zajistil soulad údajů cenových, a objemových;
- c) dále vytvoření integrované soustavy cenových a objemových indexů v souvislosti se systémem hospodářských účtů poskytuje národnímu účetnictví zvláštní kontroly. Za předpokladu existence vybilancované soustavy tabulek dodávek a užití v běžných cenách znamená konstrukce takových vybilancovaných tabulek ve stálých cenách, že může být automaticky odvozena soustava implicitních cenových indexů. Ověření věrohodnosti takto odvozených indexů může vést k revizi a opravě údajů ve stálých cenách a dokonce v některých případech i hodnot v běžných cenách;
- d) nakonec účetní přístup umožňuje měření změn cen a objemů určitých vyrovnávacích položek v účtech, jsou-li tyto položky odvozeny podle definice z jiných prvků v účtech.

- 10.05 Navzdory výhodám integrované soustavy založené na rovnováze transakcí s výrobky a službami jak pro celek, tak pro odvětví, se musí vzít na vědomí, že cenové a objemové indexy takto získané neuspokojují všechny potřeby ani neodpovídají na všechny možné otázky, co způsobilo změnu cen nebo objemu. Účetní omezení a výběr vzorců pro cenové a objemové indexy mohou někdy představovat překážku, i když jsou podstatné pro konstrukci soudržné soustavy. Také vzniká potřeba informace za kratší období, jako jsou měsíce nebo čtvrtletí. V těchto případech se mohou ukázat jako užitečné jiné tvary cenových a objemových indexů.

ROZSAH OBJEMOVÝCH A CENOVÝCH INDEXŮ V SYSTÉMU ÚČTŮ

- 10.06 Mezi toky, které se vyskytují v hospodářských účtech v běžných cenách, existují některé (především se týkají produktů), kde se rozlišování mezi změnami cen a objemu podobá rozlišování na mikroekonomické úrovni. Pro mnohé jiné toky v systému je toto rozlišování mnohem méně zřetelné.

V prvním případě toky zahrnují skupinu základních transakcí s výrobky a službami, jejichž hodnota je u každého rovna součinu počtu fyzikálních jednotek a jejich příslušné jednotkové ceny. V tomto případě stačí znát rozčlenění příslušného toku na základní elementární transakce, aby se určila jeho průměrná odchylka u cen i u objemu.

Ve druhém případě, který se týká řady transakcí vztahujících se k rozdělování a k finančnímu zprostředkování, jakož i k vyrovnávacím položkám, jako je přidaná hodnota, je obtížné nebo dokonce nemožné přímo rozdělit běžné hodnoty na složky cen a objemů a musí se přijmout zvláštní řešení.

Je třeba také měřit skutečnou kupní sílu řady souhrnných ukazatelů, jako jsou náhrady zaměstnancům, disponibilní důchody domácností nebo národní důchod. To se může provést např. jejich deflací pomocí indexu cen výrobků a služeb, které se za ně mohou kupovat.

- 10.07 Je třeba zdůraznit, že účel a postup užívaný při měření reálné kupní síly se zásadně liší od těch, které se získají deflováním výrobků a služeb a vyrovnávacích položek. Pro ně se může vytvořit integrovaná soustava cenových a objemových indexů, která je užitečná mimo jiné pro měření ekonomického růstu. K hodnocení reálných toků posledně jmenovaných ve stálých cenách se užívají jiné cenové indexy pro toky než ty, které jsme posuzovali, které se mohou lišit podle účelu analýz: může to být pouze konvence a nemůže se provádět jediným způsobem v rámci integrované soustavy cenových a objemových indexů.

INTEGROVANÁ SOUSTAVA CENOVÝCH A OBJEMOVÝCH INDEXŮ

- 10.08 Systematické dělení změn hodnot v běžných cenách na složky „změny cenové“ a „změny objemové“ je omezeno na toky, představující transakce, zachycené na účtech výrobků a služeb (0) a na účtech výroby (I); provádí se jak pro údaje vztahující se k jednotlivým odvětvím, tak pro údaje vztahující se k celému hospodářství. Toky představující vyrovnávací položky, např. přidanou hodnotu, nemohou být přímo rozděleny na činitele cenové a objemové složky; to se může provést pouze nepřímo užitím odpovídajících toků transakcí.

Užití účetního rámce ukládá dvojí omezení při výpočtu údajů:

- a) rovnováha na účtu výrobků a služeb musí být získána pro jakoukoliv posloupnost dvou let jak pro běžné, tak pro stálé ceny;
- b) každý tok na úrovni celého národního hospodářství se musí rovnat součtu odpovídajících toků za různá odvětví.

Třetí omezení nevnutené užitím účetního rámce, nýbrž vyplývající ze záměrné volby, je, že každá změna v hodnotě transakcí musí být přisouzena buď změně cen, nebo změně objemu, nebo kombinaci obou.

Jestliže jsou splněny tyto tři požadavky, ocenění položek účtu výrobků a služeb a účtu výroby ve stálých cenách znamená, že lze získat integrovanou soustavu cenových a objemových indexů.

10.09 Položky brané v úvahu při konstrukci takové integrované soustavy, jsou tyto:

Transakce s produkty		
Produkce	P.1	
Tržní produkce		P.11
Produkce pro vlastní konečné užití		P.12
Ostatní netržní produkce		P.13
Mezispotřeba	P.2	
Výdaje na konečnou spotřebu	P.3	
Výdaje na individuální konečnou spotřebu		P.31
Výdaje na kolektivní konečnou spotřebu		P.32
Skutečná konečná spotřeba	P.4	
Skutečná individuální konečná spotřeba		P.41
Skutečná kolektivní konečná spotřeba		P.42
Tvorba hrubého kapitálu	P.5	
Tvorba hrubého fixního kapitálu		P.51
Změna stavu zásob		P.52
Čisté pořízení cenností		P.53
Vývoz zboží a služeb	P.6	
Vývoz zboží		P.61
Vývoz služeb		P.62
Dovoz zboží a služeb	P.7	
Dovoz zboží		P.71
Dovoz služeb		P.72
Daně a subvence na produkty		
Daně z produktů bez DPH		D.212 i D.214
Subvence na produkty		D.31
DPH z produktů		D.211
Spotřeba fixního kapitálu	K.1	
Vyrovnávací položky		
Přidaná hodnota	B.1	
Hrubý domácí produkt	B.1*g	

CENOVÉ A OBJEMOVÉ INDEXY PRO JINÉ SOUHRNNÉ UKAZATELE

10.10 Vedle cenových a objemových měr uvažovaných výše lze také rozložit následující souhrnné ukazatele na jejich vlastní cenové a objemové složky. Účely těchto měr se různí.

Zásoby	AN.12
Stav vyrobených dlouhodobých aktiv	AN.11
Náhrady zaměstnancům	D.1

Pro odhad změny objemu zásob za období může být nutné přepočítat stavy zásob k počátku a ke konci tohoto období do stálých cen.

Stav vyrobených dlouhodobých aktiv musí být přepočten do stálých cen, aby se odhadly poměry mezi kapitálem a produkcí a aby se získala základna pro odhadování spotřeby fixního kapitálu ve stálých cenách.

Náhrady zaměstnancům musí být přepočteny do stálých cen pro účely měření produktivity a v některých případech také, když produkce byly odhadovány podle údajů o vstupech ve stálých cenách.

10.11 Náhrady zaměstnancům jsou prvkem důchodu. Pro účely měření kupní síly mohou být přeceňovány do reálných hodnot deflováním indexem zachycujícím ceny produktů, které zaměstnanci nakupují. Také ostatní prvky důchodu, jako disponibilní důchod domácností a národní důchod, mohou být měřeny v reálných hodnotách stejným obecným způsobem.

VŠEOBECNÉ ZÁSADY MĚŘENÍ CENOVÝCH A OBJEMOVÝCH INDEXŮ

DEFINICE CEN A OBJEMŮ TRŽNÍCH PRODUKTŮ

- 10.12 Vytváření integrované soustavy cenových a objemových indexů se zakládá na předpokladu, že na úrovni jednotlivého výrobku nebo služby je hodnota (v) rovna součinu jednotkové ceny (p) a počtu jednotek (q), tj.

$$v = p \times q$$

- 10.13 *Definice:* Cena je definována jako hodnota jedné jednotky produktu, pro který je množství plně homogenní nejen ve fyzikálním smyslu, nýbrž i s ohledem na řadu jiných charakteristik popsaných v odstavci 10.16. Aby byly sčitatelné v ekonomickém smyslu, množství musí být identická a musí mít shodnou jednotkovou cenu. Pro každý souhrnný ukazatel transakcí s výrobky nebo službami zobrazený v účtech musí být míry cenové a objemové konstruovány tak, že index hodnotový = index cenový x index objemový

To znamená, že každá změna hodnoty daného toku musí být přisouzena buď změně cen, nebo změně objemu nebo kombinaci obou.

- 10.14 Pro transakce s výrobky je v mnoha případech snadné určit fyzikální jednotku týkající se transakce, a proto i jednotkovou cenu. V řadě případů, např. u unikátních kapitálových výrobků, je to obtížnější a musí se speciálně řešit.

Pro transakce se službami je často obtížnější specifikovat charakteristiky, které určují fyzikální jednotky, a mohou vznikat rozdílné názory na kritéria, která by se měla užit. To se může týkat důležitých odvětví, jako jsou finanční zprostředkovatelské služby, velkoobchod a maloobchod, služby poskytované podnikům, vzdělávání, výzkum a vývoj, zdravotnictví nebo rekreace. Se zřetelem na rostoucí význam odvětví služeb je podstatné nalézt společná řešení problému výběrem fyzikálních jednotek, dokonce i když jsou to pouze konvenční jednotky.

ROZDÍLY V KVALITĚ A ROZDÍLY V CENÁCH

- 10.15 Fyzikální a jiné charakteristiky, které se mají vzít v úvahu při identifikaci výrobků, zakládají rozdíly v kvalitě a mají důležitou úlohu, současně však vedou k obtížným statistickým problémům.

Je skutečností, že pro mnoho výrobků a služeb určených pro zvláštní účely existuje několik typů odlišných kvalit, každá se svou vlastní cenou.

- 10.16 Rozdíly v kvalitě se projevují v těchto činitelích:

- a) fyzikální charakteristiky;
- b) dodávky do rozdílných míst;
- c) dodávky v rozdílných denních dobách nebo v rozdílných ročních obdobích;
- d) rozdíly v podmínkách prodeje nebo v okolnostech prostředí, ve kterém jsou výrobky nebo služby dodávány.

Při daných fyzikálních vlastnostech rozdíly v jiných činitelích znamenají, že fyzikální jednotky nejsou identické v ekonomickém smyslu a že hodnota se u jednotek liší. Tyto rozdíly v jednotkových hodnotách jsou považovány za rozdíly objemové, a ne za rozdíly cenové.

Ve skutečnosti platba provedená v okamžiku koupě výrobku zahrnuje nejen cenu zboží, nýbrž i cenu služeb spojených s dodávkou zboží. To znamená, že v zásadě totožné výrobky prodávané za odlišné ceny a za odlišných podmínek by se měly považovat za odlišné produkty. Tento závěr je explicitně brán na vědomí v tabulkách „dodávek a užití“, ve kterých se hodnota obchodního rozpětí a dopravních přírůžek (které reprezentují hlavní služby spojené s obstaráním zboží) uvádí odděleně.

- 10.17 V rámci daného trhu a v jednom období může být současný výskyt několika jednotkových hodnot (s výjimkou případů popsaných v odstavci 10.19) považován za důkaz existence kvalitativních rozdílů. Proto se s různými modely aut a dokonce s odlišnými verzemi téhož modelu musí zacházet podobně jako s odlišnými produkty, musí se rozlišovat mezi cestou na železnici v první a ve druhé třídě.

Pro výpočet cenových a objemových měr se musí používat výrobová klasifikace nejpodrobnější, jak je možné, aby každý identifikovaný výrobek byl maximálně homogenní bez ohledu na úroveň podrobnosti použité při předkládání výsledků.

- 10.18 Kvalitativní rozměr musí být brán v úvahu také, když se mají zaznamenat změny v čase. Změna kvality v důsledku modifikace fyzikálních charakteristik produktu musí být považována za změnu objemu, a ne za změnu cenovou. Také se musí brát v úvahu důsledky agregace. Změny ve skladbě toku, které vyplývají např. z posunu oblíbenosti vyšší průměrné kvality, se musí zaznamenat jako nárůst objemu, a ne jako nárůst cenový. Pro produkci z toho vyplývá, že důsledek posunu mezi trhy s rozdílnými cenami, např. mezi domácím a zahraničním, nebo mezi užitím ve výrobě proti tržím se spotřebitelským zbožím, se bude posuzovat jako změna objemu, a ne jako změna cen. Také z toho vyplývá, že cenová změna pro daný tok se může objevit pouze jako výsledek změn cen na úrovni jednotlivých transakcí.
- 10.19 *Definice:* Existence rozdílů sledovaných jednotkových hodnot nemá být považována za ukazatel kvalitativních rozdílů při těchto okolnostech: při nedostatku informací, při cenové diskriminaci v důsledku omezení volnosti výběru a při existenci souběžných trhů. V těchto případech se rozdíly jednotkových hodnot mají považovat za rozdíly cenové!!!
- 10.20 Nedostatek informací znamená, že zákazníci asi nejsou vždy řádně informováni o existujících rozdílech mezi cenami a že asi proto bez upozornění nakupují za vyšší ceny. Toto nebo i opačný jev se může vyskytnout také v situacích, kdy individuální kupci nebo prodejci vyjednávají nebo smlouvají ceny. Na druhé straně by se s rozdílem mezi průměrnou cenou zboží prodaného na trhu nebo na bazaru, kde se často takové smlouvání vyskytuje, a cenou téhož zboží prodaného na odlišném druhu maloobchodního odbytiště, jako je obchodní dům, mělo normálně zacházet jako s rozdílem odrážejícím kvalitativní odlišnosti způsobené odlišnými prodejními podmínkami.
- 10.21 Cenová diskriminace zahrnuje to, že prodejci mohou být v postavení, že účtují odlišné ceny různým kategoriím zákazníků za stejné výrobky a služby, které se prodávají za přesně stejných podmínek. V těchto případech neexistuje žádná nebo je jen omezená volnost výběru na straně zákazníka příslušejícího k určité kategorii. Přijatá zásada spočívá v tom, že odchylky v cenách mají být považovány za cenovou diskriminaci v případě, když za totožné jednotky prodávané za přesně stejných okolností na jasně oddělitelném trhu jsou účtovány odlišné ceny. Cenové odchylky v důsledku této diskriminace netvoří objemové rozdíly.

Z možnosti dalšího obchodování se zbožím na daném trhu vyplývá, že se dá předpokládat, že cenová diskriminace u těchto druhů výrobků je ve většině případů nevýznamná. Rozdíly v cenách, které snad existují u zboží, lze obvykle vyložit jako důsledek nedostatku informací nebo existence souběžných trhů.

V odvětvích služeb, např. v dopravě, mohou výrobci účtovat nižší ceny skupinám jednotlivců s typicky nižšími důchody, jako jsou důchodci nebo studenti. Jestliže mohou cestovat kdykoliv, jak si vyberou, tento případ musí být považován za cenovou diskriminaci. Avšak jestliže mají nižší jízdné za podmínky, že cestují pouze v určité době, obvykle mimo dopravní špičky, je jim nabízena doprava nižší kvality.

- 10.22 Souběžné trhy mohou existovat z několika příčin. Kupující asi nemohou nakupovat tak mnoho, jak by chtěli, za nižší cenu, protože nabídka za tuto cenu je nedostačující, a za druhé může existovat vedlejší souběžný trh, kde se prodává za vyšší ceny. Existuje také možnost, že je souběžný trh, kde prodejci účtují nižší ceny, protože se mohou vyhnout určitým daním. Také v těchto případech cenové kolísání vytváří cenový rozdíl, a ne objemový.
- 10.23 Když při nedostatku informací, při cenové diskriminaci a při existenci souběžných trhů jsou identické výrobky prodávány za odlišné ceny, může dojít ke změně ve struktuře toku ovlivňující jeho celkovou hodnotu.

Předpokládejme, že určité množství jistého výrobku nebo služby se prodává za nižší ceny určité skupině zákazníků bez jakékoliv odlišnosti v povaze nabízeného výrobku nebo služby, v místě, čase nebo podmínkách prodeje nebo v jiných činitelích. Postupný pokles podílu prodaného za nižší cenu zvedá průměrnou cenu placenou kupujícími za výrobky nebo služby. Musí se to zaznamenat jako vzrůst ceny, a ne jako vzrůst objemu.

ZÁSADY PRO NETRŽNÍ SLUŽBY

- 10.24 Zavedení obsáhlé soustavy cenových a objemových indexů, které pokrývají všechny dodávky a užití výrobků a služeb, se setkává se zvláštní obtíží, když se měří výkony netržních služeb. Tyto služby se liší od tržních služeb tím, že se neprodávají za tržní cenu a že jejich hodnota v běžných cenách se počítá podle konvence jako součet vynaložených nákladů. Tyto náklady jsou mezispotřeba, náhrady zaměstnancům, ostatní daně zmenšené o subvence na výrobu a spotřeba fixního kapitálu.
- 10.25 Při absenci jednotkové tržní ceny lze změnu „jednotkového nákladu“ netržní služby považovat za aproximaci změny ceny. Jestliže jsou netržní služby spotřebovávány individuálně, je v podstatě možné odhadovat množství, která jsou homogenní a která zachycují užití těchto služeb,

a používat jednotkové náklady základního roku k tomu, aby se získaly údaje ve stálých cenách. Takovým typem měření výkonů je možné analyzovat změny v produktivitě pro individuální netržní služby. U kolektivních služeb není obvykle možné stanovit jednotkové náklady a množství zachycující jejich užití. Jestliže jsou prováděny pokusy o výpočet změn produktivity u kolektivních služeb nepřímými metodami, uživatelé by si měli být toho vědomi.

- 10.26 V souvislosti hospodářskými účty je nejdůležitější přijmout zásadu, že produkce a spotřeba netržních služeb podobně jako produkce a spotřeba výrobků a tržních služeb musí být definována jako skutečné toky těchto výrobků a služeb a ne jako konečné výsledky získané z jejich užití. Jelikož tyto výsledky závisí také na několika jiných činitelích, není možné měřit např. objem učitelských služeb vzestupem úrovně vzdělání nebo objem zdravotnických služeb zlepšením zdraví obyvatelstva.

ZÁSADY PRO PŘIDANOU HODNOTU A HDP

- 10.27 Přidaná hodnota, vyrovnávací položka ve výrobním účtu, je jedinou vyrovnávací položkou pro vytvoření integrované soustavy cenových a objemových indexů. Musí se však zdůraznit velmi zvláštní vlastnosti této položky, tak jako se musí zdůraznit důležitost z ní odvozených objemových a cenových indexů.

Na rozdíl od různých toků výrobků a služeb nepředstavuje přidaná hodnota nějakou prostou kategorii transakcí. Nemůže proto být přímo rozložena na složku cenovou a složku objemovou.

- 10.28 *Definice:* Přidaná hodnota (PH) ve stálých cenách je definována jako rozdíl mezi produkcí ve stálých cenách a mezispotřebou ve stálých cenách.

$$VA = \Sigma P(0)Q(1) - \Sigma p(0)q(1)$$

kde P a Q jsou ceny a objemy produkce a p a q jsou ceny a objemy mezispotřeby. Teoreticky správný postup pro výpočet přidané hodnoty ve stálých cenách je dvojitá deflování, tj. oddělené deflování dvou toků produkčního účtu (produkce a mezispotřeby) a vypočtení rozdílu těchto dvou přeceněných toků.

- 10.29 V některých případech, kdy statistické údaje jsou neúplné nebo nedostatečně spolehlivé, se může užit jednoduchý ukazatel. Jestliže existují dobré údaje o přidané hodnotě v běžných cenách, jistou alternativou ke dvojí deflací představuje deflace přidané hodnoty v běžných cenách přímo cenovým indexem pro výkony. Tento postup v sobě zahrnuje předpoklad, že ceny mezispotřeby se mění ve stejném poměru jako ceny výkonů. Jiný možný postup je extrapolace přidané hodnoty v základním roce indexem objemu pro produkci. Tento objemový index se může počítat buď přímo z kvantitativních údajů, nebo deflací hodnoty produkce v běžných cenách odpovídajícím cenovým indexem. Tato metoda ve skutečnosti předpokládá, že změny objemu jsou stejné pro výkony i pro mezispotřebu.

Pro určitá odvětví tržních a netržních služeb, jako je peněžnictví, obchodní služby, vzdělávání nebo obrana, nemusí být možné získat uspokojivé odhady cenových nebo objemových změn produkce. V těchto případech lze vývoj přidané hodnoty ve stálých cenách odhadnout podle změn v náhradách zaměstnancům ve stálých mzdových sazbách a podle změn ve spotřebě fixního kapitálu ve stálých cenách. Na zpracovatele údajů se může naléhat, aby přijímali takové pomůcky, dokonce i když neexistuje dobrý důvod pro předpoklad, že produktivita práce se nemění v krátkém nebo v dlouhém období.

- 10.30 Objemové a cenové indexy přidané hodnoty se proto svou skutečnou povahou odlišují od odpovídajících indexů pro toky zboží a služeb.

Totéž platí pro cenové a objemové indexy souhrnných vyrovnávacích položek, jako je hrubý domácí produkt. Rovná se úhrnu všech přidaných hodnot zmenšenému o Fisim, tzn. součtu vyrovnávacích položek, plus daně z produktů, mínus subvence na produkty, a z jiného hlediska se na něj může nahlížet jako na vyrovnávací položku mezi celkovým konečným užitím a dovozem.

PROBLÉMY PŘI POUŽÍVÁNÍ ZÁSAD

- 10.31 Pro používání zásad pro ceny a objemy u rozdílných toků v soustavě je nezbytné uvést řešení, která se mají použít při problémech, které se v této souvislosti vyskytují.

OBECNÉ POUŽITÍ

- 10.32 Potřeba stanovit, které z různých činitelů popsaných v předcházejícím oddílu vysvětlují cenové rozdíly, vzniká, kdykoliv se zkoumají časové řady hodnotových údajů a musí se oddělit změny cenové a změny objemové. To vyplývá z toho, že dokonce při velké podrobnosti mohou časové řady kvantitativních údajů poskytovat pouze hrubé míry objemových změn, protože nezachycují pořádné změny, které se mohly objevit ve směsici různých kvalit. To například znamená, že stálý počet fyzických jednotek zaznamenaných v určitém toku podceňuje objemovou změnu, jestliže se skladba změnila ve prospěch jednotek vyšší kvality. Tento posun vyvolává změnu průměrné kvality a musí se zaznamenat jako vzrůst objemového indexu. Obecně platí, že nejlepší metoda pro odhad objemových změn u toků výrobků a služeb je deflování hodnotových údajů cenovými indexy. Pokud všechny změny průměrné kvality jsou správně vyjádřeny v řadách hodnotových údajů, správný index objemu se získá jejich dělením reprezentativním cenovým indexem, který je upraven o změny kvality.
- 10.33 Deflování cenovými indexy nemusí být v praxi vždy nejlepší a musí se použít jiné metody. Např. řady hodnot mohou být vytvořeny jako součin cen a údajů o množství a údaje ve stálých cenách se pak mohou získat použitím cen ze základního roku. Jindy mohou být některé řady hodnot horší jakosti nebo mohou existovat potíže při získávání spolehlivých cenových indexů. Pak se může odhadovat na základě kvantitativních ukazatelů. V těchto případech se musí dávat pozor, aby se objemy vztahovaly k produktům co nejvíce homogenním. Jestliže se nedá použít žádná z dosud popsaných metod, údaje výkonů ve stálých cenách se musí opřít o odhady nákladů ve stálých cenách.
- 10.34 Pro netržní služby neexistuje možnost deflování hodnot cenovými indexy a musí se použít jiná řešení. Jsou popsána v odstavcích 10.41 až 10.46 dále v textu.

POUŽÍVÁNÍ PRO SPECIFICKÉ TOKY

Toky výrobků a tržních služeb

- 10.35 Změny hodnot toků výrobků a tržních služeb se dají rozložit na změny cenové a změny objemové nejnázze ze všech toků v národním hospodářství. V této souvislosti by se mělo jasně rozlišovat mezi
- toky představujícími transakce skutečně realizované na trhu za určitou cenu;
  - toky představujícími výkony pro vlastní konečné užití (např. výroba zemědělských výrobků pro vlastní potřebu a služeb bydlení pro osoby bydlící ve vlastních obydlích);
  - toky, jejichž hodnota je určena jako rozdíl mezi transakcemi s výrobky a službami (např. obchodní rozpětí);
  - toky, jejichž hodnota je určena jako rozdíl mezi rozdělovacími a nebo finančními transakcemi (např. Fisim nebo pojišťovací služby).
- 10.36 Toky uvedené v kategorii a) jsou zdaleka nejčtenější a nejobyklejší. Změny hodnot těchto toků se mohou podle své povahy rozložit na změny objemové a cenové. Obecná metoda deflování hodnot těchto toků v běžných cenách cenovými indexy je použitelná ve všech případech, kdy zboží a služby lze vyjádřit v jednotkách, jejichž většina je rok od roku homogenní.
- 10.37 Toky uvedené v kategorii b), což jsou pomyslné transakce, jsou typické tím, že neexistuje skutečná cena transakce. Je to případ takových výrobků, jako jsou zemědělské výrobky pro vlastní konečné užití a výrobky pro tvorbu hrubého fixního kapitálu ve vlastní režii. U služeb se nejdůležitější případ vztahuje na bydlení vlastníků v jejich vlastních obydlích. Hodnoty těchto imputovaných toků se mají získat použitím cen podobných výrobků na trhu a deflátor by proto měl být stejný. Poněvadž je obvykle nezbytné ohodnotit výkony stavebních činností ve vlastní režii pomocí výrobních nákladů spíše než cenami, musí se deflátor v tomto ohledu upravit.
- 10.38 Nejdůležitějšími toky v kategorii c) jsou ty, jejichž hodnota v běžných cenách se získává jako rozdíl mezi hodnotami dvou toků výrobků. To se stává u obchodních rozpětí, jejichž hodnota v běžných cenách se určuje jako rozdíl mezi skutečnou nebo imputovanou cenou, dosaženou velkoobchodem nebo maloobchodem u zboží nakoupeného pro další prodej, a cenou, kterou by musel zaplatit distributor za pořízení zboží v okamžiku jeho prodeje nebo jiného úbytku zboží. Podle jedné metody se proto mohou odhady obchodního rozpětí ve stálých cenách provádět také jako rozdíl, odečtením hodnoty zboží pořízeného za účelem dalšího prodeje ve stálých cenách od hodnoty zboží prodaného tímto obchodníkem ve stálých cenách. Jinou metodou by byla extrapolace obchodních přírážek ze základního roku buď podle objemu prodeje, nebo podle objemu nákupu, realizovaného velkoobchodem a maloobchodem. Pro zajištění správnosti musí tato alternativa vzít v úvahu skutečnost, že obchodní rozpětí se mění pro různé výrobky a různé druhy užití. Tato skutečnost je výslovně zohledněna v tabulkách dodávek a užití.

- 10.39 Kategorie c) také zahrnuje výkony služeb cestovních kanceláří, které se měří jako hodnota poplatků za služby cestovních kanceláří (odměn a provizí). Tyto složky se mohou měřit také jako rozdíl mezi dvěma toky, mezi plnou úhradou od kupujícího a výdaji za dopravu a ubytování placenými výrobcem. Míru objemu lze získat jako rozdíl mezi těmito toky přepočtenými do stálých cen. Při jiném způsobu je možné odměny a provize určit jako cenu za jednotku určitého druhu zprostředkované dopravy nebo ubytování a objemový ukazatel pro poplatky za služby by se vyvíjel stejným způsobem jako tyto toky.
- 10.40 Toky v kategorii d) se skládají z finančních zprostředkovatelských služeb, včetně poplatků za služby pojištění a penzijních fondů. Finanční zprostředkovatelské služby jsou poskytovány bankami a jinými finančními společnostmi a spočívají v půjčování peněz podnikům nebo domácnostem, v poskytování bezpečnostních schránek a vhodných prostředků pro uschování a ochranu peněz a jiných cenností, v kupování a prodeji cizích měn, v zúčtování šeků, v poskytování všeobecného hospodářského zpravodajství, v obchodování s akciemi a obligacemi a v nabízení investičního poradenství. V některých případech je jednoduché tyto služby definovat a platit za ně odděleně, např. v případě pronájmu prostoru v bankovních trezorech nebo když se poplatky účtují v souvislosti s vydáním akcií, obligací nebo půjček. Pak se může určit hodnota transakcí v běžných cenách, jakož i ceny a množství nezbytné pro měření cen a objemů. Nicméně rozklad finančních zprostředkovatelských služeb nepřímým měřením nebo služeb v pojišťovnictví na cenovou a objemovou složku lze provést obvykle pouze arbitrárně a musel by se zakládat na dohodách.

Toky netržních služeb

- 10.41 Netržní služby poskytované vládními institucemi a neziskovými institucemi sloužícími domácnostem (NISD) zahrnují veliký okruh služeb jak nutných, tak užitečných pro společnost. Spadají do dvou kategorií:
- služby poskytované jednotlivcům, tzn. služby, jejichž uživatelé nebo příjemci jsou individuálně zjištělní. Spotřeba těchto služeb vyžaduje individuální iniciativu na straně těch, jichž se týká;
  - čisté kolektivní služby, tzn. služby, které jsou spotřebovávány společně celým obyvatelstvem.
- 10.42 Služby poskytované jednotlivcům mohou být předávány samotným jednotlivcům (např. lékařská péče) nebo skupinám jednotlivců (např. výuka). Podle své povahy se mohou tyto služby dodávat na tržním nebo netržním základu; jednotlivec může v mnoha případech získat služby tohoto druhu buď využitím tržní jednotky (platí cenu), nebo se obrátí na netržní jednotku vlády nebo na NISD (obdrží služby zdarma nebo téměř zdarma).

Pro tržní jednotky by se měla užít metoda deflování hodnot v běžných cenách cenovými indexy, poněvadž odchylky ve směsici produktů s odlišnými cenami jsou pak správně ukázány jako ovlivňující spíše objemy než ceny. U netržních služeb poskytovaných jednotlivcům lze odhady produkce založit na ukazatelích množství. U vzdělávání se mohou tyto odhady vztahovat k počtu hodin strávených žáky ve třídách nebo při individuální výuce, u netržních zdravotnických služeb by měly ukazatele odrážet ošetřování v nemocnicích nebo návštěvy doktorů či sester. V obou případech existuje kvalitativní rozměr, který je zachycen v objemu zdrojů poskytnutých na jednoho žáka nebo pacienta. Musí se věnovat péče užití údajů podrobně členěných, aby každý ukazatel, pro který se provádějí výpočty, byl co možná nejhomogennější, pokud jde o náklady. Pouze potom jsou změny ve směsici produktů správně ukázány jako změny objemu.

U služeb poskytovaných jednotlivcům by se změny objemu jejich produkce a spotřeby měly měřit v zásadě na základě užití těchto služeb; tak se vyhneme užití rozdílných kritérií pro stejné služby v závislosti na tom, zda jsou tržní nebo netržní. S každou změnou kvality se samozřejmě musí zacházet jako se změnou objemovou; ale to se týká stejně jak tržních, tak netržních služeb poskytovaných jednotlivcům.

- 10.43 Čisté kolektivní služby produkují vládní instituce pro užitek všeho obyvatelstva. Ve skutečnosti zahrnují široký rozsah činností, jako jsou všeobecné veřejné služby, národní obrana, zahraniční věci, spravedlnost a policie, urbanistika a životní prostředí, hospodářská politika atd. Poněvadž se tyto služby spotřebovávají kolektivně, nepřímou a nepřetržitě, nelze objem jejich výkonů měřit podle objemu, ve kterém jsou používány.
- 10.44 V praxi asi není možné získat spolehlivé kvantitativní ukazatele za netržní služby poskytované jednotlivým osobám, a proto se tyto služby do objemu musí měřit stejnými metodami jako čisté kolektivní služby. Potom se musí začít ohodnocením rozdílných nákladových prvků této produkce ve stálých cenách, tzn.
- mezispotřeby;
  - náhrad zaměstnancům;

- c) ostatních daní z výroby mínus ostatní subvence na výrobu;
- d) spotřeby fixního kapitálu.

Z užití nákladových měr jako zástupce pro výkony vyplývá, že není možná analýza produktivity.

- 10.45 Výpočet mezispotřeby ve stálých cenách nepředstavuje žádné zvláštní teoretické problémy základního roku, protože mezispotřeba se týká výrobků a tržních služeb. Může být proveden buď deflováním hodnot v běžných cenách cenovým indexem mezispotřeby, nebo na základě množství přeceněných do cen základního roku.
- 10.46 Propočet náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu ve stálých cenách se v odvětvích netržních služeb provádí obecnými metodami popsanými v odstavcích 10.53 a 10.54 dále v textu. Ostatní daně na produkci jsou často takového typu, že je lze vztahovat k ukazateli objemu, např. k počtu zaměstnanců a k počtu používaných aut.

Daně a subvence na produkty a na dovoz

- 10.47 Integrovaná soustava cenových a objemových indexů, i když je podstatně omezena na transakce týkající se zboží a služeb, nevyklučuje možnost výpočtu měr pro změny cen a objemu pro určité jiné transakce. Tato možnost existuje zvláště v případě daní a dotací přímo vztahovaných k hodnotě výrobků nebo služeb, které jsou předmětem určitých transakcí. V tabulkách dodávek a užití jsou jejich hodnoty uváděny explicitně. Při použití pravidel dále v textu popsaných lze získat cenové a objemové míry pro ty kategorie daní a dotací, které jsou zaznamenány na účtech výrobků a služeb, a to:
- a) daně z produktů, bez DPH (D.212 a D.214);
  - b) subvence na produkty (D.31);
  - c) DPH z produktů (D.211).
- 10.48 Nejjednodušší případ je u daní, které představují pevnou částku z jednotky množství produktu, který je předmětem transakce. Hodnota příjmu z takové daně závisí na:
- a) množství výrobků v transakci;
  - b) objemu odvodu z jednotky, tzn. na ceně zdanění.

Rozdělení změny hodnoty do dvou jejích složek vlastně nepředstavuje žádné potíže. Kolísání objemu je určeno změnou množství zdaňovaných výrobků; kolísání cen odpovídá změně částky odvodu z jednotky, tzn. změně ceny zdanění.

- 10.49 V častějších případech daň představuje určitý procentní podíl z hodnoty transakce. Hodnota příjmu z takové daně pak závisí na
- a) ilości produktów występujących w transakcji;
  - b) ceně výrobků, jichž se transakce týká;
  - c) daňové sazbě (jako procentnímu podílu).

Cena zdanění se pak získá použitím sazby na cenu produktu. Změnu hodnoty příjmu z daně tohoto typu lze také rozdělit na změnu objemovou, danou změnou množství zdaňovaných produktů, a na změnu cenovou odpovídající změně ceny zdanění (b x c).

- 10.50 Částka daní z produktů (bez DPH) (D.212 a D.214) se měří co do objemu použitím daňové složky ceny za základní rok z množství produktů vyrobených nebo dovezených nebo použitím daňových sazeb základního roku na hodnoty produkce nebo dovozu převedené do cen základního roku. Musí se věnovat pozornost skutečnosti, že daňové složky ceny se mohou lišit pro různé druhy užití. Toto je zohledněno v tabulkách dodávek a užití.
- 10.51 Podobně částka subvencí na produkty (D.31) se měří co do objemu užitím dotační složky ceny základního roku na množství produktů vyrobených nebo dovezených nebo použitím sazeb dotací za základní rok na hodnotu produkce nebo dovozu oceněnou v cenách základního roku, přičemž se musí vzít v úvahu odlišné dotační složky ceny pro různé druhy užití.

- 10.52 Daň z přidané hodnoty z produktů (D.211) se počítá jak za celé hospodářství, tak za jednotlivá odvětví a ostatní uživatele na čisté (netto) bázi a vztahuje se pouze k neodpočitatelné DPH. Je určena jako rozdíl mezi DPH fakturovanou za produkty a DPH odpočitatelnou u uživatelů těchto produktů. Jinak lze také určit DPH z produktů jako součet všech neodpočitatelných částek, které musí být zaplacený uživatelem.

Neodpočitatelnou DPH ve stálých cenách lze spočítat uplatněním sazeb DPH platných v základním roce na toky vyjádřené v cenách základního roku. Jakákoliv změna sazby DPH pro běžný rok bude proto zachycena v cenovém indexu, a ne v objemovém indexu neodpočitatelné DPH.

Podíl odpočitatelné DPH na fakturované DPH, a tudíž i neodpočitatelné DPH, se může měnit

- a) buď proto, že se mění právo na odpočet DPH, vyplývající ze změny v daňových zákonech nebo ve vyhláškách, přičemž se bere nebo nebere v úvahu vliv časového zpoždění;
- b) nebo kvůli změnám ve skladbě jednotlivých druhů u žití produktu (např. vzrůst podílu u užití, u kterého se DPH smí odpočítávat).

Se změnou částky odpočitatelné DPH, která vyplývá ze změny práva na odpočet DPH, se bude podle popsané metody zacházet jako se změnou ceny pro zdanění, stejně jako při změně sazby fakturované DPH.

Na druhé straně změna částky odpočitatelné DPH, vyplývající ze změny skladby užití produktu, vytváří změnu v objemu odpočitatelné DPH, která se má odrazit v objemovém indexu DPH z produktů.

Spotřeba fixního kapitálu

- 10.53 Výpočet objemových měř spotřeby fixního kapitálu vyvolává málo problémů, když jsou dostupné dobré údaje o skladbě stavu fixního kapitálu. Metoda průběžné inventarizace, která se používá ve většině zemí, již v sobě obsahuje potřebu pro přechod přes přepočtení stavu fixního kapitálu do stálých cen, potřebný pro odhad spotřeby fixního kapitálu v běžných cenách. Pro přechod od ohodnocení v historických nákladech k ohodnocení v reprodukčních nákladech se musí nejdříve ohodnotit fixní kapitál pořízený za několik různých období na stejnou základnu, tj. do cen základního roku. Cenové a objemové indexy odvozené v tomto propočtu se proto mohou použít pro propočet hodnoty spotřeby fixního kapitálu ve stálých cenách a souvisejícího cenového indexu.

Pokud se neprovádí nepřetržitá inventarizace zásoby fixního kapitálu, změnu spotřeby fixního kapitálu ve stálých cenách lze získat deflováním údajů v běžných cenách cenovým indexem, který se odvodí z údajů o hrubé tvorbě fixního kapitálu podle produktů. Musí se pak brát zřetel na věkovou strukturu pořízených investičních statků.

Náhrady zaměstnancům

- 10.54 Pro účely měření objemu vložené práce zaměstnanců lze za jednotku množství pro náhrady zaměstnancům považovat hodinovou práci daného druhu a úroveň kvalifikace. Jako u výrobků a služeb se musí rozeznávat různé kvality práce a pro každý zvláštní druh práce se musí počítat odlišné množství poměry. Cena spojená s každým druhem práce je náhrada placená za hodinu, která se ovšem může lišit u rozdílných druhů práce. Objemovou míru vykonané práce lze vypočítat jako vážený průměr kvantitativních poměrů pro různé druhy práce, vážených hodnotami náhrad zaměstnanců v předchozím nebo v pevném základním roce. Jinak se může počítat index mzdových sazeb za práci jako vážený průměr proporcionálních změn hodinových sazeb náhrady za různé druhy práce, opět s použitím náhrady zaměstnancům jako vah. Jestliže se vypočítává nepřímý Laspeyresův typ objemového indexu deflováním změn náhrad zaměstnancům v běžných cenách indexem průměrné změny hodinové náhrady, pak by tento druhý index měl být indexem typu Paascheho.
- 10.55 Pro účely měření reálné kupní síly náhrad zaměstnancům může být tento tok deflován indexem, který zachycuje užití realizované za tyto výdělky. Cenový index obvykle volený pro tento účel je implicitní deflátor pro výdaje na individuální spotřebu nebo index spotřebitelských cen.

Stavy vyrobených dlouhodobých aktiv a zásob

- 10.56 Údaje ve stálých cenách jsou potřebné jak pro stavy vyrobených dlouhodobých aktiv, tak pro zásoby. Pro stavy vyrobených dlouhodobých aktiv jsou takové údaje, protože jsou nezbytné pro výpočet proporcí produkce ke kapitálu, dostupné, jestliže se používá metody nepřetržité inventarizace. Jinak informace o hodnotách stavu aktiv lze shromáždit od výrobců a deflaci lze provést pomocí cenových indexů používaných na hrubou tvorbu fixního kapitálu, přičemž se bere v úvahu věková struktura stavů.

Změny zásob se měří pomocí hodnoty vstupů do zásob zmenšené o hodnotu čerpání ze zásob a hodnoty jakýchkoliv běžných ztrát na výrobcích držených v zásobách během sledovaného období. Odhady ve stálých cenách lze odvodit deflováním těchto složek. Když jsou změny objemu a cen zásob dosti pravidelné, lze získat odhady změn zásob také násobením objemové změny zásob průměrnými cenami běžného roku nebo cenami základního roku. Jiným způsobem a také jako křížovou kontrolu lze získat odhady změn zásob jako rozdíl mezi stavy zásob drženými ke konci a k počátku období. Pro tento účel se musí přecenit hodnota zásob zmenšená o cenové změny podle účetnictví výrobce a musí se vyjádřit v průměrných cenách buď běžného, nebo základního roku. Jestliže se vztahují k běžnému roku, pak hodnota měří objemové změny zásob v běžných cenách. Jestliže se průměrné ceny týkají základního roku, hodnota odpovídá objemovým změnám zásob v cenách základního roku.

Míry reálného důchodu za národní hospodářství celkem

- 10.57 Důchodové toky není možné rozdělit na cenovou a množstevní složku, a proto nelze cenové a objemové míry určit stejným způsobem jako za toky a stavy dříve v textu popsané. Důchodové toky lze reálně měřit pouze tehdy, když se zvolí nějaký vybraný koš výrobků a služeb, za který se důchod obvykle utratí, a cenový index tohoto koše se užívá jako deflátor důchodů v běžných cenách. Výběr je vždy otázkou rozhodnutí v tom smyslu, že důchod je zřídka utracen výslovně na nákupy v dotčeném období. Část z něho může být uspořena na nákupy v pozdějším období, nebo naopak, část nákupů v daném období může být částečně financována z dřívějších úspor.
- 10.58 Hrubý domácí produkt ve stálých cenách měří co do objemu úhrnnou produkci (bez mezispotřeby) za celé hospodářství. Úhrnný reálný důchod rezidentů je ovlivněn nejen objemem výroby, nýbrž také poměrem, za který se obchoduje při vývozu a dovozu ve vztahu ke zbytku světa. Jestliže se cenové relace zlepšují, je třeba méně vývozu na zaplacení za daný objem dovozu, takže se při dané úrovni domácí výroby mohou přesunout výrobky a služby z vývozu do spotřeby nebo do tvorby kapitálu.
- 10.59 Reálný hrubý domácí důchod lze odvodit dodáním tzv. obchodního zisku k objemovým údajům o hrubém domácím produktu. Obchodní zisk, nebo, jak se může stát, ztráta — je definován takto:

$$T = \frac{X - M}{P} - \left[\frac{X}{P_x} - \frac{M}{P_m} \right]$$

běžné saldo vývozu mínus dovoz deflovaný cenovým indexem P, zmenšený o rozdíl mezi deflovanou hodnotou vývozu a deflovanou hodnotou dovozu. Volba příslušného deflátoru P pro saldo v běžných cenách by se měla ponechat na statistických orgánech v zemi s ohledem na zvláštnosti dané země. Za podmíněk, kdy existuje nejistota ve výběru deflátoru, je pravděpodobné, že průměr cenových indexů pro dovoz a vývoz poskytne vhodný deflátor.

- 10.60 Různé souhrnné ukazatele reálného důchodu jsou určeny a definovány způsobem uvedeným v následující tabulce.

Hrubý domácí produkt ve stálých cenách

plus	obchodní zisk nebo ztráta ze změn v cenových relacích
rovná se	reálný hrubý domácí důchod
plus	nárok na reálné prvotní důchody ze zahraničí
minus	reálné prvotní důchody splatné do zahraničí
rovná se	reálný hrubý národní důchod
plus	nárok na reálné běžné transfery ze zahraničí
minus	reálné běžné transfery splatné do zahraničí
rovná se	reálný hrubý národní disponibilní důchod
minus	spotřeba fixního kapitálu ve stálých cenách
rovná se	reálný čistý národní disponibilní důchod,

Aby bylo možné vyjádřit různé souhrnné ukazatele národního důchodu reálně, doporučuje se, aby prvotní důchody a transfery ve vztahu k zahraničí byly deflovány indexem pro hrubé domácí konečné výdaje. Reálný národní disponibilní důchod se má vyjadřovat jako čistý tak, že se odečte spotřeba fixního kapitálu ve stálých cenách od jeho hrubé hodnoty.

VOLBA VZORCE A ZÁKLADNÍHO ROKU PRO INDEX

- 10.61 Konstrukce integrované soustavy cenových a objemových indexů vyžaduje uváženou volbu typů užitých indexů.
- 10.62 Upřednostňovanou mírou pro meziroční změny objemu je Fisherův objemový index, který je definován jako geometrický průměr indexů Laspeyresova a Paascheho. Objemové změny za delší období se získávají řetězením, tj. kumulací meziročních objemových změn.
- 10.63 Upřednostňovanou mírou pro meziroční změny cen je Fisherův cenový index. Cenové změny za dlouhá období se získávají řetězením meziročních cenových změn.
- 10.64 Řetězové indexy, které používají Laspeyresovy objemové indexy pro měření objemových změn a Paascheho cenové indexy pro měření meziročních cenových změn, poskytují přijatelné alternativy k Fisherovým indexům.
- 10.65 Ačkoliv preferovanou objemovou a cenovou měrou je řetězený index, musí se připustit, že nedostatek aditivní konzistence může být vážnou nevýhodou pro mnoho druhů analýz.

Agregát je definován jako součet svých složek. Aditivita vyžaduje, aby tato rovnost byla zachována při extrapolaci v čase v určitém referenčním období jak u hodnot agregátu, tak jeho složek při užití soustavy objemových indexů.

- 10.66 Doporučuje se proto, aby se pro hlavní souhrnné ukazatele počítaly rozčleněné údaje ve stálých cenách, tj. přímé ohodnocení běžných objemů v cenách základního roku, vedle řetězových indexů.

Odhadování údajů účtů ve stálých cenách se musí provádět na nejjemnější možné úrovni podrobnosti, jestliže údaje mají být konzistentní v rámci integrovaného systému cenových a objemových měr. Tabulky dodávek a užití vytvářejí ústřední, koncepční a statistický rámec pro všechny míry ve stálých cenách. Dodatečné údaje lze nalézt v doplňkových tabulkách.

Časové řady ve stálých cenách musí být nicméně v průběhu času převedeny na novou základnu. Soustava ESA přijala zásadu pro změnu základního roku každých pět let od roku 1995. Když se mění základní rok, je více obvyklé napojovat údaje na staré základně do údajů na nové základně, než provádět dozadu přepočty na novou základnu. Když je aktualizován základní rok, ztrácí se aditivita jako důsledek řetězení.

- 10.67 Při extrapolaci hodnot základního roku pomocí zřetězených objemových indexů se bude muset vysvětlovat uživatelům, proč v tabulkách chybí aditivita.

Neaditivní údaje ve „stálých cenách“ jsou publikovány bez jakékoliv úpravy. Tato metoda je průhledná a ukazuje uživatelům rozsah problémů.

To nevyklučuje možnost, že existují okolnosti, za kterých sestavovatel může považovat za přednostní vyloučení rozdílů, aby zlepšil celkovou konzistenci údajů.

CENOVÉ A OBJEMOVÉ INDEXY PRO PROSTOROVÉ SROVNÁVÁNÍ

- 10.68 Porovnání cen a objemů mezi zeměmi musí překonat potíže při porovnání odlišných národních měn. Poněvadž směnné relace nejsou ani dostatečně stabilní pro tento účel, ani nezachycují správně rozdíly v kupní síle, je nezbytné používat metodologii podobnou té, která se používá pro srovnávání v čase mezi odlišnými obdobími v rámci jedné země. Cenové a objemové indexy se proto musí vypočítávat pro dvojice zemí tak, že se použijí stejné druhy indexů jako při měření změn mezi časovými obdobími. Kterákoliv ze dvou zemí A a B se může použít pro poskytnutí vah a, pozorováno z hlediska země A, lze vypočítat index Laspeyresova typu s vahami ze země A právě tak jako index Paascheho typu s vahami ze země B.
- 10.69 Jestliže se národní hospodářství dvou zemí vzájemně hodně liší, rozpětí mezi těmito dvěma indexy může být dosti velké a výsledky by záležely příliš hodně na tom, která země je vybrána za základ. Proto ESA vyžaduje pro srovnání dvou zemí jejich průměr ve tvaru Fisherova indexu.

- 10.70 Přímému kvantitativní porovnávání ekonomických situací, které mají navzájem málo společného, je samo o sobě obtížné, a nejlepší alternativou je proto metoda deflování hodnot v běžných cenách cenovými indexy. To se dokonce používá více v mezinárodním srovnávání než při srovnávání v čase. Pečlivým určením a vymezením výrobků lze počítat cenové poměry z podkladů sebraných při cenových šetřeních v každé zemi. Poněvadž ceny se uvádějí v národních měnách, interpretace cenových poměrů zavádí pojem „parita kupní síly“ (PPP). Pro daný produkt se PPP mezi dvěma měnami zemí A a B určuje jako počet měnových jednotek země B, které jsou potřebné v zemi B na nákup stejného množství produktu, jako se koupí za jednu měnovou jednotku země A v zemi A. Poměry PPP pro skupiny výrobků a pro postupně vyšší úrovně agregace až k HDP se získávají vážením PPP za produkty jejich podílem na výdajích. Aby se dospělo k indexu cenové úrovně dvou zemí, musí se index PPP vydělit běžným směnným kursem mezi dotyčnými dvěma měnami.
- 10.71 U netržních služeb čelí mezinárodní srovnávání stejnému problému jako při srovnávání v čase. To znamená, že produkce se měří jako součet vstupů. V současnosti užívaná metoda pro prostorové srovnávání směřuje k získání PPP na základě cenových poměrů pro důležité složky těchto vstupů. Tato metoda, která v sobě zahrnuje objemové srovnávání vstupů, nezohledňuje rozdíly v produktivitě práce u netržních služeb ve srovnávaných zemích. Proto je důležité vyvinout metody, které místo toho vedou ke srovnávání objemu produkce netržních služeb. To by snad v zásadě mělo být proveditelné za individuální netržní služby, a to stejným obecným postupem jako při srovnávání v čase.
- 10.72 ESA bere na vědomí potřebu provádění mezinárodních srovnávání cen a objemů mezi zeměmi. Hlavním cílem je objemové srovnávání HDP a jeho užití při dodržení podmínky tranzitivity. Tranzitivita znamená, že přímý index pro zemi C se základem země A se rovná nepřímému indexu získanému násobením přímého indexu pro zemi B se základem země A přímým indexem pro zemi C se základem země B.
- 10.73 Přístup k výpočtu skupiny mnohostranných objemových měř a PPP, přijatý v ESA, má začínat podvojnými srovnávanými mezi všemi možnými páry dotyčných zemí. Fisherovy indexy používané pro tento účel nejsou tranzitivní, ale lze z nich odvodit sadu tranzitivních indexů, které se co nejvíce podobají původním Fisherovým indexům při použití tradičního kritéria nejmenších čtverců pro tento účel. Minimalizace odchylek mezi původními Fisherovými indexy a žádanými tranzitivními indexy vede k tzv. vzorci EKS.
- 10.74 Index EKS využívá všechny nepřímé indexy týkající se vztahu zemí i a k právě tak, jako přímý index mezi nimi. Pro země i a k je to geometrický průměr přímého indexu pro země i a k a každého možného nepřímého indexu spojujícího země i a k. Přímý index má dvojnásobnou váhu než každý nepřímý index. Tranzitivity se dosahuje zahrnutím každé jiné země do indexu EKS pro kterýkoliv daný pár zemí.
-

KAPITOLA 11

OBYVATELSTVO A VSTUPY PRÁCE

- 11.01 Určitá srovnání mezi zeměmi nebo mezi odvětvími či sektory v rámci téhož národního hospodářství mají smysl pouze v tom případě, že agregáty národních účtů (např. hrubý domácí produkt, konečná spotřeba domácností, přidaná hodnota odvětví, náhrady zaměstnancům) se posuzují ve vztahu k počtu obyvatel a k proměnným pracovních vstupů. Proto jsou nezbytné definice celkového počtu obyvatel, zaměstnanosti, výdělečné práce, celkového počtu odpracovaných hodin, ekvivalentu plně pracovní doby a pracovních vstupů vyjádřených v konstantních náhradách, pojmů těsně spojených s pojetím, které se používá v národních účtech.
- 11.02 Tyto pojmy se v systému definují na základě pojetí ekonomického území a soustředění ekonomického zájmu.
- 11.03 Vstupy práce se musí třídit podle týchž statistických jednotek, jakých se používá při analýze výroby, zejména místních činnostních jednotek a institucionálních jednotek.
- 11.04 Agregáty, ke kterým se údaje o obyvatelstvu a vstupech práce vztahují, jsou roční úhrny. Proto by se mělo používat ročního průměrného počtu obyvatelstva a pracovních vstupů během roku.

Když se šetření provádí několikrát za rok, údaj se stanoví jako průměr z výsledků získaných k těmto různým datům.

Jestliže se provádí pouze jedno šetření, je důležité zjistit, zda dané období je plně reprezentativní; pro odhad za rok jako celek by se měla použít poslední dostupná informace o kolísání v průběhu roku. Např. jestliže se provádí odhad průměrné zaměstnanosti, měla by se vzít v úvahu skutečnost, že někteří lidé nepracují po celý rok (příležitostní nebo sezónní pracovníci).

CELKOVÝ POČET OBYVATEL

- 11.05 *Definice:* Celkový počet obyvatel země k určitému datu obsahuje všechny osoby, se státní příslušností dané země nebo cizince, které jsou trvale usídleny na ekonomickém území země, i když dočasně nejsou přítomny. Roční průměr počtu obyvatel poskytuje v některých případech vhodnou základnu pro odhady proměnných v národních účtech nebo se používá při srovnávání jako jmenovatel.
- 11.06 Celkový počet obyvatel se v národních účtech definuje v souladu s pojetím sídla (viz kapitola o jednotkách a seskupení jednotek).

Osoba, která pobývá nebo zamýšlí pobývat na ekonomickém území země po dobu jednoho roku nebo déle, se považuje za osobu trvale zde usídlenou.

Osoba se pokládá za dočasně nepřítomnou v zemi, jestliže je trvale usídlena v zemi, ale pobývá nebo zamýšlí pobýt v zahraničí méně než jeden rok.

Všichni jednotlivci, kteří patří do stejné domácnosti ⁽¹⁾, jsou rezidenty tam, kde se soustřeďuje ekonomický zájem domácnosti: tj. tam, kde domácnost má nebo bude mít bydliště, které členové domácnosti považují za své základní sídlo a užívají je tak. Člen rezidentské domácnosti zůstává rezidentem, i když často cestuje mimo ekonomické území, protože jeho ekonomický zájem se soustřeďuje na národní hospodářství, ve kterém je tato domácnost rezidentem.

- 11.07 Celkový počet obyvatelstva země zahrnuje:

- a) státní příslušníky, kteří sídlí v dané zemi;
- b) státní příslušníky, kteří pobývají v zahraničí méně než jeden rok (příhraniční pracovníky, sezónní pracovníky, turisty, pacienty, atd.);

⁽¹⁾ Pojetí domácnosti je vymezeno v kapitole „Jednotky a seskupení jednotek“.

- c) zahraniční občany usídlené v dané zemi po dobu jednoho roku nebo déle (včetně personálu ⁽²⁾) v institucích Evropského společenství a mezinárodních civilních organizacích umístěných na zeměpisném území dané země;
- d) příslušníky vojenského personálu ⁽²⁾, kteří pracují v mezinárodních vojenských organizacích umístěných na zeměpisném území dané země;
- e) osoby pověřené provádět dlouhodobou technickou pomoc ⁽²⁾, které pracují v dané zemi s tím, že se předpokládá, že je zaměstnává hostitelská vláda jménem vlády nebo mezinárodní organizace, které jejich práci skutečně financují.

Celkový počet obyvatelstva zahrnuje podle konvence také další osoby, bez ohledu na délku jejich pobytu mimo danou zemi:

- a) studenty (státní příslušníky dané země) bez ohledu na to, jak dlouho studují v zahraničí;
- b) příslušníky ⁽²⁾ ozbrojených sil dané země, kteří jsou umístěni v zahraničí;
- c) státní příslušníky ⁽²⁾ kteří jsou pracovníky národních vědeckých základen zřízených mimo zeměpisné území dané země;
- d) státní příslušníky ⁽²⁾ kteří jsou pracovníky diplomatických misí v zahraničí;
- e) státní příslušníky ⁽²⁾, kteří jsou členy posádek rybolovných lodí, ostatních lodí, letadel a plovoucích plošin, které zčásti nebo zcela působí mimo ekonomické území.

11.08 Celkový počet obyvatelstva naopak nezahrnuje:

- a) cizí státní příslušníky, kteří pobývají na daném území méně než jeden rok (příhraniční pracovníky, sezónní pracovníky, turisty, pacienty, atd.);
- b) státní příslušníky dané země, kteří pobývají v zahraničí jeden rok nebo déle;
- c) státní příslušníky dané země, kteří pracují ve vojenském personálu mezinárodních organizací umístěných v zahraničí;
- d) státní příslušníky dané země, kteří jsou pověřeni provádět dlouhodobou technickou pomoc a pracují v zahraničí s tím, že se předpokládá, že je zaměstnává hostitelská vláda jménem vlády nebo mezinárodní organizace, která jejich práci skutečně financuje,

a také, podle konvence:

- a) zahraniční studenty, bez ohledu na délku studia v dané zemi;
- b) příslušníky ozbrojených sil cizí země, kteří mají posádku v dané zemi;
- c) cizí státní příslušníky, kteří jsou pracovníky zahraničních vědeckých základen umístěných na zeměpisném území dané země;
- d) cizí státní příslušníky, kteří jsou pracovníky diplomatických misí umístěných v dané zemi.

11.09 Výše uvedená definice se odlišuje od počtu přítomného (nebo de facto) obyvatelstva, který k určitému datu zahrnuje osoby skutečně přítomné na zeměpisném území země.

EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

11.10 *Definice:* Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zahrnuje všechny osoby obou pohlaví od určité věkové hranice, které vytvářejí nabídku práce pro výrobní činnosti (spadající mezi hranice výroby vymezené v systému) v průběhu určitého časově vymezeného období. To zahrnuje všechny osoby, které splňují požadavky pro to, aby byly zahrnuty mezi zaměstnané osoby (zaměstnané nebo osoby samostatně výdělečně činné) nebo nezaměstnané.

⁽²⁾ Včetně členů domácnosti, kteří je doprovázejí.

„Zaměstnanci“ a „osoby samostatně výdělečně činné“ se definují v části „zaměstnanost“.

„Nezaměstnané“ osoby se definují v části „nezaměstnanost“.

ZAMĚSTNANOST

11.11 *Definice:* Zaměstnanost zahrnuje všechny osoby — zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné — které se zabývají některou z výrobních činností, která spadá do hranic v systému vymezené výroby.

ZAMĚSTNANCI ⁽³⁾

11.12 *Definice:* Zaměstnanci se definují jako všechny osoby, které pracují podle smlouvy pro jinou rezidentskou institucionální jednotku a přijímají odměnu (zaznamenávanou jako „náhrady zaměstnancům“ — D.1).

Vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, obvykle z obou stran dobrovolný, existuje v případě, že mezi podnikem a osobou je smlouva, která může být formální nebo neformální, podle níž osoba pracuje pro podnik za odměnu, která je v penězích nebo naturální.

Osoby se zahrnují do zaměstnanců v případě, že nemají také vlastní výdělečnou činnost, která představuje jejich základní činnost; v takovém případě se klasifikují jako osoby samostatně výdělečně činné.

11.13 Zahrnují se tyto kategorie:

- a) osoby zaměstnané zaměstnavatelem na základě pracovní smlouvy (manuální a nemanuální pracovníci, řídicí pracovníci, domácí personál, lidé, kteří vykonávají podle programů zaměstnanosti odměňovanou výrobní činnost);
- b) státní úředníci a ostatní vládní zaměstnanci, jejichž označení a podmínky zaměstnanosti jsou stanoveny zákonem;
- c) ozbrojené síly, které tvoří osoby jak s dlouhodobým, tak i krátkodobým závazkem a také vojáci základní vojenské služby (včetně branců, kteří pracují pro civilní účely);
- d) duchovní církví, jestliže je platí přímo vládní nebo nezisková instituce;
- e) vlastníci společností nebo kvazispolečností, jestliže v těchto podnicích pracují;
- f) studenti, kteří mají formální smlouvu, podle které přispívají vlastní prací, jako vstupem do výrobního procesu podniku, za odměnu a (nebo) za vzdělávací služby;
- g) domácí pracovníci ⁽⁴⁾, jestliže existuje výslovná smlouva, na jejímž základě jsou odměňováni podle provedené práce, tj. množství práce, které vkládají do nějakého výrobního procesu;
- h) invalidní pracovníci za předpokladu, že mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem existuje formální nebo neformální vztah;
- i) osoby zaměstnané přechodně zprostředkovatelnými prací a zařazované do odvětví agentury, která je zaměstnává a ne do odvětví podniku, pro který skutečně pracují. Pro potřeby analýzy vstupů a výstupů se však může uvažovat o přetřídění těchto osob a všech odpovídajících nákladů (viz odstavec 9.51).

11.14 Osoby, které dočasně nepracují, se považují také za zaměstnance za předpokladu, že mají formální pracovní poměr. Tento formální pracovní poměr by se měl stanovit na základě jednoho nebo více následujících kritérií:

- a) pokračuje se ve výplatě mzdy nebo platu;

⁽³⁾ „Zaměstnanci“ odpovídají definici Mezinárodní organizace práce pro „placené zaměstnání“.

⁽⁴⁾ Domácký pracovník je osoba, která souhlasí s tím, že bude pracovat pro určitý podnik nebo dodávat určité množství výrobků nebo služeb určitému podniku podle předchozího ujednání nebo smlouvy s takovým podnikem, ale jejíž pracoviště není v rámci takového podniku.

- b) je zajištěn návrat do práce po skončení případu nebo k dohodnutému datu;
- c) skončilo trvání pracovní absence, při které (když to přichází v úvahu) mohou pracovníci přijímat náhradní dávky, aniž mají povinnost přijmout jiné práce.

To se týká osob, které dočasně nepracují, protože onemocněly, byly zraněné, mají dovolenou nebo volno, stávkují nebo je výlučka, mají volno na studium nebo školení, mateřskou dovolenou nebo dovolenou z titulu rodičovství, omezení ekonomické činnosti nebo pro přechodný organizační nedostatek nebo zastavení práce vlivem takových příčin, jakými jsou špatné počasí, mechanické poškození nebo přerušení dodávky elektrického proudu nebo nedostatek surovin či paliva nebo mají jinou dočasně povolenou nebo nepovolenou absenci.

OSOBY SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÉ

- 11.15 *Definice:* Osoby samostatně výdělečně činné se definují jako osoby, které jsou jediným vlastníkem nebo spoluvlastníkem nesdružených podniků, ve kterých pracují, s výjimkou nesdružených podniků klasifikovaných jako kvazispolečnosti. Osoby samostatně výdělečně činné se zde klasifikují v případech, že nejsou zároveň v placeném zaměstnání, které představuje jejich hlavní činnost; v takovém případě se zařadí mezi zaměstnance.

Osoby samostatně výdělečně činné nemusí během sledovaného období z jakéhokoliv zvláštního důvodu přechodně pracovat. Odměnou samostatně výdělečně činné osoby je smíšený důchod.

- 11.16 Osoby samostatně výdělečně činné zahrnují také tyto kategorie:

- a) neplacené rodinné pracovníky, včetně těch, kteří pracují v nesdružených podnicích, které se zabývají zcela nebo zčásti tržní výrobou;
- b) dislokované pracovníky, jejichž důchod je funkcí hodnoty výstupu z výrobního procesu, za který jsou zodpovědní, bez ohledu na to, jak mnoho nebo málo práce do tohoto procesu vložili;
- c) pracovníky, kteří se zapojili (individuálně nebo kolektivně) do výroby výhradně pro svoji vlastní konečnou spotřebu nebo pro tvorbu vlastního kapitálu.

Neplacení dobrovolní pracovníci se zahrnují do osob samostatně výdělečně činných, jestliže výsledkem jejich dobrovolných činností je výroba výrobků, např. výstavba obydlí, kostela nebo jiné budovy. Jestliže však výsledkem jejich dobrovolné činnosti jsou zdarma poskytované služby, např. pečovatelské nebo úklidové služby, nejsou tyto osoby do zaměstnanosti zahrnovány, protože takové dobrovolně poskytované služby se do výroby nezahrnují (viz odstavec 3.08).

U vlastníků bydlících ve vlastním obydlí neexistuje žádný vstup práce do výroby služeb; vlastníci bydlící ve vlastním obydlí se, jako takoví, nepovažují za osoby samostatně výdělečně činné.

ZAMĚSTNANOST A PŘÍSLUŠNOST K HOSPODÁŘSKÉMU ÚZEMÍ

- 11.17 Výsledky činnosti výrobních jednotek se mohou srovnávat pouze se zaměstnaností, která zahrnuje jak rezidenty, tak i nerezidenty, kteří pracují pro rezidentské výrobní jednotky.

Zaměstnanost proto zahrnuje tyto kategorie:

- a) nerezidentské příhraniční pracovníky, tj. osoby, které každý den překračují hranice, aby pracovaly na ekonomickém území;
- b) nerezidentské sezónní pracovníky, tj. osoby, které se stěhují na ekonomické území a zůstávají zde pracovat méně než jeden rok v odvětvích, která periodicky vyžadují dodatečnou pracovní sílu;
- c) příslušníky ozbrojených sil země v posádkách v zahraničí;
- d) státní příslušníky, kteří jsou pracovníky národních vědeckých základů zřízených mimo zeměpisné území dané země;
- e) státní příslušníky, kteří jsou pracovníky diplomatických misí v zahraničí;

- f) členy posádek rybolovných člunů, jiných lodí, letadel a plovoucích plošin, které provozují rezidentské jednotky;
- g) místní zaměstnance vládních orgánů, které jsou umístěny mimo ekonomické území.

11.18 Na druhé straně se do zaměstnanosti nezahrnují:

- a) rezidenti, kteří jsou příhraničními pracovníky nebo sezónními pracovníky, tj. kteří pracují na jiném ekonomickém území;
- b) státní příslušníci, kteří jsou členy posádek rybolovných člunů, jiných lodí, letadel a plovoucích plošin, které provozují nerezidentské jednotky;
- c) místní zaměstnanci zahraničních vládních agentur, které jsou umístěny na zeměpisném území dané země;
- d) pracovníci institucí Evropského společenství a mezinárodních civilních organizací umístěných na zeměpisném území dané země (včetně přímo najatých místních zaměstnanců);
- e) příslušníci ozbrojených sil pracující v mezinárodních vojenských organizacích usídlených na zeměpisném území dané země;
- f) státní příslušníci, kteří pracují v zahraničních vědeckých základnách umístěných na ekonomickém území.

11.19 Aby se mohl provádět převod na pojetí, které se všeobecně používá ve statistice pracovních sil (zaměstnanosti na národním principu), ESA ukládá, aby se následující položky uváděly odděleně:

- a) vojáci základní vojenské služby (kteří se nezahrnují do statistiky pracovních sil, ale v ESA se zahrnují v rámci služeb vládních institucí);
- b) rezidenti, kteří pracují v nerezidentských výrobních jednotkách (zahrnují se do statistiky pracovních sil, ale podle definice ESA se do zaměstnanosti nezahrnují);
- c) nerezidenti, kteří pracují v rezidentských výrobních jednotkách (nezahrnují se do statistiky pracovních sil, ale podle definice ESA se do zaměstnanosti zahrnují);
- d) rezidentští pracovníci žijící trvale v nějaké instituci;
- e) rezidentští nezletilí pracovníci, kteří se nezahrnují do statistiky pracovních sil.

NEZAMĚSTNANOST

11.20 *Definice:* V souladu s normami, které stanovil Mezinárodní organizace práce (třináctá Mezinárodní konference statistiků práce), „nezaměstnaní“ zahrnují všechny osoby nad stanovený věk, které během sledovaného období:

- a) byly „bez práce“, tj. nebyly v placeném zaměstnání nebo samostatně výdělečně činné;
- b) byly „běžně schopné nastoupit do práce“, tj. během sledovaného období byly k dispozici pro placené zaměstnání nebo pro samostatně výdělečnou činnost; a
- c) „hledaly práci“, tj. podnikaly určité kroky v určeném nedávném období a hledaly placenou práci nebo práci jako osoby samostatně výdělečně činné.

Tyto určité kroky mohou zahrnovat registraci ve veřejných nebo soukromých zprostředkovatelnách práce; žádost u zaměstnavatelů; evidenci na staveništích, na farmách, ve vrátnicích továren, na trhu nebo jiných shromažďovacích místech; podávání novinových inzerátů nebo odpovídání na ně; hledání pomoci u přátel nebo příbuzných; hledání pozemků, budovy, strojů nebo zařízení pro založení vlastního podniku; zařizování finančních zdrojů; žádost o povolení nebo licence, atd.

11.21 *Definice:* Míra nezaměstnanosti představuje nezaměstnané osoby jako procento z ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Obvykle se počítá v rozdělení podle věku a pohlaví, někdy se kombinuje i podle jiných demografických proměnných, jako jsou rodinný stav, kvalifikace nebo národnost.

ZAMĚSTNÁNÍ

11.22 *Definice:* Zaměstnání se definuje jako explicitní nebo implicitní smlouva ⁽⁵⁾ mezi osobou a rezidentskou institucionální jednotkou o výkonu práce ⁽⁶⁾ za odměnu ⁽⁷⁾ po stanovenou dobu nebo do dalšího oznámení — výpovědi.

V této definici je zahrnuto zaměstnání zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné: tj. práce zaměstnance, jestliže tato osoba patří k jiné institucionální jednotce než zaměstnavatel a práce osoby samostatně výdělečně činné, jestliže tato osoba patří do stejné institucionální jednotky jako zaměstnavatel.

11.23 Tento pojem zaměstnání se odlišuje od pojmu zaměstnanosti, který byl definován výše:

- a) zahrnuje druhé, třetí a další zaměstnání stejné osoby. Toto druhé, třetí a další zaměstnání osoby je možné provádět postupně jedno za druhým v rámci sledovaného období (obvykle týdne) nebo může probíhat souběžně v případě, že někdo má večerní i denní zaměstnání.
- b) na druhé straně to vylučuje osoby, které dočasně nepracují, ale mají „formální pracovní poměr“, např. „zajištěním návratu do práce nebo dohodou o datu návratu“. Taková dohoda mezi zaměstnavatelem a osobou, která je dočasně propuštěná nebo nepřítomná z důvodů školení, se v systému nepovažuje za zaměstnání.

ZAMĚSTNÁNÍ A PŘÍSLUŠNOST K HOSPODÁŘSKÉMU ÚZEMÍ

11.24 Zaměstnání na ekonomickém území země je explicitní nebo implicitní dohoda mezi osobou (která může být rezidentem na jiném ekonomickém území) a rezidentskou institucionální jednotkou v dané zemi.

Pro měření pracovního vstupu do ekonomické činnosti je důležité pouze sídlo institucionální jednotky výrobce, protože pouze rezidentští výrobci přispívají k hrubému domácímu produktu.

11.25 Kromě toho:

- a) zaměstnání se zahrnuje do počtu zaměstnání na ekonomickém území v případě, že zaměstnanci rezidentského výrobce pracují dočasně na jiném ekonomickém území, ale za předpokladu, když povaha a trvání činnosti neopravňuje, aby se považovala za pomyslnou rezidentskou jednotku toho jiného území;
- b) zaměstnání se nezahrnuje do počtu zaměstnání na ekonomickém území v případě, že se provádí pro nerezidentské institucionální jednotky, tj. pro jednotky, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje do jiné země, a které nemají v úmyslu provádět činnost na domácím území rok nebo déle.
- c) zaměstnání pracovníků mezinárodních organizací a najatých místních pracovníků zaměstnaných zahraničními vyslanectvími se vylučuje z počtu, protože tyto zaměstnávající jednotky nejsou rezidentské.

CELKOVÝ POČET ODPRACOVANÝCH HODIN

11.26 *Definice:* Celkový počet odpracovaných hodin představuje souhrnný počet hodin skutečně odpracovaných zaměstnancem nebo osobou samostatně výdělečně činnou během účetního období v případě, že jejich produkce je v rámci vymezených hranic výroby.

⁽⁵⁾ Explicitní nebo implicitní smlouva se vztahuje k poskytování vstupů práce, ne k dodávkám výrobků nebo služeb.

⁽⁶⁾ Prací se rozumí jakákoli činnost, která přispívá k produkci výrobků nebo služeb v rámci limitů produkce. Legalita práce a věku pracovníka je v podstatě irelevantní.

⁽⁷⁾ Odměnu je zde nutno interpretovat v širším smyslu včetně smíšeného příjmu osob samostatně výdělečně činných.

Vzhledem k obsáhlé definici zaměstnanců, která zahrnuje osoby dočasně nepracující, ale s formální m pracovním poměrem a pracovníky s částečným úvazkem, ESA doporučuje, aby příslušnou mírou pro výpočet produktivity nebyl počet pracovníků, nýbrž celkový počet odpracovaných hodin.

V systému se preferuje celkový počet odpracovaných hodin jako měřítko pracovních vstupů.

11.27 Celkový počet skutečně odpracovaných hodin, v souladu s normami zavedenými Mezinárodní organizací práce (Desátá mezinárodní konference statistiků práce), zahrnuje:

- a) hodiny skutečně odpracované během obvyklých pracovních hodin;
- b) hodiny odpracované navíc k odpracovanému obvyklému počtu pracovních hodin a obvykle placené podle vyšších sazeb, než je obvyklá sazba (přesčasové hodiny);
- c) čas, který je spotřebován na pracovišti na takové úkoly, jakými je příprava pracoviště, práce na opravách a údržbě, příprava a čištění nástrojů, vyhotovení stvrzenek, faktur, zaznamenání délky odpracovaného času a jiných zpráv;
- d) ztrátový čas na pracovišti z důvodů čekání nebo stání, např. z důvodů přechodného nedostatku práce, poruchy stroje nebo nehod nebo spotřebovaný čas na pracovišti, při kterém nebyla vykonána žádná práce, ale který je jako placený zaručen pracovní smlouvou;
- e) čas představující krátké přestávky na pracovišti, včetně přestávek na občerstvení.

11.28 Na druhé straně skutečně odpracované hodiny nezahrnují:

- a) hodiny, které jsou placené, ale nejsou odpracované, jako je roční dovolená, státní svátky nebo zdravotní dovolená;
- b) přestávky na jídlo;
- c) čas spotřebovaný cestováním mezi domovem a pracovištěm, i když je placený (např. stavebním pracovníkům). Avšak takové cestování organizované zaměstnavatelem v rámci pracovní doby se do počtu pracovních hodin zahrnuje.

11.29 Celkový počet odpracovaných hodin je souhrn počtu skutečně odpracovaných hodin placené práce odpracovaných zaměstnancem i osobou samostatně výdělečně činnou během účetního období na daném ekonomickém území:

- a) včetně práce prováděné mimo ekonomické území pro rezidentskou zaměstnavatelskou institucionální jednotku, která tam však nesoustřeďuje ekonomický zájem;
- b) a mimo práce pro zahraniční zaměstnavatelskou institucionální jednotku, která nesoustřeďuje v rámci daného ekonomického území ekonomický zájem.

11.30 Mnoho šetřených podniků zaznamenává proplacené, ne odpracované hodiny.

V takových případech se musí odpracované hodiny odhadnout za každou skupinu placené práce, s využitím jakékoliv dostupné informace o placené dovolené, atd.

11.31 Při analýze cyklu podnikání může být užitečné upravit celkový počet odpracovaných hodin vyčíslených pomocí standardního počtu pracovních dnů v roce.

EKVIVALENCE DÉLKY PLNÉ PRACOVNÍ DOBY

11.32 *Definice:* Ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu, který se rovná počtu zaměstnání na plnou pracovní dobu, se definuje jako podíl celkového počtu odpracovaných hodin a průměrného ročního počtu odpracovaných hodin v zaměstnání na plný úvazek na ekonomickém území.

11.33 Není nutné, aby tato definice popisovala, jak se tento ukazatel odhaduje; protože délka plné pracovní doby placené práce se během času mění a odlišuje se mezi odvětvími, musí se používat metody, které stanoví průměrnou proporci a průměrný počet hodin pro zaměstnání s menším počtem hodin, než je plný pracovní úvazek zaměstnání, v každé skupině zaměstnání. Jako první se musí odhadnout obvyklá týdenní plná pracovní doba v každé skupině zaměstnání. Jestliže je to možné, je možné definovat skupinu zaměstnání v rámci odvětví podle pohlaví nebo

druhu práce lidí. Pro stanovení takových ukazatelů tvoří vhodné kritérium hodiny smluvně dohodnuté pro zaměstnání zaměstnance. Ekvivalent plně délky pracovní doby se vypočítává odděleně za každou skupinu zaměstnání a potom se sčítá.

- 11.34 Přes skutečnost, že celkové odpracované hodiny jsou nejlepším měřítkem pro vstup práce, použití ekvivalentu zaměstnanosti na plnou pracovní dobu má také některé výhody — je možné jej odhadnout snadněji, a to umožňuje mezinárodní srovnání se zeměmi, které mohou pouze odhadovat ekvivalent zaměstnanosti na plnou pracovní dobu.

VSTUP PRÁCE ZAMĚSTNANCŮ VYJÁDŘENÝ STÁLOU NÁHRADOU

- 11.35 *Definice:* Vstup práce zaměstnanců vyjádřený stálou náhradou měří běžné vstupy práce oceněné na úrovni náhrady za práci zaměstnance, která převládala během vybraného základního období.
- 11.36 Náhrady zaměstnancům v běžných cenách dělené vstupem práce zaměstnanců ve stálých cenách poskytují implicitní cenový index náhrady, který je srovnatelný s implicitním cenovým indexem konečného užití.
- 11.37 Účelem pojmu vstup práce zaměstnanců ve stálých náhradách je vyjádřit změny ve složení pracovní síly, např. od méně placených pracovníků k více placeným pracovníkům. Aby analýza byla užitečná, měla by se provádět na úrovni odvětví.
-

KAPITOLA 12

ČTVRTLETNÍ HOSPODÁŘSKÉ ÚČTY

- 12.01 Čtvrtletní hospodářské účty představují nedílnou součást systému národních účtů a mezi jiným použitím jsou velmi důležité pro analýzu běžného roku a výpočet předběžných odhadů za minulý rok. Čtvrtletní hospodářské účty tvoří propojenou skupinu transakcí, účtů a vyrovnávacích položek, definovaných jak v nefinanční, tak ve finanční oblasti, zachycovaných na čtvrtletní základně. Platí v nich stejné zásady, definice a struktura jako v ročních účetních závěrkách, do jisté míry modifikované kvůli časovému období, které pokrývají.
- 12.02 Důležitost čtvrtletních hospodářských účtů se v podstatě odvozuje z úvahy, že jsou jediným provázaným souborem ukazatelů, dostupným s krátkým časovým zpožděním, který je schopen poskytnout krátkodobý všeobecný obraz jak nefinanční, tak finanční hospodářské činnosti.
- 12.03 Časové období, ke kterému se čtvrtletní účty vztahují, a potřeba mít spolehlivé informace co nejdříve určují jisté typické vlastnosti. Tyto vlastnosti zahrnují statistické metody sestavování účtů, sezónnost a zacházení s ní, konzistenci čtvrtletních a ročních účtů a některé účetní zvláštnosti vztahující se k referenčnímu období. Tyto typické vlastnosti budou rozsáhle analyzovány v příručce k čtvrtletním účtům, kterou Eurostat zamýšlí publikovat před používáním této metodologie.
- 12.04 Statistické metody používané pro sestavování čtvrtletních účtů se mohou odlišovat dosti značně od metod používaných pro roční účetní závěrky. Mohou být klasifikovány ve dvou velkých kategoriích: přímé postupy a nepřímé postupy. Přímé postupy jsou založeny na čtvrtletní dostupnosti podobných zdrojů, jako jsou používány při sestavování ročních účetních závěrek, s přiměřeným zjednodušením. Na druhé straně nepřímé postupy jsou založeny na časovém rozčlenění ročních účetních údajů v souladu s matematickými nebo statistickými metodami, užívajícími referenční ukazatele, které povolují extrapolaci na běžný rok. Výběr z různých nepřímých metod musí brát v úvahu především minimalizaci chyby předpovědi pro běžný rok, aby předběžné roční odhady odpovídaly co nejtěsněji konečným hodnotám. Výběr z těchto přístupů závisí mezi jiným na informacích dostupných na úrovni čtvrtletí.
- 12.05 Časové řady čtvrtletních účtů dosti často ukazují velmi krátkodobé kolísání kvůli počasí, zvykům, zákonodárství atd., které se obvykle definuje jako sezónní výkyvy. Ačkoliv sezónnost je nedílnou součástí čtvrtletních údajů, je často překážkou při správném určení a analýze cyklické trendové složky. Z této úvahy vyplývá potřeba sestavovat jak účty neupravené, tak účty sezónně upravené. Měl by se zajistit účetní soulad sezónně upravených účtů. Problém velmi příbuzný sezónním úpravám je korekce na počet pracovních dnů, která potřebuje další úvahy, jimiž se má zabývat příručka Eurostatu.
- 12.06 Jelikož čtvrtletní účty přijaly stejný rámec jako roční účetní závěrky, musí s nimi být časově sladěny. Z toho pro tokové proměnné vyplývá, že součet čtvrtletních údajů je za každý rok roven ročním údajům. V zásadě neexistují překážky pro splnění této podmínky za předcházející léta. Nicméně v běžném roce existuje problém časové priority mezi čtvrtletními a ročními údaji, protože čtvrtletní údaje jsou normálně dostupnější dříve než roční údaje. Tento problém lze řešit dohodou, že předběžné odhady ročních údajů se získávají jako součet čtvrtletních údajů. Když se nové roční informace stanou dostupnými a revidují se předběžné údaje, podle nich se musí modifikovat čtvrtletní údaje. V rámci stejných systémů jsou roční účetní závěrky vedlejším produktem čtvrtletního systému a neexistuje žádný zvláštní roční propočet.
- 12.07 Časová konzistence se musí zajistit pro neupravené údaje a v souladu s postupy pro sezónní úpravy i u upravených údajů.

- 12.08 Přestože je většina operací a vyrovnávacích položek v zásadě rozložena s určitou pravidelností ve všech čtvrtletích, existují některé operace, které se častěji soustřeďují do jednoho nebo dvou čtvrtletí roku. Je to případ daní z příjmů, dividend, úroků atd. S těmito případy se zachází v závislosti na tom, na čem je proces jejich tvorby založen.
- 12.09 Z teoretického hlediska neexistují překážky pro užití podoby pro čtvrtletní účty stejné jako podoby užívané pro roční účetní závěrky. Nicméně v praxi je užitečné zjednodušit a agregovat toto schéma, aby se získaly spolehlivé čtvrtletní údaje co nejdříve (viz program tabulek a údajů, které se mají dodávat v rámci ESA 1995).
-

KAPITOLA 13

REGIONÁLNÍ ÚČTY

- 13.01 Regionální účty jsou regionální specifikací odpovídajících účtů pro celé hospodářství. Regionální účty používají koncepci účtů užívanou pro národohospodářské účty, pokud není uvedeno jinak v této kapitole.
- 13.02 Úplná soustava účtů na regionální úrovni znamená zacházet s každým regionem jako se zvláštní hospodářskou oblastí. V této souvislosti se transakce s ostatními regiony stávají jistým druhem vnějších transakcí. Vnější transakce regionu by měly být ovšem rozlišovány na transakce s ostatními regiony země a na transakce se zbytkem světa.
- 13.03 Koncepční potíže (viz odstavce 13.10. až 13.14.) částečně vysvětlují, proč se regionální účty omezují na zaznamenání výrobních činností podle odvětví a na některé institucionální sektory, jako např. domácnosti.

REGIONÁLNÍ ÚZEMÍ

- 13.04 Regionální hospodářství země je částí celého hospodářství této země. Celé hospodářství je definováno v podmínkách institucionálních jednotek. Skládá se ze všech institucionálních jednotek, které mají střed zájmu na ekonomickém území země (viz odstavec 2.04). Ekonomické území, ačkoliv se skládá v podstatě ze zeměpisného území, se s ním nekryje přesně (viz odstavec 2.05). Ekonomické území země se dá rozdělit na regionální a mimoregionální území.
- 13.05 Regionální území obsahuje:
- region, který je součástí zeměpisného území země;
  - jakékoliv svobodné zóny, které obsahují skladiště pod celní uzávěrou a továrny pod celní kontrolou v regionu.
- 13.06 Mimoregionální území je tvořeno částmi ekonomického území země, které se nemohou připojit přímo k jednomu regionu. Skládá se:
- z národního vzdušného prostoru, teritoriálních vod a kontinentálního šelfu, který leží v mezinárodních vodách, na které země uplatňuje výhradní práva;
  - z teritoriální enklávy [tj. zeměpisná území ležící ve zbytku světa, která jsou podle mezinárodních dohod nebo smluv mezi zeměmi používána vládními zastupitelstvími země (vyslanectvími, konzuláty, vojenskými základnami, vědeckými základnami atd.)];
  - ze zásoby ropy, přírodního plynu atd. v mezinárodních vodách, mimo kontinentální šelf země, obhospodařované rezidentskými jednotkami.
- 13.07 Klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) poskytuje prosté, jednotné členění ekonomického území Evropské unie. NUTS je teritoriální klasifikace pro sestavování regionálních účtů.

JEDNOTKY A PŘÍSLUŠNOST K HOSPODÁŘSKÉMU ÚZEMÍ

- 13.08 Rozlišují se dva typy jednotek. Za prvé místní činnostní jednotka pro analýzy toků, které se vyskytují při výrobním procesu a při užití výrobků a služeb. Za druhé institucionální jednotka pro analýzu toků, které ovlivňují důchodové, kapitálové a finanční transakce, jiné toky a rozvahové tabulky.
- 13.09 Místní činnostní jednotka je část činnostní jednotky, která odpovídá místní jednotce. Místní jednotka je institucionální jednotka, vyrábějící výrobky a služby, nebo její část, situovaná v zeměpisně určeném místě (viz odstavec 2.106). Proto v zásadě lze regionální sídlo místní činnostní jednotky určit jednoznačně.

Pokud jde o transakce ve vztahu k výrobním činnostem, je nezbytné zaznamenat toky mezi místními činnostními jednotkami, které patří ke stejné institucionální jednotce a sídlí v různých regionech. ESA doporučuje zahrnutí dodávek mezi místními činnostními jednotkami do definice produkce a u regionálních účtů je to zvláště důležité.

- 13.10 V případě institucionálních jednotek se pro regionální účty musí uvažovat dva druhy institucionálních jednotek. Především jsou to monoregionální jednotky, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje do jednoho regionu a většina jejich činností se uskutečňuje v tomto regionu. Mezi monoregionálními jednotkami jsou domácnosti, společnosti, jejichž místní činnostní jednotky jsou všechny umístěny ve stejném regionu, organizace místní a ústřední vlády, při nejmenším část sociálního zabezpečení a mnohé neziskové instituce obsluhující domácnosti.

Na druhém místě existují multiregionální jednotky, jejichž ekonomický zájem se soustřeďuje do více než jednoho regionu. V této situaci je mnoho společností a množství neziskových institucí sloužících domácnostem. Ve větší míře to je také případ institucionálních jednotek, jejichž činnost překlene celou zemi, jako jsou ústřední vládní instituce a malý počet společností, obvykle v monopolním nebo kvazimonopolním postavení, jako jsou národní společnosti železniční nebo elektrárenské.

- 13.11 Všechny transakce monoregionálních institucionálních jednotek jsou umístěny v regionu, do kterého se soustřeďuje jejich ekonomický zájem. Středem ekonomického zájmu domácností je region, kde žijí, ne region, kde pracují. Ostatní monoregionální jednotky soustřeďují svůj ekonomický zájem do toho regionu, ve kterém jsou umístěny.

- 13.12 Přísně vzato, některé transakce multiregionálních jednotek nelze rozdělit do regionů. To je případ většiny rozdělovacích a finančních transakcí. V důsledku toho vyrovnávací položky multiregionálních jednotek nemohou být jednoznačně definovány na regionální úrovni pro multiregionální jednotky.

- 13.13 Může se zdát, že rozmístění všech transakcí multiregionálních jednotek do regionů je podle oka. Nicméně by to nemělo být považováno prostě za praktickou aproximaci. Z toho vyplývá pojmová úprava ESA, protože důvody, které zabraňují úplné posloupnosti účtů pro místní činnostní jednotku/odvětví do centrálního rámce, také v zásadě brání úplnému rozdělení v šech institucionálních jednotek a jejich účtů mezi regiony; to by v zásadě znamenalo vybudování úplné soustavy účtů za místní činnostní jednotky.

- 13.14 V důsledku výše uvedených úvah je soustava regionálních účtů omezena na:

a) regionální odvětvové souhrnné ukazatele výrobních činností:

- 1) přidaná hodnota;
- 2) náhrady zaměstnancům;
- 3) zaměstnanost;
- 4) zaměstnanci;
- 5) tvorba hrubého fixního kapitálu;

b) hrubý domácí produkt za region (HDPK);

c) regionální účty domácností.

METODY REGIONALIZACE

- 13.15 Regionální účty jsou založeny na transakcích jednotek, které jsou rezidenty na území regionu. Všeobecně se může regionalizace provést metodou zdola nahoru, metodou shora dolů nebo smíšenou metodou. Metody mohou být popsány takto:

a) metody zdola nahoru:

metody odhadu zdola nahoru se týkají užití informací o jednotkách, které jsou rezidenty v regionu, a postupným nasčítáváním se získá regionální hodnota souhrnného ukazatele. Regionální hodnoty dohromady musí dát odpovídající hodnotu národní;

b) metody shora dolů::

metody shora dolů se týkají rozdělení údaje za národní hospodářství mezi regiony, bez pokusu o vybrání rezidentských jednotek, pomocí rozdělovacího klíče, který odráží co možná nejtěsněji odhadované vlastnosti. Metody se nazývají shora dolů, protože souhrnný ukazatel je umístován do regionu, a ne k jednotlivé jednotce. Nicméně pojem rezidentské jednotky je potřebný, abychom měli správné regionální pokrytí klíče, který se má použít;

c) smíšené metody:

metody zdola nahoru se zřídka používají ve své čisté podobě. Proto se uvažuje také se smíšenými metodami. Např. může se přihodit, že proměnná nebo souhrnný ukazatel proměnných se mohou regionalizovat pouze pomocí metody zdola nahoru na úrovni NUTS-1. Pro další regionalizaci na úroveň NUTS-2 nebo NUTS-3 se musí použít metoda shora dolů.

- 13.16 V zásadě je výhodou metod zdola nahoru to, že přímo využívají vhodných zdrojů na regionální úrovni. Výhodou metod shora dolů je zaručená údajová sladěnost mezi národními a regionálními účty. Nevýhodou je, že tyto odhady nejsou propočteny přímo z údajů, nýbrž pomocí klíče, který je podle předpokladu korelovan s jevem, který se má měřit.
- 13.17 Kdykoliv je to možné, měly by se regionální hodnoty, které pojmově přímo odpovídají hodnotám národním, odhadovat přímo pomocí metod zdola nahoru. Postupy shora dolů nevedou k solidní, spolehlivé údajové základně pro posuzování přesnosti odhadovaných hodnot, kdežto u metod zdola nahoru se obrací pozornost na možnost neshod s národními úhrny.

SOUHRNNÉ UKAZATELE PODLE ODVĚTVÍ

- 13.18 Odvětví za region se skládá ze skupiny místních činnostních jednotek zapojených do stejného nebo podobného druhu činnosti (viz odstavec 2.108). Místní činnostní jednotka je základní jednotka pro údaje o výrobních činnostech (výkony, mezispotřeba atd.).
- 13.19 Obecným principem je, že souhrnné ukazatele za výrobní činnosti by se měly umísťovat do toho regionu, ve kterém je jednotka provádějící příslušné transakce rezidentem. Sídlo místní činnostní jednotky je podstatným kritériem pro umísťování těchto souhrnných ukazatelů do jednotlivých regionů.
- 13.20 Obecným principem pro rozmísťování tvorby hrubého fixního kapitálu podle regionů je vlastnictví právě tak, jako v účtech za celkové hospodářství (viz odstavec 2.05 poznámku pod čarou č. 34. Dlouhodobá aktiva vlastněná multiregionální jednotkou jsou rozmísťována do místních činnostních jednotek, kde se používají. Jako v národních účtech jsou dlouhodobá aktiva získaná prostřednictvím operativního leasingu zaznamenána do regionu vlastníka a aktiva získaná prostřednictvím finančního leasingu do regionu uživatele.
- 13.21 V praxi se může stát, že informace je dostupná pouze na úrovni jednotek, které obsahují několik místních činnostních jednotek, zapojených do různých činností nebo regionů. V tomto případě se musí využít dostupného ukazatele (např. náhrady zaměstnancům nebo zaměstnanost podle regionů) pro regionalizaci údajů podle odvětví.
- 13.22 Při definování místní činnostní jednotky se mohou rozlišovat tři situace:
- výrobní činnost s významným ⁽¹⁾vstupem práce na stálém místě nevyvolává problémy. Nicméně v některých případech je potřebné další vysvětlení (viz odstavce 13.24 až 13.27);
  - výrobní činnost bez významného vynaložení práce na stálém místě se nepovažuje za zvláštní místní činnostní jednotku a produkce by se měla přisoudit místní jednotce, která zodpovídá za řízení této výroby;

(¹) Významným vstupem práce s v tomto kontextu rozumí minimální roční ekvivalent jedné osoby pracující na poloviční úvazek.

c) pro výrobní činnost bez stálého místa by mělo být použito pojetí sídla na národní úrovni.

13.23 Pomocné činnosti nejsou samostatné natolik, aby vytvořily odlišné jednotky nebo aby byly odděleny od základních či vedlejších činností nebo od jednotek, kterým slouží (viz odstavec 2.104). Podle toho by pomocné činnosti měly být spojeny s místními činnostními jednotkami, kterým slouží.

Pomocné činnosti mohou být vykonávány v oddělených místech, umístěných v jiném regionu než místní činnostní jednotky, kterým slouží. Přesná aplikace výše uvedeného pravidla pro zeměpisné umístění pomocných činností by ústilo do podhodnocení souhrnných ukazatelů v regionech, kde jsou soustředěny pomocné činnosti. Proto podle zásady sídla musí být umístěny do regionu, kde jsou pomocné činnosti situovány; zůstávají ve stejném odvětví jako místní činnostní jednotky, kterým slouží.

13.24 Metody regionalizace potřebují pro některá odvětví další objasnění. Jsou to tato odvětví:

- a) stavebnictví;
- b) dopravní skladiště a spoje;
- c) finanční zprostředkování.

13.25 V odvětví stavebnictví by se se staveništi mělo zacházet jako s nezávislými místními činnostními jednotkami, když je činnost významná {viz odstavec 2.09 poznámka pod čarou č. 4. Při pohyblivosti některých zařízeních, např. beranidel a jeřábů, mezi místními jednotkami stejné činnostní jednotky a při nedostatku informací na úrovni stavenišť se doporučuje umísťovat tvorbu hrubého fixního kapitálu u takového zařízení do sídla činnostní jednotky.

13.26 U odvětví dopravy včetně potrubní dopravy je podstatné určit místní činnostní jednotky, s nimiž by se měla produkce a tvorba kapitálu spojit. U odvětví pozemní dopravy (bez železnice) by se měla produkce a tvorba hrubého fixního kapitálu spojit s depy nebo podobnými místními činnostními jednotkami, kde mají dopravní prostředky základnu. U odvětví vodní dopravy by se měla produkce a pohyblivé zařízení umístit do domovské základny jednotky. Síť potrubí by měly být spojovány s místní činnostní jednotkou, která je využívá.

U železniční a letecké dopravy by se měly používat metody shora dolů, které rozdělí souhrnné ukazatele za národní hospodářství do regionů podle vhodných ukazatelů. Náhrady zaměstnancům by měly být umístěny do regionu, kde jsou lidé zaměstnáni. Hrubý provozní přebytek by se měl rozmístit do regionů podle ukazatelů, které se vztahují k činnostem železničních tratí nebo leteckých linek.

U spojových odvětví mají telefonní budky, telefonní přístroje, telekomunikační linky, atd. pouze podpůrnou úlohu. Proto netvoří oddělené jednotky a měly by být připojovány k místní činnostní jednotce, která zodpovídá za jejich řízení. Investice do infrastruktury by také měly být umístěny do těchto místních jednotek.

13.27 U odvětví finančního zprostředkování by se měla přidaná hodnota umísťovat podle důchodového přístupu. Náhrady zaměstnancům by měly být umístěny do místní činnostní jednotky, kde jsou lidé zaměstnáni. Hrubý provozní přebytek úvěrových institucí by se měl rozdělit mezi místní činnostní jednotky podle podílu půjček a vkladů, hrubý provozní přebytek pojištěn podle obdrženeho pojistného. Tvorba hrubého fixního kapitálu se skládá hlavně z budov; proto by se měla umístit do regionu, kde se nacházejí.

13.28 Výroba by se měla ohodnotit v základních cenách (viz odstavec 3.47). Výrobky použité pro mezispotřebu mají být ohodnoceny v kupních cenách platných v okamžiku, kdy vstupují do výrobního procesu (viz odstavec 3.72). V důsledku toho je přidaná hodnota oceněna v základních cenách.

Tvorba hrubého fixního kapitálu je ohodnocena v kupních cenách včetně montážních poplatků a jiných nákladů na převod vlastnictví. Při výrobě ve vlastní režii je ohodnocena v základních cenách podobných dlouhodobých aktiv nebo v nákladech na výrobu, jestliže takové ceny nejsou k dispozici (viz odstavec 3.113).

13.29 Regionálním ekvivalentem HDP je HDPR (hrubý domácí produkt za region). HDPR se oceňuje v tržních cenách přičtením regionalizovaných daní zmenšených o subvence na produkty a dovoz k přidané hodnotě za region v základních cenách. Součet HDPR v tržních cenách za regiony včetně HDPR za extraterritoriální území se rovná HDP v tržních cenách.

ÚČTY DOMÁCNOSTÍ

- 13.30 Hrubý domácí produkt za region je výsledkem výrobní činnosti místních činnostních jednotek sídlících v regionu. Průběh rozdělování a přerozdělování důchodů vyúsťuje do ostatních významných vyrovnávacích položek, jmenovitě do prvotních důchodů a do disponibilních důchodů. V důsledku úvah zmíněných v odstavcích 13.10 až 13.14 je v regionálních účtech toto důchodové pojetí omezeno na domácnosti.
- 13.31 Regionální účty domácností jsou regionální specifikací odpovídajících účtů za národní hospodářství. Z praktických příčin jsou tyto účty omezeny na:
- účet rozdělení prvotních důchodů;
  - účet druhotného rozdělení důchodu.
- Obecně směřují k měření prvotních a disponibilních důchodů domácností, které jsou rezidenty v regionu.
- 13.32 Regionální účty domácností se opírají o domácnosti, které jsou rezidenty na území regionu. K definici domácností jako institucionálních jednotek a k definici institucionálního sektoru domácností se vztahují odstavce 2.13, 2.16, 2.75 a 2.76. Součet počtu osob, které jsou členy rezidentských domácností, se rovná úhrnnému počtu rezidentských obyvatel v regionu.
- 13.33 Obecně se pravidla pro stanovení sídla domácností na národní úrovni také používají pro regionální účty domácností. Avšak platí výjimka u stanovení sídla studentů a dlouhodobých pacientů, pokud je region přechodného pobytu ve stejné zemi. V regionálních účtech se s nimi zachází jako s rezidenty regionu přechodného pobytu, pokud v něm pobývají déle než jeden rok.
- 13.34 V regionálních účtech domácností se musí provést dvě úvahy pro případ domácností, které vlastní nesdružený podnik, pozemek nebo druhé obydlí v jiném regionu:
- domácnost vlastníci nesdružený podnik (nepovažovaný za kvazispolečnost na národní úrovni) v jiném regionu;*

nesdružený podnik se považuje za rezidenta (fiktivní jednotku) v hostitelském regionu. Jako důsledek toho je smíšený důchod z výpočtu agregátů podle odvětví částí smíšeného důchodu hostitelského regionu. Avšak smíšený důchod, jak je zaznamenán na účtu rozdělení prvotních důchodů domácností za region, se má rovnat úhrnnému smíšenému důchodu získanému rezidentskými domácnostmi v regionu, bez ohledu na region, ve kterém se důchod tvoří;
  - domácnost vlastníci pozemek nebo druhé obydlí v jiném regionu:*

zde jsou pozemek nebo druhé obydlí také považovány za fiktivní jednotky rezidentské v hostitelském regionu. V důsledku toho se pachtovné a splatné nájemné od nájemníků pozemku nebo obydlí platí fiktivní jednotce. Jestliže se druhé obydlí používá vlastníkem k vlastní konečné spotřebě, hodnota nájmu by se měla zaznamenat jako meziregionální vývoz z regionu, kde je umístěno obydlí, do regionu, kde sídlí majitel. Druhý region tak dováží tuto službu a užívá ji pro výdaje domácností na konečnou spotřebu. Jako v případě smíšeného důchodu se bude provozní přebytek vyplývající z tohoto výrobního procesu odlišovat od provozního přebytku na účtu rozdělení prvotních důchodů domácností; za celé národní hospodářství jsou si oba rovny.

PŘÍLOHA I

FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELSKÉ SLUŽBY NEPŘÍMO MĚŘENÉ

ZMĚNY, KTERÉ JE TŘEBA PROVÉST V KAPITOLÁCH ESA, JESTLIŽE MAJÍ BÝT TYTO SLUŽBY ROZVRŽENY

Kapitola 1

Odst. 1.13 písm. d)	<p>Za slovy „ESA rovněž obsahuje mnoho zavedených pojetí, například:“ se zrušují slova:</p> <p>„zachycení užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb jako mezispotřeby fiktivního sektoru nebo fiktivního odvětví.“</p>	<p>Nahrazují se tímto:</p> <p>„rozvržení užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (Fisim) do uživatelských sektorů nebo odvětví.“</p>
---------------------	---	---

Odstavec 1.25

Za slova „Mezi hlavní rozdíly v metodice patří:“ se vkládá písmeno, které zní:

„i) užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (Fisim) je nyní rozvrženo do uživatelských sektorů nebo odvětví místo do fiktivního sektoru (odvětví). V důsledku toho již užití Fisim není obvykle zaznamenáno jen jako mezispotřeba, nýbrž může být také v konečné spotřebě a vývozu. Z toho vyplývá že se také může vyskytnout dovoz Fisim.“

Kapitola 3

Odst. 3.70 písm. j)	<p>Zrušují se slova:</p> <p>„pouze za ekonomiku jako celek: veškeré finanční služby nepřímo měřené (Fisim) poskytované rezidentskými výrobci.“</p>	<p>Nahrazují se tímto:</p> <p>„užití nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (Fisim) rezidentskými výrobci.“</p>
---------------------	--	---

Odst. 3.76 písm. e)

Po slovech: „finanční služby přímo účtované“ se vkládají slova:

„a část nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb užitých jako konečná spotřeba domácností;“

Odst. 3.142 písm. h)

Po slovech: „finanční služby v rozsahu odpovídajícím přímým provizím a poplatkům“ se vkládají slova:

„a část nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb užitých nerezidenty;“

Kapitola 4

Odstavec 4.51

Zrušují se slova:

„Jelikož se hodnota služeb poskytovaných finančními zprostředkovateli nerozděluje mezi jednotlivé zákazníky, skutečné platby nebo příjmy úroků pro finanční zprostředkovatele nebo od finančních zprostředkovatelů se neupravují tak, aby se vyloučily marže, které představují implicitní poplatky pro finanční zprostředkovatele. V účtu rozdělení prvotních důchodů finančních zprostředkovatelů a fiktivního odvětví, do kterého se celková produkce finančních zprostředkovatelů podle zvyklostí zahrnuje jako mezispotřeba, je třeba zavést opravnou položku.“

Tato slova se nahrazují tímto:

„Jelikož se hodnota služeb poskytovaných finančními zprostředkovateli rozděluje mezi jednotlivé zákazníky, skutečné platby nebo příjmy úroků pro finanční zprostředkovatele nebo od finančních zprostředkovatelů se upravují tak, aby se vyloučily marže, které představují implicitní poplatky pro finanční zprostředkovatele. Částky úroků placených vypůjčovateli finančním zprostředkovatelům musí být sníženy o odhadnuté hodnoty splatných poplatků, zatímco částky úroků přijatých vkladateli musí být obdobně zvýšeny. Hodnoty poplatků se považují za platby za služby poskytované finančními zprostředkovateli jejich zákazníkům a ne za platby úroků.“

Kapitola 8

Odstavec 8.09

K uváděným údajům se vkládá tento text:

Tabulky A.I.1 a A.I.2 za účelem zobrazení účinku, aby zobrazil účinek umístění Fisim na údaje uvedené v kapitole 8 „Posloupnost účtů a vyrovnávací položky“ (číselný příklad).

Odstavec 8.14

Zrušují se slova:

„Vzhledem k tomu, že finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (Fisim) nejsou rozvrženy do uživatelských sektorů, považuje se celá hodnota produkce těchto služeb za mezispotřebu fiktivního sektoru, který má nulovou produkci a zápornou přidanou hodnotu rovnou mezispotřebě, ale s opačným znaménkem. Tímto způsobem se úhrn přidané hodnoty za všechny sektory a odvětví dohromady snižuje o tuto částku. Pro zjednodušené zobrazení účtů je možné nevkládat dodatečný sloupec pro fiktivní sektor, nýbrž místo toho vzít v úvahu příslušný údaj ve sloupci národního hospodářství celkem.“

Nahrazují se tímto:

„Vzhledem k tomu, že finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (Fisim) nejsou rozvrženy do uživatelských sektorů, určité části úrokových plateb se přetřídí na platby za služby. Toto přetřídění ovlivňuje hodnoty produkce a mezispotřeby (jakož i hodnotu dovozu, vývozu a konečné spotřeby).“

Odstavec 8.24

Zrušují se slova:

„Vzhledem k tomu, že finanční služby nepřímo měřené (Fisim) nejsou rozvrženy do uživatelských sektorů, odpovídají položky určené pro skutečné nákladové nebo výnosové úroky. Korekce se provádí ve zdrojích sloupce finančních institucí (se záporným znaménkem) a ve sloupci fiktivního sektoru (s kladným znaménkem). Pro zjednodušené zobrazení účtů je možné nekládat dodatečný sloupec pro fiktivní sektor a zachytit místo toho příslušný údaj ve sloupci národního hospodářství celkem.“

Nahrazují se tímto:

„Vzhledem k tomu, že finanční služby nepřímo měřené (Fisim) jsou rozvrženy do uživatelských sektorů, položka ‚úroky‘ v účtu rozdělení prvotních důchodů odpovídá nákladovým a výnosovým úrokům poté, co služby Fisim byly odečteny dlužníky od skutečných nákladů a přičteny věřiteli ke skutečným výnosům.“

Kapitola 9

Odst. 9.25 písm. a)

Zrušují se slova:

„mezispotřeba podle odvětví zahrnuje užití služeb Fisim, které jsou zachyceny v samostatném fiktivním odvětví (viz odstavec 9.33).“

Odst. 9.25 písm. b)

Zrušují se slova:

„mínus užití Fisim (je zachyceno ve fiktivním odvětví, viz odstavec 9.33).“

Odstavec 9.33

Zrušují se slova:

„V tabulkách dodávek a užití je použita odvětvová klasifikace NACE rev. 1 rozšířená o fiktivní odvětví pro užití Fisim. V tabulkách dodávek nejsou v tomto odvětví zachyceny žádné transakce. V tabulce užití je celkové užití Fisim zachyceno jako mezispotřeba tohoto fiktivního odvětví. Protože v tomto fiktivním odvětví nejsou žádné další transakce, je jeho čistý provozní přebytek záporný a rovná se částce uvedené jako mezispotřeba; všechny ostatní složky jeho přidané hodnoty jsou nulové. Z toho vyplývá, že se v tomto fiktivním odvětví hrubá přidaná hodnota rovná jeho (zápornému) čistému provoznímu přebytku.“

Tabulka A.1.1 — Účinek umístění služeb Fisim do institucionálních sektorů, včetně změn za netržní výroby

Užití	Zdroje											Účty									
	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	S.2	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a rozvahové položky	S.11		S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	S.1	S.2	Výrobky a služby (celkem)	Celkem
I. Účet výroby / zahraniční účet	2	2								P.7.2								2	2		I. Účet výroby / zahraniční účet
	4	4								P.6.2								4	4		Účet výroby a služeb
	27				3	0	6	0	18	P.1								48	6	3	57
	30								-18	P.2								48		30	30
	30								-18	B.1								48			30
II.1.1. Účet tvorby důchodů	30								-18	B.2								48			30
II.1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů	230				6	14	35	106	56	D.41								106	14	49	230
	22				1	35	-21	48	-41	B.5								48	-21	35	22
II.2. Účet druhého rozdělení důchodů	22				1	35	-21	48	-41	B.6								48	-21	35	22

Tabuľa A.I.2 — Skutky pryzdieľania FISIM-u tyľko do umownego sektora

Úžití	Zdroje											Účty													
	Celkem	Výrobky a služby (zdroje)	S.2	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Fiktivní sektor	Fiktivní sektor		Transakce a rozvahové položky	Fiktivní sektor	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	S.2	Výrobky a služby (užití)	Celkem	Účty	
II.1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů	222	16	206	7	17	39	77	66	D.41 Úroky														222	II.1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů	
									P.119 Přizpůsobení pro Fisim																
									B.5 Saldo prvotních důchodů																
									B.6 Disponibilní důchod																
II.2. Účet druhého rozdělení důchodů																									II.2. Účet druhého rozdělení důchodů
									B.8n Čisté úspory / zahraniční saldo transakcí																
II.4. Účet užití důchodů																									II.4. Účet užití důchodů

PŘÍLOHA II

LEASING A NÁKUP NA SPLÁTKY PŘEDMĚTŮ DLOUHODOBÉ SPOTŘEBY

DEFINICE

1. Vedle přímých nákupů předmětů dlouhodobé spotřeby mohou institucionální jednotky získat jejich používání těmito způsoby: operativním leasingem, finančním leasingem a nákupem na splátky. Ve všech třech případech příslušná institucionální jednotka získává právo užívat předmět dlouhodobé spotřeby, ačkoliv ten předmět podle právních předpisů zůstává ve vlastnictví jiné jednotky.

Leasing

2. Když institucionální jednotka A vlastní předmět dlouhodobé spotřeby a převádí právo užívat tento předmět jiné jednotce B, nazývá se A „pronajímatel“ a B „nájemce“. Platby, které platí B do A za převod užívacích práv, se nazývají „platby nájemného“. Pronajímatel může být totožný s výrobcem nebo prodejcem předmětu dlouhodobé spotřeby nebo může být jeho dceřinou společností, může však být také zcela nezávislou jednotkou, která nemá k výrobcovi nebo prodejci žádný vztah. Všechny druhy předmětů dlouhodobé spotřeby, od budov a staveb až ke spotřebním předmětům, mohou být předmětem leasingu a každý typ institucionální jednotky může využít leasingu k získání užívacích práv na předměty dlouhodobé spotřeby. Dva typy leasingu, operativní a finanční leasing, jsou v systému považovány za zcela rozdílné.

Operativní leasing

3. Nájemce získává právo užívat předmět dlouhodobé spotřeby po určitou dobu, která může být delší nebo kratší a není nezbytné, aby byla stanovena předem. Po uplynutí leasingového období pronajímatel očekává, že dostane svůj předmět zpět přibližně ve stejném stavu, v jakém jej půjčil, nehlédě na normální opotřebení. Pronajímatel pak může půjčit předmět jinému nájemci nebo jej využít jinak. Tak leasingové období nepokrývá celou ekonomickou životnost předmětu nebo její převážnou část.

Jednotky zabývající se operativním leasingem mají odborné znalosti o druzích předmětů, které půjčují. Mají zásoby těchto předmětů, aby je mohly půjčit na požádání nebo v krátké lhůtě. Obvykle nabízejí různé modely na výběr. Aby svoje předměty udržely v provozuschopném stavu, pronajímatelé musí provádět údržbu a opravy zboží, které budou půjčovat. Pronajímatel obvykle také přebírá zodpovědnost za opravy a údržbu předmětů, stejně tak jako za výměnu v případě rozbití v době, kdy je předmět půjčen nájemci.

Operativní leasing se netýká případů, kdy vlastník zařízení také poskytuje personál k obsluze zařízení, nebo půjčuje nevyroběná aktiva, neboť tyto činnosti jsou klasifikovány jinde (viz odstavec 7).

Finanční leasing

4. Nájemce získává právo užívat předmět dlouhodobé spotřeby za platbu nájemného placeného v předem dohodnutých a stálých termínech. Jestliže celé riziko a užitek z vlastnictví jsou de facto, ačkoliv ne de iure, převedeny od pronajímatele k nájemci, jedná se o leasing finanční. Ve finančním leasingu leasingové období pokrývá celou dobu nebo většinu doby ekonomické životnosti předmětu dlouhodobé spotřeby. Na konci leasingového období má nájemce často volbu koupit předmět za pomyslnou cenu. Pronajímatel nepotřebuje mít žádný odborný posudek o dotyčném předmětu. Nenabízí nájemci opravy, údržbu ani nahrazení předmětu. Obvykle je zboží vybráno nájemcem a je doručeno přímo k němu výrobcem nebo prodejcem. Úloha pronajímatele je tak čistě finanční.

ESA uznává ekonomickou realitu finančního leasingu a zaznamenává ji takto: pronajímatel poskytuje nájemci půjčku umožňující nájemci koupit předmět dlouhodobé spotřeby, kterého se nájemce stává de facto vlastníkem. Tak se v soustavě zachází s předmětem dlouhodobé spotřeby, jako by byl ve vlastnictví nájemce již od počátku leasingového období. Nájemné skutečně placené nájemcem pronajímateli se musí rozdělit na splátku jistiny a na platbu úroku, vztahujícímu se k imputované půjčce.

Nákup na splátky

5. Zboží dlouhodobé spotřeby se prodává zákazníkovi na základě dohodnutých budoucích splátek. Kupující přebírá vlastnictví zboží okamžitě, ačkoliv to podle zákona zůstává ve vlastnictví prodávajícího nebo financující jednotky jako záruka do doby, než jsou všechny dohodnuté splátky provedeny. Nákup na splátky se omezuje obvykle na spotřební zboží dlouhodobé spotřeby a většina zákazníků jsou domácnosti. Financující jednotky, které financují smlouvy o nákupu na splátky, jsou zpravidla samostatné institucionální jednotky, které úzce spolupracují s prodejci zboží dlouhodobé spotřeby.

POJETÍ V ÚČTECH

Operativní leasing

6. Předmět dlouhodobé spotřeby nakoupený pronajímatelem za účelem leasingu je součástí tvorby hrubého fixního kapitálu (P.51) pronajímatele a je zachycen jako hmotné dlouhodobé aktivum (AN.III) v rozvaze pronajímatele během celé své ekonomické životnosti. Následná spotřeba kapitálu (K.1) odpovídajícího předmětu je zaznamenána v účtech pronajímatele.

Platba nájemného, kterou obdrží pronajímatel, se zahrne do jeho účtu produkce jako produkce (P.1) leasingových služeb. Jestliže nájemce je výrobce, platby nájemného jsou součástí jeho mezispotřeby (P.2). Když nájemcem je domácnost působící jako konečný spotřebitel, platby nájemného jsou částí jeho výdajů na konečnou spotřebu (P.3).

7. V NACE rev. 1 je operativní leasing nemovitostí zaříděn do třídy 70.20 „Pronájem vlastního majetku“. Operativní leasing ostatních předmětů dlouhodobé spotřeby je zaříděn do oddílu 71 „Pronájem strojů a zařízení bez obsluhy a bez personálu a zboží osobní potřeby pro domácnosti“. Operativní leasing neobsahuje pronájem strojů a zařízení s obsluhujícím personálem, ten je klasifikován podle druhu poskytovaných služeb. Například pronájem nákladního auta i s řidičem je zaříděn do třídy 60.24 „Doprava silniční nákladní“. Podniky provozující operativní leasing jsou klasifikovány v sektoru S.11. „Nefinanční podniky“, ale pronajímatele je možno nalézt také v sektoru S.14 „Domácnosti“.

Jestliže pronajímatel je rezident, zatímco nájemce je nerezident, platba nájemného se uvede jako vývoz služeb (P.62). Protože pronajaté zboží zůstává v rozvaze rezidentské jednotky (pronajímatele), v účtech zbytku světa se nezahrne do žádného účtu. Jestliže pronajímatel je nerezident a nájemce rezident, platba nájemného se zaznamenává jako dovoz služeb (P.72). V tomto případě se sám předmět nepovažuje za vstupující na ekonomické území (pouze jeho služba na ekonomické území vstupuje). Tak se tento pronajatý předmět neobjeví ani na účtech zbytku světa ani na žádném jiném účtu.

Finanční leasing

8. Jestliže nájemcem je výrobce, předmět dlouhodobé spotřeby je zahrnut do tvorby hrubého fixního kapitálu (P.51) u nájemce na počátku leasingového období. V průběhu leasingového období (pokud nájemce nepřestane platit nájemné) se předmět uvádí jako dlouhodobé hmotné aktivum (AN.III) v rozvaze nájemce. Následná spotřeba kapitálu (K.1) se uvádí na účtech nájemce. Na konci leasingového období buď (i) nájemce koupí předmět za jeho zůstatkovou hodnotu, když zůstává v jeho rozvaze, nebo (ii) předmět vrátí pronajímateli, kdy je zahrnut jako záporná tvorba hrubého fixního kapitálu u nájemce a tak opouští rozvahu nájemce a může být zahrnut do rozvahy pronajímatele nebo třetí společnosti, které pronajímatel předmět prodal dále.
9. Jestliže nájemcem je domácnost působící jako konečný spotřebitel, uvažuje se, jakoby nájemce koupil předmět dlouhodobé spotřeby za účelem konečné spotřeby na začátku leasingového období. To znamená, že kupní cena leasingového zboží je součástí výdajů na konečnou spotřebu (P.3) nájemce na začátku leasingového období a že se ten výrobek objeví pouze jako předmět dlouhodobé spotřeby v poznámkové položce k jeho rozvaze.

Půjčka (F.4) se imputuje od pronajímatele k nájemci. Jistinou této půjčky je kupní cena leasingového zboží plus náklady na převod (existují-li). Zůstatek imputované půjčky se uvádí v rozvaze pronajímatele jako finanční aktivum

a v rozvaze nájemce jako závazek. Uvažuje se, že platba nájemného se skládá ze dvou složek, splátky jistiny (F.4) a úroku (D.41), a poslední splátka znamená ukončení finančního leasingu.

10. Úroková míra imputované půjčky se implicitně určuje tak, že akumulované splátky během leasingového období se přesně rovnají jistině. Když nájemné zůstává stejné po všechna splátková období, úroková část nájemného bude klesat v čase, zatímco splátková část bude růst odpovídajícím způsobem tak, jako v případě půjčky splácené stejnými splátkami. Jestliže jistina, nájemné a délka leasingového období jsou pro každou smlouvu známe, úroková míra, platby úroku a splátky mohou být snadno vypočteny pomocí standardního vzorce. Jestliže nejsou známy podrobné údaje o každé leasingové smlouvě, což je v praxi častý případ, musí být udělán zdůvodnitelný předpoklad pro provedení výpočtů. V mnoha zemích je v podnikovém účetnictví finanční leasing zaznamenáván podobným způsobem jako zde, což usnadňuje propočty.
11. Výrobní činnosti finančních pronajímatelů je finanční zprostředkování. Pronajímatelé výslovně neurčují poplatky za své zprostředkovatelské služby. Jejich produkci jsou proto hlavně nebo výhradně finanční zprostředkovatelé: pohledávky z titulu důchodu z vlastnictví získané minus nákladové úroky, s vyloučením pohledávek z titulu důchodu z vlastnictví z investování vlastních fondů ⁽¹⁾. Někteří finanční pronajímatelé vstupují do závazků vůči jiným nezávislým jednotkám a potom je placený úrok porovnatelný a propočet Fisim je přímý. Jiní finanční pronajímatelé vstupují do závazků pouze vůči svým mateřským společnostem, v tom případě může být obtížné porovnat úrok, který má být zaplacen. V tomto případě může být nutné odhadnout částku placeného úroku při použití vhodné úrokové sazby.

Finančně leasingové společnosti se zařídí do subsektoru S.123 „Ostatní finanční zprostředkovatelé s výjimkou pojišťoven a penzijních fondů“. Zatřídění činnosti je v třídě 65.21 „Finanční leasing“ NACE rev. 1.

12. Pojetí finančního leasingu v ESA znamená, že pronajímáný předmět se neobjevuje na žádném účtu pronajímatele. Ať je pronajímatel rezident či nerezident, nemá to žádný důsledek na zacházení se samotným předmětem. Jestliže výrobce nebo prodejce předmětu je rezident, zatímco nájemce je nerezident, pronajímáný předmět se chápe jako vyvezený (P.61), když jej nájemce přebírá do držby, tj. od začátku leasingového období. Jestliže je výrobce nebo prodejce nerezident, zatímco nájemce je rezident, zboží je považováno za dovezené (P.71) od počátku leasingového období.

Jestliže pronajímatel je rezident a nájemce ne, imputuje se od rezidentské jednotky (pronajímatele) do nerezidentské jednotky (nájemci) půjčka (F.4/AF.4). Jestliže pronajímatel je nerezident a nájemce rezident, imputuje se od nerezidentské jednotky (pronajímatele) do rezidentské jednotky (nájemci) půjčka. Tak jako v případě leasingových transakcí mezi rezidenty se leasingové splátky štěpí na úrok (D.41) a na splátky jistiny (F.4).

Nákup na splátky

13. Předmět dlouhodobé spotřeby se zaznamenává, jakoby byl koupen kupujícím v den, kdy jej přebírá do majetku za cenu, kterou by zaplatil při hotovostní transakci. Kupující obdrží imputovanou půjčku (F.4/AF.4) ve stejné hodnotě. V ESA se platby od kupujícího do financující jednotky štěpí na splátky jistiny (F.4) a na platby úroku (D.41), při použití stejných metod jako u finančního leasingu.

Výrobní činnost vykonávaná financujícími jednotkami při uzavírání smluv o prodeji na splátky je finančním zprostředkováním. Protože se obvykle explicitně nevyúčtuje poplatek za poskytnuté služby, jsou celou produkcí služby finančního zprostředkování nepřímo měřené (Fisim), počítané jako důchod z majetku získaný minus úrok placený, s vyloučením důchodu z majetku získaného z vlastních fondů. Jako v případě finančního leasingu částka placeného úroku může být obtížné zjistit a musí se proto odhadovat.

14. V NACE rev. 1, financující jednotky, které uzavírají smlouvy o splátkovém prodeji, jsou zaříděny do třídy 65.22 „Ostatní poskytování úvěrů“. Společnosti zabývající se prodejem na splátky jsou klasifikovány v subsek-

⁽¹⁾ Pro další podrobnosti viz kapitola 3 odst. 3.63.

toru S.123 „Ostatní finanční zprostředkovatelé s výjimkou pojišťoven a penzijních fondů“, ale financující jednotky uzavírající smlouvy o splátkovém prodeji mohou být také zahrnuty do sektoru S.14 „Domácnosti“.

Jestliže kupující je nerezident, zatímco financující jednotka je rezidentem, výrobek se považuje jakoby byl vyvezen (P.61) v době, kdy jej kupující přebírá do držby. V tomto případě poskytuje financující jednotka nerezidentské jednotce (kupujícímu půjčku (F.4/AF.4). Jestliže kupující je rezidentská jednotka a financující jednotka ne, je výrobek zaznamenán jako dovezený (P.71), až je dodán kupujícímu, který ve stejnou dobu obdrží půjčku (F.4/AF.4) od nerezidentské financující jednotky. Splátky jistiny (F.4) a platby úroku (D.41) se určí stejným způsobem jako u finančního leasingu týkajícího se nerezidentských jednotek.

PŘÍLOHA III

POJIŠTĚNÍ

Úvod

1. Existují dva hlavní typy pojištění: sociální pojištění a ostatní pojištění.

Sociální pojištění je možné rozdělit na

- a) vládní programy sociálního pojištění,
- b) soukromé programy fondů sociálního pojištění a
- c) programy nefondového sociálního pojištění provozované zaměstnavateli.

Ostatní pojištění je možné rozdělit na

- a) ostatní životní pojištění, a
- b) ostatní neživotní pojištění.

Zajištění a pomocné pojišťovací činnosti jsou popsány v samostatných částech této přílohy. Tyto činnosti se vztahují převážně k ostatnímu pojištění, ale mohou se týkat i pojištění sociálního.

DEFINICE

Sociální pojištění

2. Programy sociálního pojištění jsou programy, do kterých sociální příspěvky platí zaměstnanci nebo jiní jednotlivci nebo zaměstnavatelé ve prospěch svých zaměstnanců, aby zajistili právo na dávky sociálního pojištění zaměstnancům, jejich rodinným příslušníkům nebo jejich pozůstalým nebo jiným příspěvkatelům. Programy sociálního pojištění pokrývají sociální rizika nebo potřeby ⁽¹⁾. Na rozdíl od sociálních výpomocných dávek jsou dávky sociálního pojištění podmíněny účastí v programu.
3. Programy sociálního pojištění jsou často organizovány kolektivně, takže účastníci nemusí uzavírat individuální pojistky vlastním jménem. Avšak některé programy sociálního pojištění mohou umožňovat nebo dokonce vyžadují, aby pojistky byly uzavřeny vlastním jménem účastníků. Individuální pojistky se považují za součást programů sociálního pojištění, jestliže pokrývají sociální rizika nebo potřeby a jestliže je splněna alespoň jedna ze tří uvedených podmínek:
  - a) účast v programu je povinná buď ze zákona nebo podle podmínek zaměstnání
  - b) program se provozuje v zájmu skupiny a je omezen na její členy nebo
  - c) zaměstnavatel poskytuje příspěvky do programu v zájmu zaměstnance.

Vládní programy sociálního zabezpečení

4. Tyto programy jsou uloženy, kontrolovány a financovány vládními jednotkami a zahrnují celou společnost nebo velké skupiny společnosti. Vládní sociální programy mohou být fondové nebo nefondové. V případě, že je možné oddělené fondy identifikovat, zůstávají ve vlastnictví vlády a ne těch, v jejichž prospěch byly vytvořeny. Příjmy programů sociálního zabezpečení tvoří hlavně příspěvky, které platí jednotlivci a zaměstnavatelé ve prospěch svých zaměstnanců, ale mohou také zahrnovat transfery od jiných vládních jednotek. Účast v programech sociálního zabezpečení je obvykle, i když ne vždy, povinná. Dávky vyplácené jednotlivcům nejsou nutně určovány dříve placenými částkami příspěvků.

⁽¹⁾ Viz kapitola 4 odst. 4.83 až 4.86, pokud jde o definici sociálních rizik nebo potřeb.

Je třeba poznamenat, že programy sociálního pojištění, které organizují vládní instituce pro své vlastní zaměstnance, nejsou klasifikovány jako programy sociálního zabezpečení, nýbrž jako soukromé fondové nebo nefondové programy sociálního pojištění.

Programy soukromých fondů sociálního pojištění

- Existují dvě kategorie těchto programů. První se skládá z programů, v jejichž rámci platí jak zaměstnavatelé, tak i zaměstnanci sociální příspěvky pojišťovněm nebo autonomním penzijním fondům, které jsou oddělenými institucionálními jednotkami. Pojišťovny nebo autonomní penzijní fondy zodpovídají za správu fondů a vyplácejí sociální dávky. Druhá kategorie se skládá z programů, v jejichž rámci zaměstnavatelé spravují zvláštní rezervy, aby uhradili sociální dávky. Tyto rezervy jsou odděleny od jejich ostatních rezerv, ale tvoří odloučenou institucionální jednotku a jsou označeny jako neautonomní penzijní fondy.

Nefondové programy sociálního pojištění prováděné zaměstnavateli

- Jsou to programy, v jejichž rámci platí zaměstnavatelé svým zaměstnancům, dřívějším zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům sociální dávky z vlastních zdrojů, aniž za tím účelem vytvářejí speciální rezervy.

Ostatní pojištění

- Ostatní pojištění poskytuje jednotlivým institucionálním jednotkám vystaveným jistým rizikům finanční ochranu proti důsledkům výskytu určených událostí. Je to také jedna z forem finančního zprostředkování, v jejímž rámci se shromažďují fondy od pojištěnců a investují se do finančních nebo jiných aktiv, která jsou držena jako technické rezervy na úhradu budoucích nároků vznikajících z toho, že se vyskytly události uvedené v pojišťovací smlouvě.

Ostatní pojistky v držení domácností mohou pokrývat stejná rizika nebo potřeby jako ty, které jsou pokryty programy sociálního pojištění. Avšak pojistky ostatního pojištění, které jsou v držení domácností, se odlišují od pojištění sociálního pojištění tím, že jsou uzavřeny jednotlivými domácnostmi z jejich vlastní iniciativy a v jejich vlastním prospěch, nezávisle na jejich zaměstnavatelích nebo vládě.

Ostatní životní pojištění

- Držitelé pojištění ostatního životního pojištění jsou výlučně rezidentské nebo nerezidentské domácnosti. Pojištěnec provádí pravidelné platby pojišťovateli, který za to zaručuje poskytnout dávku v určitém termínu nebo dříve, jestliže pojištěnec zemře dříve. Zruší-li pojištěnec pojistku před uplynutím dojednané doby, má vůči pojišťovateli právo na vyplacení částečné dávky. Dávka je tak vždy pojištěnci nebo jeho pozůstalým vyplacena. Pojistky, které zaručují dávku v případě úmrtí během daného období, ale ne v žádných jiných případech, se obvykle nazývají termínované pojištění a nepovažují se za ostatní životní pojištění, nýbrž za ostatní neživotní pojištění. Vzhledem ke způsobu, kterým pojišťovny vedou své účty, nemusí být v praxi vždy možné oddělit termínované pojištění od ostatního životního pojištění. Za těchto okolností je možné, z čistě praktických důvodů, pojímat termínované pojištění stejným způsobem jako životní.

Nárok z životního pojištění může být vyplacen jako celková suma nebo jako anuita. Nárok může být fixní nebo se může měnit v závislosti na výši důchodu získaného z investování pojistného po dobu platnosti pojistky (pojistky „s účastí na zisku“). Zvláštní druh pojistky s účastí na zisku je investiční životní pojistka, kde nárok kolísá podle hodnoty odděleného fondu.

Ostatní neživotní pojištění

- Všechny druhy institucionálních jednotek mohou být držiteli pojištění ostatního neživotního pojištění. Ostatní neživotní pojištění zahrnuje termínované pojištění a pojištění všech rizik jiných než úmrtí, např. nehody, onemocnění nebo požár. Nároky se obvykle proplácejí najednou, ale mohou se také platit jako anuita. Nárok se někdy platí s ohledem na jinou pojistku ostatního neživotního pojištění. Počet odškodněných je typicky mnohem menší než počet pojištěnců. Pro jednotlivého pojištěnce neexistuje žádný vztah mezi placeným pojistným a obdrženými pojistnými nároky, ani v dlouhodobém časovém horizontu.

Zajištění

10. Pojišťovna podnikající v pojišťování pojištěnců často přenáší některá z rizik na jiné pojišťovny. Tyto transakce mezi pojišťovnami se nazývají zajištění.

Transakce zajištění se týkají jak životního, tak i neživotního pojištění. Pojišťovny, které přijímají zajištění, se mohou zabývat jak zajištěním, tak i pojišťováním pojištěnců, nebo se mohou specializovat jen na zajištění.

Pomocné pojišťovací služby

11. Pomocné pojišťovací služby jsou jednotky, které se zabývají především činnostmi úzce spojenými s pojišťováním, ale samy se rizikům nevystavují. Pomocné pojišťovací služby zahrnují zejména:
- a) pojišťovací agenty,
  - b) soukromé neziskové instituce sloužící pojišťovnám a penzijním fondům a
  - c) jednotky, jejichž hlavní činností je působit jako orgány dohledu nad pojišťovnami, penzijními fondy a pojišťovacími trhy.

POJETÍ V ÚČTECH

12. Následující popis rozdílných typů pojištění se pro snadnější vysvětlení soustřeďuje pouze na případy, které se vztahují jen k rezidentům. Na konci každé části se posuzují zvláštní rysy případů, které se týkají nerezidentských jednotek.

Sociální pojištění

Vládní programy sociálního zabezpečení

13. Produkce vytvářená těmi, kteří se zabývají řízením těchto programů, je součástí produkce vládních institucí, oceněné v nákladech výroby. V důsledku toho se za služby vládních programů sociálního zabezpečení neúčtují žádné poplatky.

Příspěvky zaměstnavatelů do vládních programů sociálního zabezpečení (D.121) se považují za součást náhrad zaměstnancům a zobrazují se jako vyplácené sektorem zaměstnavatele na účtu tvorby důchodů a přijímané sektorem domácností na účtu rozdělení prvotních důchodů. Příspěvky zaměstnavatelů se znovu objevují na účtu druhotného rozdělení důchodů jako součást skutečných sociálních příspěvků zaměstnavatelů (D.6111), placené sektorem domácností a přijímané vládními institucemi. Příspěvky zaměstnanců (D.6112) a příspěvky samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných osob (D.6113) se také zaznamenávají na účtu druhotného rozdělení důchodů jako placené sektorem domácností a přijímané vládou. Dávky sociálního zabezpečení v hotovosti (D.621) jsou zobrazeny na účtu druhotného rozdělení důchodů jako placené vládou a přijímané domácnostmi, zatímco naturální sociální dávky sociálního zabezpečení placené vládou a přijímané domácnostmi jsou uváděny jako položky D.6311 a D.6312 na účtu znovurozdělení naturálních důchodů.

14. Jednotky spravující vládní programy sociálního zabezpečení jsou klasifikovány v subsektoru S.1314 „Fondy sociálního zabezpečení“. Zatrídění činností podle NACE rev. 1 je do třídy 75.30 „Činnosti povinného sociálního zabezpečení“.

V případě, že rezident pracuje pro nerezidentského zaměstnavatele, uvádějí se příspěvky zaměstnavatele jako placené zbytkem světa na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Jestliže se zaměstnanec také účastní programu sociálního zabezpečení provozovaného nerezidentskými vládními institucemi, všechny příjmy a platby, týkající se obvykle sektoru vládních institucí, jsou přijímány a placeny zbytkem světa a zaznamenány na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Naturální sociální transfery se však v ESA objevují pouze mezi rezidentskými jednotkami. Jakékoliv dávky z nerezidentských programů sociálního zabezpečení pro rezidenty jsou proto podle definice sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62).

Když nerezident pracuje pro rezidentského zaměstnavatele, uvádějí se příspěvky zaměstnavatele jako přijaté zbytkem světa na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Jestliže nerezidentský zaměstnanec je krytý

rezidentským programem sociálního zabezpečení, jsou transakce mezi zaměstnancem a sektorem vládních institucí zaznamenány na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Podle definice jakékoliv dávky vyplácené nerezidentským zaměstnancům jsou sociální dávky jiné než naturální sociální transfery (D.62).

Příklad zaznamenávání toků za vládní programy sociálního zabezpečení je uveden v tabulce A.III.1.

Programy soukromých fondů sociálního pojištění

15. Programy financované autonomními fondy jsou pojímány odlišně od programů, které jsou financovány neautonomními fondy. U autonomních fondů se vypočítává poplatek za službu jako:

celkové skutečně přijaté příspěvky
 plus celkové příspěvky dodatkové
 mínus splatné dávky
 mínus zvýšení (plus snížení) rezerv penzijních fondů.

16. Všechny čtyři položky se zaznamenávají bez zisku nebo ztráty z držby. Celkové dodatkové příspěvky jsou totožné s důchodem z vlastnictví, který se přisuzuje pojištěncům a je důchodem získaným soukromými fondy sociálního pojištění z investování jejich technických a penzijních rezerv. ESA pohlíží na tyto rezervy, jakoby byly ve vlastnictví pojištěnců, kteří proto přijímají důchod vytvořený z těchto rezerv. Poplatek za službu je zaznamenán jako produkce (P.1) autonomních fondů a jako výdaj na konečnou spotřebu (P.3) sektoru domácností.

U neautonomních fondů se žádný poplatek za službu nevypočítává. Náklady na správu těchto fondů jsou zahrnuty s jinými druhy nákladů na účtu výroby zaměstnavatelů.

17. Zbývající transakce se vztahují jak k autonomním, tak k neautonomním fondům. Skutečné příspěvky zaměstnavatelů (D.121) jsou zobrazeny jako součást náhrad zaměstnancům placených sektorem zaměstnavatelů na účtu tvorby důchodů a přijímané domácnostmi zaměstnanců na účtu rozdělení prvotních důchodů. Sektorem zaměstnavatelů může být jakýkoliv institucionální sektor, včetně vládních institucí a domácností (jako zaměstnavatelů). Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (část D.4) je zobrazen na účtu rozdělení prvotních důchodů jako placený sektorem fondů a přijímaný sektorem domácností. Rezidentské autonomní fondy jsou zařazeny do subsektoru pojištěnec a penzijních fondů (S.125). Co se týká neautonomních fondů, patří ovšem do téhož sektoru jako příslušný zaměstnavatel. NACE rev. 1 klasifikuje činnost penzijních fondů v třídě 66.02 „Penzijní pojištění“.

18. Skutečné příspěvky zaměstnavatelů jsou uvedeny znovu na účtu druhotného rozdělení důchodů jako součást D.6111, placené domácnostmi a přijímané sektorem fondů. Příspěvky zaměstnanců (D.6112) a příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných (D.6113) jsou také uvedeny na účtu druhotného rozdělení důchodů jako placené sektorem domácností a přijímané sektorem fondů. Příspěvky placené zaměstnanci, osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnanými se rovnají přímým platbám zvýšeným o důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům, po odpočtu poplatku za služby (u neautonomních fondů se rovná nule). Sociální dávky ze soukromých fondů, včetně penzí, jsou uvedeny na účtu druhotného rozdělení důchodů jako placené fondy a přijímané domácnostmi. Podle definice jsou všechny sociální dávky ze soukromých fondů součástí D.62 sociální dávky jiné než naturální sociální transfery.

19. Záznam na finančním účtu obsahuje dva prvky:

a) předplatné pojistného a rezervy na nevyřízené pojistné události (F.62), které obsahují rozdíl mezi splatnými

a získanými příspěvky a mezi nárokovanými a splatnými dávkami ⁽¹⁾. Podle konvence je tento prvek uveden jako změna (jestliže je to nezbytné, jako minusová) v závazcích fondů a v aktivech domácností;

- b) čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů (F.612), také zobrazený jako změna (jestliže je to nezbytné, jako minusová) v závazcích fondů a v aktivech domácností. Tento prvek se rovná příspěvkům zaměstnavatele a zaměstnanců vztahujícím se k penzím, jak jsou zaznamenávány na účtu druhotného rozdělení, sníženým o splatné penze.
20. Jako důsledek zápisu na finančním účtu se F.612 a F.62 objevují v rozvaze sektoru domácností (jako aktivum) a sektoru fondů (jako závazek).

Na účtu užití disponibilního důchodu se úprava o změnu čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů (D.8) zaznamená jako pohledávka domácností a závazek fondů. Tento zápis se rovná druhému prvku zápisu na finančním účtu.

Zaměstnavatelé a vládní instituce provádějí občas mimořádné platby do soukromých fondů sociálního pojištění, aby zvýšili rezervy těchto fondů. Takové platby se zaznamenají na kapitálovém účtu jako ostatní kapitálové transfery (D.99) placené zaměstnavatelským sektorem nebo sektorem vládních institucí a přijímané sektorem fondů. Protože rezervy fondů sociálního pojištění jsou považovány, jakoby byly ve vlastnictví sektoru domácností, vyžaduje to souběžnou úpravu mezi sektorem fondů a sektorem domácností. Tato úprava je zaznamenávána jako ostatní kapitálové transfery (D.99) splatné sektorem fondů a přijaté sektorem domácností.

21. Jestliže rezidentský zaměstnanec pracuje pro nerezidentského zaměstnavatele, zaznamenají se skutečné příspěvky zaměstnavatele (D.121) jako součást náhrad zaměstnancům splatných zbytkem světa a přijímaných domácnostmi. Když je zaměstnavatel nerezidentem, bude jakýkoliv neautonomní fond sociálního pojištění také nerezidentský, zatímco autonomní fond může být rezidentský nebo nerezidentský. Jestliže zaměstnanec je kryt nerezidentským fondem, jsou všechny toky mezi sektorem domácností a sektorem fondů uvedeny jako transakce mezi sektorem domácností a zbytkem světa. Poplatek za službu (v případě autonomních nerezidentských fondů) je zobrazen jako dovoz služeb (P.72). Změna v čistém podílu na pojistné technických rezervách (F.6) je zobrazena na finančním účtu zbytku světa, zatímco zbývající toky jsou zobrazeny na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.
22. V případě, že nerezidentský zaměstnanec pracuje pro rezidentského zaměstnavatele, jsou skutečné příspěvky zaměstnavatele (D.121) součástí náhrad zaměstnancům, splatných sektorem zaměstnavatelů a přijímaných zbytkem světa. Jestliže nerezidentský zaměstnanec je kryt rezidentským fondem sociálního zabezpečení, zaznamená se poplatek za službu jako vývoz služeb (P.62). Všechny ostatní toky mezi fondem a zaměstnancem jsou zobrazeny jako toky mezi sektorem fondu a zbytkem světa.

Zejména v případech, které se týkají nerezidentských jednotek, nejsou vždy požadované údaje k dispozici. Aby se některé z položek zaznamenaly, musí být někdy jejich výpočty založeny na předpokladech.

Příklad zaznamenávání toků u soukromých fondů sociálního pojištění je uveden v tabulce A. III. 2.

Nefondové programy sociálního pojištění provozované zaměstnavateli

23. Podobně jako u programů financovaných z neautonomních fondů jsou náklady na správu nefondových programů sociálního pojištění zahrnovány spolu s dalšími druhy nákladů na účtu výroby zaměstnavatele. Žádný poplatek za službu se tudíž nevypočítává.

Protože nefondové programy sociálního pojištění nevytvářejí oddělené institucionální jednotky od zaměstnavatelů, kteří je provozují, uskutečňují se všechny transakce mezi sektorem zaměstnavatelů a sektorem domácností.

⁽¹⁾ Skutečné přijaté příspěvky, které kryjí rizika, která nastala během běžného období, se obvykle liší od skutečných splatných příspěvků. Skutečně splatné příspěvky často kryjí rizika jak v běžném, tak v dalším období. Stejně tak nejsou nárokované dávky vždy stejné jako splatné dávky. Nárokované dávky vzniklé z událostí nastalých v jednom účetním období mohou být splatné až v dalším období.

24. ESA nahlíží na zaměstnavatele, který provozuje nefondový program, jako že poskytuje do programu imputovaný příspěvek v zájmu svých zaměstnanců. Tento imputovaný sociální příspěvek (D.122) je součástí náhrad zaměstnancům a je uveden jako placený zaměstnavatelem na účtu tvorby důchodů a přijímaný domácnostmi na účtu rozdělení prvotních důchodů. Imputovaný sociální příspěvek zaměstnavatele se znovu uvádí na účtu druhotného rozdělení důchodů jako položka D.612, placená domácnostmi a přijímaná zaměstnavatelem. Částka toho příspěvku by se měla stanovit se zřetelem k budoucím povinnostem zaměstnavatele poskytovat dávky. V praxi je však obvykle tento příspěvek stanoven jako shodný s dávkami vyplácenými v běžném období (po odpočtu sociálních příspěvků zaměstnanců).
25. Skutečné příspěvky zaměstnanců, jestliže se vyskytují, se zobrazují jako součást D.6112, placené domácnostmi a přijímané sektorem zaměstnavatele. Účet druhotného rozdělení důchodů také uvádí penze a ostatní dávky jako součást D.62, přijímané domácnostmi a placené zaměstnavatelem.

Nefondové programy sociálního pojištění patří samozřejmě do stejného institucionálního sektoru jako příslušný zaměstnavatel.

26. V případě, že rezident pracuje pro nerezidentského zaměstnavatele, který provozuje nefondový program sociálního pojištění, jsou všechny transakce mezi sektorem domácností a zbytkem světa uvedeny na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Jestliže nerezident pracuje pro rezidentského zaměstnavatele, který provozuje takový program, jsou všechny transakce mezi zbytkem světa a sektorem zaměstnavatele zobrazeny na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Příklad zobrazování toků u nefondových programů sociálního pojištění provozovaných zaměstnavateli je uveden v tabulce A.III.3.

Ostatní pojištění

27. Produkce služeb ostatního pojištění, jak životního, tak i neživotního, se počítá jako:

celkové skutečně přijaté pojistné
 plus   dodatkové pojistné
 mínus   nároky na pojistné plnění
 mínus   zvýšení (plus snížení) technických rezerv na nevyřízená rizika a technických rezerv pojištění s účastí na zisku.

28. Skutečné přijaté pojistné je skutečné pojistné, které kryje rizika, kterým je pojištěnec během daného období vystaven. Skutečné přijaté pojistné se obvykle nerovná přijatému hrubému pojistnému, protože toto často kryje rizika, jímž je pojištěnec vystaven jak v běžném, tak i v dalším období.

Dodatkové pojistné je totožné s důchodem z vlastnictví přisuzovaným pojištěncům, což je celkovým důchodem získaným pojišťovny z investování jejich technických rezerv, s výjimkou důchodů z vlastních fondů pojištěnec. Pojistné technické rezervy obsahují dva prvky: (a) předplatné pojistného a rezervy na zůstatek nároků, vyplývající z rozdílu mezi přijatým pojistným a přijatým hrubým pojistným a mezi nároky proplacenými a splatnými, a (b) technické rezervy na nevyřízená rizika a technické rezervy na pojištění s účastí na zisku. Tento druhý prvek se uplatňuje pouze u životního pojištění. Pojistné technické rezervy jsou obvykle investovány do finančních aktiv, která přinášejí důchod ve formě úroků nebo dividend. Tyto rezervy však mohou být také investovány např. do nemovitostí, ze kterých je výnosový důchod získán jako provozní přebytek.

29. Vzniklé nároky kryjí případy, které se přihodí během daného období. Často jsou nároky splatné až v pozdějším období, než kdy se vyskytly události, které k nim vedly. Nároky, které vznikají, se proto nerovnájí splatným náhradám.

Změny v technických rezervách na nevyřízená rizika a technických rezervách na pojištění s účastí na zisku obsahují rozdělení na technické rezervy na nevyřízená rizika a rezervy na pojištění s účastí na zisku

k vytvoření kapitálových částek zaručených těmito pojistkami. Tyto rezervy se vztahují pouze k životnímu pojištění.

Všechny čtyři položky v rovnici (B) by měly být měřeny s vyloučením zisků a ztrát z držby.

Ostatní životní pojištění

30. Celková produkce ostatního životního pojištění se počítá podle rovnice (B) a je zobrazena jako položka P.1 na účtu produkce subsektoru pojišťoven a penzijních fondů. Produkce ostatního životního pojištění, pokud není spotřebována nerezidentskými domácnostmi, je celá zahrnuta do konečné spotřeby rezidentských domácností. Produkce služeb životního pojištění by měla být rozdělena mezi sektor domácností a zbytek světa podle poměru k hrubému pojistnému placenému rezidentskými a nerezidentskými domácnostmi. Služby životního pojištění spotřebovávané rezidenty se uvádějí jako část výdajů domácností na konečnou spotřebu (P.3), zatímco služby spotřebované nerezidenty jako část vývozu služeb (P.62).

31. Za ostatní životní pojištění se zaznamenávají dvě další transakce. Na účtu rozdělení prvotních důchodů je důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (část D.4) zobrazen jako platba ze sektoru pojišťoven a jako příjem domácností. Na finančním účtu je položka čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění zobrazena jako změna (může být i záporná) v aktivech domácností a závazcích pojišťoven. Změna v čistém podílu domácností je důsledkem změny rezerv životního pojištění, což jsou technické rezervy na nevyřízená rizika a technické rezervy na pojištění s účastí na zisku (F.611). Změna v čistém podílu se proto rovná hrubému pojistnému placenému (ne přijatému) plus dodatkové pojistné mínus náhrady vyplacené (ne splatné) a mínus platba za službu.

32. Kvůli tomuto zápisu na finančním účtu se F.611 uvádí také v rozvahách sektoru domácností (jako aktivum) a v sektoru pojišťoven (jako závazek).

Stejně jako v případě plateb za služby musí být důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům (= dodatkové pojistné) rozdělen mezi sektor domácností a zbytkem světa v poměru k pojistnému.

Společnosti životního pojištění se jakožto instituce klasifikují v S.125 „Pojišťovny a penzijní fondy“. Činnost je zatříděna podle NACE rev. 1 do třídy 66.01 „Životní pojištění“.

33. Když rezidentská společnost pro životní pojištění poskytuje služby nerezidentským domácnostem, platba za službu se zaznamená jako vývoz služeb (P.62). Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům je uveden jako platba sektorem pojišťoven a příjem zbytku světa na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů. Změna v čistém podílu nerezidentských domácností na rezervách životního pojištění je uvedena na finančním účtu zbytku světa jako změna aktiv zbytku světa a jako změna závazků sektoru pojišťoven.

Když se rezidentské domácnosti pojišťují u nerezidentských pojišťovatelů, je postup v zásadě přímý: platba za službu se zaznamená jako dovoz služeb (P.72), přisuzovaný důchod z vlastnictví se uvede na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů jako placený zbytkem světa a přijatý domácnostmi a změna v čistém podílu je uvedena jako změna aktiv domácností a změna závazků zbytku světa. Údaje požadované pro výpočet těchto položek nejsou obvykle k dispozici; většinou se zjistí pouze placené pojistné. Proto jsou nutné předpoklady, např. aplikovat poměry plateb za služby k pojistnému a přisuzovaného důchodu z vlastnictví k pojistnému za rezidentské pojišťovatele životního pojištění k pojistnému placenému rezidentskými domácnostmi nerezidentským poskytovatelům životního pojištění.

Příklad zobrazování toků ostatního životního pojištění je uveden v tabulce A.III.4.

Ostatní neživotní pojištění

34. Produkce (P.1) pojišťoven ostatního neživotního pojištění se počítá podle rovnice (B) a je uvedena na účtu produkce subsektoru pojišťoven a penzijních fondů. Služby neživotního pojištění mohou být užity jako mezispotřeba (P.2) jakýmkoliv rezidentským sektorem, jako konečná spotřeba sektorem domácností, kde jsou součástí výdajů domác-

ností na konečnou spotřebu (P.3), nebo jako vývoz (P.62). Služby neživotního pojištění užití jako mezispotřeba by se měly rozdělit podle odvětví.

Rovnice (B) se používá pro odhad celkové hodnoty produkce neživotního pojištění. Produkce by pak měla být rozdělena mezi užití sektorů a odvětví v proporcích podle skutečně placeného pojistného za každý sektor. Zatímco všechny rezidentské sektory kromě domácností užívají služby neživotního pojištění pouze jako mezispotřebu, domácnosti je užívají jak pro konečnou spotřebu, tak pro mezispotřebu. Užití služeb neživotního pojištění u domácností by mělo být rozděleno mezi konečnou spotřebu a mezispotřebu podle poměru skutečného placeného pojistného. Pojistné, které přímo souvisí s výrobní činností nesdružených podniků, by se mělo vztahovat k mezi-spotřebě, zatímco ostatní pojistné placené domácnostmi by se mělo považovat za vztahující se ke konečné spotřebě.

35. Na účtu prvotního rozdělení důchodů je důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům zaznamenán jako část D.4, je placen sektorem pojištěn a přijímán v sektorech pojištěnců. V ideálním případě by měl být důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům rozdělen mezi sektory v proporcí k rezervám, prisuzovaným každému sektoru pojištěnců, ale v praxi je toto těžko proveditelné. Důchod z vlastnictví prisouzený pojištěncům by se proto měl rozdělovat v proporcí ke skutečnému pojistnému placenému každým sektorem pojištěnců.
36. Na účtu druhotného rozdělení důchodů je čisté pojistné přijaté uvedeno jako platba všech sektorů pojištěnců a příjem sektoru pojištěn. Čisté pojistné přijaté se počítá jako skutečné pojistné přijaté plus důchod z vlastnictví prisouzený pojištěncům minus hodnota spotřebovaných služeb. Podle rovnice (B) čisté pojistné přijaté se rovná vzniklým nárokům⁽¹⁾. Na účtu druhotného rozdělení důchodů se uvádějí také vzniklé nároky jako platby sektoru pojištěn a příjmy všech sektorů pojištěnců. Obě položky, jak čisté pojistné přijaté, tak vzniklé nároky, jsou součástí položky D.7 Ostatní běžné transfery.

Některé nároky vznikají z důvodu poškození nebo úrazů, které držitel pojistky způsobí na majetku nebo osobě třetí strany. V takových případech jsou platné nároky zaznamenány jako přímá platba od pojišťovny poškozené straně, a ne nepřímo prostřednictvím pojištěnce.

37. Na finančním účtu se zaznamenává čistý podíl pojištěnců na rezervách neživotního pojištění jako změna aktiv sektoru pojištěnců a změna závazku sektoru pojištěn. Změna v čistém podílu, klasifikovaná jako F.62, je důsledkem předplaceného pojistného a rezerv na nevyřízené nároky. F.62 se také objevuje jako závazek v rozvaze pojišťovny poskytující neživotní pojištění a aktivum v rozvahách pojištěnců.

Pojišťovny provozující neživotní pojištění patří podle NACE rev. 1 do třídy 66.03 „Neživotní pojištění“. Jejich institucionálním sektorem je S.125, „Pojišťovny a penzijní fondy“.

38. Když nerezidentské jednotky kupují pojistné krytí od rezidentské pojišťovny provozující neživotní pojištění, je platba za službu uvedena jako vývoz služeb (P.62). Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům, čisté pojistné přijaté a splatné nároky jsou uvedeny na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů, zatímco čistý podíl pojištěnců na rezervách neživotního pojištění je veden na finančním účtu zbytku světa. V tomto případě propočty za zbytek světa nejsou obtížnější než propočty za kterýkoliv sektor rezidentských pojištěnců.

Když rezidentské jednotky jsou pojištěny nerezidentskými pojišťovnami provozujícími neživotní pojištění, je získávání dat mnohem obtížnější; obvykle jsou k dispozici pouze údaje za placené pojistné a nároky na příjem. Používá se proto zjednodušená metoda, která nebere v úvahu rezervy neživotního pojištění a z nich vyplývající důchod z vlastnictví. Platba za službu zaznamenaná jako dovoz služeb (P.72) se počítá jako placené pojistné minus nároky

⁽¹⁾ „Vzniklé nároky“ jsou částky určené k převedení příjemcům pojistného plnění. Tyto vzniklé nároky proto neodpovídají „nákladům na pojistné plnění“ zapsaným v účtech pojišťovny, pokud tato položka zahrnuje rovněž náklady na správu pojistných plnění, jež národní účty zaznamenávají buď jako bezprostřední spotřebu, nebo jako náhrady zaměstnancům.

na příjem ⁽¹⁾. Čisté pojistné placené se počítá jako pojistné placené minus platba za službu a tím se rovná nárokům na příjem. Jak čisté pojistné placené, tak nároky na příjem se uvádějí na zahraničním účtu prvotních důchodů a běžných transferů.

Příklad zobrazování toků ostatního neživotního pojištění je uveden na tabulce A.III.5.

Zajištění

39. ESA zaznamenává transakce zajištění jednodušším způsobem než přímé transakce pojištění (tj. transakce mezi pojišťovnami a řádnými pojištěnci). Místo toho, aby se příslušné toky (přijaté pojistné, splatné nároky, provize atd.) ukazovaly odděleně, transakce zajištění jsou prostě ukázány jako služby dodávané od zajišťovatele přímému pojišťovateli. Hodnota této služby se měří jako zůstatek všech toků, které proběhly mezi zajišťovatelem a přímým pojišťovatelem.

Pro rezidentské životní a neživotní pojišťovny se služby ze zajištění vyrobené uvádějí jako produkce (P.1), zatímco služby ze zajištění se uvádějí jako mezispotřeba (P.2). Služby ze zajištění dodávané rezidentským zajišťovatelem nerezidentskému pojišťovateli se uvádějí jako vývoz služeb (P.62), zatímco služby dodávané nerezidentským zajišťovatelem rezidentskému pojišťovateli se zaznamenávají jako dovoz služeb (P.72).

40. Údaje o produkci a mezispotřebě rezidentských pojišťoven mohou být získány ze statistiky pojištění. Propočet dovozu a vývozu služeb ze zajištění může být obtížnější, záleží hlavně na dostupnosti a kvalitě statistiky platební bilance. Avšak externí bilance služeb ze zajištění může být snadno odvozena ze statistiky pojištění.

Transakce zajištění mezi rezidentskými pojišťovnami jsou často konsolidovány. Avšak aby se dosáhlo souladu s direktivou Evropských společenství o pojištění, ESA doporučuje zachycovat služby ze zajištění bez konsolidace. Ať jsou služby ze zajištění mezi rezidenty konsolidovány nebo ne, úroveň produkce služeb pojištění je ovlivněna, ale vyrovnávací položky, jako jsou přidaná hodnota, provozní přebytek a úspory, ovlivněny nejsou.

Pomocné pojišťovací instituce

41. Produkce pomocných služeb pojištění se oceňuje na základě účtovaných poplatků nebo provizí. V případě neziškových institucí působících jako podnikatelská sdružení pojišťoven a penzijních fondů je jejich produkce oceněna podle částky příspěvků placených členy sdružení. Tato produkce je užitá jako mezispotřeba členy sdružení.

Institucionální jednotky, které se zabývají pomocnými činnostmi v pojištění, jsou klasifikovány v S.124 „Pomocné finanční instituce“. Zatřídění činností podle NACE rev. 1 je třída 67.20 „Činnosti pomocných institucí pro pojištění a pro penzijní fondy“.

⁽¹⁾ Přednost se dává, je-li to možné, údajům o přijatém pojistném a splatných nárocích před údaji o placeném pojištění a nárocích na příjem.

Zdroje

Užití	Odpovídající zápisy na		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a vyrovnávací položky	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na		Celkem		
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa			
Celkem																				
11			11		11				Finanční účet						11			11		
1			1		1				F.612 Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů F.62 Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky						1	10	0	11	0	1

A.III.3 — Nefondové programy provozované zaměstnavateli

Zdroje

Užití	Odpovídající zápisy na		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11	Transakce a vyrovnávací položky	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Odpovídající zápisy na		Celkem	
	Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa														Účtu výrobních a služeb	Účtu zbytku světa		
Celkem																			
19			19		0	5	1	12	Účet tvorby důchodů D.122 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů Účet rozdělení prvotních důchodů D.122 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů Účet druhotného rozdělení důchodů						19	0	19	0	19
19			19		19	5	1	12	D.612 Imputované sociální příspěvky D.623 Nefondové sociální dávky zaměstnancům						19	0	19	0	19

PŘÍLOHA IV

KLASIFIKACE A ÚČTY

KLASIFIKACE

KLASIFIKACE INSTITUCIONÁLNÍCH SEKTORŮ (S)

S.1	Národní hospodářství celkem
S.11	<i>Nefinanční podniky</i>
S.11001	Veřejné nefinanční podniky
S.11002	Národní soukromé nefinanční podniky
S.11003	Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou
S.12	<i>Finanční instituce</i>
S.121	Centrální banka
S.122	Ostatní měnové finanční instituce
S.12201	Veřejné
S.12202	Soukromé
S.12203	Pod zahraniční kontrolou
S.123	Ostatní finanční zprostředkovatelé s výjimkou pojišťovacích společností a penzijních fondů
S.12301	Veřejné
S.12302	Národní soukromé
S.12303	Pod zahraniční kontrolou
S.124	Finanční pomocné instituce
S.12401	Veřejné
S.12402	Soukromé
S.12403	Pod zahraniční kontrolou
S.125	Pojišťovací společnosti a penzijní fondy
S.12501	Veřejné
S.12502	Soukromé
S.12503	Pod zahraniční kontrolou
S.13	<i>Vládní instituce</i>
S.1311	Centrální vládní instituce
S.1312	Národní vládní instituce
S.1313	Místní vládní instituce
S.1314	Fondy sociálního zabezpečení
S.14	<i>Domácnosti</i>
S.141 + S.142	Zaměstnavatelé (včetně osob samostatně výdělečně činných)
S.143	Zaměstnanci
S.1441	Příjemci důchodů z vlastnictví
S.1442	Příjemci dávek důchodového zabezpečení
S.1443	Příjemci ostatních transferových důchodů
S.145	Ostatní domácnosti
S.15	<i>Neziskové instituce sloužící domácnostem</i>
S.2	Zbytek světa
S.21	Evropská unie
S.211	Členské státy EU
S.212	Instituce EU
S.22	Třetí země a mezinárodní organizace

KLASIFIKACE TRANSAKČÍ A OSTATNÍCH TOKŮ

Transakce s produkty (s výrobky a službami) (P)

P.1	Produkce
P.11	Tržní produkce
P.119	Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (Fisim)
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití
P.13	Ostatní netržní produkce
P.2	Mezispotřeba
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu
P.31	Výdaje na individuální spotřebu
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu
P.4	Skutečná konečná spotřeba
P.41	Skutečná individuální spotřeba
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba
P.5	Tvorba hrubého kapitálu
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu
P.511	Čisté pořízení dlouhodobých hmotných aktiv
P.5111	Pořízení nových dlouhodobých hmotných aktiv
P.5112	Pořízení použitých dlouhodobých hmotných aktiv
P.5113	Prodej a předání použitých dlouhodobých hmotných aktiv
P.512	Čisté pořízení nedlouhodobých hmotných aktiv
P.5121	Pořízení nových nedlouhodobých hmotných aktiv
P.5122	Pořízení použitých nedlouhodobých hmotných aktiv
P.5123	Prodej a předání použitých nedlouhodobých hmotných aktiv
P.513	Čisté pořízení cenností
P.5131	!!!!!!Text Missing!!!!!!
P.5132	!!!!!!Text Missing!!!!!!
P.52	!!!!!!Text Missing!!!!!!
P.53	!!!!!!Text Missing!!!!!!
P.6	Vývoz zboží a služeb
P.61	Vývoz zboží
P.62	Vývoz služeb
P.7	Dovoz zboží a služeb
P.71	Dovoz zboží
P.72	Dovoz služeb

Rozdělovací transakce (D)

D.1	Náhrady zaměstnancům
D.11	Mzdy a platy
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.2	Daně z výroby a z dovozu
D.21	Daně z produktů
D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)

D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH
D.2121	Dovozní cla
D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel
D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní
D.29	Ostatní daně z výroby
D.3	Dotace
D.31	Dotace na produkty
D.311	Dovozní dotace
D.319	Ostatní dotace na produkty
D.39	Ostatní dotace na výrobu
D.4	Důchod z vlastnictví
D.41	Úroky
D.42	Rozdělované důchody společností
D.421	Dividendy
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic
D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům
D.45	Pachtovné
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné
D.51	Daně z důchodů
D.59	Ostatní běžné daně
D.6	Sociální příspěvky a dávky
D.61	Sociální příspěvky
D.611	Skutečné sociální příspěvky
D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů
D.6112	Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců
D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců
D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců
D.6113	Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných
D.61131	Obowiązkowe składki na zabezpieczenia społeczne płacone przez osoby pracujące na własny rachunek i osoby niepracujące
D.61132	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných
D.612	Imputované sociální příspěvky
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení
D.622	Soukromé fondové sociální dávky
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům
D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky
D.63	Naturální sociální transfery
D.631	Naturální sociální dávky
D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení
D.6312	Ostatní naturální dávky sociálního zabezpečení
D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky
D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb
D.7	Ostatní běžné transfery
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění
D.72	Náhrady z neživotního pojištění
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí

D.74	Běžná mezinárodní spolupráce
D.75	Jiné běžné transfery
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů
D.9	Kapitálové transfery
D.91	Kapitálové daně
D.92	Investiční dotace
D.99	Ostatní kapitálové transfery

Transakce s finančními nástroji (F) (Čisté pořízení finančních aktiv/čistý přírůstek závazků)

F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
F.11	Měnové zlato
F.12	Zvláštní práva čerpání (ZPČ)
F.2	Oběživo a vklady
F.21	Oběživo
F.22	Převoditelné vklady
F.29	Ostatní vklady
F.3	Cenné papíry jiné než akcie
F.33	Cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
F.331	KrátKódobé cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
F.332	Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
F.34	Finanční deriváty
F.4	Úvěry ^(a)
F.41	KrátKódobé úvěry
F.42	Dlouhodobé úvěry
F.5	Akcie ^(a)
F.51	Akcie, mimo akcie v investičních fondech
F.511	Kótované akcie
F.512	Nekótované akcie
F.513	Jiné akcie
F.52	Akcie v investičních fondech
F.6	Pojistné technické rezervy
F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů
F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění
F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky
F.7	Ostatní pohledávky a závazky ^(a)
F.71	Obchodní úvěry a zálohy
F.79	Jiné pohledávky a závazky

Ostatní položky akumulace (K)

K.1	Spotřeba fixního kapitálu
K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv
K.211	Pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv
K.212	Prodej a předání pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv

^(a) Poznámková položka F.m: Přímé zahraniční investice

K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyráběných aktiv
K.221	Pořízení nehmotných nevyráběných aktiv
K.222	Prodej a předání nehmotných nevyráběných aktiv
K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů
K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv
K.7	Ztráty z katastrof
K.8	Konfiskace bez náhrady
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené
K.11	Fiktivní zisky/ztráty z držby
K.11.1	Neutrální zisky/ztráty z držby
K.11.2	Reálné zisky/ztráty z držby
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata

KLASIFIKACE VYROVNÁVACÍCH POLOŽEK ^(b) (B)

B.1	Přidaná hodnota / B.1* Domácí produkt
B.2	Provozní přebytek
B.3	Smíšený důchod
B.4	Podnikatelský důchod
B.5	Saldo prvotních důchodů / B.5* Národní důchod
B.6	Disponibilní důchod
B.7	Upravený disponibilní důchod
B.8	Úspory
B.9	Čisté půjčky (+)/ výpůjčky (-)
B.10	Změny čistého jmění
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů ^(c) , ^(d)
B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv

^(b) Všechny vyrovnávací položky mohou být měřeny před odečtením nebo po odečtení spotřeby fixního kapitálu. Kód „hrubé“ vyrovnávací položky se skládá z kódu téže vyrovnávací položky plus písmeno g). Podobné písmeno „n“ přiřazené ke kódu označuje čistou hodnotu.

^(c) Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů,“ nejsou vyrovnávací položkou ve struktuře systému. Je to úhrn pravé strany kapitálového účtu. Nicméně, jako důležitá část změny čistého jmění, je kódována spolu s ostatními typy změn.

^(d) „Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů“ u zbytku světa se vztahují ke změnám čistého jmění v důsledku zahraničního salda běžných transakcí a kapitálových transferů.

B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby
B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby
B.11	Saldo dovozu a vývozu
B.12	Saldo běžných transakcí nerezidentů s rezidenty
B.90	Čisté jmění
BF.90	Čistá finanční aktiva

KLASIFIKACE AKTIV (A)

Nefinanční aktiva (AN)

AN.1	Vyrobená aktiva
AN.11	Dlouhodobá aktiva
AN.111	Hmotná dlouhodobá aktiva
AN.1111	Obydlí
AN.1112	Ostatní budovy a stavby
AN.11121	Nebytové budovy
AN.11122	Ostatní stavby
AN.1113	Stroje a zařízení
AN.11131	Dopravní prostředky
AN.11132	Ostatní stroje a zařízení
AN.1114	Pěstovaná aktiva
AN.11141	Základní stádo
AN.11142	Trvalé porosty
AN.112	Nehmotná dlouhodobá aktiva
AN.1121	Geologický průzkum
AN.1122	Počítačové programové vybavení (software)
AN.1123	Původní kulturní a umělecká díla
AN.1129	Ostatní nehmotná dlouhodobá aktiva
AN.12	Zásoby
AN.121	Materiál a polotovary
AN.122	Nedokončená produkce
AN.1221	Nedokončené pěstitelské produkty
AN.1222	Ostatní nedokončená produkce
AN.123	Hotové produkty
AN.124	Obchodní zboží
AN.13	Cennosti
AN.131	Drahé kovy a drahokamy
AN.132	Starožitnosti a jiné umělecké předměty
AN.139	Ostatní cennosti
AN.2	Nevyráběná aktiva
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva
AN.211	Pozemky
AN.2111	Zastavěné pozemky
AN.2112	Obdělávané pozemky
AN.2113	Pozemky pro rekreaci a přidružené vodní plochy
AN.2119	Ostatní pozemky a přidružené vodní plochy
AN.212	Podzemní zdroje

AN.2121	Ložiska uhlí, ropy a zemního plynu
AN.2122	Ložiska kovových nerostů
AN.2123	Ložiska nekovových nerostů
AN.213	Nepěstované biologické zdroje
AN.214	Vodní zdroje
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva
AN.221	Patenty
AN.222	Nájemní a jiné smlouvy o převodu
AN.223	Nakoupené renomé
AN.229	Ostatní nehmotná nevyroběná aktiva

Finanční aktiva a závazky (AF)

AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)
AF.11	Měnové zlato
AF.12	Zvláštní práva čerpání (ZPČ)
AF.2	Oběživo a vklady
AF.21	Oběživo
AF.22	Převoditelné vklady
AF.29	Ostatní vklady
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AF.33	Cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
AF.331	KrátKódobé cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
AF.332	Dlouhodobé cenné papíry jiné než akcie, mimo finanční deriváty
AF.34	Finanční deriváty
AF.4	Úvěry ^(*)
AF.41	KrátKódobé úvěry
AF.42	Dlouhodobé úvěry
AF.5	Akcie ^(*)
AF.51	Akcie, mimo akcie v investičních fondech
AF.511	Kótované akcie
AF.512	Nekótované akcie
AF.513	Jiné akcie
AF.52	Akcie v investičních fondech
AF.6	Pojistné technické rezervy
AF.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů
AF.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění
AF.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů
AF.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky
AF.7	Ostatní pohledávky a závazky
AF.71	Obchodní úvěry a zálohy
AF.79	Jiné pohledávky a závazky

(*) Poznámková položka AF.m: Přímé zahraniční investice.

SESKUPENÍ A KÓDOVÁNÍ ODVĚTVÍ (A), PRODUKTŮ (P) A INVESTIC (TVORBY FIXNÍHO KAPITÁLU) (PI)

A60

Kód	Popis	Odkaz na NACE rev. 1
01	Zemědělství, myslivost a související služby	01
02	Produkty lesnictví a související služby	02
05	Rybolov, chov ryb a související služby	05
10	Těžba černého a hnědého uhlí, lignitu a rašeliny	10
11	Těžba ropy, zemního plynu a související služby kromě průzkumných vrtů	11
12	Těžba a úprava uranových a thoriových rud	12
13	Těžba a úprava rud kovů	13
14	Těžba a úprava ostatních nerostných surovin	14
15	Výroba potravinářských výrobků a nápojů	15
16	Výroba tabákových výrobků	16
17	Výroba textilií a oděvních výrobků	17
18	Výroba oděvů, zpracování a barvení kožesin	18
19	Činění a úprava usní a výrobků z usně	19
20	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků (kromě nábytku)	20
21	Výroba buničiny, papíru a výrobků z papíru	21
22	Vydavatelské a tiskařské služby	22
23	Výroba koksu, rafinérských ropných produktů a jaderných paliv	23
24	Výroba chemických látek, přípravků, výrobků a chemických vláken	24
25	Výroba pryžových a plastových výrobků	25
26	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	26
27	Výroba obecných kovů a hutních výrobků	27
28	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě strojů a zařízení	28
29	Výroba strojů a zařízení j.n.	29
30	Výroba kancelářských strojů a počítačů	30
31	Výroba elektrických strojů a zařízení j.n.	31
32	Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	32
33	Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	33
34	Výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů	34
35	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	35
36	Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl j.n.	36
37	Recyklace druhotných surovin	37
40	Výroba a rozvod elektrické energie, plynu, tepelné energie	40
41	Shromažďování, úprava a rozvod vody	41
45	Stavebnictví	45
50	Obchod, opravy a údržba motorových vozidel; maloobchodní prodej pohonných hmot	50

Kód	Popis	Odkaz na NACE rev. 1
51	Velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu (kromě motorových vozidel)	51
52	Maloobchod kromě motorových vozidel; opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	52
55	Pohostinství a ubytovací služby	55
60	Pozemní a potrubní přeprava	60
61	Vodní doprava	61
62	Letecká a kosmická doprava	62
63	Vedlejší a pomocné činnosti v dopravě; činnosti cestovních kanceláří a agentur	63
64	Spoje	64
65	Finanční zprostředkování kromě pojištnictví a penzijního financování	65
66	Pojištnictví a penzijní financování kromě povinného sociálního zabezpečení	66
67	Pomocné činnosti související s finančním zprostředkováním	67
70	Činnosti v oblasti nemovitostí	70
71	Pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	71
72	Činnosti v oblasti výpočetní techniky	72
73	Výzkum a vývoj	73
74	Ostatní podnikatelské služby	74
75	Veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení	75
80	Vzdělávání	80
85	Zdravotnictví, veterinářství a sociální služby	85
90	Služby týkající se kanalizací a odvozu odpadu, sanitární a podobné služby	90
91	Činnosti odborových, profesních a podobných organizací j.n.	91
92	Rekreace, kultura a sport	92
93	Ostatní činnosti	93
95	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu	95
99	Exteritoriální organizace a instituce	99

A31

Kód	Popis	Odkaz na NACE, rev. 1
AA	Zemědělství, myslivost a lesnictví	A
BB	Rybolov a chov ryb	B
CA	Těžba energetických surovin	CA
CB	Těžba ostatních nerostných surovin	CB
DA	Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	DA
DB	Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	DB
DC	Výroba usní a výrobků z usně	DC
DD	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků (kromě nábytku)	DD
DE	Výroba buničiny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	DE
DF	Výroba koksu, rafinérských ropných produktů a jaderných paliv	DF
DG	Výroba chemických látek, přípravků, výrobků a chemických vláken	DG

Kód	Popis	Odkaz na NACE, rev. 1
DH	Výroba pryžových a plastových výrobků	DH
DI	Výroba ostatních nekovových minerálních produktů	DI
DJ	Výroba obecných kovů, hutních a kovodělných výrobků	DJ
DK	Výroba strojů a zařízení j.n.	DK
DL	Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	DL
DM	Výroba dopravních prostředků a zařízení	DM
DN	Zpracovatelský průmysl j.n.	DN
EE	Výroba a rozvod elektrické energie, plynu a vody	E
FF	Stavebnictví	F
GG	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	G
HH	Pohostinství a ubytovací služby	H
II	Doprava, skladování a spoje	I
JJ	Finanční zprostředkování	J
KK	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	K
LL	Veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení	L
MM	Vzdělávání	M
NN	Zdravotnictví, veterinářství a sociální činnosti	N
OO	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	O
PP	Činnosti domácností	P
QQ	Exteritoriální organizace a instituce	Q

A17

Kód	Popis	Odkaz na NACE rev. 1
A	Zemědělství, myslivost a lesnictví	A
B	Rybolov a chov ryb	B
C	Těžba nerostných surovin	C
D	Zpracovatelský průmysl	D
E	Výroba a rozvod elektrické energie, plynu a vody	E
F	Stavebnictví	F
G	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	G
H	Pohostinství a ubytovací služby	H
I	Doprava, skladování a spoje	I
J	Finanční zprostředkování	J
K	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	K
L	Veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení	L
M	Vzdělávání	M
N	Zdravotnictví, veterinářství a sociální činnosti	N
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	O
P	Činnosti domácností	P
Q	Exteritoriální organizace a instituce	Q

P60

Kód	Popis	Odkaz na CPA
01	Produkty zemědělství, myslivosti a související služby	01
02	Produkty lesnictví a související služby	02
05	Ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby	05
10	Černé uhlí, hnědé uhlí, lignit a rašelina	10
11	Ropa, zemní plyn a služby související s jejich těžbou, kromě průzkumných vrtů	11
12	Uranové a thoriové rudy	12
13	Rudy kovů	13
14	Produkty těžby a úpravy ostatních nerostných surovin	14
15	Potravinářské výrobky a nápoje	15
16	Tabákové výrobky	16
17	Textilie a textilní výrobky	17
18	Oděvy a kožešiny	18
19	Usně a výrobky z usně	19
20	Dřevo upravené; dřevěné, korkové, proutěné a slaměné výrobky (kromě nábytku)	20
21	Buničina, papír a výrobky z papíru	21
22	Vydavatelské a tiskařské služby	22
23	Koks, rafinérské ropné produkty a jaderná paliva	23
24	Chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna	24
25	Přezbové a plastové výrobky	25
26	Ostatní nekovové minerální výrobky	26
27	Obecné kovy a hutní výrobky	27
28	Kovové konstrukce a kovodělné výrobky kromě strojů a zařízení	28
29	Stroje a zařízení j.n.	29
30	Kancelářské stroje a počítače	30
31	Elektrické stroje a zařízení j.n.	31
32	Rádiová, televizní, spojovací zařízení a přístroje	32
33	Zdravotnické, přesné, optické a časoměrné přístroje	33
34	Motorová vozidla, přírůbky a návěsy	34
35	Ostatní dopravní prostředky a zařízení	35
36	Nábytek; výrobky zpracovatelského průmyslu j.n.	36
37	Druhotné suroviny	37
40	Elektrická energie, plyn, tepelná energie vč. Rozvodu	40
41	Shromažďování, úprava a rozvod vody	41
45	Stavební práce	45
50	Obchod, opravy a údržba motorových vozidel; maloobchodní prodej pohonných hmot	50
51	Velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu (kromě motorových vozidel)	51
52	Maloobchod kromě motorových vozidel; opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	52
55	Pohostinství a ubytovací služby	55
60	Pozemní a potrubní doprava	60
61	Vodní doprava	61
62	Letecká a kosmická doprava	62

Kód	Popis	Odkaz na CPA
63	Vedlejší a pomocné činnosti v dopravě; služby cestovních kanceláří a agentur	63
64	Spojové služby	64
65	Finanční zprostředkovatelské služby kromě pojišťovnictví a penzijního financování	65
66	Pojišťovnictví a penzijní financování kromě povinného sociálního zabezpečení	66
67	Pomocné služby související s finančním zprostředkováním	67
70	Služby v oblasti nemovitostí	70
71	Pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	71
72	Služby v oblasti výpočetní techniky	72
73	Výzkum a vývoj	73
74	Ostatní podnikatelské služby	74
75	Služby veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení	75
80	Vzdělávací služby	80
85	Zdravotnictví, veterinářství a sociální služby	85
90	Služby týkající se kanalizací a odvozu odpadu, sanitární a podobné služby	90
91	Služby odborových, profesních a podobných organizací j.n.	91
92	Rekreační, kulturní a sportovní služby	92
93	Ostatní služby	93
95	Služby domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu	95
99	Služby exteritoriálních organizací a institucí	99

P31

Kód	Popis	Odkaz na CPA
AA	Produkty zemědělství, myslivosti a lesnictví	A
BB	Ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby	B
CA	Produkty těžby energetických surovin	CA
CB	Produkty těžby rud kovů a ostatních nerostných surovin	CB
DA	Potravinářské výrobky a nápoje, tabákové výrobky	DA
DB	Textilie, textilní a oděvní výrobky	DB
DC	Usně a výrobky z usně	DC
DD	Dřevo upravené; dřevěné, korkové, proutěné a slaměné výrobky (kromě nábytku)	DD
DE	Buničina, papír a výrobky z papíru; nahraná média; vydavatelství a tisk	DE
DF	Koks, rafinérské ropné produkty a jaderná paliva	DF
DG	Chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna	DG
DH	Přezové a plastové výrobky	DH
DI	Ostatní nekovové minerální výrobky	DI
DJ	Obecné kovy, hutní a kovodělné výrobky	DJ
DK	Stroje a zařízení j.n.	DK
DL	Elektrické a optické přístroje a zařízení	DL
DM	Dopravní prostředky a zařízení	DM

Kód	Popis	Odkaz na CPA
DN	Výrobky zpracovatelského průmyslu j.n.	DN
EE	Elektrická energie, plyn a voda	E
FF	Stavební práce	F
GG	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	G
HH	Pohostinství a ubytovací služby	H
II	Doprava, skladování a spoje	I
JJ	Finanční zprostředkovatelské služby	J
KK	Služby v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské služby	K
LL	Služby veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení	L
MM	Vzdělávací služby	M
NN	Zdravotnictví, veterinářství a sociální služby	N
OO	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	O
PP	Služby domácností	P
QQ	Služby exteritoriálních organizací a institucí	Q

P17

Kód	Popis	Odkaz na CPA
A	Produkty zemědělství, myslivosti a lesnictví	A
B	Ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby	B
C	Produkty těžby nerostných surovin	C
D	Produkty zpracovatelského průmyslu	D
E	Elektrická energie, plyn a voda	E
F	Stavební práce	F
G	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	G
H	Pohostinství a ubytovací služby	H
I	Doprava, skladování a spoje	I
J	Finanční zprostředkovatelské služby	J
K	Služby v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské služby	K
L	Služby veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení	L
M	Vzdělávací služby	M
N	Zdravotnictví, veterinářství a sociální služby	N
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	O
P	Služby domácností	P
Q	Služby exteritoriálních organizací a institucí	Q

A6—A3

A6		
Kód	Popis	Odkaz na NACE rev.1
1	Zemědělství, myslivost a lesnictví, rybolov a chov ryb	A + B
2	Těžba nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektrické energie, plynu a vody	C + D + E
3	Stavebnictví	F
4	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost; pohostinství a ubytovací služby; doprava, skladování a spoje	G + H + I
5	Finanční zprostředkování; činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	J + K
6	Ostatní služby	L až P

A3

A3		
Kód	Popis	Odkaz na NACE rev.1
1	Zemědělství, myslivost a lesnictví, rybolov a chov ryb	A + B
2	Těžba nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektrické energie, plynu a vody; stavebnictví	C + D + E + F
3	Služby	G-P

P6—P3

P6		
Kód	Popis	Odkaz na CPA
1	Produkty zemědělství, myslivosti a lesnictví; ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby	A + B
2	Produkty těžby nerostných surovin, produkty zpracovatelského průmyslu; elektrická energie, plyn a voda	C + D + E
3	Stavební práce	F
4	Obchod; opravy a údržba motorových vozidel, výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost; pohostinství a ubytovací služby; doprava, skladování a spoje	G + H + I
5	Finanční zprostředkovatelské služby, služby v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské služby	J + K
6	Ostatní služby	L - P

P3

P3		
Kód	Popis	Odkaz na CPA
1	Produkty zemědělství, myslivosti a lesnictví; ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby	A + B
2	Produkty těžby nerostných surovin, produkty zpracovatelského průmyslu; elektrická energie, plyn a voda a stavební práce	C + D + E + F
3	Služby	G-P

Pi6—Pi3

Pi6		
Kód	Popis	Odkaz na CPA
1	Produkty zemědělství, myslivosti, lesnictví; ryby a ostatní produkty akvakultury, související služby Zařízení:	01 + 02 + 05 —
2	Výrobky z kovů a stroje	28 až 33 + 36
3	Dopravní zařízení Stavebnictví:	34 + 35 45
4	z toho byty	—
5	z toho ostatní stavby	—
6	Ostatní výrobky	Zbývající oddíly

Pi3		
Kód	Popis	Odkaz na CPA
1	Výrobky z kovů a stroje, dopravní zařízení	28 až 36
2	Stavebnictví	45
3	Ostatní výrobky	Zbývající oddíly

KLASIFIKACE INDIVIDUÁLNÍ SPOTŘEBY PODLE ÚČELU (COICOP) (*)

(Jedno a dvoumístná úroveň)

1. **Potraviny, nápoje a tabák**
  - 1.1 Potraviny
  - 1.2 Nápoje
  - 1.3 Tabák
2. **Odívání a obuv**
  - 2.1 Odívání
  - 2.2 Obuv
3. **Bydlení, voda, elektřina, plyn a ostatní paliva**
  - 3.1 Hrubé nájemné
  - 3.2 Běžná údržba a drobné opravy bytu
  - 3.3 Ostatní služby související s bytem
  - 3.4 Elektřina, plyn a ostatní paliva
4. **Bytové vybavení, zařízení domácnosti a běžné opravy v domácnosti**
  - 4.1 Nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahová krytina a opravy
  - 4.2 Bytový textil
  - 4.3 Zařízení topná a varná; ledničky, pračky a podobné větší spotřebiče pro domácnost včetně instalací a oprav
  - 4.4 Skleněné, keramické a podobné zboží pro domácnost a domácí kuchyňské potřeby
  - 4.5 Náradí a nástroje pro dům a zahradu
  - 4.6 Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti
5. **Zdravotnictví**
  - 5.1 Léčiva a prostředky zdravotnické techniky
  - 5.2 Ambulantní zdravotní péče
  - 5.3 Ústavní zdravotní péče
  - 5.4 Služby pojištění pro případ nemoci a úrazu
6. **Doprava**
  - 6.1 Nákup dopravních prostředků
  - 6.2 Provoz osobních dopravních prostředků
  - 6.3 Dopravní služby
7. **Rekreace, zábava a kultura**
  - 7.1 Zařízení a vybavení včetně oprav
  - 7.2 Rekreační a kulturní služby
  - 7.3 Noviny, knihy a papírenské zboží
8. **Vzdělávání**
  - 8.1 Vzdělávací služby
  - 8.2 Vzdělávací materiály
  - 8.3 Pomocné vzdělávací služby
9. **Hotely, kavárny a restaurace**
  - 9.1 Stravovací služby
  - 9.2 Ubytovací služby

(*) Tato klasifikace se nyní reviduje.

- 10. **Ostatní zboží a služby**
- 10.1 Osobní péče
- 10.2 Osobní doplňky jinde neuvedené
- 10.3 Spoje
- 10.4 Sociální péče
- 10.5 Finanční služby jinde neuvedené
- 10.6 Ostatní služby jinde neuvedené

KLASIFIKACE FUNKCÍ VLÁDNÍCH INSTITUCÍ (COFOG) (*)

- 01. **Obecné veřejné služby**
- 01.1 Výkonné a zákonodárné orgány, finanční a daňové záležitosti, zahraniční věci kromě zahraniční pomoci
- 01.2 Zahraniční hospodářská pomoc
- 01.3 Základní výzkum a podpůrné služby
- 01.4 Všeobecné služby
- 01.5 Všeobecné veřejné služby jinde neuvedené
- 02. **Záležitosti a služby v oblasti obrany**
- 02.1 Správa a provoz vojenské a civilní obrany
- 02.2 Zahraniční vojenská pomoc
- 02.3 Aplikovaný výzkum a experimentální vývoj v oblasti obrany
- 02.4 Záležitosti obrany jinde neuvedené
- 03. **Záležitosti v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti**
- 03.1 Policejní a požární ochrana
- 03.2 Soudnictví
- 03.3 Správa a provoz nápravných zařízení
- 03.4 Záležitosti veřejného pořádku a bezpečnosti jinde neuvedené
- 04. **Záležitosti a služby v oblasti vzdělávání**
- 04.1 Záležitosti a služby v oblasti preprimárního a primárního vzdělávání (klasifikace ISCED, úroveň 0 a 1)
- 04.2 Záležitosti a služby v oblasti sekundárního vzdělávání (klasifikace ISCED, úroveň 2 a 3)
- 04.3 Záležitosti a služby v oblasti preterciárního a terciárního vzdělávání (klasifikace ISCED, úroveň 0 a 1)
- 04.4 Záležitosti a služby v oblasti ostatního vzdělávání, nedefinovatelné podle úrovně (klasifikace ISCED, úroveň 9)
- 04.5 Vedlejší služby k vzdělávání
- 04.6 Záležitosti a služby v oblasti vzdělávání jinde neuvedené
- 05. **Záležitosti a služby v oblasti zdravotnictví**
- 05.1 Záležitosti a služby v oblasti ústavní zdravotní péče
- 05.2 Kliniky a lékařská, zubní a ostatní ambulantní péče
- 05.3 Veřejné zdravotnické záležitosti a služby
- 05.4 Poskytování léčiv, pomůcek, farmaceutických a zdravotnických výrobků a pomůcek a ostatních zdravotnických produktů na předpis
- 05.5 Aplikovaný výzkum a experimentální vývoj v oblasti zdravotnictví
- 05.6 Zdravotnické záležitosti a služby jinde neuvedené
- 06. **Záležitosti a služby v oblasti sociálních věcí a sociálního zabezpečení**
- 06.1 Záležitosti a služby v oblasti sociálního zabezpečení
- 06.2 Záležitosti a služby v oblasti sociální péče
- 06.3 Sociální služby a sociální péče jinde neuvedené

(*) Tato klasifikace se nyní reviduje.

- 07. **Záležitosti a služby v oblasti bytového hospodářství a občanské vybavenosti**
  - 07.1 Bytový rozvoj a rozvoj občanské vybavenosti
  - 07.2 Záležitosti a služby v oblasti zásobování vodou
  - 07.3 Sanitární záležitosti a služby včetně snižování a monitorování znečištění životního prostředí
  - 07.4 Záležitosti a služby v oblasti pouličního osvětlení
  - 07.5 Záležitosti a služby v oblasti bytového rozvoje a občanské vybavenosti jinde neuvedené
- 08. **Záležitosti a služby v oblasti rekreace, kultury a náboženství**
  - 08.0 Záležitosti a služby v oblasti rekreace, kultury a náboženství
- 09. **Záležitosti a služby v oblasti paliv a energetiky**
  - 09.1 Záležitosti a služby v oblasti paliv
  - 09.2 Záležitosti a služby v oblasti elektřiny a jiných energetických zdrojů
  - 09.3 Záležitosti a služby v oblasti paliv a energetiky jinde neuvedené
- 10. **Záležitosti a služby v oblasti zemědělství, lesnictví, rybolovu a myslivosti**
  - 10.1 Záležitosti a služby v oblasti zemědělství
  - 10.2 Záležitosti a služby v oblasti lesnictví
  - 10.3 Záležitosti a služby v oblasti rybolovu a myslivosti
  - 10.4 Výzkum a experimentální vývoj v oblasti zemědělství, lesnictví, rybolovu a myslivosti
  - 10.5 Záležitosti a služby v oblasti zemědělství, lesnictví, rybolovu a myslivosti jinde neuvedené
- 11. **Záležitosti a služby v oblasti těžby nerostných zdrojů kromě paliv; záležitosti a služby v oblasti průmyslové výroby a stavebnictví**
  - 11.1 Záležitosti a služby v oblasti těžby nerostných zdrojů kromě paliv
  - 11.2 Záležitosti a služby v oblasti průmyslové výroby
  - 11.3 Záležitosti a služby v oblasti stavebnictví
  - 11.4 Záležitosti a služby v oblasti těžby nerostných zdrojů kromě paliv; záležitosti a služby v oblasti průmyslové výroby a stavebnictví, jinde neuvedené
- 12. **Záležitosti a služby v oblasti dopravy a spojů**
  - 12.1 Záležitosti a služby v oblasti silniční dopravy
  - 12.2 Záležitosti a služby v oblasti vodní dopravy
  - 12.3 Záležitosti a služby v oblasti železniční dopravy
  - 12.4 Záležitosti a služby v oblasti letecké dopravy
  - 12.5 Záležitosti a služby v oblasti potrubní přepravy zboží a ostatních systémů dopravy
  - 12.6 Záležitosti a služby v oblasti dopravních systémů jinde neuvedené
  - 12.7 Záležitosti a služby v oblasti spojů
  - 12.8 Záležitosti a služby v oblasti dopravy a spojů jinde neuvedené
- 13. **Ostatní hospodářské záležitosti a služby**
  - 13.1 Záležitosti a služby v oblasti obchodních činností včetně skladování; záležitosti a služby v oblasti ubytování a stravování
  - 13.2 Záležitosti a služby v oblasti cestovního ruchu
  - 13.3 Záležitosti a služby v oblasti víceúčelových rozvojových projektů
  - 13.4 Všeobecné hospodářské a komerční záležitosti a služby kromě všeobecných pracovních záležitostí
  - 13.5 Všeobecné pracovní záležitosti a služby
  - 13.6 Ostatní hospodářské záležitosti a služby jinde neuvedené
- 14. **Výdaje jinde neklasifikované podle hlavní skupiny**
  - 14.0 Výdaje jinde neklasifikované podle hlavní skupiny

ÚČTY

Tabulka A.IV.1 — Účet 0: Účet výrobků a služeb

Užití		Zdroje	
P.1	Produkce	3 595	P.2 Mezispotřeba 1 904
P.11	Tržní produkce	3 048	
P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	171	P.3/P.4 Výdaje na konečnou spotřebu/Skutečná konečná spotřeba 1 371
			P.31/P.41 Výdaje na individuální spotřebu/Skutečná individuální spotřeba 1 215
P.13	Ostatní netržní produkce	376	P.32/P.42 Výdaje na kolektivní spotřebu/Skutečná kolektivní spotřeba 156
D.21	Daně z produktů	141	
D.31	Dotace na produkty	- 8	P.51 Tvorba hrubého fixního kapitálu 376
			P.511 Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv 303
P.7	Dovoz zboží a služeb	497	P.5111 Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv 305
P.71	Dovoz zboží	392	P.5112 Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv 11
P.72	Dovoz služeb	105	P.5113 Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv - 13
			P.512 Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv 51
			P.5121 Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv 53
			P.5122 Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv 6
			P.5123 Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv - 8
			P.513 Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv 22
			P.5131 Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv 5
			P.5132 Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv 17
			P.52 Změny stavu zásob 28
			P.53 Čisté pořízení ceností 10
			P.6 Vývoz zboží a služeb 536
			P.61 Vývoz zboží 462
			P.62 Vývoz služeb 74

Tabulka A.IV.2 — Úplná posloupnost účtů za národní hospodářství celkem

I: Účet výroby

Užití		Zdroje	
P.2	Mezispotřeba	1 904	P.1 Produkce 3 595
			P.11 Tržní produkce 3 048
			P.12 Produkce pro vlastní konečné užití 171

Užití		Zdroje	
		P.13	Ostatní netržní produkce 376
		D.21- D.31	Daně snížené o dotace na produkty 133
B.1*g	Hrubý domácí produkt	1 824	
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	222	
B.1*n	Čistý domácí produkt	1 602	

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití		Zdroje	
D.1	Náhrady zaměstnancům	762	B.1* Domácí produkt 1602
D.11	Mzdy a platy	569	
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	193	
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	174	
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	19	
D.2	Daně z výroby a dovozu	235	
D.21	Daně z produktů	141	
D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	121	
D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH	17	
D.2121	Dovozní cla	17	
D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0	
D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní	3	
D.29	Ostatní daně z výroby	94	
D.3	Dotace	- 44	
D.31	Dotace na produkty	- 8	
D.311	Dovozní dotace	0	
D.319	Ostatní dotace na produkty	- 8	
D.39	Ostatní dotace na výrobu	- 36	
B.2	Provozní přebytek	217	
B.3	Směšený důchod	432	

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	380	B.2 <i>Provozní přebytek</i>	217
D.41	Úroky	206	B.3 <i>Smíšený důchod</i>	432
D.42	Rozdělované důchody společností	84		
D.421	Dividendy	60	D.1 <i>Náhrady zaměstnancům</i>	766
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	24	D.11 <i>Mzdy a platy</i>	573
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.12 <i>Sociální příspěvky zaměstnavatelů</i>	193
D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům	25	D.121 <i>Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů</i>	174
D.45	Pachtovné	65	D.122 <i>Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů</i>	19
			D.2 <i>Daně z výroby a dovozu</i>	235
			D.21 <i>Daně z produktů</i>	141
			D.211 <i>Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)</i>	121
			D.212 <i>Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH</i>	17
			D.2121 <i>Dovozní cla</i>	17
			D.2122 <i>Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel</i>	0
			D.214 <i>Daně z produktů bez DPH a dovozních daní</i>	3
			D.29 <i>Ostatní daně z výroby</i>	94
			D.3 <i>Dotace</i>	- 44
			D.31 <i>Dotace na produkty</i>	- 8
			D.311 <i>Dovozní dotace</i>	0
			D.319 <i>Ostatní dotace na produkty</i>	- 8
			D.39 <i>Ostatní dotace na výrobu</i>	- 36
			D.4 <i>Důchod z vlastnictví</i>	407
			D.41 <i>Úroky</i>	200
			P.119 <i>Úprava o Fisim</i>	0
			D.42 <i>Rozdělované důchody společností</i>	103
			D.421 <i>Dividendy</i>	46
			D.422 <i>Čerpání z důchodu kvazispolečností</i>	57
			D.43 <i>Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic</i>	14
			D.44 <i>Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům</i>	25
			D.45 <i>Pachtovné</i>	65
B.5*	<i>Národní důchod</i>	1 633		

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	217	B.2 Provozní přebytek 217
D.41	Úroky	147	B.3 Smíšený důchod 432
D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům	25	
D.45	Pachtovné	45	D.4 Důchod z vlastnictví 247
			D.41 Úroky 150
			P.119 Úprava o Fisim 0
			D.42 Rozdělované důchody společností 37
			D.421 Dividendy 37
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností 0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 11
			D.44 Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům 5
			D.45 Pachtovné 44
B.4	<i>Podnikatelský důchod</i>	679	

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	163	B.4 Podnikatelský důchod 679
D.41	Úroky	59	
D.42	Rozdělované důchody společností	84	D.1 Náhrady zaměstnancům 766
D.421	Dividendy	60	D.11 Mzdy a platy 573
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	24	D.12 Sociální příspěvky zaměstnavatelů 193
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.121 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 174
D.45	Pachtovné	20	D.122 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů 19
			D.2 Daně z výroby a dovozu 235
			D.21 Daně z produktů 141
			D.211 Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH) 121
			D.212 Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH 17
			D.2121 Dovozní cla 17
			D.2122 Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel 0
			D.214 Daně z produktů bez DPH a dovozních daní 3
			D.29 Ostatní daně z výroby 94

Užití		Zdroje	
		D.3	Dotace – 44
		D.31	Dotace na produkty – 8
		D.311	Dovozní dotace 0
		D.319	Ostatní dotace na produkty – 8
		D.39	Ostatní dotace na výrobu – 36
		D.4	Důchod z vlastnictví 160
		D.41	Úroky 50
		D.42	Rozdělované důchody společností 66
		D.421	Dividendy 9
		D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností 57
		D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 3
		D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům 20
		D.45	Pachtovné 21
B.5*	Národní důchod	1 633	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	212	B.5* Národní důchod 1 633
D.51	Daně z důchodů	203	
D.59	Ostatní běžné daně	9	D.5 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné 213
			D.51 Daně z důchodů 204
D.61	Sociální příspěvky	322	D.59 Ostatní běžné daně 9
D.611	Skutečné sociální příspěvky	303	D.61 Sociální příspěvky 322
D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	174	D.611 Skutečné sociální příspěvky 303
D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	160	D.6111 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 174
D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	14	D.61111 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 160
D.6112	Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	97	D.61112 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 14
D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	85	D.6112 Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 97
D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	12	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 85
D.6113	Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	32	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 12
D.61131	Povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	22	D.6113 Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 32
D.61132	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	10	D.61131 Povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 22
D.612	Imputované sociální příspěvky	19	D.61132 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 10

Užití			Zdroje		
			D.612	Imputované sociální příspěvky	19
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	332			
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	232	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	332
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	29	D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	232
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	19	D.622	Soukromé fondové sociální dávky	29
D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky	52	D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	19
			D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky	52
D.7	Ostatní běžné transfery	269			
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	43	D.7	Ostatní běžné transfery	239
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	45	D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	45
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	42
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	31	D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96
D.75	Jiné běžné transfery	54	D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1
			D.75	Jiné běžné transfery	55
B.6	<i>Disponibilní důchod</i>	1 604			

II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů

Užití			Zdroje		
D.63	Naturální sociální transfery	219	B.6	Disponibilní důchod	1 604
D.631	Naturální sociální dávky	162			
D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení	78	D.63	Naturální sociální transfery	219
D.6312	Ostatní naturální dávky sociálního zabezpečení	65	D.631	Naturální sociální dávky	162
D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky	19	D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení	78
D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	57	D.6312	Ostatní naturální dávky sociálního zabezpečení	65
			D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky	19
			D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	57
B.7	<i>Upravený disponibilní důchod</i>	1 604			

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 371	B.6	<i>Disponibilní důchod</i>	1 604
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	1 215			
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	156	D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11			
B.8	Úspory	233			

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití		Zdroje	
P.4	Skutečná konečná spotřeba	1371	B.7 Upravený disponibilní důchod 1 604
P.41	Skutečná individuální spotřeba	1 215	
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba	156	D.8 Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů 11
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11	
B.8	Úspory	233	

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů 230	B.8n	Čisté úspory 233
		D.9	Kapitálové transfery, příjmové 62
		D.91	Kapitálové daně, příjmové 2
		D.92	Investiční dotace, příjmové 23
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, příjmové 37
		D.9	Kapitálové transfery, výdajové -65
		D.91	Kapitálové daně, výdajové -2
		D.92	Investiční dotace, výdajové -27
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, výdajové -36

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu 376	B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů 230
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv 303		
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv 305		
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv 11		
P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv - 13		
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv 51		
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv 53		
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv 6		
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv -8		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv	22		
P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv	5		
P.5132	Koszty związane z przeniesieniem praw własności niefinansowych aktywów niewytworzonych	17		
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	- 222		
P.52	Změny stavu zásob	28		
P.53	Čisté pořízení cenností	10		
K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv	0		
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv	0		
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyráběných aktiv	0		
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	38		

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	641	F	Čistý přírůstek závazků	603
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	- 1			
F.2	Oběživo a vklady	119	F.2	Oběživo a vklady	132
F.21	Oběživo	34	F.21	Oběživo	35
F.22	Převoditelné vklady	62	F.22	Převoditelné vklady	65
F.29	Ostatní vklady	23	F.29	Ostatní vklady	32
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	138	F.3	Cenné papíry jiné než akcie	123
F.4	Úvěry	244	F.4	Úvěry	217
F.41	Krátkodobé úvěry	83	F.41	Krátkodobé úvěry	76
F.42	Dlouhodobé úvěry	161	F.42	Dlouhodobé úvěry	141
F.5	Akcie	44	F.5	Akcie	43
F.6	Pojistné technické rezervy	36	F.6	Pojistné technické rezervy	36

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	33	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	33
F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění	22	F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění	22
F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	11	F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	11
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky	3	F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrovnané nároky	3
F.7	Ostatní pohledávky	61	F.7	Ostatní závazky	52
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	18	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	18
F.79	Jiné pohledávky	43	F.79	Jiné závazky	34
			B.9	Čisté půjčky (+)/ výpůjčky (-)	38

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	10	AF	Závazky	- 2
AN.1	Vyrobená aktiva	- 7	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	3	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	- 9	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	- 2
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	0
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	1	K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	0
K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	- 2	K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	0	K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	- 2			
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	- 2	z toho:		
			AF.2	Oběživo a vklady	0
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
			AF.4	Úvěry	- 4
z toho:			AF.5	Akcie	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	- 4	AF.6	Pojistné technické rezervy	2
AN.12	Zásoby	- 1	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.13	Cennosti	- 2			
AN.2	Nevyráběná aktiva	17			

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění
K.3	Ekonomický vznik nevyřáběných aktiv	24
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	4
K.6	Ekonomický zánik nevyřáběných aktiv	- 9
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	- 8
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyřáběných aktiv	- 1
K.7	Ztráty z katastrof	- 2
K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
z toho:		
AN.21	Hmotná nevyřáběná aktiva	17
AN.22	Nehmotná nevyřáběná aktiva	0
AF	Finanční aktiva	5
K.7	Ztráty z katastrof	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	3
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	2
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	2
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	2
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
z toho:		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	7
AF.2	Oběživo a vklady	0
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AF.4	Úvěry	- 4
AF.5	Akcie	0
AF.6	Pojistné technické rezervy	2
AF.7	Ostatní pohledávky	0
		B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11	Fiktivní zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11	Fiktivní zisky (-)/ztráty z držby (+)	
AN	Nefinanční aktiva	280	AF	Závazky	76
AN.1	Vyrobená aktiva	126	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	111	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	42
AN.12	Zásoby	7	AF.4	Úvěry	0
AN.13	Cennosti	8	AF.5	Akcie	34
AN.2	Nevyráběná aktiva	154	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	152	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	2			
AF	Finanční aktiva	84			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	12			
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	40			
AF.4	Úvěry	0			
AF.5	Akcie	31			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby	288

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků(+)/ztrát z držby(-)

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11.1	Neutrální zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.1	Neutrální zisky (-)/ztráty z držby (+)	
AN	Nefinanční aktiva	198	AF	Závazky	126
AN.1	Vyrobená aktiva	121	AF.2	Oběživo a vklady	29
AN.11	Dlouhodobá aktiva	111	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	26
AN.12	Zásoby	5	AF.4	Úvěry	29
AN.13	Cennosti	5	AF.5	Akcie	28
AN.2	Nevyráběná aktiva	78	AF.6	Pojistné technické rezervy	7
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	76	AF.7	Ostatní závazky	6
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	1			
AF	Finanční aktiva	136			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	15		
AF.2	Oběživo a vklady	30		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	25		
AF.4	Úvěry	28		
AF.5	Akcie	26		
AF.6	Pojistné technické rezervy	7		
AF.7	Ostatní pohledávky	5		
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
				208

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.2	Reálné zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.2	Reálné zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	81	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	5	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AN.12	Zásoby	3	AF.4	Úvěry
AN.13	Cennosti	2	AF.5	Akcie
AN.2	Nevyráběná aktiva	77	AF.6	Pojistné technické rezervy
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	76	AF.7	Ostatní závazky
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	1		
AF	Finanční aktiva	- 52		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	- 3		
AF.2	Oběživo a vklady	- 30		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	15		
AF.4	Úvěry	- 28		
AF.5	Akcie	5		
AF.6	Pojistné technické rezervy	- 7		
AF.7	Ostatní pohledávky	- 5		
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby
				80

IV: Rozvahy

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	9 922	AF	Závazky	6 298
AN.1	Vyrobená aktiva	6 047	AF.2	Oběživo a vklady	1 471
AN.11	Dlouhodobá aktiva	5 544	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1 311
AN.12	Zásoby	231	AF.4	Úvěry	1 437
AN.13	Cennosti	272	AF.5	Akcie	1 406
AN.2	Nevyráběná aktiva	3 875	AF.6	Pojistné technické rezervy	371
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	3 809	AF.7	Ostatní závazky	302
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	66			
AF	Finanční aktiva	6 792			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	770			
AF.2	Oběživo a vklady	1 482			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1 263			
AF.4	Úvěry	1 384			
AF.5	Akcie	1 296			
AF.6	Pojistné technické rezervy	370			
AF.7	Ostatní pohledávky	227			
			B.10.32	Čisté jmění	10 416

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků		
AN	Nefinanční aktiva	482	AF	Závazky	677
AN.1	Vyrobená aktiva	289	AF.2	Oběživo a vklady	132
AN.11	Dlouhodobá aktiva	239	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	165
AN.12	Zásoby	34	AF.4	Úvěry	213
AN.13	Cennosti	16	AF.5	Akcie	77
AN.2	Nevyráběná aktiva	193	AF.6	Pojistné technické rezervy	38
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	191	AF.7	Ostatní závazky	52
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	2			
AF	Finanční aktiva	730			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	18			
AF.2	Oběživo a vklady	119			

Aktiva		Závazky a čisté jmění	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	178	
AF.4	Úvěry	240	
AF.5	Akcie	75	
AF.6	Pojistné technické rezervy	38	
AF.7	Ostatní pohledávky	61	
			B.10 Změny čistého jmění, celkem vlivem: 535
			B.10.1 úspor a kapitálových transferů 230
			B.10.2 ostatních změn objemu aktiv 17
			B.10.3 fiktivních zisků/ztrát z držby 288
			B.10.31 neutrálních zisků/ztrát z držby 208
			B.10.32 reálných zisků/ztrát z držby 80

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva		Závazky a čisté jmění	
AN	Nefinanční aktiva	10 404	AF Závazky 6 975
AN.1	Vyrobená aktiva	6 336	AF.2 Oběživo a vklady 1 603
AN.11	Dlouhodobá aktiva	5 783	AF.3 Cenné papíry jiné než akcie 1 476
AN.12	Zásoby	265	AF.4 Úvěry 1 650
AN.13	Cennosti	288	AF.5 Akcie 1 483
AN.2	Ne vyráběná aktiva	4 068	AF.6 Pojistné technické rezervy 409
AN.21	Hmotná ne vyráběná aktiva	4 000	AF.7 Ostatní závazky 354
AN.22	Nehmotná ne vyráběná aktiva	68	
AF	Finanční aktiva	7 522	
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	788	
AF.2	Oběživo a vklady	1 601	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1 441	
AF.4	Úvěry	1 624	
AF.5	Akcie	1 371	
AF.6	Pojistné technické rezervy	408	
AF.7	Ostatní pohledávky	288	
			B.90 Čisté jmění 10 951

Tabulka A.IV.3 — Úplná posloupnost účtů za nefinanční podniky

I: Účet výroby

Užití		Zdroje			
P.2	Mezispotřeba	881	P.1	Produkce	1 753
			P.11	Tržní produkce	1 722
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	31
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	872			
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	137			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	735			

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití		Zdroje			
D.1	Náhrady zaměstnancům	545	B.1n	Čistá přidaná hodnota	735
D.11	Mzdy a platy	421			
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	124			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	112			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	12			
D.29	Ostatní daně z výroby	86			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	- 35			
B.2	Provozní přebytek	139			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití		Zdroje			
D.4	Důchod z vlastnictví	145	B.2	Provozní přebytek	139
D.41	Úroky	66			
D.42	Rozdělované důchody společností	48	D.4	Důchod z vlastnictví	78
D.421	Dividendy	24	D.41	Úroky	25
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	24	D.42	Rozdělované důchody společností	3
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.421	Dividendy	3
D.45	Pachtovné	31	D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	4
			D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům	5
			D.45	Pachtovné	41
B.5	Saldo prvotních důchodů	72			

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	97	B.2 <i>Provozní přebytek</i>	139
D.41	Úroky	66		
D.45	Pachtovné	31	D.4 Důchod z vlastnictví	78
			D.41 Úroky	25
			D.42 Rozdělované důchody společností	3
			D.421 Dividendy	3
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	4
			D.44 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	5
			D.45 Pachtovné	41
B.4	<i>Podnikatelský důchod</i>	120		

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	48	B.4 <i>Podnikatelský důchod</i>	120
D.42	Rozdělované důchody společností	48		
D.421	Dividendy	24		
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	24		
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0		
B.5	<i>Saldo prvotních důchodů</i>	72		

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje		
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	24	B.5 <i>Saldo prvotních důchodů</i>	72
D.51	Daně z důchodů	20		
D.59	Ostatní běžné daně	4	D.61 Sociální příspěvky	14
			D.611 Skutečné sociální příspěvky	2
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	13	D.6111 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	1
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	1	D.61111 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	1
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	12	D.61112 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	1
			D.6112 Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	1
D.7	Ostatní běžné transfery	11	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	1
D.71	Čisté pojistné na neживotní pojištění	8	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.75	Jiné běžné transfery	3	D.612 Imputované sociální příspěvky	12

Užití		Zdroje	
		D.7	Ostatní běžné transfery 10
		D.72	Náhrady z neživotního pojištění 6
		D.75	Jiné běžné transfery 4
B.6	Disponibilní důchod 48		

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití		Zdroje	
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů 0	B.6	Disponibilní důchod 48
B.8	Úspory 48		

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů 65	B.8n	Čisté úspory 48
		D.9	Kapitálové transfery, příjmové 33
		D.92	Investiční dotace, příjmové 23
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, příjmové 10
		D.9	Kapitálové transfery, výdajové - 16
		D.91	Kapitálové daně, výdajové 0
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, výdajové - 16

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu 250	B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů 65
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv 209		
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv 211		
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv 4		
P.5113	Prodej a pedání použitých hmotných dlouhodobých aktiv - 6		
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv 21		
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv 21		
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv 1		
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv - 1		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
P.513	Zvýšení hodnoty nevyřáběných nefinančních aktiv	20		
P.5131	Velká zlepšení nevyřáběných nefinančních aktiv	3		
P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyřáběných nefinančních aktiv	17		
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	- 137		
P.52	Změny stavu zásob	26		
P.53	Čisté pořízení cenností	2		
K.2	Čisté pořízení nevyřáběných nefinančních aktiv	- 7		
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyřáběných aktiv	- 6		
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyřáběných aktiv	- 1		
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	- 69		

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	71	F	Čistý přírůstek závazků	140
F.2	Oběživo a vklady	17	F.2	Oběživo a vklady	0
F.21	Oběživo	5	F.22	Převoditelné vklady	0
F.22	Převoditelné vklady	10	F.29	Ostatní vklady	0
F.29	Ostatní vklady	2			
			F.3	Cenné papíry jiné než akcie	6
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	18			
			F.4	Úvěry	71
F.4	Úvěry	27	F.41	Krátkodobé úvěry	16
F.41	Krátkodobé úvěry	16	F.42	Dlouhodobé úvěry	55
F.42	Dlouhodobé úvěry	11			
F.5	Akcie	26			
F.5	Akcie	2			
F.6	Pojistné technické rezervy	0			
F.6	Pojistné technické rezervy	0	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	0
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky	0	F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	0

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.7	Ostatní pohledávky	7	F.7	Ostatní závazky	37
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	6	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	8
F.79	Jiné pohledávky	1	F.79	Jiné závazky	29
			B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	-69

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	12	AF	Závazky	- 3
AN.1	Vyrobená aktiva	- 2	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	0	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	- 5	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	- 4
K.8	Konfiskace bez náhrady	- 1	K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	1
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	1	K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	1
K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	3	K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	3	K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace / demonetarizace zlata	0
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	0	z toho:		
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	AF.2	Oběživo a vklady	0
z toho:			AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	- 1	AF.4	Úvěry	- 3
AN.12	Zásoby	- 1	AF.5	Akcie	0
AN.13	Cennosti	0	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	14	AF.7	Ostatní závazky	0
K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv	24			
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	0			
K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	- 7			
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	- 6			
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	- 1			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	- 4			
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	1		
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	1		
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0		
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0		
z toho:				
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	14		
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	2		
K.7	Ztráty z katastrof	0		
K.8	Konfiskace bez náhrady	0		
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0		
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	2		
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	2		
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0		
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0		
z toho:				
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	2		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv
				17

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11	Fiktivní zisky/ztráty z držby		K.11	Fiktivní zisky/ztráty z držby
AN	Nefinanční aktiva	144	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	63	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	58	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AN.12	Zásoby	4	AF.4	Úvěry
AN.13	Cennosti	1	AF.5	Akcie
AN.2	Nevyroběná aktiva	81	AF.6	Pojistné technické rezervy
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	80	AF.7	Ostatní závazky
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	1		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF	Finanční aktiva	8		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	3		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	5		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby
				134

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.1	Neutrální zisky(+)/ztráty z držby(-)		K.11.1	Neutrální zisky(-)/ztráty z držby(+)
AN	Nefinanční aktiva	101	AF	Závazky
AN.1	Vyrobena aktiva	60	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	58	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AN.12	Zásoby	2	AF.4	Úvěry
AN.13	Cennosti	1	AF.5	Akcie
AN.2	Nevyráběná aktiva	41	AF.6	Pojistné technické rezervy
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	40	AF.7	Ostatní závazky
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	1		
AF	Finanční aktiva	18		
AF.2	Oběživo a vklady	8		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	2		
AF.4	Úvěry	1		
AF.5	Akcie	4		
AF.6	Pojistné technické rezervy	1		
AF.7	Ostatní pohledávky	3		
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
				82

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.2	Reálné zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.2	Reálné zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	43	AF	Závazky
				- 18

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.1	Vyrobená aktiva	3	AF.2	Oběživo a vklady	- 1
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1
AN.12	Zásoby	3	AF.4	Úvěry	- 18
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	3
AN.2	Nevyráběná aktiva	40	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	40	AF.7	Ostatní závazky	- 3
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	- 10			
AF.2	Oběživo a vklady	- 8			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1			
AF.4	Úvěry	- 1			
AF.5	Akcie	1			
AF.6	Pojistné technické rezervy	- 1			
AF.7	Ostatní pohledávky	- 3			
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	51

IV: Rozvahy

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	5 041	AF	Závazky	1 817
AN.1	Vyrobená aktiva	3 001	AF.2	Oběživo a vklady	40
AN.11	Dlouhodobá aktiva	2 878	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	44
AN.12	Zásoby	85	AF.4	Úvěry	897
AN.13	Cennosti	38	AF.5	Akcie	687
AN.2	Nevyráběná aktiva	2 040	AF.6	Pojistné technické rezervy	12
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1 989	AF.7	Ostatní závazky	137
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	51			
AF	Finanční aktiva	897			
AF.2	Oběživo a vklady	382			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	90			
AF.4	Úvěry	50			
AF.5	Akcie	200			
AF.6	Pojistné technické rezervy	25			
AF.7	Ostatní pohledávky	150			
			B.90	Čisté jmění	4 121

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků		
AN	Nefinanční aktiva	290	AF	Závazky	155
AN.1	Vyrobená aktiva	182	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	150	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	7
AN.12	Zásoby	29	AF.4	Úvěry	68
AN.13	Cennosti	3	AF.5	Akcie	42
AN.2	Nevyráběná aktiva	108	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	108	AF.7	Ostatní závazky	37
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	81			
AF.2	Oběživo a vklady	17			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	21			
AF.4	Úvěry	27			
AF.5	Akcie	9			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	7			
			B.10	Změny čistého jmění, celkem:	216
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů	65
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv	17
			B.10.3	fiktivních zisků/ztrát z držby	134
			B.10.31	neutrálních zisků/ztrát z držby	82
			B.10.32	reálných zisků/ztrát z držby	51

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	5 331	AF	Závazky	1 972
			AF.2	Oběživo a vklady	40
AN.1	Vyrobená aktiva	3 183	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	51
AN.11	Dlouhodobá aktiva	3 028	AF.4	Úvěry	965
AN.12	Zásoby	114	AF.5	Akcie	729
AN.13	Cennosti	41	AF.6	Pojistné technické rezervy	12
AN.2	Nevyráběná aktiva	2 148	AF.7	Ostatní závazky	174
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	2 097			
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	51			

Aktiva		Závazky a čisté jmění	
AF	Finanční aktiva	978	
AF.2	Oběživo a vklady	389	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	111	
AF.4	Úvěry	77	
AF.5	Akcie	209	
AF.6	Pojistné technické rezervy	25	
AF.7	Ostatní pohledávky	157	
		B.90	Čisté jmění 4 337

Table A.IV.4 — Úplná posloupnost účtů za finanční instituce

I: Účet výroby

Užití		Zdroje	
P.2	Mezispotřeba	29	P.1 Produkce 102
			P.11 Tržní produkce 102
			P.12 Produkce pro vlastní konečné užití 0
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	73	
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	10	
B.1n	Čistá přidaná hodnota	63	

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití		Zdroje	
D.1	Náhrady zaměstnancům	15	B.1n Čistá přidaná hodnota 63
D.11	Mzdy a platy	10	
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	5	
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	4	
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	1	
D.29	Ostatní daně z výroby	3	
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0	
B.2	Provozní přebytek	45	

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	138	B.2 Provozní přebytek 45
D.41	Úroky	77	
D.42	Rozdělované důchody společností	36	D.4 Důchod z vlastnictví 160

Užití		Zdroje	
D.421	Dividendy	36	D.41 Úroky 125
			P.119 Úprava o FISIM - 48
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	0	D.42 Rozdělované důchody společností 25
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.421 Dividendy 25
D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	25	D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností 0
D.45	Pachtovné	0	D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 7
			D.44 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům 0
			D.45 Pachtovné 3
B.5	Saldo prvotních důchodů	19	

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	102	B.2 Provozní přebytek 45
D.41	Úroky	77	
D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	25	D.4 Důchod z vlastnictví 160
D.45	Pachtovné	0	D.41 Úroky 125
			P.119 Úprava o Fisim - 48
			D.42 Rozdělované důchody společností 25
			D.421 Dividendy 25
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností 0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 7
			D.44 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům 0
			D.45 Pachtovné 3
B.4	Podnikatelský důchod	55	

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	36	B.4 Podnikatelský důchod 55
D.42	Rozdělované důchody společností	36	
D.421	Dividendy	36	
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	0	
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	
B.5	Saldo prvotních důchodů	19	

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	10	B.5 Saldo prvotních důchodů 19
D.51	Daně z důchodů	7	
D.59	Ostatní běžné daně	3	D.61 Sociální příspěvky 39
			D.611 Skutečné sociální příspěvky 38
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	29	D.6111 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 18
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	28	D.61111 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 15
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	1	D.61112 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 3
			D.6112 Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 20
D.7	Ostatní běžné transfery	46	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 15
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	0	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 5
D.72	Náhrady z neživotního pojištění	45	D.612 Imputované sociální příspěvky 1
D.75	Jiné běžné transfery	1	
			D.7 Ostatní běžné transfery 49
			D.71 Čisté pojistné na neživotní pojištění 45
			D.72 Náhrady z neživotního pojištění 0
			D.75 Jiné běžné transfery 4
B.6	Disponibilní důchod	22	

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití		Zdroje	
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11	B.6 Disponibilní důchod 22
B.8	Úspory	11	

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	4	B.8n Čisté úspory 11
			D.9 Kapitálové transfery, příjmové 0
			D.92 Investiční dotace, příjmové 0
			D.99 Ostatní kapitálové transfery, příjmové 0
			D.9 Kapitálové transfery, výdajové - 7
			D.91 Kapitálové daně, výdajové 0
			D.99 Ostatní kapitálové transfery, výdajové - 7

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu	9	B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	4
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv	8			
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv	7			
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv	1			
P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv	0			
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv	1			
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv	1			
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	0			
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	0			
P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv	0			
P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv	0			
P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv	0			
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	-10			
P.52	Změny stavu zásob	0			
P.53	Čisté pořízení cenností	0			
K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv	0			
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv	0			
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyráběných aktiv	0			
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	5			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	237	F	Čistý přírůstek závazků	232
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	- 1			
F.2	Oběživo a vklady	15	F.2	Oběživo a vklady	130
F.21	Oběživo	15	F.21	Oběživo	35
F.22	Převoditelné vklady	0	F.22	Převoditelné vklady	63

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.29	Ostatní vklady	0	F.29	Ostatní vklady	32
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	53	F.3	Cenné papíry jiné než akcie	53
F.4	Úvěry	167	F.4	Úvěry	0
F.41	Krátkodobé úvěry	63	F.41	Krátkodobé úvěry	0
F.42	Dlouhodobé úvěry	104	F.42	Dlouhodobé úvěry	0
F.5	Akcie	3	F.5	Akcie	13
F.6	Pojistné technické rezervy	0	F.6	Pojistné technické rezervy	36
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky	0	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	33
			F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění	22
F.7	Ostatní pohledávky	0	F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	11
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	0	F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky	3
F.79	Jiné pohledávky	0			
			F.7	Ostatní závazky	0
			F.71	Obchodní úvěry a zálohy	0
			F.79	Jiné závazky	0
			B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	5

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	-2	AF	Závazky	2
AN.1	Vyrobená aktiva	-2	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	0	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	0	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	2
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0	K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	-2	K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0	K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	- 2			
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	- 2	z toho:		
			AF.2	Oběživo a vklady	0
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
			AF.4	Úvěry	0
z toho:			AF.5	Akcie	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0			
AN.12	Zásoby	0	AF.6	Pojistné technické rezervy	2
AN.13	Cennosti	- 2	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	0			
K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv	0			
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	0			
K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0			
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	0			
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	0			
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0			
K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	0			
K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	0			
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	0			
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	- 3			
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	1			
K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	2			
K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	0			
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	2			
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	2			
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	7			
AF.2	Oběživo a vklady	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	- 3		
AF.4	Úvěry	- 4		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv -4

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11	Fiktivní zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11	Fiktivní zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	4	AF	Závazky 51
AN.1	Vyrobená aktiva	2	AF.2	Oběživo a vklady 0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	2	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie 34
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry 0
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie 17
AN.2	Ne vyráběná aktiva	2	AF.6	Pojistné technické rezervy 0
AN.21	Hmotná ne vyráběná aktiva	1	AF.7	Ostatní závazky 0
AN.22	Nehmotná ne vyráběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	57		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	11		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	30		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	16		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby 10

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.1	Neutrální zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.1	Neutrální zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	3	AF	Závazky 68
AN.1	Vyrobená aktiva	2	AF.2	Oběživo a vklady 26

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.11	Dlouhodobá aktiva	2	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	21
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	0
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	14
AN.2	Nevyráběná aktiva	1	AF.6	Pojistné technické rezervy	7
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	70			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	14			
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	19			
AF.4	Úvěry	24			
AF.5	Akcie	13			
AF.6	Pojistné technické rezervy	1			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	5

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11.2	Reálné zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.2	Reálné zisky (-)/ztráty z držby (+)	
AN	Nefinanční aktiva	1	AF	Závazky	- 17
AN.1	Vyrobená aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady	- 26
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	13
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	0
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	3
AN.2	Nevyráběná aktiva	1	AF.6	Pojistné technické rezervy	- 7
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	- 13			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	- 3			
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	11			
AF.4	Úvěry	- 24			
AF.5	Akcie a ostatní vlastní kapitál	3			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.6	Pojistné technické rezervy	- 1		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby 5

IV: Rozvahy

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
AN	Nefinanční aktiva	144	AF	Závazky 3 384
AN.1	Vyrobená aktiva	104	AF.2	Oběživo a vklady 1 281
AN.11	Dlouhodobá aktiva	99	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie 1 053
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry 0
AN.13	Cennosti	5	AF.5	Akcie 715
AN.2	Nevyráběná aktiva	40	AF.6	Pojistné technické rezervy 335
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	37	AF.7	Ostatní závazky 0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	3		
AF	Finanční aktiva	3 508		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	690		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	950		
AF.4	Úvěry	1 187		
AF.5	Akcie	651		
AF.6	Pojistné technické rezervy	30		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.90	Čisté jmění 268

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků	
AN	Nefinanční aktiva	1	AF	Závazky 285
AN.1	Vyrobená aktiva	- 1	AF.2	Oběživo a vklady 130
AN.11	Dlouhodobá aktiva	1	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie 87
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry 0
AN.13	Cennosti	- 2	AF.5	Akcie 30
AN.2	Nevyráběná aktiva	2	AF.6	Pojistné technické rezervy 38
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1	AF.7	Ostatní závazky 0

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	294			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	17			
AF.2	Oběživo a vklady	15			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	80			
AF.4	Úvěry	163			
AF.5	Akcie	19			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10	Změny čistého jmění, celkem vlivem:	10
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů	4
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv	-4
			B.10.3	fiktivních zisků/ztrát z držby	10
			B.10.31	neutrálních zisků/ztrát z držby	5
			B.10.32	reálných zisků/ztrát z držby	5

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	145	AF	Závazky	3 669
AN.1	Vyroběná aktiva	103	AF.2	Oběživo a vklady	1 411
AN.11	Dlouhodobá aktiva	100	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1 140
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	0
AN.13	Cennosti	3	AF.5	Akcie	745
AN.2	Nevyroběná aktiva	42	AF.6	Pojistné technické rezervy	373
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	38	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	3			
AF	Finanční aktiva	3 802			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	707			
AF.2	Oběživo a vklady	15			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1 030			
AF.4	Úvěry	1 350			
AF.5	Akcie	670			
AF.6	Pojistné technické rezervy	30			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.90	Čisté jmění	278

Tabulka A.IV.5 — Úplná posloupnost účtů za vládní instituce

I: Účet výroby

Užití		Zdroje			
P.2	Mezispotřeba	246	P.1	Produkce	434
			P.11	Tržní produkce	74
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
			P.13	Ostatní netržní produkce	360
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	188			
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	30			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	158			

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití		Zdroje			
D.1	Náhrady zaměstnancům	140	B.1n	Čistá přidaná hodnota	158
D.11	Mzdy a platy	87			
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	53			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	48			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	5			
D.29	Ostatní daně z výroby	2			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0			
B.2	Provozní přebytek	16			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití		Zdroje			
D.4	Důchod z vlastnictví	46	B.2	Provozní přebytek	16
D.41	Úroky	39			
D.42	Rozdělované důchody společností	0	D.2	Daně z výroby a dovozu	235
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	24	D.21	Daně z produktů	141
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.211	Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	121
D.45	Pachtovné	7	D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH	17
			D.2121	Dovozní cla	17
			D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
			D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní	3
			D.29	Ostatní daně z výroby	94

Užití		Zdroje		
		D.3	Dotace	- 44
		D.31	Dotace na produkty	- 8
		D.311	Dovozní dotace	0
		D.319	Ostatní dotace na produkty	- 8
		D.39	Ostatní dotace na výrobu	- 36
		D.4	Důchod z vlastnictví	30
		D.41	Úroky	12
		D.42	Rozdělované důchody společností	18
		D.421	Dividendy	5
		D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	13
		D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
		D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	0
		D.45	Pachtovné	0
B.5	Saldo prvotních důchodů	191		

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	9	B.2 Provozní přebytek	16
D.41	Úroky	2		
D.45	Pachtovné	7	D.4 Důchod z vlastnictví	4
			D.41 Úroky	0
			D.42 Rozdělované důchody společností	4
			D.421 Dividendy	4
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
			D.44 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	0
			D.45 Pachtovné	0
B.4	Podnikatelský důchod	11		

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	37	B.4 Podnikatelský důchod	11
D.41	Úroky	37		
			D.2 Daně z výroby a dovozu	235
			D.21 Daně z produktů	141
			D.211 Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)	121

Užití		Zdroje		
		D.212	Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH	17
		D.2121	Dovozní cla	17
		D.2122	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel	0
		D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní	3
		D.29	Ostatní daně z výroby	94
		D.3	Dotace	- 44
		D.31	Dotace na produkty	- 8
		D.311	Dovozní dotace	0
		D.319	Ostatní dotace na produkty	- 8
		D.39	Ostatní dotace na výrobu	- 36
		D.4	Důchod z vlastnictví	26
		D.41	Úroky	12
		D.42	Rozdělované důchody společností	14
		D.421	Dividendy	1
		D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	13
B.5	Saldo prvotních důchodů	191		

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje		
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0	B.5 Saldo prvotních důchodů	191
D.59	Ostatní běžné daně	0		
			D.5 Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	213
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	289	D.51 Daně z důchodů	204
D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení	232	D.59 Ostatní běžné daně	9
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	0		
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	5	D.61 Sociální příspěvky	268
D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky	52	D.611 Skutečné sociální příspěvky	263
			D.6111 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	155
D.7	Ostatní běžné transfery	139	D.61111 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	144
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	4	D.61112 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	11
D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96	D.6112 Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	76
D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	31	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	69
D.75	Jiné běžné transfery	8	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	7
			D.6113 Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	32
			D.61131 Povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	22

Užití		Zdroje		
		D.61132	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných	10
		D.612	Imputované sociální příspěvky	5
		D.7	Ostatní běžné transfery	108
		D.72	Náhrady z neživotního pojištění	1
		D.73	Běžné transfery uvnitř sektoru vládních institucí	96
		D.74	Běžná mezinárodní spolupráce	1
		D.75	Jiné běžné transfery	10
B.6	Disponibilní důchod	352		

II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů

Užití		Zdroje		
D.63	Naturální sociální transfery	206	B.6 Disponibilní důchod	352
D.631	Naturální sociální dávky	162		
D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení	78		
D.6312	Ostatní naturální dávky sociálního zabezpečení	65		
D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky	19		
D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	44		
B.7	Upravený disponibilní důchod	146		

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití		Zdroje		
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	362	B.6 Disponibilní důchod	352
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	206		
P.32	Výdaje na kolektivní spotřebu	156		
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	0		
B.8	Úspory	- 10		

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití		Zdroje		
P.4	Skutečná konečná spotřeba	156	B.7 Upravený disponibilní důchod	1 468
P.42	Skutečná kolektivní spotřeba	156		
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	0		
B.8	Úspory	- 10		

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových výnosů	B.8n	Čisté úspory
	- 38		- 10
		D.9	Kapitálové transfery, příjmové
			6
		D.91	Kapitálové daně, příjmové
			2
		D.92	Investiční dotace, příjmové
			0
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, příjmové
			4
		D.9	Kapitálové transfery, výdajové
			- 34
		D.91	Kapitálové daně, výdajové
			0
		D.92	Investiční dotace, výdajové
			- 27
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, výdajové
			- 7

III.1.2: Rachunek nabycia aktywów niefinansowych

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu	B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů
	37		- 38
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv		
	23		
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv		
	24		
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv		
	1		
P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv		
	- 2		
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv		
	12		
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv		
	12		
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv		
	2		
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv		
	-2		
P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv		
	2		
P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv		
P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv		
	0		
K.1	Spotřeba fixního kapitálu		
	- 30		
P.52	Změny stavu zásob		
	0		
P.53	Čisté pořízení cenností		
	3		

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.2	Čisté pořízení nevyřáběných nefinančních aktiv	2		
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyřáběných aktiv	2		
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyřáběných aktiv	0		
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	- 50		

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	120	F	Čistý přírůstek závazků	170
F.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	0			
F.2	Oběživo a vklady	7			
F.2	Oběživo a vklady	2			
F.21	Oběživo	2	F.21	Oběživo	0
F.22	Převoditelné vklady	4	F.22	Převoditelné vklady	2
F.29	Ostatní vklady	1	F.29	Ostatní vklady	0
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	26	F.3	Cenné papíry jiné než akcie	64
F.4	Úvěry	45	F.4	Úvěry	94
F.41	Krátkodobé úvěry	1	F.41	Krátkodobé úvěry	32
F.42	Dlouhodobé úvěry	44	F.42	Dlouhodobé úvěry	62
F.5	Akcie	36	F.5	Akcie	0
F.6	Pojistné technické rezervy	0	F.6	Pojistné technické rezervy	0
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky	0	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	0
			F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	0
F.7	Ostatní pohledávky	6			
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	1	F.7	Ostatní závazky	10
F.79	Jiné pohledávky	5	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	6
			F.79	Ostatní závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	4
			B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	- 50

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky	- 1
AN.1	Vyrobená aktiva	- 3	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	3	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	- 4	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	1	K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	- 1
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0	K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	- 1
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	- 3	K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	- 3	K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0			
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	0	z toho:		
			AF.2	Oběživo a vklady	0
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
			AF.4	Úvěry	- 1
z toho:			AF.5	Akcie	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	- 3	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.12	Zásoby	0	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.13	Cennosti	0			
AN.2	Nevyráběná aktiva	3			
K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv	0			
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	4			
K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	- 2			
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	- 2			
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0			
K.7	Ztráty z katastrof	- 2			
K.8	Konfiskace bez náhrady	4			
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0			
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	- 1			
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	- 1			
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	3			
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění
AF	Finanční aktiva	1	
K.7	Ztráty z katastrof	0	
K.8	Konfiskace bez náhrady	3	
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0	
K.12	Změny v zatřídění a ve struktuře	- 2	
K.12.1	Změny v sektorovém zatřídění a ve struktuře	- 2	
K.12.2	Změny v zatřídění aktiv a závazků	0	
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	0	
K.12.22	Změny v zatřídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	
z toho:			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	0	
AF.2	Oběživo a vklady	0	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	3	
AF.4	Úvěry	0	
AF.5	Akcie	- 2	
AF.6	Pojistné technické rezervy	0	
AF.7	Ostatní pohledávky	0	
			B.10.2 Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv 2

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění
K.11	Fiktivní zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11 Fiktivní zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	44	AF Závazky 7
AN.1	Vyrobená aktiva	20	AF.2 Oběživo a vklady 0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	18	AF.3 Cenné papíry jiné než akcie 7
AN.12	Zásoby	1	AF.4 Úvěry 0
AN.13	Cennosti	1	AF.5 Akcie 0
AN.2	Nevyráběná aktiva	23	AF.6 Pojistné technické rezervy 0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	23	AF.7 Ostatní závazky 0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0	
AF	Finanční aktiva	2	
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	1	
AF.2	Oběživo a vklady	0	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0	

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby
				38

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.1	Neutrální zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.1	Neutrální zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	32	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	20	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	18	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AN.12	Zásoby	1	AF.4	Úvěry
AN.13	Cennosti	1	AF.5	Akcie
AN.2	Nevyráběná aktiva	12	AF.6	Pojistné technické rezervy
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	12	AF.7	Ostatní závazky
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0		
AF	Aktiva finansové	8		
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	2		
AF.2	Oběživo a vklady	3		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0		
AF.4	Úvěry	2		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
				26

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.2	Reálné zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.2	Reálné zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	12	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
				- 7
				- 2
				3

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	-7
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	12	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	12	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	-6			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	0			
AF.2	Oběživo a vklady	-3			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0			
AF.4	Úvěry	-2			
AF.5	Akcie	0			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby	12

IV: Rozvaha

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	1 591	AF	Závazky	687
AN.1	Vyrobená aktiva	1 001	AF.2	Oběživo a vklady	102
AN.11	Dlouhodobá aktiva	913	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	212
AN.12	Zásoby	47	AF.4	Úvěry	328
AN.13	Cennosti	41	AF.5	Akcie	4
AN.2	Nevyráběná aktiva	590	AF.6	Pojistné technické rezervy	19
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	578	AF.7	Ostatní závazky	22
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	12			
AF	Finanční aktiva	396			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	80			
AF.2	Oběživo a vklady	150			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0			
AF.4	Úvěry	115			
AF.5	Akcie	12			
AF.6	Pojistné technické rezervy	20			
AF.7	Ostatní pohledávky	19			
			B.90	Čisté jmění	1 300

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků		
AN	Nefinanční aktiva	56	AF	Závazky	176
AN.1	Vyrobená aktiva	25	AF.2	Oběživo a vklady	2
AN.11	Dlouhodobá aktiva	20	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	71
AN.12	Zásoby	1	AF.4	Úvěry	93
AN.13	Cennosti	4	AF.5	Akcie	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	30	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	30	AF.7	Ostatní závazky	10
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	123			
AF.1	Měnové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	1			
AF.2	Oběživo a vklady	7			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	29			
AF.4	Úvěry	45			
AF.5	Akcie	34			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	6			
			B.10	Změny čistého jmění, celkem vlivem:	2
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů	- 38
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv	2
			B.10.3	fiktivních zisků/ztrát z držby	38
			B.10.31	neutrálních zisků/ztrát z držby	26
			B.10.32	reálných zisků/ztrát z držby	12

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	1 647	AF	Závazky	863
AN.1	Vyrobená aktiva	1 026	AF.2	Oběživo a vklady	104
AN.11	Dlouhodobá aktiva	933	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	283
AN.12	Zásoby	48	AF.4	Úvěry	421
AN.13	Cennosti	45	AF.5	Akcie	4
AN.2	Nevyráběná aktiva	620	AF.6	Pojistné technické rezervy	19
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	608	AF.7	Ostatní závazky	32

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	12		
AF	Finanční aktiva	519		
AF.1	Ménové zlato a zvláštní práva čerpání (ZPČ)	81		
AF.2	Oběživo a vklady	157		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	29		
AF.4	Úvěry	160		
AF.5	Akcie	46		
AF.6	Pojistné technické rezervy	20		
AF.7	Ostatní pohledávky	25		
			B.90	Čisté jmění 1 302

Tabulka A.IV.6 — Úplná posloupnost účtů za domácnosti

I: Účet výroby

Užití			Zdroje	
P.2	Mezispotřeba	694	P.1	Produkce 1 269
			P.11	Tržní produkce 1 129
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití 140
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	575		
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	42		
B.1n	Čistá přidaná hodnota	533		

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití			Zdroje	
D.1	Náhrady zaměstnancům	39	B.1n	Čistá přidaná hodnota 533
D.11	Mzdy a platy	39		
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	0		
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0		
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	0		
D.29	Ostatní daně z výroby	3		
D.39	Ostatní dotace na výrobu	- 1		
B.2	Provozní přebytek	60		
B.3	Smišený důchod	432		

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	44	B.2 <i>Provozní přebytek</i> 60
D.41	Úroky	17	B.3 <i>Smíšený důchod</i> 432
D.45	Pachtovné	27	
			D.1 Náhrady zaměstnancům 766
			D.11 Mzdy a platy 573
			D.12 Sociální příspěvky zaměstnavatelů 193
			D.121 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 174
			D.122 Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů 19
			D.4 Důchod z vlastnictví 134
			D.41 Úroky 33
			D.42 Rozdělované důchody společností 57
			D.421 Dividendy 13
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností 44
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 3
			D.44 Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům 20
			D.45 Pachtovné 21
B.5	<i>Saldo prvotních důchodů</i>	1 348	

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	7	B.2 <i>Provozní přebytek</i> 60
D.41	Úroky	0	B.3 <i>Smíšený důchod</i> 432
D.45	Pachtovné	7	
			D.4 Důchod z vlastnictví 5
			D.41 Úroky 0
			D.42 Rozdělované důchody společností 5
			D.421 Dividendy 5
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností 0
			D.44 Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům 0
B.4	<i>Podnikatelský důchod</i>	490	

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje	
D.4	Důchod z vlastnictví	37	B.4 <i>Podnikatelský důchod</i> 490
D.41	Úroky	17	
D.45	Pachtovné	20	D.1 Náhrady zaměstnancům 766

Užití		Zdroje	
		D.11	Mzdy a platy 573
		D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů 193
		D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 174
		D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů 19
		D.4	Důchod z vlastnictví 129
		D.41	Úroky 33
		D.42	Rozdělované důchody společností 52
		D.421	Dividendy 8
		D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností 44
		D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic 3
		D.44	Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům 20
		D.45	Pachtovné 21
B.5	Saldo prvotních důchodů 1 348		

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje	
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné 178	B.5	Saldo prvotních důchodů 1348
D.51	Daně z důchodů 176		
D.59	Ostatní běžné daně 2	D.61	Sociální příspěvky 0
		D.611	Skutečné sociální příspěvky 0
D.61	Sociální příspěvky 322	D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 0
D.611	Skutečné sociální příspěvky 303	D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 0
D.6111	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 174	D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 0
D.61111	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 160	D.6112	Sociální příspěvky zaměstnanců 0
D.61112	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů 14	D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 0
D.6112	Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 97	D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 0
D.61121	Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 85		
D.61122	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců 12	D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery 332
D.6113	Skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 32	D.621	Peněžité dávky sociálního zabezpečení 232
D.61131	Povinné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 22	D.622	Soukromé fondové sociální dávky 29
D.61132	Dobrovolné skutečné sociální příspěvky osob samostatně výdělečně činných a nezaměstnaných 10	D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům 19
D.612	Imputované sociální příspěvky 19	D.624	Výpomocné peněžité sociální dávky 52

Užití			Zdroje		
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	0	D.7	Ostatní běžné transfery	36
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	0	D.72	Náhrady z neživotního pojištění	35
			D.75	Jiné běžné transfery	1
D.7	Ostatní běžné transfery	71			
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	31			
D.75	Jiné běžné transfery	40			
B.6	Disponibilní důchod	1 145			

II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů

Užití			Zdroje		
			B.6	Disponibilní důchod	1 145
			D.63	Naturální sociální transfery	219
			D.631	Naturální sociální dávky	162
			D.6311	Refundace z dávek sociálního zabezpečení	78
			D.6312	Ostatní naturální dávky sociálního zabezpečení	65
			D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky	19
			D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	57
B.7	Upravený disponibilní důchod	1 364			

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilních důchodu

Užití			Zdroje		
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	996	B.6	Disponibilní důchod	1 145
P.31	Výdaje na individuální spotřebu	996			
			D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11
B.8	Úspory	160			

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití			Zdroje		
P.4	Skutečná konečná spotřeba	1 215	B.7	Upravený disponibilní důchod	1 364
P.41	Skutečná individuální spotřeba	1 215			
			D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů	11
B.8	Úspory	160			

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	178	
B.8n	Čisté úspory		160
D.9	Kapitálové transfery, příjmové		23
D.92	Investiční dotace, příjmové		0
D.99	Ostatní kapitálové transfery, příjmové		23
D.9	Kapitálové transfery, výdajové		- 5
D.91	Kapitálové daně, výdajové		- 2
D.99	Ostatní kapitálové transfery, výdajové		- 3

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu	61	
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv	49	
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv	50	
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv	4	
P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv	- 5	
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv	12	
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv	9	
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	3	
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	0	
P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv	0	
P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv	0	
P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv	0	
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	- 42	
P.52	Změny stavu zásob	2	
P.53	Čisté pořízení cenností	5	
K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv	4	

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyroběných aktiv	3		
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyroběných aktiv	1		
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	148		

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	181	F	Čistý přírůstek závazků	33
F.2	Oběživo a vklady	68	F.2	Oběživo a vklady	0
F.21	Oběživo	10	F.22	Převoditelné vklady	0
F.22	Převoditelné vklady	41	F.29	Ostatní vklady	0
F.29	Ostatní vklady	17	F.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	29	F.4	Úvěry	28
F.4	Úvěry	5	F.41	Krátkodobé úvěry	11
F.41	Krátkodobé úvěry	3	F.42	Dlouhodobé úvěry	17
F.42	Dlouhodobé úvěry	2	F.7	Ostatní závazky	5
F.5	Akcie	3	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	4
F.6	Pojistné technické rezervy	36	F.79	Jiné závazky kromě obchodních úvěrů a záloh	1
F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	33			
F.611	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění	22			
F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	11			
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na rezervy na nevyrovnané nároky	3			
F.7	Ostatní pohledávky	40			
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	11			
F.79	Jiné pohledávky kromě obchodních úvěrů a záloh	29			
			B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	148

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky	0
AN.1	Vyrobená aktiva	0	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	0	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	0	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	K.12	Změny v zařazení a ve struktuře	0
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0	K.12.1	Změny v sektorovém zařazení a ve struktuře	0
K.12	Změny v zařazení a ve struktuře	0	K.12.2	Změny v zařazení aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zařazení a ve struktuře	0	K.12.22	Změny v zařazení aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
K.12.2	Změny v zařazení aktiv a závazků	0			
K.12.21	Monetarizace/demonetarizace zlata	0	z toho:		
			AF.2	Oběživo a vklady	0
K.12.22	Změny v zařazení aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
			AF.4	Úvěry	0
z toho:			AF.7	Ostatní závazky	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0			
AN.12	Zásoby	0			
AN.13	Cennosti	0			
AN.2	Nevyráběná aktiva	0			
K.3	Ekonomický vznik nevyráběných aktiv	0			
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	0			
K.6	Ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0			
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	0			
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyráběných aktiv	0			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	0			
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0			
K.12	Změny v zařazení a ve struktuře	0			
K.12.1	Změny v sektorovém zařazení a ve struktuře	0			
K.12.2	Změny v zařazení aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zařazení aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	0			
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF	Finanční aktiva	2		
K.7	Ztráty z katastrof	0		
K.8	Konfiskace bez náhrady	0		
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	2		
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0		
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0		
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0		
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0		
z toho:				
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	2		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv 2

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11	Fiktivní zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11	Fiktivní zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	80	AF	Závazky 0
AN.1	Vyrobena aktiva	35	AF.2	Oběživo a vklady 0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	28	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie 0
AN.12	Zásoby	2	AF.4	Úvěry 0
AN.13	Cennosti	5	AF.7	Ostatní závazky 0
AN.2	Nevyráběná aktiva	45		
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	45		
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	16		
AF.2	Oběživo a vklady	0		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	6		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	10		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby 96

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11.1 Neutrální zisky (+)/ztráty z držby (-)			K.11.1 Neutrální zisky (-)/ztráty z držby (+)		
AN	Nefinanční aktiva	56	AF	Závazky	6
AN.1	Vyrobená aktiva	34	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	28	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	2	AF.4	Úvěry	3
AN.13	Cennosti	4	AF.5	Akcie	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	22	AF.7	Ostatní závazky	2
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	22			
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	36			
AF.2	Oběživo a vklady	17			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	4			
AF.4	Úvěry	0			
AF.5	Akcie	8			
AF.6	Pojistné technické rezervy	6			
AF.7	Ostatní pohledávky	1			
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby	87

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11.2 Reálné zisky(+)/ztráty z držby(-)			K.11.2 Reálné zisky(-)/ztráty z držby(+)		
AN	Nefinanční aktiva	24	AF	Závazky	- 6
AN.1	Vyrobená aktiva	1	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	- 3
AN.13	Cennosti	1	AF.7	Ostatní závazky	- 2
AN.2	Nevyráběná aktiva	22			
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	22			
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	- 20			
AF.2	Oběživo a vklady	- 17			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	2		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	2		
AF.6	Pojistné technické rezervy	- 6		
AF.7	Ostatní pohledávky	- 1		
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby
				9

IV: Rozvahy

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
AN	Nefinanční aktiva	2 822	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	1 698	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	1 423	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
AN.12	Zásoby	97	AF.4	Úvěry
AN.13	Cennosti	178	AF.7	Ostatní závazky
AN.2	Nevyráběná aktiva	1 124		
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1 124		
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	1 819		
AF.2	Oběživo a vklady	840		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	198		
AF.4	Úvěry	24		
AF.5	Akcie	411		
AF.6	Pojistné technické rezervy	291		
AF.7	Ostatní pohledávky	55		
			B.90	Čisté jmění
				4 352

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků	
AN	Nefinanční aktiva	110	AF	Závazky
AN.1	Vyrobená aktiva	61	AF.2	Oběživo a vklady
AN.11	Dlouhodobá aktiva	47	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
				0
				0

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN.12	Zásoby	4	AF.4	Úvěry	28
AN.13	Cennosti	10	AF.7	Ostatní závazky	5
AN.2	Nevyráběná aktiva	49			
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	48			
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	1			
AF	Finanční aktiva	199			
AF.2	Oběživo a vklady	68			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	35			
AF.4	Úvěry	5			
AF.5	Akcie	13			
AF.6	Pojistné technické rezervy	38			
AF.7	Ostatní pohledávky	40			
			B.10	Změny čistého jmění, celkem vlivem:	276
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů	178
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv	2
			B.10.3	fiktivních zisků/ztrát z držby	96
			B.10.31	neutrálních zisků/ztrát z držby	87
			B.10.32	reálných zisků/ztrát z držby	9

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	2 932	AF	Závazky	322
AN.1	Vyrobená aktiva	1 759	AF.2	Oběživo a vklady	10
AN.11	Dlouhodobá aktiva	1 470	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	2
AN.12	Zásoby	101	AF.4	Úvěry	197
AN.13	Cennosti	188	AF.7	Ostatní závazky	113
AN.2	Nevyráběná aktiva	1 173			
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	1 172			
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	1			
AF	Finanční aktiva	2 018			
AF.2	Oběživo a vklady	908			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	233			
AF.4	Úvěry	29			
AF.5	Akcie	424			
AF.6	Pojistné technické rezervy	329			
AF.7	Ostatní pohledávky	95			
			B.90	Čisté jmění	4 628

Tabulka A.IV.7 — Úplná posloupnost účtů za neziskové instituce sloužící domácnostem

I: Účet výroby

Užití			Zdroje		
P.2	Mezispotřeba	6	P.1	Produkce	37
			P.11	Tržní produkce	21
			P.12	Produkce pro vlastní konečné užití	0
			P.13	Ostatní netržní produkce	16
B.1g	Hrubá přidaná hodnota	31			
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	3			
B.1n	Čistá přidaná hodnota	28			

II: Účty rozdělení a užití důchodů

II.1: Účty prvotního rozdělení důchodů

II.1.1: Účet tvorby důchodů

Užití			Zdroje		
D.1	Náhrady zaměstnancům	23	B.1n	Čistá přidaná hodnota	28
D.11	Mzdy a platy	12			
D.12	Sociální příspěvky zaměstnavatelů	11			
D.121	Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	10			
D.122	Imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů	1			
D.29	Ostatní daně z výroby	0			
D.39	Ostatní dotace na výrobu	0			
B.2	Provozní přebytek	5			

II.1.2: Účet rozdělení prvotních důchodů

Užití			Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	7	B.2	Provozní přebytek	5
D.41	Úroky	7			
D.42	Rozdělované důchody společností	0	D.4	Důchod z vlastnictví	5
D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	0	D.41	Úroky	5
D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0	D.42	Rozdělované důchody společností	0
D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům	0	D.421	Dividendy	0
D.45	Pachtovné	0	D.422	Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
			D.43	Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
			D.44	Důchod z vlastnictví prisuzovaný pojištěncům	0
			D.45	Pachtovné	0
B.5	Saldo prvotních důchodů	3			

II.1.2.1: Účet podnikatelských důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	2	B.2 <i>Provozní přebytek</i>	5
D.41	Úroky	2		
D.45	Pachtovné	0	D.4 Důchod z vlastnictví	0
			D.41 Úroky	0
			D.42 Rozdělované důchody společností	0
			D.421 Dividendy	0
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
B.4	<i>Podnikatelský důchod</i>	3		

II.1.2.2: Účet rozdělení ostatních prvotních důchodů

Užití		Zdroje		
D.4	Důchod z vlastnictví	5	B.4 <i>Podnikatelský důchod</i>	3
D.41	Úroky	5		
D.45	Pachtovné	0	D.4 Důchod z vlastnictví	5
			D.41 Úroky	5
			D.42 Rozdělované důchody společností	0
			D.421 Dividendy	0
			D.422 Čerpání z důchodu kvazispolečností	0
			D.43 Reinvestované zisky z přímých zahraničních investic	0
			D.44 Důchod z vlastnictví přisuzovaný pojištěncům	0
			D.45 Pachtovné	0
B.5	<i>Saldo prvotních důchodů</i>	3		

II.2: Účet druhotného rozdělení důchodů

Užití		Zdroje		
D.5	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	0	B.5 <i>Saldo prvotních důchodů</i>	3
D.59	Ostatní běžné daně	0		
			D.61 Sociální příspěvky	1
D.62	Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	1	D.611 Skutečné sociální příspěvky	0
D.622	Soukromé fondové sociální dávky	0	D.6111 Skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
D.623	Nefondové sociální dávky zaměstnancům	1	D.61111 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů	0
			D.6112 Skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.7	Ostatní běžné transfery	2	D.61121 Povinné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.71	Čisté pojistné na neživotní pojištění	0	D.61122 Dobrovolné skutečné sociální příspěvky zaměstnanců	0
D.75	Jiné běžné transfery	2	D.612 Imputované sociální příspěvky	1

Užití		Zdroje	
		D.7	Ostatní běžné transfery 36
		D.72	Náhrady z neživotního pojištění 0
		D.75	Jiné běžné transfery 36
B.6	Disponibilní důchod 37		

II.3: Účet znovurozdělení naturálních důchodů

Užití		Zdroje	
D.63	Naturální sociální transfery 13	B.6	Disponibilní důchod 37
D.631	Naturální sociální dávky 0		
D.6313	Výpomocné naturální sociální dávky 0		
D.632	Transfery individuálních netržních výrobků a služeb 13		
B.7	Upravený disponibilní důchod 24		

II.4: Účet užití důchodů

II.4.1: Účet užití disponibilního důchodu

Užití		Zdroje	
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu 13	B.6	Disponibilní důchod 37
P.31	Výdaje na individuální spotřebu 13		
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů 0		
B.8	Úspory 24		

II.4.2: Účet užití upraveného disponibilního důchodu

Užití		Zdroje	
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů 0	B.7	Upravený disponibilní důchod 24
B.8	Úspory 24		

III: Účty akumulace

III.1: Kapitálový účet

III.1.1: Účet změn čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění	
B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů 21	B.8n	Čisté úspory 24
		D.9	Kapitálové transfery, příjmové 0
		D.92	Investiční dotace, příjmové 0
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, příjmové 0

Změny aktiv		Změny závazků a čistého jmění		
		D.9	Kapitálové transfery, výdajové	- 3
		D.91	Kapitálové daně, výdajové	0
		D.99	Ostatní kapitálové transfery, výdajové	- 3

III.1.2: Účet pořízení nefinančních aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
P.51	Tvorba hrubého fixního kapitálu	19	B.10.1	Změny čistého jmění vlivem úspor a kapitálových transferů	21
P.511	Čisté pořízení hmotných dlouhodobých aktiv	14			
P.5111	Pořízení nových hmotných dlouhodobých aktiv	13			
P.5112	Pořízení použitých hmotných dlouhodobých aktiv	1			
P.5113	Prodej a předání použitých hmotných dlouhodobých aktiv	0			
P.512	Čisté pořízení nehmotných dlouhodobých aktiv	5			
P.5121	Pořízení nových nehmotných dlouhodobých aktiv	10			
P.5122	Pořízení použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	0			
P.5123	Prodej a předání použitých nehmotných dlouhodobých aktiv	- 5			
P.513	Zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv	0			
P.5131	Velká zlepšení nevyráběných nefinančních aktiv	0			
P.5132	Náklady na převody vlastnictví nevyráběných nefinančních aktiv	0			
K.1	Spotřeba fixního kapitálu	- 3			
P.52	Změny stavu zásob	0			
P.53	Čisté pořízení cenností	0			
K.2	Čisté pořízení nevyráběných nefinančních aktiv	1			
K.21	Čisté pořízení pozemků a jiných hmotných nevyráběných aktiv	1			
K.22	Čisté pořízení nehmotných nevyráběných aktiv	0			
B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	4			

III.2: Finanční účet

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F	Čisté pořízení finančních aktiv	32	F	Čistý přírůstek závazků	28
F.2	Oběživo a vklady	12	F.2	Oběživo a vklady	0
F.21	Oběživo	2	F.22	Převoditelné vklady	0
F.22	Převoditelné vklady	7	F.29	Ostatní vklady	0

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
F.29	Ostatní vklady	3			
			F.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
F.3	Cenné papíry jiné než akcie	12			
			F.4	Úvěry	24
F.4	Úvěry	0	F.41	Krátkodobé úvěry	17
F.41	Krátkodobé úvěry	0	F.42	Dlouhodobé úvěry	7
F.42	Dlouhodobé úvěry	0			
			F.5	Akcie	4
F.5	Akcie	0	F.6	Pojistné technické rezervy	0
F.6	Pojistné technické rezervy	0	F.61	Čistý podíl domácností na rezervách životního pojištění a na rezervách penzijních fondů	0
F.62	Předplacené pojistné a rezervy na nevyrované nároky	0	F.612	Čistý podíl domácností na rezervách penzijních fondů	0
F.7	Ostatní pohledávky	8	F.7	Ostatní závazky	0
F.71	Obchodní úvěry a zálohy	0	F.71	Obchodní úvěry a zálohy	0
F.79	Jiné pohledávky	8	F.79	Jiné závazky	0
			B.9	Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-)	4

III.3: Účet ostatních změn aktiv

III.3.1: Účet ostatních změn objemu aktiv

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN	Nefinanční aktiva	0	AF	Závazky	0
AN.1	Vyrobená aktiva	0	K.7	Ztráty z katastrof	0
K.4	Ekonomický vznik vyrobených aktiv	0	K.8	Konfiskace bez náhrady	0
K.7	Ztráty z katastrof	0	K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0
K.8	Konfiskace bez náhrady	0	K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0	K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0	K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0	K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0	z toho:		
			AF.2	Oběživo a vklady	0
			AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
z toho:			AF.4	Úvěry	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.5	Akcie	0
AN.12	Zásoby	0	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.13	Cennosti	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
AN.2	Nevyráběná aktiva	0	AF.7	Ostatní závazky	0
K.3	Ekonomický vznik nevyroběných aktiv	0			
K.5	Přirozený růst nepěstovaných biologických zdrojů	0			
K.6	Ekonomický zánik nevyroběných aktiv	0			
K.61	Vyčerpání přírodních ekonomických aktiv	0			
K.62	Ostatní ekonomický zánik nevyroběných aktiv	0			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	0			
K.9	Ostatní změny objemu nefinančních aktiv jinde neuvedené	0			
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0			
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0			
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	0			
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	0			
K.7	Ztráty z katastrof	0			
K.8	Konfiskace bez náhrady	0			
K.10	Ostatní změny objemu finančních aktiv a závazků jinde neuvedené	0			
K.12	Změny v zařídění a ve struktuře	0			
K.12.1	Změny v sektorovém zařídění a ve struktuře	0			
K.12.2	Změny v zařídění aktiv a závazků	0			
K.12.22	Změny v zařídění aktiv nebo závazků, jiné než monetarizace/demonetarizace zlata	0			
z toho:					
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0			
AF.4	Úvěry	0			
AF.5	Akcie	0			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10.2	Změny čistého jmění vlivem ostatních změn objemu aktiv	0

III.3.2: Účet přecenění

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11	Fiktivní zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11	Fiktivní zisky (-)/ztráty z držby (+)	
AN	Nefinanční aktiva	8	AF	Závazky	0
AN.1	Vyrobená aktiva	5	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	5	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	0
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	3	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	3	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	2			
AF.2	Oběživo a vklady	0			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1			
AF.4	Úvěry	0			
AF.5	Akcie	1			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	0			
			B.10.3	Změny čistého jmění vlivem fiktivních zisků/ztrát z držby	10

III.3.2.1: Účet neutrálních zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění		
K.11.1	Neutrální zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.1	Neutrální zisky (-)/ztráty z držby (+)	
AN	Nefinanční aktiva	7	AF	Závazky	2
AN.1	Vyrobená aktiva	5	AF.2	Oběživo a vklady	1
AN.11	Dlouhodobá aktiva	5	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	1
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	0
AN.2	Nevyráběná aktiva	2	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	2	AF.7	Ostatní závazky	1
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	3			
AF.2	Oběživo a vklady	2			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	1			
AF.4	Úvěry	0			

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.31	Změny čistého jmění vlivem neutrálních zisků/ztrát z držby
				8

III.3.2.2: Účet reálných zisků/ztrát z držby

Změny aktiv			Změny závazků a čistého jmění	
K.11.2	Reálné zisky (+)/ztráty z držby (-)		K.11.2	Reálné zisky (-)/ztráty z držby (+)
AN	Nefinanční aktiva	2	AF	Závazky
				- 2
AN.1	Vyrobená aktiva	0	AF.2	Oběživo a vklady
				- 1
AN.11	Dlouhodobá aktiva	0	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
				0
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry
				- 1
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie
				0
AN.2	Nevyráběná aktiva	2	AF.6	Pojistné technické rezervy
				0
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	2	AF.7	Ostatní závazky
				- 1
AN.22	Nehmotná nevyráběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	- 2		
AF.2	Oběživo a vklady	- 2		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0		
AF.4	Úvěry	0		
AF.5	Akcie	0		
AF.6	Pojistné technické rezervy	0		
AF.7	Ostatní pohledávky	0		
			B.10.32	Změny čistého jmění vlivem reálných zisků/ztrát z držby
				2

IV: IV: Rozvahy

IV.1: Počáteční rozvaha

Aktiva			Závazky a čistě jmění	
AN	Nefinanční aktiva	324	AF	Závazky
				121
AN.1	Vyrobená aktiva	243	AF.2	Oběživo a vklady
				38
AN.11	Dlouhodobá aktiva	231	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie
				0
AN.12	Zásoby	2	AF.4	Úvěry
				43
AN.13	Cennosti	10	AF.5	Akcie
				0
AN.2	Nevyráběná aktiva	81	AF.6	Pojistné technické rezervy
				5
AN.21	Hmotná nevyráběná aktiva	81	AF.7	Ostatní závazky
				35

Aktiva			Závazky a čisté jmění	
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0		
AF	Finanční aktiva	172		
AF.2	Oběživo a vklady	110		
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	25		
AF.4	Úvěry	8		
AF.5	Akcie	22		
AF.6	Pojistné technické rezervy	4		
AF.7	Ostatní pohledávky	3		
			B.90	Čisté jmění 375

IV.2: Změny v rozvaze

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
Celkové změny aktiv			Celkové změny závazků		
AN	Nefinanční aktiva	25	AF	Pasywa	28
AN.1	Vyrobená aktiva	21	AF.2	Oběživo a vklady	0
AN.11	Dlouhodobá aktiva	21	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	0	AF.4	Úvěry	24
AN.13	Cennosti	0	AF.5	Akcie	4
AN.2	Nevyráběná aktiva	4	AF.6	Pojistné technické rezervy	0
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	4	AF.7	Ostatní závazky	0
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	33			
AF.2	Oběživo a vklady	12			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	13			
AF.4	Úvěry	0			
AF.5	Akcie	1			
AF.6	Pojistné technické rezervy	0			
AF.7	Ostatní pohledávky	8			
			B.10	Změny čistého jmění, celkem vlivem:	31
			B.10.1	úspor a kapitálových transferů	21
			B.10.2	ostatních změn objemu aktiv	0
			B.10.3	fiktivních zisků/ztrát z držby	10
			B.10.31	neutrálních zisků/ztrát z držby	8
			B.10.32	reálných zisků/ztrát z držby	2

IV.3: Konečná rozvaha

Aktiva			Závazky a čisté jmění		
AN	Nefinanční aktiva	349	AF	Závazky	149
AN.1	Vyrobená aktiva	264	AF.2	Oběživo a vklady	38
AN.11	Dlouhodobá aktiva	252	AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	0
AN.12	Zásoby	2	AF.4	Úvěry	67
AN.13	Cennosti	10	AF.5	Akcie	4
AN.2	Nevyráběná aktiva	85	AF.6	Pojistné technické rezervy	5
AN.21	Hmotná nevyroběná aktiva	85	AF.7	Ostatní závazky	35
AN.22	Nehmotná nevyroběná aktiva	0			
AF	Finanční aktiva	205			
AF.2	Oběživo a vklady	122			
AF.3	Cenné papíry jiné než akcie	38			
AF.4	Úvěry	8			
AF.5	Akcie	23			
AF.6	Pojistné technické rezervy	4			
AF.7	Ostatní pohledávky	11			
			B.90	Čisté jmění	406

PŘÍLOHA B

PROGRAM PŘEDÁVÁNÍ ÚDAJŮ Z NÁRODNÍCH ÚČTŮ

Přehled tabulek

První předání	Odklad t + měsíc	Předání za roky	Předmět tabulek	Tabulka č.
1999	4	95-98	Hlavní roční souhrnné ukazatele	1
1999	4	95-98	Hlavní roční čtvrtletní ukazatele	1
1999	8	95-98	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	2
2000	9	95-99	Tabulky podle odvětví	3
2000	9	95-99	Vývozy a dovozy podle zemí EU/třetích zemí	4
2000	9	95-99	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	5
2000	9	95-99	Finanční účty podle sektorů (transakce)	6
2000	9	95-99	Rozvahy finančních aktiv a závazků	7
2000	12	95-99	Nefinanční účty podle sektorů	8
2000	12	95-99	Podrobné daňové plnění podle sektorů	9
2000	24	95-98	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	10
2001	12	95-00	Výdaje vládních institucí podle účelu	11
2001	24	95-99	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3	12
2001	24	95-99	Účty domácností podle regionů, NUTS II	13
2001	24	95-99	Dlouhodobá aktiva pro celé národní hospodářství a podle produktů, Pi3	14
2002	36	95-99	Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60 × P60	15
2002	36	95-99	Tabulka užití v kupních cenách, A60 × P60	16
2002	36	95 (*)	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60 × P60, jednou za pět let	17
2002	36	95 (*)	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí produkci v základních cenách, P60 × P60, jednou za pět let	18
2002	36	95 (*)	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60 × P60, jednou za pět let	19
2003	36	00	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a produktů, A31 × Pi3, jednou za pět let	20
2003	36	00	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a produktů, A60 × (S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let	21
2003	36	00	Křížová klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu podle odvětví a produktů, A31 × P60, jednou za pět let	22
viz tabulka	viz tabulka	viz tabulka	Zpětný výpočet	23

t = sledovaný rok.

(*) Pět ročních tabulek za rok 2000 bude dodáno v roce 2003.

Tabulka č. 1 — Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele

Kód	Seznam proměnných	Členění +	Běžné ceny	Stálé ceny
Přidaná hodnota a hrubý domácí produkt				
B.1g	1. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	A6	x	x
D.21-D.31	2. Daně snížené o dotace na produkty		x	x
P.119	3. Fisim		x	x
B.1*g	4. Hrubý domácí produkt v tržních cenách		x	x
Výdaje na hrubý domácí produkt				
P.3	5. Celkové výdaje na konečnou spotřebu		x	x
P.3	6. a) Výdaje na konečnou spotřebu domácností (domácí pojetí)		x	x
P.3	6. b) Výdaje na konečnou spotřebu domácností (národní pojetí)		x	x
P.3	7. Výdaje na konečnou spotřebu NISD		x	x
P.3	8. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí		x	x
P.31	a) výdaje na individuální spotřebu		x	x
P.32	b) výdaje na kolektivní spotřebu		x	x
P.4	9. Skutečná konečná spotřeba domácností		x	x
P.41	a) Skutečná individuální spotřeba		x	x
P.5	10. Tvorba hrubého kapitálu		x	x
P.51	a) tvorba hrubého fixního kapitálu	Pi6	x	x
P.52	b) změna stavu zásob		x	x
P.53	c) čisté pořízení cenností		x	x
P.6	11. Vývoz zboží (FOB) a služeb		x	x
P.7	12. Dovoz zboží (FOB) a služeb		x	x
Důchody, úspory a čisté půjčky				
B.5	13. Saldo prvotních důchodů se zbytkem světa		x	x
B.5*g	14. Hrubý národní důchod v tržních cenách		x	(x)
K.1	15. Spotřeba fixního kapitálu		x	x
B.5*n	16. Čistý národní důchod v tržních cenách		x	x
D.5, D.6, D.7	17. Čisté běžné transfery se zbytkem světa		x	
B.6n	18. Disponibilní důchod, čistý		x	(x)
B.8n	19. Národní úspory, čisté		x	
D.9	20. Čisté kapitálové transfery se zbytkem světa		x	
B.9	21. Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky, národní		x	

Kód	Seznam proměnných	Členění +	Běžné ceny	Stálé ceny
-----	-------------------	-----------	------------	------------

Obyvatelstvo, zaměstnanost, mzdy a platy zaměstnanců

	22. Údaje o obyvatelstvu a zaměstnanosti			
	a) obyvatelstvo celkem (1 000)			
	b) nezaměstnané osoby (1 000)			
	c) zaměstnanost, národní a domácí pojetí (1000)			
	— osoby samostatně výdělečně činné (dále jen OSVČ)	A6 **		
	— zaměstnanci	A6 **		
D.1	23. Mzdy a platy zaměstnanců, národní a domácí koncept	A6 **	x	
D.11	a) hrubé mzdy a platy	A6 **	x	

+ Není-li uvedeno žádné členění, znamená to celkové národní hospodářství

** A6 jen pro domácí pojetí.

(x) Skutečné podmínky.

Tabulka č. 2 — Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce

P.1	Produkce
P.11 + P.12	— tržní produkce a produkce pro vlastní konečné užití
P.13	— ostatní netržní produkce
P.2	Mezispotřeba
B.1g	Přidaná hodnota, hrubá
K.1	Spotřeba fixního kapitálu
B.1n	Přidaná hodnota, čistá
D.1	Náhrady zaměstnancům, vyplacené
D.29-D.39	Ostatní zaplacené daně z výroby — Ostatní dotace na výrobu, obdržené
B.2n	Provozní přebytek, čistý
D.2	Daně z výroby a dovozu, obdržené
D.4	Důchod z vlastnictví, obdrženy
D.3	Vyplacené dotace
D.4	Důchod z vlastnictví, zaplacený
D.41	— úroky
D.42 + D.43 + D.44 + D.45	— ostatní
B.5n	Saldo prvotních důchodů
D.5	Běžné daně z důchodu, jmění a jiné, obdržené
D.61	Sociální příspěvky, obdržené
D.611	— skutečné sociální příspěvky
D.612	— imputované sociální příspěvky
D.7	Ostatní běžné transfery, obdržené
D.5	Běžné daně z důchodu, jmění a jiné, zaplacené
D.62	Sociální příspěvky s výjimkou naturálních sociálních transferů, vyplacené

D.7	Ostatní běžné transfery, vyplacené
B.6n	Disponibilní důchody, čisté
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu
P.31	— výdaje na individuální spotřebu
P.32	— výdaje na kolektivní spotřebu
D.8	Úprava o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů
B.8	Čisté úspory
K.1	Spotřeba fixního kapitálu
D.9	Kapitálové transfery, příjmové
D.91	— kapitálové daně
D.92 + D.99	— ostatní
D.9	Kapitálové transfery, příjmové
P.5	Tvorba hrubého kapitálu
P.51	— tvorba hrubého fixního kapitálu
P.52 + P.53 + K.2	— změny stavu zásob, čisté pořízení cenností a pořízení nevyráběných nefinančních aktiv
B.9	Čisté půjčky(+)/Čisté výpůjčky(-)

Tabulka č. 3 — Tabulky podle odvětví — roční vykazování

Kód	Seznam proměnných	Členění +	Běžné ceny	Stálé ceny
Přidaná hodnota				
P.1	1. Produkce v základních cenách podle odvětví	A31	x	
P.2	2. Mezispotřeba v nákupních cenách podle odvětví	A31	x	
B.1g	3. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách podle odvětví	A31	x	x
K.1	4. Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	A31	x	x
Tvorba kapitálu				
P.5	5. Tvorba hrubého fixního kapitálu podle odvětví			
P.51	a) tvorba hrubého fixního kapitálu podle odvětví	A31	x	x
P.52	b) změny stavu zásob podle odvětví	A31	x	x
P.53	c) čisté pořízení cenností podle odvětví	A31	x	x
Zaměstnanost a mzdy a platy zaměstnanců, domácí pojetí				
	6. Zaměstnanost podle odvětví (1 000)			
	a) OSVČ podle odvětví	A31		
	b) zaměstnanci podle odvětví	A31		
	c) odpracovaná pracovní doba podle odvětví (*)	A31		
D.1	7. Náhrady zaměstnancům podle odvětví	A31	x	
D.11	a) mzdy a platy podle odvětví	A31	x	

(*) Nepovinné až do roku 2003.

Tabulka č. 4 — Vývozy a dovozy podle zemí EU/třetích zemí

Kód	Seznam proměnných	Členění +	Běžné ceny	Stálé ceny
P.6	1. Vývoz zboží a služeb	Celková ekonomika	x	x
	a) země EU		x	x
	b) třetí země		x	x
P.7	2. Dovozy zboží a služeb		x	x
	a) země EU		x	x
	b) třetí země		x	x

Tabulka č. 5 — Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu

Kód	Seznam proměnných	Členění +	Běžné ceny	Stálé ceny
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	dvoumístný kód COICOP	x	x

Tabulka č. 8 — Nefinanční účty podle sektorů (pokračování)

Celková ekonomika	Nefinanční společnosti	Finanční instituce	Vládní instituce	Ústřední správní orgány	Státní správní orgány	Místní správní orgány	Fondy sociálního pojištění	Domácnosti a NISD	Nečlenění na odvětví	Zbytek světa	Evropská unie	Členské země EU	Instituce EU	Třetí země a mezinárodní organizace	Celkem
II. 1.1. Účet tvorby důchodů															
Zdroje															
B.1n	Čistý domácí produkt/ Přidaná hodnota, čistá														
Celkové zdroje															
II. 1.1. Účet tvorby důchodů															
Použití															
D.1	Náhrady zaměstnancům														
D.2	Daně z výroby a dovozu, příjmové — vládním institucím — institucím EU														
D.21	— daně z produktů														
D.29	— ostatní daně z výroby														
D.3	Dotace, obdržené — od institucí EU — od vládních institucí														
D.31	— dotace na produkty														
D.39	— ostatní dotace na výrobu														
B.2n	Provozní přebytek, čistý														
Celkové užití															
II. 1.2. Účet rozdělení prvotních důchodů															
Zdroje															
B.2n	Provozní přebytek, čistý														

Tabulka č. 9 — Podrobné daňové plnění podle sektorů

Kód SNA	Vládní instituce	Centrální orgány	Národní orgány	Místní orgány	Fondy sociál. pojištění	Instituce EU	Celkem
	Podrobné údaje o daňovém plnění podle odvětví						
D.5						—	
	Běžné daně z důchodu, jmění a jiné						
D.51						—	
	Daně z důchodů						
D.51a						—	
	Daně z důchodů jednotlivců nebo domácností						
	...						
D.51b						—	
	Daně z příjmu společností						
	...						
D.51c						—	
	Daně z kapitálového výnosu						
	...						
D.51d						—	
	Daně z výher v loteriích nebo hernách						
	...						
D.59						—	
	Ostatní běžné daně						
D.59.1						—	
	Běžné daně z kapitálu						
D.59.1a						—	
	Běžné daně z pozemků a budov						
	...						
D.59.1b						—	
	Běžné daně z čistého jmění						
	...						
D.59.1c						—	
	Běžné daně z ostatních aktiv						
	...						
D.59.2						—	
	Ostatní běžné daně						
D.59.2a						—	
	Volební daň						
	...						
D.59.2b						—	
	Spotřební daň						
	...						
D.59.2c						—	
	Platby domácností za různé licence						
	...						
D.59.2d						—	
	Daně z mezinárodních transakcí						
	...						
D.2							
	Daně z výroby a dovozu						
D.21							
	Daně z produktů						
D.211							
	Daně typu DPH						
	...						
D.212							
	Daně z dovozu a dovozní cla bez DPH						
D.2121							
	Dovozní cla						
	...						
D.2122							
	Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel						
D.2122a							
	Všeobecné daně z prodeje nebo z obratu						
	...						
D.2122b							
	Spotřební daně						
	...						
D.2122c							
	Daně z určitých služeb						
	...						

Kód SNA	Vládní instituce	Centrální orgány	Národní orgány	Místní orgány	Fondy sociál. pojištění	Instituce EU	Celkem
D.2122d	Zisk z dovozního monopolu						
	...						
D.2122e	Daně vyplývající z víc směnných kursů						
	...						
D.214	Daně z produktů bez DPH a dovozních daní						
D.214a	Všeobecné daně z prodeje nebo z obratu						
	...						
D.214b	Spotřební daně						
	...						
D.214c	Daně z určitých služeb						
	...						
D.214d	Daně z finančních a kapitálových transakcí						
	...						
D.214e	Zisk z daňového monopolu						
	...						
D.29	Ostatní daně z výroby						
D.29a	Daně z vyplacených mezd a ze zaměstnanců						
	...						
D.29b	Obvyklé daně z pozemků, budov nebo jiných nemovitostí						
	...						
D.29c	Podnikatelské a profesionální licence						
	...						
D.29d	Daně z použití dlouhodobých aktiv nebo jiných činností						
	...						
D.29e	Kolkovné						
	...						
D.29f	Daně za znečištění životního prostředí						
	...						
D.29g	Daně z mezinárodních transakcí						
	...						
D.91	Kapitálové daně					—	
D.91a	Kapitálové poplatky					—	
	...					—	
D.91b	Daně z kapitálových transferů					—	
	...					—	
	Celkové daňové plnění						
D.611	Skutečné sociální příspěvky					—	
D.6111	— skutečné sociální příspěvky zaměstnavatelů					—	
D.6112	— sociální příspěvky zaměstnanců					—	
D.6113	Sociální příspěvky OSVČ a nezaměstnaných					—	
	Celkové plnění z daní a sociálních příspěvků						

Tabulka č. 10 — Tabulky podle odvětví a podle regionů (NUTS II) v běžných cenách

Kód	Seznam proměnných	Členění	t + měsíc
B1.g	1. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	A17	24
B1.g	2. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	—	18
D.1	3. Odměny zaměstnancům	A17	24
P.51	4. Tvorba hrubého fixního kapitálu	A17	24
	5. Zaměstnanost		
	— celkem	A17	24
	— zaměstnanců	A17	24

Tabulka č. 11 — Výdaje vládních institucí podle účelu

	Výdaje na konečnou spotřebu	V tom: odměny zaměstnancům	Dotace	Důchod z vlastnictví (konsolidovaný)	Sociální příspěvky kromě naturálních sociálních transferů	Ostatní běžné transfery	Tvorba hrubého kapitálu	Kapitálové transfery (konsolidované)	Celkové výdaje
	P.3	D.1	D.3	D.4	D.62	D.7	P.5	D.9	
1	Všeobecné veřejné služby								
2	Obrana								
3	Veřejný pořádek a bezpečnost								
4	Vzdělávání								
5	Zdraví								
6	Sociální věci								
7	Bydlení a společenská infrastruktura								
8	Rekreace, kultura a náboženství								
9	Paliva a energetika								
10	Zemědělství, lesnictví, rybníkářství a myslivost								
11	Těžba a zpracovatelský průmysl s výjimkou paliv; průmyslová výroba; stavebnictví								
12	Doprava a spoje								
13	Ostatní hospodářská odvětví								
14	Výdaje nezaražené do žádných z hlavních skupin								
	CELKEM								

Tabulka č. 12 — Tabulky podle odvětví a podle regionů (NUTS III) v běžných cenách

Kód	Seznam proměnných	Členění	t + měsíc
Bl.g	1. Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	A3	24
	2. Zaměstnanost		
	— celkem	A3	18
	— zaměstnanců	A3	18

Tabulka č. 13 — Účty domácností podle regionů (NUTS III) v běžných cenách

Účet rozdělení prvotních důchodů domácností

	Užití		Zdroje
D.4	Důchod z vlastnictví	B.2/B.3	Provozní přebytek/Smíšený důchod
		D.1	Náhrady zaměstnancům
B.5	Prvotní důchod	D.4	Důchod z vlastnictví

Účet druhotného rozdělení důchodů domácností

	Užití		Zdroje
D.5	Běžné daně z důchodu, jmění a jiné	B.5	Prvotní důchod
D.61	Sociální příspěvky	D.62	Sociální příspěvky s výjimkou naturálních sociálních transferů
D.7	Ostatní běžné transfery	D.7	Ostatní běžné transfery
B.6	Disponibilní důchod		

Tabulka č. 14 — Dlouhodobá aktiva pro celé národní hospodářství a podle produktů, Pi3

Kód	Seznam proměnných	Členění
AN.11	Dlouhodobá aktiva	Pi3

Tabulka č. 15 — Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen

Ceny: běžné a stálé

n = 60, m = 60

	1	2	3	4	...	n	Σ (1)	Dovozy (CIF)	Celkové dodávky v základních cenách	Rozpětí obchodu a dopravy	Daně bez dodací na produkty	Celkové dodávky v kupních cenách
		(1)					(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Produkty (CPA)								a) uvnitř EU b) mimo EU				
(Měníci se položky)	1											
	2											
	3											
	4											
	.											
	.											
	.											
	.											
	m											
Σ (1)										0		
Celkem, z toho:												
Tržní produkce												
Pro vlastní použití								0		0		
Ostatní netržní produkce								0		0		

Tabulka č. 16 — Tabulka užití v kupních cenách

Ceny: běžné a stále

n = 60, m = 60

	1 2 3 ...	Odvětví (NACE) ... n	Σ (1)	Konečné užití a), b), c), d), e), f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
				Konečné užití v kupních cenách		
	1			Výdaje na konečnou spotřebu		
	2			a) domácností		
	3			b) NISD (+12 spolu s a))		
	.			c) vládních institucí		
	.			Tvorba hrubého kapitálu:		
	.	(1)		d) tvorba hrubého fixního kapitálu		
	.			e) změna stavu zásob a cenností		
	.			f) vývozy		
	m			— uvnitř EU		
				— mimo EU		
(Měnicí se položky)						
Σ (1)		Celková mezispotřeba podle odvětví		Celková konečná spotřeba podle druhů		Celkové užití
Odměny zaměstnanců						
Sociální příspěvky zaměstnavatelů		Složky přidané hodnoty podle odvětví				
Ostatní čisté daně z výroby						
Spotřeba fixního kapitálu		Přidaná hodnota podle odvětví				
Σ (3)		Produkt v základních cenách podle odvětví				
Σ (1) + Σ (3)						

Tabulka č. 17 — Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách

Ceny: běžné a stálé

n = 60

		1	2	3	...	n	Σ (1)	Konečné užití a), b), c), d), e), f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)	
		Produkty (CPA)					(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Produkty (CPA)	(1)	1	2	3	.	.	.	n			
	(1)	Mezispotřeba v základních cenách (podle jednotlivých produktů)							Konečné užití v základních cenách Vydaje na konečnou spotřebu a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu e) změna stavu zásob a cenností f) vývozy — uvnitř EU — mimo EU		
Σ (1)	(2)	Celková mezispotřeba v základních cenách podle produktů							Celkové konečné užití podle druhů		Celkové užití v základních cenách
Daně z výroby Dotace na produkty (-)	(3)	Čisté daně z výroby podle produktů							Čisté daně z výroby podle druhů konečného užití		Celkové čisté daně z výroby
Σ (1) + (3)	(4)	Celková mezispotřeba v kupních cenách podle produktů							Celkové konečné užití podle druhů v kupních cenách		Celkové užití v kupních cenách
Odměny zaměstnanců Ostatní čisté daně z výroby Spotřeba fixního kapitálu Provozní přebytek, čistý	(5)	Složky přidané hodnoty podle odvětví									
Σ (5)	(6)	Přidaná hodnota podle produktů									
Σ (1) + (3) + Σ (5)	(7)	Produkce v základních cenách podle produktů									
Dovozy	(8)	Dovozy podle produktů (CIF)									
(7) + (8)	(9)	Dodávky v základních cenách podle produktů									
Tvorba fixního kapitálu Zásoby fixního kapitálu Vstupy nákladů práce	(10)										

Tabulka č. 18 – Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí produkci v základních cenách (podle jednotlivých produktů)

Ceny: běžné a stálé

n = 60

1 2 3 . . . n	Produkty (CPA) 1 2 3 ...	... n	Σ (1)	Konečné užití a), b), c), d), e), f) (3)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3) (5)
(1)	Pro domácí výstupy: Mezispotřeba v základních cenách (podle jednotlivých produktů)			Pro domácí výstupy: Konečné užití v základních cenách: Výdaje na konečnou spotřebu a) domácími b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu e) změna stavu zásob a ceností f) vývozy — uvnitř EU — mimo EU		
Σ (1)	Celková mezispotřeba v základních cenách podle produktů			Konečné užití domácího výstupu		Celkové domácí výstupy
Užití dovezených produktů	Celková mezispotřeba dovezených produktů podle jednotlivých produktů (CIF)			Konečné užití dovezených produktů (CIF)		Dovozy celkem
Čisté daně z výroby	Čisté daně z výroby pro mezispotřebu podle produktů			Čisté daně z výroby pro konečné užití		Celkové čisté daně z výroby
Σ (1) + (3) + (4)	Celková mezispotřeba v kupních cenách podle produktů			Celkové konečné užití podle druhů v kupních cenách		Celkové užití
Odměny zaměstnanců	Složky přidané hodnoty podle produktů					
Ostatní čisté daně z výroby						
Spotřeba fixního kapitálu						
Provozní přebytek, čistý						
Σ (6)	Přidaná hodnota podle produktů					
Σ (1) + (3) + (4) + Σ (6)	Výstupy v základních cenách podle produktů					
Dovozy	Dovozy podle produktů (CIF)					
Tvorba fixního kapitálu						
Zásoby fixního kapitálu						
Vstupy nákladů práce						

Tabulka č. 19 — Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách (podle jednotlivých produktů) (CIF)

Ceny: běžné a stálé

n = 60

	1 2 3 ...	...	n	Σ (1)	Konečné užití a), b), c), d), e), f)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
	Produkty (CPA)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
Produkty (CPA)	(1)	Pro dovozy: Konečné užití v základních cenách (podle jednotlivých produktů)	Pro dovozy: Konečné užití v základních cenách: Výdaje na konečnou spotřebu: a) domácností b) NISD c) vládních institucí Tvorba hrubého kapitálu: d) tvorba hrubého fixního kapitálu e) změna stavu zásob a ceností f) vývozy — uvnitř EU — mimo EU				
Σ (1)	(2)	Celková mezipotřeba dovozů v základních cenách podle produktů		Celková konečná spotřeba dovozů v základních cenách			Celkové dovozy

Tabulka č. 20 — **Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a produktů**

Odvětví:	A31 NACE Rev. 1
Produkty:	Pi3 CPA
Proměnné:	Dlouhodobá aktiva, hrubá Dlouhodobá aktiva, čistá
Ceny:	Běžné reprodukční náklady Hodnota historických nákladů Stálé reprodukční náklady

Tabulka č. 21 — **Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a produktů**

Odvětví:	A60 NACE Rev. 1
Oddíly:	S11 S12 S13 S14 S15
Proměnné:	Výstup — trh — vlastní konečné užití — statní netržní Mezispotřeba Hrubá přidaná hodnota — odměny zaměstnanců — ostatní daně bez dotace na výroby — provozní přebytek, čistý — spotřeba fixního kapitálu
Ceny:	Běžné

Tabulka č. 22 — **Křížová klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu podle odvětví a produktů**

Odvětví:	A31 NACE Rev. 1
Produkty:	P60 CPA
Proměnné:	Tvorba hrubého fixního kapitálu
Ceny:	Běžné a stálé

Tabulka č. 23 — Zpětný výpočet

Tabulky plánované pro zpětný výpočet	Roční		Čtvrtletní	
	Období	Předání	Období	Předání
	88-94	duben 99	88-94	duben 99
Tabulka č. 1: Hlavní souhrnné ukazatele	70-87	prosinec 99	80-87	prosinec 99
Tabulka č. 2: Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	70-94	prosinec 99		
Tabulka č. 3: Tabulky podle odvětví	70-94	prosinec 00		
Tabulka č. 5: Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	80-94	prosinec 00		
Tabulka č. 8: Nefinanční účty podle sektorů	90-94	prosinec 99		
	80-89	prosinec 00		
Tabulka č. 11: Výdaje vládních institucí podle účelu	90-94	prosinec 01		

ODCHYLKY TÝKAJÍCÍ SE PŘEDKLÁDANÝCH TABULEK V RÁMCI DOTAZNÍKU „ESA 95“ PODLE ZEMÍ

1. RAKOUSKO

1.1. Odchyly k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylna	Do roku
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Odklad: t + 9 měsíců	1999
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 2000	2000
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1970 až 1987 se znovu nevypočítávají	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Odklad: t + 12 měsíců	1999
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 2000	2000
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1980 až 1987 se znovu nevypočítávají	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Odklad: t + 9 měsíců	1999
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odklad: t + 12 měsíců	1999
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
11	Výdaje vládních institucí podle účelu	Zpětný výpočet: roky 1990 až 1994 se znovu nevypočítávají	2005
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3	První předání v r. 2002	2002
13	Účty domácností podle regionů	První předání v r. 2005	2005
15	Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60×P60	První předání v r. 2003 a pouze jednou za dva roky	2003
16	Tabulka užití v kupních cenách, A60×P60	První předání v r. 2003 a pouze jednou za dva roky	2003
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2003
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2003
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2003

1.2. **Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách**

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na kolektivní spotřebu	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Obyvatelstvo celkem	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu	Odklad: t+12 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Výdaje na kolektivní spotřebu	Odklad: t+12 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+12 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	První předání 2003	2003
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Obyvatelstvo celkem	Odklad: t+9 měsíců	2005
3 8	Tabulky podle odvětví Nefinanční účty podle sektorů	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví nebo sektorů	První předání 2002	2002
8	Nefinanční účty podle sektorů	Členění společností podle vlastníků	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Členění domácností podle skupin	První předání 2005	2005
16 18	Tabulka užití v kupních cenách Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	První předání 2003	2003

2. DÁNSKO

2.1. **Odchylky k tabulkám**

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Odklad: t + 13 měsíců	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Odklad: t + 13 měsíců	2005
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a podle produktů, A31×Pi3, jednou za pět let	První předání 2005	2005

2.2. Odchyly pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylna	Do roku
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zaměstnanost	Pouze domácí pojetí	2005
3	Tabulky podle odvětví	Mzdy a platy podle odvětví	Nevykazuje se	2005
3	Tabulky podle odvětví	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Tvorba hrubého fixního kapitálu podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Změna stavu zásob podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	OSVČ podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zaměstnanci podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odpracovaná pracovní doba podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Náhrady zaměstnancům podle odvětví	Odklad: t+36 měsíců	2005
9	Podrobné daňové plnění podle sektorů	Všeobecná daň z prodeje nebo z obratu (dovozní daně) Všeobecná daň z prodeje nebo z obratu (daně z výroby)	Obě proměnné dohromady	2005
9	Podrobné daňové plnění podle sektorů	Spotřební daně (dovozní daně) Spotřební daně (vývozní daně)	Obě proměnné dohromady	2005
9	Podrobné daňové plnění podle sektorů	Daně ze zvláštních služeb (dovozní daně) Daně ze zvláštních služeb (dovozní daně)	Obě proměnné dohromady	2005
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Spotřeba fixního kapitálu, provozní přebytek, čistý	Obě proměnné dohromady v položce P60	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle sektorů, A60×(S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let			

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylnka	Do roku
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Tvorba fixního kapitálu	Pouze položka P31	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Zásoby fixního kapitálu	Nevyazuje se	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle секторů, A60×(S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let	Sektor domácností Sektor NISD	Oba секторы dohromady	2005

3. NĚMECKO

3.1. Odchylnky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylnka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odklad: pouze položka A17 t+9 měsíců a A31 t121 měsíců	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Pouze položky s jednomístným kódem	2005
8	Nefinanční účty podle секторů	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
9	Podrobné daňové plnění podle секторů	Bez položek, jejichž kód končí písmenem	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Pouze NUTS I a A6	2005
11	Výdaje vládních institucí podle účelu	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1991 až 1994	2005
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3	Odklad: t+30 měsíců, pouze jednou za dva roky	2005

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
13	Účty domácností podle regionů, NUTS II	Odklad: t+30 měsíců, pouze NUTS I	2005
15	Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60×P60	Pouze jednou za dva roky	2005
16	Tabulka užití v kupních cenách, A60×P60	Pouze jednou za dva roky	2005
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle produktů, A60 × (S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let	Bez stálých cen	2005

3.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Pi6: bez čtvrtletních údajů, odklad t+12 měsíců u ročních údajů	2005
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Obyvatelstvo celkem	Odklad: t+12	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví Změny stavu zásob podle odvětví	Obě proměnné dohromady, ne podle odvětví	2005
6 7	Finanční účty podle sektorů (transakce) Rozvahy finančních aktiv a závazků	Sektor vládních institucí	S.1311/S.1312 a S.1313, pouze dohromady	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Odklad: t+30 měsíců	2005

4. ŘECKO

4.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	První předání 2000	2000
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 2000	2000
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1980 až 1987 se znovu nevypočítávají	2005
1	Hlavní roční a souhrnné ukazatele	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	První předání 2000	2000
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Odklad: t + 9 měsíců	2005

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	První předání: není v současnosti známo	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Odklad: není v současnosti znám	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: nevypočítají se roky 1980 až 1989	2005
11	Výdaje vládních institucí podle funkcí	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle sektorů a podle produktů, A31×Pi3, jednou za pět let	První předání 2005	2005

4.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odpracovaná doba podle odvětví	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Členění společností podle vlastníků	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Členění domácností podle skupin	První předání 2005	2005

5. ŠPANĚLSKO

5.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
11	Výdaje vládních institucí podle účelu	Odklad: t+21 měsíců	2005

5.2. Odchyly pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylna	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na konečnou spotřebu NISD	Nevykazuje se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Členění výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí na individuální a kolektivní	Nevykazuje se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná konečná spotřeba	Nevykazuje se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Nevykazuje se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	Spolu se změnami stavu zásob	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Výdaje na konečnou spotřebu NISD	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Členění výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí na individuální a kolektivní	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Skutečná konečná spotřeba	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odpracovaná pracovní doba podle odvětví	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
9	Podrobné daňové plnění podle sektorů	Členění běžných daní z příjmu, majetku, aj., daně a cla z dovozu bez DPH a ostatní daně z produktů pro subsektory státní orgány (S1312) a místní orgány (S1313)	Odklad: t+21 měsíců	2005
16	Tabulka užití v kupních cenách, A60×P60	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví (A60)	První předání 2005	2005
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Spotřeba fixního kapitálu (P60)	První předání 2005	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Zásoby dlouhodobých aktiv (P60)	První předání 2005	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let			

6. FRANCIE

6.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS, A17	Odklad t+36 měsíců	2005
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3	Odklad t+36 měsíců	2005
13	Účty domácností podle regionů, NUTS II	Odklad: t+42 měsíců	2005

6.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
3	Tabulky podle odvětví	Všechny proměnné	Členění podle oborů se zpracuje za homogenní obory	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17			
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3			
15	Tabulky dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60×P60			
16	Tabulky užití v kupních cenách, A60×P60			
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a podle produktů, A31×Pi3, jednou za pět let			
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle sektorů, A60×(S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let			
22	Křížová klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu podle odvětví a podle produktů, A31×P60, jednou za pět let			

7. IRSKO

7.1. Odchyly k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylna	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	První předání 2002	2002
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se znovu nevypočítávají	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1980 až 1987 se znovu nevypočítávají	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Odklad: t + 6 měsíců	2002
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1985 až 1994	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1985 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1988 až 1994	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1985 až 1994	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	První předání 2005	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: roky 1990 až 1994 se znovu nevypočítávají	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: roky 1980 až 1989 se znovu nevypočítávají	2005
15	Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60×P60	První předání 2005	2005
16	Tabulka užití v kupních cenách, A60×P60	První předání 2005	2005
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a podle produktů, A31×P13, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle sektorů, A60×(S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005
22	Křížová klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu podle odvětví a podle produktů, A31×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2003	2005

7.2. **Odchyly pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách**

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylna	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na konečnou spotřebu NISD	Nevykazuje se	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	P52 + P53 + K2	Nevykazuje se	2005

8. ITÁLIE

8.1. **Odchyly k tabulkám**

Tab. č.	Tabulka	Odchylna	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Odklad: t+6 měsíců	1999
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 2000	2000
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 2000	2000
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: údaje za roky 1970 až 1994 se nedodávají	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: roky 1980 až 1994 se dodají v prosinci 2001	2001
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Odklad: t+9 měsíců	2005
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a podle produktů, A31×Pi3, jednou za pět let	Nevypočítává se	2005
22	Křížová klasifikace tvorby hrubého fixního kapitálu podle odvětví a podle produktů, A31×P60, jednou za pět let	První předání v r. 2005	2005

8.2. **Odchyly pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách**

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylna	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu vládních institucí	Odklad: t+16 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na kolektivní spotřebu	Odklad: t+16 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná konečná spotřeba	Odklad: t+16 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+16 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	Spolu se změnami stavu zásob	2005

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchyška	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Spotřeba fixního kapitálu	První předání v prosinci 2001	2001
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čistý národní důchod	První předání v prosinci 2001	2001
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu vládních institucí	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na kolektivní spotřebu	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná kolektivní spotřeba	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	Spolu se změnami stavu zásob	2005
3	Tabulky podle odvětví	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	Členění pol. A17, první předání 2002	2002
3	Tabulky podle odvětví	Spotřeba fixního kapitálu podle odvětví	Členění pol. A31, první předání 2002	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví	Spolu se změnami stavu zásob	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Čisté pořízení cenností podle odvětví	Spolu se změnami stavu zásob	2005

9. LUCEMBURSKO

9.1. Odchyšky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchyška	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1995 až 1998 se nedodávají	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1988 až 1994 se nedodávají	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1980 až 1987 se nedodávají	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1980 až 1987	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1990 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1980 až 1994	2005

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	První předání: 2005	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: nevypočítají se znovu roky 1990 až 1994	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: nevypočítají se znovu roky 1980 až 1989	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Nevypočítává se	2005
11	Výdaje vládních institucí podle funkcí	Zpětný výpočet: znovu se nevypočítávají roky 1990 až 1994	2005
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3	Nevypočítává se	2005
13	Účty domácností podle regionů, NUTS II	Nevypočítává se	2005

9.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Členění Pi3	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Saldo prvotních důchodů se zbytkem světa	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Hrubý národní důchod v tržních cenách	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Spotřeba fixního kapitálu	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čistý národní důchod v tržních cenách	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté běžné transfery se zbytkem světa	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čistý disponibilní důchod	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté národní úspory	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté kapitálové transfery se zbytkem světa	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté půjčky nebo čisté výpůjčky, národní	Odklad: t+9 měsíců	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Pi3 se nečlení	2005

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Spotřeba fixního kapitálu	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čistý národní důchod v tržních cenách	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté běžné transfery se zbytkem světa	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Disponibilní důchod, čistý	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté národní úspory	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté kapitálové transfery se zbytkem světa	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté národní půjčky nebo výpůjčky	První předání 2005	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Tvorba hrubého fixního kapitálu podle odvětví	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností podle odvětví	Odklad: t+9 měsíců	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	S11, S12, S14+45, S211, S212	První předání 2005	2005
20	Křížová klasifikace dlouhodobých aktiv podle odvětví a podle produktů, A31×Pi3, jednou za pět let	Tabulka v hodnotách historických cen	První předání 2005	2005

10. NIZOZEMSKO

10.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v říjnu 2001	2001
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1980 až 1985 se dodají v březnu 2002	2002
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v červenci 2001	2001
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1970 až 1985 se dodají v prosinci 2001	2001
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v červenci 2002	2001

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: údaje za roky 1970 až 1985 se dodají v prosinci 2001	2001
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v červenci 2001	2001
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: údaje za roky 1970 až 1985 se dodají v prosinci 2001	2001
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v červenci 2001	2001
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet: údaje za roky 1980 až 1985 se dodají v prosinci 2001	2001
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Odklad: t+19 měsíců	2003
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: údaje za roky 1986 až 1994 se dodají v červenci 2001; údaje za roky 1980 až 1985 v prosinci 2001	2001
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Odklad: t+30 měsíců	2005
13	Účty domácností podle regionů, NUTS II	Odklad: t+36 měsíců	2005

10.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Tvorba hrubého fixního kapitálu	Nevypočítává se	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	Celková zaměstnanost podle regionů	Nevypočítává se	2005
12	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS III, A3			

11. PORTUGALSKO

11.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: údaje za roky 1988 až 1994 se dodají v prosinci 1999	1999
1	Hlavní roční souhrnné ukazatele	Zpětný výpočet: znovu vypočítat pouze roky 1977 až 1987, dodají se v prosinci 2000	2005/ 2000
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu vypočítat pouze roky 1977 až 1994, dodají se v prosinci 2000	2005/ 2000

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu vypočítejte pouze údaje za roky 1977 až 1994	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Odklad: t+12 měsíců	2005
5	Výdaje na konečnou spotřebu domácností podle účelu	Zpětný výpočet se neprovádí	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Odklad: t+12 měsíců	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Odklad: t+12 měsíců	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Zpětný výpočet: údaje za roky 1990 až 1985 se dodají v prosinci 1999	1999
11	Výdaje vládních institucí podle účelu	Zpětný výpočet se neprovádí	2005

12. FINSKO

12.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu vypočítat pouze roky 1975 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu vypočítat pouze roky 1975 až 1994	2005

12.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/sektory v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/sektor	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na kolektivní spotřebu	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná individuální spotřeba	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná konečná spotřeba	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Změny stavu zásob	Nevypočítává se	2005
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	Nevypočítává se	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností	Nevypočítává se	2005

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
15	Tabulka dodávek v základních cenách včetně transformace do kupních cen, A60×P60	Všechny	Členění pouze položek A31 a P31 v běžných cenách	2005
16	Tabulka užití v kupních cenách, A60×P60	Všechny		
17	Symetrická tabulka vstupů a výstupů v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Všechny		
18	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro domácí výstupy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Všechny		
19	Symetrická tabulka vstupů a výstupů pro dovozy v základních cenách, P60×P60, jednou za pět let	Všechny		
21	Křížová klasifikace výrobního účtu podle odvětví a podle sektorů, A60×(S11, S12, S13, S14, S15), jednou za pět let	Všechny	Členění pol. A31	2005

13. ŠVÉDSKO

13.1. Odchylky k tabulkám

Tab. č.	Tabulka	Odchylka	Do roku
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1980 až 1994	2005
3	Tabulky podle odvětví	Odklad: t+12 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Zpětný výpočet: znovu se vypočítají pouze roky 1980 až 1994	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Odklad: t+12 měsíců	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Odklad: t+12 měsíců	2005
11	Výdaje vládních institucí podle funkcí	Odklad: t+16 měsíců	2005

13.2. Odchylky pro jednotlivé proměnné/секторы v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Členění výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí na individuální a kolektivní	Odklad: t+16 měsíců	2005
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Skutečná konečná spotřeba domácností	Odklad: t+16 měsíců	2005

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
1	Hlavní čtvrtletní souhrnné ukazatele	Výdaje na individuální spotřebu vládních institucí	Odklad: t+16 měsíců	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Členění výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí na individuální a kolektivní	Odklad: t+16 měsíců	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Skutečná konečná spotřeba domácností	Odklad: t+16 měsíců	2005
2	Hlavní souhrnné ukazatele za vládní instituce	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+16 měsíců	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
3	Tabulky podle odvětví	Členění A31	Odklad: t+12 měsíců	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Čisté pořízení cenností	První předání 2005	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Členění výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí na individuální a kolektivní	Odklad: t+16 měsíců	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Skutečná konečná spotřeba domácností	Odklad: t+16 měsíců	2005
8	Nefinanční účty podle sektorů	Skutečná individuální spotřeba	Odklad: t+16 měsíců	2005

14. SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

14.1. Odchylky pro jednotlivé proměnné/секторы v tabulkách

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
1	Hlavní roční a čtvrtletní souhrnné ukazatele	Čisté pořízení cenností a vývozy a dovozy zboží a služeb	Nezahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005
3	Tabulky podle odvětví	Čisté pořízení cenností	Nezahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005
4	Vývozy a dovozy podle zemí EU/třetích zemí	Vývozy a dovozy podle zemí EU/třetích zemí	Nezahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Měnové zlato a ZPČ	Zahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005

Tab. č.	Tabulka	Proměnná/сектор	Odchylka	Do roku
6	Finanční účty podle sektorů (transakce)	Pomocné finanční služby	Uvede se v nefinančních institucích	2002
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Měnové zlato a ZPČ	Zahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005
7	Rozvahy finančních aktiv a závazků	Pomocné finanční služby	Uvede se v nefinančních institucích	2002
8	Nefinanční účty podle sektorů	Čisté pořízení cenností a vývozy a dovozy zboží a služeb	Nezahrnují se transakce měnovými a finančními institucemi se zlatem za účelem úschovy majetku	2005
10	Tabulky podle odvětví a podle regionů, NUTS II, A17	HNP	V klasifikace NUTS II pouze A17	2001